Pedagógiai Program

Dezső Lajos
Alapfokú Művészeti Iskola

2020

Tartalomjegyzék

AZ ISKOLA ALAPADATAI 5

BEVEZETŐ 7

AZ ISKOLA NÉVADÓJA 7

NEVELÉSI PROGRAM 7

Az alapfokú művészetoktatás célja és feladata 7

Az egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere 8

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 9

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 12

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok 13

A pedagógusok helyi feladatai 13

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje 14

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai 15

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái 15

A tanulmányok alatti vizsgák szabályai (Vizsgaszabályzat) 16

A felvétel és az átvétel helyi szabályai 18

AZ ISKOLA HELYI TANTERVE 19

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 19

A választható tantárgyak és a pedagógusválasztás szabályai 19

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének rendje, az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai 19

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, a szorgalom minősítésének elvei, az elekronikus napló (KRÉTA) 21

A tanulók jutalmazásának elvei 22

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 22

Az egyes művészeti ágak általános fejlesztési követelményei 25

AZ EGYES TANSZAKOK ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI; AZ ISKOLA EGYES ÉVFOLYAMAIN TANÍTOTT TANTÁRGYAK; A KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK ÉS ÓRASZÁMAIK; A TANSZAKOK, TANTÁRGYAK SZAKIRÁNYÚ FELADATAI, KÖVETELMÉNYEI, AZ ELŐÍRT TANANYAG A AZ

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA 1.SZ. MELLÉKLETE ALAPJÁN 27

Zeneművészeti ág **27**

HANGSZERES TANSZAKOK **30**
FURULYA 30
Fuvola 71
Klarinét 99
Trombita 118
Zongora 130
Gitár 160

ELMÉLETI TANTÁRGYAK **173**
Szolfézs 173
Zeneelmélet tantárgy (hangszeres főtárgy) 235
Zenetörténet-zeneirodalom tantárgy (hangszeres és szolfézs tanszakon) 238
Zenekar 244
Kamarazene 247
Kórus 256

Táncművészeti ág **258**

NÉPTÁNC **258**
Népi játék- néptánc 261
Folklórismeret 267
Népi ének 278
Tánctörténet 279

TÁRSASTÁNC **281**
Gyermektánc 283
Társastánc 285
Klasszikus balett 298
Történelmi társastánc 303

Képző- és iparművészeti ág **306**

Grafika tanszak **306**

Vizuális alapismeretek, rajz-festés-mintázás **306**
Vizuális alapismeretek 307
Rajz- Festés- Mintázás 311
Grafika 322
Grafika műhelygyakorlat 324
Művészettörténet 330

Színművészeti- és bábművészeti ág **349**

SZÍNJÁTÉK TANSZAK **349**
Drámajáték 350
Színjáték 361
Beszédgyakorlatok 369
Mozgásgyakorlatok 375
Vers- és prózamondás 378

AZ EGYES TANSZAKOK ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI; AZ ISKOLA EGYES ÉVFOLYAMAIN TANÍTOTT TANTÁRGYAK; A KÖTELEZŐ ÉS VÁLASZTHATÓ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, VALAMINT AZOK ÓRASZÁMAI; A TANSZAKOK, TANTÁRGYAK SZAKIRÁNYÚ FELADATAI, KÖVETELMÉNYEI, AZ ELŐÍRT TANANYAG, VALAMINT A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA

KÖVETELMÉNYEI, TÉMAKÖREI A MÓDOSÍTOTT AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS ALAPPROGRAMJA 2. SZ. MELLÉKLETE ALAPJÁN 389

Tanszakok és tantárgyak zeneművészeti ágban, óratervek **389**

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI 393

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI 394

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyai **394**

FAFÚVÓS TANSZAKOK **396**
FURULYA 396
FUVOLA 419
KLARINÉT 448
SZAXOFON 472

RÉZFÚVÓS TANSZAK **498**
TROMBITA 498
HARSONA-TENORKÜRT-BARITONKÜRT 518
TUBA 542

AKKORDIKUS TANSZAK **560**
GITÁR 560

BILLENTYŰS TANSZAK **579**
ZONGORA 579

VOKÁLIS TANSZAK **605**
MAGÁNÉNEK 605

ZENEISMERET TANSZAK **616**
SZOLFÉZS KÖTELEZŐ 616
SZOLFÉZS 636
ZENEISMERET 678
ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM 698
ZENEELMÉLET 708

KAMARAZENE TANSZAK **715**
KAMARAZENE 715
ZENEKAR 722
KÓRUS 726

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG **728**

NÉPTÁNC TANSZAK **728**
NÉPI JÁTÉK 732
NÉPTÁNC 733
FOLKLÓRISMERET 744
TÁNCTÖRTÉNET 749

TÁRSASTÁNC TANSZAK **751**
GYERMEKTÁNC 754
TÁRSASTÁNC 755
VISELKEDÉSKULTÚRA 763
TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET 764
TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA 765

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG **768**

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK **772**

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK ... 772
VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT ... 774
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI ... 795

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK ... 801
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT ... 801

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK ... 816
NÉPMŰVÉSZET ... 816
MŰVÉSZETTÖRTÉNET ... 832

SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI ÁG ... 847

SZÍNJÁTÉK TANSZAK ... 851
DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK ... 851
BESZÉD ÉS VERS ... 879
ZENE ÉS ÉNEK ... 894

A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja rendelet 1. sz. melléklete alapján ... 909

1. sz. melléklet, Digitális munkarend ... 944

Érvényességi rendelkezések ... 946

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala ... 946

Intézményvezetői nyilatkozat ... 946

Legitimáció ... 946

Az iskola alapadatai

Elnevezése: Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola

Feladat-ellátási helyei

- **székhelye :** 2344 Dömsöd, Kossuth Lajos u. 58.
- **telephelyei:**
  - Petőfi Sándor Oktatási és Művelődési Központ
    2344 Dömsöd, Béke tér 2.
  - Thúry József Általános Iskola
    2322 Makád, Szabadság u. 25-27.
  - Dömsödi Széchenyi István Általános Iskola Arany János Általános Iskolája
    2345 Apaj, Dobó István utca 74.
  - Szigetbecse-Makád Általános Iskola
    2321 Szigetbecse, Makádi út 46-48.

Alapító és fenntartó neve és székhelye

- **Alapító szerv neve:** Emberi Erőforrások Minisztériuma
- **Alapítói jogkör gyakorlója**: emberi erőforrások minisztere
- **Alapító székhelye:** 1054 Budapest, Akadémia utca 3.
- **Fenntartó neve:** Szigetszentmiklósi Tankerületi Központ
- **Fenntartó székhelye:** 2310 Szigetszentmiklós, ÁTI-Sziget Ipari Park I/A. épület

Típusa: alapfokú művészeti iskola

OM azonosítója: 040034

Köznevelési alapfeladatai:

2344 Dömsöd, Kossuth Lajos u. 58.

alapfokú művészetoktatás

- ***zeneművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: furulya tanszak, fuvola tanszak, gitár tanszak, klarinét tanszak, trombita tanszak, zongora tanszak
  - új tanszakok: akkordikus tanszak, billentyűs tanszak, fafúvós tanszak, rézfúvós tanszak, vokális tanszak, zeneismeret tanszak
- ***színművészet-bábművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: színjáték tanszak
  - új tanszakok: színjáték tanszak
- ***képző- és iparművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: grafika tanszak
  - új tanszakok: grafika és festészet tanszak, képzőművészeti tanszak

1-2. évfolyamon (előképző), 1-10. évfolyamon (alapfokú és továbbképző)

a feladat-ellátási hely maximálisan felvehető tanulói létszáma: ***160 fő***

2344 Dömsöd, Béke tér 2.

alapfokú művészetoktatás

- ***táncművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: néptánc tanszak, társastánc tanszak
  - új tanszakok: néptánc tanszak, társastánc tanszak

1-2. évfolyamon (előképző), 1-10. évfolyamon (alapfokú és továbbképző)

a feladat-ellátási hely maximálisan felvehető tanulói létszáma: ***160 fő***

2322 Makád, Szabadság u. 25-27.

alapfokú művészetoktatás

- ***zeneművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: furulya tanszak, klarinét tanszak,
  - új tanszakok: akkordikus tanszak, billentyűs tanszak, fafúvós tanszak, rézfúvós tanszak, vokális tanszak, zeneismeret tanszak
- ***színművészet-bábművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: színjáték tanszak
  - új tanszakok: színjáték tanszak

1-2. évfolyamon (előképző), 1-10. évfolyamon (alapfokú és továbbképző)

a feladat-ellátási hely maximálisan felvehető tanulói létszáma: ***80 fő***

2345 Apaj, Dobó István utca 74.

alapfokú művészetoktatás

- ***zeneművészeti ág:***
  - új tanszakok: akkordikus tanszak, billentyűs tanszak, fafúvós tanszak, rézfúvós tanszak, vokális tanszak, zeneismeret tanszak
- ***táncművészeti ág:***
  - új tanszakok: néptánc tanszak, társastánc tanszak
- ***képző- és iparművészeti ág:***
  - új tanszakok: grafika és festészet tanszak, képzőművészeti tanszak

1-2. évfolyamon (előképző), 1-10. évfolyamon (alapfokú és továbbképző)

a feladat-ellátási hely maximálisan felvehető tanulói létszáma: ***60 fő***

2321 Szigetbecse, Makádi út 46-48.

alapfokú művészetoktatás

- ***táncművészeti ág:***
  - kifutó tanszakok: néptánc tanszak, társastánc tanszak
  - új tanszakok: néptánc tanszak, társastánc tanszak

1-2. évfolyamon (előképző), 1-10. évfolyamon (alapfokú és továbbképző)

a feladat-ellátási hely maximálisan felvehető tanulói létszáma: ***40 fő***

Bevezető

Dömsödön a zeneiskolai oktatás a nyolcvanas években kezdődött, a ráckevei Körzeti Állami Zeneiskola kereteiben.
Az önálló alapfokú művészetoktatás közel 30 éves múltra tekint vissza. Dömsöd Nagyközség Önkormányzata 1991-ben hozta létre a Dezső Lajos Zeneiskolát. 1999-ben azonban más irányú elvárások is megfogalmazódtak az iskolával szemben, így a képviselő-testület döntése értelmében létrejött a kibővített tevékenységi körrel működő intézmény. Az iskola nevét és a pedagógiai programot többször kellett módosítani a megváltozott jogszabályok miatt.
A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola az összes művészeti ágban folytat képzést, így zeneművészeti-, táncművészeti-, képző- és iparművészeti-, valamint színművészet-bábművészeti ágban.
A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában. A pedagógiai program alapdokumentuma az intézmény szakmai munkájának.
Azzal a szándékkal ajánljuk programunkat minden művészeteket tanulni vágyó figyelmébe, hogy adjon útmutatást, segítséget mindazokhoz az ismeretekhez, amelyet átadni, megvalósítani kívánunk.
Hittel valljuk, hogy művészetek nélkül az ifjúságot nem lehet teljes értékűen nevelni. Mindannyian gazdagabbá válunk általa, a tanulók az ismeretekkel, a művészetek nyújtotta örömmel, a pedagógusok a közös munka és élmény által tanítványaik eredményeivel.
A szülők azzal a semmi mással nem pótolható érzéssel gazdagodnak, hogy gyermekük személyisége az alkotás, interpretáció által kiteljesedik, élete gazdagabbá, teljesebbé válik.
Őszintén reméljük, hogy a programba foglaltak megvalósítását az iskolánkba beiratkozott minden tanuló pozitív tapasztalatként éli meg.

Az iskola névadója

Az iskola egy helyi pedagógus, Dezső Lajos nevét vette fel.
Dezső Lajos 1888-ban született Szentgálon. A Sárospataki Református Tanítóképzőt 1906-ban végezte el, ezután Noszlopon tanított.
1928-ban megpályázta a dömsödi rektortanítói állást, amelyet el is nyert. Így családjával Dömsödre költözött, ahol a református gyülekezet kántoraként is munkálkodott.
Haláláig, 1969-ig a községben élt. Volt tanítványai mindig szeretettel emlékeznek rá, mert, ahogy mondják, sokat kaptak tőle, főleg énekórákon. Amatőr muzsikusokból zenekart szervezett, két kórusa is volt. Amellett, hogy aktívan zenélt, maga is szerzett műveket.

Nevelési program

Az alapfokú művészetoktatás célja és feladata

Célja:
A választott szakon belül nyújtson speciális művészeti ismereteket, és az alkotó munkával együtt járó pozitív élmények segítségével járuljon hozzá a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához.
Alakítsa ki a kultúra iránti nyitott magatartását, az esztétikai érzékenységet, neveljen a művészetek befogadására, értésére és művelésére.
Sajátos eszközeivel ösztönözzön a társadalmi érintkezésben és kommunikációban a toleráns magatartásra.

Feladata:
Ismertesse meg az egyes művészeti ágak alapvető ismeretanyagát és technikáit.
Alapozza meg a művészi kifejezőkészségek kialakítását, bontakoztassa ki a tanulók alkotó fantáziáját és fejlessze improvizációs készségüket.
Készítse fel az átlagosnál jobb képességű növendékeket a szakirányú továbbtanulásra, illetve művészeti önképzőkörök, együttesek munkájába való bekapcsolódásra.
Törekedjen a társművészetekkel való együttműködésre, kapcsolattartásra.

Az egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere

A zeneművészeti ág célja és feladata
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket, és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
Az alapfokú művészetoktatás lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárnak gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A táncművészeti ág célja és feladata
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.
A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

A képző- és iparművészeti ág célja és feladata
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kézügyességet, technikai érzékenységet fejleszti, hanem kialakítja a

képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.
Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

A színművészeti- bábművészeti ág célja és feladata
Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színművészeti-bábművészeti nevelés célja az, hogy lehetőséget biztosítson a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.
A képzés feladata (funkciója) az, hogy lehetővé teszi a színművészet-bábművészet területén a változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt, a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését.
A differenciált feladatokon keresztül a tanulók megismerik a dramatikus technikákat és a színházi konvenciókat, azok széles körű alkalmazását.
Lehetővé válik a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítése, számos élő és felvett színházi előadást - köztük társaik által készített produkciókat láthatnak.
Megélhetik a tanulók azt az élményt, hogy egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét, az önkifejezést, az önértékelést.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelvek
Intézményünkben a tehetséggondozást tartjuk a legfontosabbnak. Iskolánkban pótolni kívánjuk azt a hiányt, amely a művészeti tárgyak óráinak alacsony száma miatt keletkezett az általános iskolákban**.**
Olyan diákokat akarunk nevelni, akik el tudják választani az értéket az értéktelentől, az igényest az igénytelentől.
Tiszteljék szüleiket, tanáraikat, egymást.
Tartsák tiszteletben egymás véleményét, véleményüket tudják előadni kulturált formában- még egymás előtt is! Legyenek képesek művészi élmény befogadására- különös tekintettel a színház-, múzeum-, koncertlátogatásokra.
A nemzeti ünnepeket érezzék magukénak, tiszteljék az ősök által elért eredményeket, legyenek rá büszkék, hogy magyarnak születtek. Éppen ezért lehetőség szerint vegyenek részt a nemzeti ünnepek megünneplésén, szereplésükkel tegyék azokat szebbé.
Legalább annyira tiszteljék más népek, kultúrák értékeit, hagyományait, próbálják azokat megismerni.
Tiszteljék a település hagyományait, azok megőrzésében tevékenyen vegyenek részt.
Tartsák tiszteletben az iskolai hagyományokat, és őrizzék meg azokat.

Értékek: iskolánk hagyományrendszere

Nagy büszkeséggel tölt el bennünket, hogy jó néhány növendékünk sikeres felvételi vizsgát tett zeneművészeti szakközépiskolába, zenei gimnáziumba, valamint táncművészeti szakközépiskolába.

Évente több önálló műsort (koncert, táncbemutató, színjáték előadás, kiállítás) adunk, a községi ünnepélyeken aktívan részt veszünk. Szinte nincs olyan rendezvény, amelyen növendékeink ne szerepelnének. Mindez öröm a gyerekeknek és a hallgatóságnak.

Kiemelt őszi rendezvényünk a Dömsödi Művészeti Napok, amely lehetőséget nyújt arra, hogy iskolánk valamennyi tanszaka bemutatkozzon.

Évek óta minden tavasszal megrendezzük a Fúvós Szólisták és Kamaraegyüttesek Baráti Találkozóját, amelyen vendégül látjuk a környék zeneiskoláinak növendékeit, tanárait.

Szívesen eleget teszünk minden meghívásnak: legyen az egy művészeti kiállítás megnyitója, iskolai ünnepély vagy a Dömsödi Napok egyik rendezvénye. Makádon működő „kihelyezett tagozatunk" aktívan részt vesz a település és az általános iskola műsorain.

Iskolánk több Comenius, illetve Grundtvig pályázaton sikeresen szerepelt, s reméljük, hogy a jövőben is sikerül pályázni. Ennek hagyományát a jövőben is folytatni kívánjuk.

Célok

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy a választott szakon belül nyújtson speciális művészeti ismereteket, és az alkotó munkával együtt járó pozitív élmények segítségével járuljon hozzá a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához.

Alakítsa ki a kultúra iránti nyitott magatartását, az esztétikai érzékenységet, neveljen a művészetek befogadására, értésére és művelésére.

Sajátos eszközeivel ösztönözzön a társadalmi érintkezésben és kommunikációban a toleráns magatartásra.

Az iskola célja az alkotói képesség kibontakoztatása, a gyermekek képességeinek maximális kifejlesztése egyénre szóló differenciálással. A tanulói készségek és képességek olyan fokra való fejlesztése, hogy a tanuló ezen eszköztár birtokában képes legyen saját gondolatainak, érzéseinek kivetítésére.

Mivel valamennyi művészeti ágban indítunk képzést, így komplex művészeti nevelést szeretnénk végezni. Alapvető célkitűzésünk, hogy a művészeti oktatás-nevelés sajátos lehetőségeivel, eszközeivel, konkrét művelésével harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív és kultúrált embereket neveljünk.

Célunk művészetre nyitott gondolkodású gyerekeket nevelni.

A tanulók legyenek képesek a kortárs művészet megismerésére, befogadására.

Fontosnak tartjuk, hogy növendékeink legyenek képesek a közösségi munkára, tudjanak együtt dolgozni, egymáshoz alkalmazkodni.

Kiemelt célunk iskolánk névadójának, Dezső Lajos zenei örökségének ápolása.

Feladatok

Az alapfokú művészetoktatás feladata, hogy ismertesse meg az egyes művészeti ágak alapvető ismeretanyagát és technikáit.

Alapozza meg a művészi kifejezőkészségek kialakítását, bontakoztassa ki a tanulók alkotó fantáziáját és fejlessze improvizációs készségüket.

Készítse fel az átlagosnál jobb képességű növendékeket a szakirányú továbbtanulásra, illetve művészeti önképzőkörök, együttesek munkájába való bekapcsolódásra.

Törekedjen a társművészetekkel való együttműködésre, kapcsolattartásra.

Intézményünkben a tanulók személyiségének fejlesztése, a művészeti kifejezőkészségek megalapozása, a kiemelkedő képességű tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra. Fontosnak tartjuk, hogy növendékeink készségeit, képességei kibontakoztassuk, tehetségüket gondozzuk, hogy képesek legyenek a közösségi munkára, képesek legyenek együtt dolgozni, tudjanak egymáshoz alkalmazkodni.

Feladatunknak tartjuk, hogy növendékeinket megtanítsuk nyilvánosság előtt szerepelni (tudják kezelni a „lámpalázat").

Eszközök
Feladataink megvalósításában különböző eszközök állnak rendelkezésünkre, mint pl. a kidolgozott pedagógiai módszerek alkalmazása.
Ezen eszközök közé soroljuk még színpadi produkciók, kiállítások, koncertek, bemutatók létrehozását, a mindennapi élethez kötődő témák feldolgozását.
Hatékony eszközünk a különböző problémamegoldásra ösztönző feladatmegoldások sora, a játékos, élményre épülő oktatás, alkotómunka.

Eljárások
Intézményünk céljainak és feladatainak megvalósulását az iskolában tanított tantárgyak tanítása, a különböző területeken végzett műhelygyakorlatok, a vizsgaelőadások, szereplések, versenyek és a szabadidős tevékenységek biztosítják.
Egyszerre legyen kapcsolatban a gyerek több művészeti ággal, hogy képességei alapján ki tudja választani a neki legmegfelelőbb szakot. Azzal foglalkozzon elmélyülten, képességeihez, tehetségeihez mérten próbálja meg azt minél magasabb szinten elsajátítani. Ismerje meg a társművészeteket, azok egységes kezelését, egymással való összefüggéseiket.
Fontosnak tartjuk, hogy a tanulás során művészi élményben legyen részük a gyerekeknek, növendékeknek, szeressék meg a tanult tárgyat.
Alaposan sajátítsák el a tananyagot, azt képességük, tehetségük, tudásuk szerint tudják előadni, tudásukat bemutatni.

Végezetül
Tudjuk, hogy a fenti célok CSAK úgy valósulhatnak meg, ha mi, pedagógusok példát mutatunk. Úgy az erkölcsös magatartásban, úgy a viselkedésben, a hazaszeretetben, az egymással való beszédben, bánásmódban, az emberi kapcsolatokban.
Az igazi nevelés nem a szigorú büntetés és a szerető engedékenység pofozó-simogató taktikáján múlik, hanem mindenekelőtt a példán! A mintán! Gyermekünkre elsősorban lényünkkel hatunk. Azzal, akik vagyunk! Amit mondunk, kevés. Egész lényünkkel nevelünk.
Ezeket a szempontokat szem előtt tartva szeretnénk megvalósítani nevelési programunkat.

A művészeti iskolában az oktató-nevelő munkát tantervben meghatározott szempontok alapján kell megtervezni. A művészeti tanszakok, szolfézs, kamarazene, zenekar, énekkar, vagy egyéb csoportos foglalkoztatásokra történő tananyagtervezés egy-egy csoportra (osztályra) bontja le az adott tanév tantervi anyagát. A tervezés egy tanévre történik. Követelmény, hogy a tanár alaposan ismerje növendékei személyiségét, képességét, tehetségét. A nevelőnek különösen ügyelnie kell arra, hogy növendékeit túl ne terhelje. Ezért az oktatás módszerét a kívánalmaknak megfelelően, tanulónként kell megválasztania.
A zenei, művészeti nevelés az általános nevelésnek fontos része, azonban figyelembe kell venni, hogy a művészeti iskolai növendékek legnagyobb része nem lesz hivatásos művész, hanem a jó nevelőmunka alapján a zenét, művészeteket szerető, értő egyén. Az iskolai munka során elsősorban meg kell kedveltetni a zenét, a művészeket.
Ügyelni kell arra, hogy az önként vállalt művészeti iskolai tanulással ne terheljük túl a gyermekeket és ne hajszoljuk teljesíthetetlen feladatokra, öncélú produkciókra. A kirakat eredmények helyét az elmélyült, tudatos, stílusos, szépen megformált muzsikálásnak, művészeti tevékenységnek kell elfoglalnia.
Törekedni kell arra, hogy olyan feladatokat adjunk, olyan darabokat válasszunk- mindig a tanulók fejlettségi szintjének megfelelőt-, amelyek fejlesztik a tanulók művészeti ízlését, stílusismeretét, látókörét.
A szaktanárnak különös gonddal kell foglalkozni a művészeti pályákra készülő tanulókkal, ezért rendszeres kapcsolatot kell tartania az illetékes művészeti szakközépiskola tanszakával, hogy megismerje az ott folyó munkát és a felvételi követelményeket. Az utolsó éves, művészeti pályára, illetve továbbtanulásra jelentkező tanulók felvételi vizsgájához adjon meg minden segítséget, természetesen a szülők segítségét is figyelembe véve.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A módosított 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet kimondja, hogy az alapfokú művészeti nevelésnek szerepe van a tanulók személyiségfejlesztésében:

A művészeti tevékenység mint minden tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző- és iparművészetben, valamint a színművészetben és bábművészetben ötvöződnek.

Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.

A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó-alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

A fenti alapelvek alapján iskolánk a pedagógiai programban fogalmazza meg a személyiségformálásról vallott nézeteit.
A személyiség formálásban az örökletes adottságokon túl a környezet kultúrájának, normáinak, elvárásainak és jelentős szerepe van. Az iskola a művészeti nevelés sajátos módszerivel olyan személyiségeket kíván kibocsátani, akik a mindennapokban harmóniára törekednek. Igényük van az önállóságra, önművelésre.
Az alapfokú művészeti iskolában folyó nevelés feltárja a művészeti élmény katartikus szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség. A művészeti alkotás során kifejezetten előnyt jelent, hogy a gyermekkel egyénileg, illetve kis létszámú csoportokban foglalkozhatunk. Erős személyes kötődés alakul ki, mely meghatározó a tanuló fejlődésében. A gyermekek kezdeti motivációja gyakran a tanár személyiségén alapszik. Később ezt megerősíti, vagy gyengíti a kontaktus alakítása, az elvárásoknak való megfelelés eredményessége. Az erős kötődés a tanár személyiségéhez és a tanár gyermekhez való viszonya erősen befolyásolja a tanulás eredményességét.

Fontos feladatunk a személyiség fejlesztése folyamán:

- Pozitív megerősítés, a motivációs bázis támogatása élményekkel, helyes kritikával értékelés.
- Helyes önértékelés kialakítása.
- A sikerek és kudarcok közös feldolgozása, megbeszélése a szülők bevonásával.
- A helyes gyakorlás megtanítása, fejlesztése, motiválása.
- Az esztétikai érzék, ízlés fejlesztése, formálása.
- Az önkifejezés, nyitottság, mások elfogadásának fejlesztése.
- Az alkotás által elérhető öröm, élmény feldolgozása.
- A szereplési szorongás leküzdésének segítése.
- A művészetoktatás sajátos eszközeinek felhasználása a kapcsolatteremtésben.

Feladataink eredményes végzéséhez szükségünk van a szülők segítségére, a velük való jó kapcsolat kialakítására és ennek fenntartására.

Ennek eszközei:
- Órai bejegyzés az ellenőrzőbe, az elektronikus (KRÉTA) naplóba.
- A szülők érdeklődésének felkeltése az iskola közösségi programjai iránt, bevonásuk ezek szervezésébe, megvalósításába.
- Rendszeres műsoros szülői értekezlet, a gyermekek teljesítményének, szereplési szituációinak közös megélése, és feldolgozása, a fejlődési ütem, a személyes problémák megbeszélése, a megoldások közös keresése.
- Szülői óralátogatások biztosítása.

Közös célunk a személyiség komplex fejlesztése, a harmonikus, az önmagát és társait helyesen megítélő emberré nevelés.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés során a társakhoz való kötődést, alkalmazkodást, összetartozás érzését, illetve a közösen elvégzett eredményes munka elégedettségét tapasztalják meg tanítványaink. A közös zenélés, éneklés, népi játékok, tánc, közös alkotások, színjáték kiemelkedően fontos szerepet játszanak az egyén és a közösség kapcsolatának, egymásra hatásának fejlesztésében, a közösséghez való alkalmazkodás, a szocializáció tudatos alakításában. A képzőművészetben egy-egy téma, ábrázolandó tárgy vagy természetrészlet közös feldolgozása és tanulónkénti összehasonlítása, vagy tematikus kiállítások, egy tanév munkáinak közös tárlata nyújthat együttes élményt, összetartó erőt a tanszak tanulói között.
Az egyéni érdek alárendelése a közösségnek, valamint a közösség részéről az egyéni munka eredményeinek elismerése, ennek fejlesztése a művészi tevékenységbe beágyazottan jelenik meg. A csoporton belüli közösségi viszonyok fejlesztéséhez fontos az egymás iránti felelősség erősítése (pl. többszólamú éneklés, kamaraprodukció, koreográfia, színielőadás, közös kiállítás). A tudatos és fegyelmezett alkalmazkodás vállalásával fejleszti a csoport együttgondolkodását. A hibák közös javítása, a bírálat hozzájárul a felelősségtudat erősítéséhez.
A tanulócsoportot kisebb egységekre bontva közös feladatokat adhatunk a tanulóknak, olykor versenyeztetve őket, az együtt végzett munka felelősségének kialakítása, örömének átérzése érdekében. A tanulók rendszeresen értékelik egymás munkáját, hogy ezáltal fejlődjék értékítéletük objektivitása, a segítőszándék kifejeződése. A tanulók saját teljesítményüket is értékelik az eredményesség szempontjából, mivel azt kívánjuk tudatosítani, hogy egymás munkájának értékelésekor és önmagukkal szemben is tárgyilagosan ítéljenek. Szituációs játékok-népdalok stb. felhasználásával erősítjük annak tudatát, hogy az egyéni siker a közösség együttműködésének függvénye, de a közösség sikere is függ a játékban résztvevő egyes tanulók teljesítményétől.

A pedagógusok helyi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése a tájékoztató füzezbe és az elektronikus (KRÉTA) naplóba,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása az elektronikus (KRÉTA) naplóba, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- felvételi, különbözeti, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,

- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken,
- iskolai kulturális programok szervezése,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óraközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Az alapfokú művészeti iskola alapvetően tehetséggondozó intézmény. Alapvető feladatai közé tartozik a tehetségek felkutatása, gondozása, kibontakozásuk elősegítése. Éppen ezért az iskola nevelési-oktatási programja a tehetséggondozás célját szolgálja.

A különösen tehetséges tanulók az egyes csoportok produkcióiban központi szerepet kapnak, ezzel a csoport számára is erős motiváció alakulhat ki tehetségük még jobb alkalmazására.

Szemléletünkben a kiválasztáskor nem csak a kiemelkedő képességek számítanak. A tehetség összetett, komplex képesség, a személyiség alapvető, domináns jegye. Meghatározása általános értelemben is nehéz, objektíven nehezen vagy alig mérhető.

A tehetség készség formájában mutatkozik meg már a tanulás előtti korban. Ezt a készséget kell felismernünk, felmérnünk, megvizsgálva közben a gyermek egész egyéniségét, értelmi, kombinációs és asszociatív képességét, kreativitását, érzelmi reakcióit, fantáziáját, temperamentumát, kitartását, memóriáját, akaraterejét, aktivitását, mozgáskészségét, stb.

E megfigyelések összegzése után is csak hozzávetőleges képet kaphatunk a gyermek tehetségéről. Igazán csak a tanulási folyamán nyilvánul meg a gyermek tehetsége, tanulási tempójának függvényében. (Még ezeknek tudatában is tisztában kell lennünk azzal, hogy a gyermek, mint minden ember individuum, nem ismerhetjük eléggé, azt pedig még kevésbé tudhatjuk, mivé fejlődhet). Mégis, meg kell adnunk a lehetőséget, hogy az iskolában tanuló valamennyi növendék számára lehetővé váljon képességeinek teljes kibontakozása. Éppen ezért a kiemelkedően tehetséges növendékeinket kötelességünk művészeti szakközépiskolába irányítani. E tanulóinknak az iskola egyéni, differenciált képzést kíván biztosítani, a növendék „B" tagozatra történő irányításával. A főtárgy tanár az év végi vizsgán jelzi, hogy mely tanulót kívánja „B" tagozatra irányítani. Az igazgató e jogkörében dönt arról, hogy a tanuló „B" tagozaton folytathatja zenei tanulmányait.

Egyéb tanszakokon a tehetséggondozás úgy történik, hogy a tanulók magasabb óraszámban tanulhatják az adott tantárgyat.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót a művészeti nevelés segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja, és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

A beilleszkedési, magatartási és tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása

Iskolánkban a differenciált foglalkozásoknak a csoportok heterogén összetétele, illetve a növendékeink eltérő szociokulturális háttere miatt az átlagosnál jóval nagyobb szerepe van.

Mivel iskolánkban fogadjuk azokat a tanulókat is, akik a tanulásban valamennyire le-, illetve elmaradtak, rájuk nézvést fő feladatunk a felzárkóztatás. Néhányuknak a verbális készségek, viselkedéskultúra terén komoly hátrányt kell behozni.

Fontos feladatunk a tanulás tanítása, a rendszeres gyakorlásra nevelés. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a rendelkezésünkre álló valamennyi eszközzel segítsük növendékeinket. Arra motiváljuk őket, hogy ők valamennyien értékes emberek, ezért minél több olyan lehetőséget nyújtunk számukra, hogy megmutathassák tehetségüket (versenyek, bemutatók, stb.)
Igyekszünk lehetőséget adni arra, hogy a gyengébb képességű, vagy más okból tanulási kudarcnak kitett tanulók is lehetőséget kapjanak arra, hogy felzárkózzanak társaikhoz, és elfogadható szintet teljesítsenek.
A fenti célok eléréséhez a MŰVÉSZET személyiségformáló, fegyelmező erejét használjuk!

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység
Különböző jogszabályok alapján iskolánkban a fenntartó határozza meg, hogy a növendékeink mennyi térítési- és/vagy tandíjat fizetnek, illetve, hogy ki az, aki ingyenesen vehet részt az oktatásban.
Mindezek mellett iskolánk az oktatáshoz használt hangszert térítésmentesen bocsátja növendékeink rendelkezésére, csak azt a javítást kell kifizetni, amely a használatból kifolyólag szükségessé válik.
A zeneoktatáshoz szükséges könyveket, kottákat szintén térítésmentesen kapják tanulóink, valamint jelmez- és viselettár áll tanulóink rendelkezésére.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai

Iskolánkban jelenleg nem működik diákönkormányzat, de a tanulók, a tanulóközösségek a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre.
A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. A diákönkormányzat véleményét a nevelőtestületi értekezleten a diákönkormányzatot segítő tanár képviseli.
A nevelőtestület értekezletére a választott diákképviselő is meghívható.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Programunk alapvető céljainak megvalósításához (az önismeret, a kapcsolatteremtő képesség, a kommunikációs készség, a figyelem és a memória fejlesztése stb.) elengedhetetlenül szükséges a szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés. Eredményes művészeti nevelés csak a pedagógus – tanuló – szülő hármas együttműködésének harmóniájában valósulhat meg. Ez ad módot arra, hogy azok a tanulók, akik átlagos, vagy szerényebb képességekkel rendelkeznek, a tantervi követelményeknek elvárható szintű teljesítése mellett örömmel és felelősséggel vegyenek részt a művészeti munkában.
A jogszabályok pontosan meghatározzák a tanulók, szülők jogait és kötelességeit, de ezek a keretek önmagukban nem elégségesek az eredményes neveléshez. Fontosnak tartjuk, hogy a szülőkkel olyan harmonikus kapcsolatot alakítsunk ki, melynek során a szülők ránk bízott gyermekeik nevelésébe bekapcsolódhassanak, felkészültségüktől függetlenül. Hasznos, ha a szülőt megkérjük egy-egy óralátogatásra, időpont előzetes egyeztetése után. Ennek során a szülő személyesen tapasztalhatja meg az órák menetét, hangulatát. Amennyiben tud gyermekével rendszeresen foglalkozni, az számunkra is lehetőséget kínál arra, hogy megbeszéljük, hogyan segítse, ellenőrizze gyermekét az otthoni eredményes felkészülésben.
Oly módon szükséges alakítani a tanítás menetét (a tantervi kereteken belül), hogy a tanulók különböző képességeinek az megfeleljen. Ezáltal megelőzhető a kudarcélmény kialakulása. A tanítási órák során a tanulók képességeinek megfelelően kell alakítani a tartalmi elvárásokat, a fejlődés ütemét, a beszámoltatás, szereplések módját, időpontját. Ugyanakkor a pedagógus akkor végzi felelősséggel pedagógiai munkáját, ha felhívja a tanuló és a szülő figyelmét arra, hogy a tanuló képességei mennyire illeszkednek harmonikusan a tantervi és iskolai elvárásokhoz, követelményekhez.

A pedagógus-szülő folyamatos együttműködésen kívül, az intézmény vezetése intézményesen is szervezi a szülőkkel való kapcsolattartást. A szülőkkel leggyakrabban személyesen találkozunk, de a telefonos, elektronikus kapcsolattartás is jellemző (e-mail, elektronikus napló).
Iskolánkban iskolaszék és intézményi tanács működik.
A diákkapcsolatok vonatkozásában az alapfokú művészetoktatási intézmények speciális és előnyös helyzetben vannak, mivel a nevelés-oktatás egyéni, vagy kiscsoportos formában történik, így személyes kontaktus és alkotó együttműködés alakulhat ki. Iskolánkban diákszervezet működésére lehetőség van.
Az iskolát a külső kapcsolatokban az igazgató, akadályoztatása esetén az arra megbízott személy képviseli.
Az iskola rendszeres kapcsolatot tart: az iskola fenntartójával, a székhely és a telephely nevelési-oktatási-, valamint művelődési intézményeivel, az egészségügyi szolgáltatóval.

A tanulmányok alatti vizsgák szabályai (Vizsgaszabályzat)

A tanulmányok alatti helyi vizsgák típusai

1. Beszámoltató (tanév végi) vizsga
2. Osztályozó vizsga
3. Különbözeti vizsga
4. Pótló vizsga
5. Javítóvizsga
6. Művészeti alap- és záróvizsga

A vizsgaszabályzat célja

Vizsgaszabályzatunk célja a 20/2012.(VIII. 31.) EMMI Rendelet alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A vizsgaszabályzat hatálya kiterjed:

- az iskola valamennyi tanulójára,
- azon tanulókra, akik felvételüket, átvételüket kérik iskolánkba, és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő,
- az iskola nevelőtestületének tagjaira,
- a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Az értékelés rendje

A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei és a beszámoltató vizsgán, vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

1. Beszámoltató (tanév végi) vizsgát a tanév rendjéről szóló rendeletben meghatározott időpontban kell megszervezni. A vizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgafeladatokat az intézmény helyi tanterve alapján kell kidolgozni.
A beszámoltató vizsgát csoportonként, tanári naplószámok alapján összeállított közös osztályozó íven osztályozza a bizottság, mely egyben a beszámoltatás jegyzőkönyvei is egyben.

2. Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- a tanítási órák egyharmadánál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,

- a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik, kivéve, ha több tantárgyra is engedélyt kapott a tanuló. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
Osztályozó vizsgát a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.

Összevont beszámoló
Rendkívüli előrehaladás esetén a szaktanár és a tanszakvezető tanár együttes javaslata alapján az igazgató engedélyezheti, hogy a tanuló a tanév végén két, esetleg több osztály anyagából tegyen összevont beszámolót.
A főtárgyi beszámoló anyagát kétharmad részben a magasabb osztály anyagából kell összeállítani. A kötelező tantárgynál a magasabb osztály követelményei alapján kell az osztályzatot megállapítani.

3. Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdeni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.
A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

4. Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

5. Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha
- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.
A javítóvizsga idejéről és a vele kapcsolatos tudnivalókról a tanuló szüleit értesíteni kell. Ha a tanuló a javítóvizsga napján nem jelenik meg, vagy a javítóvizsgán nem felelt meg, tanulmányait csak az osztály megismétlésével folytathatja.

6. Az alapfokú művészeti iskolában a művészeti alapvizsgát és a záróvizsgát a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott időpontban kell megszervezni. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgafeladatokat az intézmény helyi tanterve alapján kell kidolgozni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát több alapfokú művészeti iskola közösen is megszervezheti.

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit (írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket), az értékelés szabályait a helyi tanterv tartalmazza, külön-külön tantárgyakra lebontva.

A tanulmányok alatti vizsga – ha azt az iskolában szervezik – vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes kormányhivatal bízza meg.

A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb húsz óráig tarthat.

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként az adott iskolában eltiltottak a tanév folytatásától.
Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

A felvétel és az átvétel helyi szabályai

Az alkalmassági vizsga szabályai, felvétel az iskolába
A jelentkező képességeit az iskola – adott művészeti ágnak megfelelő végzettségű és szakképzettségű – pedagógusaiból álló minimum háromtagú bizottság méri fel.
A bizottság a jelentkezők képességeinek felmérése után javaslatot készít az igazgatónak a kérelem elbírálására, továbbá arra vonatkozóan, hogy melyik évfolyamra és tanszakra vegyék fel a jelentkezőt.
Ha a tanuló az alapfokú művészeti iskola magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság különbözeti vizsga alapján dönt, az alapfokú művészetoktatás követelményeinek és tantervi programjának az adott évfolyamra meghatározott rendelkezései alapján.
Az iskolába külön jelentkezési lap benyújtásával kell jelentkezni. A beiratkozás időpontját a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal korábban a művészeti iskolában, az általános iskolában és az óvodában el kell helyezni a hirdetőtáblán, hogy az érdekelt tanulók időben értesüljenek róla.
Az iskola igazgatója a felvételi eljárásban a felvételről, átvételről tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz.

Az iskola helyi tanterve

A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola a 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben alkalmazza az Alapfokú művészetoktatás alapprogramját (a továbbiakban: Alapprogram). 2020. február 8-án hatályát vesztette az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet (a továbbiakban: Rendelet).
A Rendelet 1. számú melléklete változatlan formában az Alapprogram 1. melléklete, amely szerint – az az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.
A Rendelet 2. számú melléklete változatlan formában az Alapprogram 2. melléklete amelyet alkalmazni kell a 2011/2012. tanévben és az azt követően megkezdett képzésekre.

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A felhasználható irodalmat évfolyamok szerint tartalmazza „Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja” minden szakon.

Szempontok a tankönyv-választáshoz:

- alkalmas legyen a több éves tanulmányokra,
- megfeleljen a tanuló szakmai fejlettségi fokának,
- az egymásra épülő kiadványok előnyben részesítése,
- elfogadható minőség mellett, mérsékelt ár.

Azoknak a tanulóknak, akik önerőből nem tudják megvásárolni a tankönyveket, kottákat, az iskola könyvtára térítésmentesen biztosítja.

A választható tantárgyak és a pedagógusválasztás szabályai

Az iskolában választható tantárgyakat a tantervi program részletesen szabályozza, így most az nem kerül külön részletezésre.
Az iskola igazgatója minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyekből a tanulók választhatnak.
A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni.
A tájékoztató elfogadása előtt be kell szerezni az iskolaszék és az iskolai diákönkormányzat (ha működik az intézményben) véleményét.
A tanuló május 20-áig jelentheti be a tantárgy megválasztásával kapcsolatos döntését. Ha a tanuló iskolakezdés vagy iskolaváltás miatt nem tud élni a választási jogával, kérelmének elbírálása előtt egyezteti elképzeléseit az iskola igazgatójával vagy az igazgató által kijelölt pedagógussal
A tanuló a tanév során egy alkalommal az igazgató engedélyével módosíthatja választását.
Kiskorú tanuló esetén a tantárgyválasztás jogát a szülő gyakorolja. A szülő ezt a jogát attól az évtől kezdődően, amelyben gyermeke a tizennegyedik életévét eléri – ha a gyermek nem cselekvőképtelen –, gyermekével közösen gyakorolja.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének rendje, az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánkban a művészetek specifikussága, az ismeretanyagban, a készségekben, a kifejező eszközökben meglevő alapvető különbségek miatt az ellenőrzés és értékelés más-más jellegű. Egységes szempont a tantervi anyag elvégzése, a követelmény teljesítésének színvonala, illetve annak megállapítása, hogy a követelmény minimumát, vagy maximumát teljesítette a tanuló.
A tanár értékelje a tanuló pozitív fejlődését, a tanulásban tapasztalt folyamatosságot, stagnálást, vagy visszaesést. A tanulók művészeti iskolai tevékenységének és teljesítményének ellenőrzése elméleti tárgyak, tevékenységek esetében előadói, alkotói, színpadi előadás, vizsgakiállítás formájában

történhet. Csoportos produkciók esetében külön kell értékelni a tanulók egyéni fejlődését és produktumát, és külön a csoportban, közösségben nyújtott teljesítményét, szerepvállalását.

Félév és tanév végén elsősorban a tanuló féléves és egész évi teljesítményét kell osztályozni, az előírt és teljesített követelmények alapján. Félévkor a tanulói teljesítményt a szaktanár értékeli, tanév végén a tanuló vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról. A tanév végi osztályzatoknál meghatározó szempontok a tanuló tanévben nyújtott teljesítménye mellett a meghallgatásokon, vizsgán, vizsgaelőadásokon, kiállításokon nyújtott tanulói teljesítmény.
Beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének rendje
Iskolánk valamennyi tanulójával szembeni alapkövetelmény, hogy önként vállalt művészeti tanulmányait tehetségének és képességének megfelelően végezze. Tanult tanszakának előírt követelményeinek eleget tegyen. A továbbhaladással kapcsolatos követelményeket a művelődési miniszter által az alapfokú művészetoktatásra előírt tantervi program és a helyi tantervi követelmények határozzák meg. A tanuló szorgalmának minősítési szempontjait jelen program tartalmazza.

Az alábbiakban az egyes művészeti területek ellenőrzési módszereit és rendszerét határozzuk meg.
A **zeneművészeti** terület különböző tanszakain egy tanévben minimum két alkalommal meghallgatást (félévi, év végi) és évközi tematikus (közös óra, bemutató) ellenőrzést kell tartani. A lehetőségeknek megfelelően az ellenőrzés egyéb (házi versenyek, növendék koncertek) formái is alkalmazhatók. A tanulónak a tanév végén a tantervi követelményekben előírt vizsgaanyagot kell előadnia, amely tükrözi a tanuló technikai és zenei képességének, készségének fejlődését. A követelmények teljesítésének szinkronban kell lennie a végzett tananyaggal, ezért fontos, hogy a dokumentáció, napló tükrözze a tanévben elvégzett tananyagot. Az emelt szintű oktatásban részesülő, "B" tagozatos tanulók évközi, illetve tanév végi ellenőrzéseken magasabb szintű követelményeknek kötelesek eleget tenni.

A **táncművészeti** tanszakokon, a tanév folyamán minimum két alkalommal (félévi, év végi) kell ellenőrzést és értékelést tartani. A félévi ellenőrzéskor azt kell értékelni, hogy a tanuló az osztály tantervi követelményének megfelelő tananyagot milyen szinten sajátította el. Az év végén a tanév végi követelményeknek megfelelően összeállított vizsgafeladatok, valamint a 2. félévi tanulói teljesítmény és a vizsgán, vizsgaelőadáson nyújtott teljesítmény alapján történik az ellenőrzés, illetve az értékelés, osztályzás. Az ellenőrzés egyéb formái is alkalmazhatók a tanév során, pl. fellépéseken való szereplés. Évente célszerű legalább két növendék bemutató-előadást szervezni.

A **képző- és iparművészeti** tanszakokon, a tanév folyamán minimum két alkalommal (félévi, év végi) kell ellenőrzést és értékelést tartani. A félévi értékeléskor azt kell figyelembe venni, hogy a tanuló az adott osztály tantervi követelményének megfelelő tananyagot milyen szinten sajátította el, illetve készségszintje megfelel-e az előírtaknak. Az év végén a tanév végi követelményeknek megfelelően összeállított vizsgafeladat, valamint a 2. félévben elkészített tanulói alkotások ("munkák") alapján történik az ellenőrzés, illetve az értékelés. Az ellenőrzés egyéb formái is alkalmazhatók a tanév során, pl. kiállításokon, pályázatokon való szereplés, múzeumlátogatásokon való aktív részvétel.
Az elméleti tantárgyak (pl. művészettörténet) esetén a tanulók félévenként szóbeli vagy/és írásbeli felmérése alapján történik az ellenőrzés és osztályzás.

A **színművészeti és bábművészeti** ágon színjáték tanszakon, a tanév folyamán minimum két alkalommal (félévi és év végi) kell ellenőrzést és értékelést tartani. A félévi értékeléskor azt kell értékelni, hogy a tanuló az osztály tantervi követelményeinek megfelelő tananyagot milyen szinten sajátította el, fejlődése, előrehaladása perspektivikus volt-e. Az év végén a tanév végi követelményeknek megfelelően összeállított vizsgafeladat, a 2. félévi tanulói teljesítmény, valamint a vizsgaelőadáson nyújtott teljesítmény alapján történik az ellenőrzés, értékelés, illetve osztályzás.
A beszámolók, vizsgaelőadások nyilvánosak.

A művészeti iskolában nélkülözhetetlen a fegyelmezett mindennapos gyakorlás. A pedagógus köteles a tanuló haladási szintje, képességei szerint meghatározni azt a tananyagmennyiséget, amelyet a tanuló képes önállóan otthon megtanulni a következő órára.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, a szorgalom minősítésének elvei, az elekronikus napló (KRÉTA)

A teljesítmény értékelésére adható érdemjegyek:

- 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).
- Előképzőben: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg szöveges értékelés adható.

A teljesítmény értékelése

- Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsgaanyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.
- Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.
- Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.
- Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.
- Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

Előképzőben történő szöveges értékelés

- Kiválóan megfelelt az a növendék, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsgaanyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.
- Jól megfelelt az a növendék, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.
- Megfelelt, aki az előírt tananyagot, követelményeket gyengén teljesítette.
- Nem felelt meg az a tanuló, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen

A szorgalom értékelése

A tanuló főtárgy és a kötelező melléktárgy tanulásában tanúsított szorgalmát folyamatosan, havonta értékelni kell. A pedagógus a tájékoztató füzet útján és az e-naplón keresztül értesíti a szülőket a tanuló szorgalmáról.

A szorgalom minősítésére négy fokozatot kell használni:

példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

A szorgalom minősítését félévkor a tájékoztató füzetbe, év végén a bizonyítvány megfelelő rovatába kell bevezetni a törzslap alapján betűvel és számmal. A szorgalom osztályzat a tanulmányi átlagba nem számít bele. A szorgalom jegyeket az elektronikus naplóba is be kell vezetni.

- Példás (5) osztályzatot kaphat az a tanuló, aki képességeihez, tehetségéhez képest tanult, rendszeresen, pontosan készül feladataira, kiváló eredményei vannak, érdemjegyei megfelelnek képességeinek.

- Jó (4) osztályzatot kaphat az a tanuló, aki képességeihez, körülményeihez képest jól teljesít, érdemjegyei megközelítik képességeit.
- Változó (3) osztályzatot kap az a tanuló, akinek tanulmányai jelentősen elmaradnak képességeitől. Munkájában, tanulásában csak ritkán tanúsít erőfeszítést, törekvést.
- Hanyag (2) osztályzatot kap az a tanuló, aki rendszeresen felkészületlen, munkája megbízhatatlan, kötelességét figyelmeztetésre sem végzi el.

A tanév végén a tanulónak az egyes tantárgyakból elért osztályzatait a szorgalom osztályzat kivételével összegezni kell, ebből tanulmányi átlagot kell megállapítani.
Az átlagosztályzat a térítési díj megállapításához szükséges.

2019. szeptemberétől a szülőket az elektronikus naplón (KRÉTA) keresztül tájékoztatjuk növendékeink tanulmányi előrehaladásáról, értékeléséről.

A tanulók jutalmazásának elvei

A tanulók, tanulói közösségek, osztályok, művészeti csoportok, a zenekar szorgalmában, tanulmányi munkájában elért magas színvonal, kimagasló eredmények jutalmazása fontos pedagógiai elv és eszköz iskolánk oktató - nevelő munkájában.
Rendkívül fontos, hogy a jutalmazás kövesse az eseményeket, eredményeket, s lehetőleg tanári, vagy iskolai közösség előtt történjék.

Szaktanári dicséret adható a tanévben több alkalommal a rendszeres, eredményes felkészülésért, kiemelkedő haladásért, egy-egy feladat példamutató elvégzéséért.

Igazgatói dicséret adható egy-egy, az iskolának dicsőséget, jelentős országos, fővárosi, kerületi versenyen, fesztiválon vagy más fontos közreműködésben elért kiemelkedő sikerért, eredményért, valamint félévkor és a tanév végén elért kiváló tanulmányi eredményért.
A dicséretet a tájékoztató füzetbe illetve a tanév végén a bizonyítvány és a törzslap jegyzetrovatába kell beírni.

Tanulói közösségek, csoportok jutalmazásának elvei
Kiemelkedő eredményt elért csoportok, tanszaki közösségek, együttesek igazgatói dicséretben, csoportos jutalmazásban részesíthetők.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az Nkt. 46. §-a kimondja, hogy a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani.
Az **egyenlő bánásmód** követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos **tulajdonságaik** alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben **közvetlen** vagy **közvetett hátrányos megkülönböztetést**, **megtorlást**, **zaklatást** vagy **jogellenes elkülönítést** eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosult oldalán ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék, vagyis jogsérelem esetén az államnak kötelessége a sérelem ellen fellépni, tehát az illető „elvárhatja" ennek betartását! Ezzel szemben az **esélyegyenlőség** esetén senkinek sincs jogosultságként kikényszeríthető igénye, hétköznapi nyelven ilyen „elvárással" nem léphet fel elmaradása esetén!
Az eleve hátrányos helyzetben levő személyek formálisan egyenlőként való kezelése ugyanakkor a hátrányos helyzet konzerválásával járna. Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben levő személyek ezt a hátrányukat leküzdhessék, nem elegendő annak biztosítása, hogy őket a többiekkel azonos jogok illessék meg, hanem olyan pozitív intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a

helyzetükből fakadó hátrányaikat csökkenteni, illetve megszüntetni lehessen. E pozitív intézkedések megtételére elsősorban az állam köteles, de az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében bizonyos kötelezettségeket az állam magánfelek számára is előírhat.
Az esélyegyenlőségre törekvés látszólag ellentmond az egyenlő bánásmód elvének, de ez az ellentmondás csak látszólagos. Az esélyegyenlőségre törekvés bizonyos személyeket a többiekhez képest előnyösebb helyzetbe hoz, de ezt azért teszi, hogy az eleve fennálló hátrányukat csökkentse. Ezt nevezzük **pozitív diszkriminációnak**.
Az egyenlő bánásmód követelményét különösen érvényesíteni kell az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, az oktatásban megszerezhető bizonyítványok, kiadása, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.
A nevelési-oktatási intézményekben nem működhetnek olyan szakkörök, diákkörök és egyéb tanulói, szülői vagy más szervezetek, amelyek célja más személyek vagy csoportok lejáratása, megbélyegzése vagy kirekesztése.

Közvetlen hátrányos megkülönböztetés: az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt tulajdonsága miatt részesül más, összehasonlítható helyzetben levő személyhez vagy csoporthoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban.

Közvetett hátrányos megkülönböztetés: az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely az előző pontban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat más, összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz.

Jogellenes elkülönítés: az a magatartás, amely meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját másoktól - tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indok nélkül - elkülönít. Ez a rendelkezés nem sérthet alapvető jogot, nem biztosíthat feltétlen előnyt, és nem zárhatja ki az egyéni szempontok mérlegelését

A diszkrimináció és esélyegyenlőség kapcsolata: a diszkrimináció tilalma önmagában nem oldja meg a törvényi előírások teljesülését, azaz nem szünteti meg a létező egyenlőtlenségeket. Pontosan ezért van szükség esélyegyenlőségi politikára. Az egyenlő bánásmóddal szemben az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg, hogy a diszkrimináció tilalmának betartásán túl erőfeszítéseket tegyenek a nők, a romák, valamint a fogyatékossággal élők (a továbbiakban: érintett célcsoportok) esélyegyenlőségének javítása érdekében. Az esélyegyenlőségi politika tehát nem esik egybe az egyenlő bánásmód biztosításával: mindazon jogi és nem jogi eszközöket jelenti, amelyek azt a célt szolgálják, hogy mindenki egyenlő eséllyel érvényesülhessen az élet legkülönbözőbb területein – oktatás, egészségügy, munkaerőpiac, szociális biztonság stb. –, de legalábbis csökkenjenek az érintett célcsoportokat érő hátrányok.

Alapelveink

A tanár pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi módon köteles a gyermeket oktatni, nevelni:

- Egyetlen tanuló sem kerülhet hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása, illetve bármilyen más oknál fogva.
- Minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket; biztosítani kell a családi, vagyoni helyzetből fakadó hátrányok leküzdését, a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatását.
- Az iskolának rendszeres kapcsolatot kell tartania a szülőkkel, a családokkal.
- Segíteni, illetve biztosítani kell a tanulói szervezetek, a diákönkormányzatok létrejöttét és működését.

- Biztosítani kell, hogy a tanulók megismerjék jogaikat, és véleményt nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.
- A tanuló számára biztosítani kell, hogy nevelése és oktatása biztonságos és egészséges környezetben folyjon; iskolai tanulmányi rendjét életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.
- A tanuló személyiségi jogait tiszteletben kell tartani.
- A tanuló számára biztosítani kell, hogy családja anyagi helyzetétől függően ingyenes tanszerellátásban részesüljön.
- A tanuló joga, hogy testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékosságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Az iskolának együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó hatóságokkal, szervezetekkel, személyekkel, annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését.

További lényeges elveink:

- Az iskola – és benne a pedagógus – csak akkor sikeres, ha a gyerek sikeres.
- Az eredmények csak megfelelő motiváltság esetén jelentkeznek.
- A gyerek motiváltságának alapja, hogy szeressen iskolába járni.
- A folyamatos kudarcélmények, a teljesíthetetlen elvárások senkivel nem szerettették meg még soha sem az iskolát, sem a tanulást.
- Csak szilárd alapokon építhető tovább a tudás.
- Működésünk miként jét elsősorban azok kompetensek megítélni, akik iskolánk szolgáltatásait igénybe veszik.
- A gyereknek tévedni számtalanszor szabad. Nekünk is szabad, de ennek lehetőségét a minimumra kell csökkenteni. Nem a tévedést kell kizárni – ezt nem is lehet – de meg kell tanítani a hiba felismerését és javítását.
- A problémáknak oka van. Az okok feltárhatók és – amennyiben a mi hatáskörünkbe tartoznak – megszüntethetők.
- Mi is lehetünk okok.
- A pedagógus szakmai ismeretei nem egy életre szólnak, folyamatosan szükséges a megújításuk.
- Az igazán jó iskola több mint a munkatársak szakmai kvalitásainak és egyéni eredményeinek matematikai összege.

Intézményünkben az esélyegyenlőség megvalósulásáért az intézmény vezetője felel. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket, egyben felelős az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.
A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását, megvalósítását:

- A tanórán belüli felzárkóztató foglalkozások, a tehetséggondozó foglalkozások,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, programok),
- a szülőkkel való együttműködés.

Az egyes művészeti ágak általános fejlesztési követelményei

Fontosnak tartjuk, hogy az egyes művészeti ágak cél- és feladatrendszerét a pedagógiai programban rögzítsük, mivel az egyes tanszakok fejlesztési követelményei erre épülnek

Zeneművészeti ág:

- A hangszeres, vokális zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
- Tanulói többségének tudását olyan szintre kell fejlesztenie, hogy képesek legyenek amatőr muzsikálásra kamaraegyüttesben, vagy zenekarban.
- Adjon rendszerezett zenei ismereteket.
- Tanítsa meg tanulóit a zenei írásra és olvasásra.
- Vezessen rá a zene logikájára, formai összefüggéseire.
- Ismertessen meg a főbb zenei stílusok sajátosságaival, a zene történeti összefüggéseivel, más művészetekkel való kapcsolataival.
- Ösztönözze a tanulókat életkoruknak megfelelő, zenei tárgyú tankönyvek, ismeretterjesztő művek olvasására.
- A nemzeti kisebbségekhez tartozó növendékeket ismertesse meg népük zenéjével.
- Fejlessze a tanulók zenei ízlését, stílusérzékét, a zenei karakterek iránti érzékenységét.
- Fejlessze a növendékek zenei képességeit: hallásukat, ritmusérzéküket, érzékenységüket a dinamika és a hangszín különbségeire.
- Szoktassa tanulóit rendszeres, céltudatos munkára.
- Értékes zenei anyag tanításával, korszerű, vonzó módszerekkel alakítson ki olyan érzelmi kapcsolatot a tanulókkal a muzsikálás iránt, hogy az mindennapos szükségletükké váljon.
- Az iskola tevékenysége irányuljon arra, hogy növendékei az életkoruknak és képességeiknek megfelelő zenei anyagot kottahűen, stílusosan, a zenei összefüggéseket visszaadva, értelmesen tagolva, árnyaltan és kifejezően szólaltassák meg.
- Neveljen az értékes zene szeretetére.
- Ösztönözze tanulóit rendszeres hangverseny- és operalátogatásra, a rádió és televízió zenei műsorainak meghallgatására, a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre, értékes hangfelvételek és videó felvételek gyűjtésére és meghallgatására, de mindenekelőtt aktív társas muzsikálásra.
- Használja ki a lehetőségeket a közismert iskolák zenei életének támogatására. Működjék együtt más intézményekkel, kulturális és művelődési feladatok ellátásában (hangversenyrendezés, ismeretterjesztés).
- Segítse az egyházzenei életet.
- Támogassa az amatőr zenekarok és kamaraegyüttesek, a családi „együttmuzsikálás” működését, legyen nyitott az értékes könnyűzenére.
- Lehetőség szerint létesítsen cserekapcsolatot más (esetleg külföldi) zeneoktatási intézményekkel.
- Teremtsen „szabad iskola” formájában lehetőséget a legváltozatosabb igények kielégítésére.

Táncművészeti ág

- A tánc iránt érdeklődő tanulók mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztése, nevelés az egészséges életmódra, ügyességre, magabiztosságra.
- Járuljon hozzá ahhoz, hogy a gyerek személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és általában a művészetek iránt.
- Fejlessze mozgáskultúrájukat, fizikai állóképességüket, ritmusérzéküket, hallásukat, tér- és formaérzéküket.
- Kiemelt feladata a táncművészeti alapismeretek átadása.
- Fordítson figyelmet a színpadi megjelenítésre, a növendékek életkori sajátosságaihoz, tánctechnikai tudásához, stílusismeretéhez alkalmazkodó koreográfiák betanítására.
- Adjon teret a gyermeki fantázia kibontakozásának, a tanulók kreatív megnyilatkozásainak, fejlessze improvizációs készségüket.
- Időtálló értékek közvetítésével járuljon hozzá a gyerekek kritikai érzékének fejlesztéséhez.
- Irányítsa a tehetséges növendékeket hivatásos pályára, a továbbképző osztályainak folytatására, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Képző- és iparművészeti ág

- A képzés keretében sajátítsák el a gyerekek a vizuális megjelenítés síkbeli és térbeli alapjait.
- Ábrázolási készségük jusson olyan fokra, hogy ezen eszköztár birtokában képesek legyenek saját gondolataik és érzéseik kifejezésére.
- A választott képző- vagy iparművészeti területen belül szerezzék meg a mesterségbeli tudás alapelemeit.
- A műalkotások elemzésével járuljon hozzá a tagozaton folyó tevékenység a gyerekek történeti, esztétikai és emberismeretének gyarapodásához.
- A művészeti tevékenység eredményeként váljanak a tanulók a műalkotások értő befogadóivá, formálódjon ízlésük, tegyenek szert a látható világban való eligazodás képességére, fejlődjön kritikai érzékük.
- A gyermeki személyiség általános fejlesztése mellett legyen alkalmas a képzés a művészeti pályára való hatékony felkészítésre.
- Ösztönözze tanulóit rendszeres kiállítás- és múzeumlátogatásra, a rádió és televízió képzőművészeti műsorainak figyelemmel kísérésére és alkotótáborokban, pályázatokon való részvételre.

Színművészet-bábművészeti ág

- A közösségben végzett tevékenysége során fejlődjön a tanuló közösség iránt érzett felelőssége, ön- és emberismerete, önálló alkotóképessége, rugalmas gondolkodása, testi, térbeli biztonsága, időérzéke, mozgásának és beszédének tisztasága.
- Ismerjék meg és sajátítsák el a színművészet kifejezőeszközeit (mozgás, beszéd), a színpadtechnika legfontosabb elemeit és a dramaturgia alapszabályait.
- Ismerjék meg a színháztörténet azon fejezeteit, melyek gyakorlati munkájuk során szerzett tudásukhoz kapcsolódnak, s kapjanak képet a kortárs szín-és bábművészet legjelentősebb törekvéseiről.
- Fejlődjön ízlésük olyan mértékben, hogy egy-egy látott előadást szakszerűen, kritikusan, koruknak megfelelően tudjanak elemezni.
- A képzés végére a közösségek érettsége, valamint az egyes gyerekek képessége, szakmai tudása érje el azt a szintet, hogy differenciált feladatvállalással és kevés tanári segítséggel létre tudjanak hozni egy színvonalas előadást.
- A képzés során szerzett ismeretek és élmények ösztönözzék a növendékeket arra, hogy az alkotótevékenység lehetőségét (a színjáték területén, vagy más művészeti ágban) életük további részében is igényeljék, és e tevékenységet gyakorolják.

Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei; az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak; a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik; a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, az előírt tananyag a Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja 1.sz. melléklete alapján

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet 1. számú melléklete változatlan formában az Alapprogram 1. sz. melléklete, amely szerint – a Rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet hatályba lépését megelőzően – folytatott képzések felmenő rendszerben folytathatók, oly módon, hogy a tanulmányaikat már megkezdett tanulók azt legkésőbb a 2026/2027. tanévig be tudják fejezni.

AZ ÚJ TANTERV BEVEZETÉSÉNEK ÜTEMEZÉSE

	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
EK.1	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
EK.2	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
1.	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
2.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
3.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
4.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
5.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
6	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
7.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ	ÚJ
8.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ	ÚJ
9.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ	ÚJ
10.	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	RÉGI	ÚJ

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja 1. sz. melléklete alapján kidolgozott követelményrendszer

Zeneművészeti ág

Klasszikus zene

Hangszeres tanszakok: furulya, fuvola, klarinét, trombita, zongora, gitár.
Elméleti tanszak: szolfézs.
Elméleti tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom.
Egyéb tantárgyak: kamarazene, zenekar, kórus.

Képzési idő:
(Megjegyzés: az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.)

„A” tagozaton:
- 2+6+4 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, zongora, gitár) – hosszú tanszakok
- 2+4+4 évfolyam (klarinét) – rövid tanszak

„B” tagozaton:
- 5+4 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, zongora, gitár) – hosszú tanszakok
- 3+4 évfolyam (klarinét) – rövid tanszak

"B" tagozatra a növendéket a zenei előtanulmányokat követően az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.
(Megjegyzés: az első számjegy az alapfok „B” tagozat évfolyam számainak, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.)

Elmélet főtanszak

„A” tagozaton:
- 4+4 évfolyam (szolfézs)

„B” tagozaton:
- 3+4 évfolyam (szolfézs főtanszak)

ÓRATERV – HOSSZÚ TANSZAKOK

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy	2	2	2	2	2	2						
Kötelezően választható tárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)
Összesen:	2-(6)	2-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

ÓRATERV – RÖVID TANSZAK

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)
Összesen	2-(6)	2-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

Az óratervet az adott tanszakon meghatározott évfolyamok száma szerint kell érteni.
Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy: hangszeres tanszakok (egyéni).
Kötelező tárgy: szolfézs (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)
Kötelezően választható tárgy:
- elméleti: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom
- gyakorlati: kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgy: kamarazene, zenekar, kórus
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás. A korrepetíció alól kivétel a zongora és a gitár.

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje egyheti időtartamra értendő.

„A” és „B” tagozat, 2+10 évfolyamos (hosszú) tanszakok

Főtárgy:
„A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
„B” tagozaton minimum 2x45 perc (egyéni)

Korrepetíció (zongorakíséret) ideje:
„A” tagozaton (minimum)
- 1. évfolyamig 5 perc
- 2-3. évfolyamon 10 perc
- 4. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)
- 2. évfolyamon 10 perc
- 3-4. évfolyamon 15 perc
- 5. évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy: a képzési ideje minimum 2x45 perc
„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig
„B” tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:
- elmélet: 2x45 perc
- gyakorlat: minimum 2x45 perc

Kamarazene: 2x45 perc
A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően 2-8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus: 2x45 perc

„A” és „B” tagozat, rövid tanszak

Főtárgy:
„A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
„B” tagozaton minimum 2x45 perc (egyéni)

Korrepetíció (zongorakíséret) ideje:
Hangszeres tanszakon
„A” tagozaton (minimum)
- 1. évfolyamig 5 perc
- 2. évfolyam 10 perc
- 3. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)
- 1. évfolyam 10 perc
- 2. évfolyam 15 perc
- 3. évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy: a képzési idő minimum 2x45 perc
„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig
„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy „A” tagozaton az 5. évfolyamtól:
- elmélet: 2x45 perc
- gyakorlat: minimum 2x45 perc (csoportos)

Kamarazene: 2x45 perc
A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően 2-8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus: minimum 2x45 perc

„A” és „B” tagozat, elmélet tanszak

ÓRATERV SZOLFÉZS FŐTANSZAKHOZ

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező és kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szolfézs.
Kötelező tárgy: zongora.
Kötelezően választható tárgyak:

- *elméleti*: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom
- *gyakorlati:* második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgyak: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszertanuláshoz (kivéve gitár, zongora) szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok képzési ideje *egy heti* időtartamra értendő.

Főtárgy:
minimum 2x45 perc
Kötelező tárgy:
zongora: minimum 1x45 perc
Kötelezően választható tárgy:
minimum 1x45 perc
A korrepetíció (zongorakíséret) ideje:
minimum 15 perc
Választható tárgy:
1 vagy 2 foglalkozás
Kamarazene:
minimum 1x45 perc
A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2-8 fő, maximum 15 fő.
Zenekar, kórus:
minimum 2x45 perc

A zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a növendék más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

A képzés pedagógiai szakaszai, az évfolyamok száma

A képzés 12 évfolyamból áll.
A 12 évfolyam elvégzése után a tanulónak (22 éves koráig) lehetősége nyílik készségének, tudásának további megerősítésére, új tanszakok felvételére.
Az évfolyamok száma az egyes tantárgyak, hangszerek jellegéből, technikai követelményeiből, illetve életkori sajátosságokból következően változó.

Hangszeres előképző:	2 évfolyam
Alapfokú évfolyamok (képzési idő):	4-6 évfolyam
Továbbképző évfolyamok:	4 évfolyam

HANGSZERES TANSZAKOK

FURULYA

A furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)
- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a növendéket a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az ábécés névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba kerülésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a növendék az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait. A növendék ebben az esetben is

- tudjon a tanult hangterjedelemben ábécés hangnévvel biztosan kottát olvasni,
- rendelkezzék jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.

A növendékek egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:

- legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,
- rendelkezzék biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén (az előképző követelményein felül)

A növendék

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1-(f3-ig) g3-ig - in F,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,

- ismerje az f1-(f3) g3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- dúr és moll skálák 3 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f1-g3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával (esetleg a fisz3 kihagyható),
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben (e1) f1-a3 (c3)-ig <u>in F</u>,
- alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),
- ismerje az f1-a3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a segédfogások önálló megválasztására,
- rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával,
- legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje
- hangszere történetét és irodalmát,
- f1-c3-ig (in F) a fogásokat,
- a trilla-, segéd-, piano-, forte- és akkordfogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit,

- a hangszer avantgarde irányzatait.

Legyen képes
- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato-mentes hang képzésére,
- segédfogások önálló kikeresésére és alkalmazására,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék
- összehangolt ujj- és nyelvtechnikával,
- fürge szimpla-nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon
- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal f1-a3-ig (in F).

Tananyag

A tananyag kiválasztásának szempontjai

Az ajánlott tananyagjegyzékből választott vagy egyéb felhasznált anyag mindig feleljen meg a növendék képességeinek, hangszeres adottságainak, zenei tehetségének, szorgalmának; legyen összhangban a tanítandó, illetve a tanuló által már megszerzett ismeretekkel, zenei pályára készülők esetében a zeneművészeti szakközépiskola (esetleg főiskola) elvárásaival.

A továbbképző „A" tagozat évfolyamain váljon egyre inkább meghatározóvá a tanítvány zenei ízlése, érdeklődése is.

A növendék technikai képzését szolgáló skálákat, etűdöket – az örömteli hangszertanulás érdekében – ellensúlyozza megfelelő mennyiségű, zenei élményt nyújtó előadási darab, kamaramű. Ügyeljünk rá, hogy a technikai képzés ne váljon öncélúvá, teremtsünk egyensúlyt a tanuló technikai és zenei fejlődése között.

Az alapfokú évfolyamok tananyagát úgy állítsuk össze, hogy a növendék átfogó képet kapjon a furulyairodalom valamennyi zenei korszakáról, stílusáról.

A felsorolt kottákon kívül, főként a zeneiskola továbbképző évfolyamain számtalan egyéb, – a növendék képességeinek, igényének, hangszeres tudásának megfelelő – eredeti mű, illetve átirat is felhasználható a tanítás során.

Hangszeres előképző

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb növendékekkel szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények, ezért e tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló

- hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése,
- a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése,
- aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása,
- az 1. évfolyam anyagát elkezdve a további egyenletes fejlődés megalapozása az életkornak megfelelően játékos formában (pl. ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével).

Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Az előképző évfolyamosok hangszere megfelelő kézméret esetén a barokk (angol) fogású szopránfurulya (c^2 alapú). Kis kezű tanulók esetében a szopranino alkalmazása is elképzelhető (f^2 alapú).

Hangszeres és zenei ismeretek
A hangszer részei, összeállítása.
Egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékek és egész, fél, negyed szünetek, szinkópa, nyújtópont (pontozott fél).
A $^{2}/_{4}$-es, $^{3}/_{4}$-es, $^{4}/_{4}$-es ütem, ütemsúlyok.
A korona, a levegővétel jele, különböző ismétlőjelek, kötőjel, módosítójelek.
A játékmód és az artikuláció alapfogalmai (pl. tempo giusto, legato, tenuto), különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.
Az ajánlott hangkészlet: (a hangnevek a szopránfurulya írott hangmagasságaira vonatkoznak) d^1, e^1, (fisz^1,) g^1, a^1, h^1, c^2, (cisz^2), d^2, e^2, fisz^2, g^2, (a^2). A trillafogások közül javasoltak a megtanult hangkészletből a főfogásokkal könnyen játszható trillák.

A hangszerkezelés fejlesztése
A helyes légzéstechnika elsajátítása, állandó fejlesztése.
Játék a hangszer fejével.
Tapogatógyakorlatok.
Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, lebegésmentes hang elérése.
Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
Játék a hangerővel (messa di voce).
A *dü* és *tü* hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.
Utánzás, játékos rögtönzés.
A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Minimális követelmény
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanuló *kizárólag helyes beidegződésekkel* rendelkezzen.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Kezdő növendék számára ez a beszámoló nem kötelező, akkor sem, ha az iskola tart félévi meghallgatást. Amennyiben a tanuló részt vesz ezen, a beszámoló anyaga lehet bármi, amit biztonságosan meg tud oldani. A növendéket csak akkor állítsuk ki, ha ez a szereplés várhatóan pozitívan hat majd továbbhaladására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Felhasználható irodalom
Az első években legfontosabb a kezdők tananyagának legnagyobb százalékát kitevő furulyaiskola kiválasztása. A IV. fejezet bőséges választékot nyújt a magyar, nyomtatásban megjelent vagy csak kéziratból sokszorosított iskolákból. A tanár természetesen választhat külföldi kiadványokat is, vagy taníthat saját elképzelése szerint.

A kiválasztott iskolán kívül hangszeres előképzőben ajánlható még:
Bartók B.: Allegro (Z.* 4081)
Hook, J.: Leichte Handstücke (duók)
Kínai népdal (Z. 4303)
Magyar népdal - Ej, görbénye . . . (Z. 592)
Praetorius, M.: Gavotte (Z. 14090/40)
Telemann, G. Ph.: Menuett (Z. 113)

* Z. = Editio Musica Budapest
(Az alsó évfolyamok anyagában fuvola- és hegedűkották is szerepelnek.)

Alapfok „A" tagozat
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A hangszer részei, összeállítása.
Egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékek és szünetek, nyújtópont, szinkópa, éles ritmus.
A $^{2}/_{4}$-es, $^{3}/_{4}$-es, $^{4}/_{4}$-es ütem, ütemsúlyok.
Negyed felütés – csonka ütem.
A korona, a levegővétel jele, különböző ismétlőjelek, da capo, kötőjel, hangsúlyjel, módosítójelek.
A játékmód és az artikuláció alapfogalmai (pl. tempo giusto, legato, tenuto), különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).
A tanévre javasolt hangkészlet: (a hangnevek a szopránfurulya írott hangmagasságaira vonatkoznak) (c^1), d^1, e^1, (f^1), $fisz^1$, g^1, ($gisz^1$), a^1, (b^1), h^1, c^2, $cisz^2$, d^2, e^2, f^2, $fisz^2$, g^2, a^2.
Trillafogások közül javasoltak a megtanult hangkészletből a csak főfogásokkal is könnyen játszható trillák, elsősorban az (a^1-)g^1, (h^1-)a^1, (d^2-)c^2, (d^2-)$cisz^2$, ($fisz^2$-)e^2, (g^2-)$fisz^2$, (a^2-)g^2 trillák.
A tanár által készített fogásábrák, illetve fogástáblázat használata.

A hangszerkezelés fejlesztése
A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
Játék a hangszer fejével.
Tapogatógyakorlatok.
Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, lebegésmentes hang elérése.
Játék a hangerővel (messa di voce).
Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
A *dü* és *tü* hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
G-dúr skála <u>in C</u> legalább d^1-a^2 hangterjedelemben, tercekkel.
A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Már tanult egyszerű dallamok transzponálása az újonnan tanult hangok felhasználásával.
A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Minimális követelmény
A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kívülről is).

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga

Ha a tanuló korábban nem járt hangszeres előképzőbe
Kezdő növendék számára ez a beszámoló nem kötelező, akkor sem, ha az iskola tart félévi meghallgatást. Amennyiben a tanuló részt vesz ezen, a beszámoló anyaga lehet bármi, amit biztonságosan meg tud oldani. A növendéket csak akkor állítsuk ki, ha ez a szereplés várhatóan pozitívan hat majd továbbhaladására.

Ha a tanuló járt hangszeres előképzőbe

Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam *a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével*, kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két-három népdal, kotta nélkül;
- egy-két könnyű tánctétel (lehetőleg kísérettel), *a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,* lehetőleg kotta nélkül.

Felhasználható irodalom

Ha a gyerek nem volt előképzős, lásd a hangszeres előképző anyagjegyzékét is!
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatóak.
Anon.: Allemande (Z. 7888)
Ettem szőlőt ... (Z. 2006)
Haydn, J.: Arietta (Z. 8959)
Lully, J. B.: Kis dal (Z. 8959)
XVI. századi tánc (Allemande) (Z. 592)

(Az alsó évfolyamok anyagában fuvola- és hegedűkották is szerepelnek.)

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A fa- és rézfúvós hangszerek (külső megjelenés, megszólaltatási mód, hangmagasság, hangszín). (A növendékek tanulmányaikat esetleg más fúvóshangszeren folytatják.)
Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangokkal: c^1, f^1, $gisz^1$, b^1, esz^2, $gisz^2$, b^2, h^2, (c^3) in C.
Segéd- és trillafogások közül javasoltak a tanult hangkészletből a csak főfogásokkal is könnyen játszható trillák, a h^1 segédfogás és a (c^2-)h^1 trilla.
A *tü-rü, dü-rü* artikulációk szerepe a furulyajátékban.
Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
A $^3/_8$-os, $^6/_8$-os ütem, ütemsúlyok; a $^3/_4$-es ütemek zárlatainál megjelenő hemiolák értelmezése.
A (hangszerekhez csomagolt vagy kottában található) fogástáblázat használata.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Régi és új stílusú magyar népdalok.
A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.
A kottakép alapján egyszerű szabad díszítések:

1. tercek kitöltése átmenőhangokkal (pl. Furulyamuzsika: Angol tánc 5., 6., 7. stb. ütemei);
2. váltóhangos felaprózás (pl. Furulyamuzsika: Pavane 1., 3., (9.) stb. ütemei);
3. váltóhangos forgódíszítések (pl. Furulyamuzsika: Ugrós tánc 1. üteme).

A hangszerkezelés fejlesztése

Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo-decrescendo-val.
A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
A *tü-dü, tü-rü, dü-rü* artikulációk gyakorlása, alkalmazása a tanár útmutatásai szerint.
A G-, C-, F- és D-dúr skálák in C, c^1-c^3 hangterjedelemben, tercekkel és lehetőleg hármashangzat-felbontásokkal, különböző artikulációkkal.
A felmerülő technikai problémák megoldásához megfelelő etűdök bevezetése (pl. Giesbert, Keuning szoprán-etűdök).
A már tanult egyszerű dallamok transzponálása az újonnan tanult hangok felhasználásával.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Minimális követelmény
Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A *tü-dü* hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kívülről is.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűd, népdalok, előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: G-dúr in C, illetve C-dúr in F, lehetőleg figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: C-dúr in C, illetve F-dúr in F, lehetőleg figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 népdal, kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 2 különböző karakterű tánctétel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

A „B" tagozatra jelentkező tanulók vizsgaanyaga
- Skála: G-dúr, melodikus e-moll in C, illetve C-dúr, melodikus a-moll in F; figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül,
- Telemann: Fantázia 1.- Menüett G-dúrban in C, lehetőleg kívülről,
- 1 etűd,
- 1 előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatóak.
Anon.: Allemande (Z. 4303)
Anon.: Angol tánc (Z. 7888)
Anon.: Ballett (Z. 7888)
Anon.: Canarie (Z. 7888)
Anon.: Cantio Polonica (Z. 7888)
Anon.: Hajdútánc (Z. 7888)
Anon.: Rondo (Z. 7888)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 14090/118)
Bach, J. S.: Musette (Z. 6311)
(Farkas F.:) Magyar tánc (Z. 13846)
Händel, G. Fr.: Aria (Z. 6927)
Händel, G. Fr.: Győzelmi dal (Z. 592)
Händel, G. Fr.: Menuett (Z. 6311)
Hidas F.: Négy kis darab (Z. 13846)
Hotteterre, J. M.: Cotillon (Z. 14090/123)
Koreai népdal (Z. 4303)
Mozart, L.: Vidám darab (Z. 14090/57)
Pepusch, J. Chr.: Sarabande (Allegro) (Z. 14071)
Praetorius, M.: Falusi tánc (Z. 14090/92)
Purcell, H.: A pásztor (Z. 8959)

Rameau, J. Ph.: Rigaudon (Z. 1722)
Schubert, Fr.: Écossaise (Z. 6311)
Sugár R.: Bölcsődal (Z. 7888)
(Az alsó évfolyamok anyagában fuvola- és hegedűkották is szerepelnek.)

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangokkal: cisz^1, disz^1, c^3, d^3 –in C.
A fogások számozással történő jelölése.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Pontozott nyolcad és szünetjele, tizenhatod-szünet, többütemes szünetek jelölése, kis nyújtott és kis éles ritmus, nyolcadtriola, egyszerűbb átkötések.
Alla breve, $^2/_2$-es, $^9/_8$-os, $^{12}/_8$-os, $^4/_8$-os ütemek, ütemsúlyok. A $^3/_4$-es ütemek zárlatainál megjelenő hemiolák.
Enharmónia.
Egy-egy átmenő- vagy váltóhangból álló díszítés készítése (bejegyzése a kottába).
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
Megfelelő előmenetel (és kézméret) esetén az f^1 alapú altfurulya (vagy más *f* alapú hangszer) bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése
A *tü, dü, rü* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Hanglezárás a száj kinyitásával.
In C: G-, C-, F-, D-, B-dúr és melodikus (vagy összhangzatos) d-moll skálák c^1-c^3 hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal (in F: C-, F-, B-, G-, Esz-dúr és g-moll).
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
Az altfurulya (vagy más *f* alapú hangszer) használatának gyakorlása. (Amennyiben az altfurulya bevezetésére ebben a tanévben kerül sor.)
A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kívülről is).

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: F-dúr in C, (illetve B-dúr in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: D-dúr in C, (illetve G-dúr in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 2 különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatóak.

Szopránfurulyára

Anon.: „Bonny Sweet Robin" (Z. 7888)
Anon.: Két angol tánc (Z. 6106)
Anon.: Lassú tánc (Z. 7888)
Anon.: Pavane (Z. 7888)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 2750)
Bach, J. S.: Polonaise (Z. 14090/130)
Corelli, A.: op.5/8 a-moll szonáta III., II. tétel
Corrette, M.: Menuett (Z. 113)
Gluck, Chr. W.: Balettzene (Z. 8959)
Händel, G. Fr.: Ritornell (Z. 14090/157)
Mozart, W. A.: Cavatine (Z. 14090/131)
Pepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.)
Praetorius, M.: Branle (Z. 14090)
Purcell, H.: Bourrée (Z. 6106)

Altfurulyára

Anon.: Erdélyi fejedelem tánca (Z. 14095)
Attaignant, P.: Tourdion (Z. 14095)
Bartók B.: Gyermekdal (Z. 14095)
Schubert, Fr.: Valse noble (Z. 14095)
Susato, T.: Allemande (Z. 12045/1.,5.)
Susato, T.: Ronde (Z. 12045/15.)
Susato, T.: Ronde (Z. 14095)

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
$^3/_2$-es ütem, nehezebb átkötések.
A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása (magas regiszter: *tü*, középső: *tö*, alsó: *ta*, mély hangok: *da*).
A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
Ha a 3. évfolyamon erre nem került sor, az f^1 alapú altfurulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Staccato-játék nyelvzárással.

In C: F-, D-, B-, A-dúr és melodikus (vagy összhangzatos) d-, a-moll skálák c^1-d^3 hangterjedelemben (esetleg $cisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in F: B-, G-, Esz-, D-dúr, g-, d-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Az f^1-alapú altfurulya használatának gyakorlása.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
A „rekesz"-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő-szükségletére.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Minimális követelmény
A *t-r, d-r* összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
Altfurulya használata.
Melodikus (vagy összhangzatos) moll hangsorok gyakorlása.
A fogástáblázat önálló használata.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: B-dúr in C, (illetve Esz-dúr in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: melodikus (vagy összhangzatos) d-moll in C, (illetve g-moll in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 2 szonátatétel trillákkal, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára
Bach, J. S.: Menuett I. (Z. 4303)
Couperin, Fr.: Gavotte (Z. 6927)
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel
Franck, M.: Intrada (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: C-dúr szonáta III-IV. tétel (szopránkiadásból 3/1.)
Pepusch, J. Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (Z. 14071)
Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (Z. 14071)
Telemann, G. Ph.: Menuett (Z. 13100)
Vivaldi, A.: Largo (Z. 14090/167)
Altfurulyára
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Gaiment (Z. 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV. tétel
Somis, G. B.: Allegro (Z. 14095)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel
Vivaldi, A.: F-dúr szonáta RV 52

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod-triolák.
A trillatáblázat használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel. (Trilla két hangból álló, alsó váltóhangos utókával, mely legtöbbször a trilla sebességének megfelelő tempóban, megszakítás nélkül folytatja azt.)
Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
Bonyolultabb szabad díszítések a kottakép alapján. (Tercnél nagyobb hangközök kitöltése, dallamon kívüli harmóniahangra kiterjesztett díszítési megoldások, kadenciák stb.)
A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
A *(t-)t-r-t-r-t* artikuláció (inégal) bevezetése és gyakorlása.

Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
In F: Esz-, D-dúr és melodikus (vagy összhangzatos) g-, d-, a- és e-moll skálák f^1-g^3 hangterjedelemben (esetleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in C: B-, A-dúr és melodikus – vagy összhangzatos – d-, a-, e-, h-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Minimális követelmény
Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete pl. (e^2) d^2 2345~~6~~78, (f^2) e^2 1234578, (b^1) a^1 12456~~7~~7 in C. (Aláhúzott szám = fél lyuk, áthúzott szám = mozgó ujj.)
Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: melodikus (vagy összhangzatos) d-moll in F (illetve a-moll in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: D-dúr in F (illetve A-dúr in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 2 szonáta- vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára
Anon.: „Watkins Ale” (Z. 7888)
Bach, J. S.: Bourrée I., II. h-moll (Z. 14071)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta I., IV. tétel
Corelli, A.: Sarabande (Z. 7888)
d’Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (Z. 14071)
Loeillet, J. B.: e-moll szonáta I., II. tétel op. 3/7
Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)

Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták” 6/3. szopránon
Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita - tételek

Altfurulyára
Händel, G. Fr.: g-moll szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau - Tambourin I., II. (Z. 13100)
Marcello, B.: B-dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel
Marcello, B.: d-moll szonáta op. 2/2
Pepusch, J. Chr.: B-dúr „altszonáták” 6/6. szopránon: tételek (double-ok kihagyhatóak)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Harminckettedek, pontozott tizenhatodok és szünetjeleik; kettős nyújtópont.
Az inégal játék alkalmazásának szabályai (elsősorban francia zenénél).
A kromatika fogalma.
Az akusztikus intonáció.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A szonáta felépítése, variációs formák, rondó.
F-alapú furulyaszólamok egyéb lejegyzési formái a kamaregyüttes igényei szerint. (Olvasás basszuskulcsban, vagy altszólamok violinkulcsban oktávval lejjebb írva = kórusnotáció.)

A hangszerkezelés fejlesztése
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: D-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) d-, a-, e-, c-moll skálák f^1-g^3 hangterjedelemben (esetleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in C: A-dúr, melodikus – vagy összhangzatos – a-, e-, h-, g-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Kromatikus skála.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Bonyolultabb szabad díszítések a kottakép alapján.
A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: melodikus (vagy összhangzatos) a-moll in F (illetve e-moll in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: melodikus (vagy összhangzatos) e-moll in F, (illetve h-moll in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd*,
- 2 szonáta- vagy szvittétel*, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára

Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D-dúr (Z. 14071)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Händel, G. Fr.: Menuett (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita - tételek

Altfurulyára

Bellinzani, P. B.: C-dúr szonáta op. 3/3
Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel
Telemann, G. Ph.: Andante (Z. 14095)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d-moll szonáta RV 36 I., III. tétel (Z. 14130)

Továbbképző „A" tagozat
7. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A magas hangok fogásai kromatikusan a^3-ig – in F.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
T-l, d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
Szextola, kvintola stb.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
Az ujjvibrato és a rekeszvibrato fogalma.
Az ujjvibrato „fogásai".
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Versenymű, fantázia.
F-alapú furulyaszólamok egyéb lejegyzési formái. Az előző évben tanultaktól függően basszuskulcsban olvasás, vagy altszólamok violinkulcsban oktávval lejjebb írva = kórusnotáció.
A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése

A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-l d-l* összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Asz-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) a-, e-, c-moll skálák, kibővített hangterjedelemben a^3-ig (lehetőleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.

* Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- kromatikus skála. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: melodikus (vagy összhangzatos) c-moll in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd*,
- 2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.

Felhasználható irodalom

(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességeik teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ezt a különbséget a továbbképző évfolyamokon növelheti a közismereti iskolákban jelentkező, eltérő mértékű terhelésüktől és az iskolán kívüli más elfoglaltságuk (pl. sport) mértékétől függő gyakorlási idejük, valamint zenetanulásuk eltérő iránya és célja (pl. az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei játék fejlesztése). Ezért az „A" továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B" tagozat évfolyamainak anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
Népzenei díszítések a furulyán.
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
A túlpontozás, mint zenei elem.
Jellegzetes basszusfordulatok, sorzárlatok felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A barokk szvit tételei; ouverture (francia, olasz), allemande, courante, sarabande, gigue; menuett, gavotte, bourrée.

A hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.

* Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Asz-, A-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) c-, f-moll skálák, kibővített hangterjedelemben a^3-ig (lehetőleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A magas hangok fogásainak ismerete kromatikusan a^3-ig in F.
A *t-d, t-r, d-r* artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Barokk szonáták élményszerű előadása (pl. Telemann, Corelli) a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: Asz-dúr in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: A-dúr in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd*,
- 2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Az „A" továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B" tagozatos évfolyamok anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

9. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján. (Nagy triolák, triolák különböző átkötésekkel, hatvannegyedek.)
A francia barokk jellegzetes ékesítései.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
Összetett ornamensek.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.
Hagyományos lejegyzésű XX. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.

A hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.

* Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások gyakorlása, hármas elrendezésben is: *t-k-t k-t-k.*
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Asz-, A-, E-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) f-, h-moll skálák kibővített hangterjedelemben a^3-ig (lehetőleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: melodikus (vagy összhangzatos) f-moll in F. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: E-dúr in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- 1 etűd*,
- 2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Az „A” továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B” tagozatos évfolyamok anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
A hangterjedelem bővítése esetleg c^4-ig (in F).
A barokk „duplanyelv”, a *di-dll di-dll*.
XX. századi furulyazene modern lejegyzésű kottaképének értelmezése.
Modern lejegyzésű XX. századi furulyazene kifejezőeszközei.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
Próbálkozás a *di -dll di - dll* barokk duplanyelvvel.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: A-, E-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) f-, h-, b-, fisz-moll skálák kibővített hangterjedelemben a^3-ig (lehetőleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.

* Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

A kromatikus és a két egészhangú skála.
A különböző vibratók tudatos és változatos alkalmazása.
A XX. századi furulyazene különleges megszólaltatási módjainak, hangeffektusainak gyakorlása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves" hangindítások alkalmazása.
Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
- Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
- skála: melodikus (vagy összhangzatos) h-moll in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: melodikus (vagy összhangzatos) b-moll in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- 1 etűd*,
- 2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.

A növendék utolsó vizsgáját helyettesítheti bármilyen nyilvános szereplés (búcsúhangverseny) is.

Felhasználható irodalom

(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Az „A" továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve, válogassunk a „B" tagozatos évfolyamok anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

Alapfok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a növendék, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A növendékek legkorábban az „A" tagozat 2. évfolyam elvégzése után és minimum 10 éves kortól (általános iskola 5. évfolyam, vagy 8 osztályos gimnázium 1. évfolyam) kerülhetnek „B" tagozatra. Az átirányítás lehetőleg elismert szakember jelenlétében, vagy ajánlása alapján, szakmai bizottság előtt történjen. (Azok a növendékek, akik idősebb korban kezdtek furulyázni, egy év után is „B" tagozatra irányíthatóak, ha az első és második évfolyam anyagából összevont vizsgát tesznek és megfelelnek az előbb felsorolt követelményeknek.)
A „B" tagozatra irányítás alkalmával játszandó anyag a második évfolyam vizsgaanyagai közt található. „B" tagozatos oktatásra később (idősebb korban) jelentkező növendékeknek a „B" tagozatra irányítás alkalmával olyan anyagot kell játszaniuk, mely megfelel az adott „B" évfolyam év végi vizsgaanyagának.

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangokkal: cisz^1, disz^1, c^3, d^3 – in C.

* Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

A fogások számozással történő jelölése.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Pontozott nyolcad és szünetjele, tizenhatod-szünet, többütemes szünetek jelölése, kis nyújtott és kis éles ritmus, nyolcadtriola, egyszerűbb átkötések.
Alla breve, $^{2}/_{2}$-es, $^{9}/_{8}$-os, $^{12}/_{8}$-os, $^{4}/_{8}$-os ütemek, ütemsúlyok. A $^{3}/_{4}$-es ütemek zárlatainál megjelenő hemiolák.
A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása (magas regiszter: *tü*, középső: *tö*, alsó: *ta*, mély hangok: *da*).
Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
Enharmónia.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
Megfelelő kézméret és előmenetel esetén az f^1 alapú altfurulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Hanglezárás a száj kinyitásával.
In F: C-, F-, G-, B-, D-dúr és melodikus a-, d-, e-, g-, h-moll skálák f^1-g^3 hangterjedelemben (esetleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
(In C: G-, C-, D-, F-, A-dúr és e-, a-, h-, d-, fisz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
Az altfurulya (vagy más f-alapú hangszer) használatának gyakorlása.
A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A *t-r* és *d-r* összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.
Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kívülről is).
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

A félévi meghallgatás anyaga
- Skála: F-dúr, melodikus d-moll in F (C-dúr, a-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- 1 etűd,
- 2 különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: G-dúr, melodikus e-moll in F (D-dúr, h-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- 1 etűd,
- 2 különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára

Anon.: „Bonny Sweet Robin" (Z. 7888)
Anon.: Lassú tánc (Z. 7888)
Anon.: Pavane (Z. 7888)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 2750)
Bach, J. S.: Menuett I. (Z. 4303)
Bach, J. S.: Polonaise (Z. 14090/130)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta III., II. tétel
Corrette, M.: Menuett (Z. 113)
Couperin, Fr.: Gavotte (Z. 6927)
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel
Franck, M.: Intrada (Z. 7888)
Gluck, Chr. W.: Balettzene (Z. 8959)
Mozart, W. A.: Cavatine (Z. 14090/131)
Pepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta (6 szopránszonáta/1.)
Praetorius, M.: Branle (Z. 14090)
Purcell, H.: Bourrée (Z. 6106)
Telemann, G. Ph.: Menuett (Z. 13100)
Vivaldi, A.: Largo (Z. 14090/167)

Altfurulyára

Könnyebb darabokat lásd az „A" harmadik évfolyamnál.
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV. tétel
Somis, G. B.: Allegro (Z. 14095)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel
Vivaldi, A.: F-dúr szonáta RV 52

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
$^3/_2$-es ütem, nehezebb átkötések.
A trillatáblázat használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel. (Trilla két hangból álló, alsó váltóhangos utókával, mely legtöbbször a trilla sebességének megfelelő tempóban, megszakítás nélkül folytatja azt.)
Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).
Ha a 3. évfolyamon erre nem került sor, az f^1 alapú altfurulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése

A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Staccatók nyelvzárással.
Az altfurulya használatának gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
In F: F-, G-, B-, D-, Esz-, A-dúr, melodikus d-, e-, g-, h-, c-, fisz-moll skálák f^1-g^3 hangterjedelemben (esetleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (In C: C-, D-, F-, A-, B-, E-dúr, a-, h-, d-, fisz-, g-, cisz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A „rekesz"-légzés és támasz állandó ellenőrzése az altfurulya megnövekedett levegőszükségletének figyelembevételével.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény
Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete pl. (e^2) d^2 2345~~6~~78, (f^2) e^2 1234578, (b^1) a^1 1245~~6~~7 in C. (Aláhúzott szám = fél lyuk, áthúzott szám = mozgó ujj.)
Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.
Altfurulya használata.
A fogástáblázat önálló használata.

A félévi meghallgatás anyaga
- Skála: B-dúr, melodikus g-moll in F (F-dúr, d-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 2 etűd,
- 2 szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: D-dúr, melodikus h-moll in F (A-dúr, fisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- 2 etűd,
- 2 szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára
Anon.: „Watkins Ale" (Z. 7888)
Bach, J. S.: Bourrée I., II. h-moll (Z. 14071)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta I., IV. tétel
Corelli, A.: Sarabande (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: C-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
Loeillet, J. B.: op. 3/7 e-moll szonáta I., II. tétel
Pepusch, J. Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (Z. 14071)
Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták" 6/3., szopránon
Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita - tételek

Altfurulyára
Händel, G. Fr.: g-moll szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Gaiment (Z. 13100)
Marcello, B.: op. 2/2 d-moll szonáta
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel
Vivaldi, A.: Sarabanda RV 27 III. tétel (Z. 14130)

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod-triolák.
Bonyolultabb szabad díszítések a kottakép alapján. (Tercnél nagyobb hangközök kitöltése, dallamon kívüli harmóniahangra kiterjesztett díszítési megoldások, kadenciák stb.)
Inégal játék fogalma.
A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánctípusok.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Altszólamok olvasása violinkulcsban, oktávval feljebb. (A hangzó magasságnál oktávval lejjebb írva = kórusnotáció) Lásd: Keuning: 40 etűd – utolsó 10 gyakorlat.
A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
A *(t-) t-r-t-r-t* artikuláció (inégal) bevezetése és gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
<u>In F</u>: B-, D-, Esz-, A-, Asz-, E-dúr, melodikus g-, h-, c-, fisz-, f-, cisz-moll skálák f^1-g^3 hangterjedelemben (lehetőleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (<u>in C:</u> F-, A-, B-, E-, Esz-, H-dúr, d-, fisz-, g-, cisz-, c-, gisz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Minimális követelmény
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

A félévi meghallgatás anyaga
- Skála: Esz-dúr, melodikus c-moll <u>in F</u> (B-dúr, g-moll <u>in C</u>), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 2 etűd,
- 2 szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: A-dúr, melodikus fisz-moll <u>in F</u> (E-dúr, cisz-moll <u>in C</u>), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.;
- 2 etűd,
- 2 szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára
Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D-dúr (Z. 14071)

d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (Z. 14071)
Händel, G. Fr.: Menuett (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)
Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10
Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita

Altfurulyára
Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau - Tambourin I., II. (Z. 13100)
Marcello, B.: op. 2/7 B-dúr szonáta
Pepusch, J. Chr.: B-dúr „altszonáták" 6/6.
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d-moll szonáta RV 36 I., III. tétel (Z. 14130)

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
A magas hangok fogásai kromatikusan a^3-ig – in F.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
T-l d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
Harminckettedek, pontozott tizenhatodok és szünetjeleik; kettős nyújtópont.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
Az inégal játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.
A kromatika fogalma.
Az akusztikus intonáció.
Jellegzetes basszusfordulatok, sorzárlatok felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Versenymű, fantázia.
Basszuskulcsban olvasás (lehetőleg basszusfurulyán).

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-l d-l* összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Esz-, A-, Asz-, E-, Desz-, H-dúr, melodikus c-, fisz-, f-, cisz-, b-, gisz-moll skálák f^1-g^3 hangterjedelemben (lehetőleg $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in C: B-, E-, Esz-, H-, Asz-, Fisz-dúr, g-, cisz-, c-, gisz-, f-, disz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Kromatikus skála.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Barokk szonáták élményszerű előadása (pl. Telemann, Corelli) a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Altfurulyaszólamok olvasása kóruslejegyzésben.
Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

A félévi meghallgatás anyaga

Ha a növendék felvételi vizsgára készül:

- Skála: Asz-dúr, melodikus f-moll in F (Esz-dúr, c-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- a zeneművészeti szakközépiskola felvételi anyaga.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Ha a növendék nem készül felvételi vizsgára:

- Skála: Asz-dúr, melodikus f-moll in F (Esz-dúr, c-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 2 etűd,
- 2 szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Ha a növendék felvételi vizsgát tett:

- Skála: E-dúr, melodikus cisz-moll in F (H-dúr, gisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- bármi a felvételi vizsga után tanult anyagból (a tanár belátása szerint).

Ha a növendék nem tett felvételi vizsgát:

- Skála: E-dúr, melodikus cisz-moll in F (H-dúr, gisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 1 teljes szonáta.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.

Szopránfurulyára
Anon.: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h-moll (Z. 13100)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Frescobaldi, G.: Canzone - La Bernardina (Z. 13533)
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita - tételek

Altfurulyára
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis" C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (Z. 14095)
Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Továbbképző „B" tagozat
7. évfolyam

évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Szextola, kvintola stb.
A túlpontozás, mint zenei elem.
A francia barokk jellegzetes ékesítései.
Összetett ornamensek.
Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
Ujjvibrato és rekeszvibrato.
Az ujjvibrato „fogásai".
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A barokk szvit tételei; ouverture (francia, olasz), allemande, courante, sarabande, gigue; menüett, gavotte, bourrée.
A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
A *t, d, r, l* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
Dúr és melodikus moll skálák 5 #, 5 *b* előjegyzésig (in F), kibővített hangterjedelemben a^3-ig ($fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
A magas hangok fogásainak ismerete kromatikusan a^3-ig in F.
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
A *t-d, t-r, d-r* artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
Hosszabb hangok akusztikus intonálása.
Basszuskulcsban olvasás.

A félévi meghallgatás anyaga
- Skála: Desz-dúr, melodikus b-moll in F (Asz-dúr, f-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 2 etűd,
- egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: H-dúr, melodikus gisz-moll in F (Fisz-dúr, disz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.;
- 2 etűd,

- egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Felhasználható irodalom

(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)

Bach, J. S.: Duettek (japán kiadás)
Baston, J.: 6 Koncert (részben szoprán)
Bononcini, G.: Divertimenti da Camera
Braun, D.: Szólók
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Händel, G. Fr.: B-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: g-moll szonáta
Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce
Locke, M.: Szvitek (szopránra vagy tenorra)
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3
Mönkemeyer, H.: Das Spiel auf der Baßblockflöte
Mönkemeyer, H.: Handleitung für das Spiel ... / I. Grundlehrgang
Marcello, B.: 12 szonáta
Preludes from The Division Flute (1706)
Quantz, J. J. - Nagy Frigyes: 100 Tägliche Übungen für Flöte (szopr.)
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: Duók
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: (kis) f-moll szonáta (TWV 41: f 2)
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)
Vivaldi, A.: C-dúr koncert RV 533 (2 furulyás)
Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A harmadik oktáv további hangjai kromatikusan c^4-ig (in F).
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
Népzenei díszítések a furulyán.
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
Herz, a félhang századolása (cent), a hangológép használata.
A korabeli hangolások.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.
Basszuskulcsban olvasás C- (tenor-) furulyán.

A hangszerkezelés fejlesztése

Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

Dúr és melodikus moll skálák 6 #, 6 *b* előjegyzésig (in F), kibővített hangterjedelemben a^3-ig ($fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
A *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék önálló alkalmazása.
Kantilénák játéka törésmentesen.
Összetett ornamensek.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.
Tájékozódás egyszerűbb polifon zenében.
A barokk szvit tételeinek ismerete.

A félévi meghallgatás anyaga
- Skála: Gesz-dúr, melodikus esz-moll in F (Desz-dúr, b-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 2 etűd,
- egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: kromatikus és egészhangú skálák kotta nélkül;
- 2 etűd,
- egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Bach, J. S.: Gordonka szvitek BWV 1007-1012 (tételek nehézség szerint)
Bach, J. S.: Duettek (japán kiadás)
Barthel, R.: Tonleiterstudien für Fortgeschrittene
Bitti, M.: 4 szonáta
Börner, H.: Flötenkaleidoskop (szopránra is)
Brüggen, Fr.: 5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7-11.
Division Flute (1706)
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
Händel, G. Fr.: a-moll szonáta
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta
Házikottatár: Skálagyakorlatok altfurulyára (térdfogásokkal)
Heberle, A.: Sonate Brillante
Hechler, I.: Das spiel auf der S... / II. Hohe Schule (szopránra)
Hotteterre, J.: C-dúr duó
Klement, M.: Skola hry na altovou zobcovou flétnu II.
Linde, H. M.: Neuzeitliche Übungsstücke für die A...
Mancini, Fr.: 12 szonáta
Parcham, A.: Solo für Blockflöte und continuo G-dur
Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
Philidor, A. D.: 2 szvit (B-dúr, F-dúr)

Philidor, A. D.: d-moll szonáta
Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
Telemann, G. Ph.: (kis) C-dúr szonáta (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Duók
Telemann, G. Ph.: (nagy) f-moll szonáta (TWV 41: f 1)
Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
Vivaldi, A.: RV. 103. g-moll koncert (+ oboa + fagott)
Vivaldi, A.: RV. 427. D-dúr koncert (szoprán)

9. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
Piano- és fortefogások.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján. (Nagy triolák, triolák különböző átkötésekkel, hatvannegyedek.)
A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
Improvizáció „ground" basszusra.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Hagyományos lejegyzésű XX. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.
C-kulcsos kották és régies lejegyzések (augmentált, ütemvonal nélküli stb.) olvasása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves" hangindítások gyakorlása, hármas elrendezésben is *t-k-t k-t-k*.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
A dúr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben legalább a^3-ig (vagy tovább c^4-ig, $fisz^3$ is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó fejlesztése, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
Ritkán előforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

A félévi meghallgatás anyaga
- Skálák: #-es dúrok kibővített hangterjedelemben (maximum c^4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
- egy versenymű két tétele.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skálák: *b*-s dúrok kibővített hangterjedelemben (maximum c^4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
- egy versenymű két tétele.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Felhasználható irodalom

(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)

Babell, W.: 12 szonáta op. 1 (a szerző díszítéseivel) (szoprán)
Bach, J. S.: Gordonka szvitek BWV 1007-1012 (tételek nehézség szerint)
Bach, J. S.: F-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031
Bach, J. S.: B- (vagy C-)dúr (2 fuvolára írt) triószonáta BWV 1039
Barsanti, Fr.: 6 szonáta
Bellinzani, P. B.: 12 szonáta
Bigaglia, D.: a-moll szonáta
Boeke, K.: The complete articulat / Part 2.
Castello, D.: Sonata prima (szopránra vagy tenorra)
Cima, G. P.: d-moll szonáta (szopránra vagy tenorra)
Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
Dieupart, Ch.: 6 szvit
Dowland, J. / Eyck, J. v.: Pavane Lacrimae + variációk
Dowland, J.: The King of Denmarks Galliard + variációk
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran-Blockfluit (szopránra)
Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: d-moll szonáta
Hotteterre, J.: d-moll szvit (duó)
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F-dúr, d-moll
Krähmer, E.: Variációk op. 24
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Mönkemeyer, H.: Handleitung für das Spiel ... / II. Hohe Schule
Ortiz, D.: Ricercari
Philidor, P.: V. g-moll szvit
Riccio, G. B.: Canzon a una (szoprán)
Sammartini, G.: F-dúr koncert
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
Staeps, H. U.: Methodische Übungen ... (szopránra)
Telemann, G. Ph.: a-moll fantázia
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta obligát csembalóval
Telemann, G. Ph.: (nagy) C-dúr szonáta (TWV 41: C 5)
Telemann, G. Ph.: C-dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: d-moll szonáta
Telemann, G. Ph.: Duószonáták
Telemann, G. Ph.: g-moll fantázia
Ulsamer, J.: Mittelalterliche Spielmanntänze aus Itali. (szoprán is)
Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)
Veilhan, J.-C.: La flute à bec baroque
Vivaldi, A.: g-moll szonáta (Il Pastor fido 6 szonáta)
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
Vivaldi, A.: D-dúr koncert op. 10 no. 3 (Il Gardellino), (piccolo)

Vivaldi, A.: G-dúr koncert op. 10 no. 4
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 440
Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte (2. fele)
Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Különféle fogásrendszerek (reneszánsz, angol, barokk stb.).
A barokk „duplanyelv", a *di-dll di-dll*.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
XX. századi furulyazene modern lejegyzésű kottaképének értelmezése.
Akkordhangok, üveghangok, elidegenített hangok; bevezetés a modern zene világába.
A fa hangszerek „block"-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék, valamint a *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves" hangindítások állandó gyakorlása, hármas elrendezésben is.
Próbálkozás a *di-dll di-dll* barokk duplanyelvvel.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
Az összes dúr és melodikus moll skála, egyéni figurációkkal, legalább a^3-ig (vagy tovább c^4-ig, $fisz^3$ is).
A kromatikus és a két egészhangú skála, a^3-ig (vagy tovább c^4-ig).
A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
A különböző vibratók tudatos és változatos alkalmazása.
A XX. századi furulyazene különleges megszólaltatási módjainak, hangeffektusainak gyakorlása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
Világosan megkülönböztethető forte és piano játék, piano és forte fogások önálló alkalmazása.
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves" hangindítások használata, hármas elrendezésben is. (Rövid ideig legalább 640/perc.)
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

A félévi meghallgatás anyaga

Ha a növendék felvételi vizsgára készül:
- a zeneművészeti főiskola felvételi anyaga.

Ha a növendék nem készül felvételi vizsgára:
- skálák: #-es mollok kibővített hangterjedelemben (maximum c^4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
- egy versenymű két tétele.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Ha a növendék felvételi vizsgát tett:
- bármi a felvételi vizsga után tanult anyagból (a tanár belátása szerint).

Ha a növendék nem tett felvételi vizsgát:

- skálák: *b*-s mollok kibővített hangterjedelemben (maximum c^4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
- 1 etűd,
- 1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
- egy versenymű két tétele.

Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!
A növendék utolsó vizsgáját helyettesítheti bármilyen nyilvános szereplés (búcsúhangverseny) is.

Felhasználható irodalom

(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)

Babell, W.: 12 szonáta op. 2 (a szerző díszítéseivel) (szoprán)
Bach, J. S.: Gordonka szvitek BWV 1007-1012 (tételek nehézség szerint)
Bach, J. S.: C-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1032
Bach, J. S.: F- (vagy G-)dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1035
Baur, Jürg: Pezzi Uccelli
Boeke, K.: The complete articulat / Part 1.
Boeke, K.: Three exercises for alto recorder
Braun, G.: 8 Spielstücke (szoprán)
Bremer, W. A.: 12 Voordrachts-etudes
Bresgen, C.: Sonatine (szoprán)
Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
Castrucci, P.: d-moll szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/10
Castrucci, P.: F-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/5
Castrucci, P.: C-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/6
Chemin-Petit, H.: Sonata in D
Chemin-Petit, H.: Sonata in F
Corelli, A.: Szonáták 1-6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
D'Hervelois, De Caix: G-dúr szvit (szoprán)
Daniel, L.: Základy Techniky I. ...
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
Heyl, M.: Sonatine
Hotteterre, J.: B-dúr duó
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
Keuning, H. P.: 6 inventies (szoprán is)
Krähmer, E.: Variációk op. 18
Linde, H. M.: Fantasien und Scherzi
Linde, H. M.: Music for a Bird
Linde, H. M.: Musica notturna
Linde, H. M.: Sonatine francaise (szoprán)
Poser, H.: Sieben Bagatellen
Poser, H.: Sonatine op. 31 I., II., III. (szoprán is)
Quantz, J. J.: Capricciok
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Schollum, R.: Sonatine
Shinohara, M.: Fragmente (tenor)
Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
Telemann, G. Ph.: a-moll szvit
Telemann, G. Ph.: B-dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: d-moll fantázia
Telemann, G. Ph.: Duószonáták
Telemann, G. Ph.: F-dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: Metodikus szonáták 1-6.
Vivaldi, A.: G-dúr koncert op. 10 no. 6

Waechter, W.: Studien + Übungen
Wohlgemuth, G.: Sonatine

Felhasználható irodalom főiskolai felvételire készülők számára *(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)*
Bach, J. S.: F-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1033
Bach, J. S.: g-moll (fuvolára írt) szonáta BWV 1034
Bach, J. S.: a-moll partita BWV 1013
Badings, H.: Sonata
Baur, J.: Mutazioni
Bois, Rob: 8 kl. Solostücke (szoprán)
Braun, G.: Nachtstücke
Cooke, A.: Concerto
Cooke, A.: Inventionen
Couperin, F.: (Concerts Royaux) I-XIII. tételek
Debussy, C.: La fille aux cheveux de lin
Debussy, C.: Syrinx
Gümbel, M.: Interludien
Hirose, R.: Meditation
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 2
Jacob, G.: Suite
Keuning, H. P.: 12 difficult studies
Lechner, K.: Varianti (tenor)
Linde, H. M.: Amarilli mia bella
Staeps, H. U.: Virtuose Suite
Telemann, G. Ph.: C-dúr koncert
Telemann, G. Ph.: F-dúr koncert
Telemann, G. Ph.: Kánonszonáták
Telemann, G. Ph.: Metodikus szonáták 7-12.
Vetter, M.: Il Flauto dolce ed acerbo (Útmutatások és gyakorlatok a modern furulyairodalom előadásához)
Vivaldi, A.: a-moll szonáta (+ fagott + bc.)
Vivaldi, A.: c-moll koncert RV 441
Vivaldi, A.: C-dúr piccoloverseny RV 443
Vivaldi, A.: a-moll piccoloverseny RV 445
Waechter, W.: Neue technische Übungen
Zahnhausen, M.: 7 Stücke f. altblfl.

Összefoglaló táblázatok a skálákról

(A táblázatban a dúrok *nagy kezdőbetűvel*, a mollok *kis kezdőbetűvel* szerepelnek; krom. = kromatikus skála, egészh. = egészhangú skála.)

„A" évfolyamok skálái (a hangnemek az *altfurulya* fogásai szerint szerepelnek)											
előképző		alapfok						továbbképző			
1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
-	-	-	C	B	Esz	d	a	kr.	Asz	f	h
-	-	-	F	G	g	D	e	c	A	E	b

„B" évfolyamok skálái (a hangnemek az *altfurulya* fogásai szerint szerepelnek)								
alapfok								
2.	3.		4.		5.		6.	
C	F	G	B	D	Esz	A	Asz	E
a	d	e	g	h	c	fisz	f	cisz

továbbképző							
7.		8.		9.		10.	
Desz	H	Gesz	krom.	#-es	*b*-s	#-es	*b*-s
b	gisz	esz	egészh.	dúrok	dúrok	mollok	mollok

ZENEMŰJEGYZÉK

A felsorolásokban szereplő rövidítések jelentése

Évf. =	évfolyam	**A** =	alt	**org.** =	orgona	**III.** =	TK. évf.
0. =	előkészítő	**Snn** =	szopraninó	**bc.** =	basso continuo	**IV.** =	„B" TK. évf.
1. =	első évf.	**f.** =	furulya	**c.** =	csembaló	**R.** =	reneszánsz
10. =	tizedik évf.	**fl.** =	fuvola	**I.** =	kezdő	**B.** =	barokk
H. =	hangszer	**v4** =	vonósnégyes	**II.** =	haladó	**K.** =	klasszikus
S =	szoprán	**vl.** =	hegedű				

Etűdök és iskolák

A kisegítő anyagként jól használható, de német fogásrendszerre írott kották a megszokotthoz képest más (legtöbbször magasabb) évfolyamba sorolást kaptak. (Ez a felsorolás kereskedelemben nem kapható anyagokat is tartalmaz.)

Évf.	**H.**	**Szerző**	**A kotta címe**
0-2.	S, Snn	Markovich J.	GRADUS a barokk furulyához 1.
0-1.	S, Snn	Házi kottatár	Segédanyag a barokk fogásrendszerű furulya tanításához
0-2.	S	Borosnyainé Jávor K.	Furulyaiskola
0-3.	S	Lőrincz - Paragi	Furulya ABC
0-6.	S	Házikottatár	Kantilénák
1.	S	Rodgers, Ph.	Sight reading exercises 1-45.
1-2.	S	Béres J.	Furulyaiskola II.
1-2.	S	Dévai J.	Furulyaiskola I. (Népzenei füzetek)
1-2.	S, Snn	Markovich J.	GRADUS a barokk furulyához 2.
1-3.	S	Bali J.	Furulyaiskola I.
1-3.	S, A	Perényi P.	Munkafüzet angol (barokk) furulyára
1-3.	S	Zarándi Z.	Furulyaiskola I.
1-4.	S	Házikottatár	Feladatok ABC-s névvel szopránfurulyára III/I.
1-5.	A	Perényi É. - P.	Altfurulya-iskola
2.	S	Béres J.	Furulyaiskola I.

2.	S	Keuning, Hans P.	30 simple studies
2.	S	Rodgers, Ph.	Sight reading exercises 46-117.
2-3.	S	Béres J.	Furulyaiskola III.
2-3.	S	Giesbert, F. J.	77 Daily Exercises
2-3.	S	Rooda, G.	Dexterity exercises and dances for Rec. in C
2-4.	S	Bali J.	Furulyaiskola II.
2-4.	S(A)	Markovich J.	GRADUS a barokk furulyához 3.
2-8.	S	Oromszegi O.	101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
2-8.	S	Sellner, J.	Etüden für Oboe / III.
2-10.	S	Hinke, G.	Praktische Elementarschule für Oboe
3.	S	Keuning, H. P.	20 studies
3.	S	Rodgers, Ph.	Sight reading exercises 118-150.
3.	S	Sellner, J.	Etüden für Oboe / I., II.
3-4.	A	Daniel, L.	Skola hry na altovou zobcovou flétnu
3-4.	A	Giesbert, F. J.	77 Daily Exercises
3-4.	A	Házikottatár	Feladatok ABC-s névvel altfurulyára III/I.
3-4.	A	Keuning, Hans P.	40 simple studies
3-4.	A	Rooda, G.	Dexterity exercises and dances for Rec. in F
3-5.	S	Linde, H. M.	Die kleine Übung (Tägliche Studien für S...)
3-6.	A	Mönkemeyer, H.	Handleitung für das Spiel ... / I. Grundlehrgang
3-6.	S	Házi kottatár	Skálagyakorlatok
3-10.	A	Balogh D.	Etűdök blockflötére
3-10.	A	Klement, M.	Skola hry na altovou zobcovou flétnu I.
4.	S	Keuning, H. P.	10 difficult studies
4.	A	Keuning, H. P.	25 studies
4.	S	Rodgers, Ph.	Sight reading exercises 150-
4.	S	Sellner, J.	Etüden für Oboe/ IV. V.
4-6.		Winterfeld, L. Höffer v.	Zwölf Etüden für Altblockflöte
4-8.	S	Juhász Z.	Furulyaiskola II. (Népz. füz.) Székelyföld
4-8.	S	Juhász Z.	Furulyaiskola IV. (Népz. füz.) Dél-Dunántúl
4-8.	S	Juhász Z.	Furulyaiskola III. (Népz. füz.) Gyimes
4-8.	S	Kállay G.	Hangnemgyakorló szopránfurulyára
5.	A	Keuning, H. P.	12 difficult studies
5-6.	B	Alton, E. H.	Metodo facile (basszuskulcsos)
5-6.	S	Börner, H.	Flötenkaleidoskop 1-14.
5-6.	S	Házikottatár	Feladatok ABC-s névvel szopránfurulyára III/II.
5-6.	A	Házikottatár	Feladatok ABC-s névvel altfurulyára III/II.
5-6.	A	Kölz, E. M. l	Essercizi per il Flauto dolce
5-6.	S	Quantz, J. J.-Nagy Frigyes	100 Tägliche Übungen für Flöte
5-6.	A	Valk, T. v. der	11 studies for flute
5-6.	S	Valk, T. v. der	11 studies for flute
5-6.	A	Winterfeld, L. H. v.	40 Studien für Altblockflöte
5-7.	A	Boeke, K.	The complete articulat / Part 2.
5-8.	A	Barthel, R.	Tonleiterstudien für Fortgeschrittene ... in F
5-8.	A	Linde, H. M.	Der Kunst des Blockflötenspiels
5-8.	S	Sellner, J.	Etüden für Oboe/ VI.-
5-8.	A	Staeps, H. U.	Das Tägliche Pensum
5-8.	S	Staeps, H. U.	Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
5-8..	S	Hechler, I.	Das spiel auf der S... / II. Hohe Schule
5-10	A	Báthori B.	Tägliche Tonleiterübungen für A... / I.
5-10.	A	Bordogni, M.	Kantilénák (Házikottatár)
5-10.	S	Daniel, L.	Základy Techniky I. ...
5-10.	A	Házikottatár	Skálagyakorlatok altfurulyára (térdfogásokkal)
5-10.	A	Klement, M.	Skola hry na altovou zobcovou flétnu II.
6-10.	A	Brüggen, F.	5 etűd

6-10.	A	Daniel, L.	Základy Techniky I. ...
6-8.	A	Börner, H.	Flötenkaleidoskop 15-50.
6-8.	S	Collette, J.	12 melodikus gyakorlat
7-10.	A	Boeke, K.	The complete articulat / Part 1.
7-10.	S	Feltkamp, J.H.	12 Etudes voor Sopran-Blockfluit
7-10.	A	Házikottatár	Feladatok ABC-s névvel altfurulyára III/III.
7-10.	A	Mönkemeyer, H.	Handleitung für das Spiel ... / II. Hohe Schule
7-10.	S	Staeps, H. U.	Methodische Übungen ...
7-10.	A	Veilhan, J.-C.	La flute à bec baroque
7-10.	A	Winterfeld, L. Höffer v.	Technische Studien für Altblockflöte
9-10.	A	Boeke, K.	Three exercises for alto recorder
9-10.	A	Bremer, W. A.	12 Voordrachts-etudes
9-10.	A	Cón, P.	Etudy per altovú
9-10.	A	Linde, H. M.	Neuzeitliche Übungsstücke für die A...
9-10.	A	Staeps, H. U.	Neue Übungen im chromatischen Raum der A
9-10.	A	Waechter, W.	Neue technische Übungen
9-10.	A	Waechter, W.	Studien + Übungen

Szólódarabok kíséret nélkül

Évf.	**H.**	**Szerző v. közreadó**	**A kotta címe**	**Kiadó**
1-2.	S	Runge, J.	Solobuch für Sopranblockflöte I.	Schott 5240
1-2.	S	Runge, J.	Solobuch für Sopranblockflöte II.	Schott 5242
2-4.	S	?	Lieder und Tänze aus dem Mittelalter	Universal 17132
2-4.	S	Clemencic, R.	Country Dances	Universal 15265
2-4.	S	Runge, J.	Studienstücke für eine Sopranblockflöte	Schott 5237
3-4.	S	Chambonnières, J. L.	Pièces du XVIII.-ème S.	Zurfluh
3-4.	A	Hillemann, W.	Der Anfang auf der Altblockflöte in f^1	Nagels 515
3-4.	A	Runge, J.	Solobuch für Altblockflöte I.	Schott 4796
3-4.	A	Runge, J.	Solobuch für Altblockflöte II.	Schott 5241
3-5.	A	Doflein, E. Delius, N.	The Flute Master (Ausgewählte Stücke)	Schott 6605
3-6.	A	Meares, R.	The Bird Fancyer’s Delight or Choice	Schott 5884
3-6.	S	Pacchioni, G.	Balli italiani del XVII. secolo	Heinrichshof. 1416
4-6.	S	Pinchard, M.	Fioretti	Ouvrières E.O. 669
4-6.	A	Thomas, B.	Select Preludes and Voluntaries (1708)	Dolce 111/
4-8	S	Juhász Z.	Furulyaiskola II., III., IV. (Népz. füz.)	M. Műv. Int.
4-10.	S	Eyck, J. v.	Der Fluyten Lust-hof I-III.	
4-10.	A	Thomas, B.	The Baroque solo book	Dolce 111
5-6.	A	Kölz, E.	Zwei Sonaten	Doblinger 8196
5-6.	A	Thomas, B.	Preludes from The Division Flute, (1706)	Dolce 111 /
5-7.	A	Linde, H. M.	Solo Pieces of the Old Masters for Treb.	Schott ED 7782
5-8.	A	Braun, J. D.	18 Solos from Pieces sans Basse (1740)	Dolce 111 /
5-8.	A	Teske, H.	25 Capricien in 12 Tonarten (Quantz)	Amadeus BP 387
5-8.	S A	Ulsamer, J.	Mittelalterliche Spielmanntänze aus Itali.	Moeck 2515
5-10.	A	Eyck, J. v.	Euterpe (Der Fluyten Lust-hof válogatás)	Noetzel 3571
6-8.	A	Hotteterre, J.	48 Preludes in 24 Tonarten in 24 keys	Schott RMS 2027
6-8.	A	Hotteterre, J.	Preludes and Traits from L’art ...(1719)	Dolce 111 /
6-8.	A	Telemann, G. Ph.	Sechs Fantasias	Schott OFB 101
6-10.	A	Quantz, J. J.	Solos from the Gieddle Collection	Dolce 111 /
6-10.	A	Telemann, G. Ph.	12 Fantasias (c. 1728)	Dolce 111 /
7-10.	A	Bach, J. S.	Six Suites I-III.	A. Leduc
8-10	A	Bach, C. Ph. E.	Sonata (1763)	Dolce 111 /
8-10.	A	Bach, J. S.	Partita (BWV 1013)	Dolce 111 /
8-10.	A	Bassano, G.	Vier Ricercare (H. M. Linde)	Verlag HE 11.217
8-10.	A	Baur, J.	Pezzi Uccelli	Breitkopf 6472
9-10.	A	Bach, J. S.	Six Suites IV-VI.	A. Leduc 25421

9-10.	A	Staeps, H. U.	Virtuose Suite	Schott OFB 95
9-10.	A	Vivaldi, A.	Les quatre saisons	A. Leduc 26347

Kétszólamú kiadványok

A duók nehézségi szintjének megállapításánál csak a felső szólamot vettük figyelembe.

Évf.	**H.**	**Szerző v. közreadó**	**A kotta címe**	**Kiadó**
0-1.	S.S.	Gruber, R.	50 národních písni	Supraphon 5323
0-2.	S.A.	Hook, J.	Leichte Handstücke	Schott 4807
0-2.	S.S.	Werdin	Leichtes Flötenspiel I.	Schott 4371
0-2.	S.S.	Werdin	Leichtes Flötenspiel II.	Schott 4372
0-2.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Weisst du, wieviel Sterlein stehen?	Hofmeister 108
0-4.	S.S.	Keller	Tänze der Barockzeit	Peters 2931/a
1-3.	S.S.	Benoy, A. W.	Carols	Oxford
1-3.	S.S.	Giesbert, F. J.	Spielbuch I.	Schott 2441
1-3.	S.S.	Giesbert, F. J.	Spielbuch II.	Schott 2442
1-3.	S.S.	Hunt, E. H.	Französische Tänze aus dem 18. Jh.	Schott 4104
1-3.	S.S.	Hunt, H.	All in a garden green (E. nd.)	Schott 10049
1-3.	S.A.	Kaestner, H.	Kleine Duette alter Meister II.	Schott 4374
1-3.	S.S.	Kaestner, H.	Kleine Duette alter Meister I.	Schott 4373
1-3.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Leichte Duette	Hofmeister 122
1-3.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Leise rieselt der Schnee	Hofmeister B 140
1-3.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Tanzweisen und andere Stücke	Hofmeister B 126
1-3.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Volkslieder aus der Sowjetunion	Hofmeister B 114
1-3.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Volktanzbüchlein	Hofmeister B 131
1-3.	S.S.	Wohlgemuth, G.	Zweimal zehn Duette	Hofmeister B 123
1-4.	S.A.		Lieder zur Frühlingszeit	Universal 17738
1-4.	S.A.		Lieder zur Winterszeit	Universal 17741
2.	S.A.	Mendoza, A.	Ten French Dance Duets	Schott 10756
2-3.	S.S.	Beekum, Jan van	Easy duets	Harm.-Hilv. 2690
2-3.	S.A.	Dinn, F.	Twelve Dances from Arbau's	Schott 11002
2-3.	S.S.+	Fiori, G.O.	Raccolta di brani (gyűjtemény 1-4 szól.)	Ricordi 132403
2-3.	S.S.	Giesbert, F. J.	Barocke Spielstücke I.	Schott 2437
2-3.	S.S.	Giesbert, F. J.	Barocke Spielstücke II.	Schott 2438
2-3.	S.A.	Händel, G. Fr.	Stücke und Tänze	Schott 2704
2-3.	S.A.	Kaestner, H.	Menüettbüchlein	Schott 2753
2-3.	S.S.	Metzger, F. B.	Fröhliche Stücke	Schott 2737
2-3.	S.A.+	Purcell, H.	Kleine Stücke	Schott 2726
2-3.	S.A.	Runge, J.	Alte Musizierstücke	Schott 4804
2-3.	S.S.	Zeidler, F.	Baroque Recorder Music	Mel Bay 63069
2-4.	S.S.		Freu Mittelalterliche Spiel....	Ba 3599
2-4.	S.A.	Bach, J. S.	Aus dem N. für Anna Magdalena	Schott 2748
2-4.	S.S.	Giesbert, F. J.	Englisch Country dance Tunes	Schott 5005
2-4.	S.S.	Giesbert, F. J.	Aus dem Barock	Schott 2658
2-4.	S.S.	Matousek, L.	Régi szerzők (XV-XVI. 2-4 szól.)	Panton 1278
2-4.	S.S.	Mozart, L.	15 Pequenas piezas	B&C 1010
2-4.	S.A.	Mozart, L.	Menüette für Nannerl	Schott 2738
2-4.	S.S.	Schneider	Lieder und Tänze aus Schweden	Schott 4806
2-4.	S.A.	Szokolay S.	Magyar gyermekdalok	Z. 7768
2-4.	S.A.	Telemann, G. Ph.	Menüette	Schott 2746
2-4.	S.S.	Weichlein, R.	Trompeten - Duette	Hofmeister 7267
2-4.	S.A.	Wood, Th. F.	Liebwertes Tanzbüchlein aus dem Rokoko	Noetzel 3314
2-4.	S.T.	Young, P. M.	Aus alten englischen Sammlungen	DVfM 32035
2-4.	A.T.	Bartók B.	Furulyamuzsika 1.	Z. 2786
2-5.	S.A.	Danekert	Altfranzösische Lieder	M 22404
2-5.	S.A.	Hillemann, W.	Für angehende Telemannfreunde	Noetzel 3367

2-5.	S.A.	Koschinsky	Menuette aus galanter Zeit	Noetzel 3040
3-4.	S.S.	Couperin, Fr.	Muséte de Taverni	Universal 12555
3-4.	S.S.+	Gárdonyi Z.	Szonatina (2 szól.) Kis koncert (3 szól.)	EMB Z. 5352
3-4.	S.A.	Händel, G. Fr.	Stücke und Tänze	Schott 2742
3-4.	S.A.	Kaestner, H.	Aus Leopold Mozart's Notenbuch	Schott 2744
3-4.	A.A.	Lavigne, Ph. de	Amaranten	Noetzel 3239
3-4.	A.A.	Rühl-Möckel, F.	Lieder-Büchlein	Pro Musica 121
3-4.	S.A.	Sulyok I.	Három bicinium	Bp. V. Házi kottatár
3-4.	S.A.+	Telemann, G. Ph.	Kleine Stücke	Schott 2743
3-4.	S.A.	Wood, Th. F.	Greensleeves und ... aus dem Mittelalter	Noetzel 3339
3-5.	A.A.		Duettbuch für zwei Altflöten	Noetzel 3583
3-5.	?	Boismortier, J. B. de	Leichte duos op. 11.	Peters 9664
3-5.	?	Boismortier, J. B. de	Sech kleine Suite op. 27.	Hortus M. 206
3-5.	S.S.	Chèdeville, N.	6 Suite	Hortus M. 81
3-5.	A.A.	Hillemann, W.	Aus der Blütezeit des Barock	Schott 4369
3-5.	A.A.	Keller	Tänze der Barockzeit	Peters 9234
3-5.	S.A.	Klapil, P.	Aus alten tschechischen Sammlungen	DVfM 32037
3-5.	S.S.+	Schultz, J.	Musikalischer Lustgarten	Noetzel 3081
3-5.	S.S.	Stadler, A.	Divertimento	EMB Z. 12004
3-5.	A.A.	Verardo, P.	Minuetti Ariette da Battello I.	Ricordi 131800
3-6.	A.A.	Young, P. M.	Drei Sonaten (W. Gorton, D. Purcell, R.Valentine)	DVfM 32038
3-7.	S.S	Blavet, M.	15 Duette für Flöten	Heinrichshofen 1340
4-5.	A.A.	Lavigne, Ph. de	Suite (herausg. Francis D. Miller)	Noetzel 6091
4-5.	S.S.	Lewitus, H.	Peruanische Folklor 18 Duos für ...	Noetzel 3437
4-5.	S.S.+	Morley, Th.	Zweistimmige Canzonetten	Noetzel 3184
4-5.	A.A.	Ruf, H.	Zwei duos ... (D. Purcell, W. Williams)	Schott OFB 20
4-5.	A.A.	Wohlgemuth, G.	Duette altfranzösischer Meister	Schott 4139
4-5.	A.A.	Young, P. M.	Aus Notenbüchlein des Thomas Britton	DVfM 32036
4-6.	S.A.	Beethoven, L. van	Duo in (E. Schaller)	Doblinger 18070
4-6.	A.A.+	Boismortier, J. B. de	6 Suiten für 2 Blfl. op. 17.	Amadeus BP 2043
4-6.	A.A.	Croft, W.	Six Sonatas	Schott OFB 1028
4-6.	S.S.+	Lasso, O. di	5 Fantasien aus Magnum opus musicum	Hofmeister B 148
4-6.	A.A.	Loeillet, J. B. de Gant	Duett op. 1.	Schott 40744 ?
4-6.	S.S.	Loeillet, J. B. de Gant	Six Sonatas op.5. 1-6	Musica Rara
4-6.	A.A.	Malina J.	Altfurulya - duók	EMB Z. 14140
4-6.	S.S.+	Matousek, L.	Mai szerzők (2-4 szól.)	Panton 1278
4-6.	S.S.	Mozart, W. A.	Ausgewählte Stücke aus "Die Zauberflöte"	Universal 18741
4-6.	A.A.	Naudot, Mr.	„Babioles" Sechs leichte Duette I. (1-3)	Schott 5734
4-6.	A.A.	Naudot, Mr.	„Babioles" Sechs leichte Duette II. (4-6)	Schott 5735
4-7.	?	Banchieri, A.	Zwölf Stücke aus der Cartella Musicale	Hortus M. 205
4-7.	A.A.	Loeillet, J. B. de Gant	Sonata d-moll	Heinrichshofen 10/001
4-7.	S.T.+	Newman	Renaissance Duos (Morley)	Heinrichshofen 1224
4-8.	S.S.+	Langer, H. K.	Takt und Rhytmus I-III	Sirius ed. N 8939
5-6.	A.T.	Bach, C. Ph. E.	Duet (M. Kolinski)	Hargail
5-6.	A.A.	Loeillet, J. B. de Gant	Six Sonatas op. 4. 1-3 I.	Earlham
5-6.	A.A.	Loeillet, J. B. de Gant	Six Sonatas op. 4. 4-6 II.	Earlham
5-7.	S.A.	Beethoven, L.van	Duo C-dúr (Schaller)	Doblinger 04467
5-7.	S.S.	Hotteterre, J.	Suiten à deux flutes	EMB 213556
5-7.	A.A.	Mouret, J. J.	6 Sonaten für 2 Altfl.	Schott OFB 163
5-8.	A.T.		Zehn Bicinien des 16. Jahrhunderts	DVfM 32033
5-8.	A.T.	Bach, C. Ph. E.	Duet for Alto and Tenor recorder	Hargail
5-8.	A.A.	Chèdeville, N.	Troisième Sonate op. 8.	
5-8.	S.A.	Keuning, H. P.	6 inventies	Harm.-Hilversum
5-8.	S.A.	Rhaw, G.	Bicinia gallica et latina II.	Heinrichshofen 1131

5-8.	A.A.	Telemann, G. Ph.	6 Sonaten	Hortus M.
5-8.	S.S.	Zirnenbauer, H.	Bicinien aus der ersten Hälfte des 16. Jh.	Schott 2836
5-10.	A.A.	Bach, J. S.	Duette	Universal 17116
5-10.	A.A.	Telemann, G. Ph.	Sechs Duette (1-3) I (L. H. v. Winterfeld)	Hofmeister 106
5-10	A.A.	Telemann, G. Ph.	Sechs Duette (4-6) II. (L. H. v. Winterfeld)	Hofmeister 107
5-10.	A.A.	Telemann, G. Ph.	Sechs Sonaten im Kanon	Hofmeister 124
6-9.	A.A.	Bach, J. S.	Duette für Alt Blfl. aus Werken	Universal 17116
6-9.	A.A.	Staeps, H. U.	Zu zweiern durch den Tonkreis 32 duette	Doblinger 16.752
6-10.	A.A.	Hotteterre, J.	Premiere Suite de Pieces (dm)	XYZ 641
6-10.	A.Fl.	Zahnhausen, M.	Klangreden	Doblinger 04462
7-8.	?	Nowak, L.	Bicinien der Renaissance	Hortus M. 27
7-10.	A.A.	Philidor, P. D.	6 Suiten op. 1. (Andreas Habert) 1-3	Amadeus 2090
7-10.	A.A.	Philidor, P. D.	6 Suiten op. 1. (Andreas Habert) 4-6	Amadeus 2091
7-10.	A.A.	Quantz, J. J.	Six Duetti	Dolce 702
8-10.	A.A.	Hotteterre, J.	Deuxième Suite de Pieces	XYZ 718
		Béres J.	Furulyazene I.	EMB Z. 5547
		Béres J.	Furulyazene II.	EMB Z. 5551
		Rezessy L.	Fújjad, fújjad – Magyar népdalok 2 furulyára	Magyar Kórus 1941

Egy furulya kísérettel (csak a magyar kiadású kották)

Szerző v. közreadó		**A kotta címe**	**Kiadó**
János, B.	1688	Táncok és kontratáncok	Z. 14160
Bellinzani, P. B.	1690-1757	4 Sonate op. 3	Z. 12792
Bellinzani, P. B.	1690-1757	4 Sonate op. 3	Z. 13265
Bononcini, G.	1670-1747	Táncok és szonáták I.	Z. 13612
Bononcini, G.	1670-1747	Táncok és szonáták II.	Z. 13613
Czidra L.	XVI-XX.	Furulyamuzsika	Z. 4888
Gárdonyi Z.	XX.	Népdalok énekre és furulyára	Z. 5351
Händel, G. Fr.	1685-1759	Sonate (6)	Z. 13405
Haydn, J.	1732-1809	Tizenkét menüett	Z. 12915
Kállay G.	XVII-XVIII.	Barokk mesterek variációi I.	Z. 14136
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 1. (1-3)	Z. 12638
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 1. (4-6)	Z. 12639
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 1. (7-9)	Z. 12640
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 1. (10-12)	Z. 12641
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 4. (1-3)	Z. 12989
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 4. (4-6)	Z. 12990
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 4. (7-9)	Z. 12991
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 4. (10-12)	Z. 12992
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 3. (1-3)	Z. 13160
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 3. (4-6)	Z. 13161
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 3. (7-9)	Z. 13162
Loeillet, J. B. (de Gant)	1688-1720	12 Sonate op. 3. (10-12)	Z. 13163
Loeillet, J. B. (John)	1680-1730	12 Sonate op. 3. (1-3)	Z. 12548
Loeillet, J. B. (John)	1680-1730	12 Sonate op. 3. (4-6)	Z. 12549
Loeillet, J. B. (John)	1680-1730	12 Sonate op. 3. (7-9)	Z. 12550
Loeillet, J. B. (John)	1680-1730	12 Sonate op. 3. (10-12)	Z. 12551
Magyar szerzők	XX.	Házimuzsika gyerekeknek	Z. 13846
Malina J. & Bloch, T.	XVI-XX.	Furulyamuzsika 2	Z. 14095
Marcello, B.	1686-1739	12 Sonate op. 2. (1-6)	Z. 13476
Marcello, B.	1686-1739	12 Sonate op. 2. (6-12)	Z. 13477
Marcello, B.	1686-1739	Sonata in F (op. 2/1)	CÉH 63001
Nagy O.	XVI-XVII.	Barokk táncok	Z. 13100
Perényi É. - P.		Ír és skót dallamok	Eötvös
Susato, T.	1551	„Danserye”	Z. 12045

Telemann, G. Ph.	1681-1767	Sonaten (6)	Z. 13524
Valentine, R.	1680-1735	12 Sonatas	Z. 12054
Vivaldi, A.	1678-1741	4 Sonate (orig. per violino)	Z. 14130
Malina J.	XVI-XVII.	A korabarokk	Z. 13533
Benkő D.		Reneszánsz táncok blockflötére (vagy fuvolára) és gitárra	Z. 12045
Benkő D.	1669-1747	B. Marcello-szonáták	Z. 8868, 12031
Benkő D.	1685-1750	Bach, J. S. Sonate C-dur	Z. 8654
Mosóczi M.	1685-1759	Händel, G. Fr. a-moll szonáta	Z. 12181
Bántai V. - Kovács I.		Régi zene . . .	Z. 7227

Két furulya kísérettel (csak a magyar kiadású kották)

Szerző v. közreadó		**A kotta címe**	**Kiadó**
Bartók - Brodszky	XX.	Népdalok, táncok	Z. 3908
Bononcini, G. M.	1642-1678	7 Sonate facili	Z. 13334
Gárdonyi Z.	XX.	Népdalok énekre és két furulyára	Z. 5690
Kállay G.	XVII-XVIII.	Barokk mesterek variációi II.	Z. 14137
Máriássy I.	XVII.	Kamarazene kezdők számára	Z. 6915
Malina J.	XVI-XX.	Szopránfurulya-duók	Z. 14063
Benkő D.		Reneszánsz táncok 2 fuvolára (vagy blockflötére) és gitárra	Z. 12427
Bartók B. - Brodszky F.		Magyar és szlovák népdalok I. S + A + gitár	Z. 3907
Bartók B. - Brodszky F.		Magyar és szlovák népdalok II. S + A + gitár	Z. 3908

Háromszólamú kiadványok

Szerző v. közr.		**A kotta címe**	**Kiadó**	**Szint**
	R.	Old Polish Dances	U.E. 14017	I.
	R.	Renaissance Songs and Dances	U.E. 12589	I.
Bach, J. S.	1685-1750	Allegretto and Andante	U.E. 14006	III.
Bartók Béla	1881-1945	Furulyamuzsika	Z. 3331	II.
Bartók - Kodály	XX.	Magyar dallamok és táncok 1.	Z. 3630	
Bartók - Kodály	XX.	Magyar dallamok és táncok 2.	Z. 3631	
Bendik, M.	B-K	Lieder und Tänze aus B. und K.	Schott 5249	I.
Britten, B.	XX.	Alpine Suite	B. & H.	III.
Czidra L.	XV-XVI.	Németalföldi mesterek művei	EMB Z. 8367	III.
Dufay, G.	1400-1471	10 Chansons	(B. & H.) Z. 5564	IV.
Gárdonyi Z.	XX.	Kis koncert	Z. 5352	
Händel, G. F.	1685-1759	Fuga in F (kieg. Ács Lajos)	Bp.V. Házi kottatár	III.
Hindemith, P.	1932	Trio from „Plöner Musiktag”	S. & Co. Ltd. 5528	IV.
Mattheson, J.	1681-1764	Acht Sonaten op. 1.	E. Nagel 506	I.
Monteverdi, Cl.	1567-1643	Dreisimmige Canzonetten I, II, III.	U.E. 126007, 8, 9	II.
Mozart, L.	1762	Elf Spielsücke	Hofmeister B 103	I.
Purcell, H.	1659-1695	Trio F-Dur Moderato	MSM	II.
Quantz, J. J.	1697-1773	Sonate F-Dur op.3 Nr.6	Peters 9675	II.
Szokolay S.	XX.	Suite a tre	Z. 7768	I.
Tomkins, T.	1572-1654	In Nomine a 3	Heinrichsen 558a	III.
Wohlgemuth, G.	B.	Drei Pastoralen	Hofmeister B 112	II.
Zipoli, D.	1688-1726	Neun Canzonen	Hofmeister B 110	III.

Négyszólamú kiadványok

Szerző v. közr.		**A kotta címe**	**Kiadó**	**Szint**
-	XVI-XVII.	Das Blockflötenquartett I, II.	Peters 9677	I.

-	R.	Bl. Qu. Vokalmusic der Renaissance	U.E. 1718	III.
-	R.	Bl. Qu. Instrumental music of the R.	U.E. 1719	II.
-	R.	Bl. Qu. Tanze der Renaissance	U.E. 1720	I.
-	R.	Crumhorn- Consort Anthology I.	M.R. 1565	III.
-	R.	Crumhorn- Consort Anthology II.	M.R. 1902	II.
-	R.	Crumhorn- Consort Anthology III.	M.R. 1903	II.
-	XVII. eleje	Meisterwerke Englischer Consort	Pelikan	III.
-	R	Carmina Heft 1, 2.	Hortus M. 138	IV.
Attaingnant, P.	1529	Tänze	Schott 36374	II.
Bach, J. S.	1685-1750	Fugen	Moeck Z. f. S. 139	IV.
Bartók B.	1881-1945	Rumänische Volkstänze	U.E. 18041	III.
Bartók B.	1881-1945	Furulyamuzsika	Z. 3332	II.
Bonsor, B.	1881-1945	Fiesta	Schott & Co. 6371	II.
Britten, B.	1913-1976	Scherzo	B. & H. 17765	II.
Byrd, W.	1543-1623	Fantazia	Heinrichshofen	III.
Cavaccio, G.	1626	Toccata (Detta la Licina)	DOL. 302	III.
Czidra L.	XV-XVI.	Németalföldi mesterek művei	EMB Z. 8368	III.
Doppelbauer, J. F.	1964	Thema mit Variationen	Dobl. 10.863	IV.
Dornel, A.	1685-1765	Sonate en quator	Leduc 25.418.	IV.
Franck, M.	1580-1639	Deutsche Weltliche ... I, II	DVfM 32030,1	I.
Frescobaldi, G.	1583-1643	3 Toccatas	DOL. 301	IV.
Gabrieli, A.	1510-1586	Five Ricercare	M.R. 1950	III.
Galilei, V.	1520-1591	Zwölf Ricercari	Schott 1959	III.
Genzmer, H.	XX.	Quartettino	Schott 39525	III.
Gervaise, Cl.	1550	Branles de Champagne	A.L. 26.279	I.
Giesbert, F. J.	1500	Ein altes Spielbuch (Sichery, F.)	Schott	III.
Joplin, Sc.	1868-1917	Ragtimes	N 3508	III.
Lenhouts, P.	XX.	Report upon	Moeck	IV.
Linde, H. M.	1961	Quartett-Übung für Blockflöten	Schott 5262	IV.
Machaut, G.	1300-1377	Messe	Bp.V. Házi kottatár	IV.
Messiaen, O.	XX.	Vingt Leçons d'Harm. (Reményi Á.}	Bp.V. Házi kottatár	IV.
Mortaro, A.	1600	5 Canzoni à 4 (Pernye)	EMB Z.12003	III.
Mozart - Haydn	K.	Klassische Tänze	Schott ED 6750	I.
Mönkemeyer, H.	XVI-XVII.	Venezianische Canzonen	Schott 4664	III.
Palestrina, G. P.	1525-1592	Ricercari sopra li Toni	Bestell B139	III.
Phalèse, P.	1571	„Löwener Tanzbuch" I, II.	Heinrichshofen	I.
Phalèse, P.	1583	„Antwerpener Tanzbuch" I, II.	Heinrichshofen	I.
Poser, H.	XX.	Rendsburger Tänze op. 42.	Sikorski	II.
Praetorius, M.	1612	Französische Tänze	Moeck 3607	II.
Rada, J.	*1930	Bagately	Panton 2605	I.
Schultz, J.	1617	Paduanen und Intraden	N 1144	III.
Staeps, H. U.	1954	Sieben Flötentanze	Doblinger	IV.
Staeps, H. U.	1958	Dort nied'n in jenem holze	Doblinger	IV.
Stockert, K.	1460	Glogauer Liederbuch	OFB 150	III.
Sweelinck, J. P.	1562-1621	Fantasia	Dol. 317	IV.
Szokolay S.	1986. máj.5.	Táncnóta	Bp. V. Házi kottatár	II.
Telemann, G. Ph.	1681-1767	Concerto after TWV 40: 202	Dol. 305	III.
Vecchi, O.	1550-1605	Canzonetten	Verlag N 3370	IV.
Williams, A.	R.	Elizabethan Consort	Ricordi LD 666	III.
Máriássy I.		Reneszánsz művek 4 hangszerre	EMB Z. 6974	II.

Ötszólamú kiadványok

Szerző v. közr.		**A kotta címe**	**Kiadó**	**Szint**
Boismortier, J. B.	1691-1755	Drei Konzerte für fünf Diskant..	Hofmeister 7223	III.
Czidra L.	XVIII.	Régi magyar táncok	CÉH 1	I.

Davenport	1501	Harmonie Musices Odhecaton	AMP-7130		III.
Demantius, J. Chr.	1567-1643	Nürnberger Tanzbuch (à 4 v. 5)			I.
Holborne, A.	? - 1602	Táncok			III.
Praetorius, M.	1612	Allerley Franntzösische Däntze	N 1313		I.
Rivander, P.	1613	Zwölf Tänze aus »Prati musici«	N 1431		III.
Rossi, S.	1587-1628	Sinfonien und Gaillarden	Schott 1960		II.
Tomkins, Th.	1572-1656	Vier Pavanen	Moeck 422/423		III.
Tomkins, Th.	1572-1656	Fancy and Voluntary	U.E. 14015 L		IV.

Vegyes ötszólamú kiadványok

Szerző v. közreadó		**A kotta címe**	**Kiadó**		**Szint**
Czidra L.	XVIII.	Régi magyar táncok	CÉH 62001	5f. v. ?	I.
Frescobaldi, G.	1583-1643	Canzona on „Ruggerio”	U.E. 14026 L	4f.+c.	III.
Marcello, A.	1669-1747	Concerto di Flauti (in G)	Nova Music	4f. v. v4+c.	IV.
Purcell, H.	1692	Suite „The fairy Queen”	U.E. 12604	4f.+c.	III.
Scarlatti, A.	1659-1725	Quartettino	Peters 4559	3f. v. 3?+bc.	III.
Scarlatti, A.	1659-1725	Quartetto F	Peters 11422	1f.+2vl.+bc.	III.
Witt, Chr. Fr.	1660-1716	Suite in F	Hortus M. 99	3f.v. 3?+bc.	II.

Hatszólamú kiadványok

Szerző v. közr.		**A kotta címe**	**Kiadó**	**Szint**
Demantius, J. Chr.	1608	Conviviorium deliciae	PE 864	II.
Gussago, C.	1550-1612	La Facca	LPM VM 12	III.
Hassler, H. L.	1564-1612	Intraden	Hortus M. 73	II.
White, W.	1585-1665	Pavan		III.

Vegyes hat- és többszólamú kiadványok

Szerző v. közr.		**A kotta címe**	**Kiadó**	**Hangszerek**	**Szint**
Bertali, A.	1605-1669	Sonatella	Schott 10106	5f.+org.?	II.
Loeillet, J. B.	1680-1730	Quintett h-moll (!)	Hortus M. 133	2fl.+2f.+bc	III.
Pepusch, J. Chr.	1669-1752	Concerto in F op. 8 no. 6	Musica Rara	4f.+bc.	III.
Pepusch, J. Chr.	1669-1752	Concerto in C op. 8 no. 1	Musica Rara	4f.+bc.	III.
Pepusch, J. Chr.	1669-1752	Concerto op. 8 no. 4.	Musica Rara	4f.+bc.	IV.
Pepusch, J. Chr.	1669-1752	Concerto op. 8 no. 5.	Musica Rara	4f.+bc.	IV.
Schickhardt, J. Chr.	1682-1762	Konzerte (C, dm, G)	Hortus M. 192	4f.+bc.	III.
Uccelini, M.	1639	Sonata à 4 (Nr. 11.)	Verlag 1977	4f.+bc.	III.
Viadana, L.	1610	Sinfonie musicali	Moeck E.M. 3617	2x4? (+?)	III.

AJÁNLATOK RITKÁBB HANGNEMEKHEZ

	24 hangn.	A.	Hotteterre, J. M.	48 prelűd	Edition Schott
	24 hangn.	A.	Schickhardt, J. Chr.	24 szonáta	Musica Rara
3#	A-dúr	A.	Loeillet, J. B. (de Gant)	op.3/11 szonáta	Z. 13163
3#	A-dúr	S.	Hasse, A.	Bourrée	Z. 2750
3#	A-dúr	S.	Vivaldi, A.	Pastorale	Z. 14071
3#	fisz-moll	S.	Händel, G. Fr.	Aria	Z. 14071
3b	c-moll	A.	Vivaldi, A.	RV/27	Z. 14130
3b	c-moll	A.	Philidor, P. D.	Quatrième Suite	Pelikan 2034
3b	c-moll	A.	Loeillet, J. B. (de Gant)	op. 1/7	Z. 12640
3b	c-moll	A.	Loeillet, J. B. (de Gant)	op. 3/5	Z. 13161
3b	c-moll	A.	Loeillet, J. B. (de Gant)	op. 4/5	Z. 12990
3b	c-moll	A.	Eccles, H.	Prelud	Dol. 111
3b	c-moll	A.	Telemann, G. Ph.	Fantasia 2	Dol. 111
3b	c-moll	A.	Bach, J. S.	Partita (BWV 1013)	Dol. 111
3b	c-moll	S.	Telemann, G. Ph.	Aria Vivace	Z. 14071
3b	Esz-dúr	A.	Telemann, G. Ph.	Fantasia 4	Dol. 111

3b	Esz-dúr	A.	Telemann, G. Ph.	Fantasia 5	Dol. 111
3b	Esz-dúr	A.	Loeillet, J. B. (de Gant)	op. 3/7	Z. 13162
3b	Esz-dúr	S.	Telemann, G. Ph.	Aria Presto	Z. 14071
4b	f-moll	A.	Bellinzani, P. B.	op. 3/11 szonáta	Z. 12792
4b	f-moll	A.	Vivaldi, A.	RV/8 szonáta	Z. 14130
4b	f-moll	A.	Loeillet, J. B. (de Gant)	op. 4/11	Z. 12992
4b	f-moll	A.	Telemann, G. Ph.	TWV 41: f1 szonáta	Z. 13542
4b	f-moll	A.	Telemann, G. Ph.	TWV 41: f2 szonáta	Z. 13542
4b	f-moll	A.	Telemann, G. Ph.	Fantasia 6	Dol. 111
5b	b-moll	A.	Hotteterre, J. M.	Allemande I.	Z. 13100
5b	b-moll	A.	Telemann, G. Ph.	Fantasia 12	Dol. 111

Fuvola

A fuvolatanítás szakirányú feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a növendékkel
- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a növendék zenei képességeit:
- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a növendéket
- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék ismerje
- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 6 #, 6 b előjegyzésig,
- a bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódját és ritmusát,
- a különböző korok zenéinek díszítésrendszerét (pl. barokk),
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,

- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes
- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes
- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal, szimpla- és duplanyelvvel is,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék legyen képes
- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- önállóan 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák (pl. futamok, akkordfelbontás, skálamenetek stb.) rögtönzésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A növendék rendelkezzék
- megfelelő hangszeres technikával, előadói és formálókészséggel,
- képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával,
- koncentrálóképességgel,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A növendék tudja alkalmazni
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes a biztos hangindításra és -befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd, vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzék olyan biztos hangszeres tudással, előadói és formálókészséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában zenei pályára is irányítható, közép-, esetleg felsőfokra is.

Hangszeres Előképző
1-2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A tanár feladata a megfelelő hangszer kiválasztása. Pl. fife = harántsíp (itt kerüljük a módosított hangokat), piccolo, kanyarfejes fuvola, esetleg nagyfuvola. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja kísérleti jelleggel. Tanév végén a szaktanár az iskolavezetéssel egyetértésben dönt a növendék továbbtanulásáról (problémás esetben a tanszakvezető, illetve a munkaközösség-vezető véleményével egyeztetve).

Ismeretek

Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.

A törzshangok olvasása d^1–a^2-ig.

A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.

A $^2/_4$, $^3/_4$, $^4/_4$ -es ütemek.

A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

Gyermek és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

Az improvizációs készség lehetőségeinek kihasználása a játék örömének fokozására.

A hangszerkezelés fejlesztése

Különböző légzésgyakorlatok (fekve, ülve, állva) a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.

Be- és kilégzés gyakoroltatása nyugodt tempóban.

A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.

A fokozatosan növekedő hangkészleten belül lehetőleg jól képzett, tisztán intonált hang elérésére törekedjünk.

A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).

A társas muzsikálás kezdetei, a tanár – esetleg, mint zongorakísérő – közreműködésével.

A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Minimális követelmény

Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.

A $^2/_4$, $^4/_4$ -es ütem pontos ritmikai ismerete.

A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Pl. Bántai - Sipos: Fuvola ABC 10. leckéjéből gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Felhasználható irodalom

Bántai - Sipos:	Fuvola ABC	EMB 14005
Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola I.	EMB 5457
Kodály Zoltán:	333 olvasógyakorlat	EMB 3741
Kodály Zoltán:	Ötfokú zene I.	EMB 2809
Józsefné Szmrecsányi Magda:	Előképzős olvasókönyv	EMB 5725, 6102, 6573
Isabelle Ory:	La Flûte Traversière (Van de Velde)	ISBN 2-85-868184-8
Házimuzsika gyermekeknek		EMB 13846
Simsalabin:	Das erste Querflötenbuch (Norsk Musikferlag, Oslo, 1992)	NMO 10540
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1) (Barbara Gisler-Haase)		UE 30370
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (AC Black, London)		ISBN 7136-5685-9
Sight Reading Pieces for Flute (Grade 1.) (Bothworth Edition)		BoE 4572
Béres János:	Furulyaiskola I.	EMB 5406
Lőrincz - Paragi:	Furulya ABC	EMB 14090
Czidra László:	Furulyamuzsika kezdők számára (válogatva)	EMB 7888
Querflöte-lernen mit Spaß von Horst Papp	Zeichnungen von Bernhard Koch (Horst Papp Verlag, Salzburg 1991)	D-79295
Spiel und Spa mit der Blockflöte I.		ED Schott 7770

Alapfok és továbbképző, „A" tagozat
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
A $^{2}/_{4}$, $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{4}$, $^{2}/_{2}$, $^{3}/_{4}$-es ütemek.
Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
Nyújtópont fél és negyed értékek mellett.
A törzshangok olvasása és fogása d^{1}-től d^{3}-ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.
A módosítójelek ismerete.
Hangsorok tudatosítása 2 #, 1 *b* előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.

A hangszerkezelés fejlesztése

A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).
A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és -befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
Társas zenélés magasabb évfolyamos növendékkel, tanárral, illetve zongorakísérővel.
A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Minimális követelmény

Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.

A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása d^1-a^2-ig.

A $^3/_4$, $^3/_2$ (alla breve) metrumok ismerete.

Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60-61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök

Bántai - Sipos:	Fuvola ABC	EMB 14005
Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola I.	EMB 5457
Bántai - Kovács:	Skálaiskola I.	EMB 8233
Csupor László:	Ujjgyakorlatok	EMB 7266
Gariboldi:	Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak	EMB 8519
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára I.	EMB 8591
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (AC Black, London)		ISBN 7136-5685-9
Platonov:	A fuvolajáték iskolája	Moszkva 11762
Trewor Wye:	Flöten lernen I. (Zimmermann)	ZS 242
Werner Richter:	Schule für die Querflöte	Schott ED 4777
Renate Unger:	Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik)	BN 30040
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1) (Barbara Gisler-Haase)		UE 30370
Ouverture I. (Jan van Beekum) (Harmonia)		HU 2624
Sight Reading Pieces for Flute (Grade 2) (Bosworth Ed.)		BoE 4573

Előadási darabok

Bántai - Sipos:	Könnyű előadási darabok fuvolára	EMB 8959
Bántai - Kovács:	Kis előadási darabok fuvolára	EMB 2791
Czidra László:	Furulyamuzsika kezdők számára	EMB 7888
Lőrincz - Paragi:	Furulya-ABC	EMB14090
Házimuzsika gyermekeknek		EMB 13846
Spiel und Spa mit der Blockflöte II.		Schott ED 7771
W. Popp:	Kleine Anfangerübungen mit Klavierbegleitung W.Richter	Zimmermann 2299
Abracadabra Flute Duets (Malcolm Pollock) (AC Black, London)		ISBN 7136-3526-6
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos)	Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára	EMB 7768
Chdeville:	Französische Weihnachts-lieder für zwei Blockflöten	UE 30250
Papp Lajos:	Magyar karácsonyi dalok 2-3 furulyára kezdőknek	EMB 14080
Petrovics Emil:	Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára	EMB 7373

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

A hangterjedelem kibővítése c^1-g^3 -ig.
Az enharmónia fogalma.

Újabb ütemfajták és tempójelzések ($^3/_8$, $^6/_8$, $^9/_8$, váltakozó metrumok).

A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola-duola).
Dúr és moll hangnemek ismerete 2 #, 2 *b* előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
A hármashangzat és felbontásának fogalma.
Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

A légzéstechnika állandó fejlesztése.
Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
A helyes tartás állandó ellenőrzése.
A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
Dinamikai árnyalás: *f, mf, p.*
Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
Társas zenélés: kíséretes előadásai darabok, duók, triók.
Lapról játék 2 #, 1 *b* előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán.

Minimális követelmény

Hangterjedelem: d^1-f^3 -ig.
Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8-16 ütemes gyakorlat eljátszása.
Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai - Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök

Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola I.	EMB 5457
Bántai - Kovács:	Skálaiskola I.	EMB 8233
Csupor László:	Ujjgyakorlatok	EMB 7266
Platonov:	A fuvolajáték iskolája	Moszkva 11672
Gariboldi:	Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak	EMB 8519
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára I.	EMB 8591
Renate Unger:	Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik)	BN 30040
Rieger - Unger:	Das Querflöten Spiel I.	Hofmeister 8060
Werner Richter:	Schule für die Querflöte	Schott ED 4777
Flöten lernen mit Trewor Wye I. (Zimmermann)		ZS 242
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet I.	PWM 6464
Dolzsikov:	Válogatott etűdök (Moszkva Muzika)	Moszkva 12610
Frantz Vester:	125 Easy Classical Studies for Flute	UE 16042
Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi)		DVfM 31050
M. Moyse:	Le dbutant Flûtiste	Leduc 18802
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 2) (Barbara Gisler-Haase)		UE 30460

Előadási darabok

Bántai - Kovács:	Kis előadási darabok fuvolára	EMB 2791
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai - Sipos)		EMB 7958
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos)		EMB 8940
Bántai - Kovács:	Fuvolamuzsika I.	EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (AC Black, London)		ISBN 7136-3527-4
Classical Album for Flute and Piano		Rudall C. 730
Klassisches Spielbuch		E. Peters 12295
Hndel:	Menüette	Hofmeister B. 144
Mozart:	Themes I-II.	Fentone F 413-A, B

Dolzsikov:	Gyűjtemény fuvolára és zongorára	Muzika 12389
Leichte Spielmusik des Rokoko		Schott 5248
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I.		Hofmeister 1006
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II.		Hofmeister 1498
Devienne:	18 kis fuvoladuó	EMB 5652
Boismortier:	Leichte Duos (op. 11)	Peters 9664
Forty little Pieces (L. Moyse)		Schirmer 43191
Forty short duets for beginner Flutists		Schirmer 2769
Csupor László:	Fuvoladuók kezdők számára I.	EMB 8498
Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy)		EMB 6915
Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy - Vígh)		EMB 8741
Abracadabra Flute Duets (Malcolm Pollock) (AC Black, London)		ISBN 7136-3526-6
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos)	Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára	EMB 7768
Szopránfurulya-duók kezdőknek, zongorakísérettel (Malina)		EMB 14063
Béres János:	Furulyaiskola I-III. duettjei	EMB 5406, 7062, 7332
Beekum:	Easy Duets	HU 2690

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

A hangterjedelem bővítése kromatikusan a^3-ig.
Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
Dúr és moll hangnemek 3 #, 3 *b* előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
Kromatika.
Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi-de, Coda, G. P.
A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. (Próbáljuk meg a hátsó légzőizmok mozgását egyre aktívabbá tenni.)
A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A nyelv helyzete, mint a hangindítást és hangképzést befolyásoló tényező.
Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt. Figyeljünk a levegő helyes vezetésére és a befúvási szögre.
A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
Hármashangzat-felbontások és terclépések.
Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
Társas zenélés: többszólamban az óra keretén belül is.
Lapról játszás 2 #, 2 *b* előjegyzésig, a második év nehézségi fokán.

Minimális követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c^1-g^3 -ig, kromatikusan.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2 #, 2 *b* előjegyzésig.

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök

Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola I.	EMB 5457
Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola II.	EMB 5458
Bántai - Kovács:	Skálaiskola I.	EMB 8233
Csupor László:	Ujjgyakorlatok	EMB 7266
Platonov:	A fuvolajáték iskolája	Moszkva 11672
Gariboldi:	Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak	EMB 8519
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára I.	EMB 8591
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára II.	EMB 8592
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet I.	PWM 6464
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet II.	PWM 6246
Towarnicki:	Szkola na Flet	PWM 5706
Dolzsikov:	Válogatott etűdök (Moszkva)	Muzika 12610
Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi)		DVfM 31050
M. Moyse:	Le dbutant Flûtiste	Leduc 18802
M. Moyse:	Cinquante tudes Mélodiques I-II.	Leduc 19480, 19481
Werner Richter:	Schule für die Querflöte	Schott ED 4777
Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann)		ZS 243
Gariboldi:	30 etűd fuvolára	EMB 8007
Ouverture II. (Jan van Beekum) (Harmonia)		HU 2658
Beekum:	Con moto	HU 3091

Előadási darabok

Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai - Sipos)		EMB 7958
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos)		EMB 8940
Bartók Béla:	Este a székelyeknél (Pröhle)	EMB 8317
Kocsár Miklós:	Saltus Hungaricus	EMB 6744
Bántai - Kovács:	Fuvolamuzsika I.	EMB 6587
Bántai - Kovács:	Fuvolamuzsika II.	EMB 8732
Bántai - Kovács:	Könnyű kamarazene fuvolára	EMB 6387
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy)		EMB 13272
Baroque Music for Flute		B.H. 20355
Classical Music for Flute		B.H. 20342
Forty little Pieces (L. Moyse)		Schirmer 43191
Der junge Flötist		Zimmermann 1394
J. Hook:	Szonatina (F-dúr)	Schott 10138
J. Hook:	Szonatina (C-dúr)	Schott 10139
Hndel:	Menüette	Hofmeister B. 144
Mozart:	Themes I-II.	Fentone F 413-A, B
Dolzsikov:	Gyűjtemény fuvolára és zongorára	Muzika 12389
J. Haydn:	12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi - Vági)	EMB 12915
Forty short duets for beginner Flutists		Schirmer 2769
Csupor László:	Fuvoladuók kezdők számára I.	EMB 8498
Plain Sailing:	Versatile music for 4 instru-menten in B, in F (Spartan Press, Oxford)	SP 149, SP 170
Draskóczy:	Könnyű fuvoladuók	ReZeM 018
Szopránfurulya-duók kezdőknek, zongorakísérettel (Malina)		EMB 14063

Bartók - Kodály:	Magyar dallamok és táncok 3 furulyára (Jeney Zoltán feldolgozásában) I-II.	EMB 3630, 3631
Béres János:	Magyar szerzők kétszólamú darabjai I-II.	EMB 5547, 5551

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

Hangterjedelem: h^3-ig.
Az egyszerűbb felhangok ismerete.
Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
Dúr és moll hangnemek 4 #, 4 *b* előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében (h^3-ig).
A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
A moduláció fogalma.
Egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
A laza, könnyed ujj- és a nyelvtechnika fejlesztése.
A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
Az önálló hangolásra való törekvés.
Igény a hiba nélküli játékra.
Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.
A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Minimális követelmény

Hangterjedelem: a^3-ig.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3 #, 3 *b* előjegyzésig a tanult variációkkal.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28-32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök

Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola II.	EMB 5458
Bántai - Kovács:	Skálaiskola II.	EMB 8625
Csupor László:	Ujjgyakorlatok	EMB 7266
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára II.	EMB 8592
Gariboldi:	30 etűd	EMB 8007
M. Moyse:	De la Sonorité	Leduc 18166
M. Moyse:	Cinquante Études Mélodiques op. 4 I-II.	Leduc 19480 19481
Towarnicki:	Szola na Flet I.	PWM 5706

Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet I.	PWM 6464
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet II.	PWM 6264
Dolzsikov:	Etűdök	Moszkva Muz. 12610
Platonov:	30 etűd (Thirty Studies)	ASMP 36
Rieger - Unger:	Das Querflöte Spiel I.	BN 8060
Werner Richter:	Schule für die Querflöte	Schott ED 4777
Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann)		ZS. 243
Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi)		DVfM 31050
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Tägliche Übungen)		Breitkopf 5606
Fr. Vester:	125 Easy Classical Studies for Flute	UE 16042

Előadási darabok

Fuvolamuzsika II.(Bántai - Kovács)		EMB 8732
Romantikus album (Bántai - Sipos)		EMB 12350
3 Gavotte (Bántai - Sipos)		EMB 13099
3 Minuetti (Bántai - Sipos)		EMB 13196
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy)		EMB 13272
Album of Sonatinas for young Flutists		Schirmer 44374
J. Conte:	Impromtu	G. Billaudot 3433
Heinrich Funk:	Kleine Sonata	VEB Hofmeister-Leipzig 7237
Der Junge Flötist		Zimmermann 1394
Salon-Stücke II.		Ed. Kunzel-mann GM 903 b
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténvi)		AKKORD A-1019
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi - Nagy)		EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.)		EMB 12654
Bononcini:	Táncok és szonáták I. (Máriássy)	EMB 13612
Valentine:	12 szonáta (Kalmár)	EMB 12054
Gretchaninoff:	In aller Frühe (für Flöte und Klavier)	Schott ED 8120
Platonov:	A fuvolajáték iskolája (Flöte und Klavier)	Moszkva, Muz. 11672
Hadzsijev:	Rondino – Darabok fuvolára és zongorára (Szófia 1960)	
Csupor László:	Fuvoladuók II.	EMB 14043
Csupor László:	Könnyű fuvolatriók	EMB 12257
Bartók Béla:	18 duó 2 fuvolára (Csupor László)	UE 17288
E. Köhler:	Válogatott duók (Tősér)	EMB 13780
Király László:	10 magyar népdal fuvolára	EMB 12766
Leichte duette alter Meister des 16. Jahrhunderts für gleiche Instrumente		Hortus Musicus 4
J. Hotteterre:	Trio Sonatas	Musica Rara 1807
Stadler:	Divertimento per due flauti (Pröhle)	EMB 12004
Draskóczy:	Könnyű fuvoladuók	REZEM 018
Kocsár Miklós:	Ungaresca per due flauti di legno	EMB 5991
Beethoven:	Sonata a due flauti	EMB 4172
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos)		EMB 8940
Bántai - Kovács:	Könnyű kamarazene fuvolára	EMB 6387
Telemann:	Sechs Duette I.	Hofmeister 106
Telemann:	Sechs Duette II.	Hofmeister 107
Telemann:	Sechs Sonaten im Kanon	Hofmeister 124
Blavet:	15 Duette für Flöten	Heinrichscho-fen 1340
Boismortier:	Leichte Duos op. 11	Peters 9664
Chédeville:	Französische Weihnachts-lieder für 2 Flöten	UE 30250
Sailing:	Versatile Musik for 4 Instrumenten	SP 149, 170 Oxford
The Londonderry Air for two Flutes		EDL. 3202
Mozart:	5 Pieces for 3 Flutes	UE 16157 L.
Flute Guide (Barbara Gisler-Haase)		UE 30444

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

Hangterjedelem: c^1-c^4-ig.
Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
Dúr és moll hangnemek ismerete 5 #, 5 *b* előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
Modális hangsorok.
Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.
A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy anélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódja és ritmusa.
A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Minimális követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete c^1-h^3 -ig, kromatikusan.
Egyenletes tempójú skálázás 4 #, 4 *b* előjegyzésig, a tanult variációkkal.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonátatételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68-78., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök

Jeney Zoltán:	Fuvolaiskola II.	EMB 5458
Bántai - Kovács:	Skálaiskola II.	EMB 8625
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára II.	EMB 8592
E. Köhler:	Etűdök fuvolára op. 33 I. (Pröhle)	EMB 8513
E. Köhler:	Etűdök fuvolára op. 33 I. (Zimmermann)	ZM 1090
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet II.	PWM 6246
M. Moyse:	De la Sonorité	Leduc 18166
Fr. Vester:	125 Easy Classical Studies for Flute	UE 16042
100 Classical Studies for Flute (Fr. Vester)		UE 12992 L.
Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List)		VEB Hof-meister 7352
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen		Breitkopf 5606

Előadási darabok

Romantikus Album (Bántai - Sipos)		EMB 6958
3 Tambourin (Bántai - Sipos)		EMB 12574
3 Polonaise (Bántai - Sipos)		EMB 13446
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi - Nagy)		EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.)		EMB 12654
Bononcini:	Táncok és szonáták I. (Máriássy)	EMB 13612
Bononcini:	Táncok és szonáták II. (Máriássy)	EMB 13613
Valentine:	12 szonáta (Kalmár)	EMB 12054
Marcello:	12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy)	EMB 13476
Marcello:	12 szonáta fuvolára op. 2 II. (Máriássy)	EMB 13477
D. Scarlatti:	Három szonáta	EMB 8958
Járdányi Pál:	Szonatina	EMB 1371
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténi Gyula)		AKKORD A-1019
Album of Sonatinas for young Flutists		Schirmer 44374
Telemann:	F-dúr szonáta	Amadeus GM 666
Vivaldi:	„Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo	Hortus Musi-cus 135
Quantz:	Sonata in F-dur op. 3 no. 6	Peters 9675
Lavigne:	Drei Sonaten	Ed. Peters Bestell - Nr. 9663
Der junge Flötist		Zimmermann 1394
Chopin:	Neun Mazurken	Zimmermann 1930
Salon-Stücke I.		Ed. Kunzelmann GN 903a
Call:	Sonate C-dur	Ed. Kunzelmann GM 914
Debussy:	A kis néger	EMB 7933
Beethoven:	Szonáta két fuvolára (Brodszky)	EMB 4172
A. Stadler:	Divertimento per due flauti (Pröhle H.)	EMB 12004
Bartók Béla:	18 duó két fuvolára (Csupor László)	UE 17288
Csupor László:	Fuvoladuók – kezdők számára II.	EMB 14043
Jeney Zoltán:	Fuvoladuók II.	EMB 6640
E. Köhler:	Válogatott duók (Tősér)	EMB 13780
A. Berbiguier:	21 leichte Duette	UE 19491
Great Tunes for Flute and Piano		Copyright Nova Music Ltd. 1989 N.M.420
Mozart:	Operatic Highlights for two Flutes	UE 17602
Telemann:	Sechs Sonaten in Kanon	Hofmeister - Bestell Nr. B. 124
Telemann:	Sechs Duette (Sonaten) für zwei Alt-Blockflöten	Hofmeister FH 2998
Hotteterre:	Trio Sonatas I-II. (Musica Rara)	MR 1806, 1807
J. Ch. Petz:	Suite I-II. (2 Altblockflöten)	OFB 75, 76
Csupor László:	Könnyű fuvolatriók	EMB 12257
Bengráf József:	Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik)	EMB 12804
Zempléni:	Fuvolatrió	EMB 12807

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek
Dúr és moll hangnemek 6 #, 6 *b* előjegyzésig.
A kromatikus hangsor.

A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
A zenei műveltség megalapozása ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások stb. segítségével.
A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése
Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
Skálák és etűdök tempójának fokozása.
Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
Rendszeres társas zenélés lehetőleg más hangszerekkel is.
A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Minimális követelmény
Hangterjedelem: c^1-c^4-ig.
Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).
A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84-85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára II.	EMB 8592
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára III.	EMB 8593
Eördögh J.:	Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I.	EMB 1801
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán)		EMB 12062
E. Köhler:	25 Romantische Etüden für Flöte op. 66	ZM 12240
M. Moyse:	De la Sonorité	Leduc 18166
M. Moyse:	Exercises Journaliers pour La Flûte	Leduc 16638
M. Moyse:	Cinquante Études Mélodiques op. 4 I.	Leduc 19480
M. Moyse:	Cinquante de Demerssemann II.	Leduc 19481
M. Moyse:	Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations	Leduc 18026
Taffanel:	17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme	Leduc 17204
Platonov:	30 etűd	A.S.M.P. 36
Towarnicki:	Szkola na Flet II.	PWM 1989
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet II.	PWM 6246
Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet III.	PWM 6465
Flötenetüden (Immanuel Lucchesi) I.		DVfM 31050
Flötenetüden (Immanuel Lucchesi) II.		DVfM 31057

Fr. Vester:	50 weitere klassische Studien	UE 14672
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen		Breitkopf 5606

Előadási darabok

Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi - Nagy)		EMB 2791
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.)		EMB 12654
Romantikus album (Bántai - Sipos)		EMB 12350
3 olasz arietta (Cseténi)		AKKORD A-1006
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténi)		AKKORD A-1019
Händel:	Hallei szonáták(Bántai - Máriássy)	EMB 5739
Händel:	Hallei szonáták	Peters 4554
Händel:	Hallei szonáták	EMB 7217
Händel:	Elf Sonaten	DVfM 4003
Händel:	6 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (Malina - Máriássy)	EMB 13404 EMB 13405
Telemann:	C-dur Sonata	Amadeus GM 666
Telemann:	Sechs Sonaten in Kanon	Hofmeister Bestell Mr.B. 124
Boismortier:	Sechs Suiten	Schott ED. FTR 15
Boismortier:	Sechs Sonaten I-II.	Schott 5056, 5057
Boismortier:	6 szonáta op. 9 (Máriássy)	EMB 13350
Marcello:	12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II.	EMB 13476, 13477
Carlo Tessarini:	Sonata for flute and basso continuo (Harmonia 1987)	HU 3747
F. Schubert:	Sechs Lieder	UE 16996
Beethoven:	Sechs varierte Themen op. 105 (Jeney Zoltán)	EMB 5798
Beethoven:	Zehn varierte Themen op. 107 I. (Jeney Zoltán)	EMB 6331
Beethoven:	Zehn varierte Themen op. 107 II. (Jeney Zoltán)	EMB 6564
Mozart:	G-dúr szonáta K. 285/a	EMB 13067
Mozart:	C-dúr szonáta K. 285/b	EMB 13011
Mozart:	D-dúr szonáta K. 285	EMB 13009
Mozart:	A-dúr szonáta K. 298	EMB 13010
Schubert:	Téma variációkkal, B-dúr (Bántai - Sipos)	EMB 12573
Querflötenmusik aus drei Jahrhundert		DVfM 32083
Romantic Music for Flute		B.&H. 20343
Vivaldi:	„Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo	Hortus Musicus 135
Vivaldi:	Concerto V. F-dur op. 10	Schott FTR 83
Vivaldi:	Concerto IV. G-dur op. 10	Schott 41413
Hasse:	Concerto in fa maggiore per Flauto, archi e Cembalo (Jeney - Müller - Fodor)	EMB 6237
Loeillet:	12 szonáta op. 4 I-IV.	EMB 12989- 12992
Loeillet:	12 szonáta op. 1 I-IV.	EMB 12638-12641
Loeillet:	12 szonáta op. 3 I-IV.	EMB 13160-13163
Album of Sonatinas for young Flutists		Schirmer 44374
Donizetti:	Szonáta (R. Meylan)	Peters 30479
Rossini:	Andante és Allegro	Eulenburg GM 209
Szervánszky:	Szonatina	EMB 1372
Sinisalo:	3 miniatűr	EMB 12570
Salon-Stücke III.		Kunzelmann GM 903c
Andersen:	Drei Miniatüren op. 55 (W. Richter)	Zimmermann 2306

Duette für Alt Blockflöten aus Werken von J. S. Bach		UE 17116
Mozart:	Operatic Highlights 2 Flauti	UE 17602
Haydn:	Three trios (Rampal)	IMC 1958
Barokk mesterek variációi I. (Kállay)		EMB 14137
Vivaldi:	Concerto in C major for two Flutes and Piano (Rampal)	IMC 1189
Jeney Zoltán:	Fuvoladuók I.	EMB 6562
Quantz:	Sechs Duette I.	Breitkopf 30457
Csupor László:	Könnyű fuvolatriók	EMB 12257
E. Köhler:	Válogatott fuvoladuók (Tősér)	EMB 13780
Hotteterre:	Suite à deux flûtes (Basso continuo ad libitum)	EMB 13556
Bononcini:	7 sonate facili két fuvolára és basso continuóra	EMB 13334

7. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek
A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
Dúr és moll hangnemek 7 #, 7 *b* előjegyzésig.
Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
A játszott művek formai, szerkezeti elemzése. A zenei műveltség elmélyítése, szereplések elősegítése.

A hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
Skálák különböző kötésvariációkkal.
A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
Társas zenélés: kamarazene, fúvós együttes, szimfonikus- és fúvószenekarban.
Lapról olvasási készség: könnyebb, eddig ismeretlen (pl. barokk) művek eljátszása.

Minimális követelmény
Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
Pl. E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. 12-14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Eördögh J.:	Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I.	EMB 1801
Bántai - Kovács:	Válogatott etűdök fuvolára III.	EMB 8593
E. Köhler:	Etűdök fuvolára I. op. 33 (Pröhle)	EMB 8513
E. Köhler:	Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle)	EMB 8514
E. Köhler:	25 Romantische Etüden für Flöte op. 66	ZM 12240
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán)		EMB 12062

Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet IV.	PWM 5361
M. Moyse:	De la Sonorité	Leduc 18166
M. Moyse:	Exercises ou Études de Berbiguier pour Flûte	Leduc 20309
M. Moyse:	Exercises Journaliers pour la Flûte	Leduc 16638
Flötenetüden II. (Immanuel Lucchesi)		DVfM 31057
Fr. Vester:	50 weitere klassische Studien	UE 14672

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy)		EMB 12949
Boismortier:	Sechs Suiten	Schott FTR 15
Telemann:	Zwölf Fantasien für Querflöte	Bärenreiter 2971
Telemann:	Zwölf methodische Sonaten	Peters 13069
Kuhlau:	12 Caprices I-II.	Ger. Billaudot 1801, 1802
Das Frühbarokk (Máriássy)		EMB 13533
Das Italianische Barokk (Máriássy)		EMB 13534
Marcello:	12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II.	EMB 13476, 13477
Loeillet:	12 szonáta op. 4 I-IV.	EMB 12989- 12992
Loeillet:	12 szonáta op. 1 I-IV.	EMB 12638- 12641
Loeillet:	12 szonáta op. 3 I-IV.	EMB 13160- 13163
Vivaldi:	„Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo	Hortus Musicus 135
Vivaldi:	D-dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino)	EMB 7226
J. S. Bach:	Suite no. 2 (h-moll) tánctételek	EMB 13185
Händel:	Elf Sonaten	DVfM 4003
Pergolesi:	Fuvolaverseny (G-dúr)	B. & H. 17502
Gluck:	G-dúr fuvolaverseny	Amadeus BP 2061
Corelli:	La Follia	Schott 43236
Czerny:	Rondo facile et brillant (G-dur)	Kunzelmannn GM 831C
Benda:	Sonata C-dur	VEB Fr. Hofmeister 7429
Mozart:	D-dúr szonáta K. 285	EMB 13009
Mozart:	A-dúr szonáta K. 298	EMB 13010
Mozart:	C-dúr szonáta K. 285/b	EMB 13011
Mozart:	G-dúr szonáta K. 285/a	EMB 13067
Beethoven:	10 varierte Themen op. 107 I-II. (Jeney Zoltán)	EMB 6331, 6564
Beethoven:	6 varierte Themen op.105 (Jeney Zoltán)	EMB 5798
Fauré:	Berceuse (Jeney Zoltán)	EMB 1674
Fauré:	Sicilienne (Jeney - Pálfalvi)	EMB 7583
Popp - Moniuszko:	A fonólányka	PWM 1179
Bartók Béla:	Három csíkmegyei népdal (Szebenyi)	EMB 2142
Farkas Ferenc:	Szonatina	EMB 5870
Decsényi János:	Sonatina pastorale	EMB 2953
Fr. Hünten:	Nocturne op. 5	Zimmermann 2259
Quantz:	Sechs Duette I-II.	Breitkopf 30457, 30458
D. Purcell:	Sonate F-dur (for two Flutes)	Schott 42897
J. S. Bach:	15 Zweistimmige Inventionen	Zimmermann 3697
Jeney Zoltán:	Fuvoladuók I.	EMB 6562
Jeney Zoltán:	Fuvoladuók II.	EMB 6640
Jeney Zoltán:	Fuvoladuók III.	EMB 7816
Cimarosa:	Konzert für zwei Flöten und Orchester (Klavier)	Peters 13014
Trio Sonatas for two Alto Recorders and Guitar		UE 17127
J. Haydn:	Flötenuhrstücke für drei Flöten	Doblinger München 04415
J. Haydn:	Londoner Trio	Peters 11928

Reicha:	Menüett 4 fuvolára	Zimmermann 1041
E. Kronke:	Deux Papillons op. 165 (zwei Flöten und Klavier)	Zimmermann 1963
E. Kronke:	Paraphrasen über ein eigenes Thema (fuvolakvartett)	Zimmermann 11205
Hoffmeister:	Fuvolatrió (Kakukk, Tyúk, Csacsi)	E. Hänssler 16006
Mozart:	Ave verum (4 fuvola) (Bearb. Dieter Beck)	UE 30460
Csajkovszkij:	Fuvolák tánca (Diótörő) 4 fuvolára	Symphony 691-24
Gluck:	Boldog lelkek tánca és Melódia (4 fuvolára)	Symphony 691-24
Devienne:	Triók (3 fuvola)	Eulenburg 10005
Telemann:	Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben)	E. 1954 B.
Barokk mesterek variációi II. (Kállay)		EMB 14137
Boccherini:	Menüett és variációk 4 fuvolára	BA 6888

8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek
A bonyolultabb felhangok ismerete.
Kromatikus és egészhangú skálák.
A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
Hármas nyelvütés (tripla staccato).
A trillázás fejlesztése.
Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
A nehezebb átfújások gyakorlása.
A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
Társas-zenélés: kamarazene, fúvós együttes, szimfonikus és fúvószenekarban.
Lapról olvasási készség: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Minimális követelmény
Rendelkezzék a növendék olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
Képességeihez mért zenei anyag (kamaraműű) igényes előadása.
Pl. E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9-10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Eördögh J.:	Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II.	EMB 1838
Andersen:	24 etűd fuvolára (Kovács L.)	EMB 8520
E. Köhler:	Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle)	EMB 8514
E. Köhler:	25 Romantische Etüden für Flöte op. 66	ZM 12240

Tomaszewski:	Wybor Etuid na Flet III.	PWM 6465
Fürstenau:	24 Etüden für Flöte	Hofmeister 7293
M. Moyse:	De la Sonorité	Leduc 18166
M. Moyse:	Exercises Journalier pour la Flûte	Leduc 16638
M. Moyse:	Études et Exercises Techniques	Leduc 16443
M. Moyse:	Exercises on Études de Berbiguier pour Flûte	Leduc 20309

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Bellinzani:	4 szonáta	EMB 12792
Blavet:	Szonáták (Fleury)	Rudall 585, 594, 597, 626, 632
Vanhal:	G-dur Sonata	Panton 876
Veracini:	12 Sonaten I-IV. (Kolneder)	Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d
Naudot:	Sechs Sonaten	Peters 9197
Quantz:	Flötenkonzert g-moll	Peters 12885
Telemann:	f-moll Sonata	Amadeus GM 666
Telemann:	Methodische Sonaten	Bärenreiter 2951
Telemann:	Zwölf Fantasien für Querflöte	Bärenreiter 2971
Telemann:	Zwölf Methodische Sonaten	Peters 13069
Mozart:	Sonaten Vol. K. 10-15	Reinhardt
Kuhlau:	12 Capries I- II.	G. Billaudot 1801, 1802
Fiocco:	Allegro (P. Paubon)	G. Billaudot G. 3190/b
Mozart:	Rondo, D-dúr (Pröhle)	EMB 8521
Die zweite Halfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy)		EMB 13536
Mozart:	A-dúr Szonáta (Homolya)	EMB 13010
Rösler - Rosetti:	D-dúr fuvolaverseny (Szebenyi)	EMB 3949
Hajdu M.:	Magyar pásztordalok	EMB 1670
Mező:	Szvit	EMB 3358
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy)		EMB 12949
Doppler:	Berceuse, Nocturne, Mazurka	Zimmermann 2302
Doppler:	Trois Morceux op. 15, 16, 17 (Adorján A.)	Billaudot G. 3104B
Händel:	Elf Sonaten	DVfM 4003
Telemann:	a-moll szvit	Hinrischen 882/a
Telemann:	Sechs Duette I-II.	Hofmeister BN. 106a
Blavet:	Duette für 2 Flöten nach Werken von Rameau	UE 18675
Corrette:	Six sonatas op. 2 for 2 flute „NOVA MUSIC”	NM 165
Jeney Zoltán:	Fuvoladuók I-III.	EMB 6562, 6640, 7816
J. Haydn:	Sechs Duette	UE 18037-38
J. Haydn:	Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal)	IMC 1958.
C. Wanausek:	10 Miniaturen für 4 Flöten	Doblinger 05023
Vivaldi:	Sonata per 2 flauti e basso continuo (Németh P.)	EMB 13186
Bononcini:	7 Sonate facili per 2 flauti e basso continuo	EMB 13334
Hotteterre:	Suite à deux flûtes (Basso continuo ad libitum)	EMB 13556
Corelli:	Fünf Duette für zwei Flöten	UE 19500

9. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
Romantikus zenei előadásmód.

A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
Tájékozódás a XX. század különböző stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése
Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
A hármas nyelvütés gyorsítása.
Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
A memória szinten tartása.
Társas zenélés: kamaraegyüttesek keretében a hangszer helyének felismerése a hangzásban: alkalmazkodási készség a partner-hangszerekhez.
A lapról játszás továbbfejlesztése (romantikus zenei anyagban).

Minimális követelmény
A laza, könnyed ujjtechnika.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
Pl. E. Köhler: Etűdök op. 33 II. 8., vagy Fuvolaetűdök középfokra 6-7., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Eördögh J.:	Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II.	EMB 1838
Eördögh J.:	Középfokú technikai és olvasógyakorlatok III.	EMB 5691
E. Köhler:	Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle)	EMB 8514
E. Köhler:	Etűdök fuvolára op.33 III. (Pröhle)	EMB 8515
Andersen:	24 etűd fuvolára (Kovács L.)	EMB 8520
M. Moyse:	De la Sonorité	Leduc 18166
M. Moyse:	Études et Exercises Techniques	Leduc 16443
M. Moyse:	Exercises Journaliers pour la Flûte	Leduc 16638
Taffanel:	17 Grands Exercises Journaliers de Mécanisme	Leduc 72204

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Telemann:	Zwölf Fantasien für Querflöte	Bärenreiter 2971
Vivaldi:	„Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo	Bärenreiter (Hortus Musicus 135)
Händel:	Elf Sonaten	DVfM 4003
C. Ph. E. Bach:	6 Sonaten	Zimmermann 1800
J. Chr. Bach:	Sonata F-dur per flauto e cembalo	EMB 8977
C. Tessarini:	Sonata for flute and Basso continuo op. 2 no. 3 D-dur	HU 3747
E. Krahmer:	Introduction and Variations on original Theme for descant recorder and piano or guitarre	„DOLCE" DOL 212
Mozart:	D-dúr szonáta (Homolya)	EMB 13009
M. Haydn:	Fuvolaverseny (Vécsey)	EMB 2297
Hoffmeister:	D-dúr fuvolaverseny	EMB 4274
Vivaldi:	La notte (g-moll) op. 10	EMB 1822
Vivaldi:	La Tempesta di mare (F-dúr) op. 10	EMB 7188
Boccherini:	Concerto in D major (Rampal)	IMC 10017
Schubert:	Téma variációkkal, B-dúr (Bántai - Sipos)	EMB 12573
Schumann:	Három románc op. 94	EMB 12841
Debussy:	Syrinx, En bateau (Szebenyi)	EMB 8290
Farkas Ferenc:	Bihari román táncok	EMB 958
G. Fauré:	Pièces Cèlebres pour Flûte et Piano	Leduc 29002
G. Fauré:	Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Pièce, Fantaisie op. 79	Leduc 4229

Dávid:	Szonáta	EMB 1867
Szervánszky:	Szvit két fuvolára	EMB 2671
W. Fr. Bach:	Sechs Duette I-II.	Breitkopf 5655, 5656
Quantz:	Sechs Sonaten I-II.	Peters 9713a, 9713b
Mozart:	Sechs Duette op. 75 I-II.	Zimmermann 2260, 11340
Devienne:	Sechs Sonaten I-III.	Kunzelmann GM 877/a
Doppler:	Duettino americain (Adorján) 2 flûte+piano	Billaudot G 3104B
Telemann:	Tafelmusik (Suite e-moll) für zwei Flöten und Klavier	EMB 5658
J .L. Krebs:	6 Trios für 2 Flöten und Basso Continuo I-II.	EMB 13923, 13924

10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek

Az eddig tanult ismeretek összegzése.
Modern zenei effektusok.
Pergőnyelv.
Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
A bartóki zene hangrendszerei.
Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben (szimfonikus vagy fúvószenekar, szalonzenekar, jazz-együttesek, esetleg könnyűzene) mindenki számára örömöt szerző játékot produkáljon.

Minimális követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa. meg.
Pl. Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Felhasználható irodalom

Etűdök

E. Köhler:	Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle)	EMB 8515
E. Köhler:	Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I.	EMB 8516
E. Köhler:	Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II.	EMB 8517
Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.)		EMB 12652
Wehner:	12 nagy etűd (Bántai)	EMB 12575
M. Moyse:	Études et exercises pour Flûte	Leduc 16443
Taffanel:	Grand exercises journaliers de méchanisme	Leduc 16588

Jean-Jean:	Modern etűdök	Leduc 24726
S. Karg-Elert:	30 Capricien op. 107	Steingräber 2240
E. Bozza:	Quators Études - Arabesques	Leduc 22830
Ittzés Gergely:	Kettősfogások fuvolára (táblázat)	saját kiadás

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Quantz:	Capricien	Amadeus BP 2050
Ph. E. Bach:	Szólószonáta fuvolára	Hofmeister 7141
A bécsi klasszikusok (Pröhle)		EMB 13537
Das Hochbarock (Máriássy)		EMB 13535
Romantikus fuvolavirtuózok I-II.		EMB 13538, 13539
Devienne:	Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi - Nagy)	EMB 4723
Fauré:	Fantázia (Jeney Zoltán)	EMB 7675
Vivaldi:	Concerto in do minore (Hartay - Nagy)	EMB 3770
F. Mendelssohn-Bartholdy:	Rondo capriccioso (Bántai - Sipos)	EMB 13195
Chaminade:	Concertino (M. Moyse)	IMC 1284
Enescu:	Cantabile e Presto	IMC 1381
Poulenc:	Sonate	I. W. Chester Ltd. 1605
Kuhlau:	Introductio e Rondo op. 98	Billaudot MB 23178
Quantz:	Flötenconcerto G-dur	Peters 12981
Borne:	Carmen-Fantasie	Kunzelmann GM 890
F. Silcher:	Introduction and variations for flute and piano on „Nel cor più non mi sento" from „La Malinare" by G. Paisiello	Bärenreiter 19125
Schubert:	Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok" témájára	EMB 13286
P. Csillag:	Kavicsok szólófuvolára	EMB 13949
Devienne:	Sechs Sonaten	Kunzelmann GM 877/a,b
Kuhlau:	3 Duos op. 10	Peters 1238
Kuhlau:	3 Grande Duos op. 39	IMC 1603
Kuhlau:	Three Trios op. 13 (Rampal)	IMC 2787
Devienne:	Trio D-dur	Eulenburg 10005
E. Bozza:	Trois pièces (pour 4 flûtes)	Leduc 25584
F.-K. Doppler:	Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora)	Musica Rara 1275
F. Couperin:	G-dur Konzert für zwei Flöten	Schott 41337
J. Haydn:	Grand duo concertant pour deux flûtes	Leduc 16588
Mozart:	Variation über „Ah! vous dirai je, Maman" für 2 Flöten	UE 17297
P. Tschaikowsky:	Danse des Mirlitons from Nat Cracker Suite (4 flûtes)	Symphony 691-24
Grieg:	Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier	UE 30350
Köhler:	40 Progressive Duette für zwei Flöten op. 55	Zimmermann 1167
Boismortier:	Sonata for three Flutes (B-dur)	B. & H. 17601
S. Joplin:	The Entertainer für drei Flöten und Klavier	Amadeus BP 2411
J. Castérède:	Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libi-tum 4 flûtes)	Leduc 23296
Boismortier:	Drei Konzerte für fünf Flöten	Hofmeister 7342
J. Haydn:	Die Jahreszeiten für zwei Flöten	UE 18036
J. Haydn:	Die Schöpfung für 2 Flöten	UE 17282
Mozart:	Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten	UE 16773
J. S. Bach:	15 kétszólamú invenció	UE 18030
Láng:	Duo	EMB 4532
Bozza:	Kvartett	Leduc 21318

Alapfok és továbbképző, „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a növendék, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.
„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam (vagy a későbbiekben bármely tanév) végén nyílik lehetőség, közös meghallgatás alapján. (Javasoljuk az iskolavezetés, a fúvós tanszak tanárainak jelenlétét).
„B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.
A „B” tagozat magasabb követelményt támaszt a növendék elé, ezért a tanterv nem tartalmaz minimális követelményt.
A „B” tagozat egyik feladata a növendék felkészítése a szakmai továbbtanulásra.

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek

A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1-a^3-ig.
Elemi tudnivalók a felhangokról.
Az enharmónia fogalma.
Dúr és moll hangnemek 3 #, 3 *b* előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
A hármashangzat-felbontások és terclépések fogalma.
A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi-de, Coda.
A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).
Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

A légzéstechnika állandó fejlesztése. (A rekeszizom szerepének fokozatos tudatosítása, használata).
Tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.
A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
A hangindítás és a repetíció gyorsítása (a nyelv döntő szerepe).
Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
Fokozott figyelem a levegő vezetésére és irányítására.
A fejtartás, a váll és a könyök pozíciójának állandó kontrollálása.
A kéz- (csukló-) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
Dúr és moll hangnemek 2 #, 2 *b* előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. (Figyeljünk a hangsorok egyenletes játékára és arra, hogy a levegővételek átgondoltan tagolják a skálát.)
Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
Társas zenélés (kíséretes előadási darabok, duók, triók).
Lapról játszás 2 #, 2 *b* előjegyzésig, ritmikailag és zeneileg az első év nehézségi fokán.

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek

A hangterjedelem bővítése b^3-ig. Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
Dúr és moll hangnemek 3 #, 3 *b* előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
Hármashangzat-felbontások és tercmenetek.
Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt (figyelve a helyes levegővezetésre és a befúvás szögére).
Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. Próbáljuk meg a hátsó légzőizmok mozgását egyre aktívabbá tenni.
Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
Hangsorok gyakorlása 3 #, 3 *b* előjegyzésig kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.
Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
Társas zenélés: több szólamban, az óra keretén belül is.
Lapról játszás 3 #, 3 *b* előjegyzésig, az előző év nehézségi fokán.

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek

Hangterjedelem: c^1-h^3-ig.
A felhangrendszer megismertetése.
Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete. Tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
Dúr és moll hangnemek 4 #, 4 *b* előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
Modális hangsorok.
A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
A moduláció fogalma.
Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).
A belső hallás fejlesztése (tempo, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése

A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában. (Egyszerűbb átfújások: pl. oktáv, kvint.)
Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.

Törekedjünk a levegő tudatos beosztására.
A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
Önálló hangolásra nevelés.
Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
Rendszeres társas zenélés, vagy kiszenekari játék.
A lapról játszási készség folyamatos fejlesztése.

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek

Hangterjedelem: c^4-ig.
Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
Dúr és moll hangnemek 5 #, 5 *b* előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
A növendék ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit és a különböző népek zenéjének hangzás- és ritmikai világát.

A hangszerkezelés fejlesztése

A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
Szélsőséges dinamikák (*ff, pp*) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
A növendék önállóságának fejlesztése a felmerülő problémák megoldása érdekében.
A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A növendék uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
Etűdök és skálák tempójának fokozása.
Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek

Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
Dúr és moll hangnemek 6 #, 6 *b* előjegyzésig, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
A tanuló ismerje a különböző korok díszítésrendszerét (barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.

Kromatikus skála.
A növendék ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
A zenei műveltség megalapozása ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások stb. segítségével.
A zenei ízlés, stílus- és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése
A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
Trilla-skála.
A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
Tudatos zenei memorizálás.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel.
A kottaolvasás további fejlesztése.

7. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek
A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
Dúr és moll hangnemek 7 #, 7 *b* előjegyzésig.
Kromatikus skála.
A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.
Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése
A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése (az esetleges rossz beidegződések állandó javítása).
Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.
Trillaskálák a tanult hangnemekben.
A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
Memória: etűdök hibátlan eljátszása kotta nélkül.
Társas zene (kamarazene, fúvós együttes, szimfonikus zenekar, családi együttesek).
A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek
A növendék ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
Bonyolultabb felhangok.
Egészhangú skálák és kombinációi.
Szűkített és bővített hármashangzatok.
Nehezebb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság, szekvencia stb.) önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
Nehezebb átfújások gyakorlása.
A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
Tudatos gazdálkodás a levegővel.
Laza, könnyed ujjtechnika.
Az ujjak szinkronizálása.
Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
Hármas nyelvütés.
Trillák egyenletes és gyors tempóban.
Tudatos zenei memorizálás.
Társas zenélés különféle együttesekben.
Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

9. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek
A tempó- és dinamikai jelek bővebb ismerete.
A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja. Társművészetek.
Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése
Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (*pp, ff*).
A mély regiszter intenzitásának fokozása.
Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
A hármas nyelvütés gyorsítása.
Pergőnyelv (Flatterzunge, Frullato) az alsó regiszterben is.
Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
Társas zenélés: kamaraegyüttesek keretében, a hangszer helyének felismerése a hangzásban, alkalmazkodási készség.
A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek
A megtanultak összegzése.
A modern zenei effektusok.
Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátságai.
A bartóki zene hangrendszerei.
Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése
Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
Üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok bővítése.
Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.
Memóriafejlesztés, koncentrálás hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Az alkalmazható tananyag kiválasztásának elvei
A tananyag beosztása – a gyermek életkori sajátosságainak figyelembevételével – a fuvolaiskolák útmutatásait, metodikai sorrendjét követi. Messzemenően figyelembe veszi a fokozatosság elvét, és minimális követelményrendszert állít fel.
Felhasználja ennek szolgálatában a magyar népdalvilág alkotásait, a magyar- és külföldi zeneirodalom arra alkalmas műveit, régebbi és legújabb zenepedagógiai gyakorlatát.
A tanszaki meghallgatás és az év végi beszámoló anyaga

„A" tagozat
A fuvolás növendékek évente legalább egy alkalommal – a tanév végén – beszámolón vesznek részt.
A tanár belátása szerint tanév közben tanszaki hangversenyeken, vagy félévi meghallgatáson adnak számot az első félévben tanultakról.
A beszámoló anyaga: az ismert hangkészlet, illetve skála, etűdök és előadási darab. Az anyag az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, vagy azt meghaladó szintű legyen.

A beszámoló anyaga évfolyamok szerint

Hangszeres előképző
- 2 gyermek- vagy magyar népdal, illetve más népek dalai kotta nélkül,
- 3 gyakorlat a minimálisan előírt hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Első évfolyam
- 1 szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).

Második évfolyam
- 1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat),

- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab kotta nélkül.

Harmadik évfolyam
- 1 szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab kotta nélkül.

Negyedik évfolyam
- 1 szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab kotta nélkül.

Ötödik évfolyam
- 1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab kotta nélkül.

Hatodik évfolyam
- 1 szabadon választott skála + variációi,
- 1 etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Hetedik évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Nyolcadik évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai - Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Kilencedik évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Tizedik évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean-Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Klarinét

A klarinéttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten) hangszerük történetét, akusztikai sajátosságainak alapjait, a klarinétirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit, a klarinétcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket (szaxofon, tárogató).

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befuvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező klarinéthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf <ff> pp), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- e-f3 hangterjedelemben legyen képes a klarinét biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben dinamikailag árnyalt, kulturált hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás és elválasztás különböző módjait,
- ismerje az e-f3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni, legyen tisztában a klarinét transzponáló jellegével,
- legyen tisztában a náddal és a nádválasztással kapcsolatos alapvető tudnivalókkal,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető módjait, és végezze ezeket önállóan,
- tudjon folyékonyan kottát olvasni,
- ismerje a tanult anyagban előforduló ritmikai elemeket, ütemfajtákat, tempó- és karakterjelzéseket, dinamikai és egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (dinamika, agogika, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- rendelkezzen a játszott anyagra vonatkozó formai ismeretekkel, ismerje az egyes tételtípusok jellegzetességeit,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes e-g3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.

Legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 4 #, 4 b előjegyzésig tercmenetekkel, hármashangzat-, dominánsszeptim- és szűkített szeptim-felbontásokkal,
- Jeanjean: Etűdök I/2,
- egy szabadon választott etűd, az előbbitől eltérő stílusú,
- az alábbi versenyművek bármelyikének lassú tétele:
= Leopold Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny
= Tucek: B-dúr klarinétverseny
= Rösler-Rosetti: Klarinétverseny
- egy szabadon választott előadási darab vagy szélső gyors tétel, amely az előbbitől eltérő stílusú.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék

- legyen képes e-g3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangot játszani,
- alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),
- ismerje az e-g3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására,
- rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával,
- legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan,
- legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.),
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- legyen képes e-a3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,
- tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát,
- hangsorokat játszani: valamennyi dúr és moll hangnemben hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, hangközmenetekkel, valamint kromatikus skálát,
- kiegyenlített hangon játszani a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett.

Ismerje a különböző előadási jelek jelentését és tudja azokat megvalósítani a hangszerén.

Tudjon

- kielégítően transzponálni "A" klarinétra,
- jól lapról olvasni.

Rendelkezzék alapvető ismeretekkel a nádfaragásról.

A tananyag kiválasztásának elvei

Az ajánlott tananyagjegyzékből választott vagy egyéb felhasznált anyag mindig feleljen meg a növendék képességeinek, hangszeres adottságainak, zenei tehetségének, szorgalmának; legyen összhangban a tanítandó, illetve a tanuló által már megszerzett ismeretekkel, zenei pályára készülők esetében a zeneművészeti szakközépiskola elvárásaival.

A továbbképző „A" tagozat évfolyamain váljon egyre inkább meghatározóvá a tanítvány zenei ízlése, érdeklődése is.

A növendék technikai képzését szolgáló skálákat, etűdöket – az örömteli hangszertanulás érdekében – ellensúlyozza megfelelő mennyiségű, zenei élményt nyújtó előadási darab, kamaramű. Ügyeljünk rá, hogy a technikai képzés ne váljon öncélúvá, teremtsünk egyensúlyt a tanuló technikai és zenei fejlődése között.

Az alapfokú évfolyamok tananyagát úgy állítsuk össze, hogy a növendék átfogó képet kapjon a legfontosabb zenei korszakokról, stílusokról. Ehhez elengedhetetlen az igényes, hangszerszerű átiratok tananyagba iktatása is.

A felhasználható irodalomban szereplő gyűjtemények a bennük található művek eltérő nehézségi foka, valamint a tanulók különbözősége miatt esetenként több évfolyam anyagában is szerepelnek.

A felsorolt kottákon kívül, főként a zeneiskola továbbképző évfolyamain számtalan egyéb – a növendék képességeinek, igényének, hangszeres tudásának megfelelő – eredeti mű, illetve átirat is felhasználható a tanítás során.

Hangszeres előkészítő

Az általános iskola 4. évfolyamába járó (vagy még ennél is fiatalabb) tanulók egy része fizikai adottságai miatt még alkalmatlan a klarinétozásra. A korai kezdésből adódó esetleges rossz beidegződések (helytelen test-, könyök-, kéztartás, görcsös billentés, rossz befúvásmód, elégtelen légzési kapacitás, kidagadó erek a nyakon stb.) nem szolgálhatnak alapul a későbbi laza játékhoz. *Ilyen korú növendék csak a szaktanár véleménye alapján, nagyon gondos mérlegelés után kezdje meg tanulmányait!*

Hangszeres és zenei ismeretek

A fafúvós hangszerek. (Külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.)

A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.

A nád szerepe és beállítása.

A törzshangok olvasása és fogásai e-a^1-ig, módosított hangok a tanult zenei anyagnak megfelelően, de legalább: b, b^1 és fisz^1.

Egész, fél, negyed, nyolcad értékek, egész, fél, negyed szünet, nyújtópont, szinkópa.

A $^2/_4$-es, $^3/_4$-es és $^4/_4$-es ütem.

Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele, dinamikai jelek.

A játékmód és artikuláció alapfogalmai (pl. andante, legato stb., kivéve staccato).

A szerkezet, tagolás alapfogalmai (pl. motívum, sor, ütemsúly stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése

A helyes légzéstechnika ismertetése, gyakoroltatása.

Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása.

A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.

A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.

A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

A társas muzsikálás kezdetei, a tanár, esetleg zongorakísérő közreműködésével.

Minimális követelmény

Jól megalapozott légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete g-a^1-ig, valamint b, b^1 és fisz^1.

Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása a fenti hangterjedelem határáig.

Az év végi beszámoló anyaga
Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam lehetőleg kotta nélkül, a minimális követelménynél megkívánt hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Felhasználható irodalom
(A magyar és külföldi kiadványokat aláhúzással különítettük el.)

Klarinét ABC (Arany - Bakos - Meizl)	OPI 1982	
S. Perjés Margit: Zenei példatár	Kaposvári Zeneiskola	
Kovács: Klarinétozni tanulok I.	EMB	Z 12282
A szeretet dalai kl.-zg.	„Alkotó Muzsikusok Társasága”	
Kievi iskola I.	Kiev	
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika (Moszkva)	9892,11907
Hresztomatyija I-II.	Muzika	11270
Rozihrany klarinet	OPUS	

Alapfok „A” tagozat
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A fafúvós hangszerek ismertetése.
A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
A nád szerepe és beállításának különböző módjai.
A törzshangok olvasása és fogásai e-a^2-ig, esetleg c^3-ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.
Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek, a nyújtópont fogalma, felütés, csonka ütem.
Éles és nyújtott ritmus, szinkópa.
A $^2/_4$-es, $^3/_4$-es és $^4/_4$-es ütem.
Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek, dinamikai jelek.
A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei (kivéve staccato!).
A szerkezet, tagolás alapfogalmai; da Capo, prima volta–seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése
A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
A helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása.
A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 1 #, 1 *b* előjegyzésig (kivéve d-moll) kotta nélkül, lehetőleg a tanult hangterjedelem határáig (esetleg hármashangzat-felbontásaik is). Gyakorlásuk legato, tenuto.
A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.
Társas zenélés a tanárral, illetve magasabb évfolyamos növendékkel, vagy zongorakísérettel.

Minimális követelmény
Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.
A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete e-f^2-ig, valamint b, b^1, fisz^1, gisz^1.
A G-dúr, F-dúr és az összhangzatos a-moll hangsorok ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, a fenti hangterjedelem határáig, *Kovács B.: Klarinétozni tanulok I/107., 125., Balassa - Berkes: Klarinétiskola I/85., 88. stb. nehézségi fokán.*
8-16 ütemes előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. *Mozart: Menüett, Lully: Menüett* (Könnyű előadási darabok – Meizl).

Az év végi beszámoló anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két gyakorlat (a minimális követelménynél megkívánt hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- két előadási darab, lehetőleg kotta nélkül és kísérettel.

Felhasználható irodalom

(A magyar és külföldi kiadványokat aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola I.	EMB	Z 5503
Kovács: Klarinétozni tanulok I.	EMB	Z 12282
Dudás L.: Klarinétiskola I.	Music Trade	M 06
Kievi iskola I.	Kiev	
Madeja: Technizna Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika	9892,11907
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.	PWM	4550

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A hangterjedelem bővítése kromatikusan c^3-ig, esetleg d^3-ig.
A h, illetve $fisz^2$ mindkét fogáslehetősége (aisz-h, illetve f^2-$fisz^2$ kapcsolatban).
A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
A $^3/_8$-os, $^6/_8$-os, $^9/_8$-os ütem; hangindítás súlytalan helyen, átkötés.
A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll különbségeinek tudatosítása. A hármashangzat fogalma.
Az enharmónia fogalma.
A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
(Azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya.)

A hangszerkezelés fejlesztése

A légzéstechnika állandó tökéletesítése.
Tartott hangok dinamikával, crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül.
A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
A kéztartás és billentés állandó javítása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik (esetleg terc hangközeik is) 2 #, 2 *b* előjegyzésig, kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel, repetícióval.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Minimális követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a^2-ig.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik ismerete és megszólaltatása 1 #, 1 *b* előjegyzésig, kotta nélkül.
Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; *Kovács: Klarinétozni tanulok I/171., 182., illetve Balassa - Berkes: Klarinétiskola I/144. nehézségi fokán.*
16-32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. *G. Fr. Händel: Minuetto* (Kis előadási darabok I/7.), *L. Mozart: Bourrée* (Könnyű előadási darabok – Meizl F.).

Az év végi beszámoló anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két gyakorlat (a minimális követelménynél megkívánt hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Felhasználható irodalom

(Az iskolákat és az etűdkottákat kétszeres, a magyar és külföldi kiadványokat egyszeres aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola I.	EMB	Z 5503
Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Kovács: Klarinétozni tanulok I.	EMB	Z 12282
Dudás L.: Klarinétiskola I.	Music Trade	M 06
Dudás L.: Klarinétiskola II.	Music Trade	M 07
Kievi iskola I-II.	Kiev	
Madeja: Technizna Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika	9892,11907
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.	PWM	4550
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Pèrier: Le débutant clarinettiste	Leduc	A. L. 19075

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A hangterjedelem bővítése kromatikusan f^3-ig, a kisujj-billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
A legegyszerűbb segédfogások.
A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
A $^2/_2$-es, $^4/_8$-os, $^5/_8$-os, $^7/_8$-os, $^5/_4$-es és $^6/_4$-es ütem; változó ütem, alla breve.
A kromatikus skála fogalma, a különböző hangközmenetek felépítése.
A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, parántrilla.
A játékmód, artikuláció további finomítása, staccato.
Dalforma (ABA), triós forma.
Tempo I, dal Segno, Vi-de.
A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
A regisztерváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.

Az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, 3 #, 3 *b* előjegyzésig; hármashangzat-felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
A belső hallás fejlesztése. (Intonáció, a tempó és a karakter elképzelése a játék megkezdése előtt.)
Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Minimális követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan c^3-ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik ismerete és megszólaltatása 2 #, 2 *b* előjegyzésig, kotta nélkül.
Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, *Kovács: Klarinétozni tanulok I/262., 270., illetve Balassa - Berkes: Klarinétiskola II/32. nehézségi fokán.*
Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. *G. Fr. Händel: L'impertinence* (Kis előadási darabok I/8.), *W. A. Mozart: Menüett* (Klarinétmuzsika kezdőknek 11.)

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Felhasználható irodalom
(Az iskolákat és az etűdkottákat kétszeres, a magyar és külföldi kiadványokat egyszeres aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola I.	EMB	Z 5503
Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Dudás L.: Klarinétiskola II.	Music Trade	M 07
Kovács: Klarinétozni tanulok I.	EMB	Z 12282
Kovács: Klarinétozni tanulok II.	EMB	Z 13291
Kievi iskola II.	Kiev	
Madeja: Technizna Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika	9892, 11907
Rozanov: Klarinétiskola II.	Muzika	10517, 16830
Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi	Ricordi	ER 2183
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.	PWM	4550
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Périer: Le débutant clarinettiste	Leduc	A. L. 19075
100 Studien (G. Joppig - S. Trier)	Universal	UE 18264

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
A hangterjedelem bővítése kromatikusan g^3-ig, esetleg a^3-ig.
Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
Kvintola, szextola, kettős nyújtópont.
A négyeshangzatok fogalma, domináns- és szűkített szeptim-felbontások. (Egyszerűsítésként hívjuk fel a figyelmet a szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelésére!)
További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja és megoldása.
A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
A moduláció fogalma. Egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése
A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, 4 #, 4 *b* előjegyzésig kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Minimális követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan f^3-ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 3 #, 3 *b* előjegyzésig, hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; *Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/40., 56. nehézségi fokán.*
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. *Mozart: Románc* (Klarinétmuzsika kezdőknek 10.), *Weber: Vadászkórus* (Kis előadási darabok I/19.).

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Felhasználható irodalom
(Az iskolákat és az etűdkottákat kétszeres, a magyar és külföldi kiadványokat egyszeres aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Kovács: Klarinétozni tanulok II.	EMB	Z 13291
Kievi iskola IV.	Kiev	
Madeja: Technizna Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika	9892, 11907
Rozanov: Klarinétiskola II.	Muzika	10517 (16830)
Váczi Gy.: Ujjgyakorlatok	EMB	Z 2134
Beekum:Upscale, Downscale 26 etűd	Harmonia	H. U. 3465
Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi	Ricordi	ER 2183
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat	Leduc	A. L. 17089
Kratochvil: 66 etűd	Supraphon	H 4708
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.	PWM	4550
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III.	PWM	4905
Müller (I.): Etűdök	Terminal 1992	T 9208
Périer: Le débutant clarinettiste	Leduc	A. L. 19075
100 Studien (G. Joppig - S. Trier)	Universal	UE 18264

Alapfok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a növendék, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A „B” tagozatra irányítás legkorábban az 1. évfolyam (vagy a későbbiekben bármely tanév) végén, közös meghallgatás alapján történjen, az iskolavezetés, a fúvós tanszak tanárai és lehetőség szerint a szaktanácsadó jelenlétében.
A „B” tagozatos növendék hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A hangterjedelem bővítése kromatikusan d^3-ig, esetleg f^3-ig; a kisujj-billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.

A legegyszerűbb segédfogások (pl. f^2-$fisz^2$ stb.).

A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola.

A $^6/_4$-es, $^2/_2$-es, $^3/_8$-os, $^6/_8$-os és $^9/_8$-os ütem; alla breve; hangindítás súlytalan helyen, átkötés.

A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll különbségeinek tudatosítása. A hármashangzat fogalma, a különböző hangközmenetek felépítése.

Az enharmónia fogalma.

A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).

A legegyszerűbb díszítések; rövid és hosszú előke; a trilla fogalma.

A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya.)

A hangszerkezelés fejlesztése

A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása.
Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül.
A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
A kéztartás és billentés állandó javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat-felbontásaik és tercmeneteik 2 #, 2 *b* előjegyzésig, kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel, repetícióval.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Minimális követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan d^3-ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik ismerete és megszólaltatása 2 #, 2 *b* előjegyzésig, kotta nélkül.
Gyakorlatok, műzenei példák 2 #, 2 *b* előjegyzésig, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; *Kovács: Klarinétozni tanulok I/279., 289., illetve Balassa: Klarinétiskola I/138. nehézségi fokán.*
16-32 ütemes előadási darabok, kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra – kísérettel. *Pl. W. Gluck: Ária* (Klarinetten Album II. – UE 18308), *Mező: Scherzettino* (Klarinétmuzsika kezdőknek 17.).

Az év végi beszámoló anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két gyakorlat (a minimális követelménynél megkívánt hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,
- lehetőség szerint lapról olvasás.

Felhasználható irodalom

(Az iskolákat és az etűdkottákat kétszeres, a magyar és külföldi kiadványokat egyszeres aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola I.	EMB	Z 5503
Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Kovács: Klarinétozni tanulok I.	EMB	Z 12282
Kovács: Klarinétozni tanulok II.	EMB	Z 13291
Dudás L.: Klarinétiskola I.	Music Trade	M 06
Dudás L.: Klarinétiskola II.	Music Trade	M 07
Kievi iskola I-II.	Kiev	
Madeja: Technizna Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika	9892, 11907
Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.	PWM	4550
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Périer: Le débutant clarinettiste	Leduc	A. L. 19075
100 Studien (G. Joppig - S. Trier)	Universal	UE 18264

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
A klarinét szerepe különböző zenei műfajokban.
A hangterjedelem bővítése kromatikusan f^3-ig, esetleg g^3-ig.
Bonyolultabb segédfogások (pl. f^1-$fisz^1$ stb.), tisztítófogások (pl. a^1 stb).
A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
Az $^5/_4$-es, $^4/_8$-os, $^5/_8$-os, $^7/_8$-os ütem; változó ütem.
A négyeshangzatok fogalma, domináns- és szűkített szeptim-felbontások.
A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése.
Díszítések: paránytrilla, trilla és utóka.
A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
Dalforma (ABA), triós forma, szonátaforma.
Tempo I, dal Segno, Vi-de.
A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
A légzéstechnika állandó ellenőrzése, szükség esetén javítása, a támasz automatikussá tétele.
A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
Regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével, az egységes hangszín kialakítása.
Az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felső határáig, 3 #, 3 *b* előjegyzésig. Hármashangzat-, domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
A belső hallás fejlesztése. (Intonáció, a tempó és a karakter elképzelése a játék megkezdése előtt.)
Önálló hangolás.
Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Minimális követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan f^3-ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok és hármashangzat-felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete és megszólaltatása 3 #, 3 *b* előjegyzésig, kotta nélkül.
Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben; bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; *Kovács: Klarinétozni tanulok I/269., II/15., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/21. nehézségi fokán.*
Különböző regiszterekben mozgó előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel. *Pl. Schumann: Álmodozás* (Berkes: Előadási darabok II/10.), *Weber: Szonatina* (Hresztomatyija IV-V.), *Telemann: Ária* (Klarinétmuzsika II.).

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,
- lehetőség szerint lapról olvasás.

Felhasználható irodalom
(Az iskolákat és az etűdkottákat kétszeres, a magyar és külföldi kiadványokat egyszeres aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Kovács: Klarinétozni tanulok II.	EMB	Z 13291
Dudás L.: Klarinétiskola II.	Music Trade	M 07
Kievi iskola II.	Kiev	
Madeja: Technizna Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola I.	Muzika	9892, 11907
Rozanov: Klarinétiskola II.	Muzika	10517 (16830)
Váczi Gy.: Ujjgyakorlatok	EMB	Z 2134
Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi	Ricordi	ER 2183
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I.	PWM	4550
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Périer: Le débutant clarinettiste	Leduc	A. L. 19075
100 Studien (G. Joppig - S. Trier)	Universal	UE 18264

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A hangterjedelem bővítése kromatikusan g^3-ig, esetleg a^3-ig.
További segédfogások (pl. ún. „hosszú” b^2 stb.) és tisztítófogások.
Kvintola, szextola, kettős nyújtópont.
A szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.
A kettős ékesítés (mordent) írásmódja és megoldása.
A moduláció fogalma. Egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
Rondóforma, variációs forma.
A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.

A hangszerkezelés fejlesztése
A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, 4 #, 4 *b* előjegyzésig, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
A növendék önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlása során felmerülő problémák megoldására.
Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Minimális követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan g^3-ig.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 4 #, 4 *b* előjegyzésig, hármas- és négyeshangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etűdök megszólaltatása, *Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II/1., 17. nehézségi fokán.*

Lassú–gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása kotta nélkül, kísérettel. Pl. *Mozart: Szonatina* (EMB Z 8291), *H. Baermann (Wagner?): Adagio.*

Az év végi beszámoló anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,
- lehetőség szerint lapról olvasás.

Felhasználható irodalom

(Az iskolákat és az etűdkottákat kétszeres, a magyar és külföldi kiadványokat egyszeres aláhúzással különítettük el.)

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Kovács: Klarinétozni tanulok II.	EMB	Z 13291
Kievi iskola IV.	Kiev	
Kievi iskola V.	Kiev	
Madeja: Technizne Szkola Na Klarinet CZ. I.	PWM	6477
Rozanov: Klarinétiskola II.	Muzika	10517 (16830)
Balassa: Tanulmánygyűjtemény	EMB	Z 6876
Váczi Gy.: Ujjgyakorlatok	EMB	Z 2134
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd	Harmonia	H. U. 3465
Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi	Ricordi	ER 2183
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat	Leduc	17089
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III.	PWM	4905
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV.	PWM	4906
Müller (I.): Etűdök	Terminal 1992	T 9208
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat	Leduc	A. L. 18035
100 Studien (G. Joppig - S. Trier)	Universal	UE 18264

Továbbképző „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. Ezért a továbbképző évfolyamok feladatai nincsenek tanévekre bontva.

5-8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A hangterjedelem további bővítése a^3-ig, esetleg még feljebb.
A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
Transzponálás C-, illetve A-klarinétra.
Akusztikus intonáció.
Improvizáció különböző műfajokban.
Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
A párna- és parafacsere, illetve -pótlás elvégzésével kapcsolatos tudnivalók.
A zenei műveltség elmélyítése ismeretterjesztő könyvek, hangverseny-látogatások stb. segítségével.
Egy-egy klarinétra írott mű meghallgatása és elemző feldolgozása a tanár irányításával.
Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése

Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
A növendék önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
Hangolás a tanár segítsége nélkül.
A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 7 #, 7 *b* előjegyzésig, a tanuló teherbírásához alkalmazkodó hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus és egészhangú skálák.
A skálák és etűdök tempójának fokozása.
A transzponálás gyakorlása egyszerű zenei anyagon.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Minimális követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan g^3-ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok 4 #, 4 *b* előjegyzésig, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; *Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi fokán.*
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű (egyik) klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. *Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány* (Kocsis - Berkes: Későromantika), *J. E. A. Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny.*

Az év végi beszámoló anyaga

- egy etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Felhasználható irodalom

(A magyar és a külföldi kiadványokat aláhúzással különítettük el.)

Iskolák

Balassa: Klarinétiskola II.	EMB	Z 5727
Kovács: Klarinétozni tanulok II.	EMB	Z 13291

Kievi iskola IV.	Kiev	
Kievi iskola V.	Kiev	
Rozanov: Klarinétiskola II.	Muzika	10517 (16830)

Etűdök

Balassa: Tanulmánygyűjtemény	EMB	Z 6876
Váczi Gy.: Technikai gyakorlatok	EMB	Z 3424
Váczi Gy.: Ujjgyakorlatok	EMB	Z 2134
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd	Harmonia	H. U. 3465
Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Gabucci: 20 studi di medio difficolta	Ricordi	ER 2169
Gambaro: 20 caprices	Leduc	A. L. 20942
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.	Leduc	A. L. 17348
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II.	Leduc	A. L. 17446
Klosé: 30 etűd	Leduc	A. L. 7233
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat	Leduc	A. L. 17089
Klosé: Karakterisztikus etűdök	Leduc	A. L. 5963
Klosé: Napi gyakorlatok	Leduc	A. L. 6400
Kratochvil: 66 etűd	Supraphon	H 4708
Kröpsch: Etűdök I-IV.	C. F. S.	457-460
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.	PWM	4594
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III.	PWM	4905
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV.	PWM	4906
Müller (I.): Etűdök	Terminal 1992	T 9208
Périer: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 18845
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat	Leduc	A. L. 18035
Wiedemann: Gyakorlatok IV.	Breitkopf	EB 4234
Wiedemann: Gyakorlatok V.	Breitkopf	EB 4235
Wiedemann: Gyakorlatok VI.	Breitkopf	EB 4236
100 Studien (G. Joppig - S. Trier)	Universal	UE 18264

Hangsortanulmányok

Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok	EMB	Z 8852
Váczi Gy.: Hangsortanulmányok	EMB	Z 1855
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola)	Hofmeister	8015

Továbbképző „B" tagozat

A tanulók csekély hányada, egyéb tanulmányai mellett, a „B" tagozat továbbképző évfolyamain készül egy esetleges újbóli vagy későbbi felvételi vizsgára, továbbra is megőrizve a zenei pálya választásának lehetőségét.
E továbbképző évfolyamok tanterve ezért összhangban van a zeneművészeti szakközépiskola követelményeivel és tantervével.

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek

A hangterjedelem bővítése kromatikusan a^3-ig.
A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.

Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése
A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 5 #, 5 *b* előjegyzésig, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Skálázás a korábban megismert módokon.
Teljes etűdsorozatok elvégzése.
Rendszeres lapról olvasás.
Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Minimális követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a^3-ig.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 5 #, 5 *b* előjegyzésig, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Jean-Jean: Etűdök I/1-13-ig.
Kröpsch: Etűdök I/1-105-ig (a 2 # előjegyzés végéig).
Három versenymű-tétel. Pl. *Stamitz: B-dúr klarinétverseny*
Egy teljes szonáta. Pl. *Hoffmeister: Esz-dúr szonáta*
Két egyéb előadási darab. Pl. *Mozart: Larghetto*

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, legalább az egyik kotta nélkül,
- lapról olvasás.

Felhasználható irodalom
Etűdök

Delécluse: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 21242
Gambaro: 20 caprices	Leduc	A. L. 20942
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.	Leduc	A. L. 17348
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat	Leduc	A. L. 17089
Klosé: Napi gyakorlatok	Leduc	A. L. 6400
Kröpsch: Etűdök I.	C. F. S.	457
Müller (I.): Etűdök	Terminal 1992	T 9208
Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat	Leduc	A. L. 18035

Hangsortanulmány

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola)	Hofmeister	8015

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
Akusztikus intonáció.
Transzponálás A-klarinétra.
A nád alakításának legalapvetőbb tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 6 #, 6 *b* előjegyzésig, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
A skálázás tempójának növelése.
Teljes etűdsorozatok elvégzése.
Az előadás kifejezőerejének fokozása.
Rendszeres lapról olvasás.
Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.
Transzponálási gyakorlatok.

Minimális követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 6 #, 6 *b* előjegyzésig, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Jean-Jean: Etűdök I.
Kröpsch: Etűdök I.
Három versenymű tétel. Pl. *Krommer: Esz-dúr klarinétverseny, Donizetti: Concertino*
Egy teljes szonáta. Pl. *Honegger: Szonatina*
Két egyéb előadási darab. Pl. *Bartók: Három csíkmegyei népdal*

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, legalább az egyik kotta nélkül,
- lapról olvasás.

Felhasználható irodalom
Etűdök

Bach: l5 etűd (Hegedűszonáták)	Leduc	A. L. 21245
Bozza: 12 etűd	Leduc	A. L. 21300
Gambaro: 20 caprices	Leduc	A. L. 20942
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.	Leduc	A. L. 17348
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II.	Leduc	A. L. 17446
Klosé: Napi gyakorlatok	Leduc	A. L. 6400
Kröpsch: Etűdök I.	C. F. S.	457
Kröpsch: Etűdök II.	C. F. S.	458
Müller (I.): Etűdök	Terminal 1992	T 9208
Périer: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 18845
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat	Leduc	A. L. 18035

Hangsortanulmány

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola)	Hofmeister	8015

7. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
A hangterjedelem bővítése c^4-ig.
Transzponálás C-klarinétra.
A nádfaragási ismeretek bővítése.

A hangszerjavítás alapvető tudnivalói. (Párna-, illetve parafapótlás vagy csere stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
Tökéletes alapfunkciók kialakítása.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 7 #, 7 *b* előjegyzésig, minél nagyobb hangterjedelemben, az előző évben megszokott módon, kiegészítve kvint hangközeikkel is; kotta nélkül.
Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
Teljes etűdsorozatok elvégzése.
A zenei kifejezőkészség fejlesztése.
Transzponálási gyakorlatok A- és C-klarinétra.
Kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás.
Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Minimális követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok 7 #, 7 *b* előjegyzésig, e-a^3 hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
Jean-Jean: Etűdök II. 21-33-ig. (Az utolsó 5 # előjegyzésű gyakorlattal bezárólag.)
Kröpsch: Etűdök II. 272-ig. (Az utolsó 5 # előjegyzésű gyakorlattal bezárólag.)
Három versenyműtétel. Pl. *Stamitz: Esz-dúr klarinétverseny*.
Egy teljes szonáta. Pl. *Saint-Saëns: Szonáta*.
Két egyéb előadási darab. Pl. *Kovács: Hommages*.

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, legalább az egyik kotta nélkül,
- lapról olvasás.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Bach: l5 etűd (Hegedűszonáták)	Leduc	A. L. 21245
Bitsch: 12 etűd	Leduc	A. L. 21842
Bozza: 12 etűd	Leduc	A. L. 21300
Cavallini: Caprices I.	Leduc	A. L. 20981
Cavallini: Caprices II.	Leduc	A. L. 20533
Gambaro: 20 caprices	Leduc	A. L. 20942
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II .	Leduc	A. L. 17446
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök III.	Leduc	A. L. 17490
Klosé: 30 etűd	Leduc	A. L. 7233
Kröpsch: Etűdök II.	C. F. S.	458
Kröpsch: Etűdök IV.	C. F. S.	460
Périer: 20 könnyű etűd	Leduc	A. L. 18845

Hangsortanulmány

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola)	Hofmeister	8015

8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres és zenei ismeretek
Glissando.
A vibrato helyes kivitelezése.
Ismerkedés a klarinétcsalád egyéb tagjaival.

Tájékozottság a klarinét szóló- és kamarairodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése
Tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
A vibrato gyakorlása.
Az összes dúr és moll skála (e-a^3 hangterjedelemben), az előző évben megszokott módon, kotta nélkül.
Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
Egészhangú skálák.
Teljes etűdsorozatok elvégzése.
A technikai és zenei megvalósítás összhangjának fejlesztése.
Transzponálási gyakorlatok.
Rendszeres lapról olvasás.
Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Minimális követelmény
Az összes dúr és moll skála (e-a^3 hangterjedelemben), hármashangzat-, domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc-, kvart- és kvintmenetekkel.
Jean-Jean: Etűdök II.
Kröpsch: Etűdök II.
Klosé: Karakterisztikus etűdökből 10 gyakorlat.
Három versenyű-tétel. Pl. *Weber: Concertino.*
Egy teljes szonáta. Pl. *Poulenc: Szonáta.*
Két egyéb előadási darab.
Transzponálás A-klarinétra.

Az év végi beszámoló anyaga
- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, legalább az egyik kotta nélkül,
- lapról olvasás.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Bach: Csellószvitek	Leduc	A. L. 23508
Bach: l5 etűd (Hegedűszonáták)	Leduc	A. L. 21245
Bitsch: 12 etűd	Leduc	A. L. 21842
Cavallini: Caprices I.	Leduc	A. L. 20981
Cavallini: Caprices II.	Leduc	A. L. 20533
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II.	Leduc	A. L. 17446
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök III.	Leduc	A. L. 17490
Klosé: 30 etűd	Leduc	A. L. 7233
Klosé: Karakterisztikus etűdök	Leduc	A. L. 5963
Kröpsch: Etűdök II.	C. F. S.	458
Kröpsch: Etűdök IV.	C. F. S.	460
Paganini: 17 Caprices	Leduc	A. L. 21204

Hangsortanulmányok

Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok	EMB	Z 8852
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola)	Hofmeister	8015

Trombita

A trombitatanítás szakirányú feladatai:
- a növendék egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a növendékkel
- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát,
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás mint a jó "ansatz", befúvási mód kialakulása alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a növendék
- hallását, belső hallását, "intonációs" képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a növendéket
- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

Ismerje a növendék
- a helyes test- és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszere múltját, irodalmát,
- a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,

- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
a) fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel,
b) csak fúvókával,
c) hangszerrel,
- az előírt hangterjedelmen belül (fisz-b2-ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
- folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
- skálázni egy oktávon keresztül valamennyi hangnemben.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- egy dúr és egy moll skála 5 képlete a másféloktávos rendszerben,
- Clodomir: Trombitaiskola I/26., 28., 29.,
- Telemann: F-dúr szonáta I-II. vagy Händel: B-dúr szonáta I-II.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

Ismerje a növendék
- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.
Legyen képes a növendék
- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- az előírt hangterjedelmen belül (fisz-c3-ig) kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék rendelkezzék megfelelő állóképességgel.
Ismerje a hangképzés folyamatát.
Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
Tudja
- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 7 képletben.

Tananyag

Az egy év alatt az elvégzendő tananyag a tanuló képességeinek, szorgalmának megfelelően „A” tagozaton kb. 30-40 gyakorlat és 3-4 előadási darab, „B” tagozaton 50-60 gyakorlat és 4-6 előadási darab.
A zenei anyag évfolyamba sorolását ne tekintsük merev rendszernek. Ez inkább egy katalógusszerű útmutatást kíván nyújtani a felhasználható zeneművek nehézségi fokáról.

Előképző
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A hangszer felépítése, részei.
A kottaolvasás alapfogalmai.
Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyérték és ezek szünetjelei.
A $^{4}/_{4}$-es, $^{2}/_{4}$-es és $^{3}/_{4}$-es ütem.
Az előforduló hangok fogásai.
A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
A helyes légzés alapjainak elsajátítása.
A helyes szájtartás megalapozása, a fúvóka helyének kialakítása.

Minimális követelmény
Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.
Hangterjedelem a kis *h*-tól az egyvonalas *a*-ig.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (1, 6, 16, 42/a, b, c, d)

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (1-62)
Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (5, 15, 25, 41, 62)
Gyermekdalok, népdalok

A tanszaki meghallgatás anyaga
Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyakorlat, gyermekdal vagy népdal.

Az év végi vizsga anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Alapfok „A” és „B” tagozat

1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A hangszer felépítése, részei.
Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
Nyújtópont a fél érték mellett.
Módosítójelek.
A $^{4}/_{4}$-es, $^{2}/_{4}$-es, $^{3}/_{4}$-es ütem.
Az előforduló hangok fogásai.
Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.
Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
A hangindítás megalapozása.

A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).

Minimális követelmény
Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.
Hangterjedelem a kis *a*-tól a kétvonalas *c*-ig.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (6, 16, 42, 63, 71, 81/a, b, c, d)

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (1-99.)
Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (5, 15, 25, 41, 62, 70, 80, 98, 99.)
Susato: Rondo (Trombitamuzsika)

A tanszaki meghallgatás anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

2. évfolyam „A”
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
A tizenhatod érték és szünetjele.
Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
A tanult művek formai elemzése.
A periódus két felének kérdés-felelet viszonya.
A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma (A B A).
A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
A rekeszlégzés gyakorlása.
Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad-, tizenhatodjáték).
A természetes kötések megalapozása, kvint- és kvartkötések.
A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (*f-p*).

Minimális követelmény
A növendék legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis *g*-től a kétvonalas *d*-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1 #, 2 *b* előjegyzésig).

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (81/a, b, c, d; a 100/e gyakorlat mintájára, minden fekvésben)

Skálák
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (skálatanulmányok)

Colin: Skálatanulmányok

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola (100-180.)
Krumpfer: Trombitaiskola I.

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (109, 118, 131, 141, 159, 170, 180.)
Fischer: Induló
Cole: Granit
Barnes: A kis géniusz
A kis művész

A tanszaki meghallgatás anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első képlete,
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

2. évfolyam „B”
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Lásd az „A” tagozatnál.

Minimális követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
- hangterjedelem a kis *g*-től a kétvonalas *e*-ig,
- hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2 #, 2 *b* előjegyzésig).

Felhasználható irodalom
Lásd az „A” tagozatnál.

A tanszaki meghallgatás és a félévi beszámoló anyaga
2 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első három képlete (a, b, c),
1 gyakorlat,
2 különböző karakterű előadási darab.

3. évfolyam „A”
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A dúr és a moll hangsor szerkezete.
A $^{3}/_{8}$-os, a $^{6}/_{8}$-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.

A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Minimális követelmény
A növendék legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis *g*-től a kétvonalas *e*-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3 #, 3 *b* előjegyzésig.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II. (I-XII. gyakorlat)
Davidson: Befújási gyakorlatok

Skálák
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I-II. (skálatanulmányok)

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (181-204.)
Trombitaiskola II. (1-50.)
Krumpfer: Trombitaiskola I.

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. (150, 193, 204.)
Trombitaiskola II. (5, 11, 15, 21, 27, 8, 44, 50.)
Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára

Trombitamuzsika:	Hammerschmied: Csókdal
	Susato: Rondo és saltarello
	Bogár: Régi magyar táncok
Barnes:	A kis virtuóz
	A kis mester
Charpentier:	Prelűd
Kamprath:	Három epizód
Scselokov:	Mese
	Tréfa
	Ifjú gavallér

A tanszaki meghallgatás anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első képlete,
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

3. évfolyam „B”
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Lásd az „A” tagozatnál.

Minimális követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:

- kvint- és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc-kötések,
- hangterjedelem a kis *g*-től a kétvonalas *f*-ig,
- hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

Felhasználható irodalom
Lásd az „A” tagozatnál.

A tanszaki meghallgatás és a félévi beszámoló anyaga
2 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első három képlete (a, b, c),
1 gyakorlat,
2 előadási darab.

4. évfolyam „A”
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
A dinamikai határok tágítása (*p-mf-f*).

Minimális követelmény
A növendék legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*-től a kétvonalas *f*-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II. (I-XVII. gyakorlat)
Davidson: Befújási gyakorlatok (válogatva)

Skálák
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II. (51-116.)
Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II. (56, 61, 73, 67, 79.)
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit
Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo

Változatok
Scselekov: Ballada
Gyermekkoncert

A tanszaki meghallgatás anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első képlete,
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

4. évfolyam „B”
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Lásd az „A” tagozatnál.

Minimális követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
- ujjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása,
- a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötések,
- a hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*-től a kétvonalas *g*-ig,
- hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 7 #, 7 *b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Felhasználható irodalom
Lásd az „A” tagozatnál.

A tanszaki meghallgatás és a félévi beszámoló anyaga
2 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első három képlete,
1 gyakorlat,
2 előadási darab.

5. évfolyam „A”
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Egyoktávos skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim-akkord ismerete.
Az $^{5}/_{8}$, $^{7}/_{8}$, $^{9}/_{8}$-os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
Az előforduló tempójelzések ismerete.
A kamarazenélés előtérbe helyezése.
A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
Az ujj- és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint-, kvart- és nagy terc-kötések összekapcsolásával.
Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp-ff*) különös figyelemmel a szép hangra.

Minimális követelmény
A növendék legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.
A hangterjedelem kialakítása a kis *fisz*-től a kétvonalas *g*-ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2 #, 2 *b* előjegyzésig, terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola III. (I-III. gyakorlat)
Peters: Gyakorlatok kezdőknek (válogatva)
Colin: 100 Warm Ups (válogatva)

Skálák
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola III. (skálatanulmányok 6 képletben)
Arban: Skálatanulmányok

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola III. (1-65.)
Clodomir: Petits exercises
Etűdök I. (1-21.)
Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák)

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola III. (66-74.)
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientálé
Händel: Hallei szonáta
B-dúr szonáta
Diabelli: Szonatina
Botti: Románc
Rangers: Velencei karnevál
Tornyos: Szonatina
3 sárpilisi népdal
Clerisse: Téma és változatok
Telemann: B dúr szvit (FAM)

A tanszaki meghallgatás anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első képlete,
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

5. évfolyam „B”
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Lásd az „A” tagozatnál.

Minimális követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
- a növendék legyen képes egy barokk szonáta-tételpár (lassú-gyors) és két különböző karakterű előadási darab stílusos eljátszására;
- egyszerű díszítések és trillák;
- kvint-, kvart- és terckötések összekapcsolása, oktávkötések;
- a hangterjedelem kialakítása a kis *fisz*-től a kétvonalas *a*-ig;
- ismerkedés a pedálhangokkal;
- dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 3 #, 3 *b* előjegyzésig;
- terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.

Felhasználható irodalom
Lásd az „A” tagozatnál.

A tanszaki meghallgatás és a félévi beszámoló anyaga
2 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála négy képlete (a, c, e, f),
1 gyakorlat,
1 barokk szonáta lassú és gyors tétele,
1 más stílusú előadási darab.

6. évfolyam „A”
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Egyoktávos skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim-akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Minimális követelmény
A növendék legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc-kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *a*-ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV. (I-IV. gyakorlat, válogatva)
Peters: Gyakorlatok (válogatva)
Stamp: Warm Ups+Studies (válogatva)
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites (válogatva)

Skálák
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV. (skálatanulmányok 6 képletben)
Arban: Trombitaiskola (skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat-felbontások)

Etűdök
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV. (1-53.)
Clodomir: Petits exercises
Etűdök I. (1-29.)
Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)

Előadási darabok
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV. (54-61.)
Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV. tétel
F-dúr concerto I. tétel
Händel: c-moll concerto I. tétel
B-dúr szonáta
Asz-dúr szonáta
Telemann: F-dúr szonáta
d-moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromtus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
Cimarosa: F-dúr concerto (FAM)

A tanszaki meghallgatás és a félévi beszámoló anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első képlete,
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

6. évfolyam „B”
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Lásd az „A” tagozatnál.

Minimális követelmény
Az „A” tagozat követelményén felül:
- az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc-kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra;
- a hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *b*-ig;

- dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 7 #, 7 *b* előjegyzésig;
- a másféloktávos, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Felhasználható irodalom
Lásd az „A” tagozatnál.

A tanszaki meghallgatás és a félévi beszámoló anyaga
2 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála négy képlete (a, c, e, f),
1 gyakorlat,
1 barokk szonáta lassú és gyors tétele,
1 más stílusú előadási darab.

Továbbképző „A” és „B” tagozat
7-10. évfolyam „A”
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
A hat zeneiskolai évfolyamban elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
A hangterjedelem további fejlesztése fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.
A hangszeres készséget fejlesztő anyagot a zeneiskolai anyagra építve, az ott elmaradottakat pótolva kell végezni.

Minimális követelmény
Az alapfokon tanultakon kívül:
- díszítések,
- rövid előke, dupla előke,
- trilla előkével, utókával,
- triplanyelv,
- duplanyelv.

Felhasználható irodalom

Mindennapi gyakorlatok
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Peters: Gyakorlatok haladóknak
Maggio:Mindennapi gyakorlatok

Skálák
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola III-IV. (egyoktávos, hatképletes skálatanulmányok)
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV. (másféloktávos, ötképletes skálatanulmányok)
Arban: Skálatanulmányok

Etűdök
Arban: Trombitaiskola
Colodomir: Etűdök (I, II, III, IV, VI.)

Előadási darabok
Az alapfok 5-6. évfolyamában javasolt darabokon kívül:
Keller: Szonáta

Corelli: e-moll szonáta
Purcell: B-dúr szonáta
Albinoni: Esz-dúr, g-moll és C-dúr concerto
Vivaldi: d-moll concerto
Neruda: Trombitaverseny I. tétel
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II-III. tétel
Hidas: Concerto no. 2
Sahov: Scherzo
Barat: Fantázia
Bozza: Capriccio
Arutjunjan: Trombitaverseny
Gedicke: Koncertetűd

A tanszaki meghallgatás anyaga
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

Az év végi vizsga anyaga
1 skála első képlete,
1 gyakorlat,
1 előadási darab.

7-10. évfolyam „B"
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A továbbképző „B" tagozat növendékei számára a zeneművészeti szakközépiskolai tantervben megfogalmazott követelmények az irányadók.

Zongora

A zongoratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel
- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki
- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a növendéket arra, hogy
- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni, és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal - tompító, jobb),
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
- a zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.

Fejlessze a növendék

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék ismerje
- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a tanulandó zeneművek formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék
- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 2 polifón szerkesztésű J. S. Bach-mű (invenciók, kis prelúdiumok, fughetták stb.),
- 1 teljes klasszikus szonáta,
- 1 virtuóz etűd,
- 2 különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik XX. századi magyar mű legyen.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

A növendék ismerje
- hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György ...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes
- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék
- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes
- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék
- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A "B" tagozatos növendék rendelkezzék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján - adott esetben - legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

Tananyag

Hangszeres előkészítő[1]
1-2. évfolyam
évi 66 foglalkozás (heti 2x30 perc)

Az egyéni és az életkori sajátosságok miatt a haladás üteme teljesen egyéni a tanár szakszerű irányításával.
Az oktatási programot az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Ismeretek:
- a hangszer vázlatos ismerete,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés, technika:
- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezésmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

[1] Óvodáskorú, illetve az általános iskola 1-2. évfolyamába járó gyermekek számára.

Minimális követelmény:

- helyes ülésmód, néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,
- elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Beszámoló

A helyi tanterv elképzeléséhez igazítva.

Felhasználható irodalom

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Alapfok „A" tagozat
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: $^{2}/_{4}$, $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{4}$,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett),
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- polifónia (egyszerű kánonok),
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:

- helyes ülésmód,
- a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a kar és az ujjak együttműködése,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása, pentachordok,
- skálajáték külön kézzel,
- az ujjalátevés előkészítése,
- kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Minimális követelmény:

- egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek,
- a megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása,
- folyamatos kottaolvasás violin- és basszuskulcsban,
- a tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása,
- az otthoni gyakorlás kialakítása.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2-3 könnyű mű kotta nélkül. Az egyik lehet kottából játszott négy- vagy hatkezes.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 3 mű kotta nélkül. 1 darab Bartók: Mikrokozmosz I. füzetből a gyermek tudásszintjének megfelelően.

Felhasználható irodalom

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Zongora ABC
27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Négy- és hatkezesek

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Sári J.: Lépésről lépésre
Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei,
- hármashangzat,
- tonika, domináns,
- szext, szeptim hangközök,
- szinkópa,
- nyújtópont nyolcad után,
- a tizenhatod érték és szünetjelek,
- új ütemmutatók,
- triola,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord),
- kettősfogás, hármashangzat-felbontás,
- pedálhasználat (a növendék alkatától függően),
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Minimális követelmény:

- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek (kortárs zene, Bartók: Mikrokozmosz, esetleg Gyermekeknek);
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2-3 mű kotta nélkül. Az egyik lehet technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négy- vagy hatkezes darab.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 3 különböző stílusú mű kotta nélkül.

Ajánlott 1 Bartók-mű előadása félévkor vagy év végén.

Felhasználható irodalom

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I-II.
Borsody L.: Címkék (EMB)
Bozay A.: Medáliák (EMB)
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.(Zeneműkiadó)
Czövek: Zongoraiskola II. (Zeneműkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)(az abszolút hangmagasságú művek is)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Első játékok a zongorán (Zeneműkiadó)
Meseképek (EMB)
Régi táncok gyermekeknek (Munkaközösség)
Schumann: A baba bölcsődala (Csurka M., Accord Music Publishers Ltd.)
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M., EMB)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál (Akkord kiadó)
Barátom a zongora (Akkord kiadó)
Válogatott etűdök II. (EMB)
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Weiner: Magyar népi muzsika op. 42 (EMB)
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)

Négy- és hatkezesek

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Papp L.: Gyermekdalok Európából
Szőnyi E.: Kis kamarazene (Zeneműkiadó)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció,
- hangnemi változások megfigyelése,
- kvintkör/kvintoszlop,
- új metrumok ($^3/_8$, $^6/_8$),
- a szonatinaforma (szonátaforma) vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:

- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés,
- a pergő (leggiero) játék megalapozása,
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- nagy hármashangzat-felbontás és megfordításai,
- a futamjáték és a repetíció előkészítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal.

Minimális követelmény:

- pontos kottaolvasás,
- ritmikusság, tempótartás,
- felszabadult játszóapparátus,
- az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk/Bach, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű, kortárs zene, Bartók-mű;
- önállóan megtanult művek,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2-3 mű kotta nélkül. Az egyik lehet technikai jellegű, a másik szóló-, illetve négy- vagy hatkezes mű.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

Ajánlott 1 Bartók-mű előadása félévkor vagy év végén.

Felhasználható irodalom

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I., III.
Mikrokozmosz II.

Csajkovszkij: Gyermekalbum
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I. (Munkaközösség)
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
24 etűd
Népdalszvit (1-1 tétel)
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Leichte Meisterwerke für Klavier
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music Budapest)
A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök III.
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Kezdők zongoramuzsikája
J. S. Bach (Csurka M.)
Beethoven (Csurka M.)
Couperin (Csurka M.)
Haydn (Csurka M.)
Händel (Kováts G.)
Mozart (Kováts G.)
Scarlatti (Csurka M.)
Schubert (Csurka M.)
Telemann (Csurka M.)
Weber (Héra A. - Sármai J.)

Négy- és hatkezesek
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tänze
Diabelli: 6 szonatina
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
6 ländlerische Tänze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai - Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
30 Tonstücke

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek:
- az előzőek ismétlése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok ($^{5}/_{8}$, $^{2}/_{2}$, változó ütem),

- parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés, technika:
- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával,
- hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése,
- ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, kísérés,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- tudatos memorizálás,
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: Bach/barokk, szonatina-tétel, romantikus, XX. századi, Bartók- és kortárs művek;
- önállóan megtanult művek,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.
Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2 mű kotta nélkül. Az egyik lehet technikai jellegű, a másik szóló-, illetve négy- vagy hatkezes mű.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül.

Egy Bartók- és egy barokk mű előadása ajánlatos félévkor vagy év végén.

Felhasználható irodalom

A szonatina mesterei I-II. (Csurka M., EMB)

Bach:	Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bartók:	Gyermekeknek I-III.
	Mikrokozmosz II-III.
Beethoven:	Leichte Klavierstücke
	Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Couperin:	Pièces de Clavecin (Gát J., EMB)
Csajkovszkij:	Jugend Album
Czerny:	Könnyű technikai gyakorlatok I.
	160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov:	Gyermekalbum
	Gyöngyszemek
Hacsaturján:	Gyermekalbum I-II.
Haydn - Varró:	4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij:	Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.:	Népdalszonatina op. 23/d
	55 kis zongoradarab
Kodály:	Gyermektáncok

Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Majkapar:	Kis zongoradarabok
	Prelűdök (pedálgyakorlatok)
Mendelssohn:	Lieder ohne Worte

Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
Prokofjev: Kindermusik (Munkaközösség, Zeneműkiadó)
Régi táncok gyermekeknek
Schubert: Táncok
Keringők
Écossaises-ek
Schumann: Jugend Album
Szabó F.: Kis szvit (Válogatott zongoradarabok, Inselt K.)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke Mariann)
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Törpék és óriások
Károlyi P.: Toccatina (26 kis zongoradarab)
Kocsár-művek (15 kis zongoradarab)
Soproni J.: Jegyzetlapok I-IV. (EMB)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Barátom a zongora
Zenetarisznya
Válogatott etűdök IV.
Weiner: 20 könnyű kis darab
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)

Négy- vagy hatkezesek
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvoøák: Második szláv tánc
Kurtág Gy.: Szvit
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G., EMB)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)
Mező I.: Népdalvilág
6 könnyű darab zongorára, négy kézre (EMB)
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai - Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)
Teőke M.: Egy-mással
Thern K.: Magyar induló (Aszalós T.)
Szabó F.: Négykezes zongoradarabok (Inselt K., EMB)
Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor,
- dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, technika:
- az előző években tanult billentésmódok, játékformák továbbfejlesztése, tudatos alkalmazása,

- skálajáték 2-4 oktávon keresztül,
- kromatikus skála,
- hármas- és négyeshangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, kíséret,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel: Bach- vagy más barokk mű, szonatina-tétel, romantikus, XX. századi kortárs, illetve Bartók-mű;
- önállóan megtanult művek,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2 különböző stílusú mű kotta nélkül, melyből az egyik lehet technikai jellegű.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és karakterű mű, lehetőleg kotta nélkül (esetleg 1 mű kottából játszható).

1 barokk és 1 Bartók-mű eljátszása (lehetőleg a Mikrokozmoszból) ajánlott félévkor vagy év végén.

Felhasználható irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach:	18 kis prelúdium (Hernádi)
Balassa S.:	Bagatellek op. 17
Bartók:	Gyermekeknek III.
	Mikrokozmosz III-IV.
Couperin:	Két zongoradarab
	12 zongoradarab (pl. 4)
Czerny:	160 rövid gyakorlat op. 821
Dandrieu:	Síposok
Durkó Zs.:	Törpék és óriások
Mozart:	10 könnyű tánc (Hernádi)
Rameau:	Rigaudon
	Falusi lány
	Tambourin
Scarlatti:	Klavierbüchlein
Schubert:	Táncok (EMB)
Teőke M.:	Válogatott etűdök V.
Soproni J.:	Jegyzetlapok I-IV. (EMB)

Négy- és hatkezes művek

Mozart:	Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Ránki Gy.:	Két bors ökröcske (mese zenével)
Ravel:	Lúdanyó meséi
	A Szép és a Szörny
Weiner:	Lakodalmas

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismeretek:
- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- nagyobb lélegzetű darabok,
- Scarlatti-szonáta.

Hangszerkezelés, technika:
- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel),
- szeptim-futam, oktáv (kézalkattól függően),
- tremolo,
- kamarazene, négykezes, kíséret,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
Megegyezik a 2. (Követelmények) fejezetben leírtakkal.
- Bach-, Scarlatti-, barokk művek,
- klasszikus szonátatétel(ek),
- romantikus, XX. századi, kortárs és Bartók-művek,
- etűdök (klasszikus, modern),
- önállóan tanult darabok,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2 mű, az egyik lehet technikai jellegű.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és hangulatú mű (ebből legalább kettő kotta nélkül játszva).

Felhasználható irodalom
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek III-IV.
Mikrokozmosz IV.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
Czerny-Bertini: Etűdök zongorára II. (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
Hacsaturján: Gyermek album
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Variációk
Mozart: 6 bécsi szonatina
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Lieder ohne Worte
Régi mesterek szonátái I-II. (Bényeiné Gergely Mária - Ságiné Szeszler Ilona, EMB 1984)
Scarlatti: Klavierbüchlein
Szonáták
Teőke M.: Válogatott etűdök VI.

Négy- és hatkezes művek
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
Csajkovszkij-, Wagner-átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Könnyű négykezesek Couperin-től Mozart-ig (Peters)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988.) (1 négykezes, 2 kétzongorás mű)
Meister für die Jugend (Peters)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgynál is.

Editio Musica Budapest:
Korai német zongoramuzsika
A francia barokk
A német későbarokk
A rokokó
Bach fiúk
Bécsi klasszikusok
Preromantika
Német romantikusok
Szláv romantikusok
Impresszionizmus
Könemann Music Budapest:
Piano Step by Step
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi - C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
II. J. Haydn - L. van Beethoven (Á. Lakos)
III. R. Schumann - J. Brahms (Á. Lakos)
Alte Tänze (Á. Lakos)
Etüden (Á. Lakos)
Favourite Piano Classics I. (Á. Lakos)
Sonatinen I-II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Alapfok „B" tagozat
2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek:
- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang,
- dúr és moll hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns,
- kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa),
- $^3/_8$-os, $^6/_8$-os ütemek,
- felütés,
- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két- és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában
- skálajáték (dúr, moll), kéttősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és -megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile),
- a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,
- etűdök (klasszikus és modern).

Minimális követelmény:

- folyamatos kottaolvasás,
- a tanult zeneművek: karakterdarabok, barokk/Bach, klasszikus, Bartók- és egyéb XX. századi kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek megszólaltatása;
- önállóan megtanult darabok,
- a tananyag körülbelül kétharmada fejből játszandó.

A növendék nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) Félévi: ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és karakterű mű kotta nélkül, pl.:

- 1 etűd, vagy könnyű etűdpár,
- karakterdarab vagy könnyű bécsi klasszikus mű,
- népdal- vagy gyermekdal-feldolgozás és/vagy Mikrokozmosz-darab.

b) Év végi: ajánlott anyaga minimum 3 különböző stílusú és karakterű mű kotta nélkül, pl.:

- 1 karakterdarab,
- 1 könnyű bécsi klasszikus mű,
- 1 népdal- vagy gyermekdal-feldolgozás.

A tanév folyamán 1 Mikrokozmosz-darab és 1 bécsi klasszikus mű eljátszása ajánlatos a vizsgákon.

Felhasználható irodalom

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I-II.
Gyermekeknek I.
Borsody L.: Címkék
Bozay A.: Medáliák
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I. (Munkaközösség)
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II.
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Első játékok a zongorán
Meseképek
Zongora ABC II.
Régi táncok gyermekeknek (Munkaközösség)
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Barátom a zongora
Válogatott etűdök II.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
Weiner: Magyar népi muzsika

Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)

Négy- és hatkezes művek

Aszalós T.:	A zongorázó gyermek III.
Sári J.:	Lépésről lépésre
Szőnyi E.:	Kis kamarazene
Türk, D. G.:	Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner:	Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek:

- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás,
- hangnemek és hangnemváltások,
- zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok ($^{5}/_{8}$, $^{2}/_{2}$), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igénnyel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése,
- ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Minimális követelmény:

- megfelelő koncentráció,
- zongorázás könnyed folyamatossággal,
- a kotta helyes olvasása és megszólaltatása,
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező stílusok: barokk (Bach), klasszikus (szonatina-tétel), romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók-) művek megszólaltatása;
- önállóan megtanult darabok,
- a tananyag körülbelül kétharmada fejből játszandó.

A növendék nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 4 különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, pl.:
- 1 etűd vagy etűdpár,
- 1 barokk mű,
- 1 Mikrokozmosz-darab,
- 1 szabadon választott mű.

b) *Év végi:* ajánlott anyaga minimum 4 különböző stílusú és karakterű darab, kotta nélkül, pl.:
- 1 barokk mű,
- 1 bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
- 1 karakterdarab vagy romantikus mű,
- 1 szabadon választott darab.

Felhasználható irodalom

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I-III.
Mikrokozmosz II-III.
Csajkovszkij: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Népdalszvit
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music Budapest)
A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök
Weiner: 20 könnyű zongoradarab

Négy- és hatkezesek

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tänze
Diabelli: 6 szonatina
Könnyű négykezesek
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
6 ländlerische Tänze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai - Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
30 Tonstücke

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek:
- az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése,
- a tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord,
- kromatikus hangsor,
- rondóforma,
- polifon művek,
- hosszabb lélegzetű darabok.

Hangszerkezelés, technika:
- skálajáték 2-4 oktávon,
- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
- kromatikus skála,
- hármas- és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
- a pedál differenciált alkalmazása,
- etűd (klasszikus és modern),
- négy- és hatkezes, kamarazene,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- értelmes, muzikális formálás,
- tudatos és önálló munka,
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása: Bach- vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek;
- a tananyag körülbelül kétharmada kotta nélkül játszandó.

A növendék nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 4 különböző stílusú és hangulatú mű fejből, pl.:
- 1 etűd vagy etűdpár,
- 1 barokk mű,
- 1 Mikrokozmosz-darab,
- 1 szabadon választott mű.

b) *Év végi:* ajánlott anyaga minimum 4 különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, pl.:
- 1 J. S. Bach-mű,
- 1 szonatina-tétel,
- 1 könnyű romantikus darab,
- 1 XX. századi mű.

Felhasználható irodalom

A szonatina mesterei I-II. (Csurka M., EMB)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek I-II.
Mikrokozmosz II-III.
10 könnyű zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke

Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Couperin: Pièces de Clavecin (Gát J., EMB)
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov: Gyöngyszemek
Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I-II.
Haydn - Varró: 4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: Népdalszonatina op. 23/d
55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Keringők
Écossaises-ek
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I-IV. (EMB)
Szabó F.: Kis szvit (Válogatott zongoradarabok, Inselt K.)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Válogatott etűdök
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Törpék és óriások
Károlyi P.: Toccatina (26 kis zongoradarab)
Kocsár-művek (15 kis zongoradarab)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Barátom a zongora
Zenetarisznya
Weiner: 20 könnyű kis darab
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)

Négy- vagy hatkezesek
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvoøák: Második szláv tánc
Kurtág Gy.: Átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Szvit
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G., EMB)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai - Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre
Thern K.: Magyar induló (Aszalós T.)
Teőke M.: Egy-mással

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek:
- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti-szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- hosszabb művek játszása.

Hangszerkezelés, technika:
- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsszeptim, szűkített szeptimakkord, futam,
- oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó mind önállóbb használat),
- négykezes, kíséret,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása: Bach- vagy más barokk mű, Scarlatti-szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), mű;
- önállóan megtanult darabok,
- a tananyag körülbelül kétharmada kotta nélkül játszandó.

A növendék nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 4 különböző stílusú és hangulatú mű fejből, pl.:
- 1 etűd,
- 1 J. S. Bach-mű (polifon),
- 1 szonatina-tétel,
- 1 Mikrokozmosz-darab.

b) *Év végi:* ajánlott anyaga minimum 4 különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, pl.:
- 1 J. S. Bach-mű,
- 1 teljes szonatina vagy könnyű szonáta,
- 1 romantikus mű,
- 1 XX. századi mű.

Felhasználható irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach:	Kis fúgák
Bartók:	Gyermekeknek III-IV.
	Mikrokozmosz III-IV.
Couperin:	Két zongoradarab
	12 zongoradarab

Czerny: Etűdök op. 821
Czerny - Bertini: Etűdök II.
Dandrieu: Síposok
Debussy: A kis néger
Ibert: A kis fehér csacsi
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Gyermekdarabok
Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
Rameau: Rigaudon
Falusi lány
Tambourin
Scarlatti: Klavierbüchlein
Szonáták
Schubert: Táncok (EMB)
Teőke M.: Válogatott etűdök V.

Négy- és hatkezes művek

Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)
Ravel: Lúdanyó meséi
A Szép és a Szörny
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)
Weiner: Lakodalmas

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tárgy tanításához is.

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek:

- az eddigi ismeretek összefoglalása,
- új stílus: az impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika:

- az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
- az agogika önálló alkalmazása,
- kamarazene, négykezes, kíséret,
- lapról játék.

Minimális követelmény:

Megegyezik a 2. (Követelmények) fejezetben leírtakkal.

- az eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: Bach-, Scarlatti- vagy más barokk mű, teljes klasszikus szonáta, romantikus, impresszionista, XX. századi (kortárs és Bartók), mű, etűd (klasszikus és modern);
- önállóan megtanult darabok,
- a tananyag körülbelül kétharmada kotta nélkül játszandó.

A növendék nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Beszámoló

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 4 különböző stílusú és karakterű mű kotta nélkül.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga minimum 4 mű kotta nélkül, pl.:

- 1 barokk mű,

- 1 teljes szonatina vagy szonáta,
- 1 romantikus darab,
- 1 XX. századi vagy impresszionista mű.

A zeneművészeti szakközépiskolába felvételizők anyaga ettől eltérhet.

Útmutatás a zeneművészeti szakközépiskolák felvételi anyagához

1 virtuóz etűd,
2 fúgaszerkesztésű Bach-mű (invenciók vagy kis prelúdiumok, fughetták stb.)
1 teljes klasszikus szonáta,
2 különböző előadási darab (az egyik XX. századi magyar mű).

Felhasználható irodalom

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermekeknek IV.
Mikrokozmosz IV-VI.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
Chopin: Mazurkák
Keringők stb.
Czerny - Bertini: Etűdök zongorára II. (Munkaközösségi)
Czerny: Etűdök op. 821 és 849
A kézügyesség iskolája I-II.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk
Scarlatti: Klavierbüchlein
Szonáták (Urtext)
Teőke M.: Válogatott etűdök

Editio Musica Budapest

Korai német zongoramuzsika
A francia barokk
A német későbarokk
A rokokó
Bach fiúk
Bécsi klasszikusok
Preromantika
Német romantikusok
Szláv romantikusok
Impresszionizmus

Könemann Music Budapest

Piano Step by Step
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi - C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
II. J. Haydn - L. van Beethoven (Á. Lakos)
III. R. Schumann - J. Brahms (Á. Lakos)
Alte Tänze (Á. Lakos)
Etüden (Á. Lakos)
Favourite Piano Classics I. (Á. Lakos)
Sonatinen I-II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Négykezesek
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
Csajkovszkij-, Wagner-átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Könnyű négykezesek Couperin-től Mozart-ig (Peters)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988) (1 négykezes, 2 kétzongorás mű)
Meister für die Jugend (Peters)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgynál is.

Továbbképző „A" tagozat
7-10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Cél és feladat:
- az előző években felhalmozott tudásanyagra építve és azt továbbfejlesztve bonyolultabb művek elsajátítása;
- a zeneiskola 6. évfolyamáig elért színvonal eredményes megőrzése és a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása;
- a már megismert stílusokban egy-egy mű önálló megtanulása és megformálása fokozott igényességgel;
- az évfolyam anyagánál könnyebb anyag értelmes, folyamatos lapról játszása.

Minimális követelmény
Megegyezik a 2. (Követelmények) fejezetben leírtakkal.
A zeneiskolák számára összeállított tantervi programokban leírtak alapján meghatározott stílusokat képviselő művek előadása.

Beszámoló
(Minden évfolyamra vonatkozik)
a) *Félévi:* ajánlott anyaga 2 különböző stílusú és karakterű darab előadása (nem kötelező kotta nélkül játszani).
b) *Év végi:* ajánlott anyaga: 2 különböző stílusú mű (nem kötelező kotta nélkül játszani).
A beszámolókon az egyik mű lehet négykezes.
A tanév folyamán 1 Bartók- és 1 barokk mű előadása javasolt félévkor vagy év végén.

Felhasználható irodalom

A továbbképző „A" tagozatán

Etűdök
Czerny: Etűdök op. 821, op. 849
Czerny - Bertini: Etűdök II.
Cramer: Válogatott tanulmányok

7-8. évfolyam „A"
Daquin: Kakukk
Couperin: Válogatott darabok (francia kiadás)
Pièces de Clavecin I-IV. (Paris) (pl. Szélmalmocskák, La Florentine, La Bandoline)
Rameau: Gavotte und Variationen
Lully: Kis darabok

Zipoli:	Preludie, Corrente, Sarabande, Gigue
Paradisi:	Allegro (Pro Musica)
	A-dúr szonáta
	D-dúr és F-dúr szonáta
Scarlatti:	Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
Telemann:	12 fantázia
J. S. Bach:	Kétszólamú invenciók
	Kis prelúdiumok és fúgák
	6 partita
	Francia szvitek
Händel:	Auswahl (Peters)
	Suiten (Peters)
	Grobschmied-variációk
Ph. E. Bach:	Sonaten und Stücke (Peters)
Haydn:	Roxelane-variációk
	Arietta con variazioni, Esz-dúr
	Rondo, D-dúr
	Szonáták
Cimarosa:	Szonáták
Mozart:	Menuette D-dúr K. 355
	Rondo D-dúr K. 485
	Szonáták
Cherubini:	Sonate
Schilling:	B-dúr szonatina (Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból, EMB)
Beethoven:	Hat bagatell op. 126
	6 variáció (G-dúr „Nel cor più”)
	6 könnyű variáció (G-dúr)
	Szonatinák
	„Für Elise”
	Écossaises
	Kontratáncok
	Hét bagatell op. 33
	11 bagatell op. 119
Weber:	Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Clementi:	Szonáták
Schubert:	Ländler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
	Impromtus
	Scherzo, Desz-dúr
	Allegretto, c-moll (Peters)
Mendelssohn:	Lieder ohne Worte
	Hat gyermekdarab
Schumann:	Kinderszenen
	Jugend Album
	Bunte Blätter op. 99
	Albumblätter op. 124
	Románc, B-dúr
Liszt:	Etűdök (Zempléni)
	Consolations (E-dúr)
Chopin:	3 écossaises
	Kontratánc (Cesz-dúr)
	a-moll keringő Brown-Index 150
	Anhang Brown-Index 133
	h-moll keringő
	Mazurkák
Kjui:	Etüd Arabesk op. 39 no. 3

	Préludes op. 63 no. 3, no. 19
Smetana:	Zongoradarabok
Iljinszkij:	Búgócsiga op. 19
	Berceuse
Muszorgszkij:	Scherzo
	Kis darab op. 28 no. 1
Csajkovszkij:	Évszakok
	Scherzo op. 40 no. 2
	Humoreszk op. 10 no. 2
Grieg:	Norwegische Tänze
	Halling
	Poetische Tonbildern
Debussy:	2 Arabesque (E-dúr, G-dúr)
	Children's Corner
	A kis néger
Ravel:	Menuet
Reger:	Scherzoso
	Blätter und Blüten I-II.
Dohnányi:	Induló
Bartók:	Gyermekeknek I-IV.
	Mikrokozmosz III-VI.
	Tíz könnyű zongoradarab
	Vázlatok
	Tizennégy bagatell
	Szonatina
	Három rondó népi dallamokkal
	Három csikmegyei népdal
Kodály:	Hét zongoradarab
	Valsette
	Gyermektáncok
Ibert:	A kis fehér csacsi
	A bohókás lány
Prokofjev:	10 zongoradarab op. 12
	4 zongoradarab op. 32
Sosztakovics:	3 fantasztikus tánc
Hacsaturján:	Gyermekalbum
Kabalevszkij:	Prelűdök op. 38
	Szonatina
	12 könnyű variáció
Kadosa:	Népdalszonatina op. 23/d
Weiner:	30 zongoradarab
	Miniatűrök
	Három magyar népi tánc
	Parasztdalok III.
	Magyar népi muzsika
Kurtág:	Játékok II-III.
Huszár:	Csillagszóró (Teőke M.: Tarka-barka gyűjtemény)

9-10. évfolyam „A"

Couperin-művek válogatva	
Rameau:	Válogatott darabok
Lully:	Suite e-moll
	Gavotte, d-moll
Grazioli:	Sonata

Zipoli:	Suite h-moll
Scarlatti:	Szonáták
J. S. Bach:	Kétszólamú invenciók
	Háromszólamú invenciók
	Francia szvitek
	Fantázia, c-moll
	Angol szvit
	Partita
	Wohltemperiertes Klavier
	Négy duett (Zempléni)
Händel:	Capriccio, G-dúr
	Chaconne, g-moll (Peters)
	Suiten (Peters)
Ph. E. Bach:	Allegro
	Szonatinák
Haydn:	D-dúr és G-dúr zongoraverseny
	Szonáták
Mozart:	d-moll fantázia K. 397
	c-moll fantázia K. 475
	Duport-variációk K. 573 (Zempléni)
	Adagio, h-moll K. 540
	Rondo, D-dúr K. 485
	Rondo, a-moll K. 511
	Szonáták
Beethoven:	Hat bagatell op. 126
	6 variáció egy svájci népdalra (EMB)
	Hét bagatell op. 33
	Rondo, C-dúr op. 51
	Rondo, G-dúr op. 51
	Variációk
	Kontratáncok
	Szonáták
Hummel:	Rondo
Schubert:	Moments musicaux
	Táncok (tételek)
	Szonáták
Mendelssohn:	6 gyermekdarab
	Lieder ohne Worte
Schumann:	Fantasiestücke op. 12
	Kinderszenen op. 15
	Arabesque op. 18
	Blumenstück op. 19
	Novelletten op. 21
	Drei Romanzen op. 28
	4 Klavierstücke op. 32
	Waldszenen op. 82
	Bunte Blätter op. 99
	Albumblätter op. 124
	7 Klavierstücke in Fughettenform op. 126
Chopin:	Écossaises
	Keringők
	Mazurkák
	Prelűdök
Chopin-Liszt:	6 litván dal
Liszt:	Consolations

	Rossignol
	Karácsonyfa
Liszt:	Etűdök (Zempléni)
Balakirev:	Polka
Brahms:	Keringők op. 39
Muszorgszkij:	A patak op. 4
	Klavieralbum (Schott)
Szkrjabin:	Nocturne op. 5 no. 1
	4 prelűd op. 22 no. 2, 3
Grieg-művek:	Lírikus darabok
Debussy:	Danse Bohémienne
	Ballade
	Danse
	Rêverie
	Valse romantique
	Valse „La plus que lente”
	Children’s Corner
Ravel:	Menüett (Haydn nevére)
	Pavane
Reger:	12 Kleine Stücke op. 82
	Aus meinem Tagebuch I-IV.
Rachmaninov:	Két fantasztikus tánc
Prokofjev:	Öreganyó meséi op. 31
	Scherzo humoristique op. 12
	Gavotte op. 32
	Tovatűnő látomások
Hacsaturján:	Tánc
Dohnányi:	Induló
	Gavotte és Musette
Bartók:	Mikrokozmosz V-VI.
	Tíz könnyű zongoradarab
	Tizennégy bagatell
	Szonatina
	Román népi táncok
	Három rondó népi dallamokkal
	Négy sirató ének
	Kolindák I.
Bartók:	Tizenöt magyar parasztdal
Kodály:	7 zongoradarab
	9 zongoradarab
Weiner:	Három magyar népi tánc
	Magyar parasztdalok III-IV..
Farkas F.:	Régi magyar táncok
Lutoslawski:	Bukoliki

15 könnyű szonáta zongorára (EMB, Munkaközösség)

Négy- és hatkezes művek

Bizet:	Gyermekjátékok
Beethoven:	15 Kleine Tänze
	3 induló
Brahms:	Magyar táncok (EMB)
Csajkovszkij:	Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázógyermek III.)
Debussy:	Kis szvit
Diabelli:	Négykezes szonatinák op. 163 (UE Wien)
Grieg:	Peer Gynt szvit

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Kurtág Gy.: Játékok IV.
Leichte Klaviermusik für vier Hände (EMB)
Liszt: „Der Welcher Wandert”
Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
Lutos³awsky: Album for the Young (Chester Music)
Mozart: Original-Kompositionen für Klavier zu 4 Händen
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai - Veszprémi)
Ravel: 5 pièces enfantines pour piano à 4 mains
Romantikus zongorazene négy kézre (Kováts G., EMB)
Régi magyar négykezesek III. (Szávai - Veszprémi)
Schubert: Original-Kompositionen für Klavier zu 4 Händen
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Weber: Négykezesek op. 3, op. 10, op. 60
Weiner: Rókatánc
Tündérek tánca
Művek két zongorára, négy kézre
Bartók: Mikrokozmosz II. 43., 44. (négykezes is)
Seven Pieces from Mikrokozmosz for two Piano four Hands (a VI. füzet darabjai)
Clementi: B-dúr szonáta
Debussy: Lindaraja
Kurtág: Játékok IV. (Sirató, Verés, Sarabande, Hommage à Paganini)
Mozart: D-dúr szonáta K. 448
Weiner: Változatok egy magyar népdalra

Ez az anyag felhasználható a kamarazene tantárgynál is.

Továbbképző „B” tagozat
7-10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ezek a növendékek nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. A rájuk vonatkozó követelményeket az szabályozza, hogy milyen felsőfokú képzésben kívánnak majd részt venni.
Azoknak a növendékeknek, akik felsőfokú zenei intézménybe felvételiznek, a továbbképző évfolyamokban ajánlatos a szakközépiskola tanterve szerint tanulniuk; rájuk nézve az az irányadó.

Minimális követelmény
Megegyezik a 2. (Követelmények) fejezetben leírtakkal.

Beszámoló
(Minden évfolyamra vonatkozik)

a) *Félévi:* ajánlott anyaga 3 különböző stílusú mű előadása kotta nélkül.
b) *Év végi:* ajánlott anyaga 4 különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül.

Felhasználható irodalom
A továbbképző „B” tagozatán
7-10. évfolyam „B”
(a zeneművészeti szakközépiskolák tanterve szerint)

Kottakiadvány-felsorolásunk nem teljes, inkább repertórium-szerű. Itt szeretnénk felhívni a figyelmet az „Urtext”-kották nélkülözhetetlenségére. Az eredeti, közreadói bejegyzésektől mentes kottakép nem köti sem a tanuló, sem a tanár zenei fantáziáját. A híres, közkedvelt kiadásokat (Bartók, Weiner, Busoni, Cortot) csak kiegészítő anyagként kezeljük az Urtext-kották mellett.

Ajánlott Urtext-kiadványok
Wiener Urtext (Universal/EMB)
Könemann Urtext
Peters Urtext
EMB Urtext
Henle Urtext

A csillaggal ellátott kottakiadványok Urtext-kiadásban is megjelentek.

J. S. Bach:	Két- és háromszólamú invenciók (Solymos)*
	Das Wohltemperierte Klavier I-II. kötet (Lantos, 2. javított kiadás)*
	Francia szvitek (Pertis - Zászkaliczky)*
	Angol szvitek (Pertis - Zászkaliczky)*
	4 duett*
	16 koncert (Peters)
D. Scarlatti:	Szonáták I-IV. kötet (Balla) EMB
Händel:	Szvitek*
Ph. E. Bach:	Fantáziák (Gát) EMB/Thesaurus Musicus
Haydn:	Szonáták 1/a, 1/b, 2., 3. kötet (Ch. Landon)*
	Zongoradarabok*
Clementi:	Szonáták
Mozart:	Bécsi szonatinák
	Szonáták I-II. kötet*
	Zongoradarabok*
	Variációk I-II. kötet*
Beethoven:	Szonáták I-III. kötet (Solymos)*
	Variációk I-II. kötet*
	Bagatellek*
	Zongoradarabok*
Schubert:	Szonáták I-III. kötet*
	Impromptus
	Moments musicaux
	Táncok I-II. kötet*
	3 zongoradarab op. posth.
Weber:	Moment capriccioso, B-dúr
	Rondo brillante, Esz-dúr
	Grande Polonaise Esz-dúr
	Szonáták (C-dúr, Asz-dúr, d-moll)
	Aufforderung zum Tanz
	Polacca brillante E-dúr
Mendelssohn:	Lieder ohne Worte
	Etűdök op. 104
	Rondo capriccioso op. 14
	Variations sérieuses op. 54
	Caprices op. 33
	Phantasie op. 28
	Prelúdiumok és fúgák op. 35
Schumann:	Abegg-Variationen op. 1*
	Papillons op. 2*
	Intermezzi op. 4*
	Impromptus op. 5*
	Fantasiestücke op. 12*
	Kinderszenen op. 15
	Arabesque op. 18*
	Novelletten op. 21*

	Faschingschwank aus Wien op. 26
	3 Romanzen op. 28
	Waldszenen op. 82*
	Bunte Blätter op. 99*
	3 Phantasiestücke op. 111
	Albumblätter op. 124*
Chopin:	Zongoraművek (Könemann, Paderewski)
Liszt:	EMB új összkiadás
Brahms:	Klavierwerke I-II. kötet*
Grieg:	Lírikus darabok
	Poetische Tonbilder op. 3
	Humoreszkek op. 6
Csajkovszkij:	Évszakok (EMB)
	Zongoradarabok
Muszorgszkij:	Zongoradarabok (Breitkopf)
Rachmaninov:	Études – Tableaux
	Prelűdök
	Zongoradarabok
Fauré:	Impromptus
	Nocturnes
Debussy:	Deux Arabesques
	Children's Corner
	Suite Bergamasque
	Prelűdök I-II. kötet
	Images I-II. kötet
	Estampes
	Pour le piano
	Masques
	Danse
Ravel:	Szonatina
	Pavane
	Jeu d'eau
Honegger:	Sept pièces bréves
	Prélude - Arioso - Fugetta „B-A-C-H"
Hindemith:	Szonáta II.
Messiaen:	Rondo
	Prelűdök
Prokofjev:	10 darab op. 12
	Szonatina, G-dúr op. 54/2
	Tovatűnő látomások (Mimoletnosztyi)
	Szarkazmusok
	Zongoradarabok
Hacsaturján:	Toccata
Sosztakovics:	Prelúdiumok és fúgák
	24 prelúdium op. 34
Sosztakovics:	24 prelúdium op. 34
Sztravinszkij:	4 etűd
	Szerenád
	Piano-Rag-Music
Kabalevszkij:	24 prelűd op. 38

Magyar szerzők művei

Dohnányi E.:	Rapszódiák
	Pastorale

	Koncertetűdök
Bartók B.:	Gyermekeknek I-IV. kötet
	Mikrokozmosz I-VI. kötet
	14 bagatell op. 6
	3 csíkmegyei népdal
	4 sirató
	Román népi táncok
	Szonatina
	Kolindák I-II. kötet
	9 kis zongoradarab
	2 román tánc op. 8/a
	Vázlatok op. 9/b
	3 burleszk op. 8/b
	Improvizációk op. 20
	Allegro barbaro
Kodály Z.:	9 zongoradarab op. 3
	7 zongoradarab op. 11
	Meditáció
	Gyermektáncok
	Valsette
Weiner L.:	Passacaglia
	Miniatűr képek (Miniature Bilder)
Farkas F.:	Római hangjegyfüzet
	2 akvarell
	3 burleszk
	3 monogram
	Nyári kirándulások
Huzella E.:	Cambiate
Kadosa P.:	7 bagatell
	6 kis prelúdium
	5 vázlat op. 18/b
	Epigrammák op. 3
	3 tristia op. 38/b
	Al fresco op. 11/a
	10 bagatell op. 51
	Capriccio op. 23/h
	Tollrajzok op. 38/c
	4 caprichos op. 57
	Kaleidoszkóp op. 61
	Pillanatképek op. 69
	Szonáták
Bozay A.:	Bagatelle op. 4
	Variazioni op. 10
	Medáliák
Durkó Zs.:	Gyermekzene
	Törpék és óriások
	Psichogramma
	3 rondó
	A gömb története I-IV. kötet
Jeney Z.:	5 zongoradarab
Kalmár L.:	Invenzioni
Papp L.:	6 bagatell
	Improvisatione
	3 rondó
	3 zongoradarab

Borsody L.:	Címkék
Kurtág Gy.:	8 zongoradarab
	Játékok I-V.
Soproni J.:	Jegyzetlapok I-IV. kötet
	7 zongoradarab
Sári J.:	6 darab zongorára
	Episodi
	Ghiribizzi
	Pillanatképek
	Imaginárius variációk
Kocsár M.:	Improvizációk
Orbán Gy.:	Suite zongorára
Balassa S.:	Öt testvér (kézirat)
Szőnyi E.:	5 prelűd
	Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M., EMB)

Etűdök, technikai gyakorlatok

Czerny:	40 mindennapra való gyakorlat
	A kézügyesség iskolája I-IV. kötet
	A kézügyesség művészete
Cramer:	Etűdök, tanulmányok
Hanon:	Ujjgyakorlatok
Clementi:	Gradus ad Parnassum
Moszkowski:	Etűdök
Dohnányi E.:	A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására (EMB)
Liszt F.:	Technikai tanulmányok (EMB)

Gitár

A gitártanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)
- a gitár felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolását, a hangszer lehetőségeit,
- a gitár irodalmát, történetét, a gitárirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait,
- a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
- helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gitárhangot,
- differenciált pengetést és helyes fogástechnikát,
- laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát,
- a két kéz pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg
- a játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését,
- a legato játékot,
- a staccato, portato, tenuto játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását,
- a gitárjáték alapvető technikai elemeit (fekvésváltás, barré, kötések, apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok),
- a tompítás különféle lehetőségeit.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
- hangsorokat különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Ösztönözze a tanulókat a helyes hangszertechnika folyamatos gondozásával szép gitárhangszín elsajátítására.

Fordítson figyelmet
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a precíz hangszerhangolásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Alakítsa ki a lapról játék technikáját, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Tanítsa meg a tanulókat a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén

A tanuló rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje
- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:
- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók - Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén

Rendelkezzék a tanuló ismeretekkel
- a fontosabb korok és stílusok gitáron megszólaló darabjainak jellemző vonásairól,
- a különféle hangeffektusokról és azok használatáról (rasgueado, üveghang, étouffé, dobolás),
- a gitárdarabok szerzőinek és előadóművészeinek munkásságáról,
- a hangszer múltjáról, hagyományairól.

Legyen képes az életkorának és képességeinek megfelelő zene még árnyaltabb, kifejezőbb előadására, mely kiterjed a kötetlenebb előadású romantikus és impresszionista művekre is.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje a különböző hangeffektusokat és azok használatának módját.
Legyen képes
- a darabok hibátlan megszólaltatására,
- a szólamvezetések pontos megvalósítására,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- az egész fogólapot uralni,
- tiszta, könnyed fekvésváltásra,
- a vibrato alkalmazására,
- a fontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- a tiszta játék érdekében történő hangtompítások végrehajtására,
- értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadásra.

Rendelkezzék
- kimunkált előadói és technikai képességekkel,
- biztos memóriakészséggel,
- koncentrálóképességgel,
- hangszere rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

Tananyag

Az éves elvégzendő anyag javasolt mennyisége évfolyamonként

Hangszeres előkészítő
A tanuló képességeinek megfelelő nehézségű és mennyiségű egyszólamú gyermek- és népdal.

1. évfolyam
20 népdal és legalább 10 előadási darab, illetve etűd.

2-4. évfolyamig
Legalább 15-20 etűd, illetve előadási darab.

5. évfolyamtól
A tanulás befejezéséig évente legalább 10-15 előadási darab, illetve etűd elsajátítása ajánlott.

A zeneiskolai oktatásban megfelelő súllyal szerepeljenek a magyar népzene, a magyar zenei múlt gitáron játszható értékes alkotásai, továbbá a mai magyar zeneszerzők művei.

Előképző
1-2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 vagy 2x45 perc)

A hangszerről
A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.

Hangszeres készségfejlesztés
A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
A jobb és bal kéz ujjazatának megismerése, a szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés.
Törekedjünk az éneklő dallamjáték megvalósítására.
Fokozatosan ismerje meg a tanuló a törzshangokat az I. fekvésben.

Elméleti ismeretek
Meg kell ismerni a törzshangokat, az egész, fél, negyed, nyolcad értékeket és szünetjeleket, továbbá a $^{2}/_{4}$, $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{4}$-es ütemet. Ismerje meg a dallamban a nyitást, zárást és a hangsúlyok helyes használatát.
Tanulja meg a tanuló a dinamikai jeleket (forte, piano) és ismerje meg a módosítójeleket.
Tanítsuk a kis- és nagy szekund hangközt.

Minimális követelmény
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok eljátszása.
Olyan könnyű etűdök elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Felhasználható irodalom
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola I.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok I.

A tanszaki meghallgatás anyaga
Hangozzanak el könnyű egyszólamú gyermekdalok, népdalok, kánonszerű egyszerű duók, a tanár vagy egy tanuló kíséretével.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Legalább három népdal, illetve gyermekdal és egy könnyű etűd, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfok „A" tagozat
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Ismerje a tanuló a gitár részeit és felépítését.

Hangszeres készségfejlesztés
Lényeges, hogy minél előbb alakuljon ki a megfelelő testtartás és a helyes kéztartás.
Tanulja meg a növendék a jobb és bal kéz ujjazatának jelölését és a húrok számjelzését.
Használja a szabad és ráhúzott pengetést (tirando, apoyando), továbbá az arpeggio pengetést (tirando).
Alkalmazza az együttpengetést az i, m, a különféle változataival; pengessen egyszerre pi, pm, pa ujjazattal, ráhúzott és szabad p-vel.
Fontos a körömpengetés mielőbbi bevezetése.
A tanuló folyamatosan gyakorolja a legato játékot, ügyeljen a szünetre, továbbá a nem kívánt hangok továbbzengésének tompítással történő megszüntetésére.
Kezdjük el a staccato és a tenuto tanítását.
Tanítsuk meg a törzshangokat és a C-dúr, G-dúr, F-dúr, a-moll, e-moll, d-moll skálákat egy oktáv hangterjedelemben, az első fekvésben.

Elméleti ismeretek
Sajátítsa el a tanuló a violinkulcs használatát. Tanítsuk meg az egész-, fél-, negyed-, nyolcadértéket és szünetjeleket, valamint a pontozott fél- és negyedértéket, a módosítójeleket.
Ismerni kell a dúr és moll skálákat 1 #, 1 *b* előjegyzésig.
Fontos elsajátítani a $^{2}/_{4}$, $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{4}$-es ütembeosztásokat, a dallamjátékban a nyitás-zárás érzékeltetését és a helyes hangsúlyok alkalmazását.
Tanítsuk meg a kis és nagy szekund hangközt.
Ismerje fel a tanuló a motívumok, dallamok azonosságát és különbségét.
Tudjon a népdal sorszerkezetéről és a periódusról.

Minimális követelmény
Egyszólamú népdalok eljátszása mi, illetve p ujjakkal, szabad és ráhúzott pengetéssel.
Kétszólamú gyakorlatok, népdalok basszuskísérettel.
A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre.
Egyszerű arpeggio-felbontásos etűdök, sok üres húrral.

Felhasználható irodalom
Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola I-II.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok I-II.

Fodor - Marnitz - Vass:Gitáros képeskönyv
Puskás: Gitáriskola

A tanszaki meghallgatás anyaga
Egyszólamú népdalok, népdalok egyszerű basszuskísérettel és kétszólamú darabok előadása.
Kamarazene: duó a tanárral, majd növendéktárssal.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 magyar népdal,
1 etűd (melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája),
2 előadási darab.

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Az egyszerű fekvésváltás megismerése (üres húr közbeiktatásával).
A kettős- és hármasfogások gyakorlása. Fontos az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
A legato, staccato és tenuto gondos alkalmazása a művekben.
Tanítsuk meg a természetes üveghangokat.
Fontos az első fekvés teljes hangkészletének ismerete.
Gyakoroltassunk egy-egy húron kromatikus gyakorlatot az első fekvésben.
Játsszon a tanuló kétoktávos F- és G-dúr skálát az első fekvésben, továbbá egyoktávos C-dúr skálát az ötödik fekvés hangjaival a □-□-□ húrokon.
Alkalmazza ízlésesen a tanuló a hangszínváltást (visszhanghatás) és a crescendót.

Elméleti ismeretek
Tanítsuk meg a $^{2}/_{2}$, $^{3}/_{8}$, $^{6}/_{8}$-os ütembeosztást.
Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
Elméleti szinten ismerni kell a prím, szekund, terc, kvart, kvint és oktáv hangközöket. Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.
Tudni kell a kvintkörben 3 # és 2 *b* előjegyzésig a dúr és moll skálákat.

Minimális követelmény
Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.
Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi Sor). Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.
Felhasználható irodalom
Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok III.
Fodor - Marnitz - Vass: Gitáros képeskönyv

A tanszaki meghallgatás anyaga
Könnyű kétszólamú darabok, illetve egyszerű Carulli-, Carcassi-etűdök előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
Az éves anyag alapján:
1 etűd,
3 különböző jellegű darab.

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A hangszerről
Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.

Hangszeres készségfejlesztés
Gyakorolni kell a kötéseket bal kézzel (ráütés, elpengetés), és alkalmazni könnyű darabokban.
Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
Fontos a kis barré begyakorlása.
Játsszon a tanuló folyamatos kromatikus skálát az első fekvésben.
Tanítsuk a prím- és oktávhangolást flageolettel is.
Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
Folytassuk az ötödik fekvés tanítását.
A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
Játszani kell kétoktávos G-dúr skálát (második fekvésből indítva), különböző ritmusképletekkel is.
Gyakoroltassuk a skálákat kis motívumokra bontva, gyorsító gyakorlatokkal.

Elméleti ismeretek
Ismerje a tanuló a szext és a szeptim hangközöket.
Tanítsuk meg 4 #, 4 *b* előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
Elméleti szinten ismerni kell a dúr és a moll hármashangzat felépítését.

Minimális követelmény
Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés). Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.
Könnyű tánctétel jellegzetességeinek megvalósítása.
Nehézségi szint: Sor: Etűdök op. 35, Borsody: Szín-darabok.

Felhasználható irodalom

Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola II-IV.
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok III-V.
Mertz:	Gyakorlatok
Fodor - Marnitz - Vass:	Gitáros képeskönyv
F. Sor:	Etűdök op. 35

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő etűd vagy előadási darab bemutatása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző jellegű darab.

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Az arpeggio-játék különféle változatainak folyamatos gyakoroltatása.
Ismerkedés a tremolo-technikával.
Kezdjük el a nagy barré fokozatos bevezetését.
Szükséges a balkéz-kötések gyakoroltatása (triolás kötés, kötésgyakorlatok).
Az előke, utóka, mordent, trilla megvalósítása a darabokban.
Lényeges a vibrato gyakoroltatása és alkalmazása.
Tanítsuk a kétoktávos fekvésváltásos C-dúr skálát.
Ismerje meg a tanuló a IX. fekvés hangjait is.
Fontos a fekvésváltás további gyakoroltatása (csúszás, ugrás).
Játsszon a tanuló kromatikus és diatonikus skálát egy húron, fekvésváltással.

Elméleti ismeretek
A modális hangsorok ismerete alapján modális fordulatok felismerése a darabokban, harmóniai elemzés a tanár irányításával.
A dominánsszeptim-akkord elméleti megismerése.

Minimális követelmény
Barokk vagy klasszikus tánctételek stílusos megszólaltatása. Terjedelmesebb etűd előadása. Könnyű barokk szvit-tételek előadása (pl. Losy), továbbá etűdök (Sor op. 31), Sor-walzerek eljátszása, Brouwer: Etűdök (1-5).

Felhasználható irodalom

Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola III-V.
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok IV-VI.
Aguado:	Etűdök
Mertz:	Gyakorlatok
Sor:	Etűdök op. 35, op. 31
Kováts:	Könnyű darabok gitártanulóknak
Fodor - Marnitz - Vass:	Klasszicizmus
Faragó:	Musica Ficta

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelménynek megfelelő szintű darabok eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 technikai gyakorlatok vagy skála,
1 etűd,
3 különböző karakterű darab.

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat.
Nehezebb ujjgyakorlatok bevezetése.
Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.
Tanítsuk a háromoktávos E-dúr skálát. A kézügyesítő, gyorsító ujjgyakorlatok folyamatos gondozása.
A díszítés gyakorlásának továbbfejlesztése.

Elméleti ismeretek
Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

Minimális követelmény
Mérsékelt tempójú etűd, amely különböző fekvéseket érint. Klasszikus tánctételek előadása. Romantikus, vagy XX. századi rövid darabok eljátszása. Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60 (pl. 2., 3., 6.), Brouwer: Etűdök (1-10.), Bartók-Szendrey: Gyermekeknek (a könnyebb darabok), Sáry: Bagatellek, valamint könnyebb Tarrega-, Marschner- és Paganini-darabok, Mertz könnyű darabjai, Sagreras-etűdök.

Felhasználható irodalom

Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola V.
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok VII-VIII.
Régi spanyol muzsika	
Carcassi:	Etűdök op. 60, Capricciók (a könnyebbekből válogatva)
Aguado:	Etűdök
Szendrey-Karper L.:	20 könnyű darab
Puskás:	Klasszikus etűdök
Mertz:	Könnyű gyakorlatok
F. Sor:	Etűdök op. 31, op. 35

Faragó:	Musica Ficta
Fodor - Marnitz - Vass:	Klasszicizmus

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző jellegű előadási darab.

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Tanítsuk a kromatikus skálák különféle fajtáit a növendékeknek.
Tanítsuk a háromoktávos dallamos e-moll skálát.
Fontos a két- és háromoktávos dúr és moll skálák gyakorlása azonos ujjrenddel, különféle fekvésekben is („transzponálva").
Játszassuk a modális skálákat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben.
Gyakoroltassuk az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal.
Bonyolultabb kötésgyakorlatokat is tanítsunk.
(A fent említett problémák lásd Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola V. kötetének a végét, a technikai gyakorlatok fejezetét.)
Fontos a kézügyesítő gyorsító gyakorlatok továbbfejlesztése.
Szükséges a tremolo-technika továbbfejlesztése.
Késztessük a tanulót nagyobb önállóságra az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.

Elméleti ismeretek
A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés lényeges.
Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
Legyen képes a zenei formák (szvit- és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók önálló megállapítására.

Minimális követelmény
Tanítsunk reneszánsz műveket. Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb etűdöt is.
Játsszon romantikus és kortárs zeneszerzők műveiből.
Nehézségi szint: L. Milan pavane-jai, R. de Visée tánctételei, Sor-, és Giuliani-darabok, könnyű Tarrega-darabok, Bartók-Szendrey: Gyermekeknek, Sáry: Bagatellek, Brouwer: Etűdök stb.

Felhasználható irodalom

Aguado:	Etűdök
Carcassi:	Etűdök op. 60
Giuliani:	Etűdök
Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok VII-VIII.
Régi spanyol muzsika	
Bach - Szendrey:	20 könnyű darab
Bartók - Szendrey:	Gyermekeknek
Frescobaldi:	Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor:	Etűdök op. 35, op. 31
Fodor - Marnitz - Vass:	Klasszicizmus
Faragó:	Musica Ficta

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző karakterű darab

Továbbképző „A" tagozat
7-10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x30 perc)

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján. Ezt a különbséget a továbbképző évfolyamokban növelheti a közismereti iskolákban jelentkező eltérő mértékű terheléstől és az iskolán kívüli más elfoglaltság (pl. sport) mértékétől függő gyakorlási idő, valamint a zenetanulás eltérő iránya és célja. Vagy az egyéni hangszertudás fejlesztése, vagy a kamarazenei játék fejlesztése kerül előtérbe. Ezért a továbbképző évfolyamok feladatát, anyagát nem adjuk meg évekre lebontva, hanem a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

Hangszeres készségfejlesztés
A zenélési kedv ébrentartása mellett hangszertechnikai fejlődés is szükséges. Cél: a játék biztonságának növelése. Fontos a hangminőség állandó javítása is.
Szükséges a tremolo és arpeggio pengetés gyorsítása.
Fontos a gyorsaságot fejlesztő gyakorlatok rendszeres eljátszása.
Gyakoroltassuk különböző formákban a kromatikus, dúr, moll, modális, továbbá a tercskálákat.
Lényeges az egészhangú skálára épített kettősfogás-gyakorlatok játéka változatos pengetési módokkal. (Nagy - Mosóczi V. kötet technikai gyakorlatai.)
Ismertesse meg a fontosabb effektusokat: rasgueado, étouffé, kopogás.

Elméleti ismeretek
Az előző évfolyamokban szerzett ismeretek továbbfejlesztése.
A darabok formai, szerkezeti elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.). A modern darabok formai, szerkezeti elemzése a tanár irányításával. A különböző korokban íródott művek előadási sajátosságaira fel kell hívni a figyelmet, hogy a tanuló stílusérzéke fejlődjön.

Minimális követelmény
Lényeges a darabok tudatos, önálló kiválasztása és megtanulása a tanár ellenőrzésével.
Tanítsunk különböző karakterű tánctételeket és gyors tempójú előadási darabokat, illetve etűdöket.
Fontos, hogy játsszon a tanuló több stíluskorszakban íródott műveket. Tanuljon kortárs szóló- és kamaraműveket. Játsszon jó átiratokat is.
Kamarazenélési lehetőség: gitár és más dallamhangszer, ének gitár, gitár duó, trió, kvartett, gitárzenekar.
Szólaljanak meg barokk versenyműtételek zongorával (csembalóval) vagy vonós együttessel.
Nehézségi szint: L. Milan-, Weiss-, könnyebb Bach-tételek, Sor-, Giuliani-szonáták, szonátatételek, Villa-Lobos-prelűdök és -etűdök, Brouwer-etűdök stb.

Felhasználható irodalom
Az eddig felsoroltakon kívül lásd a tananyagjegyzéket.

A tanszaki meghallgatások anyaga
A tanuló a követelménynek megfelelő szinten adjon elő műveket.

Az év végi vizsgák javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző stílusú előadási darab.

Alapfok „B” tagozat
2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A hangszerről.
A gitár rövid története.

Hangszeres készségfejlesztés
Tanítsuk meg a kis barré-t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
Tanítsuk meg a kétoktávos G-dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
Játszassunk kettős- és hármasfogásokat is.
Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
Tovább kell fejleszteni az arpeggio-játékot.
A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
Gyakoroltassuk a staccato és tenuto játékot is.
Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Elméleti ismeretek
Ismerje a tanuló a $^{2}/_{2}$, $^{3}/_{8}$, $^{6}/_{8}$-os ütembeosztást.
Tanítsuk meg 3 #, 2 *b* előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és -szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

Minimális követelmény
Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor). Valósuljon meg a dinamikai árnyalás a gyakorlatban.
Tanítsunk olyan egyszerű etűdöt vagy előadási darabot, mely összekapcsolja az első fekvést más fekvéssel.
Játszassunk könnyű reneszánsz táncokat, hívjuk fel a figyelmet a darabok jellegzetességeire.

Felhasználható irodalom

Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola II-IV.
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok III-IV.
Fodor - Marnitz - Vass:	Gitáros képeskönyv
Mertz:	Gyakorlatok

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő Carulli-, Carcassi-darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 technikai gyakorlat vagy skála,
1 etűd,
3 különböző jellegű darab.

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
Tanítsuk meg a kétoktávos C-dúr skálát, játszassuk a G-dúr skálát különböző fekvésekben.

Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókát.
Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré-t.
Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio-játék különféle változatait.
Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
Alkalmazzuk a vibratót. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Elméleti ismeretek
Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
Elméleti szinten foglalkozzunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim-akkord felépítésével.

Minimális követelmény
Tanítsunk barokk és klasszikus tánctételeket díszítésekkel.
Nehézségi szint: R. de Visée, Sanz darabjai; Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Felhasználható irodalom

Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola III-V.
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok IV-VI.
Aguado:	Etűdök
Mertz:	Gyakorlatok
Sor:	Etűdök
Kováts:	Könnyű darabok gitártanulóknak

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelménynek megfelelő szintű darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 technikai gyakorlat vagy skála,
1 etűd,
3 különböző karakterű darab.

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása. Tanítsuk meg a háromoktávos E-dúr skálát.
Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Elméleti ismeretek
Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

Minimális követelmény
Játsszon a tanuló mérsékelt tempójú etűdöt, amely különböző fekvéseket érint. Adjon elő klasszikus tánctételt, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket.
Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Felhasználható irodalom

Nagy E. - Mosóczi M.:	Gitáriskola V.
Szendrey-Karper L.:	Gitárgyakorlatok VII-VIII.

Régi spanyol muzsika
Carcassi: Etűdök op. 60
Aguado: Etűdök
Szendrey-Karper L.: 20 könnyű darab
Puskás: Klasszikus etűdök
Mertz: Könnyű gyakorlatok

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző jellegű előadási darab.

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Tanítsuk meg a háromoktávos e-moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. (Lásd Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola V., technikai gyakorlatok fejezete.)
A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Elméleti ismeretek
A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas- és négyeshangzatok megfordításait.
Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

Minimális követelmény
Játsszon a tanuló reneszánsz műveket. Tudja előadni helyes tempóaránnyal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.
Tanuljon meg a növendék legalább egy terjedelmes etűdöt is.
Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.
Nehézségi szint: L. Milan pavane-jai, de Visée tánctételei, könnyű Tarrega-, Marschner-darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

Felhasználható irodalom
Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola V.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok VII-VIII.
Carcassi: Etűdök op. 60
Giuliani: Etűdök
Régi spanyol muzsika
J. S. Bach: Szonáták és partiták (könnyebb tételek)
Lantszvitek (könnyebb tételek)
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
F. da Milano: Fantáziák, stb.

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző karakterű darab.

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Hangszeres készségfejlesztés
Az előző évfolyamokban szerzett technikai készségek, képességek elmélyítése, továbbfejlesztése lényeges feladat.
Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
Játszassunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
Tanítsunk tercskálákat.
Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
A növendék ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Elméleti ismeretek
A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.).
Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

Minimális követelmény
Ösztönözzük a tanulót elmélyedésre a hangszer szóló- és kamarairodalmában, átiratok és eredeti művek előadására.
Különböző karakterű, nehezebb barokk tánctételek előadása mellett játszassunk gyors előadási darabokat, illetve etűdöket is.
Nehézségi szint: Bach-szvitek/partiták könnyebb tánctételei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer-etűdök, Villa-Lobos-prelűdök, -etűdök.
Ebben az évfolyamban a mindenkori szakiskolai felvételi követelmény nehézségi szintje érvényes.

Felhasználható irodalom

Carcassi:	Etűdök op. 60
	Capricciók
Legnani:	Capricciók
Guiliani:	Etűdök op. 48
Régi spanyol muzsika	
J. S. Bach:	Szonáták és partiták (tételek)
	Lantszvitek (tételek)
Dowland:	Táncok
Frescobaldi:	Táncok és Ária variációkkal
Bartók-Szendrey:	Gyermekeknek

A tanszaki meghallgatás anyaga
A követelményszintnek megfelelő darabok előadása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
1 etűd,
3 különböző karakterű darab.

Továbbképző „B" tagozat
7-10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A továbbképző évfolyamok „B" tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást. Ebből következik, hogy számukra a zeneművészeti szakközépiskolák tanterve az irányadó.

ELMÉLETI TANTÁRGYAK

Szolfézs

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkozás kialakítása, amely segíti a zenét tanuló növendéket a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában.
A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy
az általános zenei képességek fejlesztését, és
a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a növendéket a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

a növendék személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzelemvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,
átfogó zenei műveltség kialakítása,
a hangszertanulás segítése,
a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,
a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:
= ritmus-metrum,
= tiszta intonáció,
= tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
= dallamhallás,
= többszólamúság-harmóniaazonosítás,
= zenei olvasás-írás,
= zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),
= zenei memória,
= rögtönzés,
= zenehallgatás (szemben az előbbiekkel: a szintetizáló hallás fejlesztése),
a zenei pályára készülő növendékek felkészítése a továbbtanulásra.
A szolfézstanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Követelmények a program elvégzése után

Általános követelmények
Rendelkezzék a növendék
olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,
olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Hangszeres tanszakok "A" tagozat

Ismerje a növendék a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.
Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).

Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).
Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).
Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J-I).
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).
Ismerje a pentaton hangsort (J-I).
Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J). Ismerje a háromféle moll hangsort (J-I), ismerje a modális hangsorokat (J-I).
Tudja megállapítani a hangnemeket, hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),
ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).
Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését (K). (A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)
Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).
Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).
Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J-I).
Ismerje a funkciós vonzást (I).
Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát (J-I).
Tudjon lejegyezni:
rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel (K),
igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).
Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni):
a magyar népzene stílusjegyeit,
a periódus fogalmát,
a kis formákat,
a triós formát,
a szonátaformát,
a rondót,
a barokk és klasszikus táncokat (J-I).
Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J-I).
Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.
Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon
20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),
20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:
középkor,
reneszánsz,
barokk,
klasszika,
romantika,
XX. század.
(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

Hangszeres tanszakok "B" tagozat

"Hosszú" tanszakok
(Kapcsolódva a felvételi vizsgák felvételi anyagának megfogalmazásához.)

Tudjon a növendék 10 - periódus terjedelmű - barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni.
Tudjon 10 magyar népdalt fejből, szöveggel, élményszerűen előadni.
Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 b előjegyzésig (dúr és háromféle moll hangsor).
Ismerje a modális hangsorokat. Tudja ezeket énekelni ábécés nevekkel 4 #, 4 b előjegyzésig.
Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket; a hármashangzatokat és fordításaikat; a dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatokat dúr és moll hangsorokban, oldással.
Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után, és tudja lejegyezni 2 meghallgatás alapján.
Tudja ábécés nevekkel énekelni 4 #, 4 b előjegyzésig a főhármasokat dúrban és mollban.
Tudjon lejegyezni
hangköz- és hangzatmenetet - mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat - 4-5 meghallgatás alapján,
kétszólamú dallamot - mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat - 6-8 meghallgatás alapján.
Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségű dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.
Legyen képes az egyszerű műzenei formákat hallás után felismerni.
Ismerje a fontosabb műzenei formák felépítését: szonáta, rondó, variáció.
Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
Rendelkezzék alapvető zeneirodalmi és zenetörténeti tájékozottsággal.
Legyen jártas a megismert zenei stílusokban, tudjon stílushűen megszólaltatni műveket.
Legyen képes ismereteinek, zenei készségeinek szintetizálására és önálló alkalmazására.

"Rövid" tanszakok
Azonos a 6 éves tanszakok "B" tagozatos követelményrendszerével, kivéve:
Tudjon lejegyezni
hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat, 4-5 meghallgatás alapján,
kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt tartalmazhat, 6-8 meghallgatás alapján.
Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.

Követelmények a továbbképző "A" tagozat évfolyamainak elvégzése után

Ismerje és tudja alkalmazni - az alapfokon tanultakon túl - a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és -képleteket (K).
Legyen áttekintőképessége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).
Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).
Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).
Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:
melizma,
főhang,
váltóhang,
átmenőhang (J-I).
Ornamensek (I).
Ismerje a kvintkört (J).
Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J-I).
Ismerje
az egészhangú skálát,
az akusztikus hangsort,
a modellskálákat,
a Reihe-t (J).
Tudja
a dodekafónia,

az aranymetszés fogalmát (J-I).
Ismerje
a hármas- és négyeshangzatok felépítését (dominánsszeptim, mollbeli VII. fokú szűkített szeptim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről és felépíteni abszolút rendszerben (K),
a cluster fogalmát.
Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:
ismerje fel a funkciókat hallás után (K),
ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K-J),
ismerje az alterációk szerepét (J-I),
ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt kottakép alapján (J-I).
Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:
alterációk,
tercrokonság (I).
Ismerje a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).
Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.
Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.
Ismerje
a barokk szonátaformát,
a Scarlatti-féle szonátaformát,
a klasszikus szonáta-rondót és a
romantikus szonátát (I-J).
Tudjon lejegyezni
könnyű klasszikus periódust funkciót jelző basszussal,
könnyű romantikus dallamot vagy szemelvényt (K).
Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.
Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I-J).
Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a növendék
20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:
= gregorián zene,
= reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
= a középkor hangszeres világi zenéje,
= kora barokk (Monteverdi, Purcell),
= barokk:
J. S. Bach (invenció, fúga, korál, szvit, oratorikus művek),
Händel (oratórium, concerto),
Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),
= klasszicizmus:
szonáta,
szimfónia,
kamarazene,
opera,
versenymű,
= romantika:
zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
dal,
szimfonikus költemény,
opera,

= a századforduló zenéje:
impresszionizmus,
második bécsi iskola,
= Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
= kortárs zeneszerzők.

Követelmények a továbbképző "B" tagozat évfolyamainak elvégzése után (a követelményrendszer kapcsolódik a felvételi vizsgák anyagához)

Tudjon a növendék
30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni,
5 műdalt - különböző zenetörténeti stíluskorszakokból - saját zongorakíséretével előadni.
Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, tudja azokat elemezni formailag és harmóniailag; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.
Tudjon éneklőtársakkal kétszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.
Tudjon zongora-ének előadásban c-kulcsos műveket megszólaltatni.
Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban, tudjon ütemezni.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
Ismerje az ötfokú, a hétfokú és a modális hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
Tudja a hármas- és négyeshangzatokat felépíteni, és adott hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkel.
Tudjon lejegyezni
barokk kétszólamú idézetet,
klasszikus zenei szemelvényt,
XX. századi dallamot.
Tudja a c-kulcsokat alkalmazni írásban is.
Rendelkezzék a növendék zenetörténeti áttekintőképességgel.
Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Legyen képes önállóan elemezni, tudja tudását kreatív módon alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Tananyag

Előképző
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.

Zenei anyag
Pentaton és pentachord magyar gyermekdalok, játékok, mondókák, zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai, más népek gyermekdalai.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

Éneklési készség
A tiszta és szép éneklés készségének kialakítása csoportosan és egyénenként.
Az önálló dalkezdés és éneklés.

A ritmusérzék fejlesztése
Az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának érzékelése, megfigyelése, megszólaltatása gyakorlónevekkel.

Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, osztinátók játszása, olvasása negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
A gyors és a lassú tempó megkülönböztetése.
A ritmusértékek felezése.
Egyenletes járással ritmusmotívumok tapsolása, hangoztatása.
Gyermekdalok kísérése ritmushangszerekkel.
Hallásképzés
sz - m sz - l l - sz - m m - r - d l - sz - m - r- d
sz - f - m - r - d
m - r - d - l, m - r - d - l, - sz, l - sz - m - r - d - l, m - r - d - t, - l,
valamint dúr és moll hangkészleteken belül kisebb egységek és dallamfordulatok gyakorlása. A fenti motívumok éneklése, olvasása, felismerése belső énekléssel, kirakása a vonalrendszeren.
Dalfelismerés, dallambújtatás.
A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
Hangmagasság-megfigyelés.

A kétszólamúság előkészítése
Felelgetős játékok, ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók.

Rögtönzés
Ritmuskiegészítés.
Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
Kérdés, felelet.
Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
A hangszín iránti érzékenység kialakításának megkezdése:
- hangszínek megfigyelése és megkülönböztetése,
- zajok, zörejek - zenei hang,
- emberi hang - hangszerek hangja.

Néhány gyermekhangszer hangja.
Anyag: magyar gyermekdalok és népdalok, más népek gyermekdalai. Könnyű kórusfeldolgozások.
Hangszeres szemelvények (lehetőleg élő előadásban).

Követelmény
30-50 mondóka, vers, gyermekdal, játék megtanulása (hallás után, szöveggel).
Zeneileg pontos éneklés csoportosan és egyénenként is. A dalok ritmusa és az egyenletes mérőlüktetés közötti különbség felismerése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A hangok szolmizációs neve, kézjele (helye a vonalrendszeren).
Pentaton, pentachord fordulatok éneklése kézjelekkel, kirakása vonalrendszeren.
A zenére figyelés kialakítása; néhány perces zenehallgatás.
A zenei írás-olvasás bevezetése a csoport képességeitől és a növendékek életkorától függően a második félévben, gyakorló tempóban.

Minimális követelmény
Az évfolyam sajátosságaiból eredően nincs.

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
Felkészítés a hangszerválasztásra.

A zenei készségek megalapozása a 7-9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.

Zenei anyag

Magyar gyermek- és népdalok, játékdalok, magyar zeneszerzők gyermekdalai, más népek dalai.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése

Egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése ütemezéssel. A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott fél értékek és szünetjeleik, valamint a szinkópa ritmus megéreztetése, megismertetése $^2/_4$-ben.

$^2/_4$, $^4/_4$ és $^3/_4$-es dalok ütemezéssel.

Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.

Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése, megszólaltatása. Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.

A zenei anyagban előforduló ritmusfordulatok olvasása, memorizálása; hasonló fordulatok felismerése, lejegyzése. A ritmusgyakorlatok terjedelme 2-4-8 ütem.

Hallásképzés

sz - m sz - l l - sz - m m - r - d l - sz - m - r - d
sz - f - m - r - d
l - sz - f - m - r - d d' - l - sz - f - m - r - d m - r - d - l,
d - l, - sz,
m - r - d - l, - sz, l - sz - m - r - d - l, - sz, m - r - d - t, - l,
m - r - d - t, - l, - sz, l - sz - f - m - r - d - t, - l, - sz,
hangkészleteken belül kisebb egységek gyakorlása.

Dallamfordulatok gyakorlása: éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül, majd g- és f-kulcsban.

Dallamfordulatok visszaéneklése, memorizálása hallás után a tanár énekes vagy hangszeres játéka alapján, valamint kottaképről.

A belső hallás fejlesztése: dalok, dallamok elképzeltetése belső énekléssel kézjelről, kottaképről stb.

Zenei olvasás, írás

Ritmusgyakorlatok olvasása, megszólaltatása kottából, tapssal, dobolással, énekkel stb.

A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren. A *dó* helye: 2. vonal, 1. vonalköz és első alsó pótvonal.

Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, esetleg alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.

Az olvasógyakorlatok terjedelme 2-8 ütem.

Az íráskészség kialakítása.

Rövid ritmusok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel.

Könnyű dalok, dalrészletek, ismert és ismeretlen dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával és hangjegyekkel (terjedelme 2-4-8 ütem).

A törzshangsor megismertetése g- és f-kulcsban.

Jobb képességű csoport esetén az 1 #, 1 *b* előjegyzés használata.

Kétszólamúság és a társas zenélés előkészítése

Hangszeren kitartott hanghoz néhány hangnyi dallamfordulat éneklése második szólamként (pl. Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán című kötet könnyebb gyakorlatai).

Hangszeres dudakíséret, osztinátó stb. – az évfolyam képességei szerint.

Éneklés két szólamban kézjelről.

Kétszólamú ritmusok, ének-kopogós; könnyű kánonok.

Ének, járás, taps, ütőhangszerek változatos csoportosítása.

Magyar népi játékok.

Rögtönzés

Hiányos ritmus kiegészítése, ütempárhoz ütempár rögtönzése.

Hiányos dallamok kiegészítése egy-két hanggal; kétütemes dallamokhoz ugyanilyen terjedelmű dallamok rögtönzése (kérdés-felelet).
Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése:
- gyermek, női és férfi énekhang,
- hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok),
- zenei együttesek: énekkar, zenekar.

Anyag: magyar népdalok, más népek gyermekdalai, könnyű kórusfeldolgozások. Gyermekdalok hangszeres feldolgozásai. Hangszeres szemelvények különféle zenei korokból.

Elméleti ismeretek
Ritmus. Dallam.
Hangmagasság, hangkészlet, hangköz, hangsor.
Pentaton, pentachord. Törzshangsor.
Kis és nagy szekund. Tiszta oktáv.
Tempó, mérőütés.
Negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott fél és szüneteik.
Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
Osztinátó.
Kánon.

Követelmény
30-35 gyermekdal, népi játékdal, népdal tanulása hallás után, szöveggel (ebből 20 dal szolmizálva is).
Éneklés a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, helyes frazeálással, pontos ritmussal.
80-100 – a fenti hangkészletben mozgó – dallam éneklése szolmizálva, néhány könnyebb dallam ábécés névvel is.
Ismeretlen, könnyű 4-8 ütemes dallam éneklése első látásra.
Ismeretlen, igen könnyű 2-4 ütem terjedelmű ritmus vagy dallam memorizálása kottakép, vagy két-háromszori meghallgatás után.
Ismeretlen 2 vagy 4 ütem terjedelmű dallam vagy ritmus lejegyzése betűkottával és hangjegyekkel három-négy meghallgatás alapján.
A törzshangsor ismerete g- és f-kulcsban.
A kis és nagy szekundok, valamint a tiszta oktáv ismerete szolmizálva és a törzshangsorban.
Figyelmes zenehallgatás.

Minimális követelmény
Rendelkezzék a növendék a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal.
Tudja érzékelni az egyenletes lüktetést.
Tudjon
- önállóan dalt kezdeni,
- 15 dalt szöveggel és szolmizálva énekelni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott fél értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa ritmust $^2/_4$-ben.
Tudja alkalmazni a ritmuselemeket $^2/_4$, $^4/_4$ és $^3/_4$-es ütemekben.
Legyen képes ritmusmotívumokat folyamatosan olvasni és hangoztatni.
Ismerje a szolmizációs hangok kézjeleit, valamint viszonyított helyét a vonalrendszeren.
Ismerje a pentaton és pentachord hangkészletet.
Ismerje a g-és f-kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
Tudja a ritmikai és dallami elemeket írásban összekapcsolni.

Felhasználható irodalom az előképző évfolyamain

József Andrásné - Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (könyv és munkafüzet) és Útmutató
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Muzsikáljunk együtt I-II.)
Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
333 olvasógyakorlat
Énekeljünk tisztán
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve I. fejezet
Lajtha László: Játékország
Borsai Ilona - Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Cini-cini muzsika (Óvodás antológia)
Szabó Helga - Réber László: Te is tudsz énekelni
Forrai Katalin: Bújj-bújj zöldág

Alapfok „A" tagozat
Szolfézs kötelező tárgy a hangszeres „hosszú" tanszakok számára

1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

Zenei élményanyag gyűjtése.
A zenei ismeretanyag és készségfejlesztés megalapozása.
A szolfézs és a hangszerjáték egységének kialakítása.
Bevezetés az abszolút rendszerbe.
A zenetanuláshoz szükséges magatartásformák alakítása.

Zenei anyag

Régi stílusú magyar népdalok, más népek dalai, egészen könnyű biciniumok, kánonok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolákból.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése

A legegyszerűbb ütemek: $^2/_4$, $^4/_4$, $^3/_4$. Ütemsúly, ütemezés.

Szinkópa $^2/_4$-ben, $^4/_4$-ben, éles és nyújtott ritmus.

A tizenhatodok páros formációi.
A belső mérés kialakítása.
Tripódia. Negyed felütés.
Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség. Sorszerkezet.
A^5 A^5 A A, illetve A^5 B^5 A B sorszerkezetű magyar népdalok. Műzenei szemelvények.
Hallásképzés
Tiszta, majd pienhangos pentatónia. A dallamzáró alaphang: *lá* és *dó*.
Pienhangok: *fá, ti, fi.*
Dó- és *lá*-pentachord, hexachord.
Énekeltetés és tudatosítás a dúr és moll (eol) hangkészletben.

Alaphang, hangkészlet, hangnem és kvintváltás megfigyeltetése kottakép, ének vagy hangszeres játék után. *Dó*-váltás.
Tonalitáson belüli hangközök: tiszta prím, kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta kvart, tiszta oktáv, kis és nagy terc, továbbá a dúr és moll hármashangzatok éneklése szolmizálva, ábécés névvel mindkét irányban. Felismerésük együtthangzásban, vagy felbontásban.
A belső hallás fejlesztése.

Zenei olvasás, írás
Olvasás ötvonalas rendszerben g-és f-kulcsban, 3 #, 1 *b* előjegyzéssel.
Ritmusfordulatok lejegyzése 3-4 meghallgatás alapján.
Dallamok írása betűkottával és hangjegyekkel g- és f-kulcsban – hallás utáni megfigyeltetéssel, részekre bontott diktálással.

Többszólamúság, társas zenélés
Előkészítő gyakorlatok kézjelről, két szólamban (Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán darabjai alapján).
Dudaszerű osztinátó-ének – hangszeres szólamként is.
Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása (ének-kopogás).
Kánonok, biciniumok éneklése.

Rögtönzés
Ritmuskiegészítések.
Ritmussorok rögtönzése.
Adott dallamhoz ritmuskíséret.
Hiányos dallam kiegészítése.
Három megadott sorhoz negyedik éneklése.
Jobb képességű csoport esetén a tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.

Zenehallgatás
Kórusfajták: gyermek-, női-, férfikar.
Dallam és kíséret – hangerősség, hangszín megfigyelése.
A hangszerek hangjainak felismerése (az eddigiekhez réz- és fafúvósok, ütők).
Népdal és műzene.
Gyermekdalok, népdalok – eredeti felvételekről is.
Bartók Béla, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos népdalfeldolgozásaiból – a tanult népdalokhoz kapcsolódóan.
Szemelvények: a növendékek hangszeres anyagából.

Elméleti ismeretek
Dúr és moll (eol) hangsorok 3 #, 1 *b* előjegyzésig.
A hangközök: tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, és tiszta oktáv.
Dúr és moll hármashangzat alaphelyzetben.
Dalok, dallamfordulatok, dalrészletek szolmizálása, majd abszolút rendszerbe helyezése.
A tanult hangnemek megállapítása az előjegyzés és záróhang alapján.
Sorszerkezet.
Transzponálás.
Kvintváltás.
Disszonancia, konszonancia.
A korona, az értéknyújtó pont és átkötés.
A módosítójelek. Az előjegyzés.

Követelmény
30-40 népdal és műzenei szemelvény, 4-5 kánon, 3-4 bicinium, hangszerkíséretes dal.
Tájékozódás a vonalrendszeren. A g- és f-kulcs hangjainak ismerete.
Ismeretlen, egyszerű, rövid dallamfordulatok hallás utáni visszaéneklése szolmizálva.

Ismeretlen, az olvasási anyagnál egyszerűbb ritmusok és dallamok lejegyzése részekre bontott diktálással.
Ismeretlen, könnyű négyütemes dallamok memorizálása 2-3 meghallgatás után.
Memorizálás belső hallás alapján, kottaképről.
Dalok, dallamfordulatok éneklése megadott hangnemben ábécével is.
A tanult hangközök, hármashangzatok éneklése és felismerése együtthangzásban, vagy felbontásban.
A népdalok sorszerkezetének megállapítása.
Hangsorok ismerete 3 #, 1 *b* előjegyzésig.
A tanult hangsorok felismerése.
A zenei értelmezés megalapozása.
A helyes kottaírás kialakítása.

Zenei szakkifejezések
Népdal, műzene, kánon, bicinium.
Negyed, nyolcad, tizenhatod, fél, egész, pontozott fél hangjegyértékek és szüneteik.
A korona és az értéknyújtó pont, átkötés.
Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus.
Ütem, ütemsúly, ütempár.
Mérőütés. Osztinátó.
Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás. Ereszkedő dallamvonal.
Azonosság, variáns. Sorszerkezet.
Pentatónia. Díszítőhang, vendéghang (pienhang).
Pentachord, hexachord.
Dúr és moll hármashangzat.
Módosítójel, módosított hang, kereszt, bé, feloldójel.
Az előjegyzések sorrendje írásban is, mindkét kulcsban.
Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, és tiszta oktáv.
Parlando, rubato, tempo giusto.
Prima volta, seconda volta.
Solo, tutti. Sopran, alt, tenor, basszus.
Transzponálás.
Előadási jelek: forte, piano. Crescendo, decrescendo, staccato, legato. Kötőív.

Minimális követelmény
A növendék tudjon 20 dalt szöveggel, szolmizálva énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon g- és f-kulcsban ábécés névvel olvasni.
Legyen képes ismeretlen, egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, majd lejegyezni.
Ismerjen fel hallás után egyszerű ritmusmotívumokat, tudja ezeket leírni.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni az szinkópa, éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje a dúr és moll hármashangzatot.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 3 #, 1 *b* előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3 #, 1 *b* előjegyzésig, tudja ezekben a kis és nagy szekundokat, a tiszta kvintet és a tiszta oktávot ábécés névvel is megnevezni.
Tudjon dallamfordulatokat olvasni és írni 3 #, 1 *b* előjegyzésig a tanult hangsorokban ábécés névvel is.
Tudja a ritmikai és dallami elemeket írásban összekapcsolni.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Énekeljünk tisztán
Válogatott biciniumok
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatá- ban – könyv és lemezsorozat (Tankönyvkiadó)
Balázs Oszkár - Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
1. évfolyamos hangszeres kottagyűjtemények
Dalkíséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Alapfok 2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése a magyar népdalok újabb rétegéből.
Ismerkedés a dúr és moll hangnemű műzenei szemelvényekkel, elsősorban barokk tánctételekkel.
Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.

Zenei anyag
Magyar népdalok – pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór hangkészletű dallamok.
Néhány XVIII. századi tánctétel (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon) – elsősorban a növendékek hangszeres anyagából.
Könnyű kétszólamúság, kánonok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése

$^3/_8$-os ütem.

Váltakozó ütem. A $^4/_4$ - $^2/_4$ váltás megéreztetése. Alkalmazkodó ritmus.
Alla breve.
A tizenhatodok különféle formációi.
Nyolcad triola. Nyolcad felütés.
Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai, formai jellegzetessége. Erős és gyenge zárás.
A A^5 A^5 A; A A^5 B A; A B B A formák.

Hallásképzés
A tonalitásérzék fejlesztése. A népdalanyagon belül: *dó, lá* és *re* alaphang.
Az alap és kvint szerepe. Kvintváltás felfelé.
Dallamok olvasása mérővel – felismerése, memorizálása, lejegyzése.
Jellegzetes dallamfordulatok alapos gyakorlása és felismerése:
m - fi - sz szi - l m - fi - szi - l m - f - szi - l .
Alaphang, hangkészlet, hangnem és kvintváltás megfigyelése kottakép, ének vagy hangszeres játék után. *Dó*-váltás.
Tonalitáson belüli hangközök: tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart és kvint, kis és nagy szext, továbbá a dúr és moll hármashangzatok éneklése szolmizálva, ábécés névvel mindkét irányban. Felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban.

Zenei olvasás, írás
Ritmusírás énekelt népdalok alapján.

Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése (maximum 8 ütem).
Új stílusú népdalok lejegyzése a tanult hangnemekben (részekre bontott diktálással).
Hangközök lejegyzése betűvel, számokkal és hangjegyekkel, hármashangzatok lejegyzése betűvel és hangjegyekkel együtthangzás vagy felbontás alapján.
Új stílusú népdalok lapról olvasása szolmizálva, szöveggel.
Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés névvel.

Többszólamúság, társas zenélés
Hangközláncok. Hangközök megszólaltatása együtthangzásban, énekléssel.
Kánonok, biciniumok éneklése.

Rögtönzés
Ritmussorok rögtönzése.
Adott dallamhoz ritmuskíséret.
Hiányos dallam kiegészítése.
A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése: A A^5 A^5 A;
A A^5 B A; A B B_V A formákban, megadott sorok alapján.
Jobb képességű csoport esetén négysoros dallam rögtönzése.

Zenehallgatás
A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
A feldolgozások módja.
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek című művéből, Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Mozgás, gesztus a zenében:
- táncos népdalok feldolgozásai,
- műzenei táncok (elsősorban menüett).

Hangszercsoportok megfigyelése.
Barokk táncok J. S. Bach- és Händel-szvitek (stb.) részletei és a növendékek hangszeres darabjai alapján.

Elméleti ismeretek
Dúr, moll (természetes, összhangzatos, dallamos) hangsorok 3 #, 3 *b* előjegyzésig.
Vezetőhang.
A dór hangkészlet (*re*-sor, vagy *lá*-sor *fi*-vel).
Dúr és moll hármashangzatok felépítése.
Az eddigi hangközökön kívül kis és nagy szext, bővített szekund szolmizálva és ábécés nevekkel.
Kvintváltás felfelé. Kupolás szerkezet.
Periódus. Motívum. Szekvencia.

Követelmény
30-35 magyar népdal és ugyanannyi hasonló stílusú gyakorlat.
10-15 bicinium, kánon. Barokk tánctételek.
A zenei anyag olvasása szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel és szöveggel.
Egyszerű dallamok gyors memorizálása, transzponálása.
Ismeretlen, az olvasási anyagnál egyszerűbb ritmusok és dallamok lejegyzése 4-5 meghallgatás után.
Dalok, dallamfordulatok éneklése megadott hangnemben ábécével is.
A tanult hangközök és hármashangzatok éneklése mindkét irányban ábécével is, felismerése együtthangzásban vagy felbontásban.
A tanult hangsorok ismerete 3 #, 3 *b* előjegyzésig.
A népdalok sorszerkezetének megállapítása.
A barokk táncok jellegzetességei.

Zenei szakkifejezések
Triola.
Felütés.
Alla breve.
Augmentálás – diminuálás.
Visszatérés.
Motívum. Szekvencia. Periódus.
Váltakozó ütem.
Kvintváltás felfelé.
A szext és a bővített szekund.
Eol, összhangzatos, dallamos moll. Vezetőhang.
Hangnemváltás.
Átmenőhang. Váltóhang. Díszítőhang.
Kvintoszlop.
Barokk táncok: menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte.
A metronómjelzés.
Tempójelzések: adagio, andante, moderato, allegro, vivace, presto (a zenehallgatási anyag alapján).
Előadási jelek, jelzések: tenuto, simile, cantabile, espressivo, non legato, portato, páros kötés – kapcsolódva a növendékek tanult, hallgatott, hangszeren játszott anyagához.

Minimális követelmény
A növendék tudjon 20 dalt – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, szolmizálva stílusosan előadni.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, ismeretlen, rövid dallamokat

- szolmizálva visszaénekelni;
- hallás után lejegyezni (5-6 meghallgatás alapján);
- memorizálni hallás vagy kottakép alapján;
- dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés névvel a tanult hangnemekben.

Ismerje a hangsorokat 3 #, 3 *b* előjegyzésig, tudja a hangnemeket megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Tudja kottaképről azonosítani a kis és nagy szext és a bővített szekund hangközöket.
Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatot együtthangzásban, vagy felbontásban.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
Tudja a ritmikai és dallami elemeket írásban összekapcsolni.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa II. és Útmutató
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I-II.
Válogatott biciniumok
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-II.
70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma ta-nítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
Komjáthyné: Zongoraiskola II.

Fantóné - Komjáthyné - Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár - Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Dalkíséretek I. Szőlő érik
II. Szálljon a nótánk (Tankönyvkiadó)
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában – könyv és lemezsorozat

Alapfok 3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése elsősorban a magyar népzene *szó*- és *mi*-végű új stílusú, valamint parlando és rubato régi stílusú dallamaiból.
Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalokon, majd műzenei anyagon.
Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
A többszólamúság, társas zenélés továbbfejlesztése klasszikus funkciós és ezzel párhuzamosan könnyű polifon művekkel.

Zenei anyag
Új stílusú magyar népdalok *szó*- és *mi*-végződéssel.
Régi stílusú népdalok, ezek között néhány parlando, rubato dal.
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű barokk és klasszikus darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése
$^3/_8$, $^6/_8$ ütemezéssel is.
Váltakozó ütemek. A $^3/_4$ - $^2/_4$ váltás megéreztetése.
Kis éles, kis nyújtott ritmusok; felütés, átkötés, pontozás $^6/_8$-ban is.
A nyolcad triola további gyakorlása.
Volta ritmus. Siciliano. Mazurka.
Ritmusgyakorlatok hangoztatása egy és két szólamban.
Az A A B A formatípusba tartozó magyar népzenei anyag.
Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése.
A parlando, rubato előadásmód.
Visszatérő, szekvenciális, periodizáló formák.

Hallásképzés
A dúr és moll tonalitás, funkcióérzék megalapozása.
Dallamok memorizálása, felismerése, lejegyzése.
Kürtmenet szólamainak megfigyelése, éneklése.
Könnyű klasszikus dallam basszus szólamában a funkciós főhangok megfigyeltetése, éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel.
Módosított hangok: *fi, szi, di, ri* és *ta* gyakorlása népzenei és műzenei anyagon.
A hármashangzatok felismerése hallás után együtthangzásban. Éneklés szolmizálva és ábécés nevekkel.
A kis és nagy szeptim, oldással együtt.

Zenei olvasás, írás
Kiegészítő olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel. A népdalanyag olvasása szöveggel is.

Könnyű régi és új stílusú magyar népdalok lejegyzése 4-8 meghallgatás alapján.
Kürtmenetszerű hangközmenet folyóírással g- és f-kulcsban, 4-5 meghallgatás alapján.
Hangközök, hármashangzatok felismerése együtthangzásban vagy felbontásban.

Többszólamúság, társas zenélés
Magyar népzenei anyag: biciniumok. Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
Két- és háromszólamú feldolgozások a polifon zene gyakorlására (a csoport képességeitől függően).
Kürtmenetek, hangközmenetek megszólaltatása énekléssel.
Kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása hangszerjáték felhasználásával is.
Hangszerkíséretes dalok.
Könnyű reneszánsz, barokk és klasszikus művek, hangszeres darabok (elsősorban a tanulók bemutatása alapján.)

Rögtönzés
Ritmussorok rögtönzése.
A A B A népdalforma rögtönzése.
Régi és új stílusú népdalformák rögtönzése.
Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.

Zenehallgatás
A népzenei többszólamúság. Más népek népzenei feldolgozásai.
Magyar és más népek táncai a műzenében (Chopin, Dvoák, Smetana, Csajkovszkij, Brahms).
Karakterdarabok különféle stíluskorszakokból.
Kis formák megfigyelése.
Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a növendékek hangszeres darabjaiból.

Elméleti ismeretek
Dúr és háromféle moll hangsor 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
Mixolíd (*dó*-sor *ta*-val, illetve *szó*-sor). Fríg (*lá*-sor *ta*-val, illetve *mi*-sor).
Az eddigi hangközökön kívül: kis és nagy szeptim.
A hangközök megfordításai.
A dúr és moll hangnemek fő hangjai, vezetőhangjai. A négyféle hármashangzat felépítése. Funkciók: tonika (T), domináns (D), szubdomináns (S).
Kürtmenet.
Homofon, polifon szerkesztésmód.
A régi és új stílusú népdalaink stílusjegyeinek összefoglalása.
B tagozatos csoportban – a fentieken kívül:
A bővített kvart; szűkített, bővített kvint.
A szűkített és bővített hármashangzat alaphelyzetben, oldással.
A líd hangsor (*dó*-sor *fi*-vel, illetve *fá*-sor).

Követelmény
20 magyar népdal.
20-30 funkciós népzenei dallam, műzenei téma lehetőleg funkciós kísérőszólammal.
5-10 bicinium, bécsi klasszikus kánon.
5-10 barokk és klasszikus tánc.
A népzenei anyaghoz hasonló egyszerű dallamok lapról olvasása, szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel, szöveggel – memorizálás.
Könnyű periódus lejegyzése részekre bontott diktálás alapján.
Dúr és moll hangsorok ismerete 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
Az elméleti ismeretek fejezetben felsorolt hangközök és hármashangzatok éneklése mindkét irányban szolmizálva és ábécés nevekkel. Felismerésük együtthangzásban, vagy felbontásban.
A magyar népdalok stílusjegyeinek ismerete.

Zenei szakkifejezések
Ritmusnevek: kis nyújtott, kis éles.

Volta ritmus. Siciliano. Mazurka ritmus. Ländler.
Periódus, da capo. Kéttagú-, háromtagú forma.
Duett, duó. Tercett, trió.
Chanson, trubadúr dal, ballada, ária.
Rondó.
Funkciók: tonika, domináns, szubdomináns.
Kürtmenet.
Mixolíd, fríg (B tagozaton: líd is).
Kvintoszlop.
Kis és nagy szeptim. („B" tagozaton bővített kvart, szűkített és bővített kvint is.)
Főhang, váltóhang, átmenőhang.
Metronómjelzés.
Tempó- és előadási jelzések: kapcsolódva a zenei anyaghoz.

Minimális követelmény

A növendék tudjon:
- 10 régi stílusú parlando, rubato; valamint új stílusú (*szó*- és *mi*-végű) magyar népdalt;
- 10 funkciós népzenei, valamint barokk, bécsi klasszikus dallamot és kánont;
- ismeretlen, egyszerű – 4-8 ütemnyi – dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján;
- könnyű 4-8 ütemnyi dallamot memorizálni;
- dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés névvel a tanult hangnemekben.

- Tudja a hangsorokat 4 #, 4 *b* előjegyzésig, tudja a hangnemeket megállapítani;
- ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, tiszta oktáv hangközöket, valamint a dúr és moll hármashangzatokat;
- tudja kottaképről azonosítani, felépíteni a kis és nagy szeptim hangközöket;
- ismerje fel a kis éles, kis nyújtott és triola ritmusokat kottaképről, tudja ezeket hangoztatni folyamatos olvasásban.

Minimális követelmény B tagozatosok számára

Tudjon a növendék
- könnyű, 4-8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni kottakép és hallás után;
- ismeretlen (a tanult anyagnál könnyebb) ritmust, dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján.

Ismerje fel hallás után
- az eddigi tanult hangközöket, tudja ezeket szolmizálva és ábécés nevekkel a tanult hangnemekben;
- a négyféle hármashangzatot és tudja ábécés nevekkel felépíteni 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

Tudja a többszólamú művek kottaképét helyesen írni.

Felhasználható irodalom

Dobszay László:	A hangok világa III. és Útmutató
	A magyar dal könyve
Járdányi Pál:	Magyar népdaltípusok I.II.
Bárdos Lajos:	Írások népzenénkről
J. Irsai Vera:	Szolfézs példatár II.
Tegzes György:	Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin:	Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán:	Válogatott biciniumok
	Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet:	Biciniumok
Péter József:	165 kánon
Bárdos Lajos:	70 kánon

Európa peremén
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Sulyok Gizella: Pilletánc II.
Laczó Zoltán: Zenehallgatási lemezsorozat az általánosiskola alsó- és felső tagozatában
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a növendékek hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek I. Szőlő érik
II. Szálljon a nótánk
Kerényi M.György: Százszínű csokor

Alapfok 4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikusok műveiből.
A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése.
Az eddig elsajátított magyar népzenei anyag bővítése modális hangkészletű dallamokkal és a dunántúli pentatóniával.

Zenei anyag
Bécsi klasszikus, hangszerkíséretes dalok, duettek.
Szemelvények a hangszeres irodalomból, periódusnál nagyobb terjedelemben is.
Magyar népdalok, biciniumok, népdalfeldolgozások hangszerkísérettel is.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése
Átkötés, pontozás, harminckettedek (hatvannegyedek).
A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése hallás után.
$^{5}/_{8}$, $^{8}/_{8}$ (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
A nyolcütemes klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatai (bécsi klasszikus példákon).
Két-háromtagú kis formák, visszatérő típusok.
Triós forma. Rondó

Hallásképzés
Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése.
A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
T - D - T; T - S - D - T kapcsolatok.
Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
Zárlatok: fél- és egészzárlat.
Kitérés, moduláció a domináns fok hangnemébe. Maggiore, minore megfigyeltetése.
Alterált hangok, mint a díszítés elemei.
Kromatika.
Késleltetett domináns és tonika.
A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel.
A bővített kvart és szűkített kvint gyakorlása oldással.
Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezése.

Hangzatok:
- dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításaik;
- szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással;
- dominánsszeptim oldással dúrban és mollban;

Ezek éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel. Felismerés együtthangzásban, vagy felbontásban.
A hangköz-, hangzat- és funkciós hallás összekapcsolása, tudatosítása.

Zenei olvasás, írás
Egyszerű, könnyű periódusok lapról éneklése.
Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben 6-8 meghallgatás alapján.
Könnyű hangközmenetek olvasása, írása.
A kétszólamú írás bevezetése: funkciós kísérőszólam.
Új stílusú népdalok lejegyzése 6-7 meghallgatás alapján.
Többszólamúság, társas zenélés
Műdalok zongorakísérettel.
Egyszerű hangközmenetek éneklése.
Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása, különféle hangszeres együttesekkel is.
Kánonok.

Zenehallgatás
A zenei kifejezés eszközei:
- hangszín - hangszerelés;
- ritmikai; dallami elemek: alteráció, késleltetés, kromatika;
- harmóniai elemek, funkciók: feszültség - oldás.

Kis formák.
Triós forma felismerése.
Klasszikus szimfóniák, hangszeres szonáták III. tételei.
Részletek Mozart operáiból.
Mesealakok a zenében. (Pl. Ránki György: Pomádé király, Kodály Zoltán: Háry János, Sztravinszkij: Petruska stb.)
Karakterdarabok különböző stíluskorszakokból.

Rögtönzés
Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
Funkciók rögtönzése dúrban, mollban ismert periódushoz. (A kísérőszólamban T - D - T; T - S - D - T lépések.)
Ritmusrögtönzés aszimmetrikus népdalokhoz.

Elméleti ismeretek
Dúr és moll hangsorok 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
Modális hangsorok: dór, fríg, mixolíd, líd.
Hangközök rendszerezése: tiszta, nagy és kis hangközök.
A bővített kvart és szűkített kvint oldással.
A négyféle hármashangzat, a dúr és moll hangzatfordítások és a dominánsszeptim hangzat felépítése.
Funkciók, funkciós vonzás.
Periódus. Motívum. Fél- és egészzárlat.
Késleltetés. Álzárlat. Kadencia.

Követelmény
10-15, – a periódusnál nagyobb terjedelmű – klasszikus mű feldolgozása, élményszerű megszólaltatása.
40-50 dallam éneklése (ennek kb. 60 %-a bécsi klasszikus mű) szolmizálva, vokálisokkal, ábécével, szöveggel.
Könnyű kétszólamú gyakorlatok lapról olvasása szolmizálva és ábécés nevekkel.
Dallam kiegészítése, funkciós második szólam keresése.
Az eddig tanult hangközök felismerése együtthangzásban hallás után, szolmizálva és ábécés nevekkel.

Egyszerű hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel, írása hallás után 4-5 meghallgatás alapján.
A négyféle hármashangzat felismerése, éneklése együtthangzásban (5 #, 5 *b* előjegyzésig).
A dúr és moll hármashangzatok fordításai szolmizálva és ábécés névvel (5 #, 5 *b* előjegyzésig), felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban.
Dominánsszeptim-hangzat éneklése oldással, szolmizálva és ábécés névvel.
Funkciós főhangok dúrban és mollban – az ezekre építhető hármashangzatok.
Könnyű kétszólamú periódusok írása (funkciós főhangokat tartalmazó basszussal) 8-9 meghallgatás alapján.
Könnyű kétszólamú dallamok lejegyzéstechnikájának kialakítása.

Az elemzési képesség elmélyítése: az egyszerű formák, a funkciók felismerése.
A zenei műszavak, a bécsi klasszikus zeneszerzők neveinek helyes kiejtése és írása.

Zenei szakkifejezések
Motívum, periódus, elő- és utótag.
Fél- és egészzárlat. Zárlatmegerősítés. Coda.
Álzárlat. Késleltetés.
Alteráció, kromatika.
Dal, ária, opera. Előjáték, utójáték. Visszatérés.
Hangszeres és vokális zene.
Kamarazene, szimfónia.
Duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
Bécsi klasszikusok – Köchel-jegyzék. Opus.
Homofon, polifon szerkesztési mód.
Imitáció.
Rondótéma és közjáték.
Tritonus.
Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 10 bécsi klasszikus dallamot, 8-10 magyar népdalt és néhány Kodály-biciniumot szöveggel és szolmizálva előadni.
Ismerje a kvintoszlopot 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban. Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
Ismerje a dominánsszeptim-hangzatot. Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, tudja ezeket megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel is.
Ismerje a periódus építőelemeit.
Ismerje fel a T - D funkcióváltozást hallás után.

Tudjon
- igen könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján;
- könnyű, esetleg alterációt tartalmazó dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkel;
- könnyű, periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa IV. kötet és Útmutató Funkciógyakorló
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó és felső tagozatában –lemezsorozat
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok (a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet kiadványa)

Alapfok 5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákban.
Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.

Zenei anyag
Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus dalok és szemelvények.
Könnyű, elsősorban vokális XX. századi művek.
Aszimmetrikus ritmusú és metrumú magyar népdalok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus- és formaérzék fejlesztése
Tizenhatod szinkópa, triola, szinkópaláncok.
Bolgár ritmusok.
Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák, rendhagyó periódusok, bővülések.
Szonáta- és variációs forma.

Hallásképzés
A funkciós tapasztalatok elmélyítése és alkalmazása énekelt és hallgatott zenei anyagon.
Kitérés és moduláció a domináns és párhuzamos hangnemekbe.
A hármashangzatok és a dúr, moll, szűkített megfordítások éneklése szolmizálva, ábécés névvel (oldással).
A bővített hármashangzatok alaphelyzetben oldással.
A dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat oldással.
Hangköz- és hangzatmenetek éneklése, megfigyelése.
Aszimmetrikus ritmusú dalok éneklése, a ritmusok megfigyeltetése, hangoztatása.
A XX. századi zene hangzásvilága.
Tonalitás, atonalitás

Zenei olvasás, írás
Egyszerű modulációs zenei részletek olvasása szolmizálva, ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal.
Hangközmenetek lejegyzése 4-5 meghallgatás alapján (hangnemi kitéréssel is).
Periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, könnyű alterációval 7-8 meghallgatás alapján.
Hangzatok írása hallás után.

Többszólamúság, társas zenélés
Műdalok hangszerkísérettel.
Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
Kánonok.
Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények.

Rögtönzés
Teljes periódusok rögtönzése megadott fél- és egészzárlat alapján.
Funkciók éneklése egyszerű, ismeretlen dallamhoz.

Zenehallgatás
Klasszikus szonáták, szimfóniák I., III. és IV. tételei.
Rondó – a későbbi korokból is (pl. Bartók Béla: C-dúr rondó).
Variációk – klasszikus és későbbi korokból (pl. Brahms: Variációk egy Haydn-témára).
Versenyművek.
Romantikus dalok és kis formák (pl. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux; Schumann: Jugendalbum).
Válogatás XX. századi művekből (pl: Bartók Béla: Concerto – Párok játéka).

Elméleti ismeretek
Dúr és moll hangsorok 6 #, 6 *b* előjegyzésig.
A modális hangsorok.
A hangnemek rokonsága.
Szűk terc, szűk szeptim, szűk kvart, nóna, decima.
A hangközfordítások.
A hármashangzatok, a dúr és moll megfordítások, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítése.
A bővült periódusok. Külső és belső bővülés.
Zárlatok (gyenge, erős, tökéletes, kevésbé tökéletes).
A szonáta- és a variációs forma. Főtéma, melléktéma, átvezető rész.
A ciklikus művek felépítése.
Klasszikus táncok.

Követelmény
20-40 klasszikus és romantikus dallam éneklése.
10-15 – a periódusnál nagyobb terjedelmű – klasszikus, romantikus és XX. századi mű feldolgozása és a jellegzetes témák memorizálása.
Egy- és többszólamú művek lapról éneklése szolmizálva, vokálissal, ábécés névvel és szöveggel. (Egyszólamú dallam könnyű alterációval is.)
Dallamkiegészítések, funkciós második szólam keresése.
Egyszerű formák felismerése kottakép vagy hallás után.
Az eddig tanult hangközök felismerése hallás után, szolmizálva és ábécés nevekkel.
Egyszerű hangközmenetek (hangnemi kitéréssel is) éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, írása hallás után 5-6 meghallgatás alapján.
Könnyű periódusok írása funkciós basszussal 8-9 meghallgatás alapján.
Hangközmenetek, könnyű hangzatmenetek éneklése, felismerése, lejegyzése 4-5 meghallgatás alapján.
Az elemzési képesség fokozatos fejlesztése az ismeretek bővülése alapján.

Zenei szakkifejezések
Szonáta. Szimfónia. Variáció. Klasszikus táncok: menüett, kontratánc, écossaise, walzer.
Belső, külső bővülések. Nagy- és kisütemes írásmódú periódusok.
Figuráció.
Főhang, váltóhang, átmenőhang.
Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 15 bécsi klasszikus és romantikus dallamot szolmizálva, ábécés névvel énekelni, szöveggel előadni.
Ismerje a kvintoszlopot 6 #, 6 *b* előjegyzésig.
Tudja a hármashangzatokat, valamint a dominánsszeptim- és szűkített szeptimakkordokat 4 #, 4 b-ig.
Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim-akkordot.
Ismerje fel az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szeptim hangközöket hallás után.
Ismerje a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig.
Tudjon egyszerű hangközmenetet hallás után lejegyezni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb – 1-2 alterált hangot tartalmazó – periódus terjedelmű dallamot lejegyezni funkciót jelző basszussal.
Tudjon könnyű, periódus terjedelmű dallamot befejezni.
Ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo-forma).

Felhasználható irodalom

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
77 kétszólamú énekgyakorlat
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Ádám Jenő: A dal mesterei VII.
Virágos sorozat népdalkötetei
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
Nógrádi László - P. Vesztróczi Judit - Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt – Szolfézs 9. (Ifj. Lapkiadó)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Kroó György - Kárpáti János: Muzsikáló zenetörténet kötetei
Bartha Dénes: Beethoven szimfóniái
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó és felső tagozatában –lemezsorozat
Leonard Bernstein: Hangversenyek fiataloknak
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Musica Mundana (lemezsorozat)
Frank Oszkár: Zeneesztétika, zeneirodalom – zeneműismertetés
Póczonyi Mária: Klasszikus formák
Alapfokú zeneelmélet

Alapfok 6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

Zenei élményanyag gyűjtése az egymást követő zenetörténeti korok stílusvilágából.
A barokk zene alaposabb megismerése.
Ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklorizmus, valamint a dodekafónia és más irányzatokkal.
A 6 évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának rendszerezése.

Zenei anyag

Moduláló klasszikus szemelvények.
Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.
Könnyű reneszánsz művek.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres zenemű.
Magyar népdalok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus- és formaérzék fejlesztése
Jellegzetes barokk ritmusok.
A XX. századi művek ritmusvilága.
A barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, jellegzetes hangszeres darabok megismerése, elemzése.
Imitáció, tonális és reális válasz.

Hallásfejlesztés
A klasszikus moduláció további gyakorlása: hangköz- és hangzatmenetek.
Egyszerű barokk hangközmenetek éneklése, megfigyeltetése.
Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
XX. századi művek feldolgozása; bitonalitás, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster (a csoport képességei szerint).

Zenei olvasás, írás
Reneszánsz, barokk, moduláló klasszikus dallamok olvasása szolmizálva, ábécés nevekkel.
XX. századi szemelvények éneklése, a könnyebb dallamok lehetőleg ábécés nevekkel.
Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
Egyenletes kétszólamú menetek írása.
Memorizálás kottakép, valamint hallás után.

Többszólamúság, társas zenélés
Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú hangnemi kitérést tartalmazó kétszólamú menetek megszólaltatása.
Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és kamarazene-szerűen.
Hangszerkíséretes műdalok, áriák, két- vagy többszólamú vokális művek, különféle hangszeres együttesekkel is.

Rögtönzés
Dallam- és ritmuskiegészítések.
Periódus előtagjára moduláló utótag szerkesztése.
Dallamhoz basszus, basszushoz dallam kiegészítés, keresés.
Zenehallgatás
Purcell, Händel és J. S. Bach művei.
Hangszeres művek.
A barokk, a klasszikus és a romantikus zenekar.
Szvit-, korál-, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek.
A zenei dramaturgia.
A XX. századi „klasszikus” magyar zeneszerzők: Bartók Béla, Kodály Zoltán művei.
Sztravinszkij, Orff.
(Hindemith, Prokofjev, Sosztakovics).
A zenetörténeti korok rendszerezése.

Elméleti ismeretek
A relatív és abszolút rendszer kapcsolata.
Dúr és moll hangsorok 7 #, 7 *b* előjegyzésig. A kvintoszlop.
A modális hangsorok.
Valamennyi hangköz.
A hármashangzatok és fordításaik.
A dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimakkord oldással.
Imitáció; tonális, reális válasz.
A szvit jellegzetes tánctételei.
Opera, recitativo, ária, betétdal.
Korál.
Versenymű. Kadencia.
A barokk díszítés.

Követelmény
20-30 – periódus terjedelmű – különböző stílusú mű éneklése, megfigyelése.
Moduláló periódusok olvasása.
8-10, periódusnál nagyobb terjedelmű mű feldolgozása, jellegzetes témák memorizálása.

5-6 mű Kodály Zoltán kétszólamú énekgyakorlataiból.
Az eddig tanult hangközök felismerése hallás után, szolmizálva és ábécés nevekkel. Építés megadott hangra.
Egyszerű hangközmenetek (hangnemi kitéréssel is) éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel; írása hallás után 5-6 meghallgatás alapján.
A hármashangzatok és fordításaik éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel. Felismerése együtthangzásban vagy felbontásban – a disszonáns hangzatok oldással.
A dominánsszeptim-hangzat, a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel – felismerés együtthangzásban vagy felbontásban.
Könnyű egy- és kétszólamú periódusok lejegyzése hallás után 8-9 meghallgatás alapján.
Könnyű periódusok memorizálása kottakép vagy hallás után.
Magyar népdalok éneklése, memorizálása – főleg a parlando, rubato dallamkörből.
Alapvető tájékozottság kialakítása a zenei korszakokban.
A zeneszerzők nevének, műveik címének helyes kiejtése és pontos helyesírása.

Zenei szakkifejezések
Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál. Recitativo, ária.
A barokk versenymű. Concertálás.
Barokk variáció.
Passacaglia, chaconne, folia.
Fúga. Reális, tonális válasz.
A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, hornpipe).
Poliritmika. Hemiola.
Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
Cluster.

Kvintkör.
Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék
- 10-15 barokk, klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni;
- XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből 5 művet (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből) előadni.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 *b* előjegyzésig.
Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
Ismerje fel a modális hangsorokat zeneművekben (kottakép alapján).
Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
Legyen alapvető ismeretanyaga a zenetörténeti korokról.
Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
66 kétszólamú énekgyakorlat
77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán - Vargyas Lajos: Magyar népzene
Virágos sorozat népdalkötetei

Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II.
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Gyermekeknek
27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a növendékek repertoár- jából
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Szolfézs kötelező tárgy a hangszeres „rövid" tanszakok számára

Alapfok 1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése.
A zenei ismeretanyag és készségfejlesztés megalapozása.
A szolfézs és a hangszerjáték egységének kialakítása, a zenélés örömmé formálása.
A zenetanuláshoz szükséges magatartásformák alakítása.

Zenei anyag
Régi stílusú magyar népdalok, egészen könnyű biciniumok, kánonok.
Ismerkedés műzenei szemelvényekkel, elsősorban barokk tánctételekkel.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése
A legegyszerűbb ütemek: $^{2}/_{4}$, $^{4}/_{4}$, $^{3}/_{4}$; ütemsúly. Ütemezés.
A belső mérés kialakítása. Szinkópa $^{2}/_{4}$ és $^{4}/_{4}$-ben. Éles és nyújtott ritmus.
A tizenhatodok páros formációi.
Negyed felütés.
A zenei részek, egységek megfigyeltetése népdal- és műzenei formákon.
A^{5} A^{5} A A; A^{5} B^{5} A B; A B C D sorszerkezetű magyar népdalok.
Könnyű barokk táncok (egy- és kéttagú kis formák).
Sorszerkezet.
Periódus. Motívum.
Hallásképzés
Tiszta, majd pienhangos pentatónia. A dallamzáró alaphang: *lá* és *dó*.
Pienhangok: *fá, ti, fi*.
Dó- és *lá*-pentachord. Hexachord.
Énekeltetés és tudatosítás a dúr és moll (eol) hangkészletben.
Alaphang, hangkészlet, hangnem és kvintváltás megfigyeltetése kottakép, ének vagy hangszeres játék után. *Dó*-váltás.
Tonalitáson belüli hangközök: tiszta prím, kis és nagy szekund, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv, kis és nagy terc, továbbá a dúr és moll hármashangzatok éneklése szolmizálva, ábécés névvel mindkét irányban. A fentiek írása, felismerése.
A belső hallás fejlesztése.
Zenei olvasás, írás
Olvasás ötvonalas rendszerben g- és f-kulcsban, 3 #, 3 *b*-ben.

Ritmusfordulatok lejegyzése.
Dallamok írása betűkottával és hangjegyekkel g- és f-kulcsban, hallás utáni megfigyeltetéssel, részekre bontott diktálással.

Többszólamúság, társas zenélés
Előkészítő gyakorlatok kézjelről, két szólamban (Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán darabjai alapján).
Dudaszerű osztinátó-ének, hangszeres szólamként is.
Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása (ének-kopogás).

Rögtönzés
Ritmuskiegészítések.
Ritmusok rögtönzése.
Adott dallamhoz ritmuskíséret.
Hiányos dallam kiegészítése.
Három megadott sorhoz negyedik éneklése.
Jobb képességű csoport esetén a tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
Periódusok kiegészítése.

Zenehallgatás
Kórusfajták: gyermek-, női-, férfikar.
A hangszerek hangjainak felismerése (az eddigiekhez réz- és fafúvósok, ütők).
Népdal és műzene.
Gyermekdalok, népdalok – eredeti felvételekről is.
Bartók Béla, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos népdalfeldolgozásaiból – a tanult népdalokhoz kapcsolódóan.
Dallam és kíséret – hangerősség, hangszín megfigyelése.
Szemelvények:
Bartók Béla: Gyermekeknek I-II.
Kodály Zoltán: Gyermektáncok, Biciniumok című műveiből.

Elméleti ismeretek
Dúr és moll hangsorok 3 #, 3 *b* előjegyzésig.
A hangközök: tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv.
Dúr és moll hármashangzat alaphelyzetben.
Dalok és dallamfordulatok szolmizálása, majd abszolút rendszerbe helyezése.
A tanult hangnemek megállapítása az előjegyzés és záróhang alapján.
Sorszerkezet. Periódus.
Transzponálás.
Kvintváltás.
Disszonancia, konszonancia.
A korona, az értéknyújtó pont és átkötés.
A módosítójelek. Az előjegyzés.

Követelmény
30-40 népdal és műzenei szemelvény.
6-8 könnyű műzenei szemelvény (periódus terjedelmű könnyű táncok).
4-5 kánon.
3-4 bicinium, hangszerkíséretes dal.
Tájékozódás a vonalrendszeren. A g- és f-kulcs hangjainak ismerete.
Ismeretlen, egyszerű, rövid dallamfordulatok visszaéneklése szolmizálva.
Ismeretlen, az olvasási anyagnál egyszerűbb ritmusok és dallamok lejegyzése részekre bontott diktálással.

Ismeretlen, könnyű, négyütemes dallamok memorizálása 2-3 meghallgatás után. Memorizálás belső hallás alapján kottaképről.
Dalok, dallamfordulatok éneklése megadott hangnemben ábécével is.
A tanult hangközök, hármashangzatok éneklése és felismerése együtthangzásban vagy felbontásban.
A népdalok sorszerkezetének megállapítása.
A műzenei periódus felismerése.
Hangsorok ismerete 3 #, 3 *b* előjegyzésig.
A tanult hangsorok felismerése.
A helyes kottaírás kialakítása.

Zenei szakkifejezések
Népdal, műzene, kánon, bicinium.
Negyed, nyolcad, fél, egész, tizenhatod, pontozott fél hangjegyértékek és szüneteik.
Mérőütés. Osztinátó.
A korona és az értéknyújtó pont, átkötés.
Ütem, ütemsúly, ütempár, szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus.
Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
Azonosság, variáns. Sorszerkezet. Periódus. Motívum. Szekvencia.
Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
Pentachord, hexachord, dúr és moll, hármashangzat.
Módosítójel, módosított hang, kereszt, bé, feloldójel.
Az előjegyzések sorrendje írásban is, mindkét kulcsban.
Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök.
Dúr és moll hármashangzat.
Prima volta, seconda volta. Sopran, alt, tenor, basszus.
Solo, tutti.
Transzponálás.
Dinamikai és előadási jelzések: forte, piano. Crescendo, decrescendo. Staccato, legato. Parlando, rubato. Kötőív.

Minimális követelmény
A növendék tudjon 20 dalt szöveggel, szolmizálva énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon g- és f-kulcsban ábécés névvel olvasni.
Legyen képes ismeretlen, egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, majd lejegyezni.
Ismerje fel hallás után az egyszerű ritmusmotívumokat, tudja ezeket leírni. Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni az éles, nyújtott és szinkópa ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje a dúr és moll hármashangzatot.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is, mindkét kulcsban, 3 #, 3 *b* előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3 #, 3 *b* előjegyzésig; tudja ezekben a hangsorokban a kis és nagy szekundokat, a tiszta kvintet és a tiszta oktávot ábécés névvel is megnevezni.
Tudja az előjegyzés és záróhang alapján a hangnemeket megállapítani.
Tudjon olvasni és írni dallamfordulatokat 3 #, 3 *b* előjegyzésig a tanult hangsorokban ábécés névvel is.
Tudja a dallami és ritmikai elemeket írásban összekapcsolni.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Bognár Rezső - Dr. Soltész Elekné: Tanuljunk zenét
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Énekeljünk tisztán
Válogatott biciniumok
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és formatanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában könyv- és lemezsorozat (Tankönyvkiadó)
Balázs Oszkár - Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
1. évfolyamos hangszeres kottagyűjtemények
Dalkíséretek I.Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Alapfok 2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyaggyűjtés a magyar népdalok újabb rétegeiből.
Ismerkedés a dúr és moll hangnemű műzenei szemelvényekkel, elsősorban barokk tánctételekkel.
Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.

Zenei anyag
Magyar népdalok; pentaton, dúr háromféle moll, valamint dór hangkészletű dallamok.
Műzenei szemelvények (barokk és klasszikus táncok a hangszeres iskolákból).
Könnyű kétszólamúság, kánonok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése
A $^{3}/_{8}$-os ütem.
Váltakozó ütem. Alla breve.
A tizenhatodok különféle formációi.
Nyolcad triola. Nyolcad felütés.
Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai, formai jellegzetessége. Erős és gyenge zárás.
A A^5 A^5 A; A A^5 B A; A B B A formák.
A régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek összefoglalása.
A periódus; motívum, elő- és utótag.
Fél- és egészzárlat.

Hallásképzés
A tonalitásérzék fejlesztése. A népdalanyagon belül: *dó, lá, re, szó* és *mi* alaphang.
Az alap és kvint szerepe. Kvintváltás felfelé.
Dallamok olvasása mérővel, felismerése, memorizálása, lejegyzése.
Jellegzetes dallamfordulatok alapos gyakorlása és felismerése:
m - fi - sz szi - l m - fi - szi - l m - f - szi - l l - ta d' - ta

Alaphang, hangkészlet, hangnem és kvintváltás megfigyelése kottakép, ének vagy hangszeres játék után. A műzenei szemelvények funkciós főhangjainak megfigyeltetése a basszus szólamban.
Tonalitáson belüli hangközök: tiszta prím, kis és nagy szekund, bővített szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, tiszta oktáv.
A dúr és moll hármashangzatok éneklése szolmizálva, ábécés névvel mindkét irányban. Felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban.

Zenei olvasás, írás
Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
Hangszeren megszólaltatott barokk tánctételek ritmusának lejegyzése (maximum 8 ütem).
Új stílusú népdalok lejegyzése a tanult hangnemekben (részekre bontott diktálással).
Hangközök lejegyzése betűvel, számokkal és hangjegyekkel.
Hármashangzatok lejegyzése betűvel és hangjegyekkel, együtthangzás vagy felbontás alapján.
Új és régi stílusú népdalok lapról olvasása szolmizálva, szöveggel.
Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés névvel.

Többszólamúság, társas zenélés
Hangközláncok. Hangközök megszólaltatása együtthangzásban énekléssel.
Kánonok, biciniumok éneklése.
A műzenei szemelvények funkciós basszushangjainak megfigyelése, éneklése, kétszólamú megszólaltatása.

Rögtönzés
Ritmussorok rögtönzése.
Adott dallamhoz ritmuskíséret.
Hiányos dallamok kiegészítése.
A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése: A A^5 A^5 A;
A A^5 B A; A B B_V A formákban, megadott sorok alapján.
Jobb képességű csoport esetén négysoros dallam rögtönzése.
Egyszerű periódusok kiegészítése megadott előtag alapján.

Zenehallgatás
A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
A feldolgozások módja.
Mozgás, gesztus a zenében:
- táncos népdalok feldolgozásai,
- műzenei táncok (elsősorban menüett).

Hangszercsoportok megfigyelése.
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek című művéből, Kodály Zoltán és Bartók Béla kórusműveiből.
Barokk táncok a növendékek hangszeres darabjaiból,
J. S. Bach-, Händel-szvitek (stb.) részletei.

Elméleti ismeretek
Dúr, moll (természetes, összhangzatos, dallamos) hangsorok 3 #, 3 *b* előjegyzésig.
Vezetőhang.
A dór, mixolíd, fríg hangsor.
Dúr és moll hármashangzatok felépítése.
Az eddigi hangközökön kívül nagy és kis szext, bővített szekund szolmizálva és ábécés nevekkel.
Periódus. Motívum. Szekvencia.
Előtag, utótag.

Követelmény
30-35 magyar népdal és ugyanannyi hasonló stílusú gyakorlat.
8-10 bicinium, kánon. Barokk és klasszikus tánctételek.
A zenei anyag olvasása szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel és szöveggel.
Egyszerű dallamok gyors memorizálása, transzponálása.
Ismeretlen, az olvasási anyagnál egyszerűbb ritmusok és dallamok lejegyzése 4-5 meghallgatása után.
Dalok, dallamfordulatok éneklése megadott hangnemben ábécével is.
A tanult hangközök és hármashangzatok éneklése mindkét irányban, felismerése együtthangzásban vagy felbontásban ábécével is.
A dúr és moll hangsorok ismerete 3 #, 3 *b* előjegyzésig.

A régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek felismerése.
A barokk táncok ritmikai és formai, jellegzetességei.

Zenei szakkifejezések
Triola.
Felütés.
Augmentálás – diminuálás.
Váltakozó ütem.
Alla breve.
Visszatérés, szekvencia. Periódus, motívum, elő- és utótag.
Fél- és egészzárlat.
Kvintváltás felfelé, lefelé.
A szext és bővített másod.
Eol, összhangzatos, dallamos moll. Vezetőhang. Hangnemváltás.
Átmenőhang. Váltóhang.
Modális hangsorok. Dór, mixolíd, fríg.
Barokk táncok: menüett, bourrée, sarabande, rigaudon.
Klasszikus táncok: menüett, kontratánc, écossaise, walzer.
Kvintoszlop.
A metronómjelzés.
Tempójelzések: adagio, andante, moderato allegro, vivace, presto
(a zenehallgatási anyag alapján).
Előadási jelek: tenuto, simile, cantabile, espressivo.
Páros kötés, non legato, portato.

Minimális követelmény
A növendék tudjon 20 dalt – ezen belül 4-5 műzenei szemelvényt – szöveggel, szolmizálva stílusosan előadni.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, ismeretlen, rövid dallamokat

- szolmizálva visszaénekelni;
- hallás után lejegyezni (5-6 meghallgatás alapján);
- memorizálni (hallás után vagy kottakép alapján);
- dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés névvel a tanult hangnemekben.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3 #, 3 *b* előjegyzésig, tudja a hangnemeket megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
A kis és nagy szext hangközöket kottaképről tudja azonosítani.
Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
Ismerje a régi és új stílusú népdalok stílusjegyeit.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa II-III. és Útmutató
A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II.
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Bognár Rezső - Dr. Soltész Elekné: Tanuljunk zenét
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I-II.
Válogatott biciniumok
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-II.
70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Sulyok Gizella: Pilletánc I-II.
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel)
Kezdők furulya-, oboa-, hegedű- stb. kottagyűjteménye
Komjáthyné: Zongoraiskola II.
Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár - Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Dalkíséretek I-II.

Alapfok 3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába többszólamú európai népdalokon, majd műzenei anyagon.
Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben, főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
A többszólamúság, társas zenélés továbbfejlesztése klasszikus funkciós és ezzel párhuzamosan könnyű polifon művekkel.

Zenei anyag
Lengyel, szlovák, orosz, német, angol, francia népdalok (funkciós népzene) egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű barokk és klasszikus darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése
$^3/_8$, $^6/_8$ ütemezéssel is.
Kis éles, kis nyújtott ritmusok; felütés, átkötés, pontozás $^6/_8$-ban is.
A nyolcad triola további gyakorlása.
Volta ritmus. Siciliano. Mazurka.
Ritmusgyakorlatok hangoztatása egy és két szólamban.
Visszatérő, szekvenciális, periodizáló népzenei, műzenei formák.

Hallásképzés
A dúr és moll tonalitás, funkcióérzék megalapozása.
Dallamok memorizálása, felismerése, lejegyzése, kürtmenet szólamainak megfigyelése, éneklése.
Könnyű klasszikus dallam basszus szólamában a funkciós főhangok megfigyeltetése, éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel.
Módosított hangok: *fi, szi, di, ri, ta* gyakorlása népzenei és műzenei anyagon.
A hármashangzatok: alaphelyzetű dúr, moll (szűkített, bővített, oldással együtt).
A kis és nagy szeptim, a bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközök gyakorlása oldással.

Zenei olvasás, írás
Kiegészítő olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel. A népdalanyag olvasása szöveggel is.
Könnyű régi és új stílusú magyar népdalok lejegyzése a dal 4-8 meghallgatása alapján.
Egyszerű periódusok lejegyzése 6-8 meghallgatás után.
Kürtmenetszerű hangközmenet folyóírással g- és f-kulcsban 4-5 meghallgatás alapján.
Hangközök, hármashangzatok felismerése együtthangzásban vagy felbontásban.
A kétszólamú írás előkészítése.

Többszólamúság, társas zenélés
Két- és többszólamú feldolgozások a polifon zene gyakorlására.
Kürtmenet. Hangközmenet.
Kétszólamú funkciós zenei részletek megszólaltatása, hangszerjáték felhasználásával is.
Hangszerkíséretes dalok.
Könnyű barokk és klasszikus művek, hangszeres darabok (elsősorban a tanulók bemutatása alapján).

Rögtönzés
Ritmussorok rögtönzése.
Adott dallamhoz kürtmenet szerkesztése.
Periódus kiegészítése. Kísérőszólam rögtönzése funkciós főhangokkal.

Zenehallgatás

A zenei kifejezés eszközei:
- hangszín – hangszerelés;
- ritmikai; dallami elemek: alteráció, késleltetés, kromatika;
- harmóniai elemek, funkciók: feszültség - oldás.

Kis formák.
Triós forma felismerése.
Klasszikus szimfóniák, hangszeres szonáták III. tételei.
Részletek Mozart operáiból.
Mesealakok a zenében. (Pl. Ránki György: Pomádé király, Kodály Zoltán: Háry János, Sztravinszkij: Petruska stb.)
Karakterdarabok különböző stíluskorszakokból.

Elméleti ismeretek
Dúr és háromféle moll hangsor 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
Az eddigi hangközökön kívül: kis és nagy szeptim, bővített kvart, bővített és szűkített kvint.
A hangközök megfordításai.
A dúr és moll hangnemek fő hangjai, vezetőhangjai. A négyféle hármashangzat felépítése.
Kürtmenet.
Funkciók: tonika (T), domináns (D) és szubdomináns (S), funkciós főhangok.
Homofon és polifon szerkesztésmód.
A bővített kvart; szűkített kvint oldással a különféle hangnemekben is.
A líd hangsor (*dó*-sor *fi*-vel, illetve *fá*-sor).

Követelmény
20-30 funkciós népzenei dallam, műzenei téma lehetőleg funkciós kísérőszólammal.
5-10 bicinium, bécsi klasszikus kánon.
10 barokk és klasszikus tánc.
A népzenei anyaghoz hasonló egyszerű dallamok, klasszikus műzenei szemelvények lapról olvasása, memorizálása.
Könnyű periódusok lejegyzése részekre bontott diktálás alapján.
Dúr és moll hangsorok ismerete 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
Az elméleti ismeretek fejezetben felsorolt hangközök és hármashangzatok éneklése mindkét irányban szolmizálva és ábécés nevekkel. Felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban.

Zenei szakkifejezések
Ritmusnevek: kis nyújtott, kis éles.
Volta ritmus. Siciliano. Mazurka ritmus.
Polifónia - homofónia.
Periódus, da capo. Kéttagú-, háromtagú forma.
Funkciók: tonika, domináns, szubdomináns.
Kürtmenet.
Mixolíd, fríg.

Kvintoszlop.
Kis és nagy szeptim, bővített kvart, szűkített és bővített kvint.
Főhang, váltóhang, átmenőhang.
Tempójelzések és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény

A növendék tudjon:
- 15 funkciós népzenei, valamint barokk, bécsi klasszikus dallamot és kánont;
- ismeretlen egyszerű dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján;
- könnyű 4-8 ütemnyi dallamot memorizálni;
- dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés névvel a tanult hangnemekben.

Tudja
- a hangsorokat 4 #, 4 *b* előjegyzésig, tudja a hangnemeket megállapítani;
- ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, tiszta oktáv hangközöket, valamint a dúr és moll hármashangzatokat;
- ismerje a kis és nagy szeptim hangközöket, valamint a szűkített és bővített hármashangzatokat és tudja ezeket kottaképről azonosítani, felépíteni;
- ismerje fel a kis éles, kis nyújtott és triola ritmusokat kottaképről, tudja ezeket hangoztatni folyamatos olvasásban.

Felhasználható irodalom

Dobszay László: A hangok világa III-IV. és Útmutató
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Bognár Rezső - Dr. Soltész Elekné: Tanuljunk zenét
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Bárdos Lajos: 70 kánon
Európa peremén
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a növendékek hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek I-II.

Alapfok 4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikusok műveiből.
A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás elmélyítése.
Az eddig elsajátított magyar népzenei anyag bővítése modális hangkészletű dallamokkal és a dunántúli pentatóniával, valamint aszimmetrikus ritmusú és metrumú dallamokkal.

Zenei anyag

Bécsi klasszikus, hangszerkíséretes dalok, duettek.
Szemelvények a hangszeres irodalomból, periódusnál nagyobb terjedelemben is.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése
Átkötés, pontozás, harminckettedek (hatvannegyedek).
A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése hallás után.
$^5/_8$, $^8/_8$ (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
A nyolcütemes klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatai (bécsi klasszikus példákon).
Két-háromtagú kis formák, visszatérő típusok.
Triós forma. Rondó.

Hallásképzés
Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése.
A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
T - D - T; T - S - D - T kapcsolatok.
Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
Zárlatok: fél- és egészzárlat.
Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
Maggiore, minore.
Alterált hangok, mint a díszítés elemei.
Kromatika.
Késleltetett domináns és tonika.
A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel.
A bővített kvart és szűkített kvint gyakorlása oldással.
Hangközmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, a hangközök megnevezése.

Hangzatok:
- dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben, és fordításaik;
- szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben oldással;
- dominánsszeptim-hangzat oldással dúrban és mollban;
- a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat oldással mollban.

Ezek éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel. Felismerés együtthangzásban vagy felbontásban.
A hangköz-, hangzat- és funkciós hallás összekapcsolása, tudatosítása.

Zenei olvasás, írás
Egyszerű, könnyű periódusok lapról éneklése.
Modális népzenei anyag éneklése szolmizálva, szöveggel.
Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben 6-8 meghallgatás alapján.
Könnyű hangközmenetek olvasása, írása.
A kétszólamú írás bevezetése: funkciós kísérőszólam.
Új stílusú népdalok lejegyzése 6-8 meghallgatás alapján.
Többszólamúság, társas zenélés
Műdalok zongorakísérettel.
Egyszerű hangközmenetek éneklése.
Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása, különféle hangszeres együttesekkel is.
Kánonok.

Zenehallgatás
A népzenei többszólamúság.
Táncok a zenében.
Kis formák megfigyelései.
Klasszikus szimfóniák III. tételei.
Részletek Mozart operáiból.
Karakterdarabok különböző stíluskorszakokból.

Rögtönzés
Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
Funkciók rögtönzése dúrban, mollban ismert periódushoz. (A kísérőszólamban T - D - T; T - S - D - T lépések.)
Ritmusrögtönzés aszimmetrikus népdalokhoz.

Elméleti ismeretek
Dúr és moll hangsorok 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
Modális hangsorok: dór, fríg, mixolíd, líd (lokriszi).
Hangközök rendszerezése: tiszta, nagy és kis hangközök.
A bővített kvart és szűkített kvint oldással.
A négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások; a dominánsszeptim-hangzat és a szűkített szeptimhangzat felépítése.
Funkciók, funkciós vonzás.
Periódus. Motívum. Fél- és egészzárlat.
Késleltetés. Álzárlat.

Követelmény
10-15 – a periódusnál nagyobb terjedelmű – klasszikus mű feldolgozása, élményszerű megszólaltatása.
40-50 dallam éneklése (ennek kb. 60 %-a bécsi klasszikus mű) szolmizálva, vokálisokkal, ábécével, szöveggel.
Könnyű kétszólamú gyakorlatok lapról olvasása szolmizálva és ábécés nevekkel.
Dallamkiegészítések, funkciós második szólam keresése.
Az eddig tanult hangközök felismerése együtthangzásban hallás után, szolmizálva és ábécés nevekkel.
Egyszerű hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel, írása hallás után 4-5 meghallgatás alapján.
A négyféle hármashangzat éneklése, felismerése együtthangzásban.
A dúr és moll hármashangzatok fordításai szolmizálva és ábécés névvel, felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban.
Dominánsszeptim- és szűkített szeptimhangzat éneklése oldással, szolmizálva és ábécés névvel.
Funkciós főhangok dúrban és mollban, és az ezekre építhető hármashangzatok.
Könnyű kétszólamú periódusok írása (funkciós főhangokat tartalmazó basszussal) 6-8 meghallgatás alapján.
Könnyű kétszólamú dallamok lejegyzéstechnikájának kialakítása.
Az elemzési képesség elmélyítése: az egyszerű formák, a funkciók felismerése.
A zenei műszavak, a bécsi klasszikus zeneszerzők neveinek helyes kiejtése és írása.

Zenei szakkifejezések
Motívum, periódus, elő- és utótag.
Fél- és egészzárlat. Zárlatmegerősítés. Coda.
Álzárlat. Késleltetés.
Alteráció, kromatika.
Dal, ária, opera. Előjáték, utójáték. Visszatérés. Coda.
Hangszeres és vokális zene.
Kamarazene, szimfónia.
Duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék. Opus.
Homofon, polifon szerkesztési mód.
Imitáció.
Rondótéma és közjáték. Szonátaforma: fő-, mellék- és zárótéma.
Átvezetős rész.
Tritonus.
Tempó és előadási jelek: a zenei anyag alapján

Minimális követelmény
Tudjon a növendék
- 10 bécsi klasszikus dallamot,
- 6-8 magyar népdalt
- és néhány Kodály-biciniumot szöveggel, szolmizálva előadni.

Ismerje a kvintoszlopot 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban. Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
Ismerje a dominánsszeptim- és szűkített szeptimhangzatot.
Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, tudja ezeket megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel is.
Ismerje a periódus építőelemeit.
Ismerje fel a T - D funkcióváltozást hallás után.
Tudjon
- igen könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján;
- könnyű, alterációt nem tartalmazó dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkel;
- könnyű, periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa IV-V. kötet és Útmutató
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Zenei olvasókönyv
Bognár Rezső - Dr. Soltész Elekné: Tanuljunk zenét
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Alapfok „B" tagozat
Szolfézs kötelező tárgy a hangszeres tanszakok számára

Alapfok 4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikusok műveiből.
A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján. A magyar népzenei anyag bővítése modális hangkészletű dallamokkal és a dunántúli pentatóniával.
A zenei pályára készülő növendékek zenei készségeinek megalapozása és fejlesztése.

Zenei anyag
Bécsi klasszikus, hangszerkíséretes dalok, duettek.
Szemelvények a hangszeres irodalomból, periódusnál nagyobb terjedelemben is.
Magyar népdalok, biciniumok, népdalfeldolgozások hangszerkísérettel is.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus-, metrum- és formaérzék fejlesztése

Átkötés, pontozás, harminckettedek (hatvannegyedek).

A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése hallás után.

$^{5}/_{8}$, $^{8}/_{8}$ (3+3+2).

A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai (bécsi klasszikus példákon).

Két-háromtagú kis formák, visszatérő típusok.

Triós forma. Rondó.

Hallásképzés

Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.

A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.

T - D - T; T - S - D - T kapcsolatok.

Funkciós hangok éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkel.

Alterált hangok, mint a díszítés elemei.

Di, fi, ta, ma hangok gyakorlása énekléssel, különböző fordulatokban.

Kromatika. Gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.

Zárlatok: fél- és egészzárlat.

Kitérés, moduláció a domináns fok hangnemébe.

Maggiore, minore.

Késleltetett domináns és tonika.

A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel. A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.

Hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkel, lapról olvasása, írása hallás után.

Modális hangsorok felismerése kottakép és hallás után.

A T - D funkcióváltás felismerése hallás után.

Hangzatok:

- dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításaik;
- szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben oldással;
- dominánsszeptim-hangzat oldással dúrban és mollban.

A fentiek éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel. Felismerés együtthangzásban.

A hangköz-, hangzat- és funkciós hallás összekapcsolása, tudatosítása.

Elméleti ismeretek

Dúr és moll hangsorok 5 #, 5 *b* előjegyzésig.

Modális hangsorok 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

A hangközök rendszerezése: tiszta, nagy és kis hangközök.

A bővített kvart és szűkített kvint oldással.

A szűkített kvart és szűkített szeptim oldással.

A négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások és a dominánsszeptim-hangzat felépítése, oldása.

Funkciók, funkciós vonzás.

Periódus. Motívum. Fél- és egészzárlat.

Késleltetés. Álzárlat.

Zenei olvasás, írás

Egyszerű, könnyű periódusok lapról éneklése.

Alterációk fokozatos megjelenése az olvasási anyagban.

A kétszólamú írás fokozatos bevezetése.

Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel. Lejegyzése hallás után 4-5 meghallgatás alapján.

Egyszerű, könnyű periódusok lejegyzése 6-8 meghallgatás alapján (funkciót jelző basszussal).

Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után, 6-8 meghallgatás alapján.

Többszólamúság, társas zenélés
Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása, különféle hangszeres együttesekkel is.
Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongorajáték együtthangzásával is.

Zenehallgatás
A zenei kifejezés eszközei:
- hangszín – hangszerelés;
- ritmikai; dallami elemek: alteráció, késleltetés, kromatika;
- harmóniai elemek, funkciók: feszültség - oldás.

Kis formák.
Triós forma felismerése.
Klasszikus szimfóniák, hangszeres szonáták III. tételei.
Részletek Mozart operáiból.
Karakterdarabok különböző stíluskorszakokból.

Rögtönzés
Perióduskiegészítés: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
Funkciók rögtönzése dúrban, mollban, ismert periódushoz. (A kísérőszólamban T - D - T; T - S - D - T lépések.)
Ritmusrögtönzés aszimmetrikus népdalokhoz.

Követelmény
10-15 – a periódusnál nagyobb terjedelmű – klasszikus mű feldolgozása, élményszerű megszólaltatása.
50-60 dallam éneklése (ennek kb. 60 %-a bécsi klasszikus mű) szolmizálva, vokálisokkal, ábécével, szöveggel.
Könnyű kétszólamú gyakorlatok lapról olvasása szolmizálva és ábécés nevekkel.
Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
Dallamkiegészítések, funkciós második szólam keresése.
Az eddig tanult hangközök felismerése együtthangzásban hallás után, szolmizálva és ábécés nevekkel.
Egyszerű hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel, írása hallás után 4-5 meghallgatás alapján.
A négyféle hármashangzat éneklése, felismerése együtthangzásban.
A dúr és moll hármashangzatok fordításai szolmizálva és ábécés névvel, felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban.
Dominánsszeptim-hangzat éneklése oldással, szolmizálva és ábécés névvel.
Funkciós főhangok dúrban és mollban – az ezekre építhető hármashangzatok.
Könnyű kétszólamú dallamok lejegyzéstechnikájának kialakítása.
Könnyű kétszólamú periódusok írása (funkciós főhangokat jelző basszussal) 8-9 meghallgatás alapján.
Az elemzési képesség elmélyítése: az egyszerű formák, a funkciók felismerése.
A zenei műszavak, a bécsi klasszikus zeneszerzők neveinek helyes kiejtése és írása.

Zenei szakkifejezések
Motívum, periódus, elő- és utótag.
Fél- és egészzárlat. Zárlat megerősítés. Coda.
Álzárlat. Késleltetés.
Alteráció, kromatika
Dal, ária, opera. Előjáték, utójáték. Visszatérés. Coda.
Hangszeres és vokális zene.
Kamarazene, szimfónia, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
Bécsi klasszikusok – Köchel-jegyzék. Opus.
Homofon, polifon szerkesztési mód.
Imitáció.

Rondótéma és közjáték.
Tritonus.
Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék
- 10 bécsi klasszikus dallamot,
- 8-10 magyar népdalt és
- néhány Kodály-biciniumot szöveggel, szolmizálva előadni.

Ismerje a dúr és moll kvintoszlopot 5 #, 5 *b* előjegyzésig.
Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket.
Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet 4-5 meghallgatás alapján.
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban. Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
Ismerje a dominánsszeptim-hangzatot. Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, tudja ezeket megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel is.
Ismerje a periódus építőelemeit.
Ismerje fel a T - D funkcióváltozást hallás után.
Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján, könnyű, alterációt nem tartalmazó dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkel.

Felhasználható irodalom
Dobszay László: A hangok világa IV. kötet és Útmutató
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Alapfok 5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
A zenei pályára készülő növendékek zenei készségeinek további fejlesztése.

Zenei anyag
Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.
Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.
Aszimmetrikus ritmusú és metrumú magyar népdalok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A ritmus- és formaérzék fejlesztése
Tizenhatod szinkópa, triola, szinkópaláncok.

Bolgár ritmusok.
Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák, rendhagyó periódusok, bővülések.
Szonáta és variációs forma.
Hallásképzés
Rendhagyó periódusok hallás utáni megfigyeltetése.
A funkciós zenében szerzett ismeretek elmélyítése és alkalmazása énekelt és hallgatott zenei anyagon.
Hangnemi kitérés és moduláció a domináns és párhuzamos hangnemekbe.
A dallam és kíséretének megfigyeltetése, éneklése.
A *fá* mint domináns basszushang (az V^2 - I^6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
Hangközmenetek éneklése szolmizálva, ábécés névvel (hangnemi kitéréssel is).
Egyszerű hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel.
A hangköz-, hangzat-, funkciós hallás összekapcsolódásának további fejlesztése.
A hármashangzatok és fordításaik éneklése szolmizálva, ábécés névvel. (Szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben oldással.)
A dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat oldással.
Hangköz- és hangzatmenetek éneklése, megfigyelése, lejegyzése.
Aszimmetrikus ritmusú dalok éneklése, a ritmusok megfigyeltetése, hangoztatása.
A XX. század hangzásvilága: tonalitás, atonalitás.

Elméleti ismeretek
Dúr és moll hangnemek 6 #, 6 *b* előjegyzésig.
A modális hangsorok 5 #, 5 *b* előjegyzésig (líd és lokriszi is).
A hangnemek rokonsága.
A hangközök tiszta prímtől a nagy decimáig.
A hangközfordítások.
A szűkített szeptimhangzat és a szűkített hármashangzat fordításainak felépítése.
A szeptimhang.
A bővített periódusok. Külső és belső bővülés.
Zárlatok (gyenge, erős, tökéletes, kevésbé tökéletes).
A szonáta- és a variációs forma. Főtéma, melléktéma, átvezető rész.
A ciklikus művek felépítése.
Klasszikus táncok.

Zenei olvasás, írás
Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó, klasszikus, moduláló periódusok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése 4-5 meghallgatás alapján.
Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése 6-8 meghallgatás alapján (funkciós basszussal).
Memorizálás kottakép, valamint hallás után.

Többszólamúság, társas zenélés
Műdalok hangszerkísérettel.
Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
Kánonok.
Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények.

Rögtönzés
Teljes periódusok rögtönzése megadott fél- és egészzárlat alapján.
Funkciók éneklése egyszerű, ismeretlen dallamhoz.

Zenehallgatás
Klasszikus szonáták, szimfóniák felépítése. Kamarazenei műfajok.
Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
A rondó – későbbi korokból is.
Versenyművek.
Romantikus dalok és kis formák.
Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
Ciklikus művek különböző stíluskorszakokból is.

Követelmény
50-60 klasszikus és romantikus dallam éneklése.
10-15 – a periódusnál nagyobb terjedelmű – klasszikus, romantikus és XX. századi mű alapos feldolgozása és memorizálása.
Egy- és többszólamú művek lapról éneklése szolmizálva, vokálissal, hangnévvel és szöveggel. (Egyszólamú dallam könnyű alterációval is.)
Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
Dallamkiegészítések, funkciós második szólam keresése.
Egyszerű formák felismerése kottakép vagy hallás után.
Könnyű periódusok írása funkciós basszussal.
A funkcióváltozások hallás utáni felismerése.
Hangközmenetek, hangzatok éneklése, felismerése, lejegyzése.
Az elemzési képesség fokozatos fejlesztése az ismeretek bővítése alapján.

Zenei szakkifejezések
Szonáta. Szimfónia. Variáció. Klasszikus táncok.
Belső és külső bővülések. Nagy- és kisütemes írásmódú periódusok. „Fordított periódus".
Figuráció. Főhang, váltóhang, átmenőhang, körülírás, előlegezés.
Prozódia.
Kvintkör.
Tempó- és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 15 bécsi klasszikus és romantikus dallamot szolmizálva és ábécés névvel énekelni és szöveggel előadni.
Ismerje a kvintkört.
Tudja a hármashangzatokat, fordításaikat és a tanult négyeshangzatokat 5 #, 5 *b* előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításaikat; az alaphelyzetű bővített, valamint a dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.
Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban.

Tudjon alterációt tartalmazó
- hangközmenetet lejegyezni 4-5 meghallgatás alapján;
- periódust lejegyezni funkciót jelző basszussal 6-8 meghallgatás alapján;
- a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4 #, 4 *b* előjegyzésig) zeneileg értelmesen lapról énekelni szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel;
- könnyű, bővült periódus terjedelmű klasszikus zenei szemelvényt lejegyezni (funkciós basszussal);
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni, adott előtaghoz utótagot rögtönözni.

Ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat.
Ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.).
Legyen képes ismereteinek önálló alkalmazására.

Felhasználható irodalom

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
77 kétszólamú énekgyakorlat
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár-képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Virágos sorozat népdalkötetei
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága (új kiadás: Hangzó zeneelmélet)
Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
A klasszikus moduláció
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
Nógrádi László - P. Vesztróczi Judit - Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Alapfok 6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
A zenei pályára készülő növendékek zenei készségeinek fejlesztése.
A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
Az önálló zenei tanulás képességének kialakítása.

Zenei anyag

Klasszikus zenei szemelvények.
Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.
Reneszánsz többszólamúság.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
Magyar népdalok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A ritmus- és formaérzék fejlesztése

Rendhagyó periódusok, bővülés.
Kisütemes és nagyütemes írásmódú periódusok, „fordított” periódus.
Barokk áriák, tánctételek, színpadi betétdalok, jellegzetes hangszeres darabok megismerése, elemzése.
Imitáció, tonális és reális válasz.
Hangszeres darabok megismerése, elemzése.
Betekintés a XX. századi zene formavilágába.

Hallásfejlesztés

A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
Hangköz- és hangzatmenetek.
Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása.

A bővített hármashangzat fordításai oldással.
A dominánsszeptim- és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangra.
Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster (a csoport képességei szerint).

Zenei olvasás, írás
Alterációt, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel; lejegyzése 2-3 meghallgatás alapján.
Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése 8-9 meghallgatás alapján.
Népdalok lejegyzése énekes diktálás után 6-8 meghallgatás alapján.
Memorizálás kottakép, valamint hallás után.

Többszólamúság, társas zenélés
Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú hangnemi kitérést tartalmazó kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és kamarazeneszerűen.
Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek, különféle hangszeres együttesekkel is.
Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények.

Rögtönzés
Periódus előtagjára moduláló utótag szerkesztése.
Dallamhoz basszus, basszushoz dallam kiegészítés.

Zenehallgatás
Néhány reneszánsz kórusmű (homofon és polifon).
Purcell, Händel és J. S. Bach műveiből: szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű, operarészletek, hangszeres darabok.

Válogatás XX. századi művekből:
- Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusművei, hangszeres darabjai;
- Sztravinszkij, Orff és mások művei és kortárs zeneszerzők darabjai.

Elméleti ismeretek
A relatív és abszolút rendszer kapcsolata.
Dúr és moll hangsorok 7 #, 7 *b* előjegyzésig. A kvintoszlop.
A modális hangsorok.
Valamennyi hangköz.
A hármashangzatok és fordításaik. A dúr és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatok.
Főhármasok.
A dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szeptimakkord oldással.
Autentikus zárlat.
Összetett zárlat.
Imitáció; tonális, reális válasz.
A szvit jellegzetes tánctételei.
Opera, recitativo, ária, betétdal.
Korál.
Versenymű. Kadencia.
A barokk díszítés.

Követelmény
30-40 – periódus terjedelmű – elsősorban klasszikus és barokk szemelvény éneklése, megfigyelése.
Moduláló periódusok olvasása, memorizálása szolmizálva vokálissal, ábécés nevekkel (szöveggel).
10 – periódusnál nagyobb terjedelmű – mű feldolgozása.
5-6 mű Kodály Zoltán kétszólamú énekgyakorlataiból.
Dallam kiegészítése, funkciós második szólam keresése.
A tanult zenei formák felismerése kottakép és megszólaltatás alapján.
Hangközök (tiszta prímtől nagy decimáig) felismerése hallás után, megnevezése ábécés névvel.
Éneklése mindkét irányban.
Hangköz- és hangzatmenetek (alterációval és hangnemi kitéréssel is) éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, írása hallás után 3-4 meghallgatás alapján.
A hármashangzatok és fordításaik, éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel.
A dominánsszeptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat éneklése oldással szolmizálva, ábécés névvel.
A fentiek felismerése együtthangzásban tonális keretben, tonalitáson kívül, azonos szólamhangra építve.
Tájékozódás a hangsorokban funkciók és fokszámok szerint (ábécés nevekkel).
Klasszikus kétszólamú periódusok írása 6-8 meghallgatás alapján. (A dallam alterációt, hangnemi kitérést tartalmaz.)
Népdalok lejegyzése 6-8 énekes diktálás után.
Az önálló elemzési képesség állandó fejlesztése.
Alapvető tájékozottság kialakítása a zenei korszakokban.
Zenei szakkifejezések
Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál. Recitativo, ária.
A barokk versenymű. Concertálás.
Passacaglia, chaconne, folia.
Fúga. Reális és tonális válasz.
A szvit és a barokk táncok nevei (allemande, courante, sarabande, gigue, chaconne, hornpipe, menüett, gavotte, bourrée).
Poliritmika. Hemiola.
Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
Cluster.
Kvintkör.
Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék
- 10 – periódus terjedelmű – barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni;
- 10 népdalt szöveggel;
- XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből 5 művet (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből) előadni.

Ismerje
- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 *b* előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat a dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után és tudja lejegyezni.
Tudjon lejegyezni
- hangközmenetet, mely alterációt, hangnemi kitérést tartalmaz (4-5 meghallgatás alapján);
- kétszólamú dallamot, mely a fentieket tartalmazza, funkciót jelző basszussal, 6-8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.
Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről, vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni
- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciót jelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.
Legyen képes ismeretanyagának, zenei készségeinek szintetizálására, önálló alkalmazására.

Felhasználható irodalom

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
66 kétszólamú énekgyakorlat
77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán - Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II.
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Gyermekeknek
27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
A funkciós zene harmónia- és formavilága
A klasszikus moduláció
Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a növendékek repertoár- jából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
Nógrádi László - P. Vesztróczi Judit - Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Továbbképző „A" tagozat
A hangszeres tanszakok és a szolfézs főtanszak számára

Továbbképző 7. évfolyam
maximum évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

Élményanyaggyűjtés a reneszánsz és a bécsi klasszikus zene köréből.
A stílusok alapos megismerése.
A zenei készségek fejlesztése.

Zenei anyag

Reneszánsz zene
Régi modális zene a XV-XVI. századig.
Tájékozódás az európai többszólamúság XV-XIV. századi hangzásvilágában.

Josquin des Prés, Willaert, Palestrina, Lassus, Victoria, Marenzio és más szerzők műveinek, vagy műrészleteinek megismerése.

A bécsi klasszikus stílus
A 4. és 5. évfolyamos szolfézsanyag áttekintő ismétlése, kiegészítése újabb, nehezebb szemelvényekkel. A formai és funkciós elemek összefoglalása, az esetleges hiányok pótlása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
Homofónia, vokálpolifónia, imitáció megfigyelése.
Modális hangsorok, modális fordulatok elemzése.
A bécsi klasszikus hangnemi kitérés és moduláció.
A formai bővítmények.
A dominánsszeptim fordításai, a szeptimakkordok.
A tonika - szubdomináns - domináns - tonika zárlattípusok.

Hallásfejlesztés
A modális fordulatok megfigyelése, éneklése. Imitáció (polifonikus etűd).
A hangnemi kitérés, moduláció megéreztetése, éneklése szolmizálva *dó*-váltással, majd ábécés névvel.
A dominánsszeptim fordításainak éneklése és hallás utáni gyakorlása.
A szeptimhangzatok éneklése különböző hangsorokban ábécével.
A zárlattípusok éneklése felbontva (és szólamonként is) memorizálása, hallás utáni felismerése.

Elméleti ismeretek
Kvintkör.
Modális hangsorok.
A hangközök a tiszta prímtől a tredecimáig.
A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításai.
A szeptimakkordok dúrban és mollban.
A funkciók, a funkciós vonzás.
Zárlattípusok.
Az összetett autentikus zárlat.
Számozott basszus.
Motívum, periódus. Külső és belső bővülés.

A klasszikus formák:
- két- és háromtagúság; da capo forma;
- szonáta;
- rondó.

Alt- és tenorkulcs.

Zenei olvasás, írás
Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkel is.
Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, memorizálása belső hallás alapján.
Periódus, bővült periódus lejegyzése könnyű funkciós basszussal.
Moduláló periódusok lejegyzése.
Könnyű hangzatmenetek lejegyzése, melyekben dominánsszeptim-fordítás és 1-1 szeptimakkord is előfordul.

Többszólamúság, társas zenélés
Könnyű reneszánsz kórusművek.
Műdalok, áriák, szimfóniarészletek hangszeres és énekes előadásban.
Kánonok.

Rögtönzés
Funkciók éneklése egyszerű, ismeretlen dallamhoz.
Periódus-előtagra utótag rögtönzése.
Moduláló periódus szerkesztése.

Zenehallgatás
Egy teljes bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.
Reneszánsz kórusművek.
Klasszikus kamarazene, versenyművek.
Az opera.
Egyházzenei műfajok a klasszikában.

Követelmény
5-10 gregorián dallam.
6-8 reneszánsz kórusmű.
15-20 bécsi klasszikus szemelvény éneklése szolmizálva, ábécével.
Egy teljes bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása és témáinak memorizálása.
Egyszerű formák felismerése kottakép vagy hallás után.
Funkciók, moduláció felismerése kottakép, illetve hallás után.
Periódusok írása funkciós basszussal.
Hangközmenetek, hangzatok éneklése, lejegyzése.
Az elemzési képesség fokozatos fejlesztése – hallás után is.

Zenei szakkifejezések
Motívum, periódus; elő- és utótag.
Fél- és egészzárlat.
Álzárlat.
Előlegezés, késleltetés.
Alteráció. Kromatika.
Homofónia, polifónia, imitáció.
Duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
Hármashangzat. Szeptimhangzat.
Tonika, domináns, szubdomináns, váltódomináns.
Belső és külső bővülés.
Nagyütemes és kisütemes írásmódú periódus.
Figuráció, váltóhang, körülírás.
Kvintkör.
Két- és háromtagú forma. Da capo.
Szonáta. Rondó. Variáció.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 5 gregorián dallamot, 5 reneszánsz kórusművet, 5 bécsi klasszikus kompozíciót önállóan vagy éneklőtársakkal előadni.
Ismerje a kvintkört.
Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
Tudjon könnyű periódusdallamot befejezni; könnyű modális vagy klasszikus dallamot lejegyezni hallás után.
Ismerje fel hallás után a funkciókat és az egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo forma).
Tudja elemezni kottaképről a T-S-D-T zárlatokat.

Felhasználható irodalom
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Ezer év kórusa
Dobszay László: A hangok világa IV-VI. kötete és az Útmutatók

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I-IV.
Frank Oszkár: A klasszikus zene harmónia- és formavilága
A klasszikus moduláció
Hangzó zeneelmélet
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II-III.
Bartha Dénes: Beethoven szimfóniái
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
W. A. Mozart operái - hat tanulmány
Szabolcsi Bence: Musica Mundana lemezsorozat
Zenehallgatási hanglemezsorozat a gimnáziumok számára

Továbbképző 8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
A század irányzatainak megismerése.
A zenei készségek fejlesztése.

Zenei anyag
Az átmenet éveinek komponistái, a posztromantikusok: R. Strauss, Mahler, Puccini, Szkrjabin.
Az impresszionizmus képviselői: Debussy, Ravel, Respighi.
A folkloristák: Bartók, Kodály, de Falla, Sztravinszkij.
Az expresszionizmus és a dodekafónia képviselői: Schönberg és iskolája, Sztravinszkij.
A neoklasszicizmus (Honegger, Hindemith, Prokofjev, Sztravinszkij, Britten) vagy más irányzatokból (Orff, Sosztakovics stb.) válogatott alkalmas példák, szemelvények.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A tonalitás fogalmának változásai.
A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
A kvartépítkezés.
Az egészhangúság, bitonalitás, politonalitás.
A disszonancia fogalmának átértékelődése.
A dodekafónia, az aleatória, a seria, a mater-akkord, a hangfürt (cluster) fogalma.
Elektronikus zenei jelenségek megfigyelése.

Hallásfejlesztés
A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése – a XX. századi művek megszólaltatásához, elemzéséhez stb.
Bartók Béla Mikrokozmosz gyűjteményéből néhány mű énekes feldolgozása.
Clusterek megszólaltatása.
Politonalitás megszólaltatása.

Elméleti ismeretek
Akusztikus skála, egészhangú skála.
Skálamodellek és egyéb hangsorformációk.
Tonalitás, bitonalitás, politonalitás, atonalitás.
Kvartépítkezés.
Konszonancia, disszonancia.

Dodekafónia.
Reihe.
Cluster.
Téma, fordítás, tükörfordítás, rák.
Tengely. Polaritás.
Aranymetszés.

Zenei olvasás, írás
Részletek Bartók Béla, Kodály Zoltán műveiből. Éneklés ábécés névvel.
Könnyű Bartók- és Kodály-dallamok keretes és folyóírása.
A csoport képességeitől függően próbálkozás reihe-lejegyzéssel.

Többszólamúság, társas zenélés
Kodály Zoltán énekgyakorlatainak és Bartók Béla Mikrokozmosz kötetek néhány darabjának megszólaltatása.
Kodály Zoltán, Bartók Béla kórusművei.
Ismerkedés a XX. századi többszólamúság hangzásvilágával (énekelhető szemelvények).
Clusterek megszólaltatása.
Rögtönzés
A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.

Zenehallgatás
Művek válogatása a *Zenei anyag* fejezet tematikája szerint.
1 mű Debussy programzenéjéből.
1-1 mű Kodály Zoltántól és Bartók Bélától.
Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán
Orff: Carmina Burana
Prokofjev: Klasszikus szimfónia
Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps
Schönberg: Egy varsói menekült
(Zenehallgatás lehetőleg minden órán)

Követelmény
A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
A zenei szerkesztési elvek ismerete.
Jártasság kialakítása az eddig tanult különböző felépítésű harmóniarendszerek alapelveiben.
Tájékozódás a XX. századra jellemző specifikus zenei formák világában.
5 mű Kodály Zoltán énekgyakorlataiból szolmizálva, ábécés névvel.
5 mű feldolgozása Bartók Béla Mikrokozmosz köteteiből.
5 mű Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Gyakorlatok Párkai István: Modern kórusetűdök című művéből.
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai, melyek könnyen énekelhetők.
Könnyebb Bartók- és Kodály-dallamok lejegyzése.
Egészen egyszerű atonális dallamok éneklése, esetleg lejegyzése.
A szolmizációs gondolkodás fokozatos elhagyása.
Zenei szakkifejezések
Zenei irányzatok nevei.
Tonalitás, bitonalitás, politonalitás, atonalitás.
Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia.
Skálamodellek. Kvartépítkezés.
Téma. Tengely. Fordítások: tükör, rák.
Polaritás.
Aranymetszés.
Konszonancia, disszonancia.
Komplementer technika.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 10 művet Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből, énekgyakorlatiból éneklőtársakkal előadni.
Tudjon 5 zenei részletet kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Felhasználható irodalom
Bartók Béla: Mikrokozmosz I-VI.
27 egyneműkar
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
66 kétszólamú énekgyakorlat
77 kétszólamú énekgyakorlat
Kórusművek
Frank Oszkár: Mikrokozmosz-elemzések
Britten: Ceremony of Carols
Párkai István: Modern kórusetűdök
Szokolay Sándor, Kocsár Miklós, Vajda János és mások kórusművei
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Nógrádi László - Németh Rudolf - Puster János: Szolfézs antológia
Mohayné Katanics Mária: Bartók Béla 27 egyneműkara
Szabó Miklós: Bartók egyneműkarai
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Miért szép századunk operája?
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Bartók színpadi művei
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Aszalós Tünde: Zongoraiskola
Magyar szerzők zongoradarabjai
Válogatás a növendékek kortárs hangszeres darabjaiból

Továbbképző 9. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Élményanyaggyűjtés a romantika stílusköréből.
A zenei készségek fejlesztése.

Zenei anyag
Beethoven kései művei. Válogatás Schubert, Weber, Mendelssohn, Schumann, Brahms, Chopin, Liszt, Wagner, Verdi, Erkel, Muszorgszkij, Csajkovszkij, Rimszkij-Korszakov, Smetana, Dvořák, Mahler, R. Strauss műveiből.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A romantika jellegzetes nemzeti stílusainak dallamszövési módjai, megfigyelés éneklés alapján.
A romantikus stílusirányzatok egymásba kapcsolódó folyamatainak megismerése.
A funkciós formavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése, meghallása.
A váltóhangok, a kromatika jelentősége.
A klasszikus formák fellazulásának érzékelése.
A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
Tercrokon fordulatok, enharmonikus moduláció. Lebegő tonalitás.
A jelenségek éneklése, megszólaltatása hangszeren is.

Hallásfejlesztés
Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel és lehetőség szerint zongorával is.
Törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására (a belső hallás fejlesztése).
A mellékszeptimek fordításai (a csoport képességei szerint).
Jellegzetes alterált akkordok (a csoport képességei szerint).

Elméleti ismeretek
Hangsorok, hangközök.
Tercrokonság.
Lebegő tonalitás.
Enharmónia.
Vezetőhang. Alteráció.
Kromatika. Váltóhangok.
Bővített szextek.
Hármas- és négyeshangzatok dúrban és mollban.
A jellegzetes alterált akkordok felépítése.
Dalforma.
Szimfonikus költemény.

Zenei olvasás, írás
Romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok, részleteinek éneklése.
Könnyű dallamok lejegyzése pl. keretes írással.
Hangközmenetek, hangzatfordulatok írása, memorizálása (mellékszeptimek, alterációk felhasználása).

Többszólamúság, társas zenélés
Műdalok zongorakísérettel.
Duettek, tercettek.
A művek, részletek előadása hangszeres együttesekkel is.

Rögtönzés
Dallamok szerkesztése és rögtönzése a stíluskörön belül.
Hiányos dallamok kiegészítése.
Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás
Beethoven: Dalok
Kamaraművek
Schubert, Schumann dalai
Brahms, Mendelssohn: dalok, szóló- és kamaraművek, szimfonikus műfajok részletei
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Chopin, Liszt zongoraművei
Dvořák, Mahler, R. Strauss: szimfóniák, illetve szimfonikus költemények

Követelmény
10 romantikus mű vagy zenei részlet éneklése.
10-15 mű meghallgatása.
Egy Beethoven hegedű-zongora szonáta (pl. op. 24 Tavaszi) feldolgozása.
Schubert-dalok: 5-6 mű éneklése és meghallgatása.
Schumann: Dichterliebe - dalok memorizálása (választás szerint)
egy duett
Mendelssohn: Lieder ohne Worte – részletek
Hegedűverseny I. tétel
Chopin: e- moll zongoraverseny I. tétel
Liszt egyik orgonaműve
Dvořák: Új világ szimfónia I. tétel

R. Strauss: Till Eulenspiegel meghallgatása
A romantikus harmóniafűzés alapelemei. Tercrokonság. Enharmónia.
A romantikus programzene.

Zenei szakkifejezések
Tercrokonság. Mellékszeptimek.
Alterált hangzatok: nápolyi szext, emelt alapú szűkített szeptim, bővített szextes, bővített kvintes akkordok. Mollbeli hangzatok. Mellékdominánsok.
Lebegő tonalitás.
Váltóhangok.
Dalciklus.
Szimfonikus költemény. Programzene.

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 15 romantikus dallamot előadni.
Tudjon 2 romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
Ismerje a romantikus stílus főbb zenei formáit és azok jellemzőit: dal, dalciklus, versenymű, szimfonikus költemény.
Ismerje fel kottakép alapján a tercrokon kapcsolatokat.
Ismerje a mellékszeptimek fordításait.
Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
Tudja szintetizálni a szolfézs és zeneelmélet tanulmányait.

Felhasználható irodalom
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Ezer év kórusa
Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: Schubert-dalok elemzése
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László - Németh Rudolf - Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Schubert: Dalok
Schumann: Dalok
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Chopin: Mazurkák, Polonézek
Liszt: Magyar rapszódiák
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Továbbképző 10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
A stílus alapos megismerése.
A zenetörténeti korok rendszerező ismétlése.
A zenei készségek fejlesztése.

Zenei anyag
Az angol, francia, német és olasz mesterek művei.
Monteverdi, Schütz, Purcell, Couperin, Rameau, Corelli, Vivaldi, A. Scarlatti, D. Scarlatti, J. S. Bach, Händel művei, illetve válogatott szemelvényei.
A zenetörténeti korok rendszerezéséhez válogatás az előző évfolyamok zenei anyagából.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

A barokk műfajok – szvit, fúga, invenció – jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, elemzése:

- tonális és reális válasz;
- a komplementer ritmika és dallam;
- a barokk motorizmus.

Homofónia, polifónia és álpolifónia.
A barokk díszítés.
Concerto, concerto grosso.
Oratórium, mise, passió.
Opera.

Hallásfejlesztés
Jellegzetes barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról – esetleg hallás után.
Jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
Egyszerűbb Bach-korálok harmóniai elemzése.

Elméleti ismeretek
Barokk táncok: allemande, courante, sarabande, gigue.
Tonális, reális válasz. Dux, comes.
A barokk concerto.
Komplementer technika.
Korálelemzés. Számozott basszus.

Zenei olvasás, írás
Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
Zenei írás hallás, vagy memorizálás alapján egy és két szólamban.
Könnyű moduláló periódusok írása funkciós basszus szólammal.
Hangközmenetek.

Többszólamúság, társas zenélés
Barokk áriák hangszerkísérettel, duettek, kórusok.
Zenei részletek éneklése és megszólaltatása hangszerekkel is.
Kánonok. Kétszólamú énekgyakorlatok.
Korálok éneklése, elemzése.

Rögtönzés
Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése.
Komplementer ritmusok rögtönzése.

Zenehallgatás

J. S. Bach:	Brandenburgi versenyek – egy teljes mű, vagy egy szvit
	h-moll mise – részletek, vagy egy passió – részletek
	A fúga művészete, vagy toccaták, fúgák
Händel:	Concerto grosso – egy mű
	Oratórium – egy mű jellegzetes részletei

Vivaldi: Hegedűversenyek – részletek
Corelli: La Folia
Rameau, Lully, Couperin hangszeres darabjai

Követelmény
30-35 barokk dallam olvasása.
4-5 barokk mű alapos feldolgozása, témák memorizálása.
Barokk ritmikai, dallami és harmóniai fordulatok felismerése kottakép, vagy hallás után.
Könnyű barokk dallamok írása funkciós basszussal.

Hangközmenetek éneklése, lejegyzése.
Az elemzési képesség kialakítása – hallás alapján is.
A tanult zenetörténeti korok rendszerezése.
Kapcsolatok a társművészetekkel.
Stílusfelismerés.

Zenei szakkifejezések
Allemande, courante, sarabande, gigue.
Chaconne. Folia.
Korál.
Concertálás. Concerto grosso.
Mise. Passió. Oratórium. Opera.
Barokk szekvencia. Barokk motorizmus. Komplementer technika.
Fúga, omofónia, polifónia, imitáció.
Dux, comes.
Kvintkör.
Modulációs irányok, rokon hangnemek, számozott basszus.
Zenei műszavak: a zenei anyaghoz kapcsolódva

Minimális követelmény
Tudjon a növendék 12 barokk dallamot (témát) énekelni.
Tudjon 2 kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlat).
Tudja a barokk concertálás, imitáció, fúga fogalmát.
Ismerje a tonális és reális választ.
Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni és felismerni hallás után.
Ismerje a zenetörténeti korokat, a történeti és zenei korok évszám szerinti kapcsolatát.
Ismerje fel zenehallgatás alapján a barokk, a bécsi klasszika, a romantika és a XX. század zenéjét.
Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Felhasználható irodalom
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Ezer év kórusa
Dobszay László: A hangok világa VI. és Útmutató
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Nógrádi László - Németh Rudolf - Puster János: Szolfézs antológia
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I-II.
Stílusismeret I-II.
Énektanárképzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Győrffy István: Korálelemzések
Agócsy László: Szolfézs középfok I-IV.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
J. S. Bach: Korálok, kantáták
Invenciók
Das Wohltemperierte Kavier kötetei
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
A hét zeneműve (Szerkesztő: Kroó György)

Továbbképző „B” tagozat
A hangszeres tanszakok számára

Továbbképző 7. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A bécsi klasszikus zene műfajai, a stíluskorszak jellemzői és előadási gyakorlata.
A XX. századi neoklasszicizmus és folklorizmus Bartók és Sztravinszkij néhány művén keresztül.

Zenei anyag
Művek és műrészletek a bécsi klasszikus stílus különböző műfajaiból.
Vokális zene: dalok, áriák, duettek, tercettek, kórusművek.
Hangszeres zene: szólóhangszerre és kamaraegyüttesekre írt művek.
Szimfonikus zene: szimfóniák, nyitányok, versenyművek.
Dramatikus művek: operák, oratóriumok, misék.
Bartók- és Sztravinszkij-művek, illetve műrészletek.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallamai, harmóniai és formai sajátosságai.
A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma.
A g- és f-kulcs biztos használata mellett a szopránkulcs ismerete.
Tájékozódás 7 #, 7 *b* előjegyzésig, hangnemek és azok rokonai. Moduláció domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe.
Hármashangzatok, dominánsszeptim – ezek fordításai –, szűkített szeptim.
Főfokok, II^6, zárlati I^{6}_{4}.
A klasszikus zene funkciós rendje.
Konszonancia, disszonancia.
Tonalitás, bitonalitás, pentatónia, modális sorok, modellskálák.
Bartók zenéjének legfontosabb stílusjegyei a feldolgozott művek alapján. (Lendvai Ernő elemzéseinek segítségével – ezek mélyebb megismerésére a IV. évfolyamban kerül sor.)
Sztravinszkij zenéjének legfontosabb stílusjegyei 1-2 neoklasszikus, illetve folklorista műve alapján.

Hallásfejlesztés
Hármashangzat-, dominánsszeptim-fordítások, szűkített szeptim felismerése hallás és kottakép alapján, éneklése (oldásaikkal).
Hangköz- és hangzatláncok éneklése tonális keretben, transzponálásuk. Jellegzetes kísérettípusok (pl. Alberti-basszus).
Domináns és szubdomináns irányú moduláció megéreztetése, éneklése megfelelő *dó*-váltással és ábécés névvel.
Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
Funkciós basszus improvizálása.
Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála, 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.

Elméleti ismeretek
A feldolgozásra kerülő művektől függően.

Zenei írás, olvasás
Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok éneklése, írása.

Többszólamúság, társas zenélés
Dalok (saját) zongorakísérettel.
Duettek, tercettek, kórusművek.
Kamaraművek vagy részleteik hangszeres előadása.
Kánonok.
Bartók-duók, népdalfeldolgozások. Válogatás a Mikrokozmosz sorozatból.

Zenehallgatás
Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.
Egy Mozart-opera, egy versenymű.
Bartók-kórusművek, kisebb hangszeres darabok.
Egy nagyobb zenekari mű egészének vagy egy részletének feldolgozása (pl. Concerto, Táncszvit, Divertimento).
Sztravinszkij egy nagyobb műve vagy annak részlete (pl. A katona története, Petruska, Pulcinella).

Követelmény
10-15 idézet klasszikus művekből.
10-12 darab Kodály pedagógiai műveiből.
8-10 Bartók- és Sztravinszkij-idézet.
2-3 Bartók-kórusmű (az egyneműkarokból).
Legányné Hegyi Erzsébet Bach példatár I. kötet első része.
A tanult formák felismerése hallás és kottakép alapján.
Funkciók, moduláció felismerése hallás és kottakép alapján.
Klasszikus periódusok lejegyzése és éneklése (funkciós basszussal).
Hangköz- és hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
Zenei szakkifejezések
A feldolgozandó művek alapján az alsó fok 4-6. évfolyamában tanultak kiegészítése.

Minimális követelmény
10 bécsi klasszikus idézet.
10 Bartók- és Sztravinszkij-idézet éneklése, vagy megszólaltatása hangszeren.
A hármashangzat, a dominánsszeptim és fordításaik, a szűkített szeptim ismerete.
Periódus terjedelmű klasszikus dallam lejegyzése, éneklése.
Könnyű Bartók-dallam lejegyzése, éneklése, memorizálása.
A funkciók hallás és kottakép utáni felismerése jellemző fordulatokban.
Egyszerű műzenei formák.

Felhasználható irodalom
Ádám Jenő: A dal mesterei I-II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Öt évszázad kórusa
Dobszay László: A hangok világa IV-V. és Útmutató
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Szolfézs középfok I-IV.
Frank Oszkár: A klasszikus zene harmónia- és formavilága
A klasszikus moduláció
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Nógrádi László - Papp Károlyné - Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II-III.
Bartók Béla: Mikrokozmosz (válogatva a kötetekből)
Gyermekeknek
Hegedűduók
népdalfeldogozások
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
66 kétszólamú énekgyakorlat

77 kétszólamú énekgyakorlat
kórusművek
Haydn-, Mozart-, Beethoven-, Bartók-, Sztravinszkij-művek partitúrái
Lendvai Ernő Bartók-elemzései
A hét zeneműve kötetei (Szerkesztő: Kroó György)
Kókai Rezső - Fábián Imre: Századunk zenéje
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

Továbbképző 8. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A barokk zene mélyebb megismerése a 6. évfolyam tananyagának folytatásaként.

Zenei anyag
Válogatás Bach, Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből.
Kiegészítő anyag Kodály zenepedagógiai munkáiból.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A korszak legfontosabb stílusjegyeinek és műfajainak megismerése.
A violin- és basszuskulcs biztos használata mellett a szoprán- és az altkulcs ismerete.
Számozott basszus.
Egyszerűbb Bach-korál harmóniáinak elemzése.
Barokk szvit-tételek, invenciók, fúgák elemzése.
Concerto, concerto grosso.

Hallásfejlesztés
Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
Imitáció, reális és tonális válasz felismerése.
Komplementer ritmus és dallam.
Barokk díszítés.

Elméleti ismeretek
Szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée.
Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia.

Zenei írás, olvasás
Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával.
Kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése, memorizálása.
Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.
Dominánsszeptim-fordítások, fő- és mellékszeptimek alaphelyzetben.
Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok.

Többszólamúság, társas zenélés
Barokk dalok, áriák, hangszerkísérettel.
Duettek, kórusok.
Kánonok.
Korálok éneklése, elemzése.

Zenehallgatás
Egy Bach-szvit.
Egy-két Bach-invenció, -prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
Részletek egy oratorikus műből, Händel vagy Corelli concerto grosso.
Egy barokk versenymű (pl. Vivaldi: Négy évszak részlet).
Rameau, Couperin, Lully hangszeres műveiből, Scarlatti-szonáta.

Követelmény
20-30 barokk dallam olvasása.
5 Bertalotti-solfeggio.
5 Bach-korál.
10 Kodály kétszólamú énekgyakorlat énekelve, valamint ének és zongora egyéni előadással.
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I. kötet második része.
A tanult formák felismerése hallás és kottakép alapján.
Kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése és éneklése.
Barokk hangköz- és harmóniasor lejegyzése, memorizálása, transzponálása.

Zenei szakkifejezések
A tanult anyaghoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
15 barokk dallam éneklése.
5 Kodály kétszólamú énekgyakorlat.
3 Bach-korál zongorázása, elemzése.
A legfontosabb barokk műfajok felismerése hallás és kottakép alapján.
Egyszerű barokk dallam lejegyzése funkciós basszussal.
Egyszerű harmóniamenet elemzése, leírása, memorizálása, transzponálása.

Felhasználható irodalom
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Öt évszázad kórusa
Dobszay László: A hangok világa VI.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Bertalotti: 56 solfeggio
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I. kötet második fele
Stílusismeret II.
Énektanárképzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Győrffy István: Korálelemzések
Agócsy László: Szolfézs középfok I-IV.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Fodor Ákos: Schola cantorum I-XIII.
Lassus: 24 kétszólamú motetta
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
A zenehallgatási anyag partitúrái

Továbbképző 9. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A középkor egyszólamú egyházi és világi zenéje.
A XV-XVI. századi vokális polifónia tipikus műfajai, stílusjegyei, előadási gyakorlata.
A kora barokk zenéje.

Zenei anyag
Gregorián ének, trubadúr zene.
Reneszánsz zene: elsősorban Lassus és Palestrina művei, ezenkívül Josquin des Prés, Willaert, Victoria, Marenzio stb. műveiből madrigálok, motetták, miserészletek.
Válogatás Purcell, Monteverdi és Schütz műveiből (recitatívók, áriák, duettek).
Kiegészítő anyag Kodály zenepedagógiai műveiből.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
Modális hangsorok, fordulatok.
Plagális zárlatok.
Vokálpolifónia.
Melizma, gregorián, zsoltár, motetta, mise, carol, anthem.
Kora barokk opera, passió, oratórium.
Madrigál.
Mellékszeptimek fordításai.
A tanult kulcsokhoz a mezzo- és tenorkulcs ismerete.
Egyszerű számozott basszus-kíséret (kidolgozás és zongorázás).
Jellemző ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságok ismerete.

Hallásfejlesztés
Modális fordulatok éneklése.
Imitáció, vokális polifónia megfigyelése, éneklése.
Jellemző hangköz- és harmóniasorok éneklése, ábécével, lejegyzése és transzponálása.

Zenei írás, olvasás
Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.
Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
Kétszólamú barokk polifon idézetek lejegyzése, memorizálása.
Gregorián dallamok éneklése (zsoltárok, himnuszok, alleluja-dallamok).
Két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése.
Kora barokk opera- és oratórium-részletek, recitatívók, áriák, duettek.

Zenehallgatás
Gregorián miserészletek.
Schütz-motetták.
Lassus- és Palestrina-motetták, madrigálok, miserészletek.

Követelmény
5-10 gregorián dallam éneklése.
8-10 darab a XIV - XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból.
8-10 darab Purcell, Monterverdi és Schütz műveiből.
6-8 Bertalotti-solfeggio éneklése (ének + zongora).
6-8 Bach-korál elemzése, zongorázása.
5-10 darab Kodály zenepedagógiai műveiből.
Legányné Hegyi Erzsébet Bach példatár II. kötet első fele.

Zenei szakkifejezések
A tanult művekhez kapcsolódóan.

Minimális követelmény
5 gregorián dallam.
5 reneszánsz kórusmű.
5 kora barokk idézet.
6 Bertalotti-solfeggio éneklése (ének + zongora).
5 Bach-korál elemzése.
5 mű Kodály zenepedagógiai műveiből.

Felhasználható irodalom
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I-XIII.
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Lassus: 24 kétszólamú motetta
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Szendrey Janka - Dobszay László - Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I-II.
Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
A zenehallgatási anyag partitúrái

Továbbképző 10. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A XIX. századi romantika legfontosabb stílusjegyei.
A XX. század lényeges irányzatainak megismerése.

Zenei anyag
A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt, Verdi, Wagner, Brahms, Schumann, Chopin, Dvořák, Muszorgszkij és mások).
Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.
Az impresszionizmus zenéje (Debussy, Ravel).
Az átmenet éveinek zeneszerzői: R. Strauss, Mahler és mások.
Bartók Béla munkássága.
A II. bécsi iskola (Schönberg, Berg, Webern).
Az első évfolyamban feldolgozott Bartók- és Sztravinszkij-művek mellett e komponisták más alkotásai, továbbá más zeneszerzők pl. Sosztakovics, Britten, Prokofjev, Hindemith darabjai.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
A klasszika harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
Alteráció, kromatika, enharmónia, moduláció távolabbi hangnemekbe.
Lebegő tonalitás, atonalitás.
Tercrokon hangnemek.
Egészhangú skála.
Dodekafónia.
Bővített szextes akkordok.
Mellékdominánsok, nónakkordok.
A baritonkulcs és a c-kulcsok ismerete.

Hallásfejlesztés
Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok.
Szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok.
Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.

Elméleti ismeretek
Tercrokonság.
Modellskálák.
Akusztikus hangsor.
Alfa-akkordok.

A romantikus zene műfajai: szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromtu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, programzene, dalciklus.
Reihe. Tükör, rák és ráktükör fordítás.

Zenei írás, olvasás
Szemelvények a romantikus és a XX. századi zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, ezek éneklése szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatásuk zongorán.
Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
Duettek, kórusművek.
Romantikus, valamint XX. századi dallamok lejegyzése.
XX. századi ritmus memorizálása, megszólaltatása, leírása.

Zenehallgatás
10-15 – különböző műfajú – XIX. és XX. századi mű vagy műrészlet változatos feldolgozása.

Követelmény
15-20 romantikus és XX. századi dallam (téma, idézet).
8-10 romantikus, illetve XX. századi többszólamú mű megszólaltatása társas énekkel vagy hangszerekkel.
8-10 Kodály kétszólamú énekgyakorlat.
4-5 Bertalotti-solfeggio.
Legányné Hegyi Erzsébet Bach példatár II. kötet második fele.
4-5 Bach-korál elemzése.
A c-kulcsok ismerete.

Zenei szakkifejezések
A feldolgozandó anyagokhoz kapcsolódóan.

Minimális követelmény
10-15 romantikus és XX. századi dallam (téma, idézet).
5 romantikus és XX. századi többszólamú mű megszólaltatása.
2-3 Bertalotti-solfeggio (zongora és ének).
2-3 Bach-korál zongorázása, elemzése.
A romantikus stílus főbb zeneszerzőinek, műfajainak, a XX. század főbb stílusirányzatainak ismerete.

Felhasználható irodalom
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Frank Oszkár: Schubert-dalok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Németh Rudolf - Nógrádi László - Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Agócsy László: 16 egyneműkar
Bartók Béla: Egyneműkarok
Mikrokozmosz I-VI.
Kodály Zoltán: Kórusművek
Modus novus
Frank Oszkár: Mikrokozmosz-elemzések
Párkai István: Modern kórusetűdök
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét?
Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Kurtág György: Játékok
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső - Fábián Imre: Századunk zenéje
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Énektanárképzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Győrffy István: Korálelemzések
Ligeti György: Összhangzattan
Kesztler György: Összhangzattan
A zenehallgatási anyag partitúrái

Zeneelmélet tantárgy (hangszeres főtárgy)

A program célja, hogy
- biztosítsa a zene iránt érdeklődő növendék számára, hogy művelt, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó növendékeket neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a növendéket, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképességet,
- a növendék szerezzen jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a növendéket - zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve - az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket - egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően - a növendék önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a növendéket, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
- segítse a növendéket a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje fel
- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- hallás után a tanult zenei formákat,
- hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A növendék legyen képes
- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együttjátékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A növendék tudja
- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg
- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fúgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A növendék legyen képes
- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A növendék tudja alkalmazni az általa tanult hangszeres darabok elemzése során - vagy új mű esetében - a zeneelmélet tárgyban szerzett ismereteit (formai, harmóniai, dallami).

Tananyag

A tananyag kiválasztásánál feltétlenül figyelembe kell venni, hogy a növendék készül-e szakiskolai felvételire.

1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretkör

Bécsi klasszikus harmóniai és formai tanulmányok (bevezetés az összhangzattanba).

Tananyag

Felhangok, felhangsor.

Hármashangzatok:
- felépítésük (alaphang - terchang - kvinthang),
- elhelyezkedésük a skálában,
- skálafokok, tonális funkciók 7 #, 7 *b* előjegyzésig, dúrban, mollban.

Hármashangzat-fordítások (alap - szext - kvartszext).

Négyszólamúság:
- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alaphang-kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.

Kadenciális lépések (7 #, 7 *b* előjegyzésig, dúrban és mollban):
- autentikus (I-IV, V-I),
- plagális (I-V, IV-I),
- összetett autentikus (I-IV-V-I),
- kibővített összetett (I-V-I-IV-V-I).

Zárlati domináns: I_4^6 (V, V^7, V^{87}).

Alapfogalmak:
- hang, zörej,
- motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.
A zenei mondat.
A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).
Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).
A két- és háromtagúság főbb változatai.

Az év végi beszámoló anyaga (minimális követelmény)
Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
Összetett autentikus kadencia zongorázása 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
A tanult zenei formák felismerése hallás után.
Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Ismeretek
A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilága:
- a mellékhármasok,
- a dominánsszeptim (D^7);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Tananyag
Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések: kadenciális, szomszédos, tercrokon, kadenciális féllépés).
A mellékhármasok funkciói.
Az V-VI. és a VI-V. fok kötései.
Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7 #, 7 *b* előjegyzésig).

Szekvenciák:
- autentikus: I-IV-II-V-III-VI + kadencia,
- plagális: I-V-VI-III-IV-I-II-VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:
- teljes D^7 (oldás I-re vagy VI-ra),
- hiányos D^7 (S funkció után).

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).
A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Az év végi beszámoló anyaga (minimális követelmény)
A 6. évfolyamnak megfelelő anyagból válogatva, az 5. évfolyam feladattípusai szerint.
Fő- és mellékhármasok lejegyzése írásban, 4 #, 4 *b* előjegyzésig.
Diktálás utáni zongorázás 4 #, 4 *b* előjegyzésig.

3-6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A továbbképző osztályok növendékei egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy számukra az évfolyamoknak megfelelően a tanár választja meg a tanítás anyagát a növendék tanulási céljához igazodva.
A 10. évfolyam minimális követelménye megegyezik a továbbképző elvégzése utáni követelményekkel.

Felhasználható irodalom

Bárdos L.:	Hangzatgyakorló I-II.	EMB Z. 60095/1-2.
Dobszay L.:	A hangok világa V-VI.	EMB Z. 6458-6459
	Mozart-album hegedűsöknek	EMB Z. 4726, 5946
Frank O.:	Hangzó zeneelmélet	TK ISBN 963 182378 4
Gárdonyi Z.:	Elemző formatan	EMB Z. 3995

Kesztler L.:	Összhangzattan	EMB Z. 1184
Ligeti Gy.:	Klasszikus összhangzattan	Zeneműkiadó Bp. 1954.
	A klasszikus harmóniarend I-II. (Hármas-, négyeshangzatok)	Zeneműkiadó Bp. 1956.
Pálfalvi J.:	Bach Brandenburgi versenyei	EMB Z. 5971
A. Schönberg:	A zeneszerzés alapjai	EMB Z. 6248
Weiner L.:	A hangszeres zene formái	EMB Z. 1082
	Az összhangzattan előkészítő iskolája	EMB Z. 1104

Zenetörténet-zeneirodalom tantárgy (hangszeres és szolfézs tanszakon)

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy
- a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zeneiskolai tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére,
- legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszert, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai:
- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.
Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a növendékeket
- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a növendékben, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
Tegye nyitottá és érdeklődővé a növendéket minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a növendékek esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendékek mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakban.
Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.
Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

Tananyag
1. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

A tanítás anyaga

Témakörök

A. Bevezetés a zenetörténetbe

1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro-dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro-dallamok);
- az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai-művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:
- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (utalás pl. gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinátó stb.);
- az ősi hangszerek.

(Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.)

3. A hangrendszerek kialakulása:
- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

B. Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:
- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

C. Az európai középkor zenekultúrája:
- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèrek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

D. A reneszánsz zenéje:
- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Minimális követelmény

A témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

2. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

A tanítás anyaga

Témakörök

A. A barokk stílus kialakulása, jellemzői:
- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- *Monteverdi* – opera és madrigál;
- *Schütz* – német egyházi zene a 17. században;
- *Lully, Couperin, Rameau:* a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
- *Purcell* – az angol opera (Dido és Aeneas);
- *Corelli, Vivaldi,* – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program-versenyművei: Négy évszak stb.);
- *Domenico Scarlatti* szonátái – a „virtuóz" billentyűs zene a barokk korszakban;
- *Telemann* – „Tafelmusik" – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

B. Bach és Händel művészete

1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:
- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;
- hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fúga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:
- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Minimális követelmény
A témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

3. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis- és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.
(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

A tanítás anyaga

Témakörök

A. Átmenet a barokk és klasszika között:
- az „érzelmes" *(C. Ph. E. Bach),* a „gáláns" (*J. Chr. Bach)* stílus;

- a mannheimi-iskola (*Johann Stamitz)* – a zenekari hangzás átalakulása.

A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

B. A bécsi klasszika főbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
- *Gluck* (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck-i „operareform”);
- *Haydn* (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- *Mozart* (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- *Beethoven* (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán: a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:
- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
- vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek műveinek stiláris vonásai.

C. A korai romantika főbb stíluselemei *Schubert* művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Minimális követelmény
A témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

4. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

A romantika zenéje:
- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

A tanítás anyaga

Témakörök
- a romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
- természeti élmények a romantikus zenében;
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);
- új műfajok:
  - a romantikus „karakterdarab”,
  - a dal 19. századi virágzása,
  - a programszimfónia, szimfonikus költemény;
- a történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);
- nemzeti stílusok kialakulása:
  - Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
  - a német és francia romantika;

– a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;
- a zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:
  – a virtuozitás,
  – rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus" szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
- a klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;
- az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

Schumann	fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
Weber	a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
Mendelssohn	klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentiványéji álom;
Berlioz	a programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;
Chopin	a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézek, mazurkák);
Liszt	zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
Brahms	dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
Csajkovszkij	szimfóniák, színpadi művek;
Dvořák	szláv táncok, szimfóniák;
Grieg	zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Minimális követelmény

A témakörökhöz és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

5. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

A tanítás anyaga

Témakörök

A. Operatörténet a 19. században és a 19-20. század fordulóján:

- a 19 századi olasz opera;
  jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
  Verdi és *Puccini* művészete;
- *Wagner* művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében;
- *Muszorgszkij* operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: *Erkel.*

B. Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
  – Debussy, Ravel, Satie,
  – Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
  – Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,

– Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Minimális követelmény
A témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

6. évfolyam
évi 66 óra (heti 2x45 perc)

Feladatkör
Bartók és Kodály életműve.
Kortárs zene.

A tanítás anyaga

Témakörök

A. Bartók és Kodály művészete:
– életpályáik ismertetése;
– a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
– legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

B. Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:
- Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

C. Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
– a 70-80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal-zene, posztmodern, computer-zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

D. Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Minimális követelmény
A témakörökhöz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Zenekar

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfok és a továbbképző évfolyamok növendékei számára, hogy - az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával - érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.
Ösztönözze a növendékeket, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.
Hozzon létre együttműködést a növendékek tudásának különbözőségéből.
Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.
Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.
Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai

A növendékek megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.
A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
A "zenekari hallás" fontosságának alakítása, tudatosítása.
A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.
Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
Az arra alkalmas növendékek felkészítése professzionális együttesben való játékra.
A különböző hangszercsoportoknak megfelelő - a zenekari ülésmódból adódó - helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg
- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes
- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együttjátékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni
- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes
- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan
- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag

Mivel a zenekar/együttes különböző képességű növendékeket tömörít magába, így a programot nem célszerű évfolyamokra bontani. A felkészülést és a haladás irányát az iskolai évfolyamokon belül három csoportra lehet osztani:

1. Kezdő	2-4. évfolyam	(8-10 éves kor)
2. Középhaladó	4-6. évfolyam	(11-14 éves kor)
3. Haladó	7-10. évfolyam	(14-18 éves korig, ill. folytatólagosan)

A zenekari játék fejlesztése

Kezdő
A helyes zenekari ülés kialakítása.
Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
Hosszú és rövid hangok.
A szólamon belüli frazeálás betartása.
Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
Tempóvétel, tempótartás.
Dinamikai folyamatok kialakítása.
A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).
A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésmódból adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Középhaladó
Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése.
A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlődése.
A tempóvétel és -tartás differenciálódása.
A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.
A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Haladó
Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.
Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

A tanszaki és az év végi meghallgatás anyaga
A zenekari munka egyik legfontosabb feladata a rendszeres kapcsolattartás a növendékek által érintett hangszeres kollégákkal, valamint a nyilvánosság előtt bizonyítani az emberi és szakmai közösséggé válást.

Kezdő zenekar
Tanszaki meghallgatás: 6-10 perces nyilvános bemutató.
Év végi meghallgatás: 10-12 perces nyilvános bemutató.

Középhaladó zenekar
Tanszaki meghallgatás: 10-15 perces nyilvános hangverseny.
Év végi meghallgatás: 15-30 perces nyilvános hangverseny.

Haladó zenekar
Tanszaki meghallgatás: 15-20 perces nyilvános hangverseny.
Év végi meghallgatás: 25-40 perces nyilvános hangverseny.

Felhasználható irodalom

Fúvószenekar

Kezdő
Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Mű- velődési Központ)
Barnes: Kis virtuóz
Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)
Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)
Czidra: XVII. századi magyar táncok

Gyermekdalok	(Apáthy feld.)
Lijnshooten:	Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)
Orosz album:	Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)
Purcell:	Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)
Susato:	Pavane (Apáthy kézirat)
Wagner:	Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig - Berlin)
Watz:	Acht Bläzersätze alter Meister (Rundel)
	Premier (Rundel)

Középhaladó

Apáthy:	Fúvószenekari iskola II-III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)
J. S. Bach:	6 Choral (Molenaar)
Balázs:	Gyermekrajzok (EMB)
	Négy kép (EMB)
Bartók:	Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)
	(legkülönfélébb darabok – más-más feldolgozásban)
Bizet - Scsedrin:	„Carmen” – az átirat egyes tételei
Cser:	Csongrádi dalok
Corelli:	Sarabande és Gavotte (Apáthy kézirat)
Hausmann:	Partitaak (Apáthy kézirat)
Gervaise:	Francia reneszánsz táncok (Apáthy kézirat)
Farkas A.:	Magyar dal és tánc (kézirat)
	Üveges tánc (kézirat)
	Kuruc dalok és táncok (kézirat)
Händel:	Largo (Rundel)
	Lascia ch’io piango
Haydn:	Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)
	Két menüett (Apáthy kézirat)
Lully:	Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)
Orosz album:	Első lépések II. (Moszkva)
Susato:	Renaissance suite (Rundel)
Purcell:	Trombitaszó és ária (Boosey & Hawkes)
	Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)
Wagner:	Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig - Berlin)
Zempléni:	Románc és dobbantós (kézirat)

Haladó

Albinoni:	Adagio (Molenaar)
J. S. Bach:	Prelúdium és fúga, B-dúr (Warner Bros New York)
	Fantázia (William Allen Music, USA)
	Sinfonia (Molenaar)
Bartók:	Este a székelyeknél (Kliment)
	Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
Bogár:	Székely legényes (Népművelési Intézet)
Balázs:	Musica piccola (EMB)
	Előjáték (EMB)
Corelli:	Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
Debussy:	A kis néger
	Kis szvit
Eördögh J.:	Kis nyitány (Népművelési Intézet)
	Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
Hidas:	Capriccio (EMB)
	Vidám zene (EMB)
	Concertino
	Szvit (EMB)

	Fantázia és fúga (EMB)
	Népdal szvit III. (EMB)
Händel:	Tűzijáték szvit (különféle tételek más-más feldolgozása)
	Vízi zene (különféle tételek más-más feldolgozása)
Erkel:	Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
Kodály:	Intermezzo a Háry-szvitből (Népművelési Intézet)
	Toborzó (Népművelési Intézet)
	Kállai kettős (Népművelési Intézet)
Ujj Viktor G.:	Scherzo interrotto (kézirat)
	Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
Zempléni:	Változatok egy Stravinsky-téma nyomán (kézirat)

Minden korcsoportnak

Lussenburg:	Methode voor Blaasorchest (Molenaar)
van Lijnshooten:	20 Tune Ups (Molenaar)

Kamarazene

Az iskolában folyó kamarazene-tanítás - különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében - az oktató-nevelő munka lényeges, kiemelt elemét jelenti. A kiadott tantervi program elveit szem előtt tartva fafúvós és rézfúvós hangszerekkel vegyes csoportokat is létrehozunk.

Fafúvós kamara

A fafúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.
Készítse fel a növendékeket amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.
A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a fafúvós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.
Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.
Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.
Ismertesse meg a növendékekkel a fafúvós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.
Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában.
A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék legyen képes
- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamában visszatalálni,
- önállóan, tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék
- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában
- a fafúvós hangszercsaládhoz tartozó és a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,
- a fafúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje
- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A tananyag kiválasztásának szempontjai

A kamarazenei anyag kiválasztásakor törekedjünk arra, hogy tanulmányai folyamán a növendék a lehető legsokoldalúbb képet kapja a kamarazene-irodalomról, ismerkedjen meg a lehető legtöbb műfajjal és stílussal.

A zeneiskolai kamarazene-oktatásban az eredeti műveken kívül nagy jelentősége van az átiratoknak is. Az eredeti művek nehézségi foka miatt, és a minél teljesebb stílustörténeti áttekintés érdekében elkerülhetetlen az átiratok felhasználása.

Javasolt tanmenet

- Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek stb.
- Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások stb.
- Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek stb.
- Nehezen megoldható ritmikai, hangszerkezelési és egyéb problémákat rejtő, vagy sokéves hangszertanulást feltételező művek.

A kamarazenével, a kamarazenei gyakorlattal összefüggő ismeretek

(A tanítandó ismereteket nagymértékben meghatározza az együttes hangszerösszeállítása, műfaja, ezért nem szükséges – és nem is lehetséges – ezeket tanévekre bontani.)

A társas muzsikálással kapcsolatos gyakorlati tudnivalók

- Beintés-leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó-meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.

- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek
- Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi-de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Minimális partitúra-ismeret.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek
- A hangolás módja a hangszer kihúzásával illetve összetolásával.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C-hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás-módosítás, segéd- illetve tisztítófogások).
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók
- A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra stb. vonatkozó ismeretek
- A játszott művek formája.
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia-konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fúga.
- Cantus firmus.
- Consort-muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane-gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A fafúvós kamarazene-irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös stb.

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése
- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- Intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz-zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

Követelmények a kamarazene-tanulás első éve után
A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be- illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be- és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a disszonancia-konszonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga
Legalább két, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló műsor.

Követelmények a kamarazene-tanulás második éve után
A tanuló legyen képes
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani-gyorsítani a partner jelzése alapján, empóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában
- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C-hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga
Legalább 6-8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények a kamarazene-tanulás haradik éve után
A tanuló legyen képes
- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd- illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga
Legalább 8-10 perces, változatos, ciklikus művet is tartalmazó műsor.

Követelmények a kamarazene-tanulás negyedik éve után
A tanuló legyen képes
- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazz-ben),
- polifon műben „elúszás" esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi beszámoló javasolt anyaga
Koncertszerű, különböző stílusú művekből álló műsor.

Zeneműjegyzék
A fafúvós kamarazene-irodalom egyes műfajai – pl. a triószonáta – szinte korlátlan lehetőséget nyújtanak a darabválasztásra; így – a tanterv terjedelmi korlátai miatt – ezeknek, valamint az *egy fafúvós hangszert tartalmazó, vegyes összeállítású együttesek* oktatásában felhasználható anyagnak csak töredékét tartalmazhatja az alábbi felsorolás.
A pontos hangszer-megjelölésű egynemű (azonos hangszerekre vagy hangszercsaládra írt) duókat, triókat, kvartetteket stb., valamint a csak egynemű fúvósokat + billentyűs hangszert tartalmazó műveket lásd az egyes hangszerek külön tanterveiben.
A zeneműjegyzékben szereplő sok, hangszer-megjelölés nélküli mű bőséges kínálatot nyújt az adott együttes összetételének megfelelő darabválasztásra.

A felsorolásban szereplő rövidítések

Sz.	=	szólamok száma	**R.**	=	reneszánsz	**fl.**	=	fuvola	**fg.**	=	fagott	**vo.**	= vonós
N.	=	nehézség	**B.**	=	barokk	**o.**	=	oboa	**hg.**	=	hegedű	**zg.**	= zongora
ad lib.	=	tetszés szerint	**K.**	=	klasszikus	**kl.**	=	klarinét	**br.**	=	brácsa	**c.**	= csembaló
bc.	=	basso continuo	**f.**	=	furulya	**sx.**	=	szaxofon	**gk.**	=	gordonka	**g.**	= gitár
												v.	= vagy

A vastag betűs nevek a zeneszerzőket, a normál betűk a feldolgozó, illetve közreadó személyét jelölik.

Felhasználható anyag

Sz.	**Szerző** v. közreadó	Kor	A kotta címe	Kiadó	Hangszerek	N.
2-3	Fodor Á.	XIII-XVI.	Schola Cantorum I-XIII.	EMB	ad lib.	III.

2-3	**Joplin, J.**	1868-1917	Ragtimek	EMB 13829	ad lib.	III.
2-3	**Machaut, G.**	1300-1377	Hét darab	EMB 6289	ad lib.	III.
2-6	Kovács-Kesztler	B.	Barokk muzsika	EMB 5877	fafúv.+kürt	I.
3		R.	Glogauer Liederbuch		ad lib.	III.
3		R.	Old Polish Dances	Univ. 14017	ad lib.	I.
3		R.	Renaissance Songs and Dances	Univ. 12589	ad lib.	I.
3	**Bach, J. S.**	1685-1750	Allegretto and Andante	Univ. 14006	ad lib.	III.
3	**Bach, C. Ph. E.**	1714-1788	6 szonáta	EMB 3517	kl.+fg.+c.v.zg.	IV.
3	Bendik, M.	B.-K.	Lieder und Tänze aus B. und K.	Schott 5249	ad lib.	I.
3	Benkő-Szunyogh	XVIII.	Magyar verbunkos táncok	EMB 12804	fl.+g.+gk.	II.
3	Benkő D.	R.	Reneszánsz táncok	EMB 12427	2 f.v.2 fl.+g.	I.
3	Czidra L.	XV-XVI.	Németalföldi mesterek művei	EMB 8367	ad lib.	III.
3	**Devienne, F.**	1759-1803	6 trió op. 27	EMB 8522	2 kl.+fg.	IV.
3	**Devienne, F.**	1759-1803	Triók op. 21	EMB 8121	fl.+kl.+fg.	IV.
3	**Druschetzky, G.**	1745-1819	Triók	EMB 13616	2 kl.+fg.v.gk.	II.
3	**Dufay, G**.	1400-1471	10 Chansons	EMB 5564	ad lib.	IV.
3	**Farkas F.**	XX.	Maskarák	EMB 13127	o.+kl.+fg.	IV.
3	**Hajdu M.**	XX.	Fúvóstrió	EMB 4318, 4319	2 fl.+kl.	IV.
3	**Haydn, J.**	1732-1809	Triók	Peters 12888	kl.+hg.+gk.	III.
3	Horváth Gy.	XV-XIX.	Fúvóstriók kezdőknek	EMB 13781	ad lib.	I.
3	**Kodály Z.**	1882-1967	Epigrammák	EMB 4553	2 ad lib.+zg.	II.
3	Kratochvil, J.	K.	Triók	Supraphon	ad lib.	II.
3	**Mattheson, J.**	1681-1764	Acht Sonaten op. 1	E. Nagel 506	ad lib.	II.
3	Máriássy I.	XVI-XVII.	Kamarazene kezdők számára I.	EMB 6915	fl.v.o.v.kl.+fg.v.gk.	I.
3	Máriássy-Vígh	K.	Kamarazene kezdők számára II.	EMB 8741	fl.v.o.v.kl.+fg.v.gk.	II.
3	**Monteverdi, Cl.**	1567-1643	Dreistimmige Canzonetten I-III.	Univ. 126007, 8, 9	ad lib.	II.
3	**Mozart, W. A.**	1756-1791	Divertimento I-V.	Breitkopf 1392-1395	2 kl.+fg.	III.
3	**Pezel, J.**	1639-1694	18 darab	Nova 2690	2 o.+ fg.	II.
3	**Szőnyi E.**	XX.	Öt régi tánc	EMB 5831	ob.+kl.+fg.	III.
3	**Tomkins, T.**	1572-1656	In Nomine à 3	Heinrichsen 558a	ad lib.	III.
3	**Vanhal, J. B.**	1739-1813	Triók op. 20	EMB 7820	kl.+hg.+fg.v.gk.	IV.
4		R.	Bl. Qu. Vokalmusic der Renaissance	Univ. 1718	ad lib.	III.
4		R.	Bl. Qu. Instrumental music of the Renaissance	Univ. 1719	ad lib.	II.
4		R.	Bl. Qu. Tänze der Renaissance	Univ. 1720	ad lib.	I.
4		R.	Crumhorn-Consort Anthology I.	M.R. 1565	ad lib.	III.
4		R.	Crumhorn-Consort Anthology II.	M.R. 1902	ad lib.	II.
4		R.	Crumhorn-Consort Anthology III.	M.R. 1903	ad lib.	II.
4	Attaignant, P.	1529	Tänze	Schott 36374	ad lib.	II.
4	**Bach, J. S.**	1685-1750	Korálok III.	FAM 015	2 o.+2 fg.	I.
4	Brenneck, W.	XVI.	Carmina Heft 1, 2	Hortus M. 138	ad lib.	IV.
4	**Byrd, W.**	1543-1623	Fantazia	Heinrichshofen	ad lib.	III.
4	**Cavaccio, G.**	1626	Toccata (Detta la Licina)	DOL. 302	ad lib.	III.
4	Czidra L.	XV-XVI.	Németalföldi mesterek művei	EMB 8368	ad lib.	III.
4	**Delalande, M.-R.**	1657-1726	Noëls en Trio	Billaudot 3739	2 ad lib.+ bc.	II.
4	Dobszay L.	XVI.	Angol dalok	EMB 4483	ad lib.	I.
4	**Dornel, A.**	1685-1765	Sonate en quatuor	Leduc 25.418.	ad lib.	IV.
4	**Franck, M.**	1580-1639	Deutsche Weltliche ... I, II	DVfM 32030,1	ad lib.	I.

4	**Fux, J. J.**	1660-1745	Sinfonia	Nagels 146	f.v.fl.+.o.v.f.+bc.	III.
4	**Gabrieli, A.**	1510-1586	Five Ricercare	M.R. 1950	ad lib.	III.
4	**Galilei, V.**	1520-1591	Zwölf Ricercari	Schott 1959	ad lib.	III.
4	**Gershwin, G.**	1898-1937	5 dal a „Porgy and Bess" c. műből	Chappell 48493	fl.+o.+kl.+sx.	III.
4	**Gervaise, Cl.**	1550	Branles de Champagne	A.L. 26.279	ad lib.	I.
4	**Haydn, Mozart**	K.	Andante, Menüett	Univ. 19903	fl.o.kl.fg.sx.ad lib.	II.
4	**Haydn, Mozart**	K.	Andante, Menüett	Univ. 19903	fl.o.kl.fg.sx. ad lib.	II.
4	**Händel, G. Fr.**	1685-1759	Air	Univ. 19902	fl.o.kl.fg.sx.ad lib.	II.
4	**Humperdinck, E.**	1854-1921	Tanzduett	Univ. 19902	fl.o.kl.fg.sx.ad lib.	II.
4	**Loeillet, J. B.**	1680-1730	Sonata in g	M.R. 1975	2 ad lib.+bc.	II.
4	Máriássy I.	R.	Reneszánsz művek	EMB 6974	ad lib.	I.
4	Mönkemeyer, H.	XVII.eleje	Meisterwerke Englischer Consort	Pelikan 855	ad lib.	III.
4	Mönkemeyer, H.	XVI.-XVII.	Venezianische Canzonen	Schott 4664	ad lib.	III.
4	**Mortaro, A.**	1600	5 Canzoni à 4 (Pernye)	EMB 12003	ad lib.	III.
4	**Mozart, Haydn**	K.	Klassische Tänze	Schott ED 6750	ad lib.	I.
4	**Mozart, W. A.**	1756-1791	Ein musikalischer Spass	Univ. 19908	fl.o.kl.fg.sx.ad lib.	II.
4	Nyíri F.	R.	Reneszánsz fúvósmuzsika	Simonffy 032	fl.+2 kl.+fg.	II.
4	**Palestrina, G. P.**	1525-1592	Ricercari sopra li Toni	Bestell B139	ad lib.	III.
4	**Pepusch, J. Chr.**	1669-1752	Triosonata F-dur	Peters 9665	f.v.fl.+fl.v.o.+bc.	III.
4	**Pepusch, J. Chr.**	1669-1752	Triosonata g-moll	Peters 4556	f.+.o.+bc.	III.
4	Phalèse, P.	1571	Löwener Tanzbuch I-II.	Heinrichshofen	ad lib.	I.
4	Phalèse, P.	1583	Antwerpener Tanzbuch I-II.	Heinrichshofen	ad lib.	I.
4	**Poser, H.**	XX.	Rendsburger Tänze op. 42		ad lib.	II.
4	**Praetorius, M.**	1612	Französische Tänze	Moeck 3607	ad lib.	II.
4	**Schultz, J.**	1617	Paduanen und Intraden	N 1144	ad lib.	III.
4	**Staeps, H. U.**	XX.	7 Tänze	Doblinger 16881	4 ad lib.	III.
4	Stockert, K.	1460	Glogauer Liederbuch	OFB 150	ad lib.	III.
4	**Susato, T.**	R	Danserye I-II.	Schott 7631, 7632	ad lib.	II.
4	**Sweelinck, J. P.**	1562-1621	Fantasia	Dol. 317	ad lib.	IV.
4	**Vanhal, J. B.**	1739-1813	Kvartett	EMB 7189	kl.+hg.+br.+gk.	IV.
4	**Vecchi, O.**	1550-1605	Canzonetten	Noetzel 3370	ad lib.	IV.
4	Williams, A.	R.	Elizabethan Consort	Ricordi LD 666	ad lib.	III.
5	**Boismortier, J. B.**	1691-1755	Drei Konzerte für fünf Diskant..	Hofm. 7223	ad lib.	III.
5	Czidra L.	XVII.	Régi magyar táncok	CÉH 1	ad lib.	I.
5	Czidra L.	XVII.	Régi magyar táncok	CÉH 62001	ad lib.	I.
5	Davenport	1501	Harmonie Musices Odhecaton	AMP-7130	ad lib.	III.
5	**Demantius, J. Chr.**	1567-1643	Nürnberger Tanzbuch (à 4 v. 5)		ad lib.	I.
5	**Dvořák, A.**	1841-1904	8. szláv tánc	Doblinger 06474	fúvósötös	III.
5	**Farkas Ferenc**	XX. (XVII.)	Régi magyar táncok	EMB 14056	fúvósötös	III.
5	**Farkas Ferenc**	XX.	Fúvósötös-szerenád	EMB 1348 (1010)	fúvósötös	IV.
5	**Frescobaldi, G.**	1583-1643	Canzona on „Ruggerio"	Univ. 14026 L	4 ad lib.+c.	III.
5	**Gounod, C.**	1813-1893	Kis szimfónia	Emerson 6690	fúvósötös	III.
5	**Haydn, J.**	1732-1809	Fúvósötös	EMB 4455	fúvósötös	IV.
5	**Marcello, A.**	1669-1747	Concerto di Flauti (in G)	Nova Music	4 ad lib.+c.	IV.
5	**Praetorius, M.**	1612	Allerley Franntzösische Däntze	N 1313	ad lib.	I.

5	**Purcell, H.**	1692	Suite „The fairy Queen”	Univ. 12604	4f.+c.	III.
5	**Rivander, P.**	1613	Zwölf Tänze aus »Prati musici«	N 1431	ad lib.	III.
5	**Rossi, S.**	1587-1628	Sinfonien und Gaillarden	Schott 1960	ad lib.	II.
5	**Scarlatti, A.**	1659-1725	Quartettino	Peters 4559	3f. v. 3?+bc.	III.
5	**Scarlatti, A.**	1659-1725	Quartetto F	Peters 11422	1f.+2vl.+bc.	III.
5	**Sulyok I.**	XX.	Musica arcaica	EMB 6416	fúvósötös	III.
5	**Tomkins, Th.**	1572-1656	Vier Pavanen	Moeck 422/423	ad lib.	III.
5	**Tomkins, Th.**	1572-1656	Fancy and Voluntary	Univ.14015 L	ad lib.	IV.
5	**Witt, Chr. Fr.**	1660-1716	Suite in F	Hortus m. 99	3f. v. 3?+bc.	II.
6	**Bertali, A.**	1605-1669	Sonatella	Schott 10106	5f.+orgona ?	II.
6	**Demantius, J. Chr.**	1608	Conviviorium deliciae	PE 864	ad lib.	II.
6	**Gussago, C.**	1550-?	La Facca	LPM VM 12	ad lib.	III.
6	**Hassler, H. L.**	1564-1612	Intraden	Hortus M. 73	ad lib.	II.
6	**Loeillet, J. B.**	1688~1720	Quintett h-moll (!)	Hortus M. 133	4fl.+bc.	III.
6	**Pepusch, J. Chr.**	1669-1752	Concerto in F op. 8 no. 6	Musica Rara	2f.+2?+bc.	III.
6	**Pepusch, J. Chr.**	1669-1752	Concerto in C op. 8 no. 1	Musica Rara	2f.+2?+bc.	III.
6	**Pepusch, J. Chr.**	1669-1752	Concerto in ? op. 8 no. 4	Musica Rara	2f.+2?+bc.	IV.
6	**Pepusch, J. Chr.**	1669-1752	Concerto in ? op. 8 no. 5	Musica Rara	2f.+2?+bc.	IV.
6	**Sáry L.**	1977	Kánon	EMB 8719	ad lib.	IV.
6	**Schickhardt, J. Chr.**	1680-1762.	Konzerte (C, dm, G)	Hortus M. 192	4f.+bc.	III.
6	**White, W.**	1585-1665	Pavan		ad lib.	III.
8	**Viadana, L.**	1610	Sinfonie musicali	Moeck E.M. 3617	2x4? (+?)	III.

Ajánlójegyzék fuvolaegyüttesek számára

Devienne, F.: 18 kis fuvoladuó (Kalmár László) (EMB 5652)
Fuvoladuók kezdők számára 1-2. (Csupor L.) „Kezdők muzsikája” (EMB 14043)
Könnyű fuvolatriók (Csupor L.) (EMB 12257)
Könnyű kamarazene 1, 2 és 3 fuvolára (Bántai - Kovács) (EMB 6387)
Német szerzők művei két fuvolára (Fodor Á.) (EMB 7461)
Stadler A.: Divertimento per due flauti (Pröhle H.) „Régi kamarazene” 12004
Szopránfurulya-duók kezdők számára (Malina J.) „Kezdők muzsikája” (EMB 14063)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Rézfúvós kamara

A rézfúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai:
- adjon lehetőséget a kamarazene-irodalom megismerésére és a zene aktív művelésére,
- képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat,
- ismertesse meg a közös zenélés alapszabályait,
- fejlessze a zenei hallást, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát,
- ismerkedjék meg a különböző zenei stílusokkal, és előadási hagyományokkal,
- a rézfúvós hangszerek sajátosságaiból adódó problémák megoldása egyes zeneművekben, a rézfúvós hangzás kialakítása, amely képlékenyen beépül minden hangszer-összeállításba,
- a nem rézfúvós hangszerekkel való együttjáték fejlesztése, ezáltal a tanszakok közötti "átjárhatóság" lehetősége, előkészítve és segítve a zenekari munkát,
- teremtsen lehetőséget a növendékeknek arra, hogy az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával - érzelmileg harmonikus személyiséggé válhassanak.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék
- rendelkezzék a saját hangszeres évfolyamának megfelelő elméleti és hangszertechnikai ismerettel,
- szerezzen jártasságot a lapról olvasásban, mely anyagban a kamarazenei szólamához igazodik,
- irányítsa figyelmét a szólamok közötti harmonikus együttjátékhoz,
- szerezzen jártasságot a kamarazenei játék alapismereteinek elsajátításához:
- intonáció,
- levegővétel - zenei tagolás,
- tempóvétel - tempótartás.

Legyen képes
- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatalálni,
- önállóan tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,
- figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék
- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában
- a rézfúvós hangszercsaládhoz tartozó és a rézfúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,
- a rézfúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje
- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

Tananyag

A kamarazenei tananyag kiválasztásához figyelembe kell venni a növendékek hangszertudásának különbözőségét.

A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván a szólamok megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, a megőrzendő játékkedvet.

A listán szerepelnek átiratok is. Az átiratoknak nagy a jelentőségük a zeneiskolai kamarazene tanításában, mert az eredeti rézfúvós irodalom nagy része a XX. század termése, de a reneszánsz és klasszikus stílus főleg csak átiratok formájában sajátítható el. Bátorítjuk kollégáinkat, hogy a kamaraműveket más, egyéni hangszerelésben is játszathatják az adott hangszerre transzponálva.

Felhasználható irodalom
Máriássy-Varasdy-Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I-II.

Trombita-kamarazene

Borst:	Trombitaduók	EMB
Mező Imre:	Variációk	EMB
Reschofsky:	Trió	EMB

Trió

Kocsár Miklós:	Trió	EMB
Horusitzky Zoltán:	Trió	EMB

Kvartett

Anora Asriel:	Shakespeare-szvit	
Lubik:	Madrigálok és preklasszikus táncok	EMB
Eric Hughes:	Drei Stimmungen (Ernst)	
Gabrieli:	Canzonák	Musica Rara
A. Banchieri:	Canzonák	Musica Rara
Hidas:	Quartettino	EMB
W. Bryd:	Négy tánc	
A. Glazunov:	In modo Religioso	
Mihály András:	Kis toronyzene	EMB
Gervaise:	Partiták és táncok	
Szelényi István:	Szvit	EMB
Vajda János:	Réz szvit	EMB

Kvintett

Petrovics:	Cassazione	EMB
Scheidt:	Brass Quintets I-II. (Varasdy)	EMB
Hidas:	5x5 Quintet	EMB
J. Fr. Michel:	Guantanamera	Ed. Marc
Jeffrey Agrell:	Oh No	Ed. Marc
Csajkovszkij:	Nápolyi tánc	kézirat
J. Chr. Bach:	While Sheep Safely Graze (from Cantata 208) (Eugene Wats)	
Toronyzenék a XVII. századból		(kézirat)
M. Tezak:	Vier Madrigale	Mark Tezak Verlag

Kórus

A kórusfoglalkozás célja

A kifejező, szép éneklés elsajátítása, az egy- és többszólamú kórusművek tiszta intonálása és stílushű előadása.
A növendékek zenei és közösségi élményhez juttatása.
Közösségformáló ereje által hasson az emberi kapcsolatok fejlődésére, azon belül az egyén személyiségfejlődésére (utazáson, kiránduláson, kórustáborokban a közös éneklés által).

Olyan pozitív élménynyújtás - a zene és az emberi kapcsolatok által -, amely arra ösztönzi a növendéket, hogy felnőtt korában is részt vegyen a kulturális élet különböző vokális művészeti csoportjaiban.
A zeneiskolai és egyéb hangversenyek, ünnepek színessé tétele.

A kórusfoglalkozás szakirányú feladatai

Ösztönözze a növendéket a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.
Fejlessze a növendékek
- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat
- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a növendékekben az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.
Tudjon
- fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
- "vezénylésre" énekelni.

A növendék ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.
Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.
Tudja
- helyes légzéstechnikával, tiszta intonációval, pontos ritmusban, érthető szövegmondással,
- helyes tempó- és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan - stílushű formálással, szuggesztivitással - elénekelni szólamát.

Rendelkezzék
- jó kottaolvasási készséggel,
- zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

Tananyag

Ajánlott gyűjtemények

Agócsy - Irsai:Énekeljünk-muzsikáljunk
Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031-52035
Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)
Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar
Kicsinyek kórusa I-IV.
Vegyeskarok
B. Horváth Andrea: Ünnepeljünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)
Botka Valéria - Csányi László: Gyermekkarok I-IV.
Chor Aktuell - Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
Csányi László: Gyermekkórusok kótáskönyve
Egyházi karénekeskönyv I-II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)

Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
Forrai M.: Duettek I-II.
Ezer év kórusa
Öt évszázad kórusa
Gastoldi: 3 balletti
Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
Bárdos: 77 kánon
Haydn: Kánonok
Mozart: 30 kánon
Péter József: 165 kánon
Kerényi M. György: Énekiskola - Társasének IV.
Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I-IV.
Gyermek- és nőikarok
Vegyeskarok
Kortárs szerzők művei
Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
Mozart: 6 noktürn
Nádasdy Kálmán: Társas énekek
Schola cantorum I-XIII. (Fodor Ákos)
Szőnyi E.: Biciniumok

Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Párkai István: Modern kórusetűdök

Táncművészeti ág

Tanszakok: néptánc, társastánc.

NÉPTÁNC

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Népi játék, néptánc	2	2	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4
Kötelezően választható tárgy, népi ének	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kötelező tárgy, folklórismeret	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-
Kötelező tárgy, tánctörténet	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Kötelezően választható tárgy, folklóismeret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Szabadon választható tárgy	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: népi játék, néptánc
Kötelező tantárgyak: tánctörténet, folklórismeret
Kötelezően választható tantárgyak: népi ének, folklórismeret,
Szabadon választható tárgyak: tanulói igény szerint az életkori sajátosságoknak megfelelő gyakorlati tantárgyak

A képzés ideje: 12 év
A képzés pedagógiai szakaszai:
Előképző: 2 év
Alapfok: 6 év
Továbbképző: 4 év

A néptánc tanszak célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulókban. A táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar nép táncait, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit, stílusát.
A tanszak feladata
Ismertesse meg a tanulóval
- a hagyományos népi játékokat,
- a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánctípusait, táncrendjeit,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet,
- a néprajztudomány sajátos megközelítési módját,
- a folklórkutatás tárgyának, az alávetett társadalmi rétegek, a "nép" műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,
- a tánc művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alapművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.
Alakítsa ki a tanulókban
- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- a munkájuk tudatos kontrollálását,
- a művészi előadásmód kivitelezését,
- az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népélet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,
- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt,
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.
Fejlessze a tanuló
- mozgáskultúráját,
- fizikai állóképességét,
- ritmusérzékét,
- hallását,
- zenéhez való alkalmazkodását,
- tér-, forma- és stílusérzékét,
- mozgásmemóriáját,
- koncentráló képességét,
- improvizációs készségét,
- ízlését, kritikai érzékét,
- a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét,
- vizuális memóriáját,
- a képzelőerejét.

Ösztönözze a tanulót
- a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,
- a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására,
- a rendszeres múzeumlátogatásra,
- a rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására,

- a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,
- az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre (kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncesemények),
- a környezetében esetleg adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Tudatosítsa a tanulóban
- a tánctörténeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanulók figyelmét
- a korévfolyamuknak megfelelő néptáncos, népzenei, néprajzi, tánctörténeti irodalomra.

Tegye nyitottá
- a tanuló személyiségét a folklór iránt.

Irányítsa a tanulót
- szakirányú továbbtanulása,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Népi játék, néptánc

A tanuló ismerje
- a tanult játékokat (min. 20) és népdalokat (min. 40),
- a tanult táncrendeket, s legalább kettőt magabiztosan improvizáljon, pl.:
  = dél-dunántúli ugrós, kanásztánc (fiúk), karikázó (lányok),
  = rábaközi dús, illetve körverbunk (fiúk),
  = szatmári verbunk (fiúk), hajlikázó (lányok), lassú és friss csárdás,
  = széki négyes, csárdás, sűrű és ritka tempó (fiúk),
  = lőrincrévi páros táncok,
  = sárközi ugrós és csárdás, karikázó (lányok), verbunk (fiúk),
  = dél-alföldi páros ugrós és csárdás.

Legyen képes
- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatok.

Folklórismeret

A tanuló ismerje
- a folklór mint történeti hagyomány sajátosságait,
- az egyes jeles napok időpontját,
- a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
- a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
- a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,
- a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,
- a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez) és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes
- felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését, a népszokások idejét és rítusrendjét,
- előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Néptánc

A tanuló ismerje

- a különböző táncrendek zenéjét, népdalait (min. 100),
- a tanult táncrendeket.
Legyen képes
- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret
A tanuló ismerje
- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
- a magyar népművészet-kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
- a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit.
Legyen képes
- rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos népi kultúrában,
- megkülönböztetni a népi és "magas" kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,
- önálló véleménynyilvánításra a látott művekről.

Tánctörténet
A tanuló ismerje
- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokat.
Legyen képes
- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a társművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

TANANYAG

Népi játék- néptánc

Előképző 1-2. évfolyam, alapfok 1-6. évfolyam, továbbképző 7-10. évfolyam

Előképző 1-2. évfolyam

Népi játékok
a, énekes- táncos gyermekjáték
b, népi sportjáték
A népi játékok alkalmazásánál figyelembe kell venni a gyerekek nemét, korát, érdeklődési körét, a helyét, ahol a játékot tanítjuk

Céljaink a tanult játékokkal
- Mozgáskészség javítása
- Közösségi érzés tudatos javítása
- Élményszerzés, játékra nevelés

a, Eredeti énekes-táncos gyermekjátékok
- Altatók Csicsíja babája…, Beli beli, kucu beli
- Kiolvasók Mese,mese,mátka…, Kiugrott a gombóc…, Héja, héja lakatos
- Szerepjátszók Lipem-lopom a szőlőt…, Festékes, A csengeri piacon
- Fogócska Ha én cica…, Katica szállj el…, Tüzet viszek…
- Párválasztó Három csillag...,Hajlik a meggyfa, Elvesztettem zsebkendőmet

- Fogyó-gyarapodó Járok egyedül…, Itt ül egy kis kosárba…
- Vonulós-kapuzós Új a csizmám…, Mért küldött az…

b, Népi sportjátékok

Kiválóan alkalmasak jellembeli tulajdonságok (ügyesség, bátorság, önuralom, önzetlenség, gyors felfogóképesség, versenyszellem) fejlesztése.

- Küzdő Adj király katonát…
- Nemzetes
- Fogó fekete-fehér, fészekfogó, itt a kettő…
- Pásztorjátékok csülközés, kanászozás
- Tréfás versengések bakugrás, sótörés

Néptánc alaplépések

A játékokhoz fűződő lépések: szép, egyenletes járás, futás, egyes-kettes csárdás, szökellő, galopp, sarkozó, szökdelés páros lábon, stb.

Alapfok 1. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
  - Járás lábujjon, sarkon, külső- és belső láb élén
  - Futások különböző kartartással, lábemeléssel
  - Törzs-, kar- és fejgyakorlatok.
- Speciális gyakorlatok:
  - Helyes testtartás
  - Pozíciók fogalma (I., II.)- pozíció váltások
  - Térdhajlítás (demi plié)
  - Féltalpra emelkedés (relevé)
  - Lábcsúsztatás (bettement tendu).

Ritmika

- Hangjegyérték gyakorlatok: nyolcad- negyed- fél értékű járás tapssal
- Visszhang gyakorlatok
- Futótűz- ritmus továbbadása tapssal, dobogással.

Táncos nyelv

- Irány fogalma: jobb- bal, előre- hátra, rézsút irányok
- Alakzatok: kör, félkör, sor, oszlop, cikk-cakk.

Játék

- Különböző típusú játékok (párválasztó, párcserélő, fogyó-gyarapodó, vonulós, kapuzó, sportos)
- Kiolvasók.

Néptánc

- D-dunántúli ugrós alapmotívumok: cifra, höcögő, lengető, térdütögető, csapások és ezek variációi, keresztező futó, vonulós- dudálós motívumok
- Eszközös táncok: fiúknak kanásztánc, lányoknak üveges
- Mezőföldi karikázó motívumok: egyes és kettes csárdás rugózva, sarkas, sarkas höcögő, lengető- höcögő, variánsai, futó- és tükörcsapás

Daltanulás:

- Mezőföldi és D-dunántúli dalok

Koreográfia:

- A tanult eredeti anyag és játékok alapján

Alapfok 2. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok:
  - Az eddig tanultak ismétlése, kombinációja
  - Újabb pozíció (V.)
  - Térdhajlíás (grand plié)
  - Lábkörzések a földön
  - Lábemelések (relevé lent)
  - Karpozíciók (I., II., III.)
  - Ugrások: két lábon parallel ugrások (saute)
  - + ¼-et, ½-et fordulva jobbra-balra

Ritmika

- Egyenletes járás közben hosszas ritmusképletek visszatapsolása, dobogása
- Kétszólamú mozgás gyakoroltatása

Táncos nyelv

- Térirányok (1-8.)
- Karakter (stílus)- hasonlóság, azonosság, különbözőség

Játék

- Szerepjátszó és sportos játékok tanulása

Néptánc

- Ugrós motívumok Rábaközből: kopogó, saras cifra, ugrócsapó és variánsai, terpeszcsapó
- Verbunk motívumok Rábaközből: tapsbemérő, fordulós és variációi, lengető-séta, pattintó csapó, hegyező
- Lányok somogyi karikázó: ingó, lépő, csárdás, keresztező, belépő, futó.

Daltanulás:

- Rábaközi és somogyi dallamok

Koreográfia:

- A tanult anyagból

Alapfok 3. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok:
  - Az eddig tanultak kombinációja
  - Lábdobások (battement tendu jeté, grand battement jeté)
  - Fejkapás technika
  - Forgás

Ritmika

- Kontrás taps gyakorlása
- Járás- futás változó tempójú zenére

Táncos nyelv

- Tempó: lassú, közepes, gyors (tánctípushoz kötve)
- Szimmetria- aszimmetria.

Néptánc

- Szatmári verbunk, lassú és friss csárdás: különböző csárdások, cifra variációk, hegyezők, bokázók, kisharang, keresztező, fonás előre-hátra, átvetős, lábfelhúzós (csizmaszár ütő), páros forgó, kiforgató, lányoknak forgások, fiúknak csapások
- Hajlikázó: vonulósok, kapuzók, egyéni szatmári figurák
- Széki négyes és csárdás: bekezdő, lépő, váltó, séta-cifra, kopogók, páros forgó.

Daltanulás:

- Szatmári és széki dalok.

Koreográfia:

- A tanult anyagból

Alapfok 4. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok:
  Az eddig tanultak nehezített változatai
  Ugró gyakorlatok (assablé, jeté)
  Forgások diagonálban.

Ritmika

- Nehezebb visszhang gyakorlatok
- Koordinációs gyakorlatok (mást táncolnak és mást tapsolnak)

Néptánc

- Széki táncrend: négyes és csárdás ismétlése, lassú: szép páros összefogódzás, lassú lépő helyben, fordulva, előre-hátra haladva, porka-hétlépés motívumok: ropogtató, páros forgás, előre-hátra lépő, lány kiforgatása, csapás díszítés, fiúk sűrű és ritka tempó: bekezdő, kopogó, csapások, lezárók, lábkörzések, figurák
- Lányoknak: somogyi karikázó: kapuzók, ingó, csárdás, lépő, rida, ridaváltó, belépő.

Daltanulás:

- Széki lassú, négyes, csárdás dallamok (+ csujjogatások)
- Somogyi karikázó dalok.

Koreográfia:

- Somogyi és széki anyagból

Alapfok 5. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok:
  Alapgyakorlatok (rúd és középgyakorlatok)
  Lábkörzések (demi rond, rond de jambe par terre)
  Ugrások (echappe) fordulva is
  Forgások és ugrások diagonálban.

Ritmika

- Hosszabb ritmusképletek memorizálása
- Nehezebb koordinációs gyakorlatok
- Régi és új stílusú zene felismerése.

Néptánc

- D-alföldi páros ugrós: egyes csárdás (pihenő), kirúgós cifra, oldalazó, hátravágó, kopogó, légbokázó-cifra, csapások, haladó bokázó, földcsapó, szökellős dobogó.
- D-alföldi csárdás: séta, séta-ugró, séta-lengető, páros forgó, forgóváltó (huppantós, ledobbantós, bokázós), páros bokázó, oldalt dobbantós, kisharang, félfordulós (bedöntve is), előre-hátra haladó
- Lőrincrévi páros táncok: páros forgás, forgás-váltó, kinyitás, kiforgatás, vezetés.

Daltanulás:

- D-alföldi és lőrincrévi dalok.

Koreográfia:

- D-alföldi ugrós és csárdás anyagból.

Alapfok 6. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok:

Az eddig tanultak ismétlése, kombinációja

Ritmika:

- Összetettebb koordinációs gyakorlatok (különböző láb-, kéz-, fejmozgás)
- Különböző tánctípus zenei anyagának felismerése a tanult táncrend alapján.

Néptánc

- Sárközi táncrend: Karikázó: 5/8- os lépő, csárdás, keresztező, rezgők, futó, jobbra-balra váltások, ugrós: sárközi cifrák, kirúgók, haladók, kopogók…, verbunk: cifra, keresztező, hátravágó, záró, váltó, hegyező, csizmaverő, csárdás: kettes csárdás, egylépés, cifra, lippentő. Keresztező, bokázó, sarkazó, sergő, forgó, mártogató, kopogók.

Daltanulás:

- Sárközi dalok: karikázó, ugrós, csárdás.

Koreográfia:

- Sárközből.

Továbbképző 7. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok.

Néptánc

- Gyimesi táncok.

a, Kárpát medencei:

félolához
verbunk
lassú és sebesmagyaros
lassú és sebes csárdás
kettős jártatója és sirülője.

b, Balkáni táncréteg:

sima héjsza
korobjászka
kerekes
tiszti héjsza
békási ruszka
hosszúhavasi
régi héjsza.

c, Közép-európai táncréteg

háromsirülős
egytoppantós
háromtoppantós
hétlépés
porka.

- Somogyi táncrend:

Karikázó és ugrós ismétlése, kiegészítése
Lassú és friss csárdás: kettes csárdás, bokázó csárdás, keresztező csárdás, rezgő, mártogatós, csalogató.

Daltanulás, koreográfia:

- A tanult anyagokból.

Továbbképző 8. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok.

Néptánc

- Palóc táncok:

  Karikázó: csárdás, bekezdő, bukós, sergő, váltó jobbra-balra
  Verbunk: lépő, fordulgató, bokázó, lengető, cifra, hegyező cifra, oldaltugró, csapó, sarkazó
  Csárdás: egylépés, lengető, aprózó, szaladó, hegyező-cifra, bokázó, mártogató.

- Székelyföldi táncok:

  Verbunk: bokázó, ugrgó bokázó, kopogók, csapásolók, keresztező, terpeszbokázó, koppantgató
  Forgatós: összerázó, átvetős, összeugró, csizmaverő, kifogató, csalogató, forgó, tapsos, ugró bokázó
  Szöktetős: cifrák, kopogók.

Daltanulás, koreográfia:

- Palóc és székelyföldi anyagból.

Továbbképző 9. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok.

Néptánc

- Mezőségi vagy kalotaszegi táncok:

a, mezőségi:

lassú cigánytánc
szászka (ritka csárdás)
sűrű csárdás
ritka magyar
sűrű magyar
korcsos
négyes

b, kalotaszegi

legényes
csárdás
szapora.

Daltanulás, koreográfia:

- Mezőségi, kalotaszegi, vagy mindkettő.

Továbbképző 10. évfolyam

Tánctechnika

- Gimnasztika:
- Speciális gyakorlatok.

Néptánc

- A tanult táncrendek ismétlése
- Kiegészítő anyagként: német, délszláv, szlovák, román, cigány táncok.

Folklórismeret

Alapfok 3-6. évfolyam,továbbképző 7-8. évfolyam

1. évfolyam

Népszokások, bevezetés

Az egyes népszokások ismertetése előtt világossá kell tenni általában a néphagyomány ünnepi rítusainak formai összetevőit, illetve történeti rétegeik eredetének forrásait. Ezek az alapok a továbbiakban folyamatosan alkalmazhatóak a konkrét ünnepi szokások magyarázatánál.
A tanulók előtt világossá kell tenni, hogy egy-egy jeles napi rítus formailag a következő elemeket tartalmazza, azaz kellet tartalmaznia eredeti formájában:

- rítuscselekmény
- mondott rítus (ének, mondóka, szerepszöveg)
- rítusmagyarázat (eredetmonda, a szokás funkciójának, miértjének népi magyarázata)

A magyar népszokások kialakulásában szerepet játszó történelmi kultúrköröket:

- a kereszténység előtti magyarság szokás- és hiedelemvilágának maradványai
- a görög-római antikvitás elemei
- a germán-kelta-szláv európai pogányság nyomai
- a zsidó-keresztény kultúrkör meghatározó és asszimiláló hatásai

Játékos, érdeklődést felkeltő, szórakoztató formában való átadása, közismert példák felvonultatása (húsvéti locsolás, tojásfestés, ajándékozás…)!

A paraszti év ünnepi időpontjait befolyásoló, különböző történelmi időszámítási rendszerek:

- holdév- napév (állandó és mozgó ünnepek)
- évkezdő időpontok (ádvent, karácsony, újév, Szent György nap…)
- vigília-jelenség (a nap kezdetének változó felfogása)
- ünnepi félév – gazdasági félév
- napfordulók, napéjegyenlőségek

A téli napforduló ünnepköre

(Ádventtől vízkeresztig)

Ádvent („kisböjt)

- időbeli meghatározása, egyházi értelme, jelentősége
- a fonó szokásköre, szerepe a falu téli szokásaiban
- disznótor
- ádvent-kezdő névnapok, a hozzájuk kapcsolódó mágikus, jósló praktikák (András, Katalin, Borbála)

Miklós nap (XII. 6.)

- Miklós püspök legendája (ajándékozás)
- Fonóbeli alakoskodás

Luca nap (XII. 13.)

- Egykori évkezdés, napforduló
- Luca apokrif szent
- Luca női démon, kapcsolatos a fénnyel, a baromfi termékenységével
- Lucajárás
- Kotyolás
- Luca széke, hiedelemmondák

Karácsony (XII. 25-26.)

- Szenteste (vigília-kérdés)
- A téli napforduló pogány ünnepe (Baldr-mítosz)
- Keleti misztérium-kultusz (Mithrász)

- Hanuka
- Újszövetségi történet (jézus születése)
- Karácsonyi asztal, étkezési szokások, halottkultusz
- Mágikus és jósló praktikák
- Kántálás, névnapköszöntők, vesszőhordás, Paradicsom-játék

Betlehemezés
- Jézus születésének dramatizált megjelenítése. Központi magja a pásztorjáték (betanulás, szerepek, bábtáncoltató forma)

Regölés
- Fő időpontja István nap (vértanú)
- Jelmezek, szereplők, hangszerek
- A rítusének szövegének elemzése (szavas-ének, párosító, jókívánság, koledálás)
- Földrajzi-történeti elterjedése
- Ősvallási, ősköltészeti elemek

Aprószentek (XII: 28.)
- Újszövetségi történet
- Korbácsolás, vesszőzés
- Legényavatás

Szilveszter –Újév (kiskarácsony)
- Évkezdő szokások: zajkeltés, pásztorjárás, köszöntők, aranyosvíz
- Mágikus és jósló praktikák
- Étkezési szokások
- A moldvai magyarok hejgetése

Vízkereszt (I. 6.)
- Újszövetségi történetei (a három napkeleti bölcs, jézus megkeresztelése, kánai menyegző)
- Vízszentelés, krétaszentelés, házszentelés

Csillaghordás, csillagének-

2. évfolyam

Jeles napok

(Vízkereszttől Dömötör napig)

Ismétlés: az időszámítás kérdései, különös tekintettel a mozgó (luniszoláris) ünnepekre, melyek a télvégi, tavaszi ünnepkör meghatározó jeles napjai. Vízkereszt még szoláris (napév szerinti) állandó ünnep, de a másként húsvét-pünkösdinek is nevezett periódus többi meghatározó időpontja néhány kivételtől eltekintve már húsvét, jelenlegi naptárunk szerint változó dátumától függ.

Húsvét előtt 40 nap a nagyböjt. Ennek kezdete és a vízkereszt közé eső időszak neve farsang a recens hagyomány szerint. Húsvét után 50 nappal van pünkösd (Pentekosztész - ötvenedik). Húsvét vasárnapja a tavaszi napéjegyenlőséget (III. 21.) követő első holdtölte utáni vasárnapra esik. Így március 22. és április 25. között kap helyet.

Farsang (I. 6. - húshagyókedd)
Eredeti értelme szerint a nagyböjt előtti utolsó este, éjszaka (Fasching, Carnevale). Ez a jeles idő a hagyományokban és köztudatban fokozatosan terjeszkedik. Elvesz két napot az eredetileg 42 napos, 6 hetes böjtből. E két nap a farsanghétfő és húshagyókedd. Így terjed ki három napra a farsang lezáró periódusa, a "farsang farka", mely eredetileg csak a vasárnapot jelentette. (Szent László monda)

A farsang fogalma a mai köztudatban visszafelé is kiterjed. Tulajdonképpen a vízkereszttől nagyböjtig tartó mulatozós időszakot jelenti. Ez az egyházi tilalmaktól és mezei munkáktól mentes időszak, melynek során a legkülönbözőbb helyszínek (fonó, lakodalom) alkalmat adnak a színjátékszerű, maszkos szórakoztatás és szórakozás számára. Húsvét korai, vagy késői ideje szerint beszélünk rövid, illetve hosszú farsangról.

- a házasságkötések és az ezekhez kapcsolódó többnapos mulatságok legfőbb időszaka,
- a pártában, illetve nőtlenül maradt házasulandó korban levők tréfás-komoly megszégyenítése a farsang végén (tuskóhúzás, lakodalomparódia, szűzgulyafordítás),
- maszkos alakoskodások, alkalmaik (fonó, lakodalom),
- maszkos felvonulások (téltemetés, farsangtemetés, „memento mori"),
- bálszervezés, adománygyűjtés, táncalkalmak,
- rétegmulatságok (asszonyfarsang, pásztorfarsang, házasok bálja),
- a mohácsi sokacok busójárása (eredetmonda),
- a hétfalusiak borica-tánca (európai moreszka hagyomány).

A farsang szoláris jeles napjai:

- II. 2. Gyertyaszentelő (időjárásjóslás),
- II. 3. Szent Balázs püspök legendája, balázsolás, iskolástoborzás.

Nagyböjt (hamvazószerdától húsvétvasárnapig)

- egyházi-vallási értelme, tilalmak, kötelességek,
- böjti játékok, karikázó,

a nagyböjt időszakán belüli szoláris ünnep:

Gergely-járás (Ill. I2.): iskolás-toborzó, adománygyűjtő szokás.

Virágvasárnap (húsvét előtt egy héttel)

- újszövetségi történet (Jézus bevonulása Jeruzsálembe),
- barkaszentelés, barkával kapcsolatos mágikus praktikák,
- kiszehordás, villőzés, zöldág-járás.

Nagyhét

- az újszövetségi passió-történet kivetítve a hét egyes napjaira,
- általános lusztrációs, megtisztító rítusok.

Nagycsütörtök

- a harangok elmennek Rómába", kereplés,
- Pilátusverés.

Nagypéntek

- a legszigorúbb böjt, tüzek kioltása,
- rituális mosakodás, szótalan víz, hollóvíz, féregűzés.

Nagyszombat

- új tűz gyújtása, tűzszentelés.

Húsvét vasárnapja

- hajnali Jézus-keresés, halottkultusz maradványai (halottetetés, kolduskalács...),
- körmenet, határjárás, határkerülés,
- ételszentelés, húsvéti asztal, étkezési szokások.

Húsvéthétfő („vízbevető")
- *termékenységvarázsló* locsolás, vesszőzés,
- tojásajándék, a tojás mitikus jelentősége, szimbolikája, a díszített tojás, (keddi viszontöntözés)

Fehérvasárnap (mátkáló vasárnap)
- a komatál küldés fő időpontja,
- a műrokonság (mátkaság, komaság) jelentősége a p*ar*aszti életben.

Zöldfarsang (húsvéttól pünkösdig)
- játszó,
- a *fiatalok játékszokásai.*

Pünkösd (Pentekosztész = ötvenedik)
- újszövetségi értelme: Jézus mennybemenetele után a Szentlélek rászáll az apostolokra - tkp. az egyház létrejötte,
- az ókortól dokumentálhatóan a természet megújulásának ünnepe (római Flórália, zsidó Sávuót),
- a középkor óta ismert szokás a pünkösdi király és királyné jelképes házassága a termékenység serkentése végett (angliai Robin Hood ünnepek, olasz Maggio),
- a magyar falvakban pünkösdi királyt választottak vagy jelöltek ki ügyességi és erővetélkedők győzteseiből, aki *egy év* tartamára a legények kiváltságokkal rendelkező elöljárója lett,
- helyenként szinte napjainkig szokás a pünkösdi kiskirályné körülhordozása vallási emlékünnepként, és a kender növekedését serkentő mágikus szer-tartásként,
- Árpád házi Szent Erzsébet legendája, rózsacsoda, pünkösdi rózsa,
- a májusfa táncmulatság rendezésével való "kitáncolása", kidöntése az ünnepkör lezárásaként.

A húsvét-pünkösdi ünnepkör szoláris ünnepei

Szent György nap (IV. 24.)
- Kezdő jellegű gonoszjáró nap, főként a marhatartással, tejhaszonnal kapcsolatos mágikus cselekmények ideje (első kihajtás, harmatszedés),
- körmenetek, határjárások,
- általában varázslásra, mágikus eszközök szerzésére, készítésére, gyógyfüvek gyűjtésére különösen alkalmas dátum,
- az elásott kinccsel kapcsolatos hiedelmek kapcsolódnak hozzá,
- időjósló.

Május elseje
- az újjászülető természet ünnepe, a természetben tartott mulatságok, majálisok ideje,
- falun zöld lombokkal díszítik a házakat,
- fontos gonoszjáró nap, a boszorkánygyűlések jeles dátuma,
- a legények szerelmi jelként májusfát állítanak kedvesük háza elé.

Szent Iván napja (VI. 24.)
- jóllehet már a nagy munkák idejére esik, csillagászati jelentősége miatt kiemelkedő ünnep: a nyári napforduló, a legrövidebb éjszaka dátuma,
- rokon népek ünnepei, szláv, germán párhuzamok (fehér éjszakák),
- újszövetségi értelme szerint Keresztelő Szent János emlékünnepe (Világos Szent János) (az Iván névforma szláv kapcsolatra utal),
- tűzgyújtás, tűzugrás, tüzes kerekek gurítása, tűztutajok úsztatása (nap- és fényszimbolika, mágia),
- a hosszú szentiváni ének (párosító jelleg, termékenység varázslás),
- a tűzön füstölt gyógyfüvek, abban sütött gyümölcsök mágikus hatása,
- gazdasági jeles nap: a gabona töve "megszakad", tovább nem nő csak érik.

Munkavégző ünnepek

Az egyes, különösen fontos paraszti munkafolyamatok lezárásának ünnepei.

Aratás

- kezdés: Péter-Pál (VI. 29.), Sarlós Boldogasszony (VII.. 2.),
- aratókoszorú, felvonulás, aratóbál.

Szüret

- kezdés, hegytörvények,
- szüreti koszorú, szüreti bál (a neves borvidékeken különösen díszes külsőségek),
- Tokaj-Hegyalja: Baksus, kapáscéh, kádártánc.

Leányvásárok (gesztenyeszüret)

az exogám közösségek házasságszerzési alkalmai (Baranya-Sárköz)

Pásztorok és cselédek évadzáró napjai

Szentmihály nap (IX. 29.)

- országosan a szezonra szerződött bénnunkások elszámolási és esetenként újrafogadási napja,
- bálok,
- időjóslás.

Vendel (X. 20.)

főként a nyugati területek juhászainak ünnepe.

Dömötör (X. 26.)

a keleti területeken "juhász újév".

Disznótor (András nap körül, ádventben)

- családi, szűkebb körű mulatság,
- nyársdugás.

3.évfolyam

Az emberélet fordulói

(Az átmenetek rítusai)

Születés

- a születendő gyermek tulajdonságainak befolyásolására és megjóslására vonatkozó praktikák, babonák,
- a szüléssel kapcsolatos hagyományok, a bába alakja, az apa szerepe,
- az újszülött családba fogadásának formái,
- az anyával és az újszülöttel kapcsolatos védelmező mágiák a keresztelőig: Boldogasszony ágya (Boldogasszony pogány alakja), a váltott gyermekkel kapcsolatos hiedelmek,
- paszita, komatál,
- keresztelő (névadási szokások, keresztszülők szerepe),
- keresztelői mulatság,
- asszonyavatás.

Gyermekkor

- gyermekjátékok (táncoktatóval egyeztetve),

- a paraszti gyermekkor tárgyi környezete,
- munkára nevelés, a munkába állás fokozatai,
- a gyermekmunka, mint szokásalkalom (libaőrzés stb...),
- gyermekkiváltságok,

Legényélet, leányélet

- serdülők számára szervezett alkalmak, ahol elsajátítják a felnőtt fiatalság viselkedésmódját, belenőnek (serketánc, mulatság, aprók tánca, gyermeklakodalom, gyermekfarsang),
- a nem felavatott serdülők tilalmai, a tabuk megszegésének megtorlása,
- legényavatás, leányavatás (legénycéh, banda, leányklasszis, kórus),
- fiatalok együttes szórakozásának, megmutatkozásának többé-kevésbé szervezett alkalmai (táncalkalmak, játszó, kollektív munkaalkalmak, bizonyos jeles napok szokásai),
- udvarlási szokások, szerelmi élet.

Párválasztás

- szokásjog, a párválasztás szempontjai,
- endogámia, exogámia.

A házasság előkészítése

- közvetítés,
- leánynéző, háztűznéző, kéretés,
- a házasságkötést megelőző jogi megállapodások, móring, hozomány,
- kézfogó, eljegyzés, jegyajándékok,
- próbaházasság.

A kereszténység előtti magyarság házassági szokásai

- történeti források információi (krónikák, korabeli leírások),
- a recens anyagban fellelhető utalások,
- leányrablás, leányszöktetés, levirátus, asszonyvétel.

Lakodalom

- a lakodalmi rítusok rendje,
- lakodalmi tisztségviselők, szerepek (vőfélykönyvek),
- lakodalmi táncok, alakoskodó, szórakoztató szokások,
- hérész, hívatlanok,
- táji eltérések (pl.: porkolás - mosdatás, menyasszonytánc, újasszonyai

A *házasok életmódja*

- családformák, nagycsaládrendszer,
- új státusz a falu társadalmában, jogok és tilalmak,
- vadházasság, félrelépés, közösségi szankciók.

Halál

- a hagyományos paraszti közösségben élő ember viszonya az elmúlást
- a halálra való felkészülés,
- a haldoklóval kapcsolatos szokások,
- a halottal kapcsolatos szokások, hiedelmek, mágia, tilalmak,
- a sirató,
- temetés, temetkezési szokások (kitérve a pogány magyarság temet rítusainak emlékeire), sírjelek,
- halotti tor, gyász, emlékünnepek
- kísértet, hazajáró halott, halottlátó, halottkultusz maradványai.

4. évfolyam

A magyar nép hiedelemvilága

Bevezetés

A népszokások anyagának átismétlése, kihangsúlyozva a hiedelem összetevőit:

- sámánizmus,
- pogány elemek,
- keresztény elemek.

A magyar parasztság hiedelemvilágának történeti rétegei

- ősmagyaz réteg (finnugor illetve ótörök elemek),
- a délkelet-európai sztyeppék nagyállattartó nomádjainak világképe,
- európai pogány réteg (mediterrán antikvitás, germán, kelta, szláv ősvallás),
- zsidó-keresztény kultúra.

A magyar ősvallás

- a régészeti, nyelvészeti és történeti anyagban fellelhető adatok (többes lélekhit, fordított túlvilág, totemizmus, szakrális fejedelemség),
- sámánizmus (földrajzi-etnikai elterjedése, története, kutatása),
- a sámánhit alapelemei (közvetítő funkció, transz-technika, született hatalom, sámánbetegség, stb.),
- nyomai a magyar parasztság hagyományos kultúrájában (táltos, halottlátó, mesei motívumok), regölés, boricatánc.

Világkép

- a sámánhitű népek világképe,
- párhuzamos világismeret elemei (bibliai, iskolai, pogány),
- világ keletkezéséről szóló mítoszok,
- föld, világfa, életfa, világrétegek, világvége,
- az égitestekkel kapcsolatos hiedelmek (nap, hold, csillagképek),
- szél, vihar, égbolt, szivárvány,
- fémek (arany, vas, kincsmondák),
- tűzkultusz,
- növények,
- állatok (totemizmus, tabunevek...),
- emberi testrészek,
- mesterséges környezet (ház, termőföld stb

Természetfeletti lények

- az alsó mitológia fogalma, animizmus,
- mesei *lények,* hiedelmlények,
- metamorfózis, ambivalencia,

a, Lidérc, ludvérc

- fényjelenség, együttháló démon, tüzes ember, segítő mit-mitke.

b, Szépasszony

- negatív női démon,
- megjelenésének ideje, helye (Fata Morgana, Déli Baba),
- tündérek, kisasszonyok,
- váltott gyermek,

- környező népek hasonló lényei,
- összefonódása a boszorkánnyal,

c, Kísértet, hazajáró halott

Természeti démonok

Alsó mitológia, a kereszténységet megelőző hitvilág ördögivé cl(általában ambivalens lényei

- vízi lények (holt ember, vízi ember, sellő, vörössipkások, „Víz 1 Hany Istók),
- egyetemes néphit - és mitológiai párhuzamok,
- erdei lények (erdei csuda, vadleány, vadember, Tápió) - párhuzam(
- gabonadémon,
- óriások, törpék, tündérek (germán-kelta-szláv párhuzamok).

Ördög

- a kereszténység előtti mitológia degradált alakja (Fán, Faun),
- a bukott angyalok mítosza,
- a dualisztikus hitvilág démiurgosza,

démoni gonoszságú, alvilági lény, a boszorkányok ura.

Luca

Visszautalás a jeles napra

- a téli napforduló ambivalens női démona,
- az asszonyi tevékenységek, tilalmak ellenőre,
- •baromfi-termékenységgel való kapcsolata, madáralak,
- szembetegségek gyógyítója,

• apokrif szent.

d , Egyebek

- vámpírok, gyermekijesztők, betegségdémonok, küldött farkas, sárkány.

Természetfeletti erővel rendelkező emberek

Táltos

- sámánizmus,
- a pogány sámán recens magyar megfelelője,
- táltos mondák.

Garabonciás

- nyugati mágusalak elkeveredve a táltossal,
- kelet-nyugati területi elterjedés.

Boszorkány

a, A népmesei boszorkányalak

- Baba Jaga, bába, vasorrú bába - szláv hatás.

b, A középkori boszorkányperek boszorkánya

- történeti összefoglalás,
- boszorkányszervezetek, sátánizmus,
- eretnekségek,
- pogány hitmaradványok (Könyves Kálmán).

c, A néphit boszorkánya

- történeti elemek,

- tudományszerzés,
- funkció (oldás-kötés, rontás, gyógyítás),
- metamorfózis,
- gonoszjáró napok,
- védekezés,
- hiedelemmondák.

Tudományosok
A gonoszok, boszorkányok ellenfelei, sámánisztikus motívumok
- tudós pásztor, tudós kocsis, molnár,
- értelmiségi ördöngösség"(Faust-monda, Hatvani professzor).

Látók nézők, gyógyítók
Átmenet a született tudósok és a szerződött ördöngősök között
- léleklátó, halottlátó,
- jósló koldus, vándor,
- javasok, gyógykovácsok.

A magyar tündérmesék világának hiedelemelemei
- már nem élő hiedelmek alakjai,
- eltéréseik a valóban hitt hiedelmek alakjaitól,
- a sztyeppei nomád hősénekek hatása.

Babona, babonás cselekmények
- rontás, igézés,
- oldás - kötés, szerelmi varázslások,
- megnyomás, lóvá tevés,
- haszonelvétel (főként a szarvasmarhával kapcsolatosan),
- védekezési praktikák
- a jövő megismerését és befolyásolását célzó varázslatok,
- a szó ereje (ráolvasások, tabunév, antik párhuzamok).

5. évfolyam

Népköltészet

A népköltészet általános jellemzői
- hagyományozás, szóbeliség, változatokban élés,
- a közösségi jelleg és az egyéni alkotás kölcsönhatása, együttműködése,
- alkalomhoz kötöttség,
- a magyar néprajzi iskolajelentősége (¨egyéniségkutatás").

Verses népköltészet
a, Eposz,
- az eposz műfaji jellemzői, tartalmi sajátosságai,
- tematikus énekciklusok (pl. a balkáni Novák alakjához kapcsolódó hősi énekek), szerkesztett népi eposzok (pl. Kalevala), műeposzok feltételezhető népi hátérrel (pl. Roland-ének),
- a magyar naiv eposz kérdése (Arany János).

b, Népdal

Tematikus, tartalmi csoportok:

- szerelmi líra,
- történeti, vitézi énekek,
- bujdosó és rab-költészet
- pásztor- és betyárdalok (összefüggéseik az előzőkkel),
- katonadalok történeti rétegei,
- summás- és aratódalok, cseléd- és szolgaénekek,
- mulató és bordalok,
- tréfás, csúfolódó dalok,
- szokásénekek,
- egyéb.

Népdalok memoriter elsajátítása egyeztetve a táncoktatóval és az ének-zene tanárral.

c, Ballada

- a műfaj kutatásának története, irányzatai,
- előadási alkalmai, előadásmódja,
- földrajzi elterjedése és területi sajátságai,
- régi stílus, új stílus, átmeneti típusok,
- a ponyva,
- formai kérdések,
- egyes klasszikus típusok legszebb variánsainak megismerése, tartalmi el-sajátítása, néhány memoriter.

Prózai népköltészet

a, Mese

- a műfaj felfedezése, kutatói irányzatok,
- a műfaj története,
- előadásának módja, alkalmai.

A magyar népmese főbb csoportjai kötelező olvasmányokkal

- tündérmesék, hősmesék (nomád hősénekek párhuzamai, ősvallási mar ványok),
- novellamesék, trufák (reneszánsz kapcsolat),
- falucsúfolók, rátótiádák (vicc),
- legendamesék (apokrif egyházi hagyomány - laikus néphit),
- állatmesék (történeti párhuzamok),

A magyar népmese formai sajátosságai

b, Monda

- a történeti mondák tartalmi csoportjai,
- helyi mondák,
- hiedelemmondák,
- fabulat - memorat,
- álhiedelemmondák.

c, Prózai kisműfajok

- szólások, közmondások, találós kérdések.

6. évfolyam

A magyar nép táji, történeti csoportjai

Az oktatás célja ebben az évben az eddig tanult folklórismeretek elhal zése földrajzi és történelmi keretek között, hangsúlyozva az egyes csopor kialakulásának és hagyományos kultúrájúnak eltéréseit, ismétlésként használva a már elsajátított tudást.

Bevezetés

- történeti kérdések,
- módszertani kérdések, csoportosítási szempontok, rendszerek (Bartók Béla, Martin György),
- vallási elkülönülés, kiváltságos rétegek, endogámia-exogámia.

a) valóságos néprajzi-etnikai csoportok

- saját identitástudatú", „önmegkülönböztető”,
- környezete által elkülönített, megkülönböztetett.

b) etnokulturális csoport (néprajzi, történeti módszerekkel, szempontok alapján elkülöníthető).

c) táji csoport

Dunántúl

- Bakony, Balatonfelvidék,
- Göcsej és Hetés,
- Kisalföld (Hanság, Rábaköz, Szigetköz),
- Mezőföld,
- Ormányság,
- Őrség,
- Sárköz (Tolnai),
- Somogy,
- Szlavónia,
- Zsehc.

Felföld

- a palócokról általában,
- barkók,
- Csallóköz,
- Galgamente, matyók,
- Mátyusföld,
- Tokaj - Hegyalja,
- Zoborvidék.

Alföld

- Bácska, • Bánát,
- Bodrogköz,
- Debrecen,
- hajdúk,
- jászok,
- Kalocsa vidéke (Kalocsai-Sárköz),
- kunok,
- Szeged.

Erdély, Partium, Moldva, Bukovina

- Erdély és a Partium történelme általában,
- Kalotaszeg,
- Mezőség,
- Szék,
- székelyek
- csángók (Moldva, Gyimes, Hétfalu).

Népi ének

Alapfok 1.

Készségfejlesztés:

- A természetes testtartás kialakítása
- A helyes légzés elsajátítása
- Artikulációs gyakorlatok
- Intonációs és ritmusgyakorlatok

Zenei anyag:

- 1/1 ütempáros és strófikus elemeket tartalmazó gyermekjátékfűzésre 2 dallam
- 1/2 Dél-dunántúli és alföldi karikázók, párosítók 4 dallam
- 2. Lucázás, karácsonyi köszöntők, Gergely-járás 3 dallam
- Dunántúli ugrós és csárdás dallamok 5 dallam
- Balladai elemeket tartalmazó lírai dalok (Moldva, Erdély) 3 dallam

Követelmények:

A tanuló ismerjen

- minimum 5 dallamot fejből

legyen képes:

- a stílusos előadásra
- a helyes légzésre

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Alapfok 2.

Készségfejlesztés:

- a légzéskapacitás növelésére irányuló gyakorlatok
- a hangterjedelem növelése
- artikulációs gyakorlatok
- könnyebb díszítési gyakorlatok

Zenei anyag:

- guzsalyas és lakodalmi dalok (Moldva) 4 dallam
- újévköszöntők 2 dallam
- Felső-Tisza vidéki táncdallamok 3 dallam
- Új stílusú balladák 2 dallam

Követelmények:

A tanuló ismerjen

- minimum 5 dallamot fejből

legyen képes:

- a stílusos előadásra
- a helyes légzésre

Tánctörténet

7-8- évfolyam (heti 1 óra)

A TÁNCTÖRTÉNET FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A tánctörténet oktatásának célja, hogy a tanulók szakmai ismereteikre alapozva ismertesse meg az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokkal, a táncművészet kimagasló alkotó egyéniségeinek munkásságával, a táncirodalom néhány alapvető művével, továbbá fejlessze ízlésüket és ösztönözze őket arra, hogy a táncművészet értő és élvező befogadójává váljanak.

A tantárgy feladata
Ismertesse meg a tanulóval:
- a tánc művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alapművét, s ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulókban:
- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt,
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:
- nem verbális megnyilvánulások iránti fogékonyságát,
- a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét,
- vizuális memóriáját,
- képzelőerejét.

Ösztönözze a diákot:
- a rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására,
- az iskolán kívüli táncseményeken való részvételre,
- a rádió és televízió táncos-témájú műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban:
-a tánctörténeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

TANANYAG

A tánctörténet tanítása a továbbképző **7-8. évfolyam**ában történik minden tanszakon, heti 1 órában. A tanulók ekkor már rendelkeznek a tantárgy befogadásához szükséges megfelelő történelmi, irodalmi, zenei és művészettörténeti ismeretekkel.

1. év

A köznapi és művészi mozgás
Tér – idő – erő – kifejezés
A közhasznú és művészi tánc
A tánc és a társművészetek
A tánctörténet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:

- a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)
- a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)
- a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)

Követelmények:

A tanuló ismerje
- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit, a nagy egyéniségeinek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokat.

Legyen képes
- elemezni a táncművészet különböző stílusait, a múlt és jelen értékeinek befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

Számonkérés:

A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Minimumkövetelmények:
- az adott évfolyam tananyagának ismerete
- a művészetek iránti érzékenység, kreativitás

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

2. év

A színpadi tánc története:
- romantikus balettek (olasz, dán, francia)
- klasszikus balettek (oroszok)

Megújulás a XX. században:
- balett (Gyagilev orosz balettje, nemzeti balettek, táncszínház)
- modern tánc (amerikai, európai, magyar)
- folklorizmus (jazz, orosz színpadi néptánc, magyar színpadi néptánc)

Követelmények:

A tanuló ismerje:
- a köznapi és művészi mozgás közötti különbséget
- a tánc és a társművészetek kapcsolatát
- a tánctörténet főbb korszakait, a tánc társadalmi szerepének változásait,
- a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor) közötti kapcsolatot,
- a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk) közötti kapcsolatot,
- a színpadi táncművészet kialakulását (udvari balett),

Legyen képes:
- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,
- folklórizmus,
- jelentős hazai együttesek repertoárjának jellemző stílusjegyei,

- az egyetemes tánctörténet legjelentősebb alkotói és műveik elemzésére, befogadására.

Tanévenként legalább két táncelőadás megtekintése és közös feldolgozása.
Egy együttes próbájának legalább egy alkalommal történő megtekintése, a látottak közös feldolgozása.

TÁRSASTÁNC

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Gyermektánc	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Társastánc	-	-	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Klasszikus balett (köt. tárgy)	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Történelmi társastánc (köt. tárgy	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Szabadon választható tárgy	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen:	2	2	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanszak tantárgyai
Főtárgy: gyermektánc, társastánc
Kötelező tantárgyak: klasszikus balett, történelmi társastánc
Szabadon választható tantárgy: igény szerint a tanszakon oktatott tantárgyak közül

A képzés ideje: 12 év

A képzés pedagógiai szakaszai
Előképző 2 év
Alapfokú évfolyamok 6 év
Továbbképző 4 év

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a táncművészet, azon belül a társastánc minél teljesebb megismerésére, segítse sajátos eszközeivel a tanulók személyiségének formálását.

A tanszak feladata

Ismertesse meg a tanulóval
- a társastánc alapjait,
- technikai elemeit,
- a mozgás kapcsolatát a zenével,
- a kombinációk és etűdök, koreográfiák megfelelő kivitelezését.

Alakítsa ki a tanulóban
- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- az esztétikai érzéket,
- az önkontroll alkalmazását.

Fejlessze a növendék
- fizikai állóképességét,
- tánc iránti szeretetét,
- ritmusérzékét,

- technikai tudását,
- koncentrálóképességét,
- tér- és formaérzékét,
- stílusérzékét,
- előadói készségét.

Ösztönözze a tanulót
- a társastánccal kapcsolatos események, bemutatók megtekintésére, elemzésére,
- a viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak alkalmazására a mindennapi életben és a társas érintkezésben,
- táncművészeti előadások látogatására,
- a televízió táncos műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánctanulás fejleszti
- akaratát,
- ízlését,
- állóképességét,
- mozgáskoordinációját,
- alkalmazkodóképességét,
- személyiségét.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Társastánc

A tanuló ismerje
- a standard táncok (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow fox, quickstep) alapmotívumait,
- a latin-amerikai táncok (samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive) alapmotívumait.

Legyen képes
- a tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

Klasszikus balett

A tanuló ismerje
- a klasszikus balett tanult alapelemeit,
- a harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes
- a tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- a zene és a tánc összhangjának betartására.

Viselkedéskultúra

A tanuló ismerje
- a mindennapi élet és a társas érintkezés alapszabályait, magatartásformáit.

Legyen képes
- az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazására.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Társastánc

A tanuló ismerje
- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes
- a standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására.

Történelmi társastánc

A tanuló ismerje
- a történelmi társastáncok alaplépéseit.
Legyen képes
- a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

Tánctörténet
A tanuló ismerje
- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokat.
Legyen képes
- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és jelen értékeinek befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

TANANYAG
Előképző 1-2. évfolyam

Gyermektánc

A gyermektánc tantárgy célja, feladata:
A tantárgy készítse elő a tanulókat a társastánc tanulására, ritmikai, gimnasztikai gyakorlatokkal, játékos táncokkal. Fejlessze a fizikai állóképességet, ritmusérzéket, térérzéket, egymásra figyelő magatartást.
A képzés óraszáma: heti 4x45 perces órára történik.
A képzés ideje: Előképző 1-2. évfolyam

1. év

Tánctechnika

Természetes gyakorlatok, rávezető gyakorlatok

- helyes testtartás megtanítása
- járások talpon, féltalpon, hajlított térddel
- futások (hátul és elől felkapott lábbal, előre nyújtott lábbal)
- szökdelés és ugrások (páros-zárt lábbal, galopp, szökdelés oldalra)
- testsúly áthelyezés
- súlyos, súlytalan lépés
- helyzet
- térformák tudatos használata
- jobbra fordulat (1/8 – 1/4-1/2 - 1/1)
  balra fordulat (1/8 – 1/4 -1/2 - 1/1)

Ritmikai gyakorlatok

- hangjegyérték gyakorlatok
- hangjegyérték magtanulása
- visszhang staféta

Alaplépések és táncok

- Szóló disco
- County tánc I.
- Disco séta
- Népi gyermekjátékok

Követelmények:

A tanuló ismerje:

- A társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait
- A magyar és más népek táncainak alaplépéseit

Legyen képes

- Zenére, énekre ritmikus mozgást végezni
- A tanult játékos táncok csoportos bemutatására
- A térformák tudatos használatára.

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- Az adott évfolyam tananyagának ismerete
- A csoportos táncolás magatartás formáinak betartása
- Alapvető ritmikai szabályok alkalmazása

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

2. év

Tánctechnika
Az 1. évfolyam természetes gyakorlatai

Előkészítő szabadgyakorlatok, tartásos gyakorlatok
Mozgásos (dinamikus) gyakorlatok zenére

- Lendítések
- Emelések
- Hajlítások, nyújtások (törzs, térd)
- Döntések és dőlések
- Fordítások és forgások
- Körzések
- Forgások

Ritmikai gyakorlatok

- Ütemgyakorlatok
- Ütemfajták
- Ütemfelismerés
- Ütemszünet

Alaplépések és táncok

- Aero Dance
- Man-mixer (country tánc II.)
- Szóló disco
- Csárdás (egylépéses és kétlépéses csárdás, nyílt rida)
- Disco cha-cha (kezdő anyag)
- Gyermektáncok

Követelmények:

A tanuló ismerje:

- A társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait
- A magyar és más népek táncainak alaplépéseit

Legyen képes:

- Zenére, énekre ritmikus mozgást végezni
- A tanult játékos táncok csoportos bemutatására

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

- Az adott évfolyam tananyagának ismerete
- A csoportos táncolás magatartás formáinak betartása
- Alapvető ritmikai szabályok alkalmazása

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Társastánc

Alapfok 1. évfolyam

A tananyag fő témakörei:

Tánctechnika
Izolált (függetlenített) testrész gyakorlatok
fej
váll
mellkas
medence
törzs
kéz
lábfő
Ritmikai gyakorlatok
Ritmusgyakorlatok
Ritmusjárás, taps
az adott tánc motívumainak ritmusképlete tapssal, járással
Tempógyakorlatok: visszhang, accelerando – ritarando

Alaplépések és táncok

Társastáncok kezdőknek
Foxtrott
Angol keringő
Tangó
Bécsi keringő
Slow fox
Samba
Cha-cha-cha
Rumba
Jive
Disco Hustle

Követelmények:
A tanuló ismerje:
A standard táncok (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow fox) és a
A latin táncok (Samba, Cha-cha-cha, rumba, jive) alapmotívumait

Legyen képes:
A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására
Páros és csoportos feladatok végrehajtására

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:
Az első évfolyamban tanult táncok alaplépéseinek ismerete és az adott tánc motívumainak ritmusképlete tapssal és járással.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Alapfok 2. évfolyam

A tananyag fő témakörei:
Alaplépések és táncok

Angol keringő
- Jobbra fordulat (Natural Turn)
- Balra fordulat (Reverse Turn)
- Átmeneti lépések (Closed Change)

Quickstep
- Negyed fordulatok (Quarter Turns)

Cha-cha-cha
- Open & Close Basic tartások
- Basic Movement
- Nő szólófordulat (Underarm Turn to L & R)
- New York
- Hand to Hand
- Cross Basic

Jive
- Basic in Place
- Basic in Fallaway
- Chasses to L and R
- Nő jobbra fordulat (Fallaway Rock)
- Balra fordulat
- Váll-váll mellett

Tangó
- Séta (Walk on Left Foot, Right Foot)
- Lánc (Progressive Link)
- Zárt promenád (Closed Promenade)

Rumba
- Basic Movement
- Nő szólófordulat (Underarm to L &R)
- Hand to Hand
- Fan
- Alamana
- Spot Turns

Követelmények:

A tanuló ismerje:
A tanult standard táncok és a
A tanult latin táncok alapmotívumait, lépéskombinációit.

Legyen képes
A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására
Páros és csoportos feladatok végrehajtására

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:
A második évfolyamban tanult táncok alaplépéseinek ismerete és az adott tánc motívumainak ritmusképlete tapssal és járással.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Alapfok 3. évfolyam

A tananyag fő témakörei:

Alaplépések és táncok

Az előző évben tanult Tangó és Rumba

Angol keringő
- Jobbra körzés (Natural Spin Turn)
- Whisk „a" forma
- Sasszé promenádból (The Chassé from PP)
- Külső váltás (Outside Change)

Quickstep
- Progresszív sasszé (Progressive Chasse)
- Keresztsasszé (Cross Chasse)
- Keresztlépés előre (Forward Lock)

Cha-cha-cha
- Fan
- Alamana
- Spot Turns

Jive
- Helycsere jobbról – balra (Change of Places Right to Left)
- Helycsere balról jobbra (Change of Places Left to Right)
- Kézcsere (Change of Hands behind back)
- Link rock and Link

Bécsi keringő
- Jobbra fordulat (Natural Turn)
- Előre haladó alap (Forward Changes)

Samba
- Basic Movement – Natural, Reverse and Alternative
- Samba Walks in PP
- Whisk
- Nő szóló fordulat (Solo Volta Spot Turn to L & R for Lady)

Követelmények:
A tanuló ismerje:
A tanult standard táncok és a
A tanult latin táncok alapmotívumait, lépéskombinációit.
Legyen képes
A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására
Páros és csoportos feladatok végrehajtására

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:
A harmadik évfolyamban tanult táncok alaplépéseinek ismerete és a táncok tanult figuráinak stílusos eltáncolása.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen

Alapfok 4. évfolyam

A tananyag fő témakörei:

Alaplépések és táncok

Az előző évben tanult Bécsi keringő és Samba

Angol keringő
- Fonó II. (The Weave from PP)
- Whisk „b" forma,
- Pogresszív sasszé (Progressive Chasse)

Tangó
- Nyitott balra fordulás, zárt befejezéssel (Open Reverse Turn with Closed Finish)

Quickstep
- Jobbra körzés (Natural Spin Turn)
- Keresztlépés hátra (Backward Lock)
- Running Finish

Rumba
- Walks
- New York
- Hockey Stick
- Closed és Open Hip Twist

Cha-cha-cha
- Hockey Stick
- Three Cha-cha-cha

Jive
- American Spin
- Stop and Go

Bécsi keringő formáció

Követelmények:
A tanuló ismerje:
A tanult standard táncok és a
A tanult latin táncok alapmotívumait, lépéskombinációit.
Legyen képes
A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására
Páros és csoportos feladatok végrehajtására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Alapfok 5. évfolyam

A tananyag fő témakörei:

Alaplépések és táncok

Slow fox
- Négyeslépés (Feather Step)
- Hármaslépés (Three Step)

Paso doble
- Basic Movement
- Appel
- Sur Place
- Attack
- Promenade
- Promenade Counter
- Promenade jobbra és balra fordulattal (Promenade Link)
- Válás (Separation)
- Fallaway Ending to Separation

Angol keringő
- Kitartott váltás (Hesitation Change)
- Impetus

Tangó
- Négyeslépés (Four Step)

Quickstep
- Balra fordulat sasszéval (Chasse Reverse Turn)
- Dupla keresztlépés (Double Locks)

Bécsi keringő
- Balra fordulat (Reverse Turn)
- Váltás hátra (Barward Change)

Rumba
- Rope Spinning Spiral
- Aida
- Reverse Top
- Cuban Rocks

Cha-cha-cha
- Cuban Breaks
- Turkish Towel
- Time Steps

Samba
- Helycserés volta (Volta Movements Criss Cross, Maypole)
- Bota Fogos to P.P. and C.P.P
- Shadow Botafogos
- Side Samba Walk
- Stationary Samba Walks

Jive

- Promenade Walks Slow
- Promenade Walks Quick
- The Whip
- Fallaway Throwaway

Követelmények:

A tanuló ismerje:
A tanult standard táncok és a
A tanult latin táncok alapmotívumait, lépéskombinációit.

Legyen képes
A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására
Páros és csoportos feladatok végrehajtására

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:
az ötödik évfolyamban tanult táncok alaplépéseinek ismerete és a táncok tanult figuráinak stílusos eltáncolása.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Alapfok 6. évfolyam

A tananyag fő témakörei:
Alaplépések és táncok

Angol keringő

- Hover Corte
- Double Reverse Spin
- The Back Whisk

Tangó

- Progressive Side Step, Progressive
- Side Step Reverse Turn
- Open Promenade
- Back Open Promenade
- Back Corte
- Rock Turn
- Rock Back on Right Foot and Left Foot
- Natural Promenade Turn
- Natural Twist Turn

Quickstep

- Natural Turn
- Natural Turn with Hesitation
- Natural Pivot Turn
- Tipple Chasse to Right
- Double Reverse Spin

Slow fox

- Natural Turn
- Reverse Turn
- Change of direction
- Reverse Wave

- Impetus Turn
- The Weave

Samba

- Progressive Basic Movement
- Outside Basic Movement
- Travelling Bota Fogos
- Reverse Turn
- Close Rocks on RF & LF
- Naturall Roll
- Corta Jaca
- Volta Movements Criss Cross
- Plait
- Circular Voltas L & R

Cha-cha-cha

- Natural Top
- Natural Opening Out
- Closed Hip Twist Chasse
- Time Steps

Rumba

- Progressive Walks Forward and Backward
- Natural Top
- Natural Opening Out Movement
- Side Step
- Cucarachas
- Curl

Paso doble

- Chasses to Right and Left (With or Without Elevation)
- Fallaway Ending to Separation
- Huit
- Sixteen
- Twist Turn
- La Pas
- Flamenco Taps
- Grande Circle
- Elevations to L & R
- For Eight Method of Counting

Jive

- The Walks
- Chiken Walks
- Whip

Követelmények:

A tanuló ismerje:
A tanult standard táncok és a
A tanult latin táncok alapmotívumait, lépéskombinációit.

Legyen képes
A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására
Páros és csoportos feladatok végrehajtására

Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:
Az Alapfok végére a táncosnak ismerni kell az öt standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slow fox, Quickstep) és az öt latin-amerikai (Samba, Cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncból a nemzetközileg elfogadott angol táncstílus alaplépéseit, alapfogalmait. Legyen képes a táncok önálló és páros bemutatására, a csoportos bemutatási formában (formációk) figyelmes együttműködésre, a tanult táncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből álló csoportos formáció bemutatására.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen, és a művészeti alapvizsgakövetelményeinek megfeleljen.

Továbbképző évfolyamok

Követelmény a Továbbképző (7-10.) évfolyamban:
A továbbképzőben (7-10. évfolyam) a táncosok a standard és latin-amerikai táncokból készített koreográfiákkal ismerkednek meg, miközben tovább bővítik ismereteiket. A koreográfiákat egyénileg, a növendékek felkészültségét figyelembe véve ajánlott elkészíteni.

Továbbképző 7. évfolyam

A tananyag fő témakörei:

Alaplépések és táncok

Angol keringő
- Open Telemark, The Telemark (Closed Telemark)
- Outside Spin
- Drag Hesitation
- Backward Lock
- The Turning Lock

Tangó
- Fallaway Promenade
- Brush Tap
- Promenade Link
- Outside Swivel

Quickstep
- Progressive Chasse to Right
- Quick Open Reverse
- Four Quick Run
- The V 6

Samba
- Closed Rocks
- Shadow Bota Fogos
- Argentine Crosses

Cha-cha-cha
- Shoulder to Shoulder

- Reverse Top
- Opening Out from Reverse Top
- Aida
- Spiral
- Open Hip Twist

Slow fox
- Open Impetus Turn
- The Weawe from PP
- The Natural Weave
- Natural Telemark
- The Top Spin
- Hover Feather
- Hover Telemark
- Open Telemark
- Open Telemark with a teather Ending

Paso doble
- Open Telemark
- Ecart Fallaway Whisk
- La Passe
- Grand Circle(Advanced Ending)

Rumba
- Reverse Top
- Opening Out from Reverse Top
- Spiral

Jive
- Whip Thowaway
- Windmill
- Spanish Arms
- Rolling of the Arm

Követelmények:

A tanuló ismerje:
A nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit

Legyen képes:
A standard és a latin táncok önálló és páros bemutatására
A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre
A tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására

Minimum követelmény: a hetedik évfolyamban tanult táncok lépésanyagának ismerete és a táncok tanult figuráinak stílusos eltáncolása.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Továbbképző 8. évfolyam

A tananyag fő témakörei:

Alaplépések és táncok

Angol keringő
- Cross Hesitation
- The Wing
- The Zig-Zag
- Reverse Pivot

Tangó
- Basic Reverse Turn

Slow fox
- Natural Twist Turn
- Open Telemark
- Natural Turn to Outside Swiwel
- The Telemark

Quickstep
- The Zig-Zag
- Cross Swivel
- Fish Tail
- Running Right Turn
- Change of Direction
- Reverse Pivot

Samba
- Open Rocks
- Back Rocks
- Plait

Cha-cha-cha
- Rope Spining
- Advanced Hip Twist

Rumba
- Alternative Basic Movement
- Kiki Walks

Paso doble
- Fallaway Reverse
- Syncopated Separation
- Banderillas
- The Twists

Jive
- Simple Spin

Követelmények:

A tanuló ismerje:
A nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit

Legyen képes:
A standard és a latin táncok önálló és páros bemutatására
A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre
A tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására

Minimum követelmény: a nyolcadik évfolyamban tanult táncok lépésanyagának ismerete és a táncok tanult figuráinak stílusos eltáncolása.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Továbbképző 9. évfolyam

A tananyag fő témakörei:
Alaplépések és táncok

Angol keringő
- The Weave
- The Left Whisk
- The Contra Check
- The Closed Wing
- The Double Natural Spin

Tangó
- The Casse
- Four Step Change
- Fallaway Four Step
- The Oversway

Slow fox
- The Hover Cross
- Curved Feather to Back Feather
- Fallaway Reverse and Slip Pivot
- The Natural Zig-Zag from PP
- Natural Hover Telemark

Quickstep
- Six Quick Run
- The Hover Corte
- The Rumba Cross
- The Tipsy
- Running Finish

Samba
- Foot Changes
- Contra Bota Fogos
- Rolling off the Arm

Cha-cha-cha
- Cross Basic

- Turkish Towel

Rumba
- Sliding Doors
- Fencing

Paso doble
- Coup de Pique
- Left Foot Variation
- Fregolina (Incorporating The Farol)

Jive
- Toe Heel Swivels
- Chicken Walks

Követelmények:
A tanuló ismerje:
A nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit
Legyen képes:
A standard és a latin táncok önálló és páros bemutatására
A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre
A tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására

Minimum követelmény: a kilencedik évfolyamban tanult táncok lépésanyagának ismerete és a táncok tanult figuráinak stílusos eltáncolása.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Továbbképző 10. évfolyam

A tananyag fő témakörei:
Alaplépések és táncok

Angol keringő
- Quick Open Reverse
- Fallaway Reverse and Slip Pivot
- Hover Telemark
- Natural Fallaway

Tangó
- Fallaway Reverse and Slip Pivot

Slow fox
- The Whisk
- Double Reverse Spin
- Fallaway Whisk
- Contra Check
- Pivot to Right
- (just right after Contra Check!)

Quickstep
- Wing

- The Whisk
- Foxtrot Natural Turn
- The Top Spin
- Curving Feather Step
- Side Lock from PP
- Outside Swivel
- The Telemark
- Impetus
- Open Impetus
- Outside Spin

Samba
- Volta Movement (Closed Volta)
- Travelling Circular
- Voltas in R. Shadow
- Position Roundabout)

Cha-cha-cha
- Sweetheart
- Follow My Leader

Rumba
- Three Threes
- Advanced Hip Twist

Paso doble
- The Chasse Cape
- Travelling Spins from Promenade Position
- Travelling Spins from Counter Promenade Position

Jive
- Flicks into Break

Követelmények:

A tanuló ismerje:
A nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit

Legyen képes:
A standard és a latin táncok önálló és páros bemutatására
A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre
A tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására

Minimum követelmény:
A Továbbképző elvégzése után a táncosnak ismernie kell az öt standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slow fox, Quickstep) és az öt latin-amerikai tánc (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) összetettebb motívumait és az alaplépések variációit is.
A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Klasszikus balett

A cél és feladat: a tanulók izomzatának erősítése, fizikai teherbírásának fokozása, térérzékének, formaérzékének kibontakoztatása, mozgáskultúrájának fejlesztése, plasztikusabbá tétele.

1. évfolyam

Gyakorlatok a rúdnál

- Lábhelyzetek és pozícióváltás 90°-os és 180°-os lábtartásban, I., II., III., V. pozícióban
- Demi plié I., II., III., pozícióban. 90°-on, majd 180°-ra nyitott lábbal, rúddal szemben állva
- Hátrahajlás rúddal szemben
- Relevé és plié relevé párhuzamos és 90°-ra nyitott állásban
- Plié soutenu rúddal szemben és rúdnak háttal
- Degagé rúddal szemben II. pozícióban
- Térdhajlítás és féltalpra emelkedés párhuzamos lábbal (demi plié – féltalp – térdnyújtás – talpra ereszkedés)
- Hátizom gyakorlat (asztalállás)

Gyakorlatok középen

- Hátegyenesítés előző és törökülésben
- Hátegyenesítés álló helyzetben (asztalka)
- Törzsfordítás, és törzshajlítás oldalra
- Lábfejfeszítő és lazító gyakorlatok (pipa-ceruza-spicc)
- Háton fekvésben lábemelés
- Térdelésből térd mellé ülés jobbra és balra
- Háton fekvésben mellkas emelés
- Háton fekvésben csípő emelés
- Hason fekvésben mellkas emelés
- Hason fekvésben hátra lábemelés
- Lábdobás nyújtott ülésben indítva
- Lábdobás hastámaszból indítva
- Nyújtógyakorlat (hernyómozgás, nyújtott térdekkel)
- Nyújtógyakorlat (béka)
- Nyújtógyakorlat (ülésben)
- Térbeosztás (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-as irányok)
- Karvezetések (gimnasztika karhelyzetei)
- Klasszikus balett karpozíciók (I. II. III.) Port de bras-k I/2, I. II.
- Relevék mint a rúdnál

Járások

- Járás különböző zenei értékekre (1/8, ¼, ½, stb.)
- Járás féltalpon
- Járás tapssal

Futások

- Futás hátul felkapott lábbal
- Futás elöl felkapott lábbal
- Futás előre nyújtott lábbal

Szökdelések (ugrások)

- Szökdelés két lábon zárt lábtartással egyenletes és ritmizált tempóban
- Szökdelés páros lábbal haladva
- Szökdelés váltott lábbal haladva (indián szökdelés)

- Szökdelés párhuzamos lábbal ¼ és ½ fordulattal

Minimum követelmény:

- Az adott évfolyam tananyagának ismerete,
- lábhelyzetek, karpozíciók, a karvezetések pontos bemutatása,
- a tér megfelelő beosztása,
- az erősítő és nyújtó gyakorlatok helyes kivitelezése,
- a klasszikus balett stílusának megfelelő előadásmód.

Követelmények

***A tanuló ismerje*:**
A klasszikus balett alapelemeit,
A harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezése
A zene és a tánc összhangjának betartására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

2. évfolyam

Egyszerű balett elemek a rúdnál és középen. (Port de bras-k)

Rúdgyakorlatok

- Pozícióváltás rúddal szemben és rúd mellett
- Demi plié I. II. V. pozícióban rúd mellett
- Battement tendu I. és V. pozícióban rúddal szemben és háttal
- Battement tendu I. pozícióban rúd mellett előre, oldalra és hátra
- Battement tendu passé par terre
- Battement tendu jeté rúddal szemben és rúdnak háttal állva, hátra, oldalt, előre, oldalt
- Demi rond en dehors és en dedans
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Plié soutenu rúd mellett
- Relevé lent 45°-ra
- Relevék I. II. pozícióban plié-vel és plié nélkül

Középgyakorlat

- Pozícióváltás
- Demi plié I. II. pozícióban
- Battement tendu I. pozícióban előre, oldalra, hátra
- Battement tendu passé par terre en face
- Pas de bourrée suivi párhuzamos lábbal előre haladva féltalpon
- Port de bras I. II.

Allegro

- Temps levé sauté
- Petit échappé I. pozícióból II. pozícióba ugorva
- Galopplépés

Követelmények

A tanuló ismerje:
A klasszikus balett alapelemeit,
A harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezése
A zene és a tánc összhangjának betartására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

3. évfolyam

Klasszikus balett pozíciók használata rúdnál és középen. Pózok fogalma.

Rúdgyakorlatok

- Pozíció megtanítása
- Demi plié IV. pozícióban
- Grand plié I. II. V. pozícióban
- Battement tendu V. pozícióban előre, oldalra, hátra
- Sur le cou-de pied helyzetek alacsony, rendkívüli, passé-ban
- Relevé lent 45° fölé
- Frappé lábujjheggyel a földet érintve
- Grand battement jeté rúddal szemben hátra és oldalra, rúdnak háttal előre
- Relevék V. pozícióban nyújtva és plié-vel
- Hajlás oldalra rúddal szemben állva

Középgyakorlatok

- Grand plié I.-II. pozícióban
- Battement tendu V. pozícióban
- Demi rond lábujheggyel a földet érintve en dehors és en dedans
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Plié soutenu V. pozícióból
- Pózok, croisé és éffacée irányok V. pozícióban nagy kartartással
- Port de bras
- Relevék I.-II. pozícióban nyújtva és plié-vel

Allegro

- Temps levé sauté V. pozícióban
- Petit échappé formák
- Petit Changement de pied
- Chassé előre és oldalra haladva V. pozícióban

Követelmények

***A tanuló ismerje*:**
A klasszikus balett alapelemeit,
A harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezése
A zene és a tánc összhangjának betartására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

4. évfolyam

Battement-ok plié-vel és nyújtva. Balance gyakorlatok. Fordulatok, forgások.

Rúdgyakorlatok

- Grand plié IV. pozícióban
- Battement tendu demi plié-vel
- Battement tendu jeté demi plié-vel
- Battement tendu jeté passé par terre
- Preparáció a rond de jambe par terre-hez
- Fondu 45°-on rúddal szemben állva hátra és oldalra, rúdnak háttal állva előre
- Frappé 35°-on előre, oldalra, hátra
- Flick-flack előre, oldalra, hátra nyitni
- Relevé lent 90°-on
- Petit battement sur le cou-de-pied
- Grand battement előre, oldalra, hátra
- Félfordulat V. pozicióból, V. poczióban rúd felé és rúdtól elfordulva
- Balance talpon, egy lábon állva és féltalpon, két lábon állva poziciókban
- Pas de bourrée lábváltással rúddal szemben en dehors és dedans

Középgyakorlatok

- Demi plié IV. pozícióban
- Grand plié V. pozícióban
- Battement tendu demi plié-vel
- Battement tendu marché
- Battement tendu jeté
- Relevé lent 45 °
- Frappé lábujjheggyel a földet érintve
- Pózok lábujjheggyel a földet érintve nagy kartartással croisé, éffacé előre és
- Hátra I. II. III. arabesque
- Temp lié par terre tagoltan előre és hátra
- Port de bras
- Preparáció a tour sur le cou-de-pied-hez IV. V. pozicióból V. pozicióba zárva
- en dehors és en dedans

Allegro

- Assemblé oldalra (előre és hátrahaladva)
- Glissade oldalra, váltva és nem váltva
- Changement ¼ és ½ fordulattal
- Petit jeté oldalra a rúdnál

Fordulatok, forgások

- Fordulat a rúdnál V. pozícióban
- Fordulat középen V. pozícióban
- Tour sur place

Követelmények

***A tanuló ismerje*:**
A klasszikus balett alapelemeit,
A harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezése
A zene és a tánc összhangjának betartására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

5. évfolyam

Néhány gyakorlat féltalpon. Demi és grand rond-ok 45°-on
Ugrások fordulva. Forgások par terre és diagonálban.

Rúdgyakorlatok

- Battement double – tendu degagé-val előre, oldal, hátra
- Battement tendu degagé-val előre, oldalra, hátra
- Rond de jambe par terre demi plié-vel en dehors és en dedans
- Grand rond de jambe par terre en dehors és en dedans
- Double fondu 45°-on
- Soutenu 45°-on
- Demi és grand rond 45°-on talpon en dehors, en dedans
- Frappé féltalpon
- Double frappé talpon
- Rond de jambe en l'air rúddal szemben, nyújtva és plié-vel
- Petit battement féltalpon
- Developpé
- Attitude helyzetek
- Relevék egy lábon
- Balance féltalpon rendkívüli sur le cou-de-pied-ben
- Grand battement jeté passé par terre

Középgyakorlatok

- Grand plié IV. pozicióban
- Battement tendu degagé-val előre, oldalra, hátra
- Batement tendu pózokban, nagy kartartással
- Batement tendu jeté marché
- Fondu 45°-on en face
- Soutenu 45°-on en face
- Frappé 35°-on en face
- Double frappé 35°-on en face
- Petit battement talpon
- Flick-flack előre, oldalra, hátra
- Relevé lent 90°-on a tanult pózokban
- Pas balancée en face
- VI. port de bras

Allegro

- Petit jeté oldalra
- Echappé ¼ és ½ fordulattal
- Sissonne simple elől és hátul felhúzott sur le cou-de-pied-vel, rúdnál és
- Középen
- Sissonne fermé oldalra
- Glissade előre és hátra
- Assemblé előre és hátra
- Changement egy fordulattal

Nagyobb és nehezebb ugrásokat, ha azt a főtárgy megkívánja, az évfolyam fizikai állapotának és balett tudásának figyelembe vételével taníthatunk.

Fordulatok, forgások

- Egy tour sur le cou-de-pied IV. és V. pozícióban
- Tour posé en dehors, en dedans
- Tour pas de bourrée diagonálban
- Tour chainé diagonálban
- Tour piqué diagonálban

Követelmények

***A tanuló ismerje*:**
A klasszikus balett alapelemeit,
A harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:
A tanult gyakorlatok pontos kivitelezése
A zene és a tánc összhangjának betartására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Történelmi társastánc

A történelmi társastánc tantárgy célja, feladata:

A tanulók ismejék meg a különböző korok táncait. Oktatása azért szükséges, mert a historikus táncokon keresztül jobban megismerik a főtantárgy (társastánc) kialakulásának előzményeit.

1. év tananyaga

A Történelmi társastánc tanítását a XIX. századi társasági táncok alaplépéseivel, azok stílusának és magatartásformáinak megismertetésével kezdjük.

Alaplépések és táncok

- XIX. századi bók
- Pas marché
- Pas glissé
- Pas élevé
- Chassé
- Pas dégagé
- Pas galopp
- Pas polka előre-hátra-oldalra
- Forgó polka szólóban
- Forgó polka párosan
- Kreuzpolka
- Keringő lépés előre-hátra
- Keringó lépés előre és hátra haladva
- Forgó keringő szólóban
- Páros-forgó keringő

- Valse-mignon
- Pas balancé
- Pas marché etűd

Követelmények:

***A tanuló ismerje*:**
A történelmi társastáncok alaplépéseit

Legyen képes:
A tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.
önállóan és párban a tananyagban megjelölt módon polka, keringő stb. lépéseket előadni stílusosan zenére beszámolás nélkül,
A Pas marché etüdöt képesek legyenek önállóan előadni.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

2. év tananyaga

Az előző év lépésanyagát már etűdök és egyszerűbb koreográfiák betanulásán keresztül gyakorolják a tanulók.

Alaplépések és táncok
- Pas chassé A formák
- Pas chassé B formák
- Polinaise elő – hátra haladva
- Polka etűd
- Keringő koreográfia

Követelmények:

***A tanuló ismerje*:**
a történelmi társastáncok alaplépéseit

Legyen képes:
az évfolyam tananyagának stílusos bemutatására, a már előző évben megtanult lépésanyagból polka etüd és keringő koreográfia előadására.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

3. év tananyaga

A XIX. század könnyedsége mellett a barokk szertartásosabb, kifinomultabb, kötöttebb stílusával ismertetjük mg a tanulókat a menüett lépésein keresztül. A rokokó Gavotte lépései már klasszikus kifinomultságot is igényelnek.

Alaplépések és táncok
- XVIII. századi menüett bók
- Pas menü
- Menüett tánc
- Gavotte bók

- Pas gavotte
- Pas de zefír
- Pas ponpadur
- Galambocska
- Kiskontra tánc
- Polonaise etűd

Követelmények:

***A tanuló ismerje*:**
A történelmi társastáncok alaplépéseit
Legyen képes:
- felismerni a barokk szertartásos, kötöttebb táncstílusát, sajátítsák el a menüett lépéseit
- a Gavotte lépéseit stílusosan előadni.
- az évfolyam tananyagának stílusos bemutatására, a már előző évben megtanult lépésanyagból polka etüd és keringő koreográfia előadására.

4. év tananyaga

Az utolsó év anyagába kerül egy magyar úri, báli tánc a Körmagyar, mert stílusa eltér a gyerekek által ismert néptánctól, ezért nehezebb elsajátítaniuk.

Alaplépések és táncok
- Tarantella
- Gavotte tánc
- Francia négyes
- Palotás koreográfia
- Körmagyar lépései és tánc:

Andalgó	**Lejtő**	**Fonás**
Tétovázó	**Vágó**	**Keresztező**
Csalogató	**Toborzó**	**Bölcső**
Csárdás	**Lengető**	**Magányforgó**
Rida	**Emelkedő**	**Kisharang**
Cifra	**Verbunkos**	**Bokázók**

Követelmények:

A tanuló ismerje:
a tanévben tanult táncokat, lépéseit stílusosan előadni.

Legyen képes:
- a Palotás, a Közmagyar lépéseit stílusosan előadni, az összeállított koreográfiát eltáncolni,
- Táncos alkalmakkor való viselkedés szabályainak ismerete.

Számonkérés: A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot. A bizottság szótöbbséggel dönt.

Minimumkövetelmények:
- az adott évfolyam tananyagának ismerete
- a művészetek iránti érzékenység, kreativitás

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Képző- és iparművészeti ág

Grafika tanszak

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Vizuális alapismeretek	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rajz-festés-mintázás	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Műhely-előkészítő	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Műhelygyakorlat	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
Szabadon választható tárgy			(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Összesen:	4	4	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)	4-(5)

Tantárgyak: vizuális alapismeretek, rajz-festés-mintázás, grafika műhely-előkészítő, grafika műhelygyakorlat
Kötelező tantárgyak: rajz-festés- mintázás, műhely-előkészítő, műhelygyakorlat
Kötelező műhelygyakorlat tanszakai: grafika
Szabadon választható tárgy: tanulói igény szerint művészettörténet

A képzés ideje: 12 év

Az évfolyamok száma:
Előképző 2 év
Alapfokú évfolyamok 6 év
Továbbképző 4 év

Vizuális alapismeretek, rajz-festés-mintázás

Az alapfokú művészetoktatás 12 évfolyamára a program a következő cél- és feladatrendszert határozza meg:
- a látás és a látványértelmező képesség fejlesztése,
- a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása,
- a megjelenítő és a kompozíciós képesség fejlesztése,
- a vizuális gondolkodás képességeinek fejlesztése
  = az elemzés,
  = az elvont gondolkodás,
  = a képi gondolkodás,
  = a képzettársítás és a szintetizálás (sűrítés),
- jártasság a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben,

- jártasság kialakítása az anatómiai ismeretekben,
- a plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátítása,
- az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet (intermédia) megismerése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak ismerete,
- a vizuális kifejezőkészség fejlesztése.

Követelmények

A tanuló az **alapfok végén** ismerje
- a rajz-festés-mintázás alapelemeit,
- a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét,
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a plasztikai, rajzi, festészeti technikák alkalmazásának módjait,
- a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában.

A tanuló legyen képes
- a látványt értelmezni,
- a kompozíciós ismereteket alkalmazni,
- a síkban és térben alkotásokat létrehozni,
- a művészettörténet nagy korszakait ismertetni.

A tanuló a **továbbképző végén** ismerje
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeit,
- azok jel- és jelentésrendszerét,
- a sík- és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet (film, videó, animáció) kifejezőeszközeit és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók, a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes
- a tanár által vagy önállóan kijelölt témák (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,
- sík- és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, illetve a képi megjelenítések elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a nagy művészettörténeti korok eredményeit saját alkotó munkája során felhasználni.

TANANYAG

Vizuális alapismeretek

Előképző (1-2. évfolyam)

Az előképző célja

Az előkészítő szakasz munkafeltételeinek kialakítása, a tanulók kreatív képességeit fejlesztő program beindítása, az általános vizuális alapismeretek elsajátítása és az ezekkel való célszerű tevékenységsorok munkafolyamatainak kialakítása a tanulókban. Annak az igénynek a kifejlesztése, mely az örömteli munkát és a környezetükben fellelhető esztétikai minőségeket egyaránt felfedezi. Fontos feladata a programnak, hogy célként tűzze ki a gyerekek és tanárok közös tevékenységének, a fanári korrektúra elfogadásának igényét, az alkotó jellegű tevékenységek folyamatainak széles körű megismerését, vaKvis az alkotásra nevelés folyamatának megalapozását.

Az előképző feladatai:

- a kreatív munkára és a kreatív gondolkodásra nevelés,
- az általános vizuális alapismeretek, és az ezekkel való munkálkodás elsajátíttatása,
- a színek, formák, felületek és tömegek alapvető törvényszerűségeinek mer ismesetése és játékos módon való feldolgozása,
- az alapvető formaelemzés gyakoroltatása,
- a rajzi eszközökkel, képzőművészeti anyagokkal való ismeretek mélyítése,
- az arányok, a kompozíció, a tér és sík alapvető fogalmi ismerete és az ezekkel való alkotó játékos munka kialakítása,
- az önálló véleményalkotás, az önértékelés kialakítása,
- az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek jártasságszintű elsajátíttatása,
- az örömteli alkotómunkára való felkészítés.

Előképző 1. évfolyam

Ismerkedés a tanulókkal

Élményrajzok alapján tájékozódás a tanulók előzetes ismereteiről, rajzi készségszintjéről

Élménykifejezés

Élményrajzokon a szereplők érzelmeinek kifejezése

Az öröm (születésnapomon, győztem...), bánat (szomorú voltam:...), félelem (megijedtem...) megjelenítése

A színek hangulati szerepének felhasználása (mérettel, tiszta színnel a kép központi alakjának kiemelése)

Technika: zsírkréta, színes ceruza. filctoll

Ismerkedés a képi kifejezés alapelemeivel

Vizuális alapelemek: a pont, vonal, folt, megismerése

Játékos gyakorlatok:

- pont-sűrűsödés, ritkulás, vonal és folt képzése ponttal (eső; esőcseppek, szirmok),
- vonal - sűrűsödés, ritkulás, vékony, vastag. rövid, hosszú, vonalból foltképzés (zápor, szalmakötegek),
- folt-kicsi, nagy, fekete-fehér foltritmus (tél)
  Technika: grafitceruza, tusrajz, papírlepés

Műalkotások bemutatása:

- őskori barlangrajzok,
- poentilista képek,
  Vidor Vasarcly vonalas jellegű képei

Ismerkedés a kiemeléssel, a lényegmegragadóssal

Karakter kifejezése aranyok torzításúval

Hasonlóság, azonosság. különbözőség észrevételese

Jellemvonásul; felismerése képekről, fotókról

Technika: plasztikai feladatok

A tér felfedezése

A képmezőben való tájékozódás és ennek gyakorlati alkalmazása

Téri szituációs feladatok végzése építőkockával

Irányfelismerésjáték közben (fenn, lenn, kívül, belül)

Irányok ábrázolásával kapcsolatos munkák készítése mesejelenetekből

Technika: zsírkréta, tempera

A tér ábrázolása

A tanult téri szituációk és arányok ábrázolása saját élmény alapján (állatkert-ben,cirkuszban,játszótéren)
Séta az állatkertben, játszótéren (termések, növények gyűjtése)
Állatok rajza, formázása agyagból
Technika: zsírkréta, diófapác, lavírozott pác, monotípia, agyagozás

Bábkészítés - bábjátszás

A séta során gyűjtött növények, termések felhasználásával bábkészítés egyéni ötlet alapján
Az elkészült bábok segítségével szituációs játékok, mese dramatizálása

A színek világának felfedezése

Ismerkedés a színekkel:

- a főszínek megismerése,
- színkeverési próbálkozások,
- a hideg-meleg színek megismerése,
- színkontrasztok szerepe,
- a sötét és világos színek hangulati hatása

A feladatok végezhetők

- zene felhasználásával,
- az évszakok jellemző színeinek megfigyelésével,
- színkompozíciók létrehozásával

Javasolt technika: akvarell, színes ceruza, mozaik

Kiállítás, múzeumlátogatás

Múzeum vagy kiállítás közös látogatása. Lehetőség szerint néprajzi anyag megtekintése (tájház, népi eszközök, viseletek)
Csoportkiállítás rendezése

Minimumkövetelmény

A tanuló legyen képes

- a vizuális alapelemek összefüggéseinek felismerésére,
- az alapelemek alkalmazására (pont, vonal, folt, irány, tér)
- ábrázolásaiban a színek hangulatkeltő erejére építeni.
- Rendelkezzen alapvető jártassággal a színkeverésben.
- Jártasság szintjén ismerje a csoportos munka alapelemeit.

Előképző 2. évfolyam

Az előző évi ismeret felmérése

A méretek, arányok megértése, felismerése
A tér érzékeltetése (takarások)
Szubjektív színhasználat

Meseillusztráció készítés: leporelló-kollektív munkával
Technika: tempera, viaszolt festékrétegbe karcolás
Műalkotások bemutatása: egyiptomi képek (takarások, kiterített tér)

A szerkezet felfedezése

Szerkezettel kapcsolatos feladatok (rész-egész, folyamat. kezdet, *vég.* sorrend) gyakorlati alkalmazása tematikus munkán (pl.: szüret)
Technika: filctoll, papírdúc, papírvágás,-ragasztás

Portré és alakrajz

Önarckép készítése (emlékezetből vagy tükörből)
Szüleim portréja (alapvető arányokra figyelemmel)
Többalakos kompozíció alkotása (karácsonyi ünnepkör)
Technika: grafitceruza, zsírkréta, kollázs

A sík és tér

Sík és tér formának gyakorlati megismerése
Maszk rajza, maszk készítése
Témakör: farsangi népszokások (busójárás)

A külső tér megfigyeltetése séta során
Vázlatok késztrése épületekről

Játékos épülettervezés (papírplasztika, makett készítése vegyes anyagok fel használásával)

A térből szerzett ismeretek felhasználása kollektív munka során (az utcán)
A feladatsorban javasolt technikák: zsírkréta, pasztellkréta, tempera, agyag

A színek kifejező ereje

A színek hangulati hatásának felhasználása
Komplementer színpórok, színárnyalatok, tört és tiszta színek megismertetése
Gyermekmesékhez díszlet és báb készítése
Dramatizálás

Kiállítás múzeumlátogatás

Minimumkövetlemény
A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemeket (pont, vonal, sík., folt, felület irány. tér kontraszt) felismerni és alkalmazni,
- megfigyeléseit, élményeit egyszerű tárgyak, rajzok, festmények formájában megörökíteni
- a színek hangulatkeltő erejét alkalmazni.
- Ismerje és legyen képes alkalmazni
  a kiemelést,
- az anyag, forma, funkció összefüggéseit,
- az időbeliség képi kifejezésének néhány lehetőségét,
- önállóan (tanúri korrektúra mellett) a megismert technikákat.

Legyen képes a megismeri műalkotásokról és a környezetükben lévő tárgyakról (tanári segítséggel) véleményt mondani.

1-2. évfolyam tanítási céljai

Ismertesse meg a tanulókkal

- a vizuális nyelvrendszer alapjait,
- az ábrázolás alapvető törvényszerűségeit,
- az ábrázolási konvenciókat
- a művészettörténet néhányfontos (kezdeti) korszakát és e korszakokban alkalmazott alkotó módszereket

Feladatai

Ismertesse meg

- az egyes témák, témacsoportok: anyagokkal történő változatos feldolgozását,
- képzőművészet nyelvi. kifejezési módjainak néhány törvényszerűségét.

Segítsen ismereteket szerezni

- az absztrakció fogalmáról, a vizuális kommunikáció (képi jel-jelentés) összefüggéseiről és alkalmazásáról.

Alakítsa ki a tanulókban

- a tárgykultúra és a művészeti alkotások értekeit felismerő képességet
- az igényt az önállt alkotómunkára

Rajz- Festés- Mintázás

Alapfok 1. évfolyam

Formai felfedezések

A természeti és ember alkotta környezettel esztétikai szempontú vizsgálata.
Közvetlen élmények elemzése, motívumgyűjtés (gyűjtögetés)
A forma természeti, mesterséges) egészének és részeinek kapcsolata Jellemző nézetek, karakter megjelenítse vonalképző eszközökkel
A formák csoportjának kompozíciós megoldásai a kiemelés ,sűrítés alkalmazásával (lavírozott tus, -pác eljárás)

Mintázás plasztikai minőségekben (ritmus, textúra, pozitív-negatív) gazdag felület létrehozása agyaglapon nyomhagyással.

Az írás és a nyomtatás története a mezopotámiai kultúrától kezdődően különféle anyagokból (természeti, mesterséges) kollográfia készítése a fakturák kontrasztjával.

Színek kölcsönhatása
A Művészeti élmények (színház, tánc, mesék) feldolgozása színes kompozícióban, színkontrasztok, színharmóniák alkalmazásával (pasztell tempera, kevert technikák megoldásaival]

Saját élmény kifejezése képsorozattal a feladathoz kapcsolt műalkotások elemzése nyomán. szubjektív szín-, térábrázolás lehetőségeivel.

Mesehős portréja a színek kifejező erejének alkalmazásával (vidámság. bánat, félelem)

Forma és mozgás
Portré. Karakter ábrázolása a mimika. groteszk lehetőségeivel
Mozgásváltozás, mozdulat, egyszerű mozgássor elemzése, megjelenítése
Vonalas ábrázolás közvetlen élmény (mozgásos szituációk, film, fotó) alapján

A forma felépítése, formatömegek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-. guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
Szobrászati alkotások elemzése, kiállítás látogatás
Téli ünnepkor néhánv eleme (hagyományok, szokások)

Több figurás kisplasztika mintázása ünnepkörökhöz kapcsolódban (Betlehem, regölés)
Az anyagszerűség követelményeinek megtartása, ragasztás agyaggéppel

Játékkonstruálás, agyag-kerámia fejű bábok, babák textil és más anyagok alkalmazásával

Ember és terek
Épített terek. helyi építészeti (műemlék) alkotások megfigyelése, építészeti motívumok gyűjtése (vázlatok).

Síkjellegű városképi kompozíciók készítése sötét-világos folt redukcióval, kontraszttal
Tus és szénrajzok nagyobb méretben

Plasztikai megjelenítés papír és más anyagokkal Térplasztika illusztratív tartalommal (labirintus)

Nagyméretű, színes képi kompozíciók, csoportmunkával szubjektív szín és tér használattal. az alkalmas technika megválasztásával.

Minimumkövetelmény

A tanuló ismerje és legyen képes alkalmazni

- a síkbeli ábrázolás alapvető elemeli
- a különböző rajzi és festészeti technikákat (tus. szénrajz, őzfestés, tempera). Legyen képes vizuális élményeit megörökíteni

Alapfok 2. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Természeti motívumok

Növényei: (fák) formája, szerkezete, színei, a forma és színkarakterek (színes ceruzák, kréták, akvarell technika)
Tematikus feladatok a tanulmányok felhasználásával
Életfa motívum megjelenítése (népmesék, legendák, mítoszok alapján)_ sgraffito jellegű viaszos technika alkalmazása
Átírás képi rénnyel, egyéni, esztétikuson formált kifejezéssel (színes tussal)

Növény és állat tanulmányok, illusztrációk különböző művészeti korokból, különböző kultúrákból
A mítoszok, legendák állatai
Fantáziára épülő illusztratív feladatok

Állatok ábrázolása közvetlen élmény alapján
Mozgás, arány, formatömeg érzékeltetése vonalrajzzal

A mesék táltosai, paripái - alkotó képzelet és tanulmányok felhasználásával,
figurális dombormű mintázása

Kép, jel, jelkép, szimbólum

A forma jele, a karácsony jelképei - dekoratív tervezés
Mézeskalácsformák tervezése
A mézeskalács sütés hagyományai, a mézeskalács díszítése
Karácsonyi díszek szalmából
A népi játék, a népi kézművesség néhány eleme

Az emberi arc belső arányai, a karakter. a mozgás-változás. a mimika megjelenítése képi igénnyel
Alakoskodásuk, szimbolikus tartalmak megjelenítése plasztikában

Viselhető maszk készítése torzítással, szimbolikus tartalommal, plasztikai minőség, grafikai minőségek alkalmazásával (papír-, gipszmasé, agyag)

A képzőművészet és társművészetek (színhám irodalom, zene, tánc) kapcsolata
Testfestés, maszkjelmez, díszlet készítése

Forma, tér, szerkezet

A különböző korok szerkezeti találmányainak vizsgálata
Konstruálás, különböző szerkezetek készítése többféle anyag felhasználásával (pálcák, drót)
Néhány egyszerűbb szerkezei képi síkredukciója
Képzelt gépek szerkezetek emberszabású konstrukciók színes kompozíciói, csoportmunkában, nagy méretben, illusztratív tartalommal
Kiállítás látogatás (műfajok felismerése)

Minimumkövetelmény
tanuló rendelkezzen alapvető formaismerettel.
Tudja alkotó módon alkalmazni ismereteit a képi, rajzi, plasztikai kifejezésmódokban.
Ismerje és alkalmazza a síkbeli ábrázolás alapelemeit.
Legyen képes egyszerű rajzi, festészeti technikák alkalmazására.
Tanári segítséggel legyen képes egyszerű beállítások képi, plasztikai bemutatására, a mesék, történetek. irodalmi művek képi megfogalmazására.

A 3-6. évfolyam tanítási céljai

Ismertesse meg a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatát.
Alakítsa ki a tanulókban

- a rajzi, képi, plasztikai nyelv segítségével gondolataik önálló, alkotó módon történő kifejezését,
- a csoportos és egyéni kreatív tevékenységek számos tormaját,
- a kritikai véleményformálás igényét és képességét, mely a saját és mások alkotásainak megítélésében segítségükre válhat,
- a művészet iránti érdeklődést.

Feladatai

- A látvány értelmezésének fejlesztése
- az ebben szerepet játszó tényezők (formai és tartalmi elemek) megismerése az elvont gondolkodás (absztrakció) szerepének felismerése és alkalmazást: munkáikban
- a sűrítés, és Jelbontás. mint alkotói (komponálási) eszköz ismerete cs alkalmazása
- a képi kifejezés összefüggéseinek felismerése és alapszintű alkalmazása a művészettörténeti ismetelek tudatos beleépítése az alkotó tevékenységbe.

Alapfok 3. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

A síkból a térbe

Emelkedő forma grafikai, színbeli, plasztikai és egyéb feldolgozása.
A vizuális alapelemek (pont, vonal, folt) virtuális (képzelt) térbe történő elmozdulásai
Játék a vonallal a sík és tér határán

Térábrázolási rendszerek

Térábrázolási rendszerek feldolgozása a művészettörténet nagy korszakain keresztül, műalkotás-elemző órák: segítségével
Őskor, Egyiptom, Mezopotámia, Görögország, Római Birodalom

Tér és idő feldolgozása

Saját élmény, munkafolyamat megjelenítése képsorozattal
Teljes síkba forgatás, mitologikus terek építése, megrajzolása axonometrikus formában
Technika: tempera, tollrajz

Statika és dinamika

Statikus és dinamikus kompozíciók fejlesztése,alá-fölészervezés,nagyságrendi kiemelések természetes és mesterséges formák, saját élmény és illusztrációs feladatok segítségével
A kompozíciós elemek szerepe
Technika: tollrajz, feslés, kollázs, nyomatok, plasztika

Vonal, folt, szín

A vonal, folt és szín formaképző szerepének vizsgálata szabad témaválasztás alapján
A természetes és mesterséges környezet, a hagyományos népi életmód eseményeinek feldolgozása

Archaikus kultúrkincs

Az archaikus kultúrkincs és évszakhoz fűződő népi hagyományok képi plasztikai és grafikai feldolgozása
Teremtésmítoszok, Gilgames eposz, görög mitológia

Minimumkövetelmény

A tanuló ismerje és használja a sík és tér alapelemeinek rendszerei. Tudjon bánni a grafikai eszközök közül a tollal, krétával.
Ismerje a 12 fokú színskálát és tudja azt képek elkészítésénél alkalmazni. Ismerje az emberiség mítoszainak néhány fontos művét és legyen képes ezzel kapcsolatos művek elkészítésére.
Tudja és ismerje a vonal, folt, szín képalakító szerepét.

Alapfok 4. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

Szín-világ

Szín-világ a monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
Tiszta színekből és szürkékből építkező kép
Három főszínre hangolt kép
Magában való színkontraszt (J. Itten), színezet kontraszt
Komplementet színpórok
Szín és tér, színes tér-színes plasztikák

Spirál és hullám

Természetes és mesterséges formák szerkezeti, látvány utáni és élményszeri feldolgozása

Képi (olajpasztell, tempera, foki, montázs, kollázs), grafikai (metszel., tollrajz) és plasztikai (gipsz, agyag) feldolgozás

Műalkotás elemzés

Összehasonlító műelemzés az ókeresztény kortól a XX. sz. elejéig
Az elemzés és feldolgozás az évfolyam feladataihoz kötődik

Életképek

Életképek és térábrázolási rendszerek
Korok ünnepeinek és hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási rendszerek segítségével
Képi, grafikai, plasztikai, fotó, videó feldolgozások. életképek., jelmezek díszletek

Mondák, eposzok

Mondák, eposzok illusztrációs feldolgozása, képi megjelenítése (Biblia
Arthus mondakör, Mahabharáta - Szávitri története, a csodaszarvas monda)
Főhős és mellékszereplő viszonyának kompozíciós érzékelletése
Ikonszerűség és epikus előadásmód
Zárt formájú kompozíciók

Minimumkövetelmény
A tanuló ismerje a szín téralkotó szerepét a monokrómiától a koplemeterig.
Legyen képes mesterséges és természetes formák rajzának elkészítésére, a bennük rejlő dinamika felismerésére.
Legyen képes illusztrációs munkák készítésére.

Alapfok 5. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra) összesen 72 óra

Szerkesztések
Az axonometria, perspektíva, rekonstrukció tapasztalati úton történő megismertetése

Test-modellek
Az egyszerű és összetett forgástestektől a zárt és nyitott szögletes testekig
Modellezés, származtatás, nézőpontváltás. vonal értékek
Technika, ceruza és szénrajz

Drapériák, egyszerű csendéletek
Színproblémák: lokál, valőr. reflexek, szín redukció. monokromitás
Megvilágítási feladatok
Telifény, szemből világítás, ellen- és súrolófény (rajz, festés, fotó…)

A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a romantika
Kompozíciós művek, a tér illúziunisztikus megjelenítése
A műfajok születése
A megismert művészettöténeti korok műveinek felhasználásával parafrázisok készítése (portré, csendélet, tájkép)

Minimumkövetelmény
A tanuló ismerje a vetületi axonomerikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, tudjon azok segítségével egyszerű és bonyolult testcsoportokat ábrázolni.
Legyen képes a színdinamika ismeretei felhasználásával önállóképek elkészítésére.
Ismerje és tudja alkalmazni önálló munkáinál a plasztikai szabályok, negatív pozitív formákat.

Alapfok 6. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 nra), összesen 72 óra

Nézőpontváltás
Természeti formák és drapériák együttes megjelenítése, kompozícióban rendezése
Nézőpontváltás
A kompozíció és a látványábrázolás szempontjai
Festés, rajzolás (tempera, akvarell, pasztell, ceruza, kréták, toll, szén)

A portré
Portré készítése élő modellről
Szerkezeti és aránynyrend
A fej mozgásban
Nézőpontváltások tónusos ábrázolás (képi igénnyel)
A portré rajzolás kánonjai

Az emberi alak
Alak vizuális, térbeli helyzetének mozgásának felismerése és feldolgozása
Kroki, szerkezeti rajz, résztanulmányok (kéz láb)
Rajzi, plasztikai munkák

Játék a műalkotással (összevetések)

Impresszionizmus, századelő, törzsi kultúrák, fauve a XX. sz.-i izmusok, avantgrade neoavantgarde

Játék a műalkotásokkal (belenyúlás, átalakítás, montázsok)

A megismert művészettörténeti korszakok kreatív feldolgozása képi plasztikai eszközökkel

Szintézis - Mestermunka

Önálló alkotás létrehozása személyes vagy irodalmi élmény alapján tetszés, szerinti technikával az eddig megismert képzőművészeti témák, feladatot: és technikák segítségével.

Minimumkövetelmény

A tanuló ismerje és használja a jártasság szintjén a képi, plasztikai, grafikai technikák alapelemeit.
Sajátítsa el és használja az ábrázolási konvenciók alapformáit.
Legyen képes önállóan a klasszikus emberábrázolások alkalmazására (képi, plasztikai feldolgozás)
Ismerje a művészettörténet nagy korszakait, legyen jártas a műalkotások elemzésében.

TOVÁBBKÉPZŐ

A Továbbképző célja

A korábbi években - illetve a műhelymunka során - elsajátított technikai és formai eszközök széles körű alkalmazása, az ezekben való jártasság elmélyítése a tanulók számára.
A továbbképző évfolyamain a rajzi, színbeli. illetve sík- és térbeli tevékenységek széles körű alkalmazása, gyakorlása lehetőséget adhat a tanulónak a teljesebb önkifejezésre és a szakirányú továbbtanulásra.

A továbbképző Feladatai:

- az önálló alkotómunka elemeinek kialakítása, azok sokrétű használata
- a látványelemzésben szerepet játszó tényezők tudatosítása.
- a látás és látásérzékelő képesség, a megjelenítő képesség, kompozíciós készség, az elvont gondolkodás (absztrakció és elvonatkoztatás, redukáló képesség) és az elemző képesség fejlesztése.
- jártasság kialakítása a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben, valamint az anatómiai ismeretekben.
- az egyes festői és szobrászi technikák. valamint a médiaművészet megismertetése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak, s az azok ismerete alapján levonható tapasztalásoknak, összevetéseknek tárgyilagos. elemző ismerete.

7. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

A 7-10. évfolyam lényeget az alkotó és a stúdium jellegű feladatok váltakozása adja.

A 7. évfolyamban a tananyag egy jelentős része az előző években megismeri és alkalmazott rajzi, festészeti és mintázási alaptechnikák alkalmazását és azok továbbfejlesztését tartalmazza

A síkbeli és térbeli ábrázolás és kifejezés eszközrendszerének az önálló alkotó folyamatok megismerése és alkalmazása fontos feladata ennek az évnek.

Az egyes feladatokra tervezett időmennyiség az adott téma időigényességét jelzi de csoportra vagy egyénre méretezve átrendezhető.

Feladatok a térre - síkban

Rajzolt és festett belső terek- a perspektíva törvényei szerint
Teremsarok, táj az ablakon át, beállított interieur rajzolósa, festése
A felületek és formák változatos megjelenítése- kiemelések és tónusozások
Szerkezeti rajz, tónusos rajz szénnel, gittel, pasztellal, akvarell
Az elkészült tanulmányok feldolgozása: tollrajz, színespapírkollázs és grafikai lapok (linó-, papírmetszet) formájában

Feladatok a térre - térben

A külső és belső tér ábrázolása egyszerű térbeli elemek segítségével
Agyagszobor, agyagplakett készítése a mintázás alapelveinek- formaépítés., arányok, térbeliség, pozitív-negatív formák - szemléletes megjelenítésével

Javasolt szemléltetés: Nagy lstván, Fercnczy Károly, Fercnezy Béni, Balcsay Bonnard, Vuillard, SchaárErzsébet

Feladatok a térre

A drapéria
Szerkezeti és tónusos rajzok, kevert anyagokkal való ábrázolás (rajz és akvarell, szén és pasztell) a drapériamozgásban
A szálló drapéria, mint téma
Fotó készítése drapériáról és annak megfestése
A drapéria, mint plasztikai elem, takarások és díszítések
A drapéria, mint jel
Fríz mintázása gipszfaragás drapéria motívum után, gipszöntések drapériáról
Javasolt szemléletés:
Caravuggio. Barcsay, Manzu, Christo. Giacometti

A portré

Egyszerű szerkezeti rajzok, a formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok, fej rekonstrukció koponya alapján és szerkezeti ismeretek (pl.: a Magyar Nemzeti Múzeum koponyából történő rekonstrukciós szobrainak vizsgálata)
Koponya ceruzarajza
A prtré, mint karakter, karikatúrúk és krokik készítése modell alapján vonalas rajz- önarckép
Portré készítése, koponya mintázása
Gömb, mint térbeli probléma - mintázás
Osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
Portré gipszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző nézetekből
Javasolt szemléltetés:
reneszánsz portrék, Cezanne fesunények, római portrészobrok, Melocco, Barcsuy, Picasso, Schuúr, Modieliani, Brancusi, Chuck Close

Rajzi és plasztikai tanulmányok "segédanyagai"

Vázlatok készítése
A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével) vonalhálós rajzolás, faktúrák, a mintázásban testrészek, fejrészek rajzolása és mintázása, esetleg gipszöntvény alapján
Fotóhitelességű és expresszív résztanulmányok, krorkik

Javasolt szemléltetés: Dürer, Rembrandt, Székely Bertalan, Escher, Ferenczy Béni, Picasso, Lautrec.

Ábrázolás és szerkesztés

A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban

Gyakorlatok a kétpontos perspektívával, a kavallieri axonometria és a Monge szerkesztéssel
Vonal a térben - fém, spárga és üvegplasztikák
Javasolt szemléltetés:
Escher, építészeti rajzok, tervek

Nagy méret, kis méret

A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A0 rajzlap), illetve kisméretű kartonra (A4 méret)
A méretváltásból adódó kompozíciós problémák kielemzése
Az olajfesték használatának kipróbálása

Minimumkövetelmény

A tanuló legyen jártas a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek alkalmazásában. Ismerje a sík és térábrázolós szabályrendszerét; a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolások leggyakoribb formáit; az ábrázoló geometria és a szerkesztő térábrázolás szabályait.

Legyen jártas a látvány, illetve annak képi megjelenítésének értelmezésében, a sík és térbeli művek önálló alkotó létrehozásában.

8. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

A 8. évfolyam feladatai a komponálás, az önálló munkaszervezés, beállításelkészítés és a feladatok korrektúra mellett való többértelmezésű feldolgozása körül rendeződnek.
A tanulók jártasság szinten kell, hogy ismerjék a tárgyi világ és annak vizuális leképezése során előforduló eljárási fázisokat, a szakmai, technikai megoldás között önállóan tudjanak választani.
Fontos célkitűzése az évnek az egyéni korrektúrával történő fejlesztés, melynek során az alkotómunka egyes fázisai a tanulók számára is markánsan kirajzolódnak.
A tanulók az év során bejárhatják a stúdium jellegű feladatmegoldásoktól az egyedi témaválasztásokon keresztül a kreatív képzőművészeti tevékenységek, feldolgozások sorát.
Az adott témaegységekre előirányzott óraszámok a csoport képességeinek és a haladás irányának megfelelően alakíthatóak.

Az alak

Krokik az állatkertben vagy vázlatok háziállatokról
Krokik csoporttársakról, álló, fekvő és mozgó alakok
Rajz, agyag és viasz krokik, tus és pácvázlatok
Csontváz rajza
Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása, kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alakrészletek rajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról
Javasolt szemléltetés:
Izsó M., E. Muybridge, D. Hockney, Rodin, Holbein, Dürer,
Giacometti.

Figura a térben

Beállítás interieurben, a figura és tér viszonya a fény-árnyék változásaiban

A geometrikus tér és a szerkesztett árnyék figurával, arányproblémák, agyagban mintázott figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben, plain air és embercsoport

Javasolt szemléltetés:
Szinyei M., Degas, Monet, Schaár E., Caravaggio, El Greco, Csernus T.

Átváltozások

Az eddig készített munkák feldolgozása más anyagokkal, más méretben
Új beállítások szokatlan megvilágítási effektekkel
Plasztikai munkák szokatlan- talált - anyagokkal
Egy feladat sokféle megoldása, variációk anyagokra, stílusokra

Javasolt szemléltetés:
M. Emst, Picasso, Ensor, Dali, Duchamp

Változatok művészettörténeti alkotásokra

Másolatok készítése, hagyományos festészeti, plasztikai és grafikai eljárásokkal, belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, híres festmények meg-mintázása, méret- és elemváltoztatások

A természetben

Vázlatok és festmények készítése a természetben
A plain air-ben való munka megismertetése
Grafikai művek készítése vonalrajztól a lavírozott tusig
Az akvarell és a gouache. Fotózás a természetben
Fotóséták
Javasolt szemléltetés:
a barbizoni iskola alkotásai, a nagybányaiak, a szolnoki és a szentendrei mű-vésztelep műveiből

A szerkesztett és az illuzórikus tér

(Látszat és valóság)
A perspektíva csapdái, kvázi-terek készítése - tükörobjektek, díszlettervek egy megadott mühöz, *egy* ismert, pl. reneszánsz belső tér (festményháttér) megépítése makettben, megszerkesztése rajzban
Javasolt szemléltetés:
díszlettervek, építészeti alkotások, Bachmann G., H. Hollein

Minimumkövetelmény

A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők (fény-árnyék, folt, elrendezés stb.) tudatos alkalmazása az alkotó munkában.
A megjelenítés intenzitásának befolyásolása az önálló tevékenységekben. A vizuális nyelv jelentésrendszerének ismerete, elemzőképesség.
Az anatómia alapvető törvényszerűségeinek ismerete.
A képi konvenciók ismerete.
A rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásaiba]
való jártasság.

9. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

A 9. évfolyam tananyaga átmenetet képez a 8. és a 10. évfolyam elemző és alkotó újraértelmező feladatai között.
Megjelennek az átírással, az alkalmazott feladatokkal kapcsolatos tevékenységek, miközben egyre hangsúlyosabbá válik a korrektúra nélküli munkavégzés kialakítása, a művészettörténeti, néprajzi ismeretek alkalmazása, beépítése a saját alkotásokba.
A vizuális kommunikáció alaposabb megismerése, illetve a mozgókép bekapcsolása a tevékenységkörökbe a korszerű képzőművészeti szellem kialakítását segítheti elő.

Átírás és alkalmazás

Természet utáni tanulmányok átírása különböző grafikai technikákkal (tus, fotografika, papírmetszet, linómetszet)
Tervezési feladatok alkalmazott grafikai munkákra
Plakátok, naptárak, arculatok tervezése
Arcátírások, arcfestések, díszítő ábrázolások a testen, testfestés, tetoválás Smink és karakter, jellemző arcok egy színházi előadás szereplőinél.
Javasolt szemléltetés:
tetoválások, törzsi maszkok, ausztrál bennszülöttek testfestései, japán színészálarcok, fotografikák, linómetszetek (Nolde, Kirchner) plakátok különböző korokból

Játék a színekkel

Színsorok készítése és alkalmazása szabadon választott témára Színperspektíva és alkalmazása a korábban elkészült művek felhasználásával
Színviszonylatok érzékeltetése - fehér kép, fekete kép - készítése Monokrómia, monotónia, egyszínű sorozatok festésc

Javasolt szemléltetés:
a szinoid rendszer, a Bauhaus színtani dokumentumai, Károlyi Zs., P. d. Prancesca festmények

A térplasztika

Szobortervek külső környezetben
Formatanulmányok kövekről
Absztrakt formák
Természetes formák
Kút terv
Figura és természeti forma (pl.: növény, szikla) kapcsolata a plasztikába Különböző anyagok felhasználása térplasztikai munkákhoz
Javasolt szemléltetés:
Moore, B. Hepworth, Borsos M., Serra T. Cragg

A filmvilág

Filmtervek készítése adott témára:
• a kompozíció gyakorlása,
- a kivágás,
- montázs megismerése,
- önfilm készítése videokamerával, vagy S-8 kamerával. Javasolt szemléltetés:

BBS filmek a 60-as 80-as évekből, Maurer, Erdély M.

A műalkotás, mint korélmény

Játékos feldolgozás különböző stílusú képzőművészeti alkotásokkal Szobrok megfestése, festmények megmintázása stílusparódiák Alkotások készítése különböző eszközökkel, különböző stílusokban Műalkotásmontázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásol

Népművészet és természet

Népművészeti alkotások és azok anyagainak feldolgozása, természetk technikák (fazekasság, szövés, fonás, kosárfonás) beépítése alkotásokba Ismerkedés a magyar népviselet- és tárgykultúrájával
Javasolt szemléltetés:
népművészeti alkotások, anyagok és technikák, Samu Géza, Schéner M " Fáskör " művészei.

Minimumkövetelmény
Az elvont gondolkodás (absztrakció, redukáló és átíró képesség) kialakítása és gyakorlati alkalmazása.
Az elemző képesség jártassági szinten történő alkalmazása. Az ábrázoló geometria és alkalmazásának

ismerete.
A vizuális kommunikáció jel- és jelzésrendszerének alkalmazása. Az önálló alkotómunkára való törekvés kialakítása és gyakorlása.

10. évfolyam
évi 36 hét (heti 2 óra), összesen 72 óra

A tananyag a 10. évfolyamban természetszerűleg az utolsó három évben megismert és megtanult eljárások összefoglalása.
A tanulók ebben az életkorban már képesek önálló módon megszervezni alkotó tevékenységüket.
Az ismétlő jellegű feladatok egy-egy összefoglaló munkában is megjeleníthetők, de sok kisebb feladat megvalósítására is mód nyílhat.

Feladatok a festészeti alapismeretek összefoglalására

Szabadon választott témában tempera vagy olajfestmény készítése, színtervekkel és rajzi tanulmányokkal együtt nagy méretben (portfolió az alkotási folyamatról)

Feladatok a szobrászati alapismeretek összefoglalására

Szabadon választott anyaggal (gipsz, agyag, fa, viasz) köztéri szoborterv elkészítése szobrászállvány használatával

Tervrajzok, esetleg a mű elhelyezését imitáló fotómontázsok mellékelésével (portfolió a készülő szobor munkafázisairól)

Feladat a grafikai technikák alapszintű ismereteinek összefoglalására

Egy alkalmazott, vagy sokszorosított technikájú grafikai lap készítése szabadon választott témában, előkészítő vázlatokkal együtt (portfolió a készítés folyamatáról, az esetleges felhasználási módról — könyv, naptár, prospektus...)

Reklám

A tömegkommunikációs eszközök, sajtó, Tv, Rádió működésének megismerése (tájékozódás szintjén)

Egy reklámkampány vizuális elemeinek megszervezése (arculat, riportok, kisfilm) tervezési szinten

Javasolt szemléltetés:

reklámfilmek és szövegek a tömegkommunikációs csatornákról

Minimumkövetelmény

A tanuló ismerje:

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeit,
- azok jel- és jelentésrendszerét,
- a sík és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet kifejezőeszközeit és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a vizuális nyelv kommunikációs eszközrendszerét,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes:

- a tanár által, vagy önállóan kijelölt témák önálló (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,
- sík- és térbeli művek létrehozására,

- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, illetve az abból történő absztrakció elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a művészettörténeti korszakok megismert értékeit kreatív módon alkalmaz-ni, adaptálni saját alkotómunkájukban.

Grafika

A grafika műhelyprogram célja, feladata
A grafikai műhelygyakorlat tanítási célja az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások megismerése. A grafika két fő területének: a képgrafikusi és az alkalmazott grafikai tevékenységnek megismertetése.
A grafikai műhelygyakorlat célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló
- ismerkedjen meg a grafikai tevékenységhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókkal,
- sajátítsa el a grafikai munkához szükséges technikai eszközök használatát,
- ismerkedjen meg a grafika lehetőségeivel és korlátaival (sokszorosítható grafikák, illusztráció, reklámgrafika stb.),
- tudja kiválasztani és alkalmazni az egyéniségének megfelelő grafikai technikát,
- ismerje a szaknyelvet,
- legyen tájékozott a grafika művészettörténetében,
- tevékenységének végzésében váljon önállóvá,
- legyen nyitott az új médiumok megismerésére (számítógép),
- felkészültsége legyen alkalmas arra, hogy tanulmányait szakirányban tovább folytathassa.
A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanulót ismertesse meg
- a grafikai tevékenységhez szükséges technikai anyagok, eszközök, szerszámok működésével, kezelésével,
- a grafikai művészet egy-egy kiemelkedő képviselőjével,
- a segédanyagok tulajdonságaival, használatával,
- a szabványokkal, a méretekkel, az installálási törvényekkel,
- a szakma rövid történetével,
- a képzőművészeti gyakorlatban, a feladatokban felhasználható vizuális elemekkel (pont, vonal, szín stb.),
- a képépítés törvényszerűségeivel,
- a színelmélet alapjaival.
A grafikai műhelygyakorlat feladata, hogy a tanulóban
- fejlessze ki a feladatok elvégzéséhez szükséges önálló, kreatív, alkotói módszert,
- alakuljon ki véleménynyilvánítási igény és képesség,
- alakuljon ki a készített mű esztétikus megjelenítésének képessége.

Követelmények
A tanuló az **alapfok végén** ismerje
- a képépítés alapvető szabályait,
- a tanult grafikai technikákat, ezek továbbfejlesztési lehetőségeit és korlátait,
- az egyedi és sokszorosított grafika - különösen a megismert magasnyomási eljárások - sokszínű technikai lehetőségeit,
- a grafika történeti és technikai sajátosságait,
- a nyomtatásra és dúckészítésre alkalmas papírfajtákat, a linó és fém anyagokat.

A tanuló legyen képes
- az eddig megismert grafikai technikák alkalmazására,
- vázlatkészítésre, motívumgyűjtésre, feldolgozásra, átírásra, dúcra-dolgozásra,
- az egyedi és sokszorosított grafika - különösen a megismert magasnyomási eljárások - sokszínű technikai lehetőségeinek alkalmazására,
- esztétikus képi megjelenítésre.

A tanuló a **továbbképző végén** ismerje
- a legújabb nemzetközi és hazai sokszorosított grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a hazai kortárs grafika eredményeit.

A tanuló legyen képes
- önálló kifejezőkészségre és grafikai komponálásra,
- technikailag tiszta és kevert technikájú lapok létrehozására,
- az iparban használatos reklámhordozók (könyv, lemezborító, plakát) tervezésére,
- klasszikus sokszorosított grafikai faximile reprodukció készítésére,
- önálló gondolatokkal és képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- kiállításra alkalmas munkák alkotására.

Tananyag
Alapfok

1. évfolyam

Az első évfolyamos műhelyelőkészítő célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:
- sajátítson el olyan ismereteket, eszközhasználó képességeket, jártasságokat amelyek lehetővé teszik számára az abrázolást.

Az első évfolyamos műhelyelőkészítő feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan:
- keltse fel a tanulók érdeklődését a tárgyi környezet iránt,
- alakítson ki olyan alapozó ismereteket, készségeket, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását.

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:
- monotípia:
  - az egyedi rajz és a sokszorosítás kezdeteit
  - a pozitív és negatív nyomatot

- frottázs:
  - az anyagnyomatokat (kopírozás)
  - a különböző fakturális tárgyak nyomatait (bársony, vászon)

- papírmetszetet

A tanuló legyen képes:
- monotípia:
  - pozitív és negatív nyomat készítésére
  - tárgyakkal történő jelhagyásra

- frottázs:
  - anyagnyomatok készítésére
  - kisebb méretű tárgyak lenyomtatására (gomb, papír zsebkendő, levél)

- papírmetszet:
  - egyszerű papírmetszet készítésére
  - a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
  - balesetmentes munkavégzésre.

2. évfolyam

A második évfolyamos műhelyelőkészítő célja, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan a tanuló:

- sajátítson el olyan ismereteket, eszközhasználó képességeket, jártasságokat amelyek lehetővé teszik számára az ábrázolást.

A második évfolyamos műhelyelőkészítő feladata, hogy a vizuális neveléssel párhuzamosan:

- keltse fel a tanulók érdeklődését a tárgyi környezet iránt,
- alakítson ki olyan alapozó ismereteket, készségeket, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását.

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:

- monotípia:
  - a monotípiában használt anyagokat,
  - a vonal és a folt szerepét

- frottázs:
  - a tárgypecsét jellemzőit

- papírmetszet:
  - a papír tulajdonságait
  - a papíralakítás különféle formáit (vágás, tépés kartonból, alakítás, képépítés)

A tanuló legyen képes:

- monotípia:
  - több szín felhengerlésére
  - tárgyakkal történő jelhagyásra

- frottázs:
  - anyagnyomatok készítésére
  - tárgypecsét elkészítésére (pl.: kedvenc tárgy lenyomata mappákon, füzeteken)

- papírmetszet:
  - egyszerű papírmetszet készítésére
  - a papíralakítás különféle formáival történő képépítésre
  - a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
  - balesetmentes munkavégzésre.

Grafika műhelygyakorlat

3. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:

- grafika:
  - a grafika fogalmát, anyagait, eszközeit
  - a rajz szerepét a kézművészetben
  - az alkalmazott –és képgrafika közötti különbséget
  - a grafika nagymestereit
  - a kézi –és gépi sokszorosítás műveleteit

- a grafikai műhelygépeket
- a különböző fajta papírokat
- a grafikai technikák műfaji követelményeit
- az egyedi rajz szerepét a képi világ megismerésében (tanulmányrajz, vázlatrajz) és a képépítésben (festők, szobrászok, építészek rajzai)
- a gesztusrajzot
- az eszközök műfaj kijelölő szerepét (ceruza, ezüstceruza, szén)
- a képzőművészet alapfogalmainak szerepét a grafikai munkában
- a ritmus, felület, vonal, folt, kompozíció, szín, méret fogalmát

- vonalkarakterjáték:
  - a vonalhasználat fogalmát
  - az egyéniség megjelenítését önarcképvonallal, absztrakcióval
  - a vonal pszichikai kifejező erejét
  - a kifejezés, alkotás eszközrendszerét (lényegkiemelés, figyelemvezetés, elhagyás, leegyszerűsítés, sűrítés, elvonatkoztatás, absztrakció)

Legyen képes:

- egyedi rajzok készítésére, annak összes kritériumának, megismert lehetőségeinek felhasználásával
- ritmikus, lüktető felület kialakítására automatikus vonal használattal
- nyugodt és kavargó felület kialakításra

Feladatok

- a tenger kifejezése – nyugodt és háborgó – vonallal
- dombos vagy sziklás táj, természetes és épített környezet hangulati hatásának vonallal történő kifejezése
- élettörténeti mese jelrendszerrel történő bemutatása 12 részre osztott lapon
- személyek megjelenítése különböző formákkal
- illusztráció készítése tusrajzzal
- hasonló hangulatra, színre, technikára, harmóniára, diszharmóniára épülő kompozíciók összeállítása azonos méretben (3-4 egységből álló illusztrációs sor)
- saját mappa tervezése, kivitelezése
- saját jel –betűkarakter, embléma kialakítása
- természeti formák grafikai tanulmányozási és felhasználási lehetőségei

Minimumkövetelmény

- a tanuló tudjon gyakorlatban és elméletben különbséget tenni az egyedi és a sokszorosított grafikai eljárások között
- ismerje fel és alkalmazza azt

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

4. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:

- a nyomtatott kép létrehozásának kritériumait
- a pozitív –negatív foltok, tömegek, a pont, vonal, folt, ritmus, egyensúly, mint képalkotók, formaképzők
- a foltok érzelmi, értelmi hatását
- a nyomtatott kép térhatásának lehetőségeit

- az alkotás technikáit (agyagnyomatok, krumplinyomat, frottázs, papírmetszet, kompozíciós gyakorlat)
- a dúc fogalmát

Legyen képes:
- különböző színű és felületű papírra különböző tárgyakkal történő nyomatok készítésére
- sokszorozásra (egy forma több nyomata)

Feladatok
- a természetben, környezetünkben található nyomtatásra alkalmas tárgyak gyűjtése
- ujjbegynyomat, zsebkosznyomat, aprópénznyomat, morzsanyomat, gombnyomat, falevélnyomat, kőnyomatok, ág, inda, talált tárgy nyomatának készítése
- ceruzával frottázs, kopírozás, majd dúcként használva nyomtatás készítése
- kiválasztott kedvenc tárgy nyomatával pozitív-negatív forma, vaknyomat, dombornyomat, ritmus, harmónia, diszharmónia létrehozása
- képkeret, bordűr, foltstruktúra kialakítása a tanult ismeretekkel
- természeti forma és azok rajza, majd frottázsa
- faktúranyomatok képzése kordbársony (mikro, makro) vonalaival
- geometrikus kép kialakítása
- krumplinyomat készítése
- papírmetszet készítése
- papírpecsét készítése
- az eszközök helyes használata

Minimumkövetelmény
- a tanuló ismerje a frottázs és a monotípia fogalmát, ismerje fel technikai különbözőségeiket, tudjon róluk beszélni

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

5. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:
- a tömeg –egyensúly, pozitív – negatív forma sajátosságait
- a sokszorosított grafika műfaji jellegzetességeit
- a belső szerkezet, mozgás, játékosság, felület, elrendezés, dekorativitás, ritmus, dinamizmus fogalmát
- grafikatörténetből a magyar linómetszőket
- az átírás, egyszerűsítés lehetőségeit
- a linó sajátosságait
- a színek szerepét a magasnyomásban

Legyen képes:
- linóleum illetve PVC padlóba történő metszésre
- vésőeszközök, festékező hengerek helyes használatára

Feladatok
- linókészítés
- próbalemezek nyomtatása
- pecsétlőhenger készítése
- exlibris készítése
- többdúcos linómetszet készítése
- sorozatkészítés amorf keretű linódúcokkal

- az eszközök balesetmentes használata

Minimumkövetelmény

- a tanuló a gyakorlatban tudjon – feladatának – megfelelően választani a magasnyomási eljárások között
- ismerje a papírmetszet és a linómetszés műfaji szabályait, a dúc fogalmát

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

6. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:

- a kifejezés, a látvány, az élmény és az eszköz egységét, egységesítését
- az egyén kifejező eszközeinek műfaji sajátosságait
- a látvány értelmezésének különböző műveleteit (pl.: az átírás különböző lehetőségei, a pont, vonal, folt szerepe a sokszorosított dúcokon és azok megjelenése a nyomatban)
- a hordozó felületek, szívópapírok tulajdonságait
- a megdolgozási, felületsebzési sértési lehetőségeket, a mélynyomás alapjait
- a savak szerepét
- a magas és a mélynyomás variálásának lehetőségeit
- a tiszta és kevert technikákat
- vízjeleket, papírméreteket

Legyen képes:

- alumíniumkarc, ezüstceruzarajz, alumarás készítésére
- idegen anyagokkal történő felületképzésre
- hidegtű vagy puszta tű alkalmazására

Feladatok

- alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel (pl.: dörzspapír)
- különböző alakúra vágott dúcformák variációival tetszőleges képalakítás
- a dúc kézzel színezésével különböző színhatások, színhangulatok elérése
- alapozó anyagok felfestésével, rajzolásával, saválló területek kialakításával geometrikus képi séma vagy figurális, dekoratív felület létrehozása
- az eszközök balesetmentes használata
- naptár készítése a 12 csillagöv felhasználásával, szabadon választott technikával (linó vagy hidegtű)
- versciklus illusztrációja, több önálló egységből összeálló sorozat készítése

Minimumkövetelmény

- a tanuló tudjon különbséget tenni a magas- és mélynyomás között
- ismerje fel a nyomatokon az erényeket és a hibákat
- tudjon értékelni, művészettörténetileg meghatározni, technikai kritikát mondani
- legyen képes munkáját esztétikusan tálalni

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Továbbképző

7. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:

- a rézkarc és a rézmetszés fogalmát, történetét
- a kemény, félkemény és lágy anyagokat
- az anyagelőkészítés műveleteit (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás, hátlap)
- a pauzálás, átfordítás technikáját
- a pszeudo fogalmát

Legyen képes:
- egymaratásos rézkarc készítésére
- másolásra (egy a művészettörténetből vett példa tanulmányozása után stílustanulmányok készítése)
- tudatos alakításra
- a próbalemezek vagy korábbi munkák kijavítására

Feladatok
- próbalemezek, próbanyomatok készítése
- festékkeverési gyakorlatok
- a már kész nyomódúc (színnel, magasnyomással, átírással, szatirikus megoldásokkal való) variálása
- a használt eszközök balesetmentes alkalmazása

Minimumkövetelmény
- a tanuló ismerje a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon, tudjon róluk beszélni
- használjon egy-két rézkarcgazdagító eljárást

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

8. évfolyam

Követelmények, tananyag
A tanuló ismerje:
- az egyediség kritériumait (egyéniség, klasszicitás, önkifejezés)
- a kiemelés – elhagyás, térbeliség, síkrafeszítettség, önálló vonal- és formakialakítás, szín és foltkötés, fejlesztés lehetőségeit
- az illusztráció fogalmát

Legyen képes:
- önálló munkavégzésre (műhelysarok és szerszámpark kialakítása, munkapadrend, szerszámok elérhetősége)
- egyéni tervezésre
- számítógép alkalmazására

Feladatok
- szabadon választott vers ill. próza illusztrációja (zene képi megjelenítése vagy lemezborító terve)
- könyvborító, hangversenyplakát tervezése
- a képhez felirat – betű, tipográfia - tervezése
- a használt eszközök balesetmentes alkalmazása

Minimumkövetelmény
- a tanuló ismerje fel és tudja alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit
- ismerje a foltmarási és foltlétrehozási eljárásokat

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

9. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:
- a kortárs grafikai és hazai törekvéseket
- a képi megjelenítés eszközrendszerét
- a tervezés fázisait
- a vázlatkészítés javítási, korrigálási lehetőségeit

Legyen képes:
- sorozat tervezésére kisméretben egyedi grafikai lapokon
- önálló munkavégzésre

Feladatok
- a kész munkák lenyomtatása után installálás (kis kiállítás létrehozása)
- meghívó, plakát készítése a sorozat elemeinek felhasználásával
- a használt eszközök balesetmentes alkalmazása

Minimumkövetelmény
- a tanuló legyen tisztában a grafika - különösen a rézkarc és rézmetszés – történetével
- tudja megnevezni a nagy művészettörténeti stílusok egy-egy grafikai egyéniségét és azok munkáját
- legyen tisztában a képgrafika és az alkalmazott grafika összeépítésének lehetőségeivel

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

10. évfolyam

Követelmények, tananyag

A tanuló ismerje:
- a sokszorosított grafikai eljárások megújításának lehetőségeit
- a klasszikus grafikai lapok manipulálásának etikai, esztétikai, művészettörténeti problémáit
- a szitanyomást és a litográfiát
- az offszett eljárásokat, fotomechanikus eljárásokat, nyomdai eljárásokat

Legyen képes:
- a már kész (korábban készült) klasszikus rézkarcok, linók nyomatainak, nyomtatásának vagy magának a dúcnak manipulálására, rámásolására textilre, tükörre
- önálló hangulatú, sokszorosított eljárások nyomait magán viselő akciók létrehozására

Feladatok
- performance - közös csoportmunkában
- a modern számítógépes grafika érintőleges megismerése
- az op art, pop-art, ready mode, fluxus, body art, happening játékok során új kifejezési eszközök keresése
- a használt eszközök balesetmentes alkalmazása

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje és alkalmazza a modern XX. századi grafikai törekvések egyes eredményét, érdekességét
- ismerje a grafika történetét, fő törekvéseit, törvényszerűségeit
- alapfokon legyen tájékozott a komputer grafikai használhatóságával

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Művészettörténet

A művészettörténet oktatás célja

A művészettörténet oktatás szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a rajz-festés-mintázás órákon, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy tanításának célja, hogy

- keltse fel a tanuló érdeklődését, tegye érzékennyé és nyitottá a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására,
- a tanuló sajátítsa el a vizuális nyelv alapelemeit, tanuljon meg olvasni a műalkotásokból,
- a közösen végzett és egyéni műelemzéseken keresztül ismerje meg az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokat,
- a már megismert művészettörténeti korokat új összefüggésbe helyezze, vizsgálja azok formanyelvét és stílusjegyeit,
- kiemelten foglalkozzék a korok-korszakok kapcsolataival, a kölcsönhatásokkal, egymásra épülésekkel, ellentétekkel, szakításokkal az összehasonlító elemzések során,
- biztosítsa az eligazodást a művészettörténet emlékanyagában, valamint az ismeretek beépülését, felhasználhatóságát a tanuló életébe és munkájába,
- az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével váljon képessé az önálló, alkotó jellegű műelemzésre.

A tantárgy tanításának feladata

-nyújtson művészettörténeti, művészetelméleti és műfaji ismereteket az őskortól napjainkig,
- foglalkozzék a világkép és a képzőművészet viszonyával,
- mutassa be a művészet folytonosságát és korról korra változó jellegét;
- mutassa be a művészeti ágak kapcsolatát,
- ismertesse a művészettörténet nagy alkotóit és jellemző alkotásait az őskortál napjainkig,
- végezze el az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítását,
- értelmezze a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát,
- foglalkozzék a tárgy- és környezetkultúra történetével,
- ismertesse a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, a népi kultúrákban és a városi folklórban.

A tanulóval ismertesse meg

- a művészetek formanyelvének alapvető elemeit,
- a művészet ábrázolás- és kifejezésbeli sajátosságait,
- a legjellemzőbb kifejezőeszközöket és komponálásmódokat a műalkotásokban,
- a tárgyi környezet elemeit és az esztétikai minőségek kifejeződését a látványokban,
- alakítsa ki a tanulóban az önálló tájékozódás képességét, az ismeretszerzés igényét jelentős műemlékek,
- múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával,
- értelmezze a művészet helyét a kultúrában és a társadalomban,
- fejlessze a képi-plasztikai önkifejezés képességét a megismert alkotó eljárások igénybevételével,

- használja a legkülönbözőbb és legkorszerűbb művészeti médiumokat,
- érzékeltesse a műfajhatárok elmosódását,
- ismertesse a műfajok közötti közlekedés lehetőségeit.

Követelmények az alapfok végén

A tanuló ismerje
- az elemi kifejezési eljárásokat és ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok (korszakok), irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló tudjon
- műalkotásokat olvasni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- megismert stílusjegyeket az egyéni alkotómunkában felhasználni; az egyes művészettörténeti korokra jellemző kifejezésmódok, utánzások alkalmazásával.

A tanuló legyen képes
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére,
- a művészettörténeti ágak kapcsolatainak és kölcsönhatásainak felismerésére,
- a környezet és a mindennapok vizuális hatásainak feldolgozására,
- műalkotások értelmezésére, elemzésére egyéni véleményalkotással,
- a tanult kifejezési formák és ábrázolásmódok alkotó alkalmazására.

A továbbképző végén

A tanuló ismerje
- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat,
- értse meg a természeti és mesterséges környezet viszonyát és azok kölcsönhatásait.

A tanuló tudjon
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- alkotó módon használni megismert kifejezési eljárásokat és ábrázolási konvenciókat személyes élmények kifejezésére,
- reálisan értékelni - önmaga és mások munkáját, eredményeit.

A tanuló legyen képes
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- észlelni és megítélni esztétikai minőségeket tájban, épített környezetben és tárgyakban,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önállóan dönteni az alkotó munkában alkalmazandó technikák, anyagok és eszközök megválasztásában.

A tanulónak alakuljon ki önálló, alkotószellemű műelemző készsége a vélemények ütköztetésével, a vitakészség fejlesztésével.

Tananyag

Alapfok
3. évfolyam

Őskor:

- az emberré válás folyamata
- a művészet kezdetei
- használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégibb emlékei

- plasztikák, idolok, állatszobrok
- barlang- és sziklarajzok, festmények
- a megalitikus kultúra emlékei

A Kárpát-medence őstörténete

A kor hiedelemvilágának tükröződése a művészetben. A termékenységkultusz jelentősége. Házi istenek, idolok, ember- és állat alakú edények. Az edények karcolt, festett, rátétes díszítése. A szövés technikája. A házak formája

A Körös-kultúra falvai, istennői. Az Alföld vonaldíszes kerámiái. Rézművesek a Dunántúlon

Mezopotámia

- földrajzi adottságai (öntözéses gazdálkodás), népei,
- az egyes népek kultúrája:
- a sumér írás és templomépítés. Az asszírok városépítészete. Babilon birodalmi létesítményei (városfal, városkapu, palota, szent út, zikkurat)
- a perzsák új szerkezeti megoldásai és díszítési módjai (persepolisi palotaegyüttes)
- a szasszanidák fém- és textilművészete

Az ókori Egyiptom építészete, szobrászata

Egyiptom társadalma, világképe, hitvilága, korszakai, konvenciói

A predinasztikus kor emlékei

Az óbirodalom halottkultusza, nekropoliszai

Sírépítmények (masztaba, piramis, terasztemplom, halotti templom)

A szobrászat stílusjegyei

A középbirodalom változó temetkezési szokása (sziklasírok)

Az újbirodalom monumentális templomépítészete, templomtípusai. A templomok tengelyes felépítése (pülon, perisztil udvar, hüposztil csarnok, szentély)

Az amarna kor művészete

A Ptolemaiosz-kor idegen elemei

A Kínai Birodalom

A nagy dinasztiák időrendi áttekintése

Hiedelemvilág, az ősök kultusza

A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák

Festészet, tájképfestészet, kalligráfia

Japán művészete

A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus

Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése

A zen buddhizmus és a művészet

Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése

A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése

A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

Ősi birodalmak Fekete-Afrikában

A kultúrák sokfélesége

Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza

Plasztika, bronzszobrászat

Indián művészet

A vadászó és halászó törzsek a Mexikó-völgyben
A természeti népek testfestése, geometrikus díszítésű szőtt, fonott és faragott tárgyai
A kukoricavölgy agyagfigurái
Olmék hieroglifák, naptárak, bazaltfejek, lépcsős piramisok, istenek, obszidián ékszerek, tollas fejdíszek. Maja templompiramisok. Teotihuacani falfestmények. Tolték mitikus alakok. Azték naptárkövek. Inka erődítmények és aranytárgyak

Az ókori Kréta–Mükéné művészete
Az Égei-világ tanulmányozása a prehellén időben: Kréta–Mükéné, Tirünsz kultúrája
A földrajzi fekvés meghatározó szerepe (kereskedelem, összekötő kapocs)
Bikakultusz és földanyatisztelet
A minoszi építkezés Knósszoszban (új szerkezeti megoldások, díszítő eljárások)
A mükénéi és tirünszi palotacivilizáció. Krétai női szobrocskák, zsírkőplasztikák
A freskók stilizált állat- és növényábrázolása, kultikus és harci jelenetei
A tojáshéj vékonyságú edények díszítményei
Mükénéi maszkok, diadémok, glüptikák, fegyverek

Görög művészet
A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
A városállamok és a társadalom felépítése
Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
A szobrászat nagy korszakai
Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora
Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje a művészettörténet fogalmát, helyét és szerepét a tudományok között, a képzőművészeti ágakat és műfajokat
- legyen képes a vizuális nyelv alapelemeinek használatára, néhány tanult műalkotás felismerésére

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

4. évfolyam

Az etruszkok
A római kultúra kezdetei, görög hatásuk
Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Az ókori Róma művészete
Az ókori Róma művészetének megismerése:
Görög és etruszk hatás. Az etruszkok hitvilága, halottkultusza. Új építészeti szerkezeteik, realisztikus szobrászatuk, fejlett rajztechnikájuk
A római történelem korszakai, a latin gondolkodásmód
A birodalom építészettel szembeni elvárásai (városépítészet, infrastruktúra, közintézmények, szórakoztató létesítmények, szakrális terek)
A rómaiak téralakítása
Az őskultusz hatása a történelmi dombormű- és portrészobrászatra
A pannoniai provincia művészete
A katonai táborok, polgárvárosok emlékei

Ókeresztény művészet
Az ókeresztény művészet megismerése:
Az új eszmevilág, a kereszténység megjelenése a római császárság idején
A Biblia felépítése – az Ószövetség és az Újszövetség alaptanításai
A katakombák felépítése: fülkék (loculi), kamrák (cubiculum)
Új épülettípusok: bazilikák, emléktemplomok, temetőkápolnák, keresztelőkápolnák (baptisterium) megjelenése. A bazilika részei
A mozaikdíszítés gazdagsága
A bálványimádási tilalom és a szobrászat viszonya. A képviták és kihatásaik
A dombormű jelentősége a szarkofágokon
Az ókeresztény festészet három korszakának jellemzői: katakombafestészet, miniatúrafestészet, mozaik- és ikonfestészet

Bizánc művészete
Bizánc fénykora. Justinianus császár uralma
A képrombolók és a képtisztelők között folyó vallási–politikai viták és háborúskodások
A makedón dinasztia alatti virágzás. A bizánci állam megszűnése 1453-ban
Az építészet templom- és kolostorépítő feladatai. Építőanyagok. Alaprajzi típusok
A térlefedő szerkezetek: donga- és keresztboltozatok, cikkelyes és csegelyes kupola
A kilencosztású tér, a tambúr
A középkori orosz templomok jellemzői
A díszítőszobrászat emlékei, a kőkoporsók
Mozaik-, ikon- és miniatúrafestészet
A fejlett iparművészet ágai: a rekeszzománc, az elefántcsont faragás és a textilművesség
A bizánci művészet hatása

A népvándorlás korának művészete
A népvándorlás kori művészet megismerése:
A szkíták eredete, totemhite. A szkíták feltűnése Európában
A művészetükre jellemző dinamikus, mozgalmas, dekoratív jelleg; az állatalakokra összpontosuló ornamentika. A fémművesség és a csontfaragás emlékei
A kelták megjelenése. A kelta művészet spagetti és borsóvirág motívumai
A kelták fejlett fémművessége, bronzedény kultúrája
Az állatfejes karpereceiken megfigyelhető vonalas szabadstílus. A kelta zománcművészet
A germán törzsek fémművességének jelentősége
A hunok eredete. A hun bronz áldozati üstök díszítő motívumai
Az avarok díszítőművészetének jellemzői
Az avar művészetre jellemző szalagfonatos motívumok
A honfoglaló magyarok művészete
A magyarok eredete. A csodaszarvas legenda
A szkítákkal rokon szarmaták hatása
A hitvilág és művészet szoros kapcsolata. A honfoglalás előtti táltoshit
Az életfa ábrázolás kapcsolata a sámánizmussal
A szarvas, a turul (az Árpád-nemzetség totemállata), az éltető nap, a lómotívum eredete és szerepe a díszítőművészetben
A Levédiában, Etelközben kialakuló ötvös-művészet. Az ötvösségre ható bizánci, kazári, normand, késő szasszanída-irán és szagd hatás. Az új hazában kialakuló egyedi stílus
A zsákmányolt nemesfémek beolvasztása
Az ősi hitvilág elképzelései alapján való díszítés. A tarsolylemezek és csontfaragások palmettái. A kereszténység felvételével az ősi gyökerek, az ősi művészet elvesztése, a pogány ékítmények eltűnése

Az Iszlám Birodalom művészete
Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kori építészet

A kor művészetének előzményei

A középkori építészet legfőbb alkotásai (székesegyházak, kolostortemplomok, kolostorok, keresztelőkápolnák, várak, őr- és tűztornyok)

Az ókeresztény és román templom alaprajzának összehasonlítása

A templom részeinek megnevezése (előcsarnok, főhajó, mellékhajók, kereszthajó, négyezet, kórus, szentély). A román keresztboltozat megfigyelése, részeinek megismerése (hevederív, boltív, oszlop vagy pillér, boltsüveg). A templom külső megjelenésének vizsgálata. A bélletes kapu szerepének értelmezése

A román kori építészet hazai emlékei

A magyar romanika építményeinek megismerése:

A történelmi háttér felidézése: Államalapítás. A kereszténység felvétele. A feudális rend megszilárdítása. A feudális rend és az egyház kapcsolata

A szerzetesi építészet jelentősége

A legjelentősebb magyarországi román stílusú templomok (jáki, lébényi, bélapátfalvi, feldebrői) és várak megismerése

Román kori szobrászat, festészet, iparművészet

A román kori szobrászat jellemzőinek megismerése:

A szobrok mint az épület tartozékai. Megjelenési helyük a kapubélletek oszlopai között, a kapunyílások feletti ívmezőkben, az oszlopfőkön, a szószékeken, a szentélykorlátokon, a szoborfülkékben

A stilizálás és a szimbolikus jelentéstartalom fontossága

A román kori falfestészet és az építészet szoros kapcsolata

Az egyház tanító szándékának megnyilvánulása az alkotások témaválasztásában

A táblaképek, kódex-illusztrációk, miniatúrák síkszerű dekoratív jellege

A kor iparművészetének megismerése

Az ötvösmunkával készült templomi felszerelések építészeti elemekből vett alapformái

Rekeszzománc királyi koronák, fém szentélyrácsok, víztartó edények

Koronázási palástok, egyházi textíliák

A magyar koronázási jelvények megismerése

Beszélgetés a szent korona történetéről, a koronázási szertartásról, Gizella királynő koronázási palástjáról

Gótikus építészet és üvegfestészet

A gótikus művészet megismerése:

A XII. sz. folyamán bekövetkező gazdasági, társadalmi változások szerepe az új stílus kialakulásában. A lovagi kultúra meghatározói. A gótika általános jellemzői, elterjedése

A gótikus építészet fő vonásai. A vázszerkezet, a támpillérek és támívek rendszerének kialakulása. A függőleges tagolásra, a csúcsíves lezáródásra való törekvés. Csúcsíves keresztboltozatok, csillag-, háló-, legyező- és tölcsérboltozatok kialakítása

Az egyház igényét kielégítő katedrálisok, csarnok- és teremtemplomok jellemzői

A világi épületigényeket kielégítő várak, védművek, kereskedőházak, városházak és céhházak vonásai. A gótikus építmények épületplasztikája

Az ikerablakok és rózsaablakok mérműves rendszere. Az üvegfestészet jellemzői

Gótikus szobrászat és festészet

A gótikus szobrászat megismerése:

A szobrászat feladata. A szobrászati díszítések megjelenési helyei (oszlopfőkön, mérműveken, fiatornyokon, vimpergákon, kapubélleteken, vízköpőkön). Körplasztikák az épülethomlokzatok fülkéiben, az oltárokon

A gótikus emberábrázolás jellemzőinek megfigyelése összehasonlító elemzés segítségével (elemzési szempontok: pl. testtartás, testarányok, mozgás, arckifejezés, érzelem)

A táblaképek fajtái (kegyképek, hordozható oltárok, szárnyasoltárok ...)

Giotto di Bondone (festő és építész) munkájának megismerése. Képein a térábrázolás, a harmadik dimenzió megjelenése

A gótika iparművészete
A kor iparművészetének ágai, jellemzői, legfontosabb alkotásai
A bútorművességben megjelenő faragott, vasalt ládák, templomi stallumok
A fémművesség kovácsoltvas csillárai, az aranyművesség templomi kegytárgyai, az ötvösség által alkalmazott sodronyzománc díszítésű kelyhek, ereklyetartók
A textilművészetet képviselő falikárpitok
- A könyvművészet jellemzői
A miniatúrák rendeltetése (elbeszélő, díszítő jellege). A kódexfejezetek elején álló iniciálé sajátosságai. A liturgikus és hóráskönyvek jellemzői
A kódexillusztrációk szín- (citromsárga, tengerzöld, téglapiros, fekete) és motívumvilága (növények, állatok, elbeszélő jelenetek)

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje az építészet, a festészet, a szobrászat és a grafika műfaji sajátosságait
- legyen képes a műalkotásokról vélemény formálására és megfogalmazására, a látott műalkotások egy részének felismerésére, megnevezésére

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

5. évfolyam

Tananyag

Reneszánsz művészet
A reneszánsz művészet megismerése:
Az új stílust meghatározó humanizmus és reformáció
A reneszánsz építészet feladatai, stílusjegyei
A világi építészetben megjelenő paloták, villák, kastélyok és polgári bérházak jellemzői
A templomok alaprajza, térhatása, homlokzatdísze
A festészet szépségre, összhangra való törekvése
A távlati ábrázolás lehetőségeinek kutatása
Az olasz, a német és a németalföldi festészet közötti különbség bemutatása
A szobrászatban előtérbe kerülő aktábrázolás jellemzői

Leonardo da Vinci munkássága
Leonardo munkásságának megismerése:
A feltaláló Leonardo széles látókörének megismertetése színpadi díszleteinek, hadászati eszközeinek, vársáncainak, gát- és csatornarendszereinek, városrendezési terveinek bemutatásával. A művészetére jellemző lázas természetkutatás szemléltetése növényekről, vízről, villámokról készített rajzaival. Anatómiai kutatásainak (az embrió méhben elfoglalt helye, a szem felépítése, a koponya szerkezete...) bemutatása
Szobrászati tevékenysége, lovasszobrai
A festészetét meghatározó emberszemlélet

Michelangelo munkássága és a manierizmus
A szelíd fájdalmat tükröző Pieta, a merengő hangulatot árasztó bruggei Madonna, a fiatalos elszántságot kifejező Dávid, a haragot megtestesítő Mózes, az idő múlásán érzett fájdalmat kifejező Éjszaka bemutatásával szobrászi nagyságának érzékeltetése
A Sixtusi-kápolna freskóin tükröződő monumentális látásmód, megdöbbentő kifejezőerő bemutatásával festészetének értékelése
A Szent Péter bazilika és erőd tervezési munkáival építészi munkájának megismertetése
Michelangelo hatása a későbbi korszakokra
A XVI. sz.-i válság által kiváltott manierizmus jellemzői.
A korai manierizmus megjelenése az érett reneszánsz mesterek műveiben
A szubjektivitás, érzékiség, irrealitás, szimbolizmus és formalizmus eluralkodása a követők művészetében

A barokk építészet
- A barokk művészet általános jegyeinek megismerése:
A barokk szó jelentése
A barokk művészet szerepe a hanyatló rend és a reformációval harcoló egyház törekvéseinek támogatásában
A barokk művészet eszközei (rábeszélés, meggyőzés)
Az udvari barokk és az egyházi barokk művészetet jellemzői
- Az építészet fő feladata, általános jellemzői:
Új épülettípusok megjelenése
Alaprajz, tömeghatás, homlokzati díszek, térlefedés, alá- és mellérendelt tömegek
A barokk palota felépítése, jellegzetes terei
A barokk kastélyok prototípusa a Napkirály versailles-i palotája
Az itáliai, a német, az osztrák, az orosz és a magyar barokk építészet jelentősebb alkotói
- A rokokó és a copf stílus jellemzői

Barokk szobrászat és festészet
- A barokk szobrászat formanyelvének megismerése:
Meglepetést keltő fény–árnyék hatások, szenvedélyes mozgalmasság, többféle szín- és anyaghasználat, festői hatáskeltés
Giovanni Lorenzo Bernini élete és munkássága
A magyar barokk szobrászat főbb emlékei
- A barokk festészet jellemzői:
Az illuzionisztikus térábrázolás. Allegorikus–szimbolikus témák
Új műfajok megjelenése (csoportos portré, ravatalkép, életkép, önálló tájkép, csendélet)
Michelangelo da Caravaggio, Jean-Baptista Chardin, Jusepe de Ribera, Giovanni Battista Tiepolo, Frans Hals, Jan Vermeer van Delft, Pieter Pauwel Rubens, Franz Anton Maul-bertsch alkotásainak megismerése
A magyarországi barokk festészet legjelentősebb alkotói és műveik

Rembrandt élete és munkássága
Rembrandt Harmensz van Rijn életének áttekintése, főbb műveinek megismerése:
A holland festő és rézkarcművész festészetének és grafikai munkásságának jellemzői
A korai alkotói szakasz arcképei és akttanulmányai. A képek szerkezeti koncepciója
A hagyományos bibliai témák egyéni hangvétele (monumentális hatású kompozícióin az alakok súlyossága, erőteljes fény–árnyék kontrasztja)
Az emberi jellem mélylélektani kifejezése
A kései festmények színpompája Rembrandt utánozhatatlan rézkarcstílusa
- A sokszorosító grafika műfajainak (a mélynyomás és magasnyomás) kifejezési és technikai lehetőségeinek szemléltetése alkotások segítségével
- A rézkarctechnika megismerése
A vonalak és foltok szerepe a képépítésben

A rokokó művészete
Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
A rokokó és a vallásos művészet
A rokokó portréművészete

A klasszicizmus művészete
A klasszicizmus művészetének megismerése:
Az antik példaképek követése. A francia forradalom, a napóleoni háborúk és a nemzetállami törekvések hatása a művészetre. A XVIII. század természettudományos kutatásai, technikai felfedezései. A felvilágosodás filozófiája
- Az építészet jellemzői:
Az építészet fő feladatai a polgári igények, a városi élet fejlődéséből fakadó szükségletek kielégítése. Az egyházi építészet háttérbe szorulása. A homlokzatképzés elemei

Soufflot, Chalgrin, Jacques-Ange Gabriel, Rossi, Schinkel, Péchy Mihály, Pollack Mihály, Hild József, William Tierney Clark és Adam Clark alkotásai
- A szobrászat jellemzői:
Fülkeszobrok, kútszobrok, emlékművek, síremlékek
Dísztelenségre, egyszerűségre való törekvés. Canova, Thorwaldsen, Houdon, Falconet és Ferenczy István művei
- A festészet jellemzői:
Jacques-Louis David, Ingres, Prud'hon, Barabás Miklós és id. Markó Károly művei

Romantika építészete
A romantika művészetének megismerése:
A reformok és a forradalmak hatása. Önálló nemzetállamok születése, ipari forradalom, városiasodás. A liberalizmus eszméje. A polgárság életfilozófiája (a világos, tiszta és szigorú antik felfogás helyett a középkori misztikus gondolatvilág felé fordulás; az érzelmek, képzelet, álom előtérbe kerülése; elvágyódás a múltba, a távoli jövőbe; menekülés az egzotikumba). A nemzeti öntudat fontossága. A művészettörténeti kutatások megindulása
- Az építészet jellemzői:
Román, gót, bizánci és mór stíluselemek keveredése az építészetben
Új épülettípusok (pályaudvarok, áruházak, bankok, gyárak, tőzsdepaloták, kiállítási csarnokok, szerelőcsarnokok) megjelenése. Műromok építése. Az angolpark divatja
Vasszerkezetek, üvegcsarnokok
John Nash, Joseph Paxton, Henri Labrouste, Riedel, Ybl Miklós, Feszl Frigyes művészete
- Választható feladatok:
Kedvelt stíluselemek felhasználásával meghatározott funkcióra alkalmas épület vagy angolkert tervezése

A romantika szobrászata és festészete
- A romantika szobrászatának és festészetének megismerése:
Szabadságért, nemzeti ügyért harcoló szimbolikus alakok megjelenése. A történelmi téma, az életkép előtérbe kerülése. Drámai szituációk, egzotikum, reprezentációs igény
François Rude, Bartholdi, Izsó Miklós, Stróbl Alajos szobrai
Théodore Géricault, Eugene Delacroix, Hubert Robert, William Turner, John Constable, Francisco Goya, Caspar David Friedrich, Kisfaludy Károly, Borsos József, Madarász Viktor, Székely Bertalan, id. Markó Károly és Zichy Mihály festményei

A realizmus művészete
Munkácsy Mihály munkássága
Az alföldi festészet
- A realizmus művészetének megismerése:
A realizmus történelmi és eszmei háttere. A tőkés burzsoázia és az ipari munkásság kialakulása. A kapitalizmus világrendszerré válása, túltermelési válságok, harc a piacért
- A barbizoni iskola jellemzői:
A természet tanulmányozása
Honoré Daumier, Gustave Courbet, Jean-François Millet, Camille Corot valóságlátása
- A peredvizsnyik-mozgalom festészetének jellemzői:
A saját történelmi kor és társadalmi problémák iránti fogékonyság
Kramszkoj, Venecianov, Fedotov, Perov, Repin, Siskin művei
- Munkácsy Mihály festészetének jelentősége:
A magyarországi és párizsi témák különbözősége
A magyar kortársakra gyakorolt hatása (Paál László, Mészöly Géza)
- Az alföldi festészet és a szolnoki művésztelep jelentősége
Bihari Sándor, Hegedűs László, Kernstok Károly, Mednyánszky László, Aba Novák Vilmos, Vaszary János művei

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje az alkotás létrejöttének folyamatát a látható világtól a művészi tükrözésig
- legyen képes stílusjegyek felismerésére műalkotások és tárgyak alapján; a tanult művészi technikák felismerésére, megkülönböztetésére műalkotásokon

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

6. évfolyam

Tananyag

A plein air, az impresszionista és a nagybányai festészet megismerése
- A plein air festészet jellemzői:
A tájképfestészet teljes jogú műfajjá emelése
A vidéki táj szépségének felfedezése. A látvány rögzítése a szabadban
John Constable, William Turner, Camille Corot művei
- Az impresszionista művészet jellemzői:
Fogékonyság a fény, a levegő, a valőr, a reflexek optikai problémái iránt
Kiegészítő színek használata. A palettán való színkeverés helyett optikai színkeverés.
Vibráló tónusok, oldott, laza ecsetvonások, szubjektív látásmód
Edouard Manet, Claude Monet, Auguste Renoir, Camille Pisarro, Edgar Degas művei
Az impresszionista szobrászat jellemzői: bravúros fény–árnyék hatások, festői felületkezelés.
Auguste Rodin alkotásai
- A nagybányai művészek munkássága
Jelentőségük a magyar képzőművészet fejlődésében. Koszta József, Hollósy Simon, Ferenczy Károly, Réti István, Iványi Grünwald Béla, Fényes Adolf, Rippl-Rónai József, Thorma János festményei

Neoimpresszionizmus, posztimpresszionizmus
- A neoimpresszionizmus jellemzői:
A pointillizmus jelentése
Az impresszionista felfedezések tudományos alapra helyezése
Az optikai törvények, a látás pszichológiájának tudatos kutatása
Georges Seurat, Paul Signac, Henri Edmond Cross legkiemelkedőbb pointillista alkotásai
- A posztimpresszionizmus jellemzőinek megismerése:
Elszakadás az önmagáért való természetábrázolástól
A műalkotás törvényeinek keresésére
A kompozíció tartalmi–formai egyensúlyának szerepe
Paul Cézanne, Paul Gauguin, Vincent Van Gogh, Henri de Toulouse-Lautrec festményei
- A színtani ismeretek rendszerezése:
A színgömb, színkör, szinonid. Összeadó és kivonó színkeverés. Színharmóniák képzése
Színtanulmányok készítése
Színhármasokra és színnégyesekre épülő színharmóniák kialakítása
Egy realista tájkép átfogalmazása pointillista vagy posztimpresszionista stílusban

Van Gogh munkássága
Van Gogh életének és művészetének megismerése:
A korai időszak képeinek komor realizmusa (a barna tónusok szerepe a mondanivaló, az emberi szenvedés kifejezésében pl.: Gazt égető paraszt)
Az impresszionisták és pointillisták hatása (pl.: A Blute-Fin-malom a Montmarte-on)
Gauguinhez fűződő barátság fontossága művészetében
Az arles-i képek napsütötte színei (pl.: Tájkép aratáskor, Szalmakazlak)
A lelkiállapot, a betegség kivetülése a témaválasztásra, ecsetkezelésre (pl.: Börtönudvar)

Az expresszív kifejezőerő kialakulása
A művész legjelentősebb alkotásainak elemzése
Van Gogh hatása a követők művészetére

A századforduló építészete és képzőművészete
Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus és akadémizmus művészetének megismerése:
A historizmus által felújított történelmi stílusok. A neobarokk formák megjelenése a festészetben és a szobrászatban (különösen az emlékműszobrászatban)
A historizmus szoros kapcsolata az akadémizmussal, Karl von Piloty hatása
Benczúr Gyula kivételes tehetsége, festői nagysága
- Az eklektika művészetének megismerése:
A stílus jellemzője (szabad válogatás a különböző korok formakészletéből)
A XIX. század második felétől kialakuló új építészeti igények
Az acél alkalmazási lehetőségei. Az öntött- és hengerelt vas felhasználása
Gustav Eiffel vasszerkezetű építményei
F. Dutert és H.-L. Contamin, Paul Abadie, a Ring épületei
A magyar építészek (Ybl Miklós, Steindl Imre, Schulek Frigyes, Hauszmann Alajos) legjelentősebb alkotásai

A szecesszió művészete
- A szecesszió művészetének megismerése:
Szembefordulás a historizálás minden válfajával, az embernyomorító modern gyáriparral
Különleges, szimbolikus, bizarr témák, stilizált növényi motívumok megjelenése
Összművészeti törekvés
A funkcionális alakítás, a korszerűséget hangsúlyozó dekoratív forma és a plasztikusság előtérbe kerülése a szecesszió építészetében. Antoni Gaudi, Joseph-Maria Olbrich, Lechner Ödön, Kós Károly épületei
A szecesszió festészetét jellemző díszítő jellegű stilizálás, dekorativitás, allegorizálás
Paul Gauguin, Gustav Klimt, Vaszary János, René Lalique alkotásai
A szecesszió iparművészete
- A Gödöllői Művésztelep – a szecesszió magyar központja
A magyar ősi motívumkincs meghatározó szerepe a gödöllői művészek formanyelvében. Képviselői: Körösfői-Kriesch Aladár, Róth Miksa, Zsolnay Vilmos
- A Kecskeméti Művésztelep létrejötte Iványi Grünwald Béla vezetésével

A XX. század első felének jellemzői
A XX. század első felének általános jellemzői:
Hatalmi terjeszkedések a század első felében. Az első és második világháború hatása
A fasizmus ideológiája. A kommunizmus történelemformáló tevékenysége
A gazdasági válságok, világválságok. A tudomány és a technika hatása
A neopozitivizmus és egzisztencializmus filozófiája
A primitív kultúrák felé forduló érdeklődés
Az ember megváltozott világszemléletéhez, érzelemvilágához illő, azt tükröző új művészeti kifejezési formák keresése. Műfaji újítások
Az avantgard különböző irányzatai
A befelé és kifelé fordulás megnyilvánulása a különböző művészeti irányzatokban
- Elemzések, tanulmányok készítése a XX. század első felének művészetéről – a történelmi, az ideológiai-eszmei háttér és az azt kifejező művészeti irányzatok összefüggéseiről

A XX. század építészete
A XX. sz. építészetének megismerése:
A kor építészetének jellemzője: a rendeltetés elemzésén alapuló, az anyag tulajdonságainak és a szerkezet követelményeinek megfelelő ún. funkcionális alakítás

- A gyárosokat, építészeket, iparművészeket egyesítő Deutscher Werkbund célja: a korszerű technika lehetőségeit egyesítő, jó minőségű, művészi szinten alakított, sorozatban termelt használati tárgyak előállítása
- A XX. század legnagyobb hatású alkotóműhelyének a Bauhausnak megismerése:
Walter Gropius szemlélete (az emberi környezetet céltudatosan és egységben alakító művészek, kézműves mesterek kinevelése). A Bauhaus tanárainak (Breuer Marcel, Kállai Ernő, Kandinszkij, Klee, Moholy-Nagy László, Johannes Itten) jelentősége
- A Mondrian alapította de stijl célkitűzése
- A belső törvényszerűségek által meghatározott organikus építészet megismerése:
Wright, Sullivan, Aalto, Makovecz Imre és Csete György munkássága
- Tájhoz kapcsolódó organikus építészeti formák, vagy az ősi formavilág felhasználásával épület homlokzatok, makettek tervezése

A fauvizmus és expresszionizmus művészete
- A fauvizmus megismerése:
A harsogó, vad színellentétek, színkontrasztok használatának indokai. A festmény megfosztása a harmadik dimenziótól. Matisse, Derain, Dufy művei
- Az expresszionizmus megismerése:
A mozgalom társadalmi okai. A freudizmus és az egzisztencializmus hatása. A látásmód egyéni, szubjektív jellege, a színek drámai kezelése és a formák eltorzítása. A személyes, belső érzelmek, a szociális mondanivaló szenvedélyes kifejezése. Az egzaltált alkotói indulat, magány, szorongás, kilátástalanság, iszonyat, halál, háborús előérzet megjelenítése. A vonal, a szándékos formatorzítás, a valóság egyes elemeinek eltúlzása, a színek fokozása, harsogóbbá tétele vagy éppen eltompítása.
Az expresszionizmus különböző csoportjainak (Die Brücke, Der Sturm, Der Blaue, Reiter, Neue Sachlichkeit) megismerése
Munch, Kirchner, Nolde, Marc, Kandinszkij, Schiele, Grosz, Kokoschka művei
A magyar expresszionista művészek megismerése. Derkovits Gyula művészete

A kubizmus és a Nyolcak művészete
A kubizmus megismerése:
A kubizmus gyökerei: a néger szobrászat, a primitív művészet formavilága, a fauvizmus és Cézanne hatása
Apollinaire nézete (az igazságot a dolgokban csak a belső szerkezet megragadásával, a geometrikus absztrahálással lehet elérni)
A látvány tárgyainak mértani formákká, geometrikus testekké való felbontása
A rend és állandóság igénye. A változó, a véletlenszerű, az esetleges kikerülése, a klasszikus perspektíva mellőzése, a színek leegyszerűsítése
A kubizmus korszakainak (plasztikus, analitikus, szintetikus kubizmus) értelmezése
A kubizmus utódirányzatainak (orfizmus, purizmus, vorticizmus, Section d'or) elemzése
Picasso, Gris, Braque, Derain, Leger, Delaunay, Metzinger, Archipenko művei
- A Nyolcak monumentális művészeti törekvései. Kernstok Károly, Czóbel Béla, Pór Bertalan, Tihanyi Lajos, Berény Róbert, Czigány Dezső, Orbán Dezső, Márffy Ödön, Vedres Márk, Fémes-Beck Vilmos művészete

A futurizmus és a dadaizmus művészete
- A futurizmus megismerése:
Jellemzői: a múlt tagadása, a militarizmus, a háború, a modern nagyváros, a technika, a sebesség és a dinamizmus dicsőítése
A múlthoz kötődő könyvtárak, múzeumok és képtárak lerombolásának követelése
A művész legfontosabb feladata: a kinetikus (mozgási) energia, a dinamika és lendület, a gép és az új technikai vívmányok kifejezése
Balla, Boccioni, Carra, Russolo, Severini, Duchamp művészete
- A dadaizmus nézeteinek megismerése:
Minden örök elv, szabályos rend, logikus értelem tagadása
A múlt elvetése, bizalmatlanság a jövővel kapcsolatban

A jelenben való gátlástalan cselekvés létjogosultságának hirdetése
Új műfajai: ready made, collage, frottázs, fotómontázs, merzkép, objet trouvé
Duchamp, Hausmann, Picabia, Ernst, Arp, Schwitters művei

A szürrealizmus művészete
- A szürrealizmus megismerése:
A szürrealizmus meghatározása (André Breton kiáltványa szerint a szürrealizmus olyan „pszichikai automatizmus", amelynek segítségével az ember a gondolkodás tényleges működését fejezheti ki). Visszahúzódás a logikai összefüggések rendszeréből a fantázia, az irrealitás, a tudattalan világába. A valóság új dimenzióinak (az álom, az őrület, a hallucinációk, a delírium, a csodálatosság és a szabad képzettársítás) előtérbe kerülése
A törzsi népek gyermekrajzszerűen egyszerű művészetének hatására létrejövő neoprimitivizmus jellemzői. Rousseau, Chirico, Dali, Ernst, Chagall, Miro, Arp, Tanguy, Klee, Magritte, Picabia, Vajda Lajos, Bálint Endre művei
A szürrealizmus új technikáinak (kollázs, dekollázs, kalligráfia, tasizmus...) megismerése

A két világháború közötti magyar művészet
- A Szentendrei Iskola megismerése:
A szentendrei művésztelep megalakulása és működése. Boromisza Tibor, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla jelentősége
A szentendrei atmoszféra meghatározó szerepe az iskola létrejöttében
A neoklasszicista irányzat képviselői
A konstruktív (az expresszionizmust, a plein airt, valamint a kubista festészetet magába foglaló) irányzat képviselői: Barcsay Jenő, Paizs Gobel Jenő, Deli Antal, Kántor Andor, Jeges Ernő, Heintz Henrik és Herman Lipót
- Az Európai Iskola megismerése:
A fauvizmust, kubizmust, expresszionizmust, absztrakciót és szürrealizmust képviselő festők összefogása. Célja egyetemes érvényességű, európai rangú magyar művészet teremtése. Gegesi Kis Pál, Kállai Ernő, Mezei Árpád, Pán Imre, Anna Margit, Korniss Dezső, Márffy Ödön, Pór Bertalan, Schubert Ernő, Szántó Piroska, Barta Lajos, Beöthy István, Bokros B. Dezső, Borsos Miklós, Hajdú István, Jakovits József, Vilt Tibor, Martyn Ferenc, Lossonczy Tamás, Gyarmathy Tihamér, Kállai Ernő művei
- A két világháború közötti magyar képzőművészet időszakának megismerése:
- A baloldali polgári szemléletű K Ú T tevékenysége. A Nyolcak örökségének folytatása Kernstok Károly, Czóbel Béla, Márffy Ödön, Egry József, Berény Róbert, Rippl-Rónay József, Vaszary János, Bernáth Aurél, Pátzay Pál, Szőnyi István művei
- A Római Magyar Akadémia által kialakított monumentalista és újklasszicista követelmények megjelenése a Római Iskola művészetében. A később neobarokk és népi törekvések. Patkó Károly, Medveczky Jenő, Aba Novák Vilmos, Molnár C. Pál művészete
- Líraiság és intimitás a Gresham elveiben
Művészetük jellemzői: a természeti látvány emlékezésen átszűrt megjelenítése, az örök értékek felfedezése, a figuratív művészet elsőbbsége. Bernáth Aurél, Szőnyi István, Egry József, Ferenczy Béni, Berény Róbert, Borsos Miklós alkotásai
- A szocialista eszmék, a hétköznapok gondjainak, drámáinak bemutatása a szocialista törekvésekben. Derkovits Gyula, Bokros Birman Dezső, Mészáros László, Ferenczy Noémi, Goldman György, Dési Huber István

Az absztrakt művészet jellemzői
- Az absztrakt művészet megismerése:
Elvonatkoztatás a tárgyszerű valóságtól
A tér, a forma, a szín, a vonal és a felület megjelenése a maga tisztaságában
- A geometrikus absztrakció irányzatainak megismerése:
A szerkezetet teremtő sugarak rendje a radiantizmus festőinél
Az üresség, a semmi megjelenítése Malevics és a szuprematizmus képviselőinél

A szerkezet fontossága a konstruktivisták (Tatlin, Rodcsenko, Gabo, El Liszickij, Kassák, Moholy-Nagy) alkotásaiban
Mondrian neoplaszticista törekvései
A magyar aktivisták (Kassák Lajos, Uitz Béla, Berény Róbert, Bíró Mihály, Dénes Valéria, Kmetty János, Perlott-Csaba Vilmos, Bortnyik Sándor) munkássága

A lírai absztrakció irányzatai
A lírai absztrakció technikái
A lírai absztrakt művészet (az absztrakt expresszionizmus) megismerése:
A szigorú, hűvös, geometrikus absztrakcióval ellentétben törekvés az egyéni hangvételre, az organikus (szerves, életszerű) alakításra, az alaktalan (amorf) képződmények vagy a természeti törvényeket absztraháló geometrikus, lírai kompozíciók létrehozására
Új kifejezési formák és technikák keresése
A csurgatásos festés (drip painting) és az automatikus („önműködő") írás alkalmazása
A szín elsődlegességének szerepe az orfizmusban
A szubjektum szerepének megnyilvánulása a gesztusfestészetben (Pollock, Tobey) és a kalligrafikus iskola (Schulze, Mathieu, Hartung, Korniss Dezső, Csáji Attila) tevékenységében. A belső víziók szerepe a francia informel art brut irányzatában (Jean Dubuffet)

A pop art művészet
A pop art és a pop arttal rokon jelenségek megismerése:
Célkitűzése: a hétköznapok jelképeinek bevonása a műalkotásba. A művészet és az élet, a művész és a nem művész közötti különbség felszámolására, a hagyományos esztétikai felfogás lerombolása
Robert Rauschenberg, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg, Jasper Johns, David Hockney, Mimmo Rotella művei
- Az összerakott kép, a kollázs elv, a háromdimenziós elemek megjelenése combine paintingben
- A talált tárgy szerepe az assemblage irányzatban. Konkoly Gyula, Paizs László, Szentjóby Tamás alkotásai
- Az egyéni mitológiákhoz, mágikus–allegorikus tárgyértelmezéshez kapcsolódó enviroment bemutatása
- Az új realizmus és a hiperrealizmus bemutatása. Csernus Tibor, Lakner László, Gyémánt László, Méhes Lóránt, Koncz András, Fehér László művei

Az akcióművészet irányzatai
Az akcióművészet megismerése:
A műfaj az allegorikus cselekvéstől, az emberi, társadalmi, szociológiai kapcsolatok vizsgálatán át, a politikai és ideológiai előadásokig, demonstrációkig tág teret biztosít az alkotó és a befogadó közötti szakadék áthidalására, befolyásolására
Schwarzkogler, Nitsch, Szentjóby Tamás, Hajas Tibor, Erdélyi Miklós, Halász Péter, Szirtes János, Böröcz András, Révész László, El Kazovszkij művei
Improvizált történések, előre nem látott és tervezett cselekvések a happening művészetben
A művész személyének, az alkotó testének műalkotássá válása a body artban
A mű születési folyamatának dokumentálása a process artban
A performance-ben megjelenő összművészeti törekvés
Az alkotó és a befogadó közötti különbség felszámolása, a művészet életformáló hatásának hangsúlyozása a fluxusban
A politikai elkötelezettség igényének megjelenése a polikunstban
A pecsétművészet, a mail art megismerése

A posztmodern művészet
Mediális törekvések
- A posztmodern művészet megismerése:
A vietnami háború kudarca, olajválságok, terrorizmus, nemzetközi neokonzervatizmus, erősödő korrupció. A közösségi mozgalmak „kihűlése"

A világ egyszerre lenyűgöző és riasztó. A köznapi valóság és a művészet, a magas és népszerű kultúra, az eredeti és műtermék összemosódása
A posztmodern művészet jellemzői: a stíluspluralizmus, a nihilizmus, a konvencióellenesség, az irónia, a monumentalitás, a kétértelműség, a magas- és közrendű művészet eklektikus összeolvadása
A posztmodern művészet a műalkotást történeti, kultúrtörténeti motívumokkal, idézetekkel, utalásokkal telíti. Az idézett stílusokat kétkedéssel, csalódott, kiábrándult felhanggal használja
- A mass media (tömegtájékoztatási eszközök) jelentőségének megismerése:
Korunk új művészeti formáinak – a televízió, rádió, film és a sajtófotó – elemzése
A legújabb médiális törekvések (médiális fotó, kísérleti film, számítógépes lézersugaras képalkotás és a térhatású holográfia) megismerése
- Az egyedi műalkotás hitelességének hangsúlyozása, a személyes élmény és a szubjektív létállapot középpontba helyezése a transzavantgárd művészetben
A magyar transzavantgárd művészek: Fehér László, Soós Tamás, Mulasics László, Bukta Imre, Várnagy Ildikó, El Kazovszkij művei
A szorongás, az agresszivitás, rock-kultúra, a szélsőségesen szubjektív világfelfogás megnyilvánulása az „indulatos festészet” – a heftige melerei-ben
Az erőszak, a dráma, a pesszimizmus, a nagyvárosi legendavilág megjelenése az „új vadak” – a neue wilde – festészetében
A kiábrándultság, a dekadencia, a nagyvárosi látványvilág és a dekoratív festőiség párosítása a „tapéta-festészet” a pattern paintingben
A nagyvárosi folklór, a képi humor megjelenése a házfalak, kerítések, metrók graffitiin
A művész egyéni élményanyagának mitológiaként való megjelenése az új szimbolizmus művészetében
A művészi személyiség középpontba állítása jelek, dokumentumok, azaz nyomok rögzítésével a spurensicherung irányzatban
- A magyar posztmodern törekvések megismerése, elemzése

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje nagy művészettörténeti korok stílusjegyeit, legfontosabb alkotóit és alkotásait
- legyen képes műalkotások önálló elemzésére, néhány alkotás összehasonlítására, formai jegyek alapján

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Továbbképző

7. évfolyam

Ősművészet, primitív népek művészete, népművészet, naiv művészet, városi folklór, mindennapok művészete, a népművészet és a magas művészet viszonya

A természeti népek kultúrája

- Beszélgetés a történelem, fejlődés, civilizáció, modernizmus fogalmáról
- Természeti népek, törzsi kultúrák vizsgálata:
  Fennmaradásuk körülményei, lehetőségei. Szerepük az ősi életmód megismerésében
  Társadalmuk, gazdasági, technológiai jellemzőik
  Természetszemléletük, hitviláguk, mágikus tevékenységeik. A zene és a tánc szerepe.
  Tárgyi kultúrájuk, önellátó kézműves tevékenységük, díszítőművészetük
  Azonosságok felfedezése földrésztől függetlenül
  A modern világ (pozitív és negatív) hatása életükre
  Egy választott terület sokrétű elemzése (pl.: ázsiai nomád népek, indián kultúra)
- Más kultúrák hagyományaihoz kapcsolódó tárgyalakítás (pl.: indián gyöngyhímzések, afrikai maszkok, mexikói szőttesek). Forma-, szín- és motívumelemzések

Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
Hitvilág – stílusok – szertartások – testfestés – tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre
A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet
A népművészet fogalma, megközelítése
Hagyomány- életmód- szokások- zene- tánc- viselet- tárgyak
A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
Életmódváltás és népművészet
A népművészet napjainkban
Népművészet és üzlet
Népművészet és turizmus
Népművészet és politika

A városi folklór
Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
Graffitik, tetoválás
A szubkultúrák művészete

A naiv művészet
A magas művészet és a naiv művészet viszonya
Utak a népművészetből a naiv művészet felé
A világháborúk művészete – életmód – emlékek – tárgyak

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje a népművészet fogalmát, főbb területeit, a megközelítés eszközeit, módszereit
- legyen képes összefüggéseket felismerni, értelmezni különböző korok művészete, valamint életmód és művészet között
- legyen képes a megismert műalkotások összehasonlító elemzésére

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

8. évfolyam

Tananyag
Az antikvitás és hatásai a művészettörténetben

A görög művészet gyökerei
Előzmények – a minoszi kultúra
Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet
Hasonlóságok - különbözőségek
Kölcsönhatások, egymásra épülés
A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet
Híd a görög és a római művészet között
Görög hatások és hagyományok
A római kultúra kezdetei

Római művészet
Görög, etruszk hatások
Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
Másolatok, műgyűjtés
A provinciák művészete
A klasszikus művészet római hatása a barbár kultúrákra
Róma hatása a bizánci művészetre
Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz, mint az antikvitás újjászületése
Ásatások, tárgyi emlékek
Antik eszmények, formák és kánonok
Az antik filozófia újjászületése
Művészet és humanizmus

A klasszicizmus
Utazások, rajzok, metszetek
Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
Gyűjtemények, múzeumok
Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat – bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre
A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
Az antik kultúra hatása napjainkban

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje a műalkotások létrejöttének történelmi, szellemi hátterét
- legyen képes felismerni a művészet állandóságát és korról korra változó jellegét
- legyen képes műalkotások meghatározására stílusjegyek alapján

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

9. évfolyam

Tananyag
Hiedelemvilág és művészet .Vallás és művészet. Ideológiák és művészet

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete
Sokistenhit
Az élet folytatása a túlvilágon
Az Amarna kor (Ekhnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete
Sumér és akhád művészet és hitvilág
Babiloni és asszír művészet és hitvilág
Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép-kelet művészete
Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura-Mazda kultusz

Az iszlám művészete
Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
Az iszlám gondolatvilág – a távol-keleti bölcselet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete
A buddhizmus és a művészet
A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet-Ázsia művészete
India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete
A buddhizmus, taoizmus és konficianizmus hatása a művészetre
Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete
A sintoizmus és a művészet
A zen-buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet
A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

Keresztény művészet
A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
A korai kereszténység és a művészet
A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam
A kelta kereszténység Írországban és Észak-Angliában
Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején
A kereszténység és a hatalom
Hódítások és keresztes hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején
Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban
A szakrális művészet és a reneszánsz
A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetekre
Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala
A barokk művészet gyökerei
Az ellenreformáció hatása a művészetre
Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig
Hittérítés és művészet
A gyarmatok művészete
Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete
Ráció és művészet
Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában
A szocialista realizmus művészete
A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében
Szubkultúrák, csoportideológiák
Kvázi kultuszok, rítusok
Magánmitológiák

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje az emberi élet alapkérdéseit, a világmagyarázatok tükröződését a művészetben
- legyen képes tolerálni a másságot különböző kultúrák, népek, népcsoportok művészetében
- legyen képes hitbéli, világnézeti különbségek értelmezésére a tanult műalkotásokon

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

10. évfolyam

Tananyag
Hagyomány és haladás. Hivatalos művészet és avantgarde

A realizmustól az impresszionizmusig
Az uralkodó ízlés „klasszikus felfogása” és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig
A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom
A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
Az új építészeti feladatok kihívása és az erre adott válaszok

Az szecesszió
Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet
A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok
Magányos alkotók és iskolák
Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom
Művészet és politika
Direkt módon politizáló agitatív művészet
Tiltott, tűrt, támogatott művészet
Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció
Művészet és manipuláció
Művészet és üzlet
A magas művészet és a közönség
A giccs fogalma

Kortárs művészet
Klasszikus hagyományok és azok tagadása
Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
„Profi" és „amatőr" művészet
Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
Totális művészet, „mindenki művész"
Művészet és élet

Minimumkövetelmény

- a tanuló ismerje a művészettörténeti korszakok és a kortárs művészet gyökereit
- legyen képes műalkotások előítéletmentes szemlélésére és értő befogadására

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

Színművészeti- és bábművészeti ág

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

Színjáték

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy:												
-drámajáték	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-
-színjáték	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	3	3
Kötelező tantárgyak:												
-beszédgyakorlat	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	-	-
-mozgásgyakorlat	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	-	-
Kötelezően választható tantárgy: vers- és prózamondás	-	-	1	1	1	1	1	1			1	1
Szabadon választható tantárgyak: drámajáték, színjáték	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: drámajáték, színjáték.
Kötelező tantárgy: beszédgyakorlat, mozgásgyakorlat.
Kötelezően választható tantárgy: vers- és prózamondás
Szabadon választható tantárgyak: tanulói igény szerint Előképző 1-2, Alapfok 1-6. –drámajáték, Továbbképző 7-10. – színjáték

Az évfolyamok száma: 12 év

Előképző	2 év
Alapfokú évfolyamok	6 év
Továbbképző	4 év

Drámajáték

A tantárgy tanításának célja

A drámajáték főtárgy célja, hogy a különböző dramatikus tevékenységformákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejlessze a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, készségeit, gazdagítsa önkifejezési formáit, illetve az egyéni és csoportos kreatív folyamatokon keresztül segítse elő a tanulók szocializációjának folyamatát.

A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül tanulótársaival együtt drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Követelmények

Az **alapfok** elvégzését követően a tanulók legyenek képesek

- figyelmük tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre,
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára,
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben,
- érzelmi emlékek felszínre hozására és a szerepjátékokban való kreatív alkalmazására,
- érzékeny kapcsolatteremtésre és annak megtartására,
- tiszta és kifejező verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokra,
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaikkal és egyénileg,
- kreatív dramatizálásra, a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására,
- saját testük, mozgásaik, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésre, a tér kreatív használatára,
- egyre növekvő intenzitású, tudatosságú és mélységű részvételre a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban,
- különböző - felidézett, illetve az emberi világban tapasztalt - érzelmek verbális, vokális, mozgásos, mimikai és a társművészetek eszköztárát is bevonó eszközökkel történő kifejezésére,
- összetett művészi üzenetek közlésére különböző anyag-, tér- és mozgásformák együttes alkalmazásán keresztül,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Ismerjék

- a saját testük adta lehetőségeiket, illetve érzékszerveik hatékonyságát,
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztáruk ezirányú fejlettségének mértékét,
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztáruk ez irányú fejlettségének mértékét,
- figyelmük tudatos összpontosításának szerepét és módját, a fegyelmezett feladatvégzés feltételeit,
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ megfigyelésének módjait, ennek szerepét a szerepjátékok során és az improvizációkban,
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák adta lehetőségeket, használatuk lehetséges módjait,
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaikkal és másokkal való kapcsolatukban,
- az érzelmi emlékezet szerepét, alkalmazásának lehetőségeit a szerepjátékokban,
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit,
- összetett művészi üzenetek közlésének különböző anyag-, tér- és mozgásformák, illetve a szerepjáték adta lehetőségeit,
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében.

Előképző (1-2. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az érzékszervek működésének jelentőségét
- a ritmus jelentőségét
- az alapvető emberi, állati, növényi, illetve különböző tárgyakhoz és jelenségekhez köthető mozgássémákat
- a kezdet és a vég fogalmát
- a csoportos szerepjátékokban való részvétel élményét
- a csoportos improvizációkban való részvétel élményét
- az egyszerű bábok készítését, használatát.

Fejlessze a tanulók:

- érzékszerveinek működését, ritmusérzékét,
- megfigyelő és utánzó képességét,
- szókincsét, kifejező-, beszéd- és mozgáskészségét,
- helyzet-felismerési képességének, szabálytudatának, én- és társ-tudatának kialakulását,
- mozgásos ügyességét, koordinációját,
- együttműködési képességét,
- figyelem-összpontosító (koncentráció) képességét.

Ösztönözze a tanulókat:

- közvetlen környezetük megfigyelésére, megismerésére,
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására,
- versek, mesék önálló olvasására, értelmezésére,
- a hétköznapi és játékszabályok betartására és betartatására,
- verbális és mozgásos önkifejezésre,
- kreatív játékos tevékenységre.

Biztosítson lehetőséget:

- a nyugodt légkör kialakítására,
- a tanulók játékbátorságának felkeltésére, **a** gátlások oldására,
- a manuális tevékenységekre,
- a játék örömének felismerésére, megtapasztalására,
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására.

Az előképző elvégzését követően a tanulók

legyenek képesek:

- differenciált és pontos érzékelésre,
- különböző ritmusok érzékelésére, a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre,
- alapvető emberi, állati, növényi, illetve különböző tárgyakhoz és jelenségekhez köthető mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre, önálló verbális és mozgásos kifejezésre,
- legalább két rövid lélegzetű vers vagy meserészlet önálló elmondására,
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során,
- mesék, történetek kezdetének és végének felismerésére, a főhős és a szereplők tulajdonságainak felsorolására,
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre, egyszerű bábok készítésére, használatára.

Ismerjék: az érzékszervek funkcióját, a ritmus fogalmát,

- az alapvető emberi állati, növényi, illetve különböző tárgyakhoz és jelenségekhez köthető mozgássémákat,
- a cselekmény-mesélés kritériumait (időrend, kezdet és vég, szereplők),
- a főhős és a szereplők közti különbséget,

- a szerepjátékokban csoportos improvizációkban való részvétel élményét,
- az egyszerű bábok készítésének módját, használatát

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- versenyjátékok,
- népi kiszámoló- és fogócskajátékok,
- egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok (pl. „Kint a bárány, bent a farkas”; „Adj, király, katonát!”)

Érzékelő játékok

- színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése,
- a tapasztalatok szóbeli közlése,
- az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása,
- színkompozíciók összehasonlítása,
- tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással

Ritmusgyakorlatok

- egyenletes lüktetés érzékeltetése, mondókázással,
- szöveges és mozgásos ritmusjátékok,
- tempótartás (gyors és lassú érzékeltetése),
- járások (gyors és lassú, különböző térformákban),
- futások irányváltoztatással,
- ugrások térbeli fordulattal,
- ritmushangszerekkel történő irányítás

Beszédgyakorlatok

- beszédre késztető játékok,
- mozgásos és szöveges játékok összekapcsolása,
- a beszéd folyamatosságát és pontosságát fejlesztő játékok,
- beszélgető, gondolkodtató, kitaláló játékok

Utánzó játékok

- mozgás és helyzet utánzása,
- mozgások és helyetek tükörképe,
- tevékenységek utánzása,
- állatok mozgásának utánzása,
- hangok utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- mondókák, kiszámolók, találós kérdések,
- versek, mesék szövegének kísérése mimetikus mozgással,
- mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- népi gyermekjátékok, énekes, táncos játékok, vetélkedőjátékok,
- mozgásos (testnevelési) játékok

Csoportos improvizációs játékok

- játékkal, mozgással kísérhető versek, mesék,
- mozgásos gyakorlójáték (nagymozgások fejlesztése),
- manipulációs gyakorlójáték(finommozgások fejlesztése),
- verbális gyakorlójáték

Egyszerű bábok készítése

- kézügyesítő játékok I. (vágás, tépés, ragasztás stb.),

- kézügyesítő játékok II. (ujj, csukló mozgatása ritmusra, zenére),
- kreatív játékok formákkal, színekkel

Alapfok (1. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a képzet, az emlék szerepét
- az érzelmek kifejezésének nonverbális és verbális jellemzőit
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelem-összpontosítás fontosságát
- az érzelmek vizuális megjelenítésének módjait(pl. maszkkészítés)

fejlessze a tanulók:

- együttműködő képességét**,** képzelőerejét
- verbális és mozgásos megnyilvánulásainak kifejező erejét
- érzelemkifejező mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását**, a** figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- dramatikus érzékenységét
- manuális ügyességét

ösztönözze a tanulókat:

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- képzelőerejük kibontakoztatására
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára

biztosítson lehetőséget:

- kiscsoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- manuális tevékenység végzésére
- a közös játék örömének megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

A tanulók az alapfok 1. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek:

- az érzékszervi finomításokkal elért készségük birtokában egyszerű képzettársításra
- a képzettársítással felidézett emlékek érzelmi jellegű megközelítésére
- a felidézett érzelmek kifejezésére vizuális eszközök segítségével (pl. maszkkészítés)
- a tanult mozgáselemek, csoportos mozgásformák kreatív összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására., jelentőségének felismerésére
- részvételre egy verses mese dramatikus feldolgozásában

Ismerjék:

- az emlék fogalmát
- az érzelmek nonverbális és verbális kifejezésének jellemzőit
- a tér és a helyszín fogalmát
- a figyelem-összpontosítás jelentőségét
- az érzelmek vizuális megjelenítésének módjait
- verses mesék dramatikus feldolgozásának módjait

Tananyag

Bemelegítő játékok

- csapatjátékok, versenyjátékok, ügyességi játékok
- lazító és feszítő gyakorlatok
- érzékelést fejlesztő játékok
- kapcsolatteremtő és bizalomjátékok

Fantáziajátékok

- játék elképzelt tárgyakkal; tárgyfelidéző gesztusok
- játék elképzelt személyek megjelenítésével
- játék elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítésével
- játék különböző hangulat-felidőző gesztusok, motívumok alapján
- játék különböző érzelem-felidéző gesztusok, motívumok alapján

Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memória-gyakorlatok

- csapatjátékok, versenyjátékok
- játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok
- térkihasználó gyakorlatok
- térkitöltő gyakorlatok
- térérzékelő gyakorlatok
- ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- gyermekversek, mondókák mondása ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- szituációs játékok szó, mondat, helyszín stb. megadásával

Egyszerű maszkok készítése

- rajzolás; érzelmek kifejezése a szem és száj formáján keresztül
- festés; érzelmek kifejezése színekkel
- nyírás, agyagozás; érzelmek kifejezése formákkal

Alapfok (2. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a figyelem -összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érhető beszéd alapjait
- a főhős és a szereplők különbözőségét, a hős és a többiek viszonylatát
- a szereplők jellemzését segítő technikákat (beszédstílus, testtartás stb.)

fejlessze a tanulók: koncentráló képességét

- megfigyelő képességét
- szociális érzékenységét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét

ösztönözze a tanulókat:

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra**,** önálló dramatizálásra

biztosítson lehetőséget:

- a jelentkező önálló törekvések megvalósítására
- a differenciált munkamegosztásra
- a nemkívánatos viselkedésformák megváltoztatására
- az előző évek manuális tevékenységének gyakorlására
- a tanulók eredményes együttműködésére különböző tevékenységformákban

A tanulók az alapfok 2. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom átélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív és kreatív szerepjátékokra
- kreatív dramatizálása,

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- a figyelem-összpontosítás alapszabályait
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalom élményét
- a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd szabályait
- a kifejező szerepjáték szabályait
- a szereplők jellemzését segítő technikákat (testtartás, beszédstílus stb.)

Tananyag

Koncentrációs és mozgáskoordinációs gyakorlatok

- megfigyelésre és utánzásra ösztönző gyakorlatok
- mozgásos, szöveges és relaxációs gyakorlatok, szólánc-játékok
- érzékszervekkel kapcsolatos játékok
- tükörgyakorlatok

Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok

- szemkontaktussal**,** érintéssel
- kézfogással
- hanggal
- „vakvezető” játékok

Beszéd- és mozgásgyakorlatok

- kiscsoportos és páros szituációk mozgásos és szöveges megjelenítése
- dinamikus mozgásokat ábrázoló képzőművészeti alkotások megfigyelése, a mozgás utánzása
- szoborgyakorlatok, tablók

Improvizációs játékok

- mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- szituációs játékok (befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával stb.)

Dramatizálás

- verses mesék, mesék elemzése
- a szerkezet érzékeltetése (kezdet, vég, főhős, szereplők, helyszín)
- az eddig tanult vizuális ábrázolások alkalmazása

Alapfok (3. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:
- az empátia, azaz az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlési jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornáinak működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a belső feszültség élményét és fogalmát
- a különféle anyagok (pl. textíliák)felhasználási lehetőségét

fejlessze a tanulók:
- alakulóban lévő empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- drámai érzékenységét
- esztétikai érzékenységét
- differenciált kifejező képességét, a fogalmi gondolkodását

ösztönözze a tanulókat: az őszinte megnyilvánulásra
- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára**, a** vizuális önkifejezésre

biztosítson lehetőséget:
- a kialakulóban lévő önkifejezési szándékok megvalósítására, a fantázia fejlesztésére
- képzőművészeti alkotások megtekintésére
- más, hasonló életkorúakból szerveződött csoportok munkájának megismerésére
- manuális tevékenység folytatására

A tanulók az alapfok 3. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):
- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban,
- feszültségteremtő drámai jelentek létrehozására
- művészi jellegű üzenetek közlésére anyagok (pl. textíliák) segítségével

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):
- az empátia, az együttérző beleélés fogalmát, élményét
- a szavak nélküli közlések jelentőségét különböző élethelyzetekben
- a nonverbális kommunikációs csatornák működési mechanizmusát
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben
- a feszültség fogalmát, jelentőségét

Tananyag

Kapcsolatteremtés és kommunikációs játékok
- az arc, tekintet, gesztusok kifejező képességét fejlesztő játékok, gyakorlatok (grimaszjáték, személyiség-tükör stb.)
- érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- üzenetek (utasítások, parancsok, kérések stb.) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- élőlények megszemélyesítése, beszéltetése
- belső képek megjelenítése mozgással, szóban és különböző vizuális eszközökkel

Improvizációs játékok

- szituációs játékok hangeffektusokra, vázlat megadásával, a valódi érzelmek kimondásának megtiltásával
- feszültségbeli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- látott vagy hallott történetek feszültségbeli jeleneteinek felidézése kiscsoportos improvizációkban

Interakciós játékok

- tükörjátékok
- távolság megtartását célzó játékok

Térjátékok különböző anyagokkal, kreatív térhasználattal

- folyosók, irányok
- szerkezetek
- textíliák megkülönböztetése tapintásra, színre, formára, esésre
- térplasztikák kialakítása színekkel, formákkal, esésekkel

Alapfok (4. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az empátiára épített elemző gondolkodás lényegét, használatát,
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének lehetséges módjait,
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét ,
- a színpadi tér kreatív használatának lehetőségeit,

fejlessze a tanulók:

- elemző gondolkodási képességét
- morális érzékenységét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó érzékenységét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét

ösztönözze a tanulókat:

- maguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy-egy színházi élmény cselekvő elemzésére
- egy-egy drámai szöveg érzékletes és kreatív bemutatására

biztosítson lehetőséget:

- a nem kívánt viselkedésformák kezelésére, visszaszorítására
- az adott életkor jellemző problémáinak dramatikus feldolgozására

- az adott életkorra jellemző problémákkal foglalkozó színházi előadások megtekintésére
- az adott életkorra jellemző problémákkal foglalkozó filmek megtekintésére
- az együttműködés fontosságának és különböző módjainak megtapasztalására
- a manuális tevékenység folytatására

A tanulók az alapfok 4. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- különböző élethelyzeteik kritikus és önkritikus elemzésére
- kreatív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- pontos és hiteles szóbeli és nem szóbeli önkifejezésre
- egy-egy drámai szöveg konfliktusának elemzésére
- a tér kreatív használatára

ismerjék (az előző évfolyamok követelményeink kívül):

- különböző élethelyzeteik és morális problémáik dramatikus feldolgozásának lehetséges módozatait
- a szóbeli és nem szóbeli kifejezési formák hiteles, pontos, együttes használatát
- a konfliktust mint a drámai cselekmény egyik mozgatórugóját
- egy-egy drámai szöveg többféle értelmezését
- a tér kreatív használatát

Tananyag

Beszéd- és mozgásgyakorlatokon alapuló improvizációs játékok

- életjátékok (egy-egy aktuális téma feldolgozása)
- jelenetek közmondás, konfliktus, ki nem mondott konfliktus megadásával
- szerepjátékok megadott témára
- „nem azt mondom, amit gondolok”
- „nem azt teszem, amit mondok”
- monológok különböző élethelyzetekben
- hétköznapi szituációkat feldolgozó páros jelenetek

Drámarészletek, balladák

- balladák egyes történéseinek dramatikus formában való megjelenítése
- az epikus műben nem szereplő háttér-történések kitalálása és dramatikus formában való megjelenítése

Alapfok (5. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az érzelmi emlékezet felszínre hozásának élményét
- a személyes érzelmek és gondolatok, valamint az empátiás készségből fakadó érzések és gondolatok közti szoros kapcsolatot
- a felszínre hozott érzelmek által keletkezett gesztusok, mimikák, mozgássorok rögzítésének módját
- a szimbólum fogalmát, illetve a szimbólumot mint a gondolatok és fogalmak kifejezőjét és hangulatok, érzések felidézőjét
- a kontraszt fogalmát, az ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát

fejlessze a tanulók:

- megismerő, önmegismerő képességét
- személyiségének pozitív jellemvonásait**,** akaraterejét

- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodását
- kritikai és önkritikai képességét

ösztönözze a tanulókat:

- az „én”-en kívüli tapasztalatok befogadására
- önálló döntéshozatalra
- szimbólumok keresésére és kreatív használatára
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra

biztosítson lehetőséget:

- a feszültségbeli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

A tanulók az alapfok 5. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- érzelmi emlékek felszínre hozására
- az empátiás készségből fakadó érzések, gondolatok és a személyes érzések, gondolatok közötti kapcsolat felismerésére
- a felszínre hozott érzelmek keltette gesztusok, mimikák, mozgássorok rögzítésére, kreatív alkalmazására
- a szimbólumok keresésére, kreatív alkalmazására
- az ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):

- az érzelmi emlékek felszínre hozásának módját
- az empátiás készségből fakadó érzések, gondolatok és a személyes érzések, gondolatok közötti kapcsolatot
- a felszínre hozott érzelmek keltette gesztusok, mimikák, mozgássorok rögzítését és kreatív alkalmazását
- a szimbólum fogalmát, kreatív alkalmazását
- a kontraszt fogalmát, tudatos alkalmazását

Tananyag

Fantáziajátékok

- irodalmi művek „új címe”
- képzőművészeti alkotások „előzménye”
- kevéssé ismert irodalmi művek folytatása, befejezése
- szimbolikus tárgyak használata
- tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Beszéd- és mozgásgyakorlatok

- figurateremtő hang- és artikulációs gyakorlatok
- érzelemkifejező hangbéli és gesztusnyelvi eszközöket fejlesztő gyakorlatok
- fizikai koncentrációt, testtudatot fejlesztő gyakorlatok
- csoportos együttműködést igénylő mozgásgyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- szimbolikus mozgásokból építkező improvizációk
- zenés etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

- státuszjátékok
- etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)
- rögtönzések ellentétek megadásával
- drámarészletek mögöttes tartalmának kibontásával

Alapfok (6. évfolyam)

Követelmények

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:
- az előző évek során tapasztaltak, tanultak kreatív alkalmazásának lehetőségeit
- az egy-egy színpadi előadás létrejöttét megalapozó és elősegítő munkaformákat
- a színházi forma kiválasztását a gondolatok, érzelmek erősítéséhez
- a színházi formanyelv alapelemeinek tudatos alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében

fejlessze a tanulók:
- kreativitását, eredeti gondolkodását, kombináló képességét
- drámai érzékenységét, színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát, önállóságát, magabiztosságát

ösztönözze a tanulókat:
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra, konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra

biztosítson lehetőséget:
- a színházzal rokon művészeti tevékenységek gyakorlására
- más művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- nyilvánosság előtti fellépésre

A tanulók az alapfok 6. évfolyamának elvégzését követően legyenek képesek (az előző évfolyamok követelményein kívül):
- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- a megismert munkaformákban felismerni a színházi alkalmazhatóságot
- kiválasztani a legmegfelelőbb munkaformát az adott gondolat, érzelem erősítése érdekében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében

ismerjék (az előző évfolyamok követelményein kívül):
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a munkaformák színházi alkalmazhatóságát
- egy-egy munkaforma tudatos kiválasztását és alkalmazását
- a színpadi improvizációban rejlő lehetőségeket

Tananyag

Alapvető színpadi-színházi konvenciók
- színházi térformák (dobozszínpad, körszínpad, kamaraszínpad stb.)
- az egyes színházi térformákból következő, a színésszel szembeni elvárások
- a különböző színházi konvenciók (pl. „félre”, monológ, „kikacsintás” a közönségre stb.) színjátékos alkalmazása

A drámai konvenciók színjátékos és színpadi alkalmazása
- különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés stb.) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében

- különböző drámai konvenciók (pld. belső hangok, „forró szék” stb.) alkalmazása a szerepépítés folyamatában

Összetettebb színpadi improvizációk

- rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Színjáték

A színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a színjátékon keresztül történő önkifejezésre, a színpadi munka alapjainak elsajátítására, valamint a színházi szakmák tevékenységi körének megismerésére. A főtárgy oktatása során törekednünk kell arra, hogy a munkát a lehető legnagyobb mértékben a tanulók - többségükben tizenéves fiatalok - adottságaihoz és képességeihez igazítsuk; ne feledkeznünk meg arról, hogy nem felnőtt színinövendékekkel, hanem kamaszkorú fiatalokkal dolgozunk. Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy a képzéssel szemben ne lennének tartalmi és formai vonatkozású minőségi követelmények. Éppen ellenkezőleg: a színjáték főtárgy tanításán keresztül a tanárnak arra kell törekednie, hogy a fiataloknak a színházi és színjátékos ismereteket a számukra legérvényesebb és leghatékonyabb módon közvetítse.

Követelmények

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek:

- a különböző színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- egyes színházi stílusoknak megfelelő színészi játékra
- más művészeti ágak területéről származó ismereteik alkalmazására a szerepalkotás során
- színházi improvizációra
- különféle szerepek megformálására
- drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasására
- színházi előadások elemzésére, értékelésére
- a rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- a valóságon keresztül értelmezni a színházat, illetve a színházon keresztül a valóságot

Ismerjék:

- a drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- az alapvető színházi szakkifejezéseket
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- a szöveg- és előadáselemzés szempontjait és módszereit
- a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit
- a színház jelenkori társadalmi szerepét, napjaink színházi struktúráját

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- az összetettebb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- az alapvető színházi szakkifejezéseket
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat
- a színházi műfajokat
- a szöveg- és előadáselemzés szempontjait és módszereit
- a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait
- a színészi tevékenység alapvető elemeit
- a színházi alkotómunka főbb összetevőit
- a színház jelenkori társadalmi szerepét
- napjaink színházi struktúráját

fejlessze a tanulók:

- érzelemkifejező eszköztárát az ös??szetett karakterek ábrázolásához
- mozgásos karakteralkotó technikáit
- karakteralkotó, jelentésteremtő nyelvi és beszédtechnikai eszközeit
- szerep-repertoárját, illetve ezen keresztül ön- és társismeretét
- improvizációs képességét
- szöveg- és előadáselemzési képességét
- társművészetekhez tartozó (elsősorban zenei, táncos) kifejező eszközeit

ösztönözze a tanulókat:

- elgondolások és történetek drámai eszközökkel történő vizsgálatára
- elgondolások és történetek színházi eszközökkel történő megjelenítésére
- színházi előadások megtekintésére (szabadidejükben)
- iskolán kívüli produkciókban való részvételre, tapasztalataik megosztására társaikkal
- társaik előtt előadások tartására
- a látott vagy részvételükkel zajló előadások véleményezésére
- színházi/drámai szakirodalom, illetve szaksajtó tanulmányozására

biztosítson lehetőséget:

- hivatásos, alternatív, amatőr társulatok és kortárs (diák) csoportok élő színházi előadásainak megtekintésére, a látottak elemző megbeszélésére
- színházi előadások videofelvételeinek megtekintésére, a látottak elemző megbeszélésére
- működő színtársulatok munkájába való betekintésre
- a technikai fejlesztés terén a tanulók speciális igényeinek kielégítésére
- a helyzetgyakorlatok, színházi improvizációk körén túlmenően csoportos színházi alkotó tevékenységben való részvételre
- többféle műfaj és/vagy színházi stílus színészi megtapasztalására
- a tanulók igényeitől függően nyilvános bemutató(k) tartására

A színjáték tantárgy keretei között folyó tevékenység – mint már utaltunk rá – ***nem színészképzést jelent!***

A tárgy tanítása során (az ismertetett főbb célok érdekében) végzett munka néhány részterületet kivéve nem áll fedésben a színi tanodák, illetve a színészeket képző felsőoktatási intézmény tevékenységével; sem céljaiban, sem tananyagával nem kíván megfelelni azoknak a kívánalmaknak, amelyek az ilyen jellegű oktatási intézmények munkájával szemben állíthatók.
(Hasonlóképpen nem kívánja helyettesíteni egy lehetséges középfokú színész szakképzés Színészmesterség tárgyának anyagát sem).

A színjáték tantárggyal (amely a drámajáték főtárgy szerves folytatása) várhatóan 14 éves életkorban találkoznak majd legtöbben (azok például, akik az általános iskolával egyidőben kezdték meg alapfokú művészeti tanulmányaikat). A diákszínjátszó korú (vá váló) tanulók már csak életkoruk folytán sem alkalmasak arra a munkára, amit a fiatal felnőtt korban lévő színésznövendékekkel végezni lehet, illetve érdemes.

Fiatalok színházon keresztül történő nevelésének, továbbá színházi képzésének szakirodalma korántsem bőséges, s ami van, többnyire az sem a színház jeles szakembereitől, sokkal inkább a pszichológusoktól és a drámapedagógusoktól származik). A gyakorlat kiterjedtebb, mint annak irodalma, illetve az elmélet: hivatkozhatunk itt az iskolai színjátszás nagy múltú hagyományaira, de színházilag teljesebb (s így érvényes) példát jelenthet a századunk hatvanas-hetvenes éveiben műkedvelőből amatőrré (tehát a jelentésteremtés, a közvetítés szándékával színházat lérehozóvá váló diákszínjátszás.

Ennek alaptételei közé tartozik, hogy bár megmutatásra, közönség előtt bemutatásra is készítenek csoportos alkotásokat (átlagban évente egy-egy rövidebb lélegzetű darabot), de a munka elsősorban a létrehozókról, magukról a játszó személyekről szól: a személyiségfejlesztéshez, a csoportépítéshez, közösségformáláshoz csak nyelvet, eszközt, terepet ad a színházi tevékenység, amely maga is két részre osztható: a színházi műveltség megszerzésére és a színházi alkotás létrehozására.

Úgy véljük, hogy a színjáték tartárgynak nem valamiféle akadémikus drámaelméleti-színházelméleti kifejtettséget, s nem is – az életkori jellemzők figyelmen kívül hagyásával – a felnőtt színészmesterség metódusok reprodukálását kell felvállalnia (az ezekre vonatkozó tanterveket különben is megírták már). Hadd ismerkedjen a színház iránt érdeklődő fiatal a színházzal a színházon keresztül: vagyis a képzés adja meg neki a lehetőséget színházi alkotás létrehozására, de ne terhelje a különféle XX. századi színészi alkotási módok „mélyreható" tanulmányozásával. Például a fiatalok egy részének sem személyes élményanyaga (annak mennyisége), sem ön- és társismereti szintje nem teszi lehetővé azt, hogy az alapvető irányzatok egyikével, az affektív emlékezetre épülő Sztanyiszlavszkij féle metódussal behatóan, hosszabb ideig foglalkozzon. Megismerkedhet viszont ezzel is: a képzés elméleti részében (tegyük hozzá: meg is kell ismerkednie vele!)

Amennyiben az iskolák vagy maguk a tanulók nem veszik fel a színházismeret tantárgyat a kötelezően választható tárgyak közül, úgy nem adnának/kapnának semmiféle rendszeres elméleti képzést. Emiatt a főtárgy anyagába beépítettünk bizonyos színházismereti alapokat is.
A fentiek szerint a tárgy oktatás során meg kell, hogy jelenjenek a következő elemek:
1. személyiségfejlesztő (dramatikus) téring
2. színházismereti alapok – a színész oldaláról indulva
3. kreatív színházi tréning (színházi alkotás létrehozása)

A színjáték főtárgy négyéves anyaga a következő témakörök vizsgálatára épül:

- **A SZÍNÉSZ**
- **A SZÍNHÁZ**
- **A DARAB**
- **A KÖZÖNSÉG**

Mind a négy téma feldolgozása során elengedhetetlen, hogy a tanulók elsősorban konkrét gyakorlati munkát végezzenek. A tárgyi ismeretek átadását tehát nem elméleti előadások formájában, hanem a színházi formanyelv elemeinek gyakorlati elsajátításához kötődően, azzal szoros összefüggésben kell megvalósítani. Tehát a gyakorlat és elmélet arányát, illetve azt, hogy az adott pillanatban ezek közül melyik válik hangsúlyossá, elsősorban a színházi alkotó tevékenységnek kell szabályoznia. Fontos továbbá, hogy minden témakör kapcson szó essék az adott ismeretanyag történeti vonatkozásairól és jelenkori megjelenési formáiról is. Ez ugyanakkor nem az egyes színháztörténeti korszakok elméleti jellegű vagy kronologikus tárgyalását célozza, hiszen az egyes tanévek fő témáinak feldolgozását éppen a különböző korszakok, irányzatok, stílusok stb. egybevetése segítheti.

A SZÍNÉSZ

E témakör középpontjában a színész mint szerepet játszó ember (az „én" és a „nem-én") áll. Az „én" és a „nem-én" határai, átmenetei – vagyis az önismeret, társismeret, a színészi alkotás módjai, ismert irányzatai mellett teret, szerepet kell kapjon a színészi alkotómunka egyes fázisainak alkotó tevékenységen keresztül történő megismerése is.

A SZINHÁZ

E témakör elsősorban a színház mint tér sajátosságaival foglalkozik. A színpadi térhasználat mellett ki kell térnünk a színházépület, a színházi tér külső és belső jellemzőinek, a színészek és a közönség elhelyezkedésének, a színház technikai elemeinek (világítás, hangtechnika, szcenika stb.) tanulmányozására, valamint a színház mint szervezet működési rendjének és a színházi alkotó munka fázisainak megismerésére.

A DARAB

E témakör keretein belül a képzés során ki kell térnünk a színpadi munka drámai alapanyaga, azaz a drámai szöveg dramaturgiai és drámaesztétikai jellemzőire éppúgy, mint a színpadi mű szerkezeti, formanyelvi sajátosságaira és ezek hatásmechanizmusára.

A KÖZÖNSÉG

Az egyes évfolyamok tananyagában a „közönség” címszó kapcsán a színháznak a különböző kultúrtörténeti korokban betöltött helyével és szerepével, ezen belül is elsősorban a közönség rétegződésével, a színházlátogatási szokásokkal ,a színész és a színház társadalmi megbecsültségével, a színház közvetett és közvetlen társadalmi hatásaival foglalkozunk. A tananyag a múlttól napjainkig ív , így annak részét képezi a színházi menedzsment, a pénzügyi vonatkozásoktól az igények felmérésén keresztül a közönségszervezésig.

Tananyag

Továbbképző (7. évfolyam)

A valóságtól a színpadig

Ezen a évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamasz korú fiataloknak a címben szereplő út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmagunk megismerése, saját személyiségünk, képességeink adta lehetőségeink és korlátaink felismerése, a körülöttünk lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Az előző évek (az alapfokú képzés) során elsajátított technikai készségek alkalmazására a vers- vagy prózamondás például kiváló lehetőséget nyújt. Mindezek tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

A színész

- önismereti játékok (pl. Névjegy; Mi lenne, ha..)
- spontán improvizációk egyéni munkában, az improvizáció szabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot ; abba ne hagyd; ne nézz ki stb.)
- spontán improvizációk páros munkában, az improvizáció szabályainak betartásával
- saját élethelyzetek megjelenítése
- etűdök szöveg nélkül, egyéni munkában
- etűdök szöveg nélkül, páros munkában
- etűdök tárgyak használatával
- etűdök megadott szövegre (pl. versrészlet, kisebb dialógus)
- etűdök kötött szabályok mentén (pl. tér, a helyzet megadásával)
- etűdök vágyképekre, félelmekre, konfliktus élethelyzetekre
- etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

A színház

- A tér különböző zónái (pl. személyes, társas stb.)
- A térhasználat mint emberi és kulturális jellemző
- A különböző színpadtípusok tere és azok használata (pl. körszínpad, amphiteátrum, pást stb.)
- a pódium
- a fény térkiemelő, tér-határoló szerepe(pl. fényfüggöny, - folyosó, spot stb.)
- a színpadi fények típusai (pl. szórt fény, pontfény, derítőfény, ellenfény stb.)
- színház a szabadban
- színház az osztályteremben

A darab

- jelenet indítása, tetőpontja, lezárása
- etűdsorozatok szerkesztési elvei
- a kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont-technika
- az idő kezelés (pl. lineáris időkezelés, idősík-váltás, flash-back stb.)
- a köznapi párbeszédtől a drámai dialógusig
- a köznapi nyelvtől az irodalmi (értékű) textusig

A közönség

- a színjáték eredete
- színész és néző viszonya régen és ma (az ősi rítusok; az antik világ színjátékformái; a középkori színjátékformák; a reneszánsz színháza; az újkori színház; XX. századi színházi törekvések; népi színjátékformák)
- a közönség összetétele régen és ma
- az előadás és a közönség szervezése régen és ma

Ajánlott műfajok, művek:

- életjáték
- etűdökből szerkesztett műsor
- lírai, epikus vagy drámai alapanyagokból építkező oratórium
- vers, kispróza
- a tanulók hétköznapi élethelyzeteihez hasonló vagy azokkal analóg történeteket feldolgozó drámák részletei.

Továbbképző (8. évfolyam)

A típus megjelenítése a színpadon

…… ahol nincs típus – ott nincs, nem lehet törvényes az improvizáció, a rögtönzés"(Vekerdy Tamás) A hétköznapi típusfiguráktól, továbbá azok tipikus helyzeteitől, a lélektan tipológiáitól a sűrített , a színpadi típusnak megfelelő figurák és helyzetek tanulmányozásáig ívelő folyamat adja a 8. évfolyam tananyagának gerincét. A típusok sémákból épülnek fel, ugyanakkor a típusok színpadi használata a sémák kreatív használatát jelenti, nem pedig a klisék puszta ismételgetését. Az előző munka szerves folytatásaként a típusok és megjelenítésük eleinte vizsgálható élethelyzetekre épülő etűdökben, az év során azonban a színműirodalom egyszerűbb szerkezetű, típusfigurák sorát felvonultató műveiből is válogathatunk.

A színész

- a lélektan szerinti típusok (Arisztotelész tipológiájától Jung archetípusaiig)
- saját magunk típusba sorolása
- a lélektani típusok a hétköznapokban (típusfigurák megfigyelése)
- hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- egyéni típusfigura-tanulmányok
- hétköznapi típusfigura különböző szituációkban (páros munkaforma)
- típusok – korok, kultúrák
- tanulmányok különböző korok drámai alkotásainak típusfiguráira
- tanulmányok a commedia dell' arte típus

A színház

- a típusfigurák jellemző maszkjai, jelmezei, kellékei az egyes tárgyalt történeti korszakokban
- típusfigurák megjelenítését segítő eszközök a mai színházban
- a színpadi típusfigurák és a hétköznapok valósága közti kapcsolat
- a színjáték helyszínének térbeli megteremtése; a jelzésszerű megoldások alkalmazása

A darab

- a rítusban megjelenő archetípusok és azok mai megfelelői
- a népi színjátszás típusfigurái
- a misztériumjátékok, moralitások allegorikus alakjai
- a commedia dell' arte típusfigurái
- a klasszika színházának típusfigurái
- az újkori színház távolodása a típusfigurák alkalmazásától
- operai és operettfigura-típusok

- az újkori színház távolodása a típusfigurák alkalmazásától
- operai és operettfigura-típusok
- vígjátéki és tragikus típusok
- típusok az abszurdban
- típusfigurák típushelyzetei
- a helyzetkomikum

A közönség

A színház funkciója régen és ma:

- a színház mint szórakoztatás
- a színház mint nevelés
- a színház mint a politizálás színtere
- a színház és népünnepély
- a színház mint templom

Ajánlott műfajok, művek:

- népi komédiák
- vásári komédiák
- minisztériumjátékok, moralitások
- fennmaradt vagy rekonstruált commedia dell' arte jelenetek
- helyzetkomikumra épülő vígjátékok részletei
- abszurd drámák típusfigurákat felvonultató jelenetei
- modern típusfigurákat felvonultató televíziós és mozifilmes egyes helyzetei

Továbbképző (9. évfolyam)

Jellem a színpadon

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglakozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében itt és most, a múltjával és jövőbeli lehetőségeivel együtt, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során várhatóan – már csak élettapasztalatuk, életkori adottságaik miatt is – csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók: ennek megfelelően kell szerveznünk a tevékenységet, és felállítanunk a követelményeket.

A színműirodalom mindazon alkotásai – többnyire ezek részletei vagy húzott változatai – alapanyagot szolgáltathatnak, amelyek részletes jellemrajzot adnak, s az embert változásai folyamatában mutatják be.

A színész

- a típusfigurák egyénítése improvizációkban
- típusfigurák atipikus helyzetben
- egyéni munkára épülő e4tűdök: a figura „hátterének" kidolgozása
- „belülről kifelé"
- „kívülről befelé"
- a figurák érzelmi állapotának változását ábrázoló egyéni és páros mozgástanulmányok
- egyéni jellemrajz-tanulmányok egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
- a figura jellemző jegyeinek megtartásával jelenetsor kidolgozása

A színház

- a dobozszínpad tere és használata
- hangsúlyos pontok
- láthatósági szabályok a dobozszínpadon
- kommunikációs szabályok a dobozszínpadon

- szcenikai megoldások, színházi illúziókeltési törekvések régen és ma (díszletek, jelmezek, maszkok, gépezetek, egyéb hatáskeltő eszközök alkalmazása)
- napjaink színpadtechnikája (beleértve a működtetéssel kapcsolatos szabályokat is)
- szakmák, műhelyek a színházban
- a színházi működési struktúra napjaink különböző típusú színházaiban
- színész és rendező viszonya
- iskolateremtő színházi műhelyek

A darab

- a drámaíró jellemábrázolási lehetőségei (dramaturgiai/drámatörténeti áttekintés)
  → az antik világ drámairodalmának jellemábrázolási technikái (pl. Szophoklész, Arisztophanész, Plautus)
  → jellemábrázolás a reneszánsz színházban (pl. Shakespeare, Ben Johnson)
  → a klasszika színházának jellemábrázolás (pl. Moliére, Racine, Corneille)
  → a polgári dráma jellemrajzai (pl. Ibsen, Strindberg, Molnár Ferenc)
  → Csehov figurái (a szövegalatti tanulmányozásának lehetősége)
  →Brecht tandrámáinak figurái
  → abszurd színház és a jellemábrázolás (pl. Beckett, Ionesco)

A közönség

- korunk színházba járási szokásai
- napjaink hivatásos színházi struktúrája – a változások tükrében
- a színházi munka finanszírozása, pénzügyi háttere
- a színész mint „munkaerő” („foglalkoztatott”)
- színész és közönsége (pl. a színész mint sztár)

Ajánlott műfajok, művek:

- a fenti felsorolásban szereplő szerzők műveinek egyes részletei

Továbbképző (10. évfolyam)

Színpadtól színpadig

A XX. század színházi irányzatai az előző évfolyamokon tanulmányozott színészi munkától jelentősen eltérő feladatokat állítanak napjaink színészei elé. A művészeti iskola utolsó évfolyamán a színjáték főtárgy – gyakorlati munkán keresztül – betekintést kíván nyújtani a következő irányokba: tánc- és mozgásszínház, kegyetlen színház, szegény színház, vizuális színház, rituális színház, performance, happening. Nem az irányzatok stílusjegyeinek utánzása a cél: a felsoroltak közül valamelyik formanyelvét felhasználva önálló, kreatív alkotás létrehozása az ez évi munka központi eleme. A színész munka mellett a tanulók kapjanak módot arra, hogy az előadás létrehozásához szükséges összes tevékenységben való jártasságukat bizonyíthassák.

A színész

- etűdök megadott témákra, kiscsoportos munkaformában – összetett (dús) és a végletekig egyszerűsített színészi eszköztárral
- etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok
- etűdök megadott témákra, kiscsoportos munkaformában – formanyelvi kísérletek
- a színész játéka, amikor a gesztusé, a mozgásé a főszerep
- a színész mint a csoport/kép része
- a színész teste mint látvány-elem
- a színészi test kinetikai lehetőségeinek feltárása (kreatív alkotási folyamatban)
- etűdök zenei motívumok alapján
- a nem verbális és vokális kifejező eszközök színpadi használata
- a pantomim mint műfaj és eszköz
- a monotónia és a tematikus variációk színpadi alkalmazása

- a transz-állapot
- a próba mint a színészi tudattalan feltárása és munkába állítása
- a próba mint a színész ösztöneinek feltárása és munkába állítása
- a hétköznapok rítusaitól a színpadi rítusok felé
- a közönség bevonása a színpadi történésbe

A színház

- „hagyományos „ és „modern" színházépületek
- napjaink érdekesebb szín(játék) terei: a megszokott színpadi terektől a dobozszínpad (másik három falának) lebontásáig: a nagyszínházi terektől a kamarák, stúdiószínpadok teréig
- a különböző auditív színházi eszközök típusai (emberi és zenei hang, zörej stb.): hangtechnikai eszközök és azok használata
- zenés színházi műfajok
- színház és show

A darab

- színház szöveg nélkül: a kép, a gesztus, a mozgás tervezése, szerkesztése, szervezése, rögzítése
- amikor a látványé a főszerep
- a színészi test és hang mint színpadi jel
- zene a színpadon – ezen belül
  → a hanghatások szerepe az előadások hangsúlyos pontjainak kiemelésében és az atmoszférateremtésben
  → a jelenetek aláfestő zene
  → jeleneteket átkötő zene
  → élő zene a színpadon (az előadás részeként)
- a szöveg mint asszociáókeltő alapanyag
- a szöveg mint vokális alkotás
- a szöveg mint nyelvi játék
- rögtönzés és szerkesztés – a nem reprodukálható színházi előadások (fórum-színház, happening, performance stb.)

A közönség

- a kortárs közönség rétegződése, napjaink differenciált színházba járási (és nem járási…) szokásai
- a színház mint üzlet – a szórakoztatóipari színház nézője
- a színház mint üzlet – szórakoztatóipari színház nézője
- a színház mint „laboratórium" – a formát kereső (… valamit akaró, időnként valami mást akaró…) színházak nézője
- a rítus résztvevője: egyidejűleg alkotó és közönség
- a színház mint templom – és nézője
- a színház mint terápia – és nézője
- az előadás mint kísérlet
- az előadás mint provokáció
- az előadás mint lázadás
- az előadás mint rejtély

Ajánlott műfajok, művek :

(A 7-9. évfolyam esetében feldolgozásra, jelen esetben megtekintésre ajánlunk alkotásokat).

- dokumentum-felvételek a XX. század jelentős színházi alkotóinak munkásságából (ami elérhető: pl. Grotowski, Barba tréningjei, illetve előadásai, Kantor, Brook előadásai stb.)
- a magyar színház utolsó két évtizedéből elérhető dokumentum-felvételek (a BBS filmjeitől kezdve, a kaposvári színház előadásain – pl. Marat/ Sade – át napjainkig)

Beszédgyakorlatok

A beszédgyakorlatok tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelően - dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez.

Követelmények

A tanulók legyenek képesek:

- beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak
- legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a durva légzéstechnikai , hangadási és artikulációs hibák felismerésére mások és saját beszédükben

Ismerjék:

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- légző-, hang- és artikulációs játékokat, gyakorlatokat hangokkal, mechanikusan sorolható szavakkal és irodalmi szövegekkel
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)

- ismert karakterek hangzásának hiteles létrehozására
- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására

Ismerjék(az előbbieken kívül):

- a beszéd dallamának változatait és kifejező hatását
- a beszéd váltásait (erő, magasság, tempó)
- szövegek tagolásának, földolgozásának lehetőségeit

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:

- a beszédfolyamat részeit (légzés, hangadás, kiejtés) és azok összefüggéseit, egymásrautaltságát
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit és azok beszédtechnikai elemeit
- az egészséges beszélőtől elvárható hangzás összetevőit
- a beszédállapot értékelésének szempontjait
- a hibás beszédállapot jegyeit
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat és egyszerű beszédgyakorlatokat

alakítsa ki a tanulókban:

- az önelemzés és önértékelés igényét és képességét
- a beszéd elemzésének képességét
- a beszédszervek tudatos, pontos és célszerű használatát
- a beszéd során megnyilatkozó személyiségjegyek fölismerésének, megértésének, létrehozásának képességét
- az önképzés igényét

fejlessze:

- a tanulók kifejező kedvét
- a hallási figyelmet és érzékenységet
- a tanulók koncentrációs készségét
- az életkoruknak megfelelően a játékosságukat
- a képzelőerejüket és megfigyelő képességüket
- a produktív és reproduktív kifejezőkészséget

TANANYAG

Alapfok 1. évfolyam

Lazítógyakorlatok

- az egész test feszítése és lazítása hanyatt fekve, különös tekintettel a váll, a nyak és az arc izmaira
- feszítés és lazítás állás és járás közben

Légzőgyakorlatok

- a légzéstípusok ismertetése (váll, mellkas, rekesz), a saját légzés megfigyelése
- kapacitásnövelő gyakorlatok **sz**, **s** és **f** hangokkal a laza testtónus megőrzése mellett
- kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megőrzése mellett (legfeljebb 40-50 szótag)

Hanggyakorlatok

- játékos hangerő gyakorlatok

→ repülőindítás

→ a közeledés és a távolodás kifejezése

- fúvójátékok (lyukas kulcs, filctollkupak, síp, szájharmonika stb. fújása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására, spontán légzéssel
- folyamatos és szaggatott fúvások
- a fúvás (kilégzés) erejének változtatása
- a lehetséges légutak tanulmányozása ki- és belégzés közben, élettani és beszédlégzés alatt egyaránt
- a légutak használatának gyakorlatai
- a saját és a társak légzésének tanulmányozása, a megfigyelése, tapasztalatok megfogalmazása
- a légzés hibáinak, akadályainak tisztázása
- a zörej nélküli belégzést követő kilégzés nyújtása **sz** és **s** hangokkal
- szabályozott légzéssel egyszerű szólamok, versek gyakorisága

Hangjátékok

- egymás hangjának felismerése (Hol szólsz kispajtás? játék mintájára)
- a hang tulajdonságainak tanulmányozása, a megfigyelések megfogalmazása (magas-mély, csengő-rekedt, halk-hangos, elől szól – hátul szól, oldott, laza-feszes, préselt, orrhangzós, vastag-vékony)
- egymás hangjának utánzása
- a természetes alaphang felismertetése és megerősítése
- hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- szavak és rövid mondatpárok játékos variálása (Mond másképpen! játék)

Artikulációs játékok, gyakorlatok

- a beszédszervek mozgásának „ügyesítése" szavak, szólamok ismételgető ejtésével (pl. karika…, Marika.., fekete.., sárga bögre… stb.)
- áll emelés-ejtés **á-a-e** hangok segítségével
- ajak kerekítés-széthúzás (íűíű…éőéő…pl.)
- a zárhangok ejtésének gyakorlatai (pl. Petike-Katika-patika…, dibben-dobban…, kippen-koppan…, kippeg-kopog…, csitteg-csattog…, Ne dobogj! De dobogok! stb.)
- a nyelv mozgásának ügyesítése a **t, d és n** hangok segítségével (pl. bele tettem-tele tette tettem…, éneklés lálálá-val stb.)
- fütyülés fúvott levegővel, az **ű** hang ajakállásával
- csettintés az **á** és az **ó** ajakállását váltogatva
- ajakpergetés hosszan, folyamatosan, suttogva és hangosan is
- szájról olvasás – kezdetben hangok (magánhangzók és a látható mozdulattal képzett mássalhangzók), majd szavak (pl. a gyerekek neve, terem bútorai stb.)
- a szóvég ejtésének gyakorlatai (pl. Mi**t** kérsz? Almá**t** kére**k**. Mi**k** eze**k**? Eze**k** széke**k**. Ki**k** ő**k**? Ő**k** …. ..**k**. stb.)

- szóépítés hangonként
- szóláncok (pl. mák-rák-rak-vak-van stb.)
- a hibás magánhangzóejtés meg- és fölismerése:
    - szűk (túlkerített ajakmunka)
    - széles (túlságosan széthúzott ajkak, „mosolygós” artikuláció)
    - zárt (visszafogott az állmozgás)

Ritmus- és tempógyakorlatok

- versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással, egyenletesen lassabb vagy gyorsabb tempóban egyaránt

Hangsúlygyakorlatok

- a szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának a hangsúlya (pl. **a**ranyhajú, **Bő**rönd Ödön stb.)

Alapfok 2. évfolyam

Lazító gyakorlatok

- feszítés-lazítás fekve, állva, ülve
- könnyed fejkörzés mindkét irányba
- az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben (prüszkölnek a lovak)

Légzőgyakorlatok

- a különböző légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- a saját légzés megfigyelése
- kapacitásnövelő gyakorlatok **sz, s** és **f** hangokkal a laza testtónus megőrzése mellett
- kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megőrzése mellett (legfeljebb 40-50 szótag)

Hanggyakorlatok

- játékos hangerő próbálgatás:
    - repülőindítás
    - a közlekedés és a távolodás hangzása (pl. légy köröz a szobában, kör alakú pálya széléről az autóverseny hangja)
    - szirénázás magánhangzókkal
    - hangok próbálgatása a függőségi viszonyok és az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére (pl. a köszönés változatai)

Artikulációs játékok, gyakorlatok

- az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok, versek **á, a** és e hangokkal
- a nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok **r-l** hangokkal (pl. Ez hajolaj, az halolaj, ez…, róla-lóra…, Lila Lali, Lila Lali… stb.)
- az artikulációs mozgások összehangolása nyelvtörők pergő tempójú mondásával
- magánhangzó gyakorlatok versekkel, mondókákkal, különös figyelemmel a mély (sötét) és a magas (világos) hangzók hangulatkeltő szerepére
- a zárthangok kettőzésének technikája

Ritmus- és tempógyakorlatok

- versek ütemezése kötött mozgással, egyenletes (lassabb vagy gyorsabb) tempóban

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- számnevek, évszámok hangsúlya
- a kijelentés hanglejtése

Alapfok 3. évfolyam

Lazítógyakorlatok

- feszítés-lazítás testrészenként
- hanyatt fekve
- állva

Légzőgyakorlatok

- rekeszlégzés hanyatt fekve, állva
- a be- és kilélegzett levegő mennyiségének tudatos növelése
- kapacitásnövelés rekeszlégzéssel, hangokkal (**sz, s, f, h, z, m)**
- kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (50-60 szótag)
- légzésszabályozó gyakorlatok (különböző hosszúságú szólamok)

Hangjátékok

- a mellkasi rezonanciával szóló középhang és a fejhang hangzásának megismertetése
- az oldott mellhang megerősítése hangringató gyakorlatokban
- a térhez igazodó hangerő és a színpadi középhangerő gyakorlása
- az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának, összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, szónok, programszervező, idegenvezető stb.)

Artikulációs gyakorlatok

- nyelvtörő mondókák a **j-l-r** hangok pontos ejtésének kimunkálására
- **l-r** hangok hibás ejtésének fölismerése hallás útján
- szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- a hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai

Ritmus- és tempógyakorlatok

- ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- kérdezés
- hangsúlya kérdőszóval és anélkül (Hová menjek? Menjek? stb.)
- hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Alapfok 4. évfolyam

Lazítógyakorlatok

- feszítés-lazítás testrészenként,ülve

Légzőgyakorlatok

- rekeszlégzés állva, ülve és járás közben
- koncentrációs légzőgyakorlatok
- kapacitásnövelés (60-70 szótag)
- a lopott (pót-) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- ciklikus szótaggyakorlatok a mellkasi rezonancia megerősítésére (má…,
- ná…, lá…., nyújtott, zengő **r** hangoztatás stb.)
- hangrágó gyakorlatok (folyamatos magánhangzó-ejtés közben az áll laza ejtése-emelése)
- hangcsúszda (magánhangzók siklatása föl, egyre magasabbra és le, egyre mélyebbre)
- hanghízlaló és- fogyasztó gyakorlatok (magánhangzók hangoztatása a fúvás erejének változtatásával
- hangkitalálás (Így mondaná a robot:….; a pattogatott kukorica…. stb.)

Artikulációs gyakorlatok

- nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- az **á-a, é-e** hangok gyakorlatai, különös figyelemmel az időtartamra
- a **sz** és **s** hangok hibáiknak fölismerése hallás útján

- szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek ritmizálása tapssal, járással, mozgással

Hangsúlygyakorlatok

- a tagadás hangsúlyai (**Nem** hallom. **Nincs** több. **Se** így, **se** úgy. stb.)

Alapfok 5. évfolyam

Légzőgyakorlatok

- rekeszlégzés mozgás közben (pl. labdázás)**,** kapacitásnövelés (70-80 szótag)
- koncentrációs légzőgyakorlatok
- nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- a pótlevegőzés technikájának továbbfejlesztése
- a kilégzés erejének szabályozása rekeszlégzéssel, **sz** és **s** hanggal

Hanggyakorlatok

- hangcsúszda mellhangon, szavakkal (ajánlott nyitott magánhangzós, **n, m, l, r** vagy **h** kezdetű szavakkal , pl. nem…, három…, málna… stb.)
- hanghízlalás-fogyasztás szavakkal (pl. számokkal, a 3, 4, 6 vagy a 7. „hízzon". 3-33-333-3333…), úgy, hogy a hangerő mutassa a gyarapodás és a fogyás mértékét
- erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel

Artikulációs gyakorlatok

- a **ty-gy-ny** hangok pontos ejtésének gyakorlatai
- **sz-z-c és s-zs-cs** hangok gyakorlatai
- nyelvtörők a sziszegő és susogó hangok gyakorlására
- szinkronizálás valamennyi jel figyelembe vételével
- az „idegenség" artikulációja (más dialektusú, külföldi)

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek gyakorlása az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével
- időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- időmértékes szövegek csoportosan, kánonban

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- az összetett mondatok :hangsúly-variációi
  - hanglejtés-variációi

Alapfok 6.évfolyam

Légzőgyakorlatok

- kapacitásnövelés (80-90 szótag)
- koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- a pótlevegőzés technikájának továbbfejlesztése váltakozó hosszúságú szólamokkal
- a hallható légzés jelentéseinek tanulmányozása és értelmezése é(zihál, sóhajt, futat stb.)

Hanggyakorlatok

- nem szöveges hangerő-gyakorlatok: a színpadi középhangerő, az erőteljes – nem ordított -, és a halk, intim hangvétel
- szöveges hangmagasság gyakorlatok egy-egy magasság kitartásával, lépcsőzetes föl-lejárással a tanulók egyéni középhangsávjához igazodva, legfeljebb egy oktávnyi terjedelemben
- az életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása

Artikulációs gyakorlatok

- pontos , pergő artikuláció
  - -járás közben,
  - - mozgás közben

- fizikai terhelés, pl. lovacskázás

- egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek gyakorlása kötött ritmuskísérlettel, pl. titi-tá-t tapsolnak folyamatosan, szövegmondás közben
- ritmusgyakorlatok tempóváltással

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- az alárendelő mondatok : hangsúly-variációi
  - hanglejtés-variációi

Továbbképző 7. évfolyam

Hanggyakorlatok

- A hangerőt szabályozó gyakorlatok,
- A hangmagasságot szabályozó gykorlatok,
- A hngadásban megmutatkozó fizikai állapotok tanulmányozása, megszólaltatása

Artikulációs gyakorlatok

- a pontos , pergő artikuláció gyakorlása folyamatos, kitartó szövegmondás közben -hangerőváltással, hangmagasság-váltással
- artikulációs gyakorlatok suttogva

Ritmus- és tempógyakorlatok

- időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, tapssal, járással kopogással mozgással ritmizálva
- verssorok fölismerése ritmusképe hallatán , saját és a társak nevének fölismerése a ritmusa alapján
- gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával

Továbbképző 8. évfolyam

Légzőgyakorlatok

- kapacitásnövelő gyakorlatok (100-110 szótag)
- légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával

Hanggyakorlatok

- szöveges hangerőgyakorlatok
- szöveges hangmagasság gyakorlatok
- a légy (meleg) hangvétel
- a kemény (hideg) hangvétel
- hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása

Artikulációs gyakorlatok

- a suttogott és halk beszéd célszerű artikulációja
- gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- a beszédtempótól, hangerőtől- és színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása

Ritmus- és tempógyakorlatok

- ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- a hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása
- egyszerű prózai szövegek ritmizálása

Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

- az érzelmek hangsúlyai
- a szórend és a hangsúly kapcsolata.

Mozgásgyakorlatok

A tantárgy tanításának célja a tanuló felkészítése, illetve alkalmassá tétele a csoportos dráma- vagy színjáték foglalkozásokon történő részvételre,
- alapvető technikai elemek, a bemelegítés részeinek és folyamatának elsajátíttatása és elméleti megismertetése,
- a próbaállapot elérése csoportkohéziós, speciális mozgásos feladatok, illetve koncentrációt és a kondíciót fejlesztő gyakorlatok révén,
- az esetleges sérülések, az ütközésektől, eséstől, az érintéstől való félelem, illetve tartózkodás megelőzése, elkerülése vagy feloldása a mozgás eszközeivel.

Követelmények

A tanulók tanulók legyenek képesek:
- a mozgástréning gyakorlatainak koncentrált és pontos elvégzésére
- a megfelelő próbaállapot elérésére a tréning gyakorlatainak végrehajtása során
- általános bemelegítés megtervezésére és levezetésére

ismerjék (az előbbieken kívül):
- a bemelegítés menetének élettani hatásait
- a gyakorlatok egymásra épülésének logikai menetét, lehetőségeit
- a különböző gyakorlattípusok egymásmellé rendelésének főbb módozatai

A tantárgyi program elvégzését követően a tanulók
legyenek képesek (az előbbieken kívül):
- egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning összeállítására, körültekintő levezetésére

ismerjék (az előbbiekben kívül):
- a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait, tréningstílusokat
- a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében

A képzés ismertesse meg a tanulókkal:
- a mozgásgyakorlatok tréning menetét
- a bemelegítés menetének fiziológiai okait
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségét, illetve rendszerét
- a különböző gyakorlattípusok szerkesztésének menetét
- a mozgástechnikai tréning fontosabb irányzatait
- a mozgástechnika tréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében

fejlessze a tanulók:
- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét, és teherbíró képességét
- fizikai képességeit-kondícióját, rugalmasságát
- mozgás-memóriáját
- mozgástechnikai ismereteit
- rendszerező képességét

ösztönözze a tanulókat:
- a bemelegítés gyakorlatainak koncentrált és intenzív elvégzésére
- a különböző próbahelyzetek, szituációk megfelelő próbaállapotban történő megoldására
- önálló, a saját képességei által megkívánt tréning elvégzésére
- egyes feladatok előkészítéseként a megfelelő bemelegítő gyakorlatsor megválasztására és elvégzésére
- helyes tematikájú téring felépítésére és megtartására

biztosítson lehetőséget:
- a témakör módszertanának elemző megismerésére

- különleges, speciális feladatok elvégzésére előkészítő módszerek megismerésére
- különböző stílusú mozgástechnika tréningek megismerésére, az azokon való részvételre
- működő színtársulatok, színházi műhelyek tréningmódszereinek élő, vagy videofelvételen történő megtekintésére

Alapfok 1. évfolyam

A tantárgy bevezető évfolyamának anyaga elsősorban játékhelyzetekre kell, hogy épüljön. A foglalkozás vezetője igyekezzen oly módon irányítani a játékokat, hogy ezek ellássák a bemelegítés alapvető feladatait is.
Fontos, hogy a gyermek ne érezze ezen játékok tematikus voltát, s amennyiben lehetőség van rá, a játékok fűzésével, szituációs tréningként való felvezetésével igyekezzünk folyamatossá tenni részvételüket.

Tananyag

Bemelegítő játékok: összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó , a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok.
Pl.: váll-, térdérintős játékok, nehezített, speciális helyzetű fogók stb.
Talajra-szoktató játékok: a talajfogás, a földön való forgás, gurulás, lassú csúszó-mászó mozgások előkészítő gyakorlatai szituációba helyezve.

Indítás-megállapítás gyakorlatok: az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével.
Pl.: tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók stb.

Állatok mozgását utánzó szituációs játékok: különböző állatok (majom, macska, kígyó, medve, madarak) mozgását utánzó játékok szituációba helyezett formában.

Alapfok 2. évfolyam

Ebben az évben a foglalkozás vezetője kísérelje meg a gimnasztika alapgyakorlatainak elsajátíttatását, azonban ezt először csak rövid szakaszokban, s elsősorban az ismétlések alkalmával tegye.
A dinamikusabb mozgásformák játékhelyzetben történő felvezetése szükséges ebben a korban, s erre a futásos és térformáló gyakorlatok kifejezetten alkalmasak lehetnek.

Tananyag

A bemelegítés alapgyakorlatai: lazító és feszítő gyakorlatok, gimnasztika.
Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben.

Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék fejlesztés.
Körjátékok , lánc-típusú népi játékok, a „tekeredik a kígyó” nehezített feltételekkel.

Futásos gyakorlatok: (fontos, a bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatkör) szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok. Testrész-vezetéses futások, páros fogó (a fogók szemkontaktussal tartják a kapcsolatot), vezetőt követő, ún. kígyózó futás.

Csukott szemes játékok: vezetése, kikerüléses helyzetekben bizalom- és térérzékelő gyakorlatokként.
Arc és kéz felismerő játékok, körbenállásos helyzetben, szabálytalan térben történő bizalomjátékok.

Alapfok 3. évfolyam

Az évfolyam tananyagában már közel egyenlő arányban szerepeljen a technikai igényességet és a játékosságot szem előtt tartó megközelítés. Értjük el, hogy a gimnasztikus gyakorlatok elvégzése egy idő után különösebb vezénylő irányítás nélkül, elsősorban az egymásra figyelésre és a szemkontaktusra építve történjen meg. Ugyanakkor ügyeljünk a futásos és versenyjátékok során a kellő intenzitás és dinamika megteremtésére.

Tananyag

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok: nehezített fogó és üldözéses játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére.

Gimnasztikus gyakorlatok: komplex lazító tréning fokozatos terheléssel, erősítő, kondicionáló gyakorlatok cirkuid edzésprogrammal (kis számban végzett gyakorlatkör többszöri visszatéréssel). A gyakorlatok levezetésének felosztása a résztvevők között, gimnasztikus gyakorlatok felvezetése a vezető által irányított szituációs játékban

Speciális futásos és kikerüléses gyakorlatok: hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások (esetleg szituációval indokolt helyzetben), erdő (álló társak között) és testrész-vezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások. A korábban már használt gyakorlattípusok igényes kivitelezés melletti elvégzése.
Egyensúly játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl.: „bogozó", sószsákot cipelő, Gólya viszi…), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok.

Alapfok 4. évfolyam

Ebben az évben a bizalomgyakorlatok és a vezetéses feladatok megjelenésével az ön- és egymás elfogadására vonatkozó helyzetek jelentik a legfontosabb tevékenységeket. Abban az esetben, ha ezek a gyakorlatok kellő technikai felvezetés mellett történnek meg, elejét vehetjük a gátlások és szorongások kialakulásának, s egyben kiemelik a figyelem és a koncentráció fejlesztése szempontjából fontos elemeket. A csöndet mint ezen gyakorlatok kísérő elemét az első pillanattól kezdve követeljük meg.

Tananyag

Bizalomgyakorlatok: egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok.
Esés- és talajgyakorlatok: spirál és hanyatt esés technikájának előkészítést követő elsajátítása, forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon.
Egyensúly- és vezetésesgyakorlatok: egyensúly gyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetéses gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással.
*Gimnasztikus gyak*orlatok: fokozatosan bővített gyakorlatkör, többféle indítású előkészítéssel (dinamikus, relaxációs).

Alapfok 5. évfolyam

Minden esetben ügyeljünk a gondos bemelegítésre, és a fokozatosság feltétlen figyelembe vételével végeztessük a tananyag feladatait. Csak abban az esetben, amennyiben a szerhasználat kellően begyakorlott, térjünk rá a partnerrel való akrobatikus helyzetek végeztetésére. Ebben a gyakorlatkörben javasolt z ún. cirkuid edzésmód, tehát a kis elemszámú, de többszöri visszatéréssel végeztetett gyakoroltatás.

Tananyag

Ugrás- és futásgyakorlatok: talajról való elemelkedés, talajfogás eszközök, illetve páros gyakorlatokban egymás segítségével, dinamikus futástípusok. Egy lábról, páros lábról történő rugaszkodás azonos és emelt szintről. Szer (zsámoly), majd páros gyakorlatként a zsugor tartásban elhelyezkedő partner hátának érintésével speciális futás-ugrás gyakorlatok a fokozatosság betartásával.

Eséstechnika: esés fordulatból és ugrásból, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel (természetesen csak megfelelő tornaszőnyeg megléte esetén).

Előkészítő akrobatikus gyakorlatok: gurulás előre-hátra, támasz- és billenés-gyakorlatok, kéz- és fejállás, kézen átfordulás oldalra.

Alapfok 6. évfolyam

Az évfolyam tananyaga épít a tanulók fizikai képességeinek változására, de a feladatkör előkészítő jellegű. Az emelések, de a többi gyakorlat is a megfelelő izomtónus és egyensúly kialakítására, megteremtésére szolgál.

Tananyag

Emeléses és támaszgyakorlatok: könnyített helyzetű, segítséggel végzett előkészítő gyakorlatok, mérleg és vállállás tartások ún. fekvő emelés helyzetekben).

Lassított mozgás: a mozdulat lassítása, lassított mozgás különböző helyzetekben. Gurulás, gördülés hosszanti tengelyen, fordított testhelyzet, s az ebből való állásba kerülés billenés nélküli lassú kivitelezéssel.

A mozdulat megállapítására vonatkozó gyakorlatok: a mozdulat különböző ritmusú, dinamikájú megállítása, pontos, bármilyen helyzetben való megállás kigyakorlása.

Továbbképző 7-8. évfolyam

Az év során rövidebb-hosszabb szakaszokban végeztessünk tréningeket az egyes tréningfajták elemeinek felhasználásával. Mielőtt újabb típusú gyakorlatkörbe kezdenénk, foglaljuk össze és elemezzük a feladatok sorrendjének, valamint végzésük módjának okait és szükségességét. A lépéses járásgyakorlatok technikai kivitelezése megfelelő igénnyel történjen, ezeket már ne a szigorúan vett bemelegítés feladatainak tekintsük.

Tananyag

Komplex mozgástréning: mozgástréning felépítése és levezetése tanár közreműködéssel.

Tréningfajták: adott színházi szituációnak megfelelő tréning összeállítása és levezetése. Dinamikus (gimnasztikus) és meditatív (relaxációs) típusú tréningsor összeállítása, s levezetése a tanárral történt pontosítást követően.

Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét és intenzitás elvárásainak megfelelően.

Lépés- és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépésanyag és járásgyakorlat esetén. A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban.

Vers- és prózamondás

A tantárgy tanításának célja, hogy a tantárgy megismertesse a tanulókkal

- azokat a pódiumon előadható népköltészeti és (különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó) irodalmi alkotásokat, melyek a mindenkori tanulók érdeklődésére számot tarthatnak, előadhatóak és üzenethordozóak,
- azokat az eljárásmódokat és műelemzési metodikákat, kommunikációs folyamatokat, melyeknek eredményeként eljuthatnak a művek üzenetének megfejtéséhez és a helyes közvetítéshez,

- a művészi beszédnek és a nonverbális kifejezésnek azokat az eszközeit, melyek tudatos működtetésével a hallgató a közönség számára is élménnyé transzponálhatja a megszólaltatott művet,
- a különféle előadói stílusirányzatok jellegzetességeit és markáns képviselőik jeles teljesítményét,
- a szónoki beszéd, előadás dramaturgiáját, eszközeit és fogásait, a szerkesztés szabályait, a színjátékká formálás törvényszerűségeit,
- a szakrális és profán szertartásokat és azok összetevőit,
- a pódiumi rendezés eszközeit, a látvány, akusztika és térszervezés lehetőségeit,
továbbá ösztönözze a tanulókat arra, hogy
- műveket válogassanak, irodalmi műsort szerkesszenek, szertartásjátékot komponáljanak,
- faggassák, elemezzék a műveket, nekik és koruknak szóló üzenetet keresvén bennük,
- próbálják ki önmagukat különféle nyilvános fórumokon, vers- és prózamondó versenyeken,
- vegyenek részt kommunikációs készségüket fejlesztő drámapedagógiai gyakorlatozásokon,
- járjanak előadóművészi estekre, szertartásokra, oratórikus előadásokra, s keressék az alkalmat, hogy minél több ilyen témájú lemezt és videót hallgassanak, nézzenek.

Követelmények

Az alapfok elvégzését követően a tanulók legyenek képesek
- alkalmazni a légző, artikuláló, beszédtechnikai gyakorlatokat,
- alkalmazni a művészi beszéd és a testnyelv kifejező eszközeit, hogy az olvasás során megértett költői, írói üzenetet sajátjukként tudják átadni a hallgatóknak, a közönségnek,
- a szövegelemzésre és annak megfogalmazására, miért fontos nekik a választott alkotás, és mit kívánnak azzal üzenni a befogadónak,
- előadni kb. 20 szabadon választott művet, önállóan és verskompozícióban is (verset és prózát - népköltészeti és különböző stílusirányzatokhoz, műfajokhoz tartozó irodalmi alkotásokból válogatva),
- egymás teljesítményét elemezni, körültekintően értelmezni.

Ismerjék
- azokat az irodalmi kommunikációs módszereket, melyeknek segítségével képesek megfejteni a sorokba, a sorok közé, a sorok mögé rejtett metaforikus üzeneteket,
- a lírai és az epikus művek előadásmódjai közötti különbségeket (azok érzelmi-gondolati és eseményes-cselekményes voltának függvényében),
- azokat az improvizatív, kreatív gyakorlatokat, melyeket az előkészület stádiumában játszanak a kommunikációs készség fejlesztése érdekében,
- ismerjék a hatásos előadói beszéd komponenseit, tudjanak ilyet készíteni és elmondani.

A továbbképző elvégzését követően a tanulók legyenek képesek (az előbbieken kívül)
- megfogalmazni szóban és írásban, hogy az adott mű megírására miféle gondolati, érzelmi szándék késztette a költőt, írót, s mi az, ami a közvetítő-előadót inspirálja a mű tolmácsolására,
- újabb műveket megszólaltatni,
- megalkotni szerkesztésen alapuló egyszemélyes színjátékukat, továbbá partner segítségével pódiumi térbe helyezni azt (az oratórikus rendezés kívánalmai szerint).

Ismerjék (az előbbieken kívül)
- a szerkesztés dramaturgiai és rendezői szabályait, s legyenek képesek azokat alkalmazni saját szerkesztői, rendezési gyakorlatukban,
- a szertartás funkcióját, szertartásokat, a szertartás-játék összetevőit, s mindezek alkalmazási lehetőségeit, módjait,
- a szertartás-színház jeles hivatásos és amatőr produkcióit.

Tananyag

Alapfok (1. évfolyam, 1. félév)

VERS-ZENE-JÁTÉK

Játékélmény kapcsolja a tanulót e tárgyhoz. Nyelvi játékok, hangzó játékok s más készségfejlesztő játékok a szövegmondáshoz. Most lehet memoriterrel tréningbe hozni az agyat. Szeressenek verset hallgatni és olvasni. Hangosan is.

Fedezzék fel a ritmusát a műnek, s ismerjék fel azokat a verselemeket, amelyektől a zeneiséget kapja a költemény.

Legyen több kedves versük, s a maguk nyelvén fogalmazzák is meg, miért éppen azok tetszenek.

Követelmény

- Sajátítsák el a jó légzés technikáját.
- Tudják karbantartani hangszalagjukat. tanulják meg a technikát.
- Ismerjenek lazító és koncentráló gyakorlatokat.
- Ritmus-, hangszín-, hangerő- és más gyakorlatokkal készüljenek a jó szövegmondásra.
- Találják meg a versben a személyeset.
- A versek különféle ritmikáját tudják lekopogni, ütőhangszerrel kísérni.
- Egyénileg és közösen egyaránt mondjanak verset.
- Tanuljanak meg több verset, előadáskészre.
- A pedagógus vegye számításban, mi az, amit a gyerekek már tudnak: nézze át az összes harmadikos tankönyvet, s mindenekelőtt azokból válogasson gyerekeknek tetszőt, asszociálhatót, ritmusosat, és olyanokat, amelyeket kiállva is mondhatóak. A zenei hangzásból is közelíthet a mondandóhoz, de fordítva is.
- A jó gyerekversnek több szintű a mondandója. Ilyeneket tanuljanak és elemezzenek pl. Weöres Sándortól, Kányádi Sándortól, Zelk Zoltántól, Nemes Nagy Ágnestől, Kiss Annától, Kormos Istvántól és másoktól. A népdalokra is gondoljanak. Külön a szövegükre is.

Alapfok (1. évfolyam, 2. félév)

VERS-SZÍN-JÁTÉK

A versmondónak meg kell tanulnia, kiként lehet hangjával, az úgynevezett művészi beszéddel – melyet fokozatosan elsajátít a gyermekversmondó is – festeni, színeket érzékeltetni, képeket megidézni, miként azt a költők megjelenítik a versben. Ahhoz azonban, hogy hangjukkal meg tudják idézni a versbéli látványt, meg is kell azt a sorokban, sorok között és mögött látni.
Fejlődjön vizualizáló képességük. Ne feledjük, ha jól lát a gyerek, jobban érti a verset, s ami fontos, jobban látja a versben önmagát, s akkor jobban is fogja azt mondani.

Követelmények

- Tanulmányozzanak több festői verset, zsánerképet, tájleírót és természeti jelenséget, változást, leíró költemény. Ebből néhányat (rövidebbeket) előadói szinten.
- Tanulják meg hanggal érzékeltetni a szín- és képváltozást.
- Kísérletezzenek: milyen színhez miféle beszédhang, s miféle hangszer hangja illik.
- Ismerkedjenek saját hangmodulációs lehetőségeikkel.
- Tudják lefesteni, lerajzolni, színekkel érzékeltetni a verset.
- Az előbbi programban felsorolt költők neve mellé róják fel klasszikus impresszionistáink nevét is. Lehet találni pl. Babits, Kosztolányi, Juhász Gyula , Tóth Árpád versei közt gyermekeknek valókat. A megközelítés módja, mint az előző félévben. Cselekedtető módon, akár szerephelyzetben kell felfedeztetni a gyerekekkel a vers neki szóló mondandóját. Ezután lehet elkezdeni a hangi megjelenítést.
- Az előkészület stádiumában a tanulók legyenek részesei a csoportos komplex művészetpedagógiai játékoknak.

Alapfok (2. évfolyam, 1. félév)

HOGYAN MONDJUK?
TÜNDÉRMESÉTŐL A CSALIMESÉIG

A tanuló abban az életkorban van, amikor még maga is kedveli a mesét, feltehetően szívesen is mondja. Olyan helyzeteket kell teremteni, hogy legyen kedve mesélni. Jöjjön rá, hogy másként kell a prózai meseszöveget mondani, mint a verseset, s még ezen belül is másként a tündérmesét, mint a hazugságmesét, s megint másként a magyar népmesét, mint az irodalmi mesét.
Tudjanak mesét elemezni, a mához és a hozzájuk szóló mondandót kibontani. Tudjanak különbséget tenni a Disney-féle műmesék s a klasszikus mesék közt. Legyenek képesek értékrendet felállítani.

Követelmények

- Ismerjék meg a legfontosabb mesegyűjteményeket, a magyar népmeséket, az európaiakat, s távolabbi kultúrák mese-antológiáit.
- Felvételről hallgassanak népi mesélőket. Találkozzanak mai mesemondókkal.
- Legyenek tisztában a különféle mesetípusokkal s azok előadási módjával. Ismerjenek fogalmakat, mint például mitikus mese, legendamese, novellamese, hazugságmese, állatmese, mesekeret, átvezető formula.
- Idézzék fel kedvenc meséiket, fogalmazzák meg, miért maradt meg bennük. Számoljanak be televíziós meseélményükről.
- Vegyenek részt fantáziafejlesztő kreatív játékokban, közösen alkossanak mesét, ismerjék az úgynevezett meselánc játékot…
- Tanuljanak meg több mesét, minden fajtából egyet (így kiderül, melyikhez vonzódnak leginkább).
- Sajátítsák el a mesélő hangnemet a mesefajták s más, pl. származáshelyi szempontok szerint. A tanár instruáljon, aztán ők is egymást. Azért is, hogy tanuljanak meg egymásra figyelni.
- Mese-börze. Hozzák el az iskolába mesekönyveiket. Beszéljenek róla. Ki mit mondana szívesen, s miért. És ki nem, és miért?
  A követelmény szerint rendszerezzék a mesével kapcsolatos tudnivalókat.
- Nézzenek meg mesefeldolgozásokat, hogy érzékeljék a különbséget a színjáték és az előadóművészet között. Nézzék meg videóról mesefeldolgozásokat.

Alapfok (2. évfolyam, 2. félév)

HOGYAN MONDJUNK TÖRTÉNETEKET?
(példázatot, legendát, mondát, anekdotát, viccet)

Ne csak mesélni, de történetet elmondani is tudjanak. Érdekesen, hatásosan. Jöjjenek rá, hogy ennek a történetmondó gyakorlatuknak mindennapi életükben is hasznát veszik. Érzékeljék a történetbeli váltásokat, a nyelvi fordulatokat, a poénokat, s tanulják jól lezárni a történetet. A vidám történetekre is készítsék fel magukat, a társaságok főszereplőivé válhatnak. (Viccet mesélni jól – ennek is vannak mesterségbeli fogásai.)

Az epikus történet fordulatainak érzékeltetésére találják meg a beszéd, s a nonverbális kommunikáció eszközeit. Legyen kedvük felfedezni saját képességük határát.

Követelmény

- Ismerjék meg a legfontosabb gyűjteményeket, tudjanak azokról , s olvassanak is azokból. Ismerjék a Biblia példázatait, a magyar szentek legendáit, a magyar történelemhez kapcsolódó mondákat, a 19. század anekdotakincsét, s a viccgyűjtményekből azokat, melyek nekik szólnak.
- Mindegyik itt felsorolt műfajból tanulmányozzanak egyet-kettőt, és közös elemzés után tudjanak azokból néhányat elő is adni (kiderül, kihez mi áll közel).
- Az említett rövidprózák stílusában maguk is írjanak rövid történeteket, s mondák el, vagy rövid felkészülés után szóban improvizáljanak.
- Figyeljék a környezetüket, ki miként mondja el a történetet, azt ami vele történt. Hogyan mondják otthon és társaságban? Mutassák be, mi tetszett és mi nem.
- Figyeljenek a viccmesélőkre. Fogalmazzák meg, mi a sajátosságuk. Miként hangzik a bibliai példázat templomban vagy hittan órán. Egy monda felolvasása a tanítási órán. S mindez pódiumon, előadói körülmények között. A tanulóban derengeni fog, hogy a tolmácsolás hogyanja elválaszthatatlan a témától, a szövegkörnyezettől , a körülményektől.
- Egyik-másik történetet a tanulók játsszák is el. Rájönnek, mi a különbség a cselekvő ábrázolás és az epikus közlés között.

Alapfok (3. évfolyam)

Mielőtt az irodalmi művek vers, próza jellegéből, műfajából adódó előadási módokra szisztematikusan, félévenkénti bontásban rátérnénk, fontosnak tartjuk, hogy itt a 3. évfolyamon tudatosítsuk a tanulókban, és kezdjük készséggé mélyíteni azt a felismerést és tudást, ami a műbefogadás és a közvetítés útjának nevezünk. A tanterv szerint az előbbi az utóbbi a másik félév témája. Ám a gyakorlatban ez össze kell, hogy kapcsolódjon. Az is elképzelhetetlen , hogy minderről csak elméletben essék szó. A befogadói és közvetítői folyamatot csak gyakorlatban, konkrét művek közös feldolgozásakor tudjuk elemzés tárgyává tenni. Az eszközök, melyeknek segítségével az üzenethez jutunk, s melyeknek segítségével az üzenetet a tanulóhoz eljuttatjuk, csak így kerülhetnek birtokunkba. Azért is most kell erről hangsúlyosan tárgyalni, hogy a későbbi évek során a módszer maga, szinte magától értetődően része legyen a vers- és prózamondói munkának. Akkor is, ha a félév programjában a lírai vagy az epikai művek bemutatása szerepel, akkor is ha versről, akkor is ha novelláról lesz szó.

Alapfok (3. évfolyam, 1. félév)

A MŰBEFOGADÁS ÚTJA
A SZÖVEGTŐL AZ OLVASÓIG

Tudatosodjék a tanulóban, hogy az irodalmi mű befogadása nem csak ráhangoltság, megérzés dolga. Művészeti kommunikáció zajlik a szöveg és az olvasó között, melyet a folyamat szakaszos leállításával, kérdésekkel, feltevésekkel, kreatív továbbgondolkozással irányítani lehet. Az irányító maga a befogadó, illetve a most közvetítőként funkcionáló tanár.
A tanuló maga jöjjön rá, hogy a majd előadásra kerülő szöveget biztosabban veszi birtokba, ha ezzel a módszerrel fejti meg a neki szóló üzenetet.

Követelmény

- A jakobsoni kommunikációs modellre épült metodika segítségével dolgozzanak fel közösen, majd később egyénileg előadható műveket. Ez történhet tanulói kívánságlista szerint is, de a tanár szándékából is, neve-lői megfontolásból.
- Mintegy megelőzve a későbbi évek gyakorlatát, minél több stílusú és műfajú alkotás szerepeljen a harmadikos programban.
- Jó, ha figyelembe veszik a tanulókat érdeklő műveken túl azokat a szövegeket is, melyek a különféle ötödikes könyvekben szerepelnek.
- Olvashatnak és elemezhetnek olyan műveket is, melyeknek a fenti módon történt feldolgozásáról esettanulmány is készült. Az írásos feldolgozás is tanulmányozható.

Alapfok (3. évfolyam, 2. félév)

A KÖZVETÍTÉS ÚTJA
A MEGSZÓLALTATOTT MŰTŐL A HALLGATÓIG

Tudatosodjék a tanulóban, hogy előadóként ő maga a közvetítő a szöveg és a befogadó között, miként a tanár az órán a mű és ő közötte; hogy az előadása akkor válik művészi alkotássá, ha ugyanúgy személyes mondanivalót hordoz, mint az írott mű. Ennek viszont előzménye az az irodalmi kommunikációs folyamat, melynek eredményeként ő – a közvetítő – jutott el a személyes mondandóhoz. A következménye maga az interpretálás, a mondandó tudatosan árnyalt „hangosítása”.

Követelmények

- A személyes mondanivalóval feldúsított irodalmi mű tolmácsolásának legfőbb kifejező eszköze a művészi beszéd, és az előadó megannyi nonverbális megnyilvánulása. Az előadó tudatosan kell, hogy alkalmazza ezen eszközöket: a hangsúlyt, hanglejtést, hangszínt, beszéddallamot, a tempót, ritmust, szünetet, a gesztust, a tekintetet, mimikát.

- A személyes mondandó kifejezésére figyelve vegyék észre a kölcsönhatást, ami a mindig változó üzenet, és a kifejezés eszközeinek alkalmazása között fennáll.

Tananyag

Azokra a szövegekre építsünk, melyeket a tanulók szívesen mondanának, vagy melyeket a pedagógus fontosnak ítél, de mindenképpen azokat, amelyeket korábban a jakobsoni kommunikációs modell szerint elemeztek, elemeznek.

Gondolni kell azokra a művekre, melyekkel a gyerekek szerepelhetnek iskolai ünnepségeken, pályázatokon, versenyeken.

Alapfok (4. évfolyam, 1. félév)

HOGYAN MONDJUNK LÍRAI VERSEKET?

Eljött az ideje annak, hogy a versmondó tisztában legyen azzal, milyen összetevői vagy milyen feltételei vannak a művészi versmondásnak.

A költeményt, melyet szavalni akar, mindenekelőtt értenie kell. A műtartalmi, hangulati és formai elemző megértése előtt a szöveg megtanulására nem szabad vállalkozni.

A művet az előadónak saját közlésévé kell avatnia, úgy szólaltatni meg, hogy nyilvánvalóvá váljék, azonosul a verssel, de önmaga közlendőjét is tolmácsolja általa.

A művet úgy kell megszólaltatnia, hogy érezze a közönséget, akire hatni akar, feltöltődve annak visszajelzéseitől.

Követelmény

- A fenti első feltétel álljon a félév munkálkodásának középpontjában mindaz , ami a mű megértésére vonatkozik. Tartalmi értés alig képzelhető el formai értés nélkül. A kiválasztott verseket konkrétan mintegy át kell világítani, megvizsgálván, elemezvén hallható jellemzőit; ritmusát és a rímet, a szemléletességet adó eszközöket, a hang-, szó-, monda-, és gondolatalakzatokat, a szóképeket, s a szóképekhez csatlakozó stíluseszközöket.
- A tanulónak rá kell jönnie; nem véletlen, hogy a költői mondanivaló éppen abban a formában jelent meg. Akkor viszont ezt neki értenie kell.
  Mert ha nem jól érti, hogy adhatná hozzá önmagát.
- Ezek után már megtanulható a vers, és kezdődhet az, ami a tolmácsolóra tartozik : az előadói eszköztár számbavétele.
- Tudjanak minél több verset, előadói szinten.

Tananyag

Olyan lírai művek elemzésére és megszólaltatására kerüljön sor, melyek fellépési alkalmakhoz is kapcsolódhatnak, osztály- és iskolai ünnepekhez. Legyen köztük dal, elégiai és óda, hangsúlyos és időmértékes vers- a versmondóknak tetsző, hozzájuk szóló művek XIX-XX. századi jeles költőinktől.

Alapfok (4. évfolyam, 2. félév)

HOGYAN MONDJUK?
AZ ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNYTŐL A BALLADÁIG

Az eddigi programokat továbbépítve, most az hangsúlyoztassék, hogy a költő szerzői szándéka és a választott műfaj, forma, kifejezésmód között összefüggés található. Az elemzés során tisztázni kell, hogy a verses formával mivé, zeneibbé, színszerűbbé, emelkedettebbé, dupla jelentésűvé, elgondolkodtatóbbá, drámaibbá stb. vált-e az epika?

Mindezzel befolyásoltatik a versmondói „hogyan mondjuk”.

Követelmények

- Előadói szinten tudjanak három művet.
- El kell sajátítani egy olyan előadói stílust, amely a prózamondás és a vers-szavalás között van. Ám ezt megelőzően tisztázni kell, mit üzen a verses epikával az előadó a közönségnek.
- Az elbeszélő költeményt zanzásítsák a tanulók, a történetét írják le és mondják el prózában, majd elemezzék a verses szöveget és fogalmazzák meg, mi az a többlet, ami a verses formában írva található.
- Az előkészület stádiumában az elbeszélő költeményt jelenítsék meg riporterként, filmrendezőként, különböző fókuszból, „objektív" és szubjektív kamerával". Ezek után kerüljön sor az előadói tolmácsolást hangbeli, beszédbeli, és más kifejezőeszközének számbavételére, elemzésére.
- Külön essék szó a népballadák és műballadák tolmácsolásáról, sajátos drámai előadásmódjáról.

Tananyag

Petőfi és Arany nagy műveire gondolunk először, a János vitézre, a Toldira, de a két óriás más epikus műveire is. Válasszanak részleteket. De gondolhatnak pl. Szabó Lőrinc Tücsökzenéjére, Pilinszky, Illés, Kormos István verses meséire, Sinka István, Juhász Ferenc, Nagy László lírai epikájára és az egész magyar ballada-termésre a népköltészetben, Aranynál és másoknál az irodalomban.

Alapfok (5. évfolyam, 1. félév)

HOGYAN MONDJUK?
A VIDÁM BALLADÁTÓL A PARÓDIÁIG

A tanuló legyen képes megidézni az élet derűsebb mozzanatait, tudjon nevetni és nevettetni. Vegye észre, hogy a verses epika különféle műfajaiban is el van rejtve a neki szóló üzenet. Humorba ültetve. Ismerje fel, hogy a nyelvi-verstani kötöttségek ki is nyitják a humor forrásait, kitágítják lehetőségeit. Az ilyen mű megírása kihívás a szerzőnek, de az előadónak is. Itt is másként kell megszólalni.

Követelmény

- Azon gyűjtemények tanulmányozása, melyekben vidám hangvételű versek találhatók. Válasszanak ezekből is a tanulók, előadásra.
- Tudjon különbséget tenni a helyzet- és a jellemkomikum között, és jelenítse meg ezeket előadóként is.
- Érzékelje a stílus- vagy irodalmi paródiák másfajta humorát, és a nonszensz versekét.
- A lírai groteszkek tanulmányozása.
- Vegyen részt olyan drámajátékokban, melyek az élet efféle láttatására nyitottá teszik.

Tananyag

Keressék meg a magyar és európai irodalomban azokat a műveket, melyek hozzájuk közel állnak. Vidám népi balladákat, például Csokonai, Fáy Andárs, Petőfi, Arany, Kosztolányi, Heltai, Karinthy verseit, Burns, Heine, Morgenstern verseit, a svéd gyermekverseket….

Alapfok (5. évfolyam, 2. félév)

HOGYAN MONDJUK?
NOVELLÁTÓL AZ EGYPERCESIG

Novellák tolmácsolásának tanulmányozása és megkedveltetése. Keressék a pódiumon is megszólalható rövidebb alkotásokat! Emlékezzenek a korábbi évekből a példázat, monda, legenda, anekdota tolmácsolásával kapcsolatos élményeikre! Találják meg azt az adekvát előadási módot,

mely az eddigi prózamondói gyakorlathoz hozzákapcsolja azt az előadói magatartást, melyet Brecht javasol a színészeknek, mikor kidolgozza tételét az elidegenítő effektusról.

Követelmény

- Utaljunk a 3. évfolyamon elsajátított irodalmi kommunikációs módszerekre. A megtanulandó novelláknál alkalmazzák ezt a cselekedtető metódust.
- A novella sajátos típusai szerint alakítsák ki az előadói hangot, s ezen belül gyakorolják a brechti elidegenítést.
- Tudatosodjék, hogy minden azért történik, hogy a közvetítő által személyessé formált üzenet eljusson a hallgatóhoz.
- Alaposan ismerjen a tanuló öt novellát, különböző stílusút, s egyet előadói szinten mutasson is be.
- Fontos, hogy a novellamondó visszajelzést kapjon tanulótársaitól. A tanulók kapjanak szempontokat az értékeléshez.
- Különösen ügyeljenek arra, nehogy túltengjenek az ábrázolás gesztusai a novella megjelenítésében.

Tananyag

A kisműfaj nagy mestereinek gazdag gyűjteményeiből mondjanak jellemzőket! Említhetjük például Mikszáthot, Mórát, Móriczot, Kosztolányit, Krúdyt, Nagy Lajost, Csáth Gézát, Mándy Iványt, Örkényt, Lázár Ervint…

Alapfok (6. évfolyam, 1. félév)

HOGYAN ADJUNK SZAKMAI TANÁCSOT?
INSTRUKCIÓADÁS TÁRSAKNAK

A versmondó tanuló szerephelyzetben élje bele magát a rendező státuszába!
Sajátítsa el gyakorlatban is a versrendezéssel kapcsolatos szakmai tudnivalókat, az instrukcióadás pedagógiáját és módszerét. Jöjjön rá, hogy ennek a rendezői állapotnak versmondóként is hasznát veszi: nem ellenség az, aki instruál. Ne felejtse, ő maga is kerülhet olyan helyzetbe, amikor neki kell rendeznie.

Követelmények

- Tisztázni kell az instrukcióadás menetét a műelemzéstől a megszólalás hogyanjáig.
- Szólni kell a pedagógiáról: nem sérthetem meg, nem alázhatom meg a másikat.
- Az instrukcióadásra a tanár és a többi tanuló jelenlétében kerül sor. (Előzetesen meg kell egyezni a játékszabályokban. A szerephelyzetben lévő tanuló-rendező a fő irányítója az órának? Mikor szólalhat meg a pedagógus, mikor a társak, mikor mondhat véleményt a versmondó?)

Tananyag

Ennek a félévnek a tartalmát a versmondók és tanuló-rendezők határozzák meg. A tanár úgy viselkedik, mint egy játékmester. Most megtapasztalhatja, miként párolódott le eddigi munkája a gyerekekben.
Ezek az órák kreatív jelenlétet feltételeznek. Előzetesen el kell dönteni, ki kinek a rendezője, ki kit vállal el és fordítva, s azt is, milyen művekről lesz szó. A páros munkát közös megbeszélés zárja. S ezen belül külön joga van a rendezőnek és a versmondónak; hogy érezték magukat, hogy látták magukat, s hogy vannak megelégedve magukkal?

Alapfok (6. évfolyam, 2. félév)

ELŐADÓI STÍLUSIRÁNYZATOK – IDŐBEN
AZ ELŐADÓI STÍLUS MEGHATÁROZÓI – JELENBEN

Legyen ismeretük a magyar szavalóművészet kialakulásáról, a főbb irányzatokról, a jelesebb magyar képviselők művészetéről.
Ismerjék fel az előadói stílusok sajátos jegyeit!
Az is tudatosodjék bennük, hogy a stílust nemcsak a korszak igénye és egy-egy meghatározó előadóművész személyisége alakítja ki, hanem a mindenkori relatív szabályozó, nevezetesen az, hogy az előadó kinek mond verset, hol mondja, miért és miről.

Követelmények

- Lemezről, videóról, nézzék meg, hallgassák meg előadóművészek előadását
- hallgassák meg költőinket, ahogy műveiket mondják!
- Menjenek el szavalóestekre, versenyekre!
- Próbálják ki magukat a valóságban, s mintha-módon!
- Meséljenek gyerekeknek, mondjanak verset napköziben, szólaljanak meg öregek előtt, vegyenek részt ünnepi műsorban, klubkörülmények között és színházteremben függöny előtt.
- Mintha-helyzetben ugyanazt a verset mondják el több helyszínen, s rájönnek, hogy az említett szituációk mindegyike más tolmácsolására inspirál.
- Tapasztalatukat beszéljék meg közösen.
- Rögzítsék az előadásukat szalagra vagy videóra, s visszahallgatva, visszanézve elemezzék a teljesítményt.

Tananyag

Előadás szemléltetéssel a szavalóművészet irányzatairól.

Nagy előadó egyéniségek lemezről, videóról.
Kritikaírás előadói estekről, előadói teljesítményről.
Esszé a szavalóművészetről.
Recenzióírás (pl. a Versmondó című lap számairól).

Továbbképző (8. évfolyam, 1. félév)

HOGYAN TARTSUNK HATÁSOS ELŐADÁST?

Feladat

Tudatosodjék a tanulóban az élő beszéd, a felolvasás és a szónoki beszéd közti különbség!
Legyen képes hatásos beszéd tartására! Ismerje fel, mennyi haszna származik ebből feleléskor, szóbeli vizsgázáskor. Tudatosodjék, hogy a jó szónoki beszéd összekapcsolódik elméleti és gyakorlati felkészüléssel.
Ismerje különböző korok nagy hatású szónokait, azok stílusát, beszédfelépítését, nyelvi kifejezési módját.

Követelmény

Elméletben és gyakorlatban építsen el egy előadói beszédet önmaga által választott témában. Legyen tisztában a legfontosabb állomásokkal: gyűjteni kell anyagot, elővázlatot készíteni, majd az anyagot elrendezni. A beszédet tudja felépíteni a következő menetrendben: cím, a jóindulat felkeltése, a beszéd indítása, a bevezetés tartalma, tárgyalás és a befejezése. A kidolgozás során figyelembe kell venni a stíluskövetelményeket, azt, hogy az előadás világos legyen , egyszerű, tömör, szemléletes. Tudatosodjék benne, hogy a jó szónoknak is rendelkeznie kell helyes légzési technikával, helyes hanglejtéssel és kiejtéssel, épp úgy, ahogy a vers- és prózamondásnál is fontos a hangsúly, a hangsúlyozás, hanglejtés és a beszéd modulációja. De legalább ilyen fontos a szónok kiállása, mozgása, mimikája, gesztusvilága. És ügyelni kell a külső körülményekre: hol szólal meg, asztal előtt

vagy ülve, szabadon beszél vagy papírról, milyen világítás van a teremben. Figyelje a hallgatóságot, azok türelmét stb.

Tananyag
A nagy szónokok beszédeinek tanulmányozása. A magyar szónokok közül például Pázmány Péter, Zrínyi, Kölcsey, Kossuth, Deák Ferenc stb. beszédei.
Elemezzék mai parlamenti szónokok beszédét!
Készítsék el egyik-másik paródiáját.
Rögzítsék saját előadói beszédüket magnóra, hallgassák újra és elemezzék!
Rögzítsék megjelenésüket videóra, nézzék vissza és elemezzék.

Továbbképző (8. évfolyam, 2. félév)

AZ IRODALMI SZERKESZTÉS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI ALAPJAI

Feladat
Tudatosodjon bennük, hogy irodalmi művek szerkesztésével létrehozható „koncertműsor", ám pódiumi színjáték is. A színjáték szerkesztéssel történt létrejöttének feltételei vannak, dramaturgiai és rendezői feltételei.
Vers- és prózamondóként nemcsak a függöny előtt, de irodalmi összeállításokban is szerepeljenek. Ők maguk is tudjanak ilyeneket létrehozni. Sajátítsák el a pódiumi dramaturgiát és rendezést.

Követelmény
Tudjanak szerkesztéssel pódiumi színjátékot létrehozni, lírai, epikus vagy drámai oratóriumot. Tudjanak társművészetek felhasználásával koncert jellegű irodalmi műsort szerkeszteni. Legyenek tisztában az oratórikus színjátéktípus játékmódjával, a hangokra bontással és képteremtéssel. Maguk is állítsanak össze meghatározott művekből színjátékot. (A részek azonosak, a végeredmény – valószínűleg mindenkinél – más lesz. Ezt elemezzék! Miért?)

Tananyag
Ismerjenek szerkesztéssel létrehozott koncertműsorokat és színjátékokat. Olvassanak ilyen jellegű forgatókönyveket! Tekintsenek meg archív felvételeket és mai oratórikus előadásokat!
Legyen szerkesztéssel létrehozott műsoruk és színjátékok, akár csoportmunka eredményeként is, ünnepi alkalmakra: március 15-re, október 23-ra! Ezek kerüljenek bemutatásra az iskolai nyilvánosság előtt.

Továbbképző (9.évfolyam, 1. félév)

SZAKRÁLIS ÉS PROFÁN SZERTARTÁSOK HOGYAN KÉSZÍTSÜNK SZERTARTÁSJÁTÉKOT?

Feladat
Tudatosodjék bennük: a szertartás az élet része, s a szertartásban való részvétel biztosítja, hogy cselekvően lehetünk jelen az ünnepben.
Ismerjenek szakrális és profán szertartásokat. Vegyék észre, hogy a szertartásban, miként az oratórikus színjátékban, a kifejezés dominál.
Ismerjék a szertartás dramaturgiáját, és azt, hogy azokban helye van a vers- és prózamondásnak.
Figyeljenek fel a zene, a stilizált mozgás és a szöveg kapcsolódására.

Követelmény és tananyag
- Ismerjenek egy magyar betlehemes játékot!
- Ismerjenek egyházi szertartásokat!
- Ismerjenek világi, úgynevezett beavatási szertartásokat.
- Ismerjenek XX. századi rítus-színházi előadásokat: Artaud elképzeléseit és Grotowszkiét.

- Ismerjék a 70-es évek amatőr színjátszó mozgalmának avantgarde jellegű szertartásjátékait.
- Készítsenek szertartásjátékot a beavatódás, a valamihez tartozás élményének megerősítésére.
- Készítsenek forgatókönyvet, és rendezzék meg azt. A résztvevők is maguk legyenek.

Továbbképző (9. évfolyam, 2. félév)
MONOLÓG A PÓDIUMON, DRÁMA A PÓDIUMON

Követelmény és tananyag
A monológ is másként hangzik a pódiumi térben magányosan, mint szituációban, színpadon. Az előadói művészet törvényszerűségei érvényesülnek és nem a színházé.
Olyan monológokat szólaltassanak meg, amelyek neki fontosak, olvassanak drámákat, s maguk keressék meg a nekik tetsző monológot. A tanár csupán a választékot kínálja.
Rendezzenek pódiumra drámát vagy drámarészletet, olyat, amelyet általában nem szoktak játszani, s amelyben fontos a szöveg (pl. Goethe Faustja, Madách Az ember tragédiája, Lessing drámái, Németh Lászlóéi, Székely Jánoséi).
Elméletben és gyakorlatban sajátítsák el a felolvasó színház szabályait, miként nő meg a kifejezés szerepe, s csökken az ábrázolásé.
A pódiumi dramaturgia és rendezés szabályai jelennek meg a felolvasószínházban. Erre a következtetésre juthatnak azok, akik ebben részt vesznek, vagy akik ezt rendezik.

Továbbképző (10. évfolyam, 1. félév)
„AZ ÉN MŰSOROM”
EGYMÁST RENDEZZÜK

Követelmény, tananyag
Egy kb. 20-25 perces önálló műsor megszervezése, megtanulása, rendezése és bemutatása, ez a program. Akik ebben a félévben mutatkoznak be, azok homogén irodalmi anyagból szerkesztenek. Két tanuló egymást váltva, időben egymás után dolgozik. Egyik szerkeszt és bemutat, a másik rendez. A tevékenység kölcsönös. A tanár a főrendező, aki segít, ha kell, mind a szerkesztőnek, mint a rendezőnek. Van egy harmadik társ is, aki a műsor dramaturgja és kritikusa. Szóban és írásban is rögzíti a véleményét. A szerkesztő-előadó szabályos szövegkönyvet készít, a rendező pedig forgatókönyvet.
Hogy miként, azt kell előzetesen megtanulni.
Amit „Az én műsorom” létrehozójának mindenekelőtt tudnia kell, az az, hogy mi is a mondandó, aminek a kifejezése neki magának fontos, s mi is az üzenet, amiről úgy gondolja, hogy a közönségének fontos.
A szerkesztőnek és rendezőnek együtt kell munkálkodnia tehát, hogy a színjátékbeli közlemény megszülessen és hasson.
A pódiumi dramaturgia és rendezés ismeretében zenét és mozgáskoreográfiát is komponáljanak az alkotók. Jó, ha az előadó tud énekelni, hangszeren játszani.
A színjáték alapja a teljes magyar- és a világirodalom.

Továbbképző (10. évfolyam, 2 félév)
„AZ ÉN MŰSOROM”
EGYMÁST RENDEZZÜK!

Feladat, követelmény, tananyag
Az utolsó év második felében folytatódik. „Az én műsorom”. Most kerülnek sorra azok a szerkesztő-rendező tanulók, akik vegyes irodalmi műfajokból és szociografikus és más híranyagokból állították össze színjátékukat.
Akik egyéni közlendő híján nem jelezték szándékukat, azoknak a tanár adhat feladatokat, s élhet bizonyos szorításokkal is, pl. ötvözzék a humort és a tragikumot, ötvözzék a dokumentumot és a lírát.
A második félév a betakarítás jegyében zajlódhatik le. Ebben az önmegvalósításnak épp úgy helyet kell biztosítani, mint az eredményes vizsgát biztosító elméleti összegezésnek.

Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei; az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak; a kötelező és választható tanórai foglalkozások, valamint azok óraszámai; a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, az előírt tananyag, valamint a művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, témakörei a módosított Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja 2. sz. melléklete alapján

Tanszakok és tantárgyak zeneművészeti ágban, óratervek

Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon

Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba

Akkordikus tanszak tantárgyai: gitár

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora
Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

Kamarazene tanszak tantárgyai: kamarazene, zenekar, kórus

Hangszeres- és vokális tanszakok - egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak és magánének

Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező (ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit - szolfézs alapfok 4. évfolyam -, akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül köteles egyet felvenni.

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneismeret, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, zenekar, kórus

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret, kamarazene, zenekar, kórus

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora gitár tantárgyak) és vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Óraterv hangszeres tanszakokra

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	**(4–6)**	**(4–6)**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

A képzés évfolyamainak számai
(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon, trombita, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, gitár, zongora.

Óraterv vokális tanszakra

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	1	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		
Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	**(4–6)**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

A képzés évfolyamainak számai
(1)+6 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A zenetörténet-zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A kamarazene kötelezően választható tantárgyként a 4. évfolyam után tanulható.

A főtárgyként nem választható tantárgyak képzési ideje:

szolfézs kötelező: (2)+4 évfolyam (előképző 1-2) + alapfok 1-4. évfolyam

zeneismeret: 2+4 évfolyam, kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

zenekar: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

kórus: kötelezően választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulható

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5-10. évfolyamig
Csoportos foglalkozás: 2x45 perc
(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene, 2-8 fő)

Választható tantárgy: Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc.
(zenekar, kórus: minimum 9 fő; kamarazene: 2-8 fő)

Korrepetíció ideje:
Hangszeres tanszakok: (minimum)
Ek.1-2. és 1. évfolyam 5 perc
2-3. évfolyam 10 perc
4. évfolyamtól 15 perc
Vokális tanszak:
A teljes képzési időben 20 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres- és vokális tanszak - alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora főtárgy esetében) a 3. évfolyamtól

Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, zeneismeret, kamarazene, zenekar, kórus

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora, gitár tantárgyak) tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv hanszeres tanszakokra „B” tagozat

Tantárgy	**Évfolyamok**											
	Előképző		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	(1)	**(2)**	**(1)**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	**(4–6)**	**(4–6)**	**(4–6)**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

A képzés évfolyamainak száma
(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon, trombita, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, gitár, zongora.

Óraterv vokális tanszakra „B” tagozat

Tantárgy	Évfolyamok						
	Előképző	Alapfok					
	(1)	(1)	2	3	4	5	6
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy				1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	**(4–6)**	**(4–6)**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

A képzés évfolyamainak száma
(1+1)+5 évfolyam: magánének

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:
Hangszeres tanszakok:
2. évfolyam 15 perc
3-4. évfolyam 20 perc
5. évfolyamtól 25 perc
Vokális tanszak:
A teljes képzési időben minimum 30 perc

ZENEISMERET TANSZAK – csoportos képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs
Kötelező tantárgy: zongora
Választható tantárgy: zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(1–2)	(1–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	**(2-4)**	**(2-4)**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

A képzés évfolyamainak száma
(2)+6+4 évfolyam: szolfézs
A zenetörténet-zeneirodalom és zeneelmélet tantárgyak főtárgyként, kötelezően választható, vagy választható tantárgyként az alapfok 5. évfolyamától tanulhatók.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: „A” tagozaton 2x45 perc
Kötelező tantárgy: „A” tagozaton egyéni 2x30 perc
Választható tantárgy:
Csoportos foglalkozás minimum 1x 45 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy: szolfézs
Kötelező tantárgy: zongora
Választható tantárgy: zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

Óraterv

Tantárgy	**Évfolyamok**							
	Alapfok				**Továbbképző**			
	3	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

A képzés évfolyamainak száma

4+4 évfolyam: szolfézs
Az első számjegy az alapfok, a második számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. „B” tagozatra a tanulót a zenei előtanulmányokat követően, az alapfok harmadik évfolyamától lehet irányítani.

A tanítási órák időtartama

Főtárgy: csoportos 2x45 perc
Kötelező tantárgy: egyéni 2x30 perc
Választható tantárgy:
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:
- Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia:
- A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
- A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
- A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése. Személyes kompetencia

- Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia:
- Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
- Esélyegyenlőség. Módszertani kompetencia
- Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
- A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
- A kortárs zene befogadására nevelés.
- A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
- Tehetséggondozás.
- Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás.
- A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyai

Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat: főtárgy

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A. „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok és vokális tanszak „A” és „B” tagozat: főtárgy

A vizsgák ideje:
Hangszeres főtárgyak és magánének főtárgy gyakorlati vizsga „A” tagozat minimum 10 perc „B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak
„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

FAFÚVÓS TANSZAKOK

FURULYA

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten):
- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét,
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet:
- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejével.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével. Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- Különböző játékmód és hangindítások.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.
- Az ismert hangterjedelmen belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A hangszer részei, összeállítása.
- Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
- A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése:
- A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
- Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
- A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Ajánlott tananyag
Lőrincz-Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
Gyermekdalok, népdalok

Követelmények
A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Két-három népdal, kotta nélkül.
- Egy-két könnyű tánctétel kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek:
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
- Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
- Régi és új stílusú magyar népdalok.
- A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
- Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo-decrescendo-val.
- A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
Bali J.: Furulyaiskola I.
Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
Keuning, Hans P.: 30 simple studies
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Anonymus: Allemande (EMB 4303)
Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
Anonymus: Rondo (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A tü-dü hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
- Egy népdal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű tánctétel, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése:
- A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárása száj kinyitásával.
- Dúr és moll skálák c1-c3 hangterjedelemben.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etüden für Oboe /I., II., III.(EMB 12002)
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
Keuning, H. P. 20 studies
Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118-150. (SM 1479)
Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
Pepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
- „F" alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccato-játék nyelvzárással.
- Dúr és moll skálák c1-d3 tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Az„F"-alapú furulya használatának gyakorlása.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
- A „rekesz"-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő-szükségletére.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag
Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe
Keuning, H. P.: 20 studies
Keuning, H. P.: 10 difficult studies
Keuning, H. P.: 25 studies
Keuning, H. P.: 40 simple studies
Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für....)
Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J.: Etüden für Oboe /I., II. (EMB 12002)
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)
Pepusch, J.Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (EMB. 14071)
Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)

Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)
Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV tétel
Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV tétel (EMB 13100)
Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

Követelmények
A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
„F"-alapú furulya használata.
Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.
A fogástáblázat önálló használata.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.
- Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
- Az artikulációkés a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag
Kállay G. Hang nemgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Corelli, A: Sarabande (EMB 7888)
d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
Loeillet, J. B.: e-moll szonáta I., II. tétel op. 3/7
Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)
Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták" 6/3. szopránon
Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita - tételek
Lavigne, Ph. de: Rondeau - Tambourin I., II. (EMB 13100)
Marcello, B.: B-dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V tétel
Marcello, B.: d-moll szonáta op. 2/2
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények
Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.
Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonáta- vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Kromatikus skála.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hang nemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D-dúr (EMB 14071)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160-3)
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita - tételek
Bellinzani, P. B.: C-dúr szonáta op. 3/3
Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül,
- Egy etűd,
- Két szonáta- vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
- Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Pontozott ritmusértékek, 8-ados ütemmutatók, hemiola ismerete, használata.
- Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
- Enharmónia.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
- Az „f” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Artikulációkés a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Hanglezárása száj kinyitásával.
- dúr és moll skálák tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
- Az „f” alapú hangszer használatának gyakorlása.
- A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
- Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
- Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe
Keuning, H. P. 20 studies
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, Hans P. 40 simple studies
Linde, H. M. Die kleine Übung (Tägliche Studien für....)
Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
Oromszegi 0.101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
Sellner, J. Etüden für Oboe /1., II. (EMB 12002)
Bach, J. S.: Menüett I. (EMB 4303)
Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta III., II. tétel
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel (Dobiinger Musicverlag)
Pepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta (6 szopránszonáta/1.)
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV tétel (EMB 13160-3)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: tercekkel, hármashangzat felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A trillatáblázat használata.
- Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
- Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Artikulációkés a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
- Staccatók nyelvzárással.
- Az altfurulya használatának gyakorlása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Kállay G. Hang nemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
Bach, J. S.: Bourrée I., II. h-moll (Z. 14071)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta I., IV. tétel
LoeilletJ. B.: C-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
PepuschJ.Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita - tételek
Händel, G. Fr.: g-moll szonáta III., IV tétel
Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
Marcello, B.: op. 2/2 d-moll szonáta
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények
Mordent, parántrilla, előkék alkalmazása.
Altfurulya használata.
A fogástáblázat önálló használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Két szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod-triolák.
- Inégal játék fogalma.
- A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánctípusok.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán, tempójának fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag

Kállay G. Hang nemgyakorló szopránfurulyára (EMB 14071)
Keuning, H. P. 10 difficult studies
Keuning, H. P. 25 studies
Keuning, H. P. 12 difficult studies
Kölz, E. M. I Essercizi per il Flauto dolce
Sellner, J. Etüden fúr Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
Händel, G. Fr.: Menüett (EMB 7888)
Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)
Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10
Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita
Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau - Tambourin I., II. (EMB 13100)
Marcello, B.: op. 2/7 B-dúr szonáta
Pepusch, J. Chr.: B-dúr „altszonáták" 6/6.
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV tétel
Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d-moll szonáta RV 36 I., III. tétel (EMB 14130)

Követelmények
A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Két szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
- A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Az inégal játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- Versenymű, fantázia.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
- A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- A t-l d-l összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Quantz, J. J.-Nagy Frigyes 100 Tágliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J. Etüden für Oboe VI. (EMB 12002)
Staeps, H. U. Das Tágliche Pensum
Staeps, H. U. Das Tágliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
Brüggen, F.5 etűd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.-C. La flute ? bee baroque
Winterfeld, L. Höfferv. Technische Studien für Altblockflöte
EyckJ.v. DerFluyten Lust-hof I-III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menüett h-moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita - tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis” C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Altfurulya szólamok olvasása kóruslejegyzésben.
Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat - felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy teljes szonáta kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A" tagozat
A tanuló
- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f g3-ig (in F),
- legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit, rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

Ismerje
- az f-g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a furulya történetét, rokon hangszereit,
- a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- dúr és moll skálák 3#, 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f1-g3 (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával,
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

A művészeti alapvizsga követelményei

Művészeti alapvizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Furulya főtárgy

„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán-vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.

- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476-7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160-3), Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36 (Ricordi Nrl 3322300), Telemann: F-dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek:

Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén. A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólómű; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB 14071), J.v.Eyck: Der Fluyten Lust-hof - Variációk (Amadeus), Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára (Hofmeister) nehézségi szintjén.

- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Telemann: C-dúr szonáta (EMB 13542), Veracini: a-moll szonáta (Peters), Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- T-I, d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).

- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Quantz, J. J.-Nagy Frigyes 100 Tágliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI. - (EMB 12002)
Staeps, H. U.: Das Tagliche Pensum
Staeps, H. U.: Das Tagliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
Brüggen, F:. 5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U.: Methodische Übungen
Veilhan, J.-C: La flute ? bee baroque
Winterfeld, L: Höfferv. Technische Studien für Altblockflöte
Eyck, J.v.: DerFluyten Lust-hof I-III.
Thomas, B.: The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menüett h-moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita - tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis" C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV tétel

Követelmények
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.

- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Quantz, J. J.-Nagy Frigyes 100 Tágliche Übungen für Flöte
Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
SellnerJ. Etüden fürOboe/VI. (EMB 12002)
Staeps, H. U. Das Tágliche Pensum
Brüggen, F.5 etűd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.-C. La flute a bee baroque
Winterfeld, L. Höfferv. Technische Studien für Altblockflöte
EyckJ.v. DerFluyten Lust-hof I-III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Anonymus: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menüett h-moll (EMB 13100)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita - tételek
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis" C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények
A t-d, t-r, d-r artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tété Ipar, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.

- A t-r-l-r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- A t-r-l-r összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Brüggen, F.5 etűd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
EyckJ.v. DerFluyten Lust-hof I-III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.-C. La flute a bee baroque
Winterfeld, L. Höfferv. Technische Studien für Altblockflöte
Boeke, K. Three exercises for alto recorder
LoeilletJ. B. deGant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160-3)
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160-3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + be.)

Követelmények
A (t-) t-r-t-r-t inégal játék önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di-dll di-dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t-) t-r-t-r-t inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
Brüggen, F.5 etűd
Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
EyckJ.v. DerFluyten Lust-hof I-III.
Thomas, B. The Baroque solo book
Staeps, H. U. Methodische Übungen
Veilhan, J.-C. La flute à bee baroque
Winterfeld, L. Höfferv. Technische Studien für Altblockflöte
Boeke, K. Three exercises for alto recorder
LoeilletJ. B. deGant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160-3)
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160-3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + be.)

Követelmények
A t-k t-k, d-g d-g „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.
Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A túlpontozás, mint zenei elem.
- Összetett ornamensek.
- Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
- A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.

- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
- A t, d, r, I artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Braun, D.: Szólók
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Händel, G. Fr.: B-dúr szonáta
Händel, G. Fr.: g-moll szonáta
Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce
LoeilletJ. B. deGant: 12 szonáta op. I (EMB 16160-3)
Marcello, B.: 12 szonáta
Preludes from The Division Flute (1706)
Quantz, J. J.-Nagy Frigyes: 100 Tágliche Übungen für Flöte (szopr.)
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: (kis) f-moll szonáta (TWV 41: f 2)
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

Követelmények
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
A t-d, t-r, d-r artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb tételpár kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
- A t-r-l-r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
- Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.

- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- A t-r-l-r összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Brüggen, Fr.:5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)
Corelli, A.: Szonáták op. 5,7-11.
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
Händel, G. Fr.: F-dúr szonáta
Mancini, Fr.: 12 szonáta
Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)
Telemann, G. Ph.: (kis) C-dúr szonáta (TWV 41: C 2)
Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
Vivaldi, A.: RV 427. D-dúr koncert (szoprán)

Követelmények
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
A (t-) t-r-t-r-t inégal játék önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.
A barokk szvit tételeinek ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skála tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Két etűd.
- Egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, tételpár kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
- A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t-) t-r-t-r-t inégal játék állandó gyakorlása.
- A dúr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
- Különböző vibratok állandó fejlesztése, alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Ajánlott tananyag
Bach, J. S.: F-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031
Bellinzani, P. B.: 12 szonáta
Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
Dieupart, Ch.: 6 szvit
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Feltkamp, J. H.: 12 Etudes vor Sopran-Blockfluit
Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
Händel, G. Fr.: C-dúr szonáta
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5 / F-dúr, d-moll
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Sammartini, G.: F-dúr koncert
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Staeps, H. U.: DasTägliche Pensum
Staeps, H. U.: Methodische Übungen (szopránra)
Telemann, G. Ph.: a-moll fantázia
Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta (II Pastor fido 6 szonáta)
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Maré)
Vivaldi, A.: D-dúr koncert op. 10 no. 3 (II Gardellino), (piccolo)
Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

Követelmények
Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
Ritkán előforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
Tájékozódás bonyolult polifon zenében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Skálák tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy kora barokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
- A barokk „duplanyelv”, a di-dll di-dll.
- A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
- A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
- Valamennyi eddig tanult artikuláció és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t-) t-r-t-r-t inégal játék, valamint a t-k t-k, d-g d-g „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármas elrendezésben is.
- Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
- A technikai elemek továbbfejlesztése a virtuozitás irányába.
- A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag
Bach, J. S.: C-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1032
Bach, J. S.: F- (vagy G-)dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1035
Castello, D.: Sonata seconda (szopránra vagy tenorra)
Castrucci, P.: F-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/5
Castrucci, P.: C-dúr szonáta (a szerző díszítéseivel) op.1/6
Corelli, A.: Szonáták 1-6. op. 5 (részben korabeli díszítésekkel)
D'Hervelois, De Caix: G-dúr szvit (szoprán)
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Fontana, G. B.: 6 szonáta (szoprán)
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5
Quantz, J. J.: Capricciok
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Staeps, H. U.: Neue Übungen im chromatischen Raum der A
Telemann, G. Ph.: a-moll szvit
Telemann, G. Ph.: B-dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: d-moll fantázia
Vivaldi, A.: G-dúr koncert op. 10 no. 6

Követelmények
Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata. At-kt-k, d-g d-g „duplanyelves" hangindítások használata, hármas elrendezésben is. Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- skálák: b-s mollok kibővített hangterjedelemben tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Egy kora barokk vagy XX. századi mű/tétel, kotta nélkül.
- Egy versenymű két tétele kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A" tagozat

A tanuló legyen képes
- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben,
- a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
- a segédfogások önálló megválasztására,
- az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására,
- a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására,
- az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására.

Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.
Rendelkezzék
- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel,
- egyenletes, laza ujjtechnikával,
- zenei képzelőerővel.

„B" tagozat (az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje
- hangszere történetét és irodalmát,
- f-a3-ig (in F) a fogásokat,

- a trilla-, segéd-, piano-, forte- fogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit. Legyen képes
- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato-mentes hang képzésére,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra. Rendelkezzék
- összehangolt ujj- és nyelvtechnikával,
- fürge szimpla-nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel. Tudjon
- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 4#, 5b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust-hof I-III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny).
- Egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab; Brüggen: 1., Quantz: Solos 1-5. (Baroque Solo Book), Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III. (Amadeus), G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
- Egy teljes szonáta vagy concerto.
- Egy korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amely lehet kamaramű; Kráhmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.) (EMB 13405, Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek.
Egy billentyűs hangszer.
Egész alakot visszaadó tükör.
Két vagy több állítható magasságú kottaállvány.
Metronóm.

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:
- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét,
- zenei memóriát.

Ösztönözze a tanulót
- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása.
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- A 2/4,4/4-es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
- Gyermek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Különböző légzésgyakorlatok.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag
Bántai - Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725,6102,6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény
Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4,4/4-es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai - Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Hangszerismeret.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása.

- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus.
- A 2/4, 3/4,4/4-es ütemek ütemsúlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag
Bántai - Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725,6102,6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz-Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler-Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény
A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4,4/4-es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), trios forma, Tempo I.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.

- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).
- A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és -befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai - Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai - Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136-5685-9)
Bántai - Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
Bántai - Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
Lőrincz - Paragi: Furulya-ABC (EMB 14090)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2-3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény
Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása.
Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola 1.60-61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála.
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: 1.61-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- Egy előadási darab (zongorakísérettel).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem kibővítése.
- Az enharmónia fogalma.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések.
- A ritmikai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, trios forma.
- A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzéstechnika állandó fejlesztése.
- Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
- A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
- A helyes tartás állandó ellenőrzése.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása, (non legato, portato, marcato).
- Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
- Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játék.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai - Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
Rieger-Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai - Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai - Sipos, EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos, EMB 8940)
Bántai - Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136-3527-4
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I-II. (Fentone F 413-A, B)
Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
Leichte Spielmusikdes Rokokó (Schott 5248)
Das Notenbüchem des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchem des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény
Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8-16 ütemes gyakorlat eljátszása.
Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai - Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: 1.102-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.

- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, menő mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi-de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat-felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai - Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai - Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos) (EMB 8940)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai - Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai - Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai - Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Forty little Pieces (L Moyse) (Schirmer43191)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (F-dúr) (Schott 10138)

Követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1-g3-ig, kromatikusán.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj- és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.
- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.
- A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai - Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I-II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
Fuvolamuzsika ll.(Bántai - Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai - Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai - Sipos) (EMB 13099)
3 Minuetti (Bántai - Sipos) (EMB 13196)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromtu (G. Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister-Leipzig 7237)

DerJunge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon-Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténvi) (AKKORDA-1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi - Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28-32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- Tudnivalók a vibrátoréi a zenei kifejezés érdekében.
- A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül).
- A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai - Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 331. (Pröhle) (EMB 8513)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 331. (Zimmermann ZM 1090)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flöten Studien in altén und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai - Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai - Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai - Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi - Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA-1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F-dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény
A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1-h3-ig, kromatikusán.
Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68-78., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök 11.21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása.)
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés.
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény
Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai-Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).
A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84-85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flute (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
M. Moyse: Vingt-QuatreÉtudes Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Taffanel: 17 GrandsExercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
Platonov: 30 etűd (ASMP 36)
Towamicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi - Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai - Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A-I 006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai - Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (Malina - Máriássy) (EMB 13404 13405)
Telemann: C-dur Sonata (Amadeus GM 666)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
Boismortier: Sechs Sonaten I-II. (Schott 5056,5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (EMB 13476,13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I-IV. (EMB 12989- 12992

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B" tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.
A „B" tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c1-a3-ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat-felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi-de, Coda.
- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül).
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
- A kéz- (csukló-) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai - Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
Rieger-Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister8060)

M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai - Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai - Sipos, EMB 7958)
Bántai - Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136-3527-4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I-II. (Fentone F 413-A,B)
Leichte Spielmusikdes Rokokó (Schott 5248)
Das Notenbüchem des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchem des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy-Vígh) (EMB 8741)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény
Igényes hangindításra való törekvés.
A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo-descrescendo az intonáció változása nélkül.
Árnyaltabb dinamikai kifejezés.
Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat.
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. - Hármashangzat-felbontások és tercmenetek.
- Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
- Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetícióa torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
- Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.

- Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai - Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques I-II. (Leduc 19480,19481)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai - Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos) (EMB 8940)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai - Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai - Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Derjunge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (C-dúr) (Schott 10139)
Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi - Vági) (EMB 12915)
Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.
Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása.
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Hangterjedelem: c1-h3-ig.
- A felhangrendszer megismertetése.
- Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- Tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
- Modális hangsorok.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).
- A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése
- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kiszenekari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I-II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Flöte Lemen mitTrewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
Flötenetüden I. (Immánuel Lucchesi) (DVfM 31050)
Fuvolamuzsika ll.(Bántai - Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai - Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai - Sipos) (EMB 13099)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister-Leipzig 7237)
DerJunge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon-Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-I019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi - Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai - Sipos) (EMB 8940)
Bántai - Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
Blavet: 15 Duetté für Flöten (Heinrichschofen 1340)
Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L)

Követelmény
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A tanuló önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai - Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 331. (Zimmermann ZM 1090)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166))
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai - Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai - Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai - Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi - Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958) Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolám! (Cseténi Gyula) (AKKORDA-1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F-dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Vivaldi: „II pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
Quantz: Sonata in F-durop. 3 no. 6 (Peters 9675)
Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
E. Köhler: Válogatott duók (Tősér) (EMB 13780) Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124) Hotteterre: Trio Sonatas I-II. (Musica Rara 1806,1807

Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Egy különböző karakterű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
- A zenei ízlés, stílus- és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla-skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flüte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)

Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi - Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai - Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A-I 006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai - Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Sonaten I-II. (Schott 5056,5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Mozart: G-dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
Mozart: C-dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010))
Vivaldi: Concerto V F-dur op. 10 (Schott FTR 83)
Vivaldi: Concerto IV. G-dur op. 10 (Schott 41413) Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes
- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kotta hű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és szimpla- és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc „B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel; Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén. Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta tételpár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.
- Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén. A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
- A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Skálák különböző kötésvariációkkal.
- A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
- Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flötenetüden II. (Immánuel Lucchesi) (DVfM 31057)
Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I-II. Ger. (Billaudot 1801,1802)
Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (EMB 13476,13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I-IV. (EMB 12989-12992)
Loeillet: 12 szonáta op. 1 I-IV. (EMB 12638-12641)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I-IV. (EMB 13160-13163)
Vivaldi: D-dúr fuvolaverseny op. 10 (II Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h-moll) tánctételek (EMB 13185)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G-dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G-dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G-dur) (KunzelmannnGM831C)
Benda: Sonata C-dur (Hofmeister 742)
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Bérben E. 1954 B.)
Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA6888)

Követelmény
Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. 12-14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár,
- Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A bonyolultabb felhangok ismerete.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak
- Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák - futamok, hármashangzatok- rögtönzése).
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
- Hármas nyelvütés (tripla staccato).
- A trillázás fejlesztése.
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
- A nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halkés gyors belélegzés továbbfejlesztése.
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
- Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594,597,626,632)
Vanhal: G-dur Sonata (Pánton 876)
Veracini: 12 Sonaten I-IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g-moll (Peters 12885)

Telemann: f-moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I-II. (G. Billaudot 1801,1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D-dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Diezweite Halftedes 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
Mozart: A-dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rosier- Rosetti: D-dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdú M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény
Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
Képességeihez mért zenei anyag (kamaraműű) igényes előadása.
E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai - Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9-10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33II. kötetből, Bántai - Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaraműű.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
- A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus zenei előadásmód.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- A memória szinten tartása.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB8514)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
J. Chr. Bach: Sonata F-dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D-dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D-dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Vivaldi: La nőtte (g-moll) op. 10 (EMB 1822)
Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
Schubert: Téma variációkkal, B-dúr (Bántai - Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)

Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Faúré: Pieces Célebres pour Flute et Piano (Leduc 29002)
Mozart: Sechs Duetté op. 75 I-II. (Zimmermann 2260,11340)
Doppler: Duettinoamericain (Adorján) 2flüte+piano (Billaudot G 3104B)
Jean-Jean: Modern etűdök

Követelmények
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Az eddig tanult ismeretek összegzése.
- Modern zenei effektusok.
- Pergőnyelv.
- Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
- A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömöt szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 1. (EMB 8516)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517) Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
Romantikus fuvolavirtuózok I-II. (EMB 13538,13539)

Faúré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
Vivaldi: Concerto in do minőre (Hartay - Nagy) (EMB 3770)
F. Mendelssohn-Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai - Sipos) (EMB 13195) Quantz: FlötenconcertoG-dur (Peters 12981)
Borne: Carmen-Fantasie (Kunzelmann GM 890)
Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok" témájára (EMB 13286)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
Devienne: Trio D-dur (Eulenburg 10005)
E. Bozza: Trois pi?ces (pour 4 flûtes) (Leduc 25584)
F.-K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
Grieg: Ausgewählte Stückeaus PeerGynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. Castéréde: Flutes en Vacances Quatre Pieces pour 3 flutes (ad libitum 4 flutes) (Leduc 23296)
J. Haydn: Die Jahreszeiten fürzwei Flöten (UE 18036)
Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg. Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean-Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.

További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.

- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.
- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai - Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bárenreiter 2971)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I-II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (EMB 13476,13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I-IV. (EMB 13160-13163)
Vivaldi: „II pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
Vivaldi: D-dúr fuvolaverseny op. 10 (II Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h-moll) tánctételek (EMB 13185)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G-dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G-dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G-dur) (KunzelmannnGM831C)
Benda: Sonata C-dur (Hofmeister 742
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Popp - Moniuszko: A fonólányka (PWM 1179)
Bartók Béla: Három csíkmegyei népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
Decsényi János: Sonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény
Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
Különböző díszítések stílusos alkalmazása
A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása
Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhlerop. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár vagy kamaramű.
- Egy előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Egészhangú skálák és kombinációi.
- Szűkített és bővített hármashangzatok.
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
- Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
- Nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halkés gyors belégzés továbbfejlesztése.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel.
- Laza, könnyed ujjtechnika.
- Az ujjak szinkronizálása.
- Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
- Hármas nyelvütés.
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Társas zenélés különféle együttesekben.
- Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: Exercises Journalier pour la Fl?te (Leduc 16638)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Vanhal: G-dur Sonata (Pánton 876)
Veracini: 12 Sonaten I-IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g-moll (Peters 12885)
Telemann: f-moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I-II. (G. Billaudot 1801,1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D-dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Mozart: A-dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rosier- Rosetti: D-dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdú M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók I-III. (EMB 6562,6640, 7816)
J. Haydn: Sechs Duetté (UE 18037-38)
J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
C. Wanausek: 10 Miniatűrén für 4 Flöten (Dobiinger 05023)

Követelmény

Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Köhler: op. 33II. kötetből, Bántai - Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy barokk szonátatételpár vagy barokk kamaramű,
- Egy előadási darab.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A tempó- és dinamikai jelek bővebb ismerete.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
- Társművészetek.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (pp, ff).
- A mély regiszter intenzitásának fokozása.
- Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
- A hármas nyelvütés gyorsítása.
- Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
- A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
- Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
- A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
J. Chr. Bach: Sonata F-dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D-dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D-dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Schubert: Téma variációkkal, B-dúr (Bántai - Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Faúré: Pieces Célebres pour Flute et Piano (Leduc 29002)
G. Faúré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Piece, Fantaisieop. 79 (Leduc 4229)
Dávid: Szonáta (EMB 1867)
Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
W. Fr. Bach: Sechs Duetté I-II. (Breitkopf 5655, 5656)

Követelmény
A laza, könnyed ujjtechnika.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
Érzékeny és igényes intonáció
Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta tételpár
- Egy XX. századi mű

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A megtanultak összegzése.
- A modern zenei effektusok.
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
- Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátságai.
- A bartóki zene hangrendszerei.
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
- Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
- Üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok bővítése.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- Memóriafejlesztés, koncentrálás hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 1. (EMB 8516)
Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L) (EMB 12652))
Jean-Jean: Modern etűdök (Leduc 24726)
S. Karg-Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingráber 2240)
E. Bozza: Quators Études - Arabesques (Leduc 22830) Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi - Nagy) (EMB 4723)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
F. Mendelssohn-Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai - Sipos) (EMB 13195) Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
F.-K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
P. Tschaikowsky: Dansedes Mirlitonsfrom Nut Cracker Suite (4 flûtes) (Symphony 691-24)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. Castéréde: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)

Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény
A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok)
A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.
A tanuló a zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A" tagozat
A tanuló legyen képes
- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzék
- megfelelő hangszeres technikával
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál. A tanuló tudja alkalmazni
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B" tagozat (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
- a modem zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait. Legyen képes
- biztos hangindításra és -befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a-moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C-dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F-dúr szonáta nehézségi szintjén.
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi mű; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén. A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló-hangszerek.
- Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
- Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
- Teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.

KLARINÉT

A klarinéttanítás általános célja, feladatai
- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
- a klarinét történetét,
- a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.
- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása.
- A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
- A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
A szeretet dalai kl.-zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ001)

Követelmény
A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.
A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben. Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
- A nád szerepe és beállítása.
- A törzshangok ismeretének bővítése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.
- Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjeleik. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás rögzítése.
- A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
- A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag
Klarinét ABC (Arany - Bakos - Meizl) OPI 1982
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
A szeretet dalai kl.-zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ001)

Követelmény
A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.
A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam„A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A fafúvós hangszerek ismertetése, külső megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdőknél).
- A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
- Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek.
- A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
- A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
- A helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenőrzése.
- A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
- A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok mf dinamikával.
- Dúr hangsor kotta nélkül,
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
Dudás L: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Követelmény
Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.
A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.:
Klarinétozni tanulok 1/58; 68., Balassa- Berkes: Klarinétiskola 1/21,48 stb. nehézségi fokán.
Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. Mozart: Francia gyermekdal (Klarinétalbum I.-Edition Music-Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- Négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetőleg zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
- Az enharmónia fogalma.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
- A tanult művek formai elemzése a periódus kérdés-felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
- Tartott hangok dinamikával.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
- Hangsorok gyakorlása repetícióval.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
Dudás L: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Perényi É: Klarinét-etűdök. (EMB 14300)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Követelmény
Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
A tanult hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével;
Perényi: Klarinét-etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.
16-32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J. Brahms:Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése a kisujj-billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.

- A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
- A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- A regisztерváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat-felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
- A skálázás tempójának fokozása különböző kötésekkel, repetíció. A belső hallás fejlesztése.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
Dudás L: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 2124)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.
Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét-etűdök 26; 32. nehézségi fokán.
Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch.W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II. - Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, paránytrilla.
- Dalforma (ABA), trios forma.

- Tempo I, dal Segno, Vi-de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G.Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok 11/9; 15. Balassa: Klarinétiskola 11/ 7; 13. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
Pl. F. Schubert: Menuetto, G. Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
- A hangterjedelem bővítése a kisujj-billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.

- További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
- A négyeshangzatok fogalma, domináns- és szűkített szeptim-felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
- Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
- Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) gyakorlása.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok 11/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola 11/40., 56. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Beethoven: Sonatine; Ch. Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Kromatikus skálák.
- A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G.Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)
Gabucci:60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok 11/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola 11/55., 71; 81. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino (Edition Music-Soft); Weber: Szonatina; Barmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Alapfokú évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.
A „B” tagozatos tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése kromatikusán. A kisujj-billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- Az enharmónia fogalma.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
- A legegyszerűbb díszítések; rövid és hosszú előke; a trilla fogalma.
- A tanult művek formai elemzése, azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
- Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo-decrescendo az intonáció változása nélkül.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat-felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Dudás L: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Dudás L: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat-felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Gyakorlatok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Kovács: Klarinétozni tanulok 1/196; 221;, illetve Balassa: Klarinétiskola I/.97. nehézségi fokán.
Előadási darabok kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra - kísérettel. Pl. Mozart: Allegretto (Perényi: Repertoire 28.); Martini: Andantino (The Joy of Clarinet 14-1967 Yorktown Music Press, Inc.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két gyakorlat (a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A klarinét kialakulása, fejlődése.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola.
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése.
- Díszítések: paránytrilla, trilla és utóka.
- A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, szükség esetén javítása, a támasz automatikussá tétele.
- A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Regisztерváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével, az egységes hangszín kialakítása.
- Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
- Repetíció gyorsítása a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felső határáig.
- Hármashangzat-, és tercmenetek, kotta nélkül.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag
Iskolák, gyakorlatok
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Dudás L: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok és hármashangzat-felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben; bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; Kovács: Klarinétozni tanulok 11/13., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok 1/21. Perényi: Klarinét-etűdök: 38. nehézségi fokán.
Különböző regiszterekben mozgó előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Türk: Larghetto amoroso; Gluck: Ária (Perényi: Repertoire 29., 34.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A klarinét szerepe különböző zenei műfajokban.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusán.
- Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A négyeshangzatok fogalma, domináns- és szűkített szeptim-felbontások
- Dalforma (ABA), trios forma, szonátaforma.
- Tempo I, dal Segno, Vi-de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Iskolák, gyakorlatok
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc 17089)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
100 Studien (G.Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hármas- és négyeshangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etűdök megszólaltatása, Perényi: Klarinét-etűdök: 60; 74. nehézségi fokán.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása kotta nélkül, kísérettel. Pl. K. Stamitz: Rondo (Klarinétmuzsika -EMB Z. 7919); W. A. Mozart: Larghetto (Perényi: Repertoire 33.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése kromatikusán.
- További segédfogások és tisztítófogások.
- Kvintola, szextola, kettős nyújtópont.
- A szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.
- A kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
- Rondóforma, variációs forma.
- Különböző stílusjegyek megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
- A kettős ékesítés (mordent) gyakorlati megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB Z 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil:66etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
100 Studien (G.Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok 11/ 28; 59; 67. Perényi: Klarinét-etűdök: 70; 76. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Glinka: Vocalise; Barát: Szláv dal (Music-Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Perényi É.: Klarinét-etűdök (EMB Z 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le debutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
100 Studien (G. Joppig - S. Trier) (Universal UE 18264)
Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi 2541)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.

Etűdök Jean-Jean: Etűdök I. (Leduc 24740) Klose: Napi gyakorlatok (15 etűd:1.) (Leduc A.L.06400) nehézségi szintjén
Versenyműtételek és előadási darabok. Pl. Stamitz: B-dúr klarinétverseny (EMB 8993), Donizetti: Concertino. (Peters 8206), Debussy: Kis néger (EMB 7933); Klose: Fantázia (a Perényi: Repertoire gyűjteményben 45. EMB 14406) nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, (hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.)
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén

A tanuló ismerje
- a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
- egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.

Legyen képes
- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kotta hű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
- dúr és moll skálákat játszani 4#, 4b előjegyzésig, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására,
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A tantárgya és időtartama

Klarinét főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 60-tól (EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén.

- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Dancla: Románc (Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár44 (EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája-Barokk- EMB 13971) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 86-tól, (EMB 14300) Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 36., 46., 59., 75. (EMB 13291); Jean-Jean I: 2. nehézségi szintjén.

- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Bármann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina (EMB 8291), Mendelssohn: Dal szöveg nélkül (Berkes: Előadási darabok klarinétra és zongorára II. kötetből a 9-es EMB 13972), Donizetti: Concertino II. tétel (Peters 8206), Kocsár Miklós: Ungaresca (EMB 5991) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- A hangterjedelem további bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
- A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
- Hangolás lehetőleg önállóan.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- A technikai készségek állandó fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 1329)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L 6400)
Kratochvil:66etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Shmidt Musicverlag, Heilbronn 457-460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
100 Studien (G.Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok 1/42. nehézségi szintjén.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaraműklarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis - Berkes: Későromantika), J. E. A. Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem további bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- A megfelelő nád önálló kiválasztása és alakítása.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skálák.
- A tanuló önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
- Hangolása tanár segítsége nélkül.
- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök 1.(Leduc A. L. 17348)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L 6400)
Kratochvil:66etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457-460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister6018)

Követelmény
Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok 1/42. nehézségi szintjén.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaraműű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis-Berkes: Késő romantika), J. E. A. Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem további bővítése
- Különböző díszítések.
- Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
- A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
- Hangolás tanár segítsége nélkül.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezőbb megszólaltatásához.
- Állandó törekvés a tiszta intonációra.
- Önálló nádválasztás és alakítás.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L 6400)
Kratochvil: 66 etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457-460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV (PWM 4906)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
100 Studien (G. Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister6018)

Követelmény
Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusán a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok 1/42. nehézségi szintjén.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaraműklarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis-Berkes: Későromantika), J. E. A. Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Korunk zenéjében előforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
- A helyes vibrato fogalma.
- Kromatikus és egész hangú skála.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A különböző transzpozíciók ismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.
- A vibrato gyakorlása.
- Önálló hangolás.
- A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezőbb hang megvalósítására.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
- Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
- Társas zenélés, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag
Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmónia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)

Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L 6400)
Kratochvil: 66 etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457-460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV (Breitkopf EB 4234)
Wiedemann: Gyakorlatok V (Breitkopf EB 4235)
Wiedemann: Gyakorlatok Vl.(Breitkopf EB 4236)
100 Studien (G. Joppig-S. Trier) (Universal UE 18264)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok 1/42. nehézségi szintjén.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis-Berkes: Későromantika), J. E. A. Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztása és a nád alakítás alapvető módjai.
- A hangszer intonációs problémáinak ismerete és tudatos javítása.
- A klarinét szóló- és kamarazene irodalmának minél átfogóbb ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Hangolása tanár segítsége nélkül.
- Nád kiválasztás, nád igazítás.
- A hangterjedelem bővítése kromatikusán.
- A tanuló igényének fejlesztése a tudatos hangképzésre.
- A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L 6400)
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L 18035)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister6018)

Követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult hangterjedelem határain belül.
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Etűdök-Jean-Jean: Etűdök 1/1-13-ig. Kröpsch: Etűdök 1/1-105-ig - nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Stamitz: B-dúr klarinétverseny, Hoffmeister: Esz-dúr szonáta, Mozart: Larghetto nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatosítása.
- Akusztikus intonáció.
- A különböző transzpozíciók fogalma.
- A leggyakrabban használt díszítések, ékesítések önálló alkalmazása.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
- A nád alakításának legalapvetőbb tudnivalói.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- A skálázás tempójának növelése.
- Teljes etűdsorozatok elvégzése.
- Az előadás kifejezőerejének fokozása.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)

Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L 6400)
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister6018)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L 18035)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister3018)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Etűdök Jean-Jean: Etűdök I. Kröpsch: Etűdök I. nehézségi szintjén
Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Krommer: Esz-dúr klarinétverseny, Donizetti: Concertino, Honegger: Szonatina, Bartók: Három csíkmegyei népdal nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel kotta nélkül.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, kiegészítve kvint hangközeikkel is.
- A nádfaragási ismeretek bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete. Különböző ékesítések.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tökéletes alapfunkciók kialakítása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, az előző évben megszokott módon, kiegészítve kvint hangközeikkel is; kotta nélkül.
- Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Különböző ékesítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
- A zenei kifejezőkészség fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)
Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L 20533)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L 17490)
Klosé: 30 etűd Leduc (A. L. 07233)
Kröpsch: Etűdök I-II. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn. 458)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister3018)

Követelmény
Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
Kromatikus skála.
Etűdök - Jean-Jean: Etűdök II. 21-33 Kröpsch: Etűdök II. 272 - nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok - Stamitz: Esz-dúr klarinétverseny, Saint-Saens: Szonáta, Kovács: Hommages - nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Glissando.
- A vibrato helyes kivitelezése.
- Ismerkedés a klarinétcsalád egyéb tagjaival.
- Tájékozottság a klarinét szóló- és kamarairodalmában.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
- A vibrato és glissando gyakorlása.
- Az összes dúr és moll skála az előző évben megszokott módon, kotta nélkül.
- Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
- Egészhangú skálák.
- A technikai és zenei megvalósítás összhangjának fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Bach: Csellószvitek (Leduc A. L. 23508)
Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)
Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L 20533)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L 17490)
Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Kröpsch: Etűdök IV. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilmronn 460)
Paganini: 17 Caprices (Leduc A. L. 21204)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister6018)

Követelmény
Az összes dúr és moll skála hármashangzat-, domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, terc-, kvart- és kvintmenetekkel.
Etűdök-Jean-Jean: Etűdök II. Kröpsch: Etűdök II. Klosé: Karakterisztikus etűdök-nehézségi szintjén.
Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok - Weber: Concertino, Poulenc: Szonáta - nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- Két különböző karakterű és tempójú etűd,
- Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló legyen képes
- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).

A tanuló rendelkezzék
- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál. A tanuló tudja alkalmazni
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
- a modern zenei effektusokat,
- a társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes
- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására,
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Klarinét főtárgy

„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A" tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc 05963), Jean-Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén;

- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Wagner: Adagio, Barát: Szláv dal, Donizetti: Concertino I-II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaraművek: Pleyel: Duók: I-II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára (EMB 8687) Stamitz: Kettősverseny (EMB 6046) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc), Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc), Jean-Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén.

- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz-dúr koncert (Leduc), Weiner: Csűrdöngölő (EMB 8292), Dimler: B-dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33 (Peters); kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I-II. nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák.
Havonta és fejenként egy nád.
Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó.
Teljes alakot visszaadó tükör.
Metronóm.

SZAXOFON

A szaxofontanítás feladatai
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,

– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a szaxofon történetét,
– a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a szaxofon irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A szaxofontanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonett (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon–tanulmányokhoz.

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
– A szaxofon keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
– A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.
– Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény
Helyes test– és hangszertartás.
Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
Tiszta intonálás c1d1–c2–ig, valamint fisz1.
Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi beszámoló anyaga
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A szaxofon hangjának megismertetése.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
– Kottaolvasás

A hangszerkezelés fejlesztése
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1. (EMB 14289)
Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény
Helyes test– és hangszertartás.
Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
Tiszta intonálás d1–c2–ig
Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka
Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1 évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A szaxofon formájának, hangjának és szerkezetének megismertetése.
– A szaxofon keletkezése, fejlődése és sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok c1–c2–ig (vagy c3–ig, esetleg d3–ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjeleik, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
– A törzshangok olvasása és fogása c1–től d3–ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
– A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitartott hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
– Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
– A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg.
– A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
– Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
– A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása.
– Duók és zongorakíséretes darabok játszása.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
Bumeske: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit. 350)
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC 1 (EMB 14289)
Béres J.: Furulyaiskola I–II. (EMB Z. 5406)
Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (in Es)
É.&P. Perényi: Saxophone methode (in Es, in B)
Lilo: Könnyű darabok I. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)

Követelmény
Helyes tartás, légzés, hangképzés.
A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.
Hangterjedelem: c1–g2–ig.
Népdalok, kisebb előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dallamos moll hangsor megismerés.
– A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
– Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodok.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A legato és tenuto játék fejlesztése.
– A hangterjedelem bővítése c1–c3–ig (vagy h–e3–ig, esetleg b–f3–ig).
– A crescendo–decrescendo alkalmazása.
– A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
– A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei.
– Dúr és moll skálák.
– Hármashangzatok, tercskálák.
– Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó tanuló közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
Bumcke: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit 350)
Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 1. (EMB 14289)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (in Es)
É.&P. Perényi: Saxophone Methode (in Es in B)
Lilo: Könnyű darabok II. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)
Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
Klarinétmuzsika kezdőknek (Kuszing) (EMB Z. 6851)

Követelmény
Helyes tartás, légzés, hangindítás, befúvás.
Hangterjedelem c1–c3–ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.
A megadott dúr és moll hangsorok ismerete (a dallamos moll ismerete nem kötelező).
Skálák, lehetőleg kotta nélkül.
Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.
Dinamikai jelek ismerete az évfolyamnak megfelelően.
Tiszta intonáció, muzikális hang.
Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor, kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az új kromatikus hangok megismertetése.
– Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
– A kromatikus skála bevezetése.
– A segédfogások.
– A tizenhatodok, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Az alla breve fogalma.
– Az alapvető formai ismertek bővítése.
– A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés és befúvás továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
– A légzéstechnika továbbfejlesztése.
– A rekeszizom és a támasztás erősítése.
– Hangterjedelem: h–e3 (esetleg b–f3).
– A dinamika és az agogika további bővítése.
– A nyelvtechnika gyakoroltatása.
– Dúr és moll (mindhárom fajta) skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
– A gyors játék fejlesztése.
– Előkék és egyszerűbb trillák.
– Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig, vagyis a második év nehézségi fokán. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (Edit. Simonffy 028)
É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
Londeix: Szaxofoniskola II. (Schultz Blasmusik–verlag A/848)
Bumcke: Etűdök szaxofonra II. (Elite Edit. 350)
Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
Beekum: Studies (HU 37994)
Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (in Es)
Előadási darabok I szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/A)
Előadási darabok II szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/B)
Händel: Largo (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
Gluck: Boldog lelkek tánca (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
Mozart: Ave verum corpus (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
Brahms: Bölcsődal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
Csajkovszkij: Szomorú dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
Schumann: Álmodozás (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
Lilo: Könnyű darabok III.(in Es) (Coppelia 266451 0523)
Schubert: Keringő (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
Chopin: Mazurka (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
Saint–Saëns: A hattyú (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
Zsoldos B.: I love blues (in B) (Edit. Simonffy 025)

Követelmény
Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül.
Skálák 2#, 2b előjegyzésig.
Az alapvető dinamikai és agogikai jelek ismerete.
Kisebb előadási darabok előadása kotta nélkül.
Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig.
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
Londeix: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB Z 14371)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 2 (EMB Z 14299)
É.&P. Perényi: Répertoire zeneiskolásoknak – szaxofon szóló (EMB 14449)
Beekum: Studies (HU 37994)
Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB Z 14251)
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) (Edit. Simonffy 029)
Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)

Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 016)
Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
Massenet: Elégia (in Es in B) (Edit. Simonffy 072–073)
Mendelssohn: Velencei gondoladal (in Es) (in B)(Edit. Simonffy 072–073)
Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)
Kis előadási darabok (Berkes) (EMB Z 2101)

Követelmény
Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák3#, 3b előjegyzésig, hármas–hangzat felbontásokkal, terc–skálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig (esetleg fisz3–ig).
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato kialakítása.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
Londinex: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Beekum: Studies (HU 37994)
Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es)(Edit. Simonffy 029)
Előadási darabok III szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/C)
Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 025)
Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. (Simonffy 072–073)
Mendelssohn: Velencei gondoladal (Edit. Simonffy 072–073)

Követelmény
Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig .
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/49/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
A stílusismeret elmélyítése.
Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag
J. Harle : Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17770)
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
Londeix: Szaxofoniskola IV. (Schultz Blasmusik–verlag A/850)
Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. (Elite Edit. 350)
Mule: 24 könnyű etűd (Leduc AL 20455)
Mule: 53 etűd (Leduc 20 441)
Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
É.&P. Perényi: 222 Etüd (szaxofonra EMB)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
Beekum: Studies (HU 37994)
Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
Verroust: 24 Études II (Billaudot G.2057 B)
Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
J. S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19664)
B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., (Simonffy 028)
A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25707)
Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L. (EMB 14251)
Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25708)
Glinka: Vocalise (Simonffy 014)
Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136)
Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény
Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra a kiemelkedő adottságokkal rendelkező tanulók irányíthatók. A „B” tagozatos oktatás elsődleges feladata, hogy a tanulókat felkészítse a zenei pályára.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A segéd– és tisztítófogások alapvető ismerete és alkalmazásuk.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és az alla breve.
– Szinkópák, triolák, tizenhatod–menetek, kis és nagy nyújtott és éles ritmus játéka.
– Az alapvető formai ismeretek bővítése (pl. da capo stb.).
– Zenei műszavak ismerete a felhasznált tananyag szerint.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A rekeszlégzés és a helyes szájtartás alkalmazásának tudatossá tétele.
– A gyors játékmódhoz szükséges laza kéztartás kifejlesztése.
– A hangterjedelem bővítése b–f3–ig.

– Dúr és moll skálák, hármashangzat– és tercmenet különböző frazeálással.
– A hangképzés fejlesztése hangindítások, és különböző tempójú repetíciós gyakorlatok segítségével.
– A regiszterkülönbségek kiegyenlítésére irányuló törekvés megalapozása.
– A dinamikai árnyalóképesség bővítése.
– Lapról olvasás és memóriagyakorlatok.
– Egyszerűbb díszítőelemek alkalmazása.

Ajánlott tananyag
Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB 4194)
Londeix: Szaxofoniskola I–II (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
Klosé: Méthode Compléte1.(Leduc AL 3186)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
Harle: Easy Classisal Studies (Universal)
Bumcke: Etűdök szaxofonra I–II. (Elite Edit. 350)
Beekum: Studies (HU 37994)
Előadási darabok altszaxofonra I. II. (Edit. Simonffy 053/A., B)
Both: Klassische Saxophon–Soli (in Es) (Schott 7331)
Debussy Album (Universal 17 777)
Mule: Pièces Classiques Célébres les Recuil (in Es) I., II. (Leduc AL 25 707/708)
Franck Pièce II. (in Es) (Leduc AL 19 996)
Haydn: Andante (in Es)(Kliment 1210)
Bach: Scherzetto (in B) (Leduc AL 25 141)
Purcell: Suite (in B) (Musicus)
Schubert: Suite de Valses (in B) (Leduc AL 25 148)

Követelmény
Helyes légzés, befúvás.
Megbízható kottaolvasás.
Skálák: dúr és moll 1#, 1b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzattal és tercskálával együtt.
Legalább két periódusból álló darabok eljátszása kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor 2#,2b előjegyzésig, kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két különböző stílusú előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus hangsor bevezetése és struktúrájának megismertetése.
– Az 5/4–, 6/4–es és a 9/8–os ütem.
– A tenuto és staccato játékmód.
– Tizenhatodok, bonyolultabb szinkópák és hasonló nehézségű ritmusok.
– Trillák, előkék és utókák használata.
– Négyeshangzatok.
– A tananyagban szereplő darabok stiláris elemzése és a szempontok megvalósítása az előadásban.
– A formai ismeretek elmélyítése (pl. a szonátaforma jellemzői).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés fejlesztése: hangindítások megvalósítása pp dinamikai fokozatnál, a halk játék kifejlesztése, a mély hangok finomítása.
– Megalapozott légzéstechnikával és befúvásmóddal a regiszterkülönbségek lehetséges kiegyenlítése.
– Hosszabb tizenhatod– és rövidebb harmincketted–menetek eljátszása, a gyors és egyenletes játék kívánalmainak megfelelően.
– Dúr és moll skálák, hármas–, négyeshangzat– és tercmenet.
– Lapról olvasás, legalább 3–4 epizódból álló darabok memorizálása.

Ajánlott tananyag
Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
Londeix: Szaxofoniskola II–III. (Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850)
Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186, AL 6023)
25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
Exercies Journaliers (Leduc AL 20 210)
Blémant: 20 Études Melodiques 1. (Leduc AL 15 801)
Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
Beekum: Studies (HU 37994)
Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
Verroust 24 Études II (Billaudot G.2057)
Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
Előadási darabok altszaxofonra III. IV. (Edit. Simonffy 053/C/D)
Válogatott művek szaxofonra és zongorára II. (Edit. Simonffy 072)
Mule Pièces Classiques Céléb (Leduc AL 25 708)
Albéniz: Chant d'amour (in Es) (Leduc AL 19 568)
Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
Elgar: Salut d'amuor (in Es) (Schott 33 750)
Mozart: Gavotte Sentimentale (Leduc AL 19 540)
Szabó S.: Blues in Blue (in Es)(Edit. Simonffy 025)
Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
Go dow Moses (Vincze) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)

Követelmény
A hangok megfúvása p dinamikai fokozatnál e–e3–ig.
Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzatok, tercskálák, az összes hang fogásainak ismerete és alkalmazásuk, b–f3–ig kromatikusan,
Valamennyi hangsor kotta nélkül.
Tizenhatod–menetek egyenletes eljátszása.
Egy– és kéttagú előkék és utókák alkalmazása, valamint a trillák egyenletes megszólaltatása (kivéve a nehezebbeket).
Triós formájú darabok kotta nélkül történő előadása.
Biztos kottaolvasás, és lapról olvasás legalább az előző tanév anyagnak megfelelő nehézségi fokon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus skálák ismerete.
– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek. Trillák, előkék és utókák használata.
– Az 5/4–, 6/4–, 9/8–, és a 12/8 –os ütem.
– Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
– Transzponálás „C”–be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála.
– A helyes ajakvibrato kialakítása.
– A pp játékmód továbbfejlesztése.
– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
Giampieri: 16 Studi (Ricordi)
Klosé: 25 Études de Mécanisme (Leduc AL 6403)
Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
Bumcke: Etűdök szaxofonra III–IV. (Elite Edit. 350)
Londeix: Szaxofoniskola III–IV. (Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
Beekum Studies (HU 3794)
Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
Bach: Badinerie (in Es) (Leduc AL 19 511)
Bach: Sonate (?. 4 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 831)
Chopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 19 651)
Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
Fauré: Piéce (in Es) (Leduc AL 16 152)
Händel: Sicilienne et Gigue (in Es)(Leduc AL 20 834)
Händel: Sonate (?.4 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 828)
Ibert: L’age d’or (in Es) (Leduc AL 21 654)
Ravel: Pièce en Forme de Habanera
Händel: Sonate (?.1) (in B)(Leduc AL 25 143)
Händel: Sonate en Sol Mineur (LeducAL 25144)

Követelmény

A hangszer hangjainak megfúvása p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet,
A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott hangsor 4#, 4b előjegyzésig, kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem bővítése f3–től fölfelé, egyéni adottságok szerint.
– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
– Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
– Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
– Transzponálás „C”–be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– A pp játékmód továbbfejlesztése.
– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag
Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
Giampieri: 16 Studi (Ricordi)
Capelle: 20 Grandes Études 1. (Leduc AL 20 085)
Klosé: 25 Études de Mécanisme (Leduc AL 6403)
Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)
Blémant: 20 Études Melodiques 2. (Leduc AL 15 802)
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
Londeix: Szaxofoniskola III–IV. (Shultz Blasmusik A/849–A/850)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
Beekum: Studies (HU 3794)
Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)
Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. (EMB 14299)
Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C)
Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D)
Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. Leduc 19555)
Bozza: Aria (Leduc 19714)
Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény
A hangszer hangjainak megfúvása p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.
A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem bővítése f3–től fölfelé.
– A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
– Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
– Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
– A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
– Transzponálás „C”–be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák kotta nélkül: 6#, 6b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
– A helyes ajakvibrato továbbfejlesztése.
– A pp játékmód továbbfejlesztése.
– Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
– Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
– Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
Giampieri: 16 Studi (Ricordi)
Études de Genere et de Mécanisme (Leduc AL 17 363)
Blémant: 20 Études Melodiques 2. (Leduc AL 15 802)
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
Beekum: Studies (HU 3794)
Verroust: 24 Études I. II. (Billaudot G.2138 B/2057 B)
Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Händel: Sicilienne et Gigue (Leduc 20834)
Pescetti: Presto Hresztomatyija 5–6 (Muzika 14103)
Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. (EMB 14299)
Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C)
Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D)
Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. Leduc 19555)
Bozza: Aria (Leduc 19714)
Teal Larry Solos (Schirmer 45722)

Követelmény
A hangszer hangjainak megfúvása p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.
A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje
– a szaxofon és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
– a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrátó szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.

Legyen képes
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4#, 4b előjegyzésig tercekkel, hármashangzattal, szimpla– és duplanyelvvel
– a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására
– nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására
– hosszabb terjedelmű művek memorizálására

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Szaxofon főtárgy
„A”tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
– Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 50., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z.14371) 158., 178., 182., M.Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 J.v.Beekum: Studies (Harmónia HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz). nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; J.S.Bach: Gavottes (A.Leduc AL 19 664), B.Marcello: Adagio (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A.Corelli: Adagio (A.

Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek – Kraszna L. EMB 14 251), Fr.Schubert: Sérénade (A.Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136). nehézségi szintjén.
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű
Az előadási darabot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.
– Két különböző karakterű etűd vagy egyéb gyakorlat; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 37., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z. 14 371) 192., 194., 201., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15., J.v,Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Square Dance (in B), Tarantella (in c), Invention (in f), Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 8. nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk tételpár esetében még egy más stílusú művet is választani kell); G.Fr.Händel: Sicilienne et Gigue (A.Leduc AL 20 834), G.Pescetti: Presto (Hresztomatyija 5–6 Muzika 14 103), F.Mendelssohn: Andante (Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14 299), M. Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C), Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D), Cl.Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. A.Leduc AL 19 555), E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19 714). nehézségi szintjén.
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák,.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.

– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. – Igényesebb előadási művek megszólaltatása.
– Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag
Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)
Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
Soproni: Four Pieces for Saxophon (in Es) (EMB 8811)
Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
Händel: Sonate en Sol Mineur (in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény
Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
Skálák
Tiszta intonáció, egészséges hang.
Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.

– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Skálák, kromatikus hangsor gyors tempóban.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
– Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag
Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
Fauré: Pièce (in Es)(Leduc AL 16 152)
Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
Soproni: Four Pieces for Saxophon(in Es) (EMB 8811)
Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
Händel: Sonate (?. 1) (in B) (Leduc AL 25 143)
Händel: Sonate en Sol Mineur(in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény
Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
Skálák
Tiszta intonáció, egészséges hang.
Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

9. évfolyam”A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
– A vibrato.
– – A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése
Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok
A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag
Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)
G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (Leduc AL 20835)
Bach: Badinerie(Leduc AL 19511)
Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14103)
Singelée: Solo de concert (Lemoine 26260)
Bozza: Aria (Leduc 19714)
Ravel: Darab Habanera formában (Leduc 17679)
Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény
Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
Skálák
Tiszta intonáció, egészséges hang.
Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint.
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése
Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.
A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)
Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
Klosé:15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
A. Corelli:Gigue (Muzika 13672)
Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20)
Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20828)
Bach:Badinerie (A. Leduc AL 19511)
J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)
J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.)
A. Chailleux:Andante és Allegro (A. Leduc AL 22177)
E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)
Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17679)

Követelmény
Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
Skálák 6#, 6b előjegyzésig.
Tiszta intonáció, egészséges hang.
Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

A tanulók csekély hányada, egyéb tanulmányai mellett, a „B” tagozat továbbképző évfolyamain készül későbbi felvételi vizsgára, továbbra is megőrizve a zenei pálya választásának lehetőségét.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus és egészhangú skálák bevezetése.
– A hangterjedelem bővítése:
– Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
– A virtuóz technika kifejlesztése.
– A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
– Az egyéni hangszín megkeresése.
– A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
Capelle: 20 Grandes Études 1. 2.(Leduc AL 20085/086)
Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20442/443)
Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
Bach: Sonate (?. 6 F1.) (in Es) (Leduc AL 20 832)
Bozza: Aria (in Es) (Leduc)
Bozza: Pulcinella (in Es)(Leduc)
Bernstein: Rhapsody (in Es) (Gerard Billaudot Edit.)
Händel: Sonate (?. 6 V1.) (Leduc AL 20 830)
Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
Lajtha: Intermezzo (in Es) (Leduc AL 21 438)
Martin: Ballada (in Es) (Universal)
Poulenc: Presto (in Es) (Gerard Billaudot Edit.)

Követelmény
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig,
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus és egészhangú skála bevezetése.
– A hangterjedelem bővítése: b–a3–ig, kromatikusan.
– Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
– Modern effektusok: glissando, flatterzunge.
– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. Század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
– A virtuóz technika kifejlesztése.
– A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
– Az egyéni hangszín megkeresése.
– A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20442/443)
Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
Karg–Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. (Zimmermann)

Követelmény
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

9. Évfolyam „B”tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
– A hangterjedelem bővítése
– Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
– Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
– A virtuóz technika kifejlesztése.
– A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.

– Az egyéni hangszín megkeresése.
– A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17 770)
Rascher: Top Tones for the Saxophone (Carl Fischer Edit.)
Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. (Leduc AL 20085/086)
Caillieret: 15 Études (Bach) (Leduc AL 23 918)
Mule: 53 Études 2. 3. (Leduc AL 20 442/443)
Mule: 48 Études (Leduc AL 20 402)
Karg–Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. (Zimmermann)
Bach: Szonáta (Leduc 20831)
Händel 2. szonáta (Leduc 20829)
Händel 6. szonáta (Leduc 20830)
Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal 19075)
Schumann: Fantáziadarab (Schirmer 45722)
Singelée: Fantaisie brillante (Lemoine 26260)
Singelée: Solo de concert (Lemoine 26259)
Bozza: Scaramouche(Leduc 20299(
Busser: Aragon (Leduc 21143)
Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény
Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
– A hangterjedelem bővítése: b–b3–ig, kromatikusan.
– Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
– Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
– A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
– A virtuóz technika kifejlesztése.
– A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
– Az egyéni hangszín megkeresése.
– A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag
J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)

Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
A. Corelli: Gigue (Muzika 13)
Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20835)
G. Fr. Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20828)
J. S. Bach: Badinerie (A.Leduc AL 19511)
J. S. Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14 103)
J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)
J. B. Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.)
A. Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22177)
E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
M. Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17679)
Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény
Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló legyen képes
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a vibrátó sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
– a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására – a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele stb.).
A tanuló rendelkezzék
– megfelelő hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.
A tanuló tudja alkalmazni
– hangszerének transzponáló jellegét,

– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a modem zenei effektusokat,
– az újabb légzéstechnikákat,
– a szaxofon társhangszereit, azok transzponálási módjait,
– korunk zenéjének intonációs sajátosságait.
Legyen képes
– biztos hangindításra és befejezésre,
– nehéz etűd virtuóz előadására
– nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Szaxofon főtárgy
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 erc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
– Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, ill. szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
– Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M.Mule: 24 könnyű etűd (A.Leduc AL 20 455) 9., 15.; J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 13–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A Leduc AL 20 402) nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; A.Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G.Fr.Händel: Allegro, Largo et Final (A.Leduc AL 20 835); G Fr.Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20 828); J.S.Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19 511); J. S. Bach: Esz–dúr szonáta (Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103 v. G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.); A.Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22 177); E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19714); M.Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade); nehézségi szintjén
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.
– Két dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála, legfeljebb öt előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
– Két különböző karakterű, megfelelő etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű ; Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 19–től; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–től; Klosé: 15

dallamos gyakorlat (A.Leduc AL 6404) bármelyik etűd; Ferling: 48 etűd (AL 20 402) nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk szonáta vagy versenymű lassú–gyors tétele, és egy romantikus, impresszionista vagy későbbi mű); J.S.Bach: Szonáta (A.Leduc AL 20 831); G.Fr.Händel: 2. szonáta (A.Leduc AL 20 829); G.Fr.Händel: 6. szonáta (A.Leduc AL 20 830); A.Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal Edition UE 19 075); R.Schumann: Fantáziadarab (G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Fantaisie brillante (H.Lemoine 26 260 H.L.); J. B. Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 259 H.L.); E.Bozza: Scaramouche (A.Leduc AL 20 299); Busser: Aragon (A.Leduc AL 21 143); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade) nehézségi szintjén.
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló).
Fejenként és havonta 1 db nád.
Zongora, vagy pianínó.
Nagyméretű falitükör.
Kottaállvány.
Metronóm.

RÉZFÚVÓS TANSZAK

TROMBITA

A trombitatanítás feladatai:
- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal
- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,

- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló
- hallását, belső hallását, „intonációs" képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat
- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
- A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
- A helyes be- és kilégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
- Hangterjedelem az egyvonalas C-től az egyvonalas G- ig.

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. kötet
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Gyermekdalok, népdalok

Követelmény
A helyes be- és kilégzés ismerete. Hangterjedelem az C - G'-ig.
Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.
Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy gyakorlat
- Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A helyes testtartás rögzítése.
- A helyes légzés további tudatosítása.
- Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán Trombitaiskola I.
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Gyermekdalok, népdalok
Brodszky: Májusköszöntő
Régi francia dal

Követelmények
Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.
Hangterjedelem a kis h-tól az egyvonalas a-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszer felépítése, részei.
- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
- Nyújtópont a fél érték mellett.
- Módosítójelek.
- A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.
- Az előforduló hangok fogásai.
- Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.
- Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
- A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
- A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Susato: Rondo (Trombitamuzsika)
Gyermekdalok, népdalok

Követelmény
Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.
Hangterjedelem a kis a-tól a kétvonalas c-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
- A tizenhatod érték és szünetjele.
- Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa. -A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés-felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
- A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad-, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint- és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f-p).

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Skálatanulmányok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Fischer: Induló
Cole: Gránit
Barnes: A kis géniusz
Barnes: A kis művész

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas d-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8-os, a 6/8-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.

- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára
Hammerschmied: Csókdal
Susato: Rondo és saltarello
Bogár: Régi magyar táncok
Barnes: A kis virtuóz
Barnes: A kis mester
Charpentier: Prelűd
Kamprath: Három epizód
Scselokov: Mese
Scselokov: Tréfa
Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas e-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (p-mf-f).

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-től a kétvonalas f-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Egyoktávos skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim-akkord ismerete.
- Az 5/8,7/8,9/8-0s ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamarazenélés előtérbe helyezése.
- A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
- Az ujj- és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
- Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint-, kvart- és nagy terc-kötések összekapcsolásával. -Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp-ff) különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola III.
Peters: Gyakorlatok kezelőknek
Colin: 100 Warm Ups
Árban: Skálatanulmányok
Clodomir: Petits exercises
Clodomir: Etűdök I.
Árban: Trombitaiskola
Baldassari: Szonáta
Barát: Orientálé
Händel: Hallei szonáta
Händel: B-dúr szonáta
Diabelli: Szonatina
Botti: Románc
Rangers: Velencei karnevál
Tornyos: Szonatina
Tornyos: 3 sárpilisi népdal
Clerisse: Téma és változatok
Telemann: B dúr szvit (FAM)

Követelmény
A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.
A hangterjedelem kialakítása a kis fisz-től a kétvonalas g-ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig, terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
Egy oktávos skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim-akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV
Peters: Gyakorlatok
Stamp: Warm Ups+Studies
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
Árban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Árban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)
Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV tétel
Albinoni: F-dúr concerto I. tétel
Händel: c-moll concerto I. tétel
Händel: B-dúr szonáta
Händel: Asz-dúr szonáta
Telemann: F-dúr szonáta
Telemann: d-moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromtus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2,1. tétel
Cimarosa: F-dúr concerto (FAM)

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc-kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a-ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
- A tizenhatod érték és szünetjele.
- Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa. -A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés-felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
- A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad-, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint- és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f-p).

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Skálatanulmányok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Fischer: Induló
Cole: Gránit
Barnes: A kis géniusz
Barnes: A kis művész

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas e-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első három képlete
- Egy gyakorlat,
- Két különböző karakterű előadási darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8-os, a 6/8-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I. II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára
Hammerschmied: Csókdal
Susato: Rondo és saltarello
Bogár: Régi magyar táncok
Barnes: A kis virtuóz
Barnes: kis mester
Charpentier: Prelűd
Kamprath: Három epizód
Scselokov: Mese
Scselokov: Tréfa
Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Hangterjedelem a kis g-től a kétvonalas f-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
Kvint- és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc-kötések.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.

- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (p-mf-f).

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Árban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit
Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
- Melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszása. Ujjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása.
A természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötések.
A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-től a kétvonalas g-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála első három képlete,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel. A dinamikai határok tágítása (p-mf-f).

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola II.
Davidson: Befújási gyakorlatok
Árban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok
Bach: Ária
Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F-dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény
A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibővítése a kis fisz-től a kétvonalas f-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
A tanuló legyen képes egy barokk szonáta-tételpár (lassú-gyors) és két különböző karakterű előadási darab stílusos eljátszására.
Egyszerű díszítések és trillák.
Kvint-, kvart- és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
A hangterjedelem kialakítása a kis fisz-től a kétvonalas a-ig.
Ismerkedés a pedálhangokkal.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
Terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála négy képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Egy oktávos skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim-akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
- Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag
Varasdy - Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola IV.
Peters: Gyakorlatok
Stamp: Warm Ups+Studies
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
Árban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV. tétel
Albinoni: F-dúr concerto I. tétel
Händel: c-moll concerto I. tétel
Händel: B-dúr szonáta
Händel: Asz-dúr szonáta
Telemann: F-dúr szonáta
Telemann: d-moll szonáta

Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromtus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2,1. tétel
Cimarosa: F-dúr concerto (FAM)

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc-kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a-ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc-kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas b-ig.
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
A másfél oktávos, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála négy képlete
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
Ismerje a tanuló
- a helyes test- és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel,
- az előírt hangterjedelmen belül g2-ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
- folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
- skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b-ig.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Ismerje a tanuló
- a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig. Legyen képes
- az előírt hangterjedelemben belül (b2-ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat
- Egy másfél oktávos skála első képlete.
- Egy etűd; Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1-21. (Leduc), nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab; Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./66-74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd; Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., IV./1-53. (EMB13492), Clodomir: Petitsexercices 1-29. Leduc, nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV. tétel, Albinoni: F-dúr concerto I. tétel, Händel: B-dúr szonáta, Telemann: F-dúr szonáta nehézségi szintjén.
- Egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab; Balay: Andantéét allegro, Bogár: Lés II. Concertino nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
- A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm-ups+studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Fekvéstágító skálák
Árban: Trombitaiskola
Előkészítő gyakorlatok a trillához
Tripla nyelv előtanulmányok.
Kromatikus skálák
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F-dúr Concerto
Esz-dúr Concerto
Barát: Fantázia
Haendel: c-moll Concerto
Vivaldi: d-moll Concerto I-II. tétel
Richter: Concerto I. tétel Ci marosa: Concerto

Követelmény
A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála három képletben
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
- A hangterjedelem bővítése a - lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A játszott darabok alapos ismerete.
- A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
- A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
- Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása - állóképesség javítás

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm-ups + studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
Árban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Purcell: B-dúr szonáta
Neruda: Esz-dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g-moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo
Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro
Veracini: Concerto

Követelmény
Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása. Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel. Kamaramű szólamának előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála 3 képletben
- Egy etűd
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
hangszeres és zenei ismeretek átadása
- a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
- a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
- a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
- skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm-ups + studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Árban: Trombitaiskola
Varasdy - Nagyiván - Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e-moll Szonáta
Albinoni: C-dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetűd
Manfredini: B-dúr Concerto két trombitára

Követelmények
Skálák öt képlettel.
Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata.
Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.
A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló közreműködésével

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.
- A zenei kifejezés fejlesztése.
- A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
- Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
- A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm-ups + Studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Skálák a Varasdy - Nagyiván - Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
Árban: Trombitaiskola
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II-III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.
Valentino: Szonáta
Vivaldi: B-dúr Concerto két trombitára
Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények
A tanuló legyen képes egy versenyműv vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.
Egy kamaramű szólamának eljátszására.
Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
- Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül.
- Skálák öt képlettel másfél oktávos rendszerben.
- Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.

- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm Ups
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Techical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Árban: Skálagyakorlatok
Árban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F-dúr Concerto
Esz-dúr Concerto
Barát: Fantázia
Haendel: c-moll Concerto
Vivaldi: d-moll Concerto I-II. tétel
Richter: Concerto I. tétel
Cimarosa: Concerto

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.
Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben őt képlettel.
Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszására.
A kromatikus skála biztos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangterjedelem további bővítése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány tágítása.
- Skálák öt képletben, másfél oktávos rendszerben.
- Díszítés tanulmányok, tripla és dupla nyelv tanulmányok.
- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene, és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm Ups
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Árban: Skálagyakorlatok
Árban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercises Etűdök I.

Purcell: B-dúr szonáta
Neruda: Esz-dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g-moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo
Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro
Veracini: Concerto

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.
Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.
Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
A trillák, díszítések biztos és helyes alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta vagy koncert két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

9. évfolyam „B" Tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangterjedelem növelése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány szélesítése.
- Az állóképesség fejlesztése a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- Skálák öt képletben, a másfél oktávos rendszer szerint.
- Az eddig tanult technikai elemek biztos alkalmazása.
- A zenei formálás tudatos alakítása.
- A dupla nyelv technika elsajátítása alapszinten.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm-Ups
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilties
Advanced Daily Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Árban: Hármashangzat és négyeshangzat tanulmányok
Varasdy - Nagyiván - Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e-moll Szonáta
Albinoni: C-dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetűd
Manfredini: B-dúr Concerto két trombitára
Charlier: Solo de Concours
Haydn: Trombitaverseny I-II-III.
Hummel: Trombitaverseny I-II.
Telemann: Asz-dúr Concerto

Követelmények
A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényes darabok ízléses előadására.
Skálák öt képletben.
Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A tripla és a dupla nyelv alkalmazása.
A játszott előadási darabokalapos ismerete.
Az előadási darabok által megkívánt állóképesség elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk vagy klasszikus szonáta vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
- Az összes dúr és moll skála öt képlettel, az előző években megszokott módon.
- Az önállóság fejlesztése a hangszeres játék minden területén: funkcionális, technikai és zenei szempontok szerint.
- A kamarazene és a zenekari játékelőtérbe kerülése.
- A trombita szóló, kamara és zenekari irodalmának megismertetése.

Ajánlott tananyag
Stamp: Warm Ups
Clarke: Techical Studies
Colin: Lip Flexibilties
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Árban: Etűdök
Tartini: B-dúr Concerto
Enescu: Legenda
Torelli: D-dúr Concerto
Purcell. D-dúr szonáta
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II-III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.
Valentino: Szonáta
Vivaldi: B-dúr Concerto két trombitára
Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények
A tanuló legyen képes önállóan megtanulni és előadni a szintjén lévő előadási darabokat.
Ismerje a hangszerkezelés problémáit, és megoldási módjait.
Szép hangon és zeneileg megoldottan adjon elő etűdöket, szóló és kamarazene darabokat.
Biztosan tudja a skálákat, a kromatikus skálát, alapszinten tudja a tripla és a dupla nyelv technikát.
Rendelkezzen a szintjének megfelelő állóképességgel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy barokk vagy klasszikus szonáta, vagy versenymű két tétele
- Egy más stílusú előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
Ismerje a tanuló
- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget. Legyen képes a tanuló
- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló rendelkezzék megfelelő állóképességgel. Ismerje a hangképzés folyamatát. Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Ismerje a tanuló
- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dúr és moll skálát a kétoktávos rendszerben, 6 képletben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat
- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22-70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Árban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén.
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is; Albinoni: Esz- dúr, g-moll, C-dúr concerto, Barát: Fantázia (Leduc), Gedicke: Koncertetűd; kamaraművek: Borst: Trombitaduók (EMB 6870), Mező Imre: Variációk (EMB 4687), Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió (EMB 6819), Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
- Egy skála másfél oktávon, öt képlettel.
- Egy etűd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22-70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV, VI., és Árban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I-II., nehézségi szintjén.

- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele; Albinoni: Esz-dúr, g-moll, C-dúr concerto, Corelli: e-moll szonáta, Purcell: B-dúr szonáta, Vivaldi: d-moll concerto nehézségi szintjén.
- Egy más stílusú előadási darab Bozza: Capricco (Leduc) nehézségi szintjén.

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka).
Jól felhangolt zongora (pianínó).
Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány
Metronóm
Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör.

HARSONA-TENORKÜRT-BARITONKÜRT

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt–tanítás szakirányú feladatai
A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:
– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes kartechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
– a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
– fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
– csak fúvókával,
– hangszerrel,
– mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsona ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.
Gyerekdalok, népdalok

Követelmény
Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsona ABC
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a tanuló képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
Steiner: Bariton ABC
Steiner: Harsona ABC
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény
Az egészséges, szép hang kialakítása.
Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a félkotta mellett.
– A módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.

– A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag
Steiner: Bariton ABC
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Steiner: Bariton ABC–ből válogatva
Perényi Péter: 347 etűd–ből válogatva
Krumpfer: Trompeten schule für anfanger–ből válogatva
Colin: Trombitaiskola kezdőknek
Colin: Modern Method for Trombon
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)
Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Követelmény
A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.
Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d'–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)
Clodomier: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita

Előadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
Arban: Skálagyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Előadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II

Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit
Diabelli: Sonatina

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC
Arban: Vollstandige schule für trompete – válogatott gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Borst: Skálagyakorlatok trombitára
Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I–II
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Makovecz: Válogatott etűdök I.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók
Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Diabelli: Szonatina
Händel: B–dúr sonata
Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
Purcell: Szvit
Telemann: F–dúr sonata
Fitzgerald: Angol szvit
Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga
– Egy skála
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A tanulók legkorábban az „A” tagozat 2. évfolyam elvégzése után kerülhetnek „B” tagozatra.

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d’–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény
A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
Hangsorok hármashangzat–felbontással a megadott hangterjedelmen belül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: Az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény
A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.
Kvint– és kvartkötések és összekapcsolásuk nagy és kis terckötésekkel;
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 2#, 2*b* előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni.
– Hangképzés: a használt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B”tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
Arban: Skálagyakorlatok
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I.
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita
Előadási darabok gordonkára I
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók

Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit
Diabelli: Sonatina

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Borst: Skálagyakorlatok trombitára
Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische studien I–II
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Makovecz: Válogatott etűdök I.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Steiner: Repertoire Rézfúvók

Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Diabelli: Szonatina
Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
Telemann: F–dúr sonata
Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása.
A természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4*b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
– sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókakezelést,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
– ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– egy szabadon választott skála és hármashangzat–felbontás két oktávon keresztül,
– két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat
– egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).

Legyen képes
– a használt hangterjedelmen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére
– árnyaltabb zenei megformálásra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Harsona–tenorkürt–baritonkürt főtárgy
„A" tagozat: minimum 8 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

Harsona

„A" tagozat
– Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
– Egy etűd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat–felbontás, tercmenet).
– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára (EMB Z 14143) I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) J. S. Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Ária 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc a Repertoire album gordonkára és zongorára c. gyűjteményből (EMB Z 5958), Marcello szonátatételek a 6 szonáta gordonkára és basso continuóra c. kötetből (EMB Z 13547), vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

„A" tagozat
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) Clodomir: Etűdök I–II. nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114), J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31. G.Giordani: Arietta 33.,

G.B.Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

„A" tagozat
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c, gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy másfél oktávos skála három képlettel.
– Egy etűd; Steiner: Bariton–ABC (EMB14284) 70–86; Perényi: 347 etűd harsonára (EMB 14452) 130–137. nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab;Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) J.S.Bach: Menüett 27., Nagy Olivér: Chorea Hungarica 31., G. Giordani: Arietta 33., G. B. Pergolesi: Aria 34., Bogár István: 4 bagatell 36.; Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.

– A kamara– és zenekari játék előtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Kötésgyakorlatok
Arban: Gyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Arban: Skálatanulmányok
Clodomir: Etűdök I–II.
Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatott etűdök I
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etűd
Marcello: Szonáták
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiński: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál

Követelmény
A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Két oktávos skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Lip flexibilites (válogatva)
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Clodomir: Etűdök II.

Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatott etűdök
Bordogni: Vocalises
Müller: Technikai etűdök III
Blazevich: Etűdök harsonára
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomier: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
A trombita– és harsonairodalom szólóművei

Követelmény
Díszítések.
Tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam„A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
– A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
– A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
– A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomier: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Ttripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék előtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*–ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Kötésgyakorlatok
Arban: Gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Clodomir: Etűdök I–II.
Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatott etűdök I
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etűd
Marcello: Szonáták
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiński: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál

Követelmény
A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.
Egyszerű díszítések és trillák.
Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, terclépések, hármashangzat–felbontások (I–IV–V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétel kotta nélkül,
– Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Kétoktávos skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Lip flexibilites (válogatva)
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Clodomir: Etűdök II.
Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatottt Etűdök
Bordogni: Vocalises
Müller: Technikai etűdök III
Blazevich: Etűdök harsonára
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.
Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása, a pedálhangoktól a magas regiszterig fokozott figyelemmel a helyes funkciókra és a szép hangra.
A kétoktávos ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy más stílusú előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
– Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül.
– Skálák két oktávos hangterjedelemben.
– Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.
– A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.
– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
– Technikai virtuozitás és a tenorkulcsban való tájékozódás fejlesztése
– A tanuló eddig megszerzett tudását elsősorban a társas zenélés különböző formációiban (kamara, zenekar) tudja kamatoztatni

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III–IV.
Bhöme: Etűdök
Brandt: Etűdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés.
Rövid előke, dupla előke.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése
– Technikai virtuozitás
– A tenor– és altkulcsban való tájékozódás

Ajánlott tananyag
Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányo*k*
Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Clodomir: Etűdök II–III–IV.
Bhöme: Etűdök
Brandt: Etűdök
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény
Díszítések.
Tripla és duplanyelv gyakorlatok.
Rövid előke, dupla előke.
Trilla előkével, utókával.
Fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.
A tanuló ismerjen különböző
– díszítéseket,
– trillákat,
– előkéket, tripla– és duplanyelves megoldásokat.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– hangszere múltját, irodalmát,
– a kiművelt hangszeres technika alapjait.
Legyen képes
– minden regiszterben kiművelt hang megszólaltatására,
– biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
– jó legato–technikára,
– dupla– és triplanyelv alkalmazására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Harsona–Tenorkürt–Baritonkürt főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Harsona

„A” tagozat
– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab).
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható); Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I. EMB14143: 33–35., 37., 38., 44., 46–50. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

„A” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 30–53. nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú előadási darab.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

„A” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Kopprasch: Technikai etűdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel.
– Két etűd; (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) Kopprasch: Technikai etűdök 7–22. I füzet (Hofmeister), Perényi: 347 etűd harsonára 250–270 (EMB14452); Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén.

– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors).
– Egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.
Jó minőségű zongora, vagy pianínó.
Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.
Metronóm.
Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA

A tubatanítás célja feladatai:
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
– a zenei hallás átfogó fejlesztése,
– zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
– a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
– a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari–, kamarazenei– és szóló–irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
– a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló
– hallását, belső hallását, intonációs képességét,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
– társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását
– a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
– a szájizomzatot

Előképző évfolyamok

A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.
A hangszeres előképző évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.: Tubaiskola

Követelmény
Az ideális tubahang igényének kialakítása.
Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
A kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A törzshangok olvasása violin– és basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.: Tubaiskola

Követelmény
Az ideális tubahang igényének kialakítása.
Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4es ütem
– Az előjegyzések ismerete.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játszása.
– A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka–gyakorlatokkal.
– A hangindítás megalapozása.
– A nyelvtechnika megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
– A nyújtópont alkalmazásának ismerete.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény
A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.
A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.
A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
Hangterjedelem: D–a–ig.
Skála: 2#, 2b előjegyzésig, két variációval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
– A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
– A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola (10)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény
Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.
Hangterjedelem C–b–ig.
A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájtartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.
A végzett tananyagban előforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).

– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
– A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára J.:Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.
Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.
Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
Előadási darabok.
Különböző játékmódok megvalósítása.
A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kotta nélkül,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5variációval.
– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
– A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
– A hangterjedelem bővítése kontra B–től 1vonalas d –ig.
– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.:Tubaiskola
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval.
Előadási darabok kotta nélküli játéka.
A társas zenélés követelményeinek ismerete.
A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála legalább öt képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az előadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.
Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bővítése.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.
Magabiztos színpadi fellépés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A 3/8, 6/8,–os ütemek.
– A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.
– A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára József: Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Követelmény
Színvonalas „művészi" megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban.
Magabiztos színpadi fellépés Az „A" tagozat anyagán túl a skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
– A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Sára J.:Tubaiskola
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
Lebegyev: Tubaiskola (Muzika Moszkva)
Előadási darabok gordonkára 1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Skálák 2#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.
Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.
Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
Előadási darabok.
Különböző játékmódok megvalósítása.
A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.
Skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
A hangterjedelem bővítése.
– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Sára J.:Tubaiskola
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval,
Előadási darabok kotta nélküli játéka.
A társas zenélés követelményeinek ismerete.
A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.
A legato, staccato, játékmód telt, folyamatos, szép tónusú előadása, kottahű tolmácsolása, valamint tercmenetes variáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.

– Az előadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
A díszítés és a trilla megalapozása, a skálák tempójának fokozása.
A tanuló tudja korrigálni hangszerének intonációs hibáit, valamint hangszerét önállóan behangolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála három képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bővítése kontra.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény
Színvonalas „művészi" megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
Magabiztos színpadi fellépés.
A díszítés és a trilla játékának ismerete.
Fokozott tempójú skálázás.
A tanuló ismerje saját hangszerének technikai és intonációs hiányosságait, és azt legyen képes korrigálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
Ismerje a tanuló
– a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
– a rokon rézfúvós hangszereket,
– a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló
– ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
– különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
– a zenei mondanivaló megformálására
– az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
– a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
– a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
– az előadási darabok kotta nélküli játszására,
– a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
– a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
– a hangszer önálló behangolására,
– a hangszer szakszerű karbantartására.
– skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
Legyen képes
– az tanult anyagban előforduló hangterjedelemen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– az állóképesség növelésére,
– árnyaltabb zenei megformálásokra.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tuba főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy skála legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Egy skála dúr és moll változata, legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Vivaldi: Tél, Händel: Bourrée, Corelli: Sarabande és Gavotte nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.

– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény
A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.
Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták

Követelmény
Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy))
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: Etüdök (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény
A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.
Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.
A tanuló egyéni képességéhez igazodva kiválasztott különböző zenei stílusú, technikailag és zeneileg igényesebb, nehezebb előadási darabok stílusos, karakterisztikus előadása.
A skálagyakorlatok variációkkal bővített előadása.
Művészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– Az ismert hangterjedelem egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény
Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.
Szólisztikus feladatok ellátása kamara–, szimfonikus–, illetve fúvós zenekarban.
Skálatanulmányok játszása fokozottabb tempóban.
A hang megszólaltatásában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének fokozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták

Követelmény
Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bővítése;
A dupla– és triplanyelv megalapozása;
A nehezebb, bonyolultabb ritmusképletek ismerete, elsajátítása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
– Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
– A zenei előadásmódok, tempójelzések, zenei műszavak bővebb ismerete;
– A zeneirodalom néhány híres tubaszólójának megismertetése

Ajánlott tananyag
Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King" (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bővítése.
A dupla– és triplanyelv használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy dúr vagy moll skála minimum 4 képlettel (kotta nélkül),
– Két különböző karakterű etűd,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
Ismerje meg a tanuló
– a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
– a tuba irodalmát,
– a zeneirodalom híres tubaszólóit.
Legyen képes a tanuló
– a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
– a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
– az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
– a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
– tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
– az önálló munkára.
Tudja alkalmazni a tanuló
– a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
– a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre,
– helyes test– és hangszertartásra,
– a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
– a tanár útmutatásai alapján a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)
– játékában a hangindítás, hangelválasztás és hangbefejezés a stílus és a zenei karakter megkívánta különböző módjait,
– árnyaltabb artikulációra (portato, sfz, martellato),
– a tananyagban szereplő és előadott művekhez szükséges mértékű virtuozitásra.
Tudjon kontra F és f1 között
– kiegyenlítetten,
– különböző dinamikai árnyalatokkal,
– tiszta intonációval,
– megfelelő nyelvtechnikával játszani.
– ismerje az alapvető díszítéseket (trilla, mordent, előke),
– alapszinten a dupla– és tripla nyelv–technikát,
– ismerje fel alkalmazásának lehetőségét a zenekari, a kamarazenei és a szóló művekben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Tuba főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy skála, legalább 3 képlettel,
– Egy etűd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.

– Két előadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Egy skála, legalább 4 képlettel, mely szekvenciát is tartalmaz
– Egy gyakorlat; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291, 297 Kopprasch: I. kötet: (Hofmeister FH6045) 3., 8., gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele; B. Marcello: F–dúr szonáta, C–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy, az előbbitől eltérő stílusú darab; Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer.
Jól hangolt zongora.
Egész alakot visszaadó tükör
Minimum 2 darab kottaállvány.
Metronóm

AKKORDIKUS TANSZAK

GITÁR

Az alapfokú művészetoktatás „klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai
Tanítsa meg:
- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézzel egyaránt.
- A gitárirodalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:
- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.
Gyakoroltasson rendszeresen:
- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:
- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:
- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tanuló ismerkedjen meg - életkorának megfelelő szinten - a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola I.
Szendrey-Karper L: 50 magyar népdal

Követelmények
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.
Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tanuló ismerkedjen meg - életkorának megfelelő szinten- a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Forte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.
- Ostinato és dudabasszus kíséret
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Hangos-halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
- A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola I.
Szendrey-Karper L: 50 magyar népdal

Követelmények
Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.
Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.
Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Két népdal, illetve gyermekdal,
- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.

- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
- Primo-secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis- és nagyszekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam-kíséret játék együttpengetéssel
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C-dúr, G-dúr, F-dúr, a-moll, e-moll, d-moll hangsorok játéka az első fekvésben.
- Tanítsuk meg a zenei nyitás-zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Ajánlott tananyag
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok I.
Szendrey-Karper L: 50 magyar népdal
Fodor - Marnitz - Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények
Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i-m-a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.
A többszólamúság megjelenésével - az egész tanulási folyamatban - ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy magyar népdal,
- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Játsszon a tanuló kétoktávos F- és G-dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy-egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok II., III.
Fodor-Marnitz-Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények
Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.
Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
- Játszassuk a kétoktávos G-dúr skálát második fekvésben és a C-dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármasfogások tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns-tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E-A,A-D)
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok II-IV.
Fodor-Marnitz-Vass: Gitáros képeskönyv
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)

Követelmények
Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).
Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.
Könnyű tánctétel jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- Adominánsszeptim-akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyesfogások bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C-dúr skálát. Transzponáltassuk a G-dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört-akkord játék megtanítása.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola III-V.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok IV-VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31-35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök I-V.

Követelmények
Reneszánsz, barokk tánctételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
Terjedelmesebb etűd megtanulása.
Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört-akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola IV-V.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok V-VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31-35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Aguado: Etűdök I.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök VI-X.
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek-ből könnyebb tételek.
A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.

Követelmények
Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.
Klasszikus tánctételek (pld. Sor Walzerek) előadása.
Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI-X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit- és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr- és moll skálákat (E-dúr, e-moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás-sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag
Aguado: Etűdök
Carcassi Etűdök op. 60
Giuliani: Etűdök

Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola V.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok VII-VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Régi spanyol muzsika
Bach - Szendrey: 20 könnyű darab
Bartók - Szendrey: Gyermekeknek
Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
Fodor - Marnitz - Vass: Klasszicizmus
Brouwer: Etűdök VI-X.
Faragó: Musica Ficta
Pavlovits Dávid gitárdarabjai.

Követelmények
Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8-os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és -szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a kis barré-t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétoktávos G-dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
- Játszassunk kettős- és hármasfogásokat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio-játékot.
- Asul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola II-IV.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok II-IV.
Fodor-Marnitz-Vass: Gitáros képeskönyv

Követelmények
Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor).
A dinamikai árnyalás gyakorlati megvalósítása.
Az első fekvés más fekvéssel való összekapcsolása egyszerű etűdben vagy előadási darabban.
A reneszánsz táncok jellegzetességeinek megfigyelése.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozzunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim-akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávos C-dúr skálát, játszassuk a G-dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókát.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré-t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio-játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratot. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola III-V.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok IV-VI.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
F. Sor Op. 31-35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök I-V.

Követelmények
Barokk és klasszikus tánctételek díszítése.
Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanzés könnyebb Weiss darabok, Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Tudatosítsuk az ujjrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Fontos a kromatikus skálák és a kézügyesítő (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávos E-dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Ajánlott tananyag
Nagy E.-Mosóczi M.: Gitáriskola IV-V.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok V-VIII.
Repertoire gitárra (EMB Z. 14445)
F. Sor Op. 31-35.
Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
Aguado: Etűdök I.
Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
Brouwer: Etűdök VI-X.
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek-ből könnyebb tételek.

Követelmények
Különböző fekvések használata etűdökben.
Klasszikus tánctétel, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket stílushű előadása.
Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas- és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Tanítsuk meg a háromoktávos e-moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.
- A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Ajánlott tananyag
Aguado: Etűdök
Carcassi: Etűdök op. 60
Giuliani: Etűdök
Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola V.
Szendrey-Karper L: Gitárgyakorlatok VII-VIII.
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Régi spanyol muzsika
Bach - Szendrey: 20 könnyű darab
Bartók - Szendrey: Gyermekeknek
Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
F. Sor: Etűdökop. 35, op. 31
Fodor - Marnitz - Vass: Klasszicizmus
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
Brouwer: Etűdök VI-X.
Faragó: Musica Ficta

Követelmények
Játsszon a tanuló reneszánsz műveket.
Tudja előadni helyes tempóaránnyal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.
Tanuljon meg a tanuló legalább egy terjedelmes etűdöt is.
Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.
Nehézségi szint: L Milan pavane-jai, de Visée tánctételei, könnyű Tarrega-, Marschner-darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
- Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.).
- Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
- Játszassunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
- Tanítsunk tercskálákat.
- Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal. Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
- A tanuló ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Etűdök op. 60, Capricciók
Giuliani: Etűdök
Legnani: Capricciók
Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
Dowland: Táncok és Fantáziák
Bach: Sonate e Partite könnyebb tételei
Bach: Lantművek (Sárközy) könnyebb tételei
Giuliani: Szonáta op. 15.

Napoleon Coste: Etűdök, előadási darabok
Tarrega: Mazurkák, Tango
A Musica per Chitarra Mertz kötetei
Könnyű koncertdarabok gitárra (Mosóczi-Nagy)
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
Villa-Lobos: e-moll Prelűd
Brouwer: Etűdök XI-XV.
XX. századi magyar szerzők darabjai (pld. Farkas Ferenc)
Kortárs szerzők (pld. Pavlovits Dávid gitárdarabjai.)

Követelmények
Különböző karakterű, nehezebb barokk tánctételek előadása.
Technikafejlesztés gyors előadási darabokkal, illetve etűdökkel.
Nehézségi szint: Bach-szvitek/partiták könnyebb tánctételei, Legnani, Sor darabjai, Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer-etűdök, Villa-Lobos-prelűdök.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A" tagozat

A tanuló rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.
Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje
- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:
- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:
- G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávos E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók - Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat. A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.
- Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss tánctételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola V./79.)
XX. századi / Kortárs zene;. Bartók-Szendrey: Gyermekeknek-ből könnyebb darabok: 1-5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy-Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I-X. nehézségi szintjén.

„B” tagozat

- 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.
- Egy klasszikus etűd; Carcassi: Op. 60./8-17. etűdök nehézségi szintjén.
- Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:
Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane

Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d-moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.
Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C-dúr Szonáta op. 15.
Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)
XX. századi / Kortárs zene;. Bartók-Szendrey: Gyermekeknek-ből 6., 13., 17., 21. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I., II. (EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI-XV. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
Losy, Roncalli, Brescianello többtételes művei
Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.
Ponce: Prelűdök
Brouwer: Etűdök XI-XX.
Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények
A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Carcassi: Etűdök Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Giuliani: Etűdök Op. 48.
Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantművek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelűdök
Villa-Lobos: Prelűdök
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények
A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag
Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei.
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok
Barrios kisebb művei.

Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag
Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa-Lobos: Choros
Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.
- Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon

Carcassi: Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
Losy, Roncalli, Brescianello többtételes művei
Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei
Ponce: Prelűdök
Brouwer: Etűdök XI-XX.
Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények
A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fúga)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Carcassi: Etűdök Op. 60
Sor: Etűdök Op. 29.
Giuliani: Etűdök Op. 48.
Brouwer: Etűdök, előadási darabok
Mudarra és Narvaez fantáziák
Bach: Lantművek tételei
Weiss: Szvit tételek
Sor: Menüettek
Ponce: Prelűdök
Villa-Lobos: Prelűdök
Bartók-Szendrey: Gyermekeknek
Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.

Követelmények
A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.
Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Sor: Etűdök Op. 29
Coste: Etűdök Op. 38.
Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok
Weiss: Passacaglia
Diabelli: Szonáták
Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
Lauro: Vals-ok Barrios művei.

Követelmények
Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
- A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Ajánlott tananyag
Carlevaro: Serie didactica para guitarra
Scott Tennant: Pumping nylon
Luigi Biscaldi: Esercizi speziali di virtuosismo
Sagreras, Pujol, Villa-Lobos etűdök
Reneszánsz táncok és fantáziák kapodaszter használatával is.
Bach: Lantszvitek, csellószvit-átiratok tételei.
Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk.
Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
Villa-Lobos: Choros

Különböző hangeffektusokat tartalmazó XX. Századi, vagy kortárs darabok (pld. Brouwer, Patachich Iván gitárdarabjai.)

Követelmények
A tanuló legyen képes
Hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.
Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására.
Többtételes szvit vagy szonáta megtanulására.
Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására.
A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Egy etűd,
- Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A" tagozat

A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B" tagozat (Az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Gitár főtárgy

„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A" tagozat

- Három oktávos dúr-vagy moll skála, vagy tercskála.
- Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI-XV. nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű tánctételek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB8821), Giuliani (EMB 12182, EMB8931, EMB8932), F. Sor művei (EMB8799,14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén

- Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor-Mosóczi) nehézségi szintjén. A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Három oktávos dúr-vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála
- Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB 12963) nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén.
- Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű; reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvitek (EMB 13184), csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái; romantikus szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno-Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelüdök, Choros nehézségi szintjén.
- Egy kamaramű; Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.
Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.
Félévenként egy húrkészlet.
Metronóm.

BILLENTYŰS TANSZAK

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal
- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki
- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,

- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy
- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló
- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
- a hangszer vázlatos megismerése,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:
- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L: Zongora ABC

Követelmény:
Helyes ülésmód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
- gyermekdalok tanulása,
- elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:
- készségfejlesztő játékok,
- a non legato, legato, staccato játék alapjai,
- a kézfüggetlenítés előkészítése,
- különböző kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L: Zongora ABC
Lakos A.: Zongoraiskola

Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),

- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:
- helyes ülésmód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
- az ujjalátevés előkészítése,
- pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L: Zongora ABC
Papp L: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teőke M.: Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény
Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
Kottaolvasás violin- és basszuskulcsban.
A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:
- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat-felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L: Zongora ABC
Papp L: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teöke M.: Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Sári J.: Lépésről lépésre
Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),
- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:
- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I., III.
Bartók: Mikrokozmosz II.
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Majkapar: Kis zongoradarabok
W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök III.
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Haydn: Deutsche Tánze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai-Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Teöke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény
Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.
Felszabadult játszóapparátus.
Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előzőek ismétlése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:
- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I-II. (Csurka M, EMB)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bartók: Gyermekeknek I-III.
Bartók: Mikrokozmosz II-III.
Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Grecsanyinov: Gyermekalbum.
Haydn-Varró: 4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)

Muzsikáljunk együtt I-II. (Szávai - Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske - Mese zenével

Követelmény
Tudatos memorizálás.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.
Önállóan megtanult művek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.
Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:
- az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
- skálajáték 2-4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag
A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek III.
Bartók: Mikrokozmosz III-IV.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Csajkovszkij: Jugend Album
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Könnyű szonatina album
Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi
Scarlatti: Klavierbüchlein
Schubert: Táncok (EMB)
Repertoire 3.
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai-Veszprémi)
Bizet: Gyermekjátékok
Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.
Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- variáció, invenció,
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:
- az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték, hármas- és négyeshangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
- különböző billentésfajták ismerete,
- zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
Bartók: Gyermekeknek IV-IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV-V.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
Czerny-Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Variációk
W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Scarlatti: Klavierbüchlein
Scarlatti: Szonáták
Schumann: Jugend Album
Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
Könnyű négykezesek Couperin-től Mozart-ig (Peters)
Meister für die Jugend (Peters)
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)

Követelmény:
Természetes hangszerkezelés.
Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
Zenei karakterek megoldása.
Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
- Egy klasszikus szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
- tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
- új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8-os, 6/8-os ütemek, felütés,
- a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
- az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
- a tanult művek formai elemzése (két- és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
- a formálási készség fejlesztése,
- alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal,
- karakterdarabok, a romantika előkészítése,
- parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:
- a pódiumképesség megalapozása,
- a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
- skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és -megfordítás,
- éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
- pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,
- etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I-II.
Bartók: Gyermekeknek I.
Borsody L: Címkék
Bozay A.: Medáliák
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II.
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L: Első játékok a zongorán
Papp L: Meseképek
Papp L: Zongora ABC II.
Régi táncok gyermekeknek
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teőke M: Barátom a zongora
Teőke M.: Válogatott etűdök II.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
Weiner: Magyar népi muzsika
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)
Sári J.: Lépésről lépésre
Szőnyi E.: Kis kamarazene
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:
Folyamatos kottaolvasás.
A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.
A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Egy karakterdarab,
- Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
- Egy népdal- vagy gyermekdal-feldolgozás.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,
- a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
- dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
- új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
- a szonátaforma vázlatos ismerete,
- új stílus: romantika,
- a memória és az állóképesség fejlesztése,
- parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:
- a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
- éneklő legato fokozott igénnyel,
- a pergő játék fejlesztése,
- skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
- a repetíció előkészítése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott),
- etűd (klasszikus, modern),
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék ellenszólammal.

Ajánlo
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I-III.
Bartók: Mikrokozmosz II-III.
Csajkovszkij: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kadosa P.: Népdalszvit
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Kis zongoradarabok
Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tánze
Diabelli: 6 szonatina
Diabelli: Könnyű négykezesek
Haydn: Deutsche Tánze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
Mozart: 6 ländlerische Tánze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai-Veszprémi)
Them K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
Türk D. G.:30 Tonstücke

Követelmény:
Zongorázás könnyed folyamatossággal.
A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
Önállóan megtanult darabok.
Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.
- A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
- Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.
- Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:
- skálajáték 2-4 oktávon, kromatikus skála, hármas- és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,

- biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
- a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I-II. (Csurka M. EMB)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek I-II.
Bartók: Mikrokozmosz III-IV.
Bartók: 10 könnyű zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I-II.
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyű szonatinák zongorára
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I-IV. (EMB)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Válogatott etűdök
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Kocsár-művek (15 kis zongoradarab)
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvorak: Második szláv tánc
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai-Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske - Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény
Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.
Bach- vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach-mű),
- Egy szonatina-tétel,
- Egy könnyű romantikus darab,
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:
- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsszeptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
- pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)
A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Kis fúgák
Bartók: Gyermekeknek III-IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV-V
Chopin Mazurkák
Couperin: 12 zongoradarab
Czerny: Etűdök op. 821
Czerny- Bertini: Etűdök
Debussy: A kis néger
Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Mozart: 6 bécsi szonáta
Scarlatti: Szonáták
Schubert: Táncok (EMB)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)
Ravel: Lúdanyó meséi
Ravel: A Szép és a Szörny
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.
Bach-vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.
A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.
Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach-mű),
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- Az eddigi ismeretek összefoglalása,
- Új stílus: az impresszionizmus,
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika
- Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
- Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
- Az agogika önálló alkalmazása,
- Zenei stílusjegyek alkalmazása.

Legyen képes:
- Hajlékony dallamformálásra,
- Technikájának kiegyenlítettségét ellenőrizni,
- Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
- A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
- Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermekeknek IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV-VI.
Chopin: Mazurkák
Chopin: Keringők
Czerny- Bertini: Etűdök zongorára
Czerny: A kézügyesség iskolája I.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk
Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
Debussy: Children’s Corner (6056)
Introduction to Polyphonic Playing (A. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi - C. Ph. E. Bach (A. Lakos)
Sonatinen I-II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
Csajkovszkij-, Wagner-átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

Kottahű zongorázásra való törekvés.
Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy barokk mű,
- Egy szonatina vagy szonáta tétel,
- Egy romantikus darab,
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén

A tanuló ismerje
- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedál szerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék
- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje
- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

Legyen képes
- a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára
- tudatos, önálló gyakorlásra
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék
- biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Zongora főtárgy
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.

- XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Notturno, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5-10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel; J.S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.

- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése:
- A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
- A barokk (német és francia) díszítések játéka,
- A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
- A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fúgák
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D-dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Beethoven: Écossaises
Schubert: Ländler
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tánze
Debussy: Children’s Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I-IV.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Szonatina
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka-barka gyűjtemény)
Bizet: Gyermekjátékok
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Debussy: Kis szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Ismerje a főbb harmóniai elemeket.
A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A barokk szvit ismerete,
- A díszítések stílushű alkalmazása,
- A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
- A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése
- Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
- A gyorsaság fejlesztése,
- Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
- A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Händel: Suiten (Peters)
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D-dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Schubert: Lándler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tánze
Debussy: 2 Arabesque (E-dúr, G-dúr)
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I-IV.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Kodály: Hét zongoradarab
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka-barka gyűjtemény)
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Grieg: PeerGynt szvit

Követelmény
A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.
Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
- A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika
- Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
- Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
- Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: D-dúr és G-dúr zongoraverseny
Haydn: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Kinderszenen op. 15
Chopin: Keringők
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39
Grieg-művek: Lírikus darabok
Debussy: Preludes I-II.
Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
Mikrokozmosz V-VI.
Bartók: Négy sirató ének
Kodály: 7 zongoradarab
Lutostawski: Bukoliki
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
Lutostawsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény
Helyes pedálozás.
A művek értelmes előadása.
A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítsa.
A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése
- A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
- A romantikus szólamvezetés,
- Parlando, rubato deklamációja,
- Modális hangsorok ismerete.
- A barokk szvit tételeket,
- Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Novelletten op. 21
Chopin: Mazurkák
Chopin: Prelűdök
Liszt: Consolations
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringőkop. 39
Debussy: Preludes I-II.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI.
Bartók: Kolindákl.
Kodály: 7 zongoradarab
Lutostawski: Bukoliki
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény
Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
- Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
- Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika
- Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
- Skálajáték különféle módozatai,
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Schubert: Lándler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children’s Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: PeerGynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Fokozott önállóság a darabok tanulása során. Stílushű előadás a tempónak megfelelően. Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismerete
- A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,
- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
- Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése
- A „szép” halk játék technikai megoldása,
- A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
- Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Schubert: Lándler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children’s Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: PeerGynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
A polifon hallás érzékenysége.
A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek és hangszerkezelés, technika
- Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
- Játszott művek elemzése,
- Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
- Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák 1
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz -V-VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: PeerGynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
Tudatos, és érzékeny pedál használata.
Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika
- A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
- A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
- Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háromszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkákl
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz - V-VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.
Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén

A tanuló ismerje
- hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes
- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék
- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes
- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék
- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B" tagozatos tanuló rendelkezzék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján - adott esetben - legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc
A vizsga tartalma

„A” tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonáta-tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit-tétel; J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
- Egy klasszikus szonáta-tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Liszt-Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű zongora vagy pianínó.
2 darab változtatható magasságú zongoraszék, 2 darab különböző magasságú zsámoly.
Metronóm.

VOKÁLIS TANSZAK

MAGÁNÉNEK

A magánének–tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének–tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata
– adjon helyes alapot a tanulók hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
– felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
– nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai
Ismertesse a tanulókkal
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki
– helyes légzési módot,
– tiszta intonációs képességet,
– a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
– árnyalt dinamikai megoldásokat,
– igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
– érthető és szép szövegmondást,
– helyes hangeszményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– beéneklő–, hangképző–, hangterjedelem–növelő gyakorlatokat,
– rezonancia– és rekesz–gyakorlatokat,
– szövegmondó feladatokat,
– koloratúra–, trilla– és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról éneklési készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas éneklésre.
Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.
Összetett, azaz mélylégzés.
A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.

Követelmény
A magyar népdalok stílusos éneklése.
4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
– A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
– A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés *sz, s* hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
– Magán– és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.
– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.
– A rezonancia fejlesztésének megkezdése *m, n, ny, ng* hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag
Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
Ránki: Fekete szőlő (EMB)
Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
Szép a páva (EMB)
Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
Magyar népzene (lemezantológia)
Schola cantorum I–XI.
Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)
Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
Váginé: Dalgyűjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)
Molnár J.: Eufonetika
Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény
Könnyed, laza testtartás.

A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
– Egy műdal.
A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag
Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Két különböző stílusú dal.
A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Követelmény
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– Díszítések, trilla–előkészítő gyakorlatok.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
A vokálisok színbeli kiegyenlítése
Staccato éneklés
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy magyar népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Händel–áriák
Kodály: Négy dal (EMB)
Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése
A rezonanciák továbbfejlesztése
Az önálló gyakorlás kialakítása
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
A recitativo éneklés
A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi magyar mű,
– Egy romantikus dal,
– Egy szabadon választott dal,
– Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag
R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei
További opera– és oratórium–albumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,

– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
– Egy XX. századi mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.
– A zenei és a szöveghangsúly megvalósításának technikai eszközei.
– A zenei memória fejlesztése.

Követelmény
A zenei memória fejlesztése.
A rezonancia fejlesztésének alapjai.
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Ajánlott tananyag
Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Két különböző stílusú műdal,
– Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora–) kísérettel ellátott mű.
A műveket kotta nélkül, a műdalokat zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A légzéskapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.
– Egyszerűbb díszítő elemek, trilla–előkészítő gyakorlatok.

– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.
– Technikai gyakorlatok az „A” tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)
Gluck: Lieder
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Váginé: Dalgyűjtemény II–III. (Tankönyvkiadó)
Kodály: Énekszó
Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény
A hangterjedelem növelése.
A rezonancia tudatos alkalmazása.
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mű,
– Egy könnyű barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
– Egy szabadon választott mű,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
– A hangterjedelem bővítése.
– Nehezebb díszítési gyakorlatok.
– A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.

– A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
– Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
– Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcantando egyszerűbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
– A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevszkij, Prokofjev, Grieg, Dvořák, Britten dalkötetei
Händel–áriák (Peters)
Ária–albumok (EMB, Peters)

Követelmény
A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.
A vokálisok színbeli kiegyenlítése.
Staccato éneklés.
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.
Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mű,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott opera– vagy oratórium–ária,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsga anyagából legalább két művet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
– Az állóképesség, fizikai terhelhetőség fokozása.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
– Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag
Kodály: A magyar népzene I–XI. (nehezebb darabok) (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Liszt–dalkötetek (EMB)
Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger művei

Követelmény
Díszítések, trillák, könnyebb futamok.
Az állóképesség fokozása.
A rezonanciák továbbfejlesztése.
Az önálló gyakorlás kialakítása.
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.
A recitativo éneklés.
A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mű,
– Egy oratórium– vagy kantátaária,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
– Bonyolultabb koloratúra–gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
– A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
– A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Kodály: Öt dal (EMB)
Kodály: Megkésett melódiák
Bartók: Öt dal op. 15, op.16
Az ifjú Bartók (EMB)
Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai
Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai
Oratórium– és kantáta–kötetek
Kortárs magyar, fiatal szerzők (esetleg még kiadatlan) művei

Követelmény
A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.
A hangterjedelem teljes kiépítése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző stílusú mű,
– Egy ária,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramű), zongorakísérettel kell előadni.
A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Tudjon
– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
– könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmai szerinti hangot adni,
– tisztán intonálni,
– hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
– érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
– zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.
Legyen képes
– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
– helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.
Rendelkezzék
– megfelelő zenei memóriával, koncentráló– és állóképességgel,
– jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
– koloratúra–gyakorlatok, és díszítő elemek,
– a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
– a hangterjedelem teljes kiépítése.
Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– Egy népdal vagy népdalfeldolgozás
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Magánének főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: *minimum 15 perc*

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben)

népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II.((EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).
– Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.
A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B" tagozat
– Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV (EMB 2909)., V (EMB 3118)., VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.
– Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbaveszett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472), Énekiskola III (EMB 12288)., Csajkovszkij: Dalok (Peters)és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.
– Egy XX. századi szerző dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.
A műveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,
– zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség,
– előadásmód, tartalmi érzékenység,
– technikai és művészi megvalósítás,
– hangszínek iránti differenciáló képesség,
– szép, érthető szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jól felhangolt zongora vagy pianínó.
Metronóm.
Teljes alakot visszaadó tükör.

ZENEISMERET TANSZAK

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.
A szolfézstanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!” (Kodály Zoltán)
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:
A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
- belső hallás
- ritmus-metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás-írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, - rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló
- olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése
- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése
- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés
- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
- A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors-lassú).
- Zajok-zörejek, zenei hang.
- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok - karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
Rokon népek dalai
Horváth Istvánné-Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
József Andrásné-Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Jár a baba
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga-Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai I.-Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Juciit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.
Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények
A „belső” lüktetés fejlesztése.
Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
A zenére figyelés, valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok - mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk - megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7-9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése
- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.
- a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése
- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok - a csoport képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének-kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:
- Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:
- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás
- Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2-4-8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Tájékozódás a vonalrendszeren.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2-4-8 ütem).

Rögtönzés
- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy-két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:
- Ritmus, dallam.
- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinátó.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G-kulcs, F-kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano-forte.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
Magyar gyermekdalok, népdalok
Gyermekversek.
Rokon népek dalai
Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
Más népek dallamai
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
József Andrásné-Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga-Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai Ilona-Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
Rövid daraboka hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után
Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
Legyen képes 4-8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva - a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással - emlékezetből énekelni.
Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
Ismerje a G-kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése
- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése, a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai
- Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:
- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:
- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek
- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- A módosított hangok nevei
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:
- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás-írás
- A helyes kottaírás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.

- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G-kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G-kulcsból F-kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G- és F-kulcsban (2-4-8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés
- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás - ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés-felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás
- Különféle kórushangzások.
- Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok, előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia, díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, Dúr és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Periódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag
Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
Könnyű kánonok, biciniumok.
Horváth Istvánné-Smid Anna: Csicsergő II. (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár-Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
Mese- és karakterdarabok.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1 b előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs, illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
- A népdalok kifejező megszólaltatása.

- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyedértékű triola.
- Negyed felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4-2/4 és a 3/4-2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése
- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:
- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
- Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített-bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:
- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
- A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:
- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése
- AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés
- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése (a-av).

Zenehallgatás
- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Triola, „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések, valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag
A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
Néhány tánctétel a barokk korból - elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek, valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok
Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I-II.
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-II.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
Komjáthyné: Zongoraiskola II.
Fantóné-Komjáthyné-Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár-Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag
Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Barokk táncok, (hangszeres táncok, zenekari tételek).
Mesealakok a zenében.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat - ezen belül műzenei szemelvényeket - szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben - elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A magyar népdalok élményszerű előadása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése
- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T-D-T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:
- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:
- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:
- Dúrok és mollok4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése
- A periódus felépítése. Nyitás-zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás
- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
- Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
- Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés
- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A-Av).
- Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok - elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika - mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Periódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Szigetiné Horváth Zsuzsa-Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről

Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II-III.
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Győrffi István: Dallamírási feladatok
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
F. Chopin, A. Dvořak, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfóniarészletek.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
Egyszerű 4-8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek
- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- A bővített kvart oldással.

- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfordítás elve.
- A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
- A dúr és moll hármashangzatok fordításai, illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva.
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.
- Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése
- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás
- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
- A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
- Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás
- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
- Hangszín-hangszerelés.
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség - oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés
- Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.

- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
- Bécsi klasszikusok, Köche1-jegyzék, opusz.
- Kvint kör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore-minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag
Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.

Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény
Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.
Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a
- pentaton hangsorokat.
- tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
- ismerje a háromféle moll hangsort.

Ismerje fel a művek hangnemeit - hangszeres darabjaiban is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
- tudja azonosítani - hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is - az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.

Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.

Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését.

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.

Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.

Ismerje a funkciós vonzást.

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:
- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- kétszólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből - hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése

A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, lehetőleg A-Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat-ismeretek köréből - hallás után, kottakép és szerkesztés alapján

- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)

- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,

- 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése

A népdal: új stílusú, négysoros, 8-10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.

Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon 5 népdalt előadni,

- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;

- tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,

- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

1. feladat - teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése

2. feladat: - dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

3. feladat: - elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó.
Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audiovizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
- belső hallás
- ritmus-metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás-írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, - rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló
- olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel,
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Követelményrendszere, tananyaga megegyezik a szolfézs kötelező tárgy követelményrendszerével és tananyagával (l. előző fejezet).

2. évfolyam

Követelményrendszere, tananyaga megegyezik a szolfézs kötelező tárgy követelményrendszerével és tananyagával (l. előző fejezet).

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Követelményrendszere, tananyaga megegyezik a szolfézs kötelező tárgy követelményrendszerével és tananyagával (l. előző fejezet).

2. évfolyam „A” tagozat

Követelményrendszere, tananyaga megegyezik a szolfézs kötelező tárgy követelményrendszerével és tananyagával (l. előző fejezet).

3. évfolyam „A” tagozat

Követelményrendszere, tananyaga megegyezik a szolfézs kötelező tárgy követelményrendszerével és tananyagával (l. előző fejezet).

4. évfolyam „A” tagozat

Követelményrendszere, tananyaga megegyezik a szolfézs kötelező tárgy követelményrendszerével és tananyagával (l. előző fejezet).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés
- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás-diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:
- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:
- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások, valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:
- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:
- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás
- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés
- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás
- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete
- Komplementer, osztinátó ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok: külső és belső bővülés.

- Zárlatok (gyenge, erős, stb.), álzárlat.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Németh Rudolf-Nógrádi László-Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)
Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
Romantikus opera részletek.
A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény
Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Tudja a hármashangzatokat és fordításaikat (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim-akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim-akkordot.
Ismerje a szűkített szeptim-hangzat felépítését.
Tudjon - a tanultaknál jóval könnyebb dallamot - lapról olvasni.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.
Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás- és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola - imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene-szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése, a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam- és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás
- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű, concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokkvariáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség
- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag
Magyar népdalok.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Németh Rudolf-Nógrádi László-Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán-Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II.
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
Nógrádi László-P. Vesztróczi Judit-Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Barokk zene régi hangszereken.
XX. századi nagyobb lélegzetű mű, illetve műrészlet feldolgozása.
(Pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska)

Követelmény
Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben - főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8-ban is.

- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T-D-T, T-S-D-T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.

Hangközök:
- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:
- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsszeptim hangzat megfigyelése.

Hangsorok:
- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:
- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás-zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás
- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, - írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottaírás.

Rögtönzés
- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A-Av, A-B).
- Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok - elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.

- A hangszerelés, a dinamika - mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések
- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú-, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás-írás gyakorlófüzetei
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II-III.
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Györffy István: Dallamdiktálás
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořak, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4-8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4-8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel a tanult hangnemekben.
Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.
Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.
Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.
Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.
Tudja ismereteit alkalmazni hangszertanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülők emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés
- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok.
- T-D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkel.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.

- Maggiore-minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkel, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
- A dominánsszeptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkel, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
- Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:
- Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatéréses típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás
- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hang közmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének-hangszer előadásban is.

Zenehallgatás
- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség - oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés
- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A-Av, A-B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
- Hangnemi rokonságok, maggiore-minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.

- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél- és egész-zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köche1-jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.
Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.
Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.
Kodály Zoltán: Biciniumok
Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei
Német-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.
Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.
A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.
Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.
Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.
Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim hangzatot.
Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel és felismerni kottaképről is.
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T-D funkcióváltozást hallás után.
Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,
Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkel,
Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.
Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.
Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:
- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:
- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az V2-I6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:
- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése
- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás
- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés
- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus-szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás
- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek - későbbi korokból is.
- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések
- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag
Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.
Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorla
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár-képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Németh Rudolf-Nógrádi László-Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje a kvintkört.
Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.
Tudja a hármashangzatokat, fordításaikat és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításaikat; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim- és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.

Tudjon hallás után lejegyezni:
- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon
- lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel,
- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás - tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
- Hangköz- és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsszeptim- és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás
- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
- Hangköz- és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú - hangnemi kitérést tartalmazó - kétszólamú menetek ének-zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
- Hangszerkíséretes műdalok, áriák két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés
- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.

- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések
- Aautentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes tánctételei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó- és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek.
Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
Magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Németh Rudolf-Nógrádi László-Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Kodály Zoltán-Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I-II.
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia- és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II-III. kötet.
Nógrádi László-P. Vesztróczi Judit-Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag
- Reneszánsz kórusművek
- Szvit, korál, kantáta-, passió-, oratórium-, versenymű-, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
- Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből). A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje
- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni
- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni
- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a
- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig. Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:
- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje
- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni
- ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni
- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A" tagozat

Írásbeli vizsga

A) Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4-5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes" diktálás alapján.
Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.
A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont"-hang.
Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe.
A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése, illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4-5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8-10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.
A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás- és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe.
A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése, illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag:

A vizsgázó
- tudjon előadni öt népdalt,
- ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”-tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatlejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8-változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8-változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit,
- tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
- Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”-tagozat

7. évfolyam „A”-tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.

- Trubadúr, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo- és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV-XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Szendrey Janka-Dobszay László-Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Lassus: 24 kétszólamú motetta
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I-XIII.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
A középkor világi zenéje.
A mise állandó részeinek megfigyelése.
A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény
Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Ismerje a kvintkört.
Tudjon könnyű egy- vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokkáriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés
- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás
- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok-műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.

- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fúga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
C. V. Palisca: Barokk zene.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I-II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Győrffy István: Korál elemzések
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái: Vízizene)

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d-

moll zongoraverseny, a-moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d-moll preludium és fúga, h-moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény
Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály:
15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
Tudja a barokk concertálás, imitáció, fúga, tonális és reális válasz fogalmát.
Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés
- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó-váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet-, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása - énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban, (tanári közreműködéssel).
- A tercrokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).

- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy- és kétszólamú dallamok lejegyzése - mindkét stílusból - a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:
- Periódus-előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás
- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkciós forma- és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben.
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:
Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: Schubert-dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László-Németh Rudolf-Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Agócsy László: Szállj szép énekszó - 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
A. Dvořak (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint).
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.

- Az aranymetszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók- és Kodály-dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés
- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás
- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;
az impresszionizmus: C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Bartók Béla: Mikrokozmosz I-VI.
Bartók Béla: Kórusművek
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: Kórusművek
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
Párkai István: Modern kórusetűdök
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Nógrádi László-Papp Károlyné-Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?
Kókai Rezső-Fábián Imre: Századunk zenéje
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
M. de Falla: Háromszögletű kalap,
Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára
Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán, C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások, A. Schönberg: Egy varsói menekült.
Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két- (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, allelujadallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismétlése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.

- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző móduszokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkel, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás
- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy- és két szólamban.
- Két- és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás
- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete
- C-kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV-XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, 0. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I-XIII.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szendrey Janka-Dobszay László-Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény
Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV-XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiot ének-zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
Tudjon szopránkulcsban olvasni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.
Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban.
Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsszeptim-fordítások, szeptimhangzatok megfordításinak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach-korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.

- A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás
- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás
- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok - műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fúga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach-szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a-moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések
- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta.
- Opera.
- Fúga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.
G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta-, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.
(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d-moll zongoraverseny, a-moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d-moll preludium és fúga, h-moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Győrffy István: Korál elemzések
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
C. V. Palisca: Barokk zene.
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I-II.
J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I-II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
Egy barokk versenyműből (J. S. Bach: a-moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből - zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon egy Bach-korált zongorázni, elemezni.
Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.
Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.
Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.

- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó-váltással, majd ábécés nevekkel.
- A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó-váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérőszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim - ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercrokon hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromtu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések
-Zárlattípusok.
-Mellékdomináns. Nónakkord.
-Előlegezés, késleltetés.
-Álzárlatok.
-Lebegő tonalitás.
-Dalciklus.
-Szimfonikus költemény.
-Ballada, fantázia, impromtu,
-scherzo, capriccio, rapszódia.
-Programzene.
-Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.
Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J.
Brahms, R. Schumann, F. Chopin, A. Dvořak, M. Muszorgszkij és mások).
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Forrai Miklós: Duettek II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László-Németh Rudolf-Puster János: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szállj szép énekszó - 16 egyneműkar
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Frank Oszkár: Schubert-dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László-Németh Rudolf-Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Agócsy László: Szállj szép énekszó - 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
Ajánlott zenehallgatási anyag
L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
B. Smetana (Moldva), A. Dvořak (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény
Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két-két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon két-három Bertalotti solfeggiot ének-zongorás előadással megszólaltatni.
Két-három Bach-korált zongorázni, elemezni.
Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, - folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim- és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa-akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó- és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből
az impresszionizmus: C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Kiegészítőanyag: J. S. Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Bartók Béla: Mikrokozmosz I-VI.
Bartók Béla: Kórusművek
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: Kórusművek
Párkai István: Modern kórusetűdök
Simonné Sármási Ágnes-Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?
Kókai Rezső-Fábián Imre: Századunk zenéje
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Orfeusz Hangzó zenetörténet-sorozat
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
Kodály Zoltán: Galántai táncok,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény
Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan - kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Legyen gyakorlata a C-kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála- és akkordformációkat.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A" tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni - az alapfokon tanultakon túl - a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és -képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang-késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b- előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje
- a kvint kört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításaik, valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,
- a hangnemi kitérést és modulációt - kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje
- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja
- a dodekafónia,
- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.
Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.
Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.
Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.
Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni
- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl

Rendelkezzék a tanuló
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B”-tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:
- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló
- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:
Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt - különböző zenetörténeti stíluskorszakokból - saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.
Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két-két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.
Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.
Tudjon zongora-ének előadásban C-kulcsos műveket megszólaltatni.
Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
Tudja a hármas- és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkel.

Tudjon lejegyezni
- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.
Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

„A" tagozat

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.
A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B" tagozat

1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.
A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga

„A" tagozat

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B" tagozat

1. Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
Megfelelő minőségű audiovizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelező tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyag-részeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak

Célok és feladatok
- a tanulók zenei műveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
- Az eddig tanult zenei ismeretek stiláris összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zeneművekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
- A zenei ismeretek, készségek fokozatos bővítése, a zenét „értve figyelő” tevékenység kialakítása.

Feladatai:
A zenei élményanyaggyűjtés.
A zenei nyitottság kialakítása.
A tudatos zenehallgatásra nevelés.
Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.
A zeneművek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.
A muzsikálási-éneklési kedv állandó „ébren tartása”: a zeneművek énekelhető részleteinek aktív megszólaltatásával.

A népzene és műzene kapcsolatának bemutatása.
Zenetörténeti tájékozottság.
A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.
A főbb zenei stílusok jellemző előadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.
Különböző előadói gyakorlatok megfigyeltetése.
A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erősítő szemléletének megalapozása.
A hangszertanulás segítése.
A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.
A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.
A tanuló személyiségének gazdagítása a zene művelésének, befogadásának örömével.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretanyag átadása
- A zenei alapműveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
- A zenei élményanyag bővítése.
- Nevelés a tudatos zenehallgatásra.
- A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetű formáinak megismerése.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zeneművészetébe.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- A zeneirodalom-ismeret megalapozása művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- Az énekelt és meghallgatott művek témáinak memorizálása kottakép, illetve hallás alapján.
- A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.
- A periódus belső és külső bővülésének megfigyelése.
- A funkciók váltakozásának megfigyelése, éneklése.
- Az eddigi funkciós tapasztalatok bővítése, elmélyítése és alkalmazása.
- A kísérőszólamok funkciós hangjainak változatos, árnyaltabb használata.
- Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekbe.
- Álzárlat.
- Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- A szonátaforma tematikus anyagainak megfigyelése, felismerése.
- A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.
- A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.
- A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.
- A szimfóniatételek rendezési elvei.
- Az opera zenei részei (felépítése).
- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.
- Tercrokonság.
- Műdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közreműködésével).
- Kánonok, két- vagy többszólamú vokális művek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).
- A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.
- A klasszikus formák ismétlő rendszerezése, tematikus anyagainak megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés
- A csoport képességei szerint:
dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,

dallamhoz ritmus-, ritmushoz dallam-osztinátó,
funkciójelző basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társművészetekkel
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek - Zenei szakkifejezések
- A kvintkör ismerete.
- Hangközök, hangzatok.
- Hangnemi rokonságok.
- Opusz.
- Alteráció és vezetőhang.
- Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
- Coda. Attacca.
- Rondó. Téma. Epizód.
- A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
- A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
- A verbunkos.
- A romantikus opera.
- A szimfonikus költemény.
- Tercrokonság.
- Verbunkos.
- Tempó- és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
- Tájékozódás a zenetörténeti és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag
Klasszikus művek: J. Haydn, W. A. Mozart, L. v. Beethoven szimfonikus és hangszeres művei. Dalok. Operák.
Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.
Egy Mozart-opera megismerése.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsősorban F. Schubert művészetéből).
Klasszikus vagy romantikus versenyműfeldolgozása.
A magyar műzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc művei alapján).

Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom
Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László-Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Agócsy László: Szolfézs középfok
Agócsy László: Szállj szép énekszó - 16 romantikus egyneműkar
Ádám Jenő: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekből)
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága - Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai (sorozat):
Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája
Ch. Rosen: A klasszikus stílus
S. Hughes: Mozart operakalauz

Kárpáti J.-Kroó Gy: Mozart operái
Szabolcsi Bence: A zene története
Dobák Pál: A romantikus zene története
Balassa-Gál: Operakalauz (kottás)
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I-II: (kottás)
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.

Követelmény
Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10-15 zenei témát emlékezetből.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymű, szimfonikus költemény).
Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzők, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb műveit.
Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzők nevét és a művek címét.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.
- Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
- A barokk zene alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. század zenéjével - elsősorban magyar szerzők műveivel.
- Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
- A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- A zeneirodalom-ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítás a művek elemzése alapján.
- Barokk harmóniamenetek.
- A polifónia.
- Barokk műformák megismertetése.
- Színpadi betétdalok, kórustételek.
- A barokk opera.
- A versenymű felépítése.
- A szvit tánctételei.
- A prelúdium és fúga.
- Az oratórium.
- A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus
- A XX. század komponálási technikái.
- Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
- Reihe.

- A többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott zeneművek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusművek, kantáta-részletek hangszerkísérettel, kánonok, két- és többszólamú művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Néhány XX. századi mű (műrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés
- Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus-, ritmushoz dallam-osztinátó.
- Dallamokhoz funkciójelző kísérőszólam.
- A funkciójelző basszusok árnyaltabb alkalmazása.
- A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társművészetekkel
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek - Zenei szakkifejezések
- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
- Hangközök, hangsorok 7#, 7b előjegyzésig,
- Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
- Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
- A különböző zenetörténeti korok stílusjegyei és műfajai.
- Tájékozódás időrendben.
- Gregorián zene.
- Madrigál, motetta, mise.
- Versenymű. Kantáta, oratórium, passió.
- Szvit. Barokk tánctételek.
- Preludium, fúga.
- Concertálás, concerto, concerto grosso.
- Cembalo, Fortepiano. Continuo.
- A XX. századi zenekar hangszerei.
- Folklorizmus, neoklasszicizmus.
- Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
- Aranymetszés.
- Tempó- és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Ajánlott tananyag
Gregorián dallamok és reneszánsz kórusművek.
A barokk zene jellegzetes műfajai.
XX. századi hangszeres, zenekari és vokális művek elsősorban a magyar zeneművészetből.
Az alábbi művek, műfajok feldolgozása ajánlott:
J. S. Bach: a-moll hegedűverseny,
J. S. Bach: Kantáta részletek, passio részletek,
J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.
G. F. Händel: oratóriumrészletek.
H. Purcell: Dido és Aeneas - részletek.
Olasz és francia barokk szerzők művei.
Bartók Béla: Concerto,
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231,
B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szolfézs középfok (I-IV.)
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
N. Harnoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)
Szabolcsi Bence: A zenetörténete
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Kroó György: Bartók kalauz
Kroó György: Bartók színpadi művei
Breuer János: Kodály kalauz
Eősze László: Kodály Zoltán
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J. H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
A zenehallgatási anyag partiturái és szövegkönyvek.

Követelmény
Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10-15 témát emlékezetből énekelni vagy hangszeren megszólaltatni.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. művét jellegzetes témák alapján felismerni.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit
- a gregorián dallamokat,
- a reneszánsz kórusműveket,
- a barokk szvitet,
- a preludiumot és fúgát,
- az oratóriumot.

Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.
Ismerje a zenetörténeti korokat és időrendi sorrendjüket.
Tudja az ismertebb zeneszerzőket, zeneműveket a megfelelő zenetörténeti korba helyezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzők nevét és a művek címét.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
Ismerje a tanuló
- a tanult metrumokat,
- a tanult ritmuselemeket és -képleteket, az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat.
- a dallamhangok szerepét (főhang, átmenőhang, váltóhang, késleltetés) - tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje
- a hangközöket;
- a hangközfordítás elvét;

- a hármashangzatokat és fordításaikat;
- a dúr- és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatokat;
- a fő- és mellékhármashangzatokat;
- a dominánsszeptim- és a szűkített szeptimhangzatot (4#, 4b előjegyzésig);
- a hangzatok fűzésének elveit, első lépéseit - (I-IV-V fok).
Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje
- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat,
- a funkciók,
- az alterációk szerepét,
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
Ismerje
- a tonalitás felbomlásának elvét,
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort.

Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit:
- a reneszánsz kórusműveket és táncokat,
- a barokk zene (concerto grosso, versenymű, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, opera),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
- a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát,
- Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
- napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4-5 kérdés) pld.
- A hangnemi rokonságok felsorolása,

- Hármashangzat-fordítások felismerése kottaképről,
- Zárlatelemzés kottakép alapján,
- Adott műrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése
W. A. Mozart: C-dúr szonatina II. tétel első nyolc ütem (fő- és átmenőhangok), L. V. Beethoven: Német tánc (C-dúr) első nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyűjtemény, Régi táncok gyermekeknek

2. Egy nagyobb lélegzetű bécsi klasszikus forma (szonátaforma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése.

3. Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások rendezése korok szerint

Felsorolás elsősorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társművészeti alkotás köréből.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

Öt műzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából előadása szóló énekléssel, illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal. Saját hangszerkíséret nem kötelező.)

A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.

A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.

A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus- és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Élményanyag bővítése a zenei alapműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag-, készségfejlesztés
- A zeneirodalom-ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban
- A modális hangsorok teljes körű megismerése - éneklés, felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
- Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
- Polifonikus etűdök éneklése. Homofón és könnyű imitációs részletek feldolgozása.
- Kánonok éneklése.
- Kánonokból partitúrakészítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
- Rövid ritmus- és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
- Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.
- A harmóniai elemzés alapjai: fokszámok, jelzések. Számozott basszus.
- Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
- Mixturák éneklése.
- A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai műfajokban.
- Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
- Egy-egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
- Rövid zenei részletek lejegyzése.

2. témakör Táncok a zenében
- Az előző években megismert táncok jellemzőinek átismétlése.
- Az ismeretek bővítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
- Olvasás, zenei írás, memorizálás elsősorban a barokk táncok köréből.
- Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C. Debussy, M. Ravel, I. Sztravinszkij, Joplin műveiből).
- A harmóniák szerepének megfigyelése.
- Hangszerek, hangszercsoportok hangszínének megismerése. „Komoly zene” - „könnyű zene” - jazzművészet.
- A meghallgatott zeneművek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).
- Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társművészetekkel
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
- orgánum énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
- hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
- gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
- homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
- népének és harmonizációja (a choral J. S. Bach művészetében)
- fúgaszerkesztés, imitáció (dux-comes) művek J. S. Bachtól Kodály Zoltán művészetéig,
- duett, tercett, kvartett H. Purcelltől G. Verdi-ig
- kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon-tól a XX. századi kánonokig,
- kórusművek a reneszánsztól napjainkig

2. a) témakör Táncok a zenében
- Műzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett, sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
- A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J. Haydn, W. A. Mozart, Sz. Prokofjev).
- A romantikus kisformák (F. Chopin).
- A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódiái, Erkel Ferenc operái),
- A jazz elemei, ragtime, cake-walk (C. Debussy, I. Sztravinszkij művei

b) szvit és rondó
- Barokk szvitek (J. S. Bach, G. F. Händel, F. Couperin),
- Bécsi klasszikus rondótételek, rondók,
- Rondók, szvitek a romantikából és a XX. sz. zenéjéből (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I.

Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)
Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő-romantika és XX. század I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I-IV.
Agócsy László Bach olvasókönyv
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
H. Brown: A reneszánsz zenéje
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár
J. S. Bach: Négyszólamú korálok
Győrfi István: Korálelemzések
Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája
Dobszay László: A magyar dal könyve
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I-II. (kottás)
Kroó György: A hét zeneműve
Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény

Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzőit a különböző zenei korokban.

Tudjon énekléssel, illetve éneklő társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyű, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika köréből.
Ismerjen a meghallgatott művekből 5-10 jellegzetes témát.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a klasszikus zeneművészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit, tudja zenei korokba helyezni.
Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.
Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag-, készségfejlesztés
- A zenei műveltség bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban I.
A mise és requiem
- Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
- A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
- A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.
- A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
- A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
- A reneszánsz művek harmóniáinak és zárlatainak megfigyelése, megszólaltatása.
- Korabeli kottakép, C-kulcsok bemutatása.
- A mise állandó részei.
- Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
- A requiem fogalma. Új misetételek.
- A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezőkészség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stiláris és történelmi háttere.
- A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különböző művekben.

- A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése, az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban
- A barokk variációk.
- A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
- A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlő rendszerezése (a szonáta-, a variációs-, a rondó- és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
- A variálás megismerése - variációs lehetőségek (ritmikai, dallami, harmónia.
- Maggiore, minore.
- A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
- A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése - (történeti áttekintése).
- A kamarazene és néhány műfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zeneművek alapján).
- A kvartettek, kvintettek előadói apparátusa - felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
- A romantikus karakterdarabok zenei kifejezőeszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
- Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemző ritmusainak kiemelése, hangoztatása - különleges hangsorok megfigyelése
- Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
- Témák megszólaltatása.
- A klasszikus zene, a „könnyű” zene és jazz kapcsolata.
- Klasszikus témák feldolgozásai e műfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társművészetekkel:
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban I.
a) A mise és requiem

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
- Gregorián misék
- A Dies irae dallam és feldolgozásai (H. Berlioz, Liszt Ferenc, L. Dallapicolla)
- A cantus firmus szerepe (részletek G. Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G. P. Palesztrina műveiből)
- Misék: J. S. Bach: h-moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W. A. Mozart, F. Schubert, Liszt Ferenc, I. Sztravinszkij műveiből részletek,
- Requiemek: W. A. Mozart, H. Berlioz, G. Verdi, J. Brahms, I. Sztravinszkij, B. Britten,
- Ligeti György kompozícióiból részletek.

4. témakör. Hangszeres szóló- és kamarazene a zeneirodalomban
- Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei műformák, kisformák egy-egy hangszer irodalmában és a kamarazene körében.

Hangszeres művek:
- Orgonaművek: fúga, preludium, toccata, fantázia, passacaglia (elsősorban J.S. Bach művei),
- zongora daraboka klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven szonáták,
- az etűd, prelűd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F. Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzők művei alapján),
- a XX. sz. szóló zongorairodalma (C. Debussy, Bartók Béla, A. Schönberg, A Webern, Kurtág György művei).

Kamarazene
- a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W. A. Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D-dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B-dúr zongoratrió, gordonka-zongora szonáta, Esz-dúr oktett, F. Schubert A-dúr zongoraötös, d-moll vonósnégyes, J. Brahms Á-dúr hegedű-zongora szonáta - válogatva),

- a XX. századból (néhány mű vagy részlet kiválasztása O. Respighi: Dór kvartett, I. Sztravinszkij: A katona története (szvit), C. Debussy: Fekete-fehér (2 zongorára), M. Ravel: a-moll zongorahármas, D. Milhaud: Braziliera (2 zongorára), Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György: Nyolc duó hegedűre és cimbalomra).

Dobszay László: A hangok világa VI.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I-IV.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J. H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Gonda János: Jazz

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt-tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei művek köréből stílusosan megszólaltatni.
Ismerje a meghallgatott zeneművek egy-egy jellegzetes témáját.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni műveket.
Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei elemzési képesség kimunkálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag-, készségfejlesztés
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban II.
Oratórium, passió, kantáta (anthem)
- Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzőinek ismétlése.
- Az anthem ismertetése.
- Az oratórikus művek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitativo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplői, dramaturgiája.
- A művek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
- Az előadói apparátusok a különféle zenei korokban.
- A kifejező eszközök gazdagodása a zenetörténeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal
- A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
- A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
- A versenyművek kialakulása. A hangszerek fejlődése, új hangszerek megjelenése.
- A concerto grosso és a versenyművek közötti különbség megfigyelése.
- Versenyművek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismétlése)
- A versenyművek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.
- A műfaj új lehetőségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia-concerto).
- A hangrendszerek, harmóniák kiemelése a meghallgatott zeneművek elemzése során.
- A művek egy-egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
- Ritmusok kiemelése, hangoztatása.
- Jellemző harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
- Harmóniai elemzés - (a csoport képességeitől függően).

Kapcsolat a társművészetekkel:
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban II.
Oratórium, passió, kantáta (anthem)

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag

- A barokk kor kiemelkedő alkotásai (J. S. Bach Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagen... vagy Wachet auf...; G. F. Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis - c. művekből részletek.

- A bécsi klasszikus kor oratorikus művei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W. A. Mozart: Exsultate, Jubilate, L. van Beethoven: Karfantázia)

- Romantikus alkotások (F. Mendelssohn: Éliás, G. Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),

- XX. századi alkotások (A. Schönberg: Egy varsói menekült, I. Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia, A. Honegger: Johanna a máglyán, C. Orff: Carmina burana, K. Pendrecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc: Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezső: Hősi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:

- A concerto, concerto grosso, versenymű, sinfonia concertante műfajok jellemzői;

A. Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflőteverseny), J. S. Bach (Brandenburgi verseny, cembaloverseny, a-moll hegedűverseny), G.F. Händel (F-dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny),

J. Haydn (Esz-dúr trombitaverseny, C-dúr gordonkaverseny), W. A. Mozart (Esz-dúr Sinfonia concertante, Á-dúr klarinétverseny, d-moll zongoraverseny, Á-dúr hegedűverseny, D-dúr fuvolaverseny) L. van Beethoven (Esz dúr zongoraverseny, D-dúr hegedűverseny)

R. Schumann (a-moll zongoraverseny), F. Chopin (e-moll zongoraverseny),

Liszt Ferenc (Esz-dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P. I. Csajkovszkij (b-moll zongoraverseny, D-dúr hegedűverseny), A. Dvořak: h-moll gordonkaverseny,

M. Ravel (G-dúr zongoraverseny), I. Sztravinszkij („Baseli Concerto”), G. Gershwin (Kék rapszódia), Sz. Prokofjev (Szimfónia-concerto), D. Sosztakovics (a-moll hegedűverseny), A. Hacsaturján (Zongoraverseny), Dohnányi Ernő (Változatok egy gyermekdalra),

Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfaverseny), Kurtág György (Brácsaverseny) műveiből.

Agócsy László: Szolfézs középfok III-IV
Németh-Nógrádi-Puster: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.
Tudjon két áriát (ária-részletet), két korált énekléssel, éneklőtársakkal megszólaltatni.
Tudjon idézni a megismert művekből 8-10 témát.
Ismerjen fel jellegzetes témák alapján néhány zeneművet.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait.
Tudja a megismert zeneszerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése.
- A készségek további elmélyítése. Az ismeretek bővítése.
- Rendszerező ismétlés.
- A zenei elemzési képesség kibontakoztatása.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag-készségfejlesztés
- A zenei készségek fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A megismert műfajok áttekintő ismétlése.

3. témakör: Vokális műfajok a zeneirodalomban III.
a) dal, dalciklus,
b) opera, zenedráma, balett
- A trubadurok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
- A dal műfajának kialakulása.
- A barokk és klasszikus dal zenei jellemzői.
- A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
- A kísérő szólam dramaturgiai jelentősége.
- A romantikus dallamszövés és harmóniák megfigyelése.
- Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
- Dalciklus - dramaturgiai összefüggések bemutatása.
- A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül - megfigyelés, éneklés.
- Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.
- A dalok szövege, prozódiája. (Utalás az irodalmi alkotásokra).
- A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.

- A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzők alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegező ismétlése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.
- A különböző népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
- A ritmus, dallam megfigyelése - szimmetria, aszimmetria.
- A XX. századi balett. A szereplők jellemzése zenei témákkal.
- A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari műfajok
- Az alapfokon tanult szonáta-, rondó- és variációs forma ismétlése.
- A szonátarondó. A scherzo tétel.
- A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
- A stiláris és formai jellemzők összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
- Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
- A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX századi zenekari művek effektusainak megfigyelése.
- Visszautalás a klasszicizmusra - a neoklasszicizmus.
- A szimfonikus költemények zenei szerkezete.
- A programzene. Az irodalmi, képzőművészeti alkotások megjelenése a zeneművészetben.
- Humor a zenében.
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társművészetekkel:
- A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
- Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag

3. Vokális műfajok a zeneirodalomban III.
c) dal, dalciklus,
d) opera, zenedráma, balett

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok
- A XIII. századi trubadur és minnesänger műdaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trouvèrek, minnesängerek művészete (Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).
- A klasszicizmus dalirodalma (J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven dalok válogatva)
- A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsősorban F. Schubert, R. Schumann ciklikus alkotásai).
- A XX. sz. dalirodalma G. Mahler, M. Ravel, B. Britten, A. Schönberg, W. Williams, Farkas Ferenc művei alapján.
- A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál műveiben.

Opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig

C. Monteverdi, H. Purcell, W. Gluck, W. A. Mozart, L. van Beethoven, G. Verdi, R. Wagner, P. I. Csajkovszkij, I. Sztravinszkij, G. Gershwin, A. Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari műfajok

Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
- A szimfónia J. Haydn-tól napjainkig (J. Haydn, W. A. Mozart, L. van Beethoven, F. Schubert, R. Schumann, F. Mendelssohn, Liszt Ferenc, A. Dvořak, P. I. Csajkovszkij, G. Mahler, P. Hindemith, A. Honegger, Sz. Prokofjev, D. Sosztakovics művei.

- A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); - irodalmi ihletésű (Liszt Ferenc, R. Strauss); - tájleíró jellegű (B. Smetana, A. Borodin, J. Sibelius); - mese ihletésű (Sz. Prokofjev)
- Zenekari művek a XX. századból (C. Debussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Táncszvit)

Dobszay László: A hangok világa IV-V-VI. kötet.
Agócsy László: Szolfézs középfok IV.
Nógrádi-Németh-Puster: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Kodály Zoltán-Vargyas L: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I-III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Balassa-Gál: Operakalauz (kottás)
Balettek könyve

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.
Tudjon három-három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan előadni.
Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszeren megszólaltatni).
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje fel a zeneműveket a jellegzetes témák alapján.
Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait, stiláris jellemzőit.
Tudja a megismert zeneszerzők munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.
Tudja a szerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított
- Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló
- a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),
- a tanult ritmuselemeket és - képleteket,
- a dallamhangok szerepét - tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, előlegezés).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait.

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.

Ismerje
- a kvintkört,
- az öt- és hétfokú hangsorokat,
- a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos főbb hangrendszereket.

Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhető szeptimhangzatokat, a dominánsszeptim hangzat fordításait.

Ismerje a hangzatok fűzésének elveit,
- a zárlattípusokat,
- a funkciók,
- az alterációk szerepét,
- a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján,
- a tercrokonság fogalmát,
- a tonalitások különféle típusait,
- a zenei szerkesztésmódokat.

Ismerje a főbb zenetörténeti korok stiláris jellemzőit, a stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellegzetességeit.

Ismerje a
- középkor gregorián zene, mise,
- a reneszánsz kórusművek és hangszeres zene,
- a barokk zene (concerto grosso, versenyművek, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres műfajok),
- a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi műfajok),
- a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.

Legyen ismerete a XX. századi zene egészéről, kiemelkedő alkotó egyéniségeiről, műalkotásairól, irányzatairól,
- a népzenei és műzenei hagyományokhoz való viszonyáról.

Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait - valamint napjaink kiváló zeneszerzőinek egy-egy művét.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.
- a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen képes
- az elsajátított zenei fogalmakat szakszerűen használni,
- zenei megfigyeléseit rendszerezni,
- zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,
- a zenei alkotások és a társművészetek kapcsolatait felismerni.

Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneismeret

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

1. Bécsi klasszikus mű elemzése hallás és kottakép alapján

A tanuló a mű kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma - a kottán a mű szerzője és címe ne legyen feltüntetve.

Feladatok:

- A zenei korszak megjelölése - esetleg a szerző megnevezése.
- A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.
- A műben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása.
- A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése - zárások elemzése.

2. Tesztkérdések zenei ismeretekből (5-6 kérdés) pld.

- Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeiből legalább hármat!
- Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!
- Soroljon fel XX. századi skála-formációkat!
- Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások egymáshoz rendezése.
- Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.
- Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. boleró, mazurka, verbunkos stb.)

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

1. Memoriter anyag előadása

- Öt műzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) előadása szóló énekléssel, illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal.
- A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
- A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása

- A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.
- A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus- és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audiovizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.
A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.
Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat
- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása - Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe
1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro-dallamainak sajátos „zeneisége"", a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós" mikro-dallamok);
- az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai-művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:
- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam + osztinátó stb.);
- az ősi hangszerek.
Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:
- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.
Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:
- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:
- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvérek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:
- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini - 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;
- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik - 15. század);
- a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus - 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark - 16. század).

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
Művészetismeret - Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív
Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Escigno, E.-Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény
- Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása - Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:
- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- Monteverdi-opera és madrigál;
- Schütz - német egyházi zene a 17. században;
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
- Purcell - az angol opera (Dido és Aeneas);
- Corelli, Vivaldi, - concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program-versenyművei: Négy évszak stb.);
- Domenico Scarlatti szonátái - a „virtuóz" billentyűs zene a barokk korszakban;
- Telemann - „Tafelmusik" - szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.
A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete
1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:
- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;
- hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fúga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:
- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.
A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Palisca, Claude V: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Lise, G.-E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény
A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.
Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet-zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

1. Írásbeli vizsga

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A) Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszánsz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

- Egy - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet-zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zeneműkottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audiovizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis- és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.
(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása - Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:
- az „érzelmes” (C. Ph. E. Bach), a „gáláns” (J. Chr. Bach) stílus;

- a mannheimi-iskola (Johann Stamitz) - a zenekari hangzás átalakulása.
A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck-i „operareform”);
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:
- periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
- vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek műveinek stiláris vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei
Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
Kerman, Joseph-Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény
A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Továbbképző 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A romantika zenéje:
- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása - Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
- természeti élmények a romantikus zenében;

- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);
Új műfajok:
- a romantikus „karakterdarab”,
- a dal 19. századi virágzása,
- a programszimfónia, szimfonikus költemény;
A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt - a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);
Nemzeti stílusok kialakulása:
- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořak, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika;
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
- a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;
A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:
- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;
Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:
Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentiványéji álom;
Berlioz: a programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;
Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézek, mazurkák);
Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
Dvořak: szláv táncok, szimfóniák;
Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
Schubert kalauz. (Szerkesztette Gádor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Fischer-Dieskau, Dietrich: A Schubert-dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert-dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811-1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848-1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Deathridge, John-Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény
A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Továbbképző 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása - Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19-20. század fordulóján:
- a 19. századi olasz opera;
- jelenetszerkesztés, ária- és egyéb zártszám-típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
- Verdi és Puccini művészete;
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma-koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum-technika, történelem és mitológia egy-egy opera tükrében;
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:
- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell-skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Továbbképző 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Bartók és Kodály életművének megismerése.
Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása - tananyag

Bartók és Kodály művészete:
- életpályáik ismertetése;

- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:
- Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándorjárdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
- Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
- a 70-80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
- John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
- a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal-zene, posztmodern, computer-zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag
Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
Kókai Rezső-Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
Kroó György: Bartók-kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény
Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
- Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében. Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit. Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet-zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:
- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika - új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
- A programzene (példával). A századforduló zenéje - Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry-szvit, Felszállott a páva - variációk).

A szóbeli vizsga

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet-zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audiovizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audiovizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD-lejátszó).
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet-tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.
Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre - a funkciós zenei renden belül -, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló - függetlenül tanulása céljától - a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.
A tanult - hangnemi, formai, funkciós - ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően - a „tudatos utánzásra késztetve”, a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve - lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokán (pl. 13-14 évesen) „stílustiszta” kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban - lehetőség szerint - biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák” érzékeltetése, a két „megállás” közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészzárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlődését

A program célja, hogy
- biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,

- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:
- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképességet,
- a tanuló szerezzen jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a tanulót - zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve - az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket - egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően - a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
- segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- a funkciós zenei hallás kialakítása,
- a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása,
- a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása.

Ajánlott tananyag
Felhangok, felhangsor.
Hármashangzatok:
- felépítésük (alaphang - terchang - kvinthang),
- elhelyezkedésük a skálában,
- skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.

Hármashangzat-fordítások (alap - szext - kvartszext).
Négyszólamúság:
- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alaphang-kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.
Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):
- autentikus (I-IV, V-I),
- plagális (I-V, IV-I),
- összetett autentikus (I-IV-V-I),
- kibővített összetett (I-V-I-IV-V-I).

Zárlati domináns: I64 (V, V7, V87)

Alapfogalmak:
- hang, zörej,
- motívum, frázis.

Szekvencia, variálás.
A zenei mondat.
A periódus (előtag-utótag, egész zárlat-félzárlat).
Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).
A két- és háromtagúság főbb változatai.

Követelmény
Tudjon a tanuló a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.
Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.
Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
- Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag
- a mellékhármasok,
- a dominánsszeptim (D7);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokon, kadenciális féllépés).
- A mellékhármasok funkciói.
- Az V-VI. és a VI-V. fok kötései.
- Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:
- autentikus: I-IV-II-V-III-VI + kadencia,
- plagális: I-V-VI-III-IV-I-II-VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:
- teljes D7 (oldás l-re vagy VI-ra),
- hiányos D7 (S funkció után).

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).
A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény
Tudjon a tanuló egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.
Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.
Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes
- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja
- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga
- Mintapélda zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése
Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)
Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.
A tanult formai ismeretek alkalmazása.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

A továbbképző osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok
- A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach-invenciók és -fúgák alapján) megismerése, feldolgozása.
- A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag
- alaphármasok szext és kvart-szext fordításai dúrban-mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik
- négyes hangzatok (II7, V7)
- a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fúga) stb.
- a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánum, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fúga, szvit - Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D. Scarlatti, J. S. Bach, G. F. Händel művein keresztül

Követelmény
Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudjon a tanuló kottából modális harmóniákat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- a diatonikus összhangzattan,
- egy-egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag
- négyeshangzatok és fordításaik, szeptim szekvenciák,
- szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb.)
- a szűkített IV. fokú szeptim
- a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
- mellékdomináns: I7, II7
- hangnemi kitérés, moduláció, +1, -1 kivintkör, a váltódomináns
- a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
- a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei, mondat, periódus (előtag-utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény
Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Ajánlott tananyag
- további alterációk a szubdominánsokon (bő - terckvart, bő - szext, bő - kvintszext,) a bő kvintes akkordok és vonzataik
- mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
- modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
- a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény
Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után. Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.
- Az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása

Ajánlott tananyag
- a nónakkordok
- a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
- késleltetések, alterációk szokatlan módjai
- a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
- az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása
- a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény
Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
- Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
- A tanult zenei formák felismerése hallás után.
- Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül
Bárdos L: Hangzatgyakorló I-II. (EMB Z. 60095/1-2.)

Dobszay L: A hangok világa V-VI. (EMB Z. 6458-6459)
Dobszay L: Mozart-album hegedűsöknek (EMB Z. 4726, 5946)
Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)
Gárdonyi Z.: Elemző formatan (EMB Z. 3995)
Kesztler L: Összhangzattan (EMB Z. 1184)
Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zeneműkiadó Bp. 1954.)
Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I-II. (Zeneműkiadó Bp. (Hármas-, négyeshangzatok) 1956.)
Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)
Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMEZ Z. 1082)
Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája (EMB Z. 1104)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes
- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együtt-játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja
- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4#, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4 b előjegyzésig).

A tanuló ismerje meg
- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fúgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes
- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja
- alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Zeneelmélet tantárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga

- Minta példa zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése
Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)
Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.
A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jól hangolt zongora,
Tábla (ötvonalas és sima),
Jó minőségű audio- és videoberendezés.

KAMARAZENE TANSZAK

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene- és társasének-tanítás - különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében - az oktató-nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.
A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres szólamokból álló együttes.
A kamarazene kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene-irodalom megismerésére.
Képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.
Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszer-összeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.
Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene-oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres/ vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei
- Beintés-leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó-meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek
- Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi-de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek
- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C-hangolású, illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás-módosítás, segéd-, illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása,
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata,
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.

- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók
- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek
- A játszott művek formája, harmóniai világa,
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia-konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fúga.
- Cantus firmus.
- Consort-muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane-gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene-irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése
- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz-zenében).
- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be-, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be- és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a disszonancia-konszonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6-8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani-gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát - szerepének megfelelően - kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában
- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C-hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Koncertszerű, 6-8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes
- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be-, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be- és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani-gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje
- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy-Varasdy-Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I-II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB 14160, Kamaraének-mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo-decrescendo során is megőrizni,
- segéd-, illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,

- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba, illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elúszás” esetén - partitúrából játszva - visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8-10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX. sz.-i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8-10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.,
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű" lapról játékra.
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes
- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo-decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elúszás" esetén - partitúrából játszva - visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kamarazene főtárgy

„A" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op. 21, Buxtehude: Laude Sion - kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I-II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációkés díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása,
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, esetleg elektromos hangszer).
Kottaállványok.
Hangológép.
Metronóm.

ZENEKAR

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy - az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával - érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.
Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.
Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségéből.
Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.
Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.
Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.
A zenekari foglalkozások feladatai
A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.
A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.
A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.
Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.
A különböző hangszercsoportoknak megfelelő - a zenekari ülésmódból adódó - helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszer-összeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.
A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségi megszólaltatásának, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének.
A „klasszikus" összeállítások (vonós-, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A megjelölt fejlesztési követelményeket elsősorban a közös zenekari játék kialakítására és fejlesztésére jellemző ismeretek és készségek szerint három csoportra bontva (összevont évfolyamok) soroljuk fel.

Kezdő 1-2. évfolyam (-14 éves korig)
Középhaladó 3-4. évfolyam (12-18 éves kor)
Haladó2-6. évfolyam (16-22 éves kor)

Kezdő csoport

Fejlesztési feladatok
- A helyes zenekari ülés kialakítása.
- Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
- Hosszú és rövid hangok.
- A szólamon belüli frazeálás betartása.
- Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
- Tempóvétel, tempótartás.
- Dinamikai folyamatok kialakítása.
- A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar
Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)
Barnes: Kis virtuóz
Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)
Csajkovszkij: Diótörő - részlet (Carl Fischer New York)
Czidra: XVII. századi magyar táncok
Gyermekdalok (Apáthy feld.)
Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)
Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)
Purcell: Air & Marsch (Boume Co. New York, USA)
Susato: Pavane
Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig - Berlin)
Watz: Acht Bläzersätze alter Meister (Rundel)
Watz: Premier (Rundel)
A fenti művek nehézségi szintjén a zenekarvezető más műveket is választhat.

Gitáregyüttesek
Gitárduók kezdők számára (Mosóczi M.) „Kezdők muzsikája" (EMB 8805)
44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene" (EMB 8819)
Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Peppel Amsterdam Nr. 873)
A fenti művek nehézségi szintjén a zenekarvezető más műveket is választhat.

Követelmény
A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésmódból adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga
- Év végi meghallgatás: 10-12 perces nyilvános bemutató.

Középhaladó csoport

Fejlesztési feladatok
- Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata
- A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
- Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.
- A tempóvétel és -tartás differenciálódása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar
Apáthy: Fúvószenekari iskola II-III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)
J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)
Balázs: Gyermekrajzok (EMB)
Balázs: Négy kép (EMB)
Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)
Bizet-Scsedrin: „Carmen”
Cser: Csongrádi dalok
Händel: Largo (Rundel)
Händel: Lascia ch’io piango
Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)
Lully: Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)
Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)
Susato: Renaissance suite (Rundel)
Purcell: Trombitaszó és ária (Boosey & Hawkes)
Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)
Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig-Berlin)
A fenti művek nehézségi szintjén a zenekarvezető más műveket is választhat.

Gitáregyüttesek
Hume, T: Két trió (EMB 13721)
Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi M) „Musica per chitarra” (EMB 8564)
Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8900)
A fenti művek nehézségi szintjén a zenekarvezető más műveket is választhat.

Követelmény
A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga
- Év végi meghallgatás: 15-30 perces nyilvános hangverseny.

Haladó csoport

Fejlesztési feladatok
- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar
Albinoni: Adagio (Molenaar)
J. S. Bach: Prelúdium és fúga, B-dúr (Warner Bros New York)
J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)
J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)
Bartók: Este a székelyeknél (Kiiment)
Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)
Balázs: Musica piccola (EMB)
Balázs: Előjáték (EMB)
Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
Debussy: A kis néger
Debussy: Kis szvit
Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)
Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
Hidas: Capriccio (EMB)
Hidas: Vidám zene (EMB)
Hidas: Concertino
Hidas: Szvit (EMB)
Hidas: Fantázia és fúga (EMB)
Hidas: Népdal szvit III. (EMB)
Händel: Tűzijáték szvit (különféle tételek más-más feldolgozása)
Händel: Vízi zene (különféle tételek más-más feldolgozása)
Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
Kodály: Intermezzo a Háry-szvitből (Népművelési Intézet)
Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
Zempléni: Változatok egy Stravinsky-téma nyomán (kézirat)
A fenti művek nehézségi szintjén a zenekarvezető más műveket is választhat.

Gitáregyüttesek
Domeniceni, C: 4 darab 4 gitárra (Edition margaux em. 4005)
Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
Joplin, S.: Ragtime - Két darab két gitárra (Fodor F.) „Musica per chitarra” (EMB 12496)
A fenti művek nehézségi szintjén a zenekarvezető más műveket is választhat.

Követelmény
Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga
- Év végi meghallgatás: 25-40 perces nyilvános hangverseny

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje meg
- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes
- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt-játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni
- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

Továbbá

A tanuló legyen képes
- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan
- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Az együttes működéséhez szükséges hangszerek
A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.
Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio- és videofelvevő és -lejátszó.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai
Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.
Fejlessze a tanulók
- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat
- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.
Tudatosítsa a tanulókban az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott Követelményeket meghatározni.
A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok
- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése,
- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása,
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására,
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása,
- kiegyenlítettség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín-kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kultúrált énekkari hangyás megteremtése.

Követelmény
A kórus
- tudjon a kórusvezetővel együttműködni
- a dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
- tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni
- szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag
Agócsy - Irsai: Énekeljünk-muzsikáljunk
Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031-52035
Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)
Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-IV.
Bárdos Lajos: Vegyeskarok
B. Horváth Andrea: Ünnepeljünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)
Botka Valéria - Csányi László: Gyermekkarok I-IV.
Chor Aktuell - Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
Csányi László: Gyermekkórusok kótáskönyve
Egyházi karénekeskönyv I-II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)
Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
Forrai Miklós: Duettek I-II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Gastoldi: 3 balletti
Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
Bárdos: 77 kánon
Haydn: Kánonok
Mozart: 30 kánon
Péter József: 165 kánon
Kerényi M. György: Énekiskola - Társasének IV

Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I-IV.
Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
Kodály Zoltán: Vegyeskarok
Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
Mozart: 6 noktürn
Nádasdy Kálmán: Társas énekek
Schola cantorum I-XIII. (Fodor Ákos)
Szőnyi E.: Biciniumok
Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után
A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon
- fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
- „vezénylésre" énekelni.

A tanuló ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.
Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja
- helyes légzéstechnikával,
- tiszta intonációval,
- pontos ritmusban,
- érthető szövegmondással,
- helyes tempó- és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan - stílushű formálással, szuggesztivitással - elénekelni szólamát.

Rendelkezzék
- jó kottaolvasási kézséggel,
- zenei memóriával.
Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.
Ötvonalas tábla.
Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audiovizuális eszközök.
Metronóm, hangvilla, kottaállvány.
Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

NÉPTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát-medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi

táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód-változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára - beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is - az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:
- Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
- Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:
- Folklórismeret (3-6. alapfokú évfolyamon)
- Tánctörténet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban:
- Folklórismeret
- Tánctörténet

Választható tantárgy:
- Népi játék (1-2. előképző évfolyamon)
- Néptánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy: Népi játék	2	2										
Főtárgy: Néptánc			3-4	3-4	3	3	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tantárgy: Folklórismeret					1	1	1	1				
Kötelező tantárgy: Tánctörténet											1	1
Kötelezően választható tantárgy: Folklórismeret			1	1								
Kötelezően választható tantárgy: folklóismeret									1	1		
Választható tantárgy: Népi játék	(2)	(2)										
Választható tantárgy: Néptánc			(1)	(1)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összesen:	2-(4)	2-(4)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák
A táncos képességek - készségek - jártasságok kialakítása és fejlesztése
A hagyományos népi játékmód ismerete
Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra-népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez
A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása
A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kíséretek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése
A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése
Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák
Az esztétikai érzék fejlesztése
A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése
A kreativitás és a testi-lelki állóképesség fejlesztése
A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák
A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
A másság elfogadásának képessége
Az önálló döntéshozatal képessége
Kezdeményezőkészség, egyéni feladat- és szerepvállalás
A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
A szabálytudat kialakítása
A csoportnorma kialakítása
A segítő életmódra nevelés, a szociális érzékenység fejlesztése
A közösségi szemlélet kialakítása
A környezet megóvásának fontossága
Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák
Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése

Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A hatékony önálló tanulásra nevelés
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga
Néptánc
Folklórismeret

Művészeti záróvizsga
Néptánc
Tánctörténet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő).
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

NÉPTÁNC TANSZAK

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag
A játékműveltség felmérése.
A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése.
Az alapvető mozdulattípusok.
Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes-táncos gyermekjátékok).
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok.
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok).
Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban).
Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás- és játéktevékenység során.
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése.
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése.
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása.

- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése.

Tananyag
Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése.
Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékismeret bővítése.
Játéktípusok (sport-küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok).
Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok.
Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok).
Irányok, alakzatok (előre-hátra, jobbra-balra, lent-fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban).
Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból).

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart.
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.
Videó- vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek.
A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik.

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték-ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása.
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- A játék központi szerepének megtartása.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése.
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok.
Énekes-táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése.
Tángyakorlat:
- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése.
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában.
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában.
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg).
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc.
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es lüktetés.
Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései.
Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai.

Követelmények
A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot.
A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése.
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése.
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése.
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása.
- Ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok.

Énekes-táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése.
Táncgyakorlat:
- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése.
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros).
- A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló).
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós-eszközös táncok.
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya.
Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.
Táncfolklorisztika: az ugrós tánctípus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánctípus főbb jellemzői.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai.

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot.
A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- A ritmus-tér-térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban.
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően.
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint.
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása.
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése.
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása.
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése.
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok.
Énekes-táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör- és páros táncok előkészítése.
Táncgyakorlat:
- A Dunai táncdialektus ugrós-eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése.
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése.
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: az ugrós-eszközös vagy a csárdás táncanyagából.
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek.
Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.
Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai.

Követelmények
A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánctípus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- A körtáncok technikai előkészítése.
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása.
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése.
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-

ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb).
Táncgyakorlat:
- A Dunai táncdialektus ugrós-eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése.
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése.
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése.
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: az ugrós-eszközös vagy a csárdás táncanyagából.
Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus.
Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok.
Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is.

Követelmények
A tanuló ismerje a választott ugrást, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.
A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül.
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése.
- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése.
- A táncrend fogalmának kialakítása.
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása.
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása.
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése.
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb).

Táncgyakorlat:
- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése.
- A Dunai-dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése.
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése.
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése.
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: az ismert táncanyagból.
Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus.
Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok.
Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is.

Követelmények
A tanuló ismerje a tánctípus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat.
A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül.
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése.
- A vizsgahelyzetre való felkészítés.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly-fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás-ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb).
Táncgyakorlat:
- A legényes és a forgós-forgatós táncok előkészítése.
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése.
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése.
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése.
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: az ismert táncanyagból.
Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dűvő és az esztam kíséret jellemzői, tánctípusok és kíséretmódok.

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.
Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánctípusok, táncalkalmak, táncos magatartás.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is.

Követelmények
A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket.
A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint.
A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit.
A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat.
A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat.
A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során.
A színpadi törvényszerűségeket.
A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását.
A táncalkalmaknak megfelelő magatartás- és viselkedésmódokat.

A tanuló legyen képes.
Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására.
A megszerzett ismeretekről beszélni.
A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat.
A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is.
A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra.
A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra.
A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra.
Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Néptánc

Csoportban 5-10 perc
Egyénenként illetve párban: 2-3 perc

A vizsga tartalma
Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása.

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése
- Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét.
- Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás-ellentartás jelentőségének tudatosítása.
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken.
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánctípusonként.
- A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása.
- A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése.
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése.
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása.
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint.
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika.
Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata.
Táncgyakorlat:
- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján.
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós-forgatós párosra építve.
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése.
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: az ismert táncanyagból.
Zenei ismeretek: ardeleana-kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés.
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók.
Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is.

Követelmények
A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat.
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ismeret elmélyítése, bővítése.
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken.
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése.
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása.
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása.
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás- és ugrókészség fejlesztése.
- A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása.
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein.
- A táncszók ismerete és alkalmazása.
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint.
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően.
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.
Táncgyakorlat:
Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése.
A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével.
Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.
Koreográfia: az ismert táncanyagból.
Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok.
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.
Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- Az ismeret elmélyítése, bővítése.
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken.
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése.
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása.
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása.
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás- és ugrókészség fejlesztése.
- A tánctételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása.
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein.
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása.
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint.
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése.
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően.
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.
Táncgyakorlat:

- Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése.
- A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével.
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga.

Koreográfia: az ismert táncanyagból.
Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja.
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.
Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is.

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra.
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes tánctételek funkciójának megismertetése.
- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül.

- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése.
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása.
- Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása.
- A vizsgahelyzetre való felkészítés.
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése.
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása.

Tananyag
Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően.
Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata.
Táncgyakorlat: az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése.
Koreográfia: az ismert táncanyagból.
Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése.
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése.
Táncfolklorisztika: a Kárpát-medence táncai, tánckultúrája.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint.
A táncdialektusok és tájegységek, tánctípusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit.
A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban.
A tanult koreográfiákat.

A tanuló legyen képes
A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánctípusnak megfelelően.
A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Néptánc, 8-10 perc

A vizsga tartalma
- A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort.
- A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál.
- Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni.

- A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

A vizsga értékelése
- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart.
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek.
A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik.

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés.

Tananyag
A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
Gyerekszületés, gyermekkor
- Jósló praktikák a gyermek születése előtt
- Komatál hagyománya
- Keresztelő
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
- Az anya avatása
- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékalkalmai és táncalkalmai
- A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak (libalegeltetés, kalákamunkák)
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
- A tánc tanulása
- Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának - szokások, táncok, zenei kultúra - tanulása)
- A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepei gyermekszemmel
- Szent Miklós napja
- Jézus születésének története
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
- Szent Balázs napja, Balázsjárás
- Szent Gergely napja, Gergelyjárás
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
- Pünkösdi királynéjárás

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék- és táncalkalmait
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése.
A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése.
A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során.
Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom
- Munkavégzés a serdülő korban
- Legényavatás, leányavatás
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

Legények és lányok játék- és táncalkalmai
- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban
- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
- Pünkösdi királyválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag
A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése.
A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt- és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése.

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai
- Paraszti munka, munkaszervezés
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
- Előjelek, jóslások, hiedelmek
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
- Virrasztás, temetés, siratás
- A halotti tor
- Fejfák, keresztek
- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házasok táncalkalmai
- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein
- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt- és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása.
- A tananyagban meghatározott régi- és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése.
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése.
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés.

Tananyag
Táncfolklorisztika
A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok
- Középkori tánchagyomány, lánc- és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánckultúrában

Eszközös pásztortáncok
- Kanásztánc, pásztortánc
- Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós-legényes tánctípus
- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós-forgatós páros táncok
- Reneszánsz tánchagyomány, forgós-forgatós páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor tánckultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk
- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás
- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármas csárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői
- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben.

Követelmények
A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánctípusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázótörténetét.
A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit.

A tanuló legyen képes
A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér-idő összefüggéseinek felismerésére.
A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására.
Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben.
A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni.
Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Folklórismeret

Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll.
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

Témakörök

Jeles napok
Munkavégző ünnepek
Az emberélet fordulói
Táncdialektusok
A régi és új táncréteg tánctípusai

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga
- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák.
- Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga
- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése.
- Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok
Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

TÁNCTÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése.
- Más népek tánchagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót.

Tananyag

Tánctörténeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc.
Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok.
Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra.
A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok.
A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája.
A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei.
A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága.
A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében.
A balett megjelenése Magyarországon - „Eszterházy esték”.
A romantika hatása Európa táncéletére.
A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Körmagyar.
A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal.

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket.
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése.
- A táncház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése.
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése.
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

Tananyag

Tánctörténeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája.

A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére.
A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói.
A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték.
Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese - Honvéd Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT - Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László).
A táncházmozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre.
A koreográfusnemzedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben.
A művész- és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében.
A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei.
A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez.

Követelmények
A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
Az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.

A tanuló legyen képes:
Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Tánctörténet

Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5-10 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökből áll

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza

- A szóbeli vizsgán a tanulókegy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:
Az őskor táncművészete
A középkor jellemző táncformái

A reneszánsz és barokk kor táncélete
A romantika
A reformkor táncélete
A XX. század táncélete
Gyöngyösbokréta mozgalom
Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
Hazánk jeles alkotói és műveik
A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga
- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák.
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga
- A tananyagtartalom elsajátításának mértéke.
- Az összefüggések ismerete.
- A szakmai kommunikáció fejlettsége.
-Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
1 db tábla vagy flipchart
Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Tánctörténeti kézikönyvek, lexikonok
Tánctörténeti videó és/vagy DVD filmek

TÁRSASTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ TÁRSASTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására.
Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése.
A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból.
Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társművészetekbe. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.
A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.
A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Főtárgy:
- Gyermektánc (1-2. előképző évfolyamon)
- Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgyak:
- Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)
- Társastánctörténet (5-6. alapfokú évfolyamon, 9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy - az összevont osztályokban:
- Viselkedéskultúra,
- Társastánctörténet

Választható tantárgyak:
- Társastánc gimnasztika (1-2. előképző évfolyamon, 1-3. alapfokú évfolyamon)
- Társastánc (1-6. alapfokú és a 7-10. továbbképző évfolyamon)

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy: Gyermektánc	2	2										
Főtárgy: Társastánc			3-4	3-4	3-4	3-4	3	3	3-4	3-4	3	3
Kötelező tárgy: Viselkedéskultúra					1							
Kötelező tárgy: Társastánctörténet							1	1			1	1
Kötelezően választható tárgy: Viselkedéskultúra és trsastánctörténet			1	1	1	1			1	1		
Szabadon választható tárgy	(2)	(2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összesen:	2-(4)	2-(4)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A TÁRSASTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a társastánc minél teljesebb megismertetésére, megszerettetésére, értékeinek megvédésére. Sajátos eszközeivel segítse a tanulók személyiségének formálását. Késztesse a tanulót hatékony, önálló tanulásra, a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén.

Kiemelt kompetenciák a társastánc területén

Szakmai kompetenciák
A mozgás és a zene kapcsolatának kialakítása, összhangja.

A helyes testtartás, a tudatos légzés megismerése.
A társastánc alapjainak, technikai elemeinek ismerete.
A kombinációk, etűdök, koreográfiák kivitelezése.
A képességek (a ritmusérzék, a tér- és formaérzék, a stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképesség) fejlesztése.
A viselkedéskultúra alapszabályainak és magatartásformáinak elsajátítása, alkalmazása.
Az idegen szavak, kifejezések kiejtése, alkalmazása.
A táncok történeti háttérének ismerete.
A historikus táncok ismerete.

Személyes kompetenciák
Az esztétikai érzék fejlesztése.
A tánc iránti szeretetet mélyítése.
Lelkiismeret, önfegyelem, önkontroll kialakítása.
A fizikai és lelki állóképesség fejlesztése.
Az értelmi és érzelmi intelligencia szintjének emelése.
A múlt és jelen értékeinek befogadására nevelés.

Társas kompetenciák
A közösségi magatartás (közös alkotás öröme, alkalmazkodás, kapcsolatteremtés, aktív szerepvállalás, a társak elfogadása, tiszteletben tartása) formáinak kialakítása, gyakorlati alkalmazása.
A táncos partnerkapcsolat kialakítása.
Csoportos bemutatásnál a figyelmes együttműködésre nevelés.
A táncművészetek iránti érdeklődés felkeltése.
A környezet megóvásának fontossága.
Az egymás megsegítése és saját egészségünk megóvása iránti igény kialakítása.

Módszerkompetenciák
A nyitottságra, az ismeretek befogására nevelés.
A tanulás tanulása (a rendszeres és igényes munkára, a hatékony, önálló gyakorlásra nevelés).
Művészi önkifejezés fejlesztése.
Az esztétikai érzék fejlesztése a táncelőadások rendszeres látogatásával, táncelemzéssel.
A kiemelkedő alkotók megismerése a hazai és nemzetközi társastáncmozgalomban.
Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazása.
Tehetséggondozás, a tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga és művészeti záróvizsga: társastánc, társastánctörténet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.
Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánctörténet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánctanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly-, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
- A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
- Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
- A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.

Tananyag
Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat).
A helyes testtartás megtanítása.
Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással).
Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet).
Az irányok, térformák tudatos használata.
Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok).

Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke-spitze, Kis kacsa fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss...).

Követelmények
A tanuló ismerje a 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es játékos táncokat, gyermektáncokat.
A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése.
- A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás).
- A megismerő- és befogadóképesség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése.
- Tér-, forma-, stílus- és ritmusérzék fejlesztése.

Tananyag
Alapfogalmak tudatos alkalmazása.
A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsűt irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat).
Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták).
Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások).
Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha-cha-cha, Boogie-woogie, Polka, Csárdás...).

Követelmények
A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat.
A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek,
a táncok zenéit tartalmazó CD-k,
a terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutatják el a tanulót az egyre magasabb szintű tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelemvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása.
- Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése.
- A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkészség, az improvizációs készség fejlesztése.

Tananyag
A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi.
A páros tánc szabályai (tánctartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten).
A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés).

Követelmények
A tanuló ismerje a világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit.
A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A standard és a latin-amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása.
- A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása.
- A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése.
- A partnerek közötti kommunikáció javítása.

Tananyag
A standard és a latin tánctartás.
A ritmusok, ritmikák.
Táncirányok (Alignment).
Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work).
Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései.
A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései.
A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései.
A Cha-cha-cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései.
A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései.
A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései.

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat.
A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A standard és a latin-amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása.
- A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása.
- A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása.
- A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése.

Tananyag

A latin táncokban használt akciók (Action Used).
A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn).
Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései.
A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései.
A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései.
A Cha-cha-cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései
A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right, Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései.
A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái.
A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök.

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alap figurákból összeállított kombinációkat és etűdöket.
A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos-táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése.
- A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása.
- A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása.
- Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás.

Tananyag

A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn).
A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall).
A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései.
Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái.
A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái.
A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái.
A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései.
A Cha-cha-cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái.
A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái.
A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái.
A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák.

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést
A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban.
- A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása.
- Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása.
- A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése.

Tananyag
Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma.
A Bécsi keringő Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái.
A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái.
Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái.
A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái
A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái.
A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései.
A Cha-cha-cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái.
A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái.
A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái.
A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái.

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát.
A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése.
- A koncentrálóképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése.
A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése.

Tananyag
A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája.
Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái.
A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái.
A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái.
A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései.
A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái.
A Cha-cha-cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái.
A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái.
A Samba Travelling voltas, Criss cross, Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái.

A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései.

Követelmények
A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit.
A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.

A tanuló ismerje
A világtáncok kezdő- és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit.
A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit.
A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét.
A táncparkett szabályait.

A tanuló legyen képes
A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására.
Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre. A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására.
A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására.
A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni.
A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra.
Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre.
Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Társastánc főtárgy, 20-25 perc

A vizsga tartalma
- A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll.
- A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2-2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánctartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről.
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin-amerikai (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései.

A vizsga értékelése
- a standard táncok és a latin-amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- a technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.
- A stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképesség fejlesztése.
- Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.
- Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag

A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek.
Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései.
A Tangó Promenade link, Four step haladólépései.
A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései.
A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései.
A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái.
A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Piait, Circular voltas haladólépései.
A Cha-cha-cha Open hip twist spirál, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései.
A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései.
A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései.
A standard és latin táncok stílusjegyei.

Követelmények

A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.
A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.
- A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag

Szakkifejezések, fogalmak.
A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája.
Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései.
A Tangó Backopen promenade, Outside swivels haladólépései.
A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések.
A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései.
A Cha-cha-cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései.
A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései.
A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései.

A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései.
A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái.

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat.
A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.
- A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.
- A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.
- A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag
Improvizációs szabályok.
A Bécsi keringő Contra check haladó figurája.
Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései.
A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései.
A Quickstep Six quick run, Zig-zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák.
A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig-zag from PP haladó figurái.
A Cha-cha-cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései.
A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései.
A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopeted chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései.
A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái.
A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái.

Követelmények
A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit.
A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése.
- Egyéni táncstílus kialakítása.
- Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése.
- Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása.

Tananyag
Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái.
A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái.

A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Tipsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái.
A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái.
A Cha-cha-cha Aida, Opening out from reverse top, Slip-close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái.
A Rumba Continuous hip twist, Continuous circural hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái.
A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái.
A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái.
A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái.

Követelmények
A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket.
A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után.
A tanuló ismerje
A standard és latin-amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket.
A szakkifejezéseket, fogalmakat.
A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét.
A táncok karakterének megfelelő előadásmódot.
A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot.

A tanuló legyen képes
A standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására.
A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására.
A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására.
A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre.
Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására.
Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni.
A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviseletre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére.
Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Társastánc, főtárgy 25-30 perc

A vizsga tartalma
A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin-amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus-, tér- és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése.

- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái.
- A latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái.
- Egy szabadon választott táncból 3-5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!).

A vizsga értékelése
- a standard táncokból és a latin-amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése.
- a zene és a tánc összhangjának betartása.
- a technikai biztonság.
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód.
- a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai.
Társastánczenéket tartalmazó CD-k, társastánc DVD-k.
A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó.
Fellépő ruhák (standard- és latin-amerikai ruhák).

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit.
Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása.
- A kezdeményezőképesség és a kreativitás fejlesztése.
- A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása.

Tananyag
Viselkedésünk alapjai.
Viselkedés táncos alkalmakkor.
Az étkezés illeme.
Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága.
Nők és férfiak (fiúk és lányok).
Művelődés, szórakozás.
Az ajándékozás illeme.
Utazás, közlekedés.
Kapcsolattartás távolról.
Nemzeti sajátosságok.
Amit még illik tudni

Követelmények
A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát.
A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések-feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET

A társastánctörténet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti hátterét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.

Alapfokú évfolyamok

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló táncelméleti, tánctörténeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása.

Tananyag
A társastánc művészi és közhasznú formái.
A társasági táncélet alkalmai, eseményei.
A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
A standard és latin-amerikai táncok kialakulása, történeti háttere.

Követelmények
A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait.
A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analizáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.

Tananyag
A XIX. század társastánc élet (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői.
Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük.
A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése.

Követelmények
A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, unkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit.
A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje
A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus).
A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit.
A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit.

A tanuló legyen képes
A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga szóbeli vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Társastánctörténet, 10 perc

A vizsga tartalma
A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin-amerikai táncok kialakulásáról, történeti hátteréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről.
- A társasági élet alkalmai
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
- A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.

A vizsga értékelése
- A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin-amerikai táncok (Samba, Cha-cha-cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
- A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
A standard táncok, a latinamerikai táncok történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit tartalmazó társastánckönyv, a táncalkalmakkal, a nemzetközi és hazai táncélettel, a színpadi táncművészettel foglalkozó könyvek, oktatási segédanyagok, társastánc videokazetták, DVD-k, televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó

TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA

A társastánc gimnasztika oktatás elsődleges célja, hogy a tanuló a speciális társastáncformák és táncok elsajátításához megfelelő erőnlétben, izomzata gondosan előkészített és bemelegített állapotban legyen. Alapvető cél a sérülések elkerülése, a testtartási hibák javítása, a koordináció és a ritmikai készség fejlesztése.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A helyes, tudatosan kontrollált légzéstechnika és testtartás megtanulása és alkalmazása, a koordinációs készséget fejlesztő gyakorlatok és motívumok elsajátítása, tudatos alkalmazása és kivitelezése

Tananyag
A kontrollált légzéstechnika elsajátítása
A mozdulat iránya
A mozdulat magassága és mélysége
A mozdulat ritmusa

Követelmények
A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát, az alaptartást és annak kontrollját, a mozdulatok sajátosságait, tájékozódást a térben.
A tanuló legyen képes a kontrollált légzésre és mozgásra, eligazodni a térben - színpadi térformákban - és zenei interpretációkra koordinált mozgáskombinációk kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A mozgás esztétikai törvényszerűségeinek megismerése és tudatos alkalmazása a gyakorlatokban, az akusztikus és vizuális képességek, ritmikai készségek és koordinációs képességek fejlesztése

Tananyag
A karok, törzs, lábak izomzatának erősítése.
Az egyensúlyi helyzet tudatos kialakítása.
A táncelőkészítő gimnasztikai gyakorlatok összeállítása etűd formában.

Követelmények
A tanuló ismerje a test izomzatának erősítését, az egyensúlyi helyzeteket, gyakorlatokat és etűdöket. A tanult mozgásformák önálló, plasztikus végrehajtását, a szakkifejezések tudatos használatát és ismeretét.
A tanuló legyen képes testének tudatos kontrolljára, izomzatának és testrészeinek erősítésére és bemelegítésére, egyensúlyi helyzetek kialakítására és tudatos alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladat
- A természetes mozgásfajták megismerése, a mozgáskészségen alapuló mozgásérzék tudatosítása, a ritmika, az izomerő tudatos használata, az egyéni improvizáció fejlesztése

Tananyag
Az előképző gyakorlatainak egymás utáni folyamatos összekapcsolása.
A mozgás esztétikai törvényszerűségei.
Lábgyakorlatok.
Nyakgyakorlatok.
Törzsgyakorlatok.
Kargyakorlatok.

Követelmények
A tanuló ismerje a mozgás esztétikai törvényszerűségeit, a láb-, nyak-, törzs- és kargyakorlatokat, a tanult mozgásformák tudatos és plasztikus végrehajtását. Legyen kreatív, gondolatait tudja kifejezni nem csak verbális, hanem nonverbális kifejezési eszközök segítségével is.
A tanuló legyen képes testének és testrészeinek esztétikus használatára, mozdulatainak és tánckombinációinak tudatos értelmezésére és kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló tudatos izomhasználata, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismerete, kombinációs gyakorlatok, etűdök önálló összeállítása, a mozgásfolyamatok kontrollja

Tananyag
Lábgyakorlatok álló helyzetben.
Törzsgyakorlatok (fekvésben, rúd mellett).
Hasizomgyakorlatok.
Kargyakorlatok.
Kombinációs gyakorlatok.

Követelmények
A tanuló ismerje álló és fekvő helyzetben a láb- és törzsgyakorlatokat, a hasizomgyakorlatokat és kombinációkat.
A tanuló legyen képes az esztétikus mozdulatok, erősítő és bemelegítő sorozatok kivitelezésére, az izomerősítő gyakorlatok valamint kombinációk helyes és tudatos bemutatására, művészi kifejezésére, interpretálására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az etűdkészítés szabályainak megismerése.
- Az izolált testmozgások, kar - lábgyakorlatok elsajátítása.
- Önálló kombináció és etűdkészítés.

Tananyag
Karhajlítás, nyújtás, feszítés
Kézfej, ujjak tudatos használata
Lábgyakorlatok - alsó lábszár, felső lábszár függetlenített mozgásai, lábujjgyakorlatok
Törzsívek
Testhullám

Követelmények
A tanuló ismerje a hajlítást, feszítést, nyújtást, a kar- és lábgyakorlatokat, a test izolációt, a tudatos testhasználatot A tanuló legyen képes a testrészek izolációjára, önálló etűd készítésére, a zenei frázisok és lüktetések felismerésére, a gyakorlatok egységeinek megkülönböztetésére.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
A gimnasztikai gyakorlatokat bemutató tankönyv, CD-k a ritmikus mozgáshoz, a terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó)

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.
A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:
- tevékenység központúság - a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én-tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1-2. évfolyam + 1-3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)
Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1-3. évfolyam)

Választható tantárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyama)
Népművészet (1-3. évfolyam)
Művészettörténet (3. évfolyam)

Grafika és festészet tanszak (a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig)

Főtárgy:
grafika és festészet műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (4-10. évfolyam)

Választható tantárgyak:
Népművészet (4-10. évfolyam)
Művészettörténet (4-10. évfolyam)

A tantárgyak tartalma
Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.
A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.
A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.
A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg.
Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.
A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Képzőművészeti tanszak												
Főtárgy: Vizuális alapozó gyakorlatok	(2)	(2)										
Főtárgy: Grafika és festészet alapjai			2	2	2							
Kötelező tanárgy: Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2							
Választható tárgy: Vizuális alapozó gyakorlatok	(2)	(2)										
Grafika és festészet tanszak												
Grafika és festészet műhelygyakorlat:						2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tanárgy: Vizuális alkotó gyakorlat						2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy: Népművészet			(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Választható tárgy: Művészettörténet					(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összesen:	2-(4)	2-(4)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszáma 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok
3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai
3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén
A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.
Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
A környezet által közvetített üzenetek befogadása
A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
Tervezési készség
Alkotói magatartás
Kreativitás
Vizuális gondolkodás
Vizuális kifejezőkészség
Eszközhasználati készség
Anyaghasználati készség
Komplex szemlélet
Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége
Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
Problémaérzékenység
Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:
Nyitottság
Fejlődőképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletező kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:
Motiválhatóság
Empatikus készség
Együttműködési készség
Kezdeményezőkészség
Segítőkészség

Módszerkompetenciák:
Figyelemösszpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyénvaló alkalmazása
Következtetési képesség
Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás
Probléma felismerés, -megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak
- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:
- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1-2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások
- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma
- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek
- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méretek és arányok
A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)
- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa
- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények
- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények
- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság
- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés
- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.
A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Kézműves és népművészeti technikák
Mesék jellegzetes történetvezetése
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése
- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák
- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek- bábfigurák készítése

Megszemélyesítés
- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma
- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök
- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás
- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása - különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép
- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék - évszakváltások
- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve.
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata.
Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
A formák, színek használatában való jártasság
Kézműves és képzőművészeti technikák
Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések
- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag
- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása
- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép
- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé - lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata
- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltá
- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében - páros képek készítése

Megszemélyesítés
- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások - szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,

- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek
Kézműves és népművészeti technikák
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján - tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép
- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata
- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfigura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás
- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.

- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
A középkor művészettörténeti érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetszövés - történetábrázolás
- Képzeletbeli utazás (egy középkori városban - illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó - vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás - hangulatteremtés
- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal - makett készítése vegyes technikával
- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák
- A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész
- Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsaablak - színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv
- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs
- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)

- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika
- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés
- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár
- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók-tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formai, színtani alapismeretek
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Az előképek megismerése, feldolgozása - tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás
- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák
- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság
- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv
- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs
- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)

- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár
- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény- árnyék jelenségek
- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák
A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás
- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák
- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék
- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság
- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közelről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs
- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár
- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai
- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja
- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztell kréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- színtani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc

- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló-szintetizáló képesség kialakítása, a látás kimővelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése.
A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás
- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig
- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről - síkban
- Rajzolt és festett belső terek - a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarok, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi - plasztikai előtanulmányok
- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben
- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés
- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üvegplasztikák

Nagyságrend
- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés
- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
- Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
- Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különféle illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás
- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli ál lapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása
- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig
- Állat- és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről - síkban
- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz - szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi - plasztikai előtanulmányok
- Szobrok, portrék - vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben
- Termések titokzatos szerkezete, pozitív-negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter

- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés
- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge-szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és -festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások
- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura
- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra
- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltoztatások)

A természetben
- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták - fotózás a természetben - fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés
- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet
- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások
- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám-szomorú, haragos-megbocsátó, nyomasztó-feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás
- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
A környezet- és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Alakrajz
- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszkrokik)

Figura a térben
- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások
- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura
- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér
- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra
- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások
- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas - unalmas, harsány - szelíd, haragos - vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás
- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:
- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- a témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerű technikái
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal
- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín
- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma
- Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra
- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben
- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények
- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás
- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása

- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció
- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás
- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:
- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Vonal a térben
A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
A színek és lelki minőségek
Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
A díszítés sajátosságai
A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
Egyszerű nyomatok
A kiemelés
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal
- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín
- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma
- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra
- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben
- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények
- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok
- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció
- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás
- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:
- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal és a mozgás-változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minősége
Színharmóniák, színkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal
- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése - melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre - különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület
- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés
- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben
- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények
- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok
- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok
- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció
- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás
- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs-technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniákat, színkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:
- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.
A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
A fekete-fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
A sötét-világos, a hideg-meleg színkontraszt
A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája
Az anyag nyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei
Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
A pasztellkép készítés technikája
Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal
- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín
- Színes fonalak, drapériák - színes terek, színkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása
- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés
- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázzsal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás
- Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás
- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér - környezet
- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával

- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőtérképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép
- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniatúrák, óriásképek

Műalkotások
- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A megvilágítás szerepe
A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei
A szín perspektíva szerepe
A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
Variációk, sorozatok készítése
Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
A sablonnyomat, dombornyomat technikája
A linómetszés technikája
Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése
Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
Egyszerű akció, performance létrehozása
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét
- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok
- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek
- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet
- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás - kép
- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín
- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei

- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a színkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín-házak - azonos motívumok más-más színviszonyok között

Képalkotás
- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúctovábbvésésével
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások
- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A színmodulációk, lokál és valőr színek
A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
A túlzás, fokozás szerepe
Az egyensúly feltételei
Az átírás módjai
A dekoratív festészet sajátosságai
A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
Többdúcos linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája
Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
Látványterv létrehozása
Akrilfestés gyakorlata
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás
- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcos linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok
- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés
- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat - karakter - személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly vesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka
- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások
- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:
- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji

sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv - sorozat.

A vizsga értékelése
A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek
A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései
A látvány átírásának lehetőségei
A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben
Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai
Rézkarc készítése
A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány
- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel

- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás - képi közlés
- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás
- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia - kísérletek
- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt-nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet
- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Az arányok szerepe, jelentősége
Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
A látvány átértelmezésének lehetőségei
A kiemelés - elhagyás szerepe, hatása
A térbeliség - síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Az olajfestés alapjai
A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
Az intermédia, a posztmodern formanyelve
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány
- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellel, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás - képi közlés
- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés - elhagyás, térbeliség - síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás
- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás - elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia - kísérletek
- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem - szégyen, csend - zaj, rés - szilánk)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)

- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet
- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás-kép, névjegy, web-lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
- Klasszicitás - modernség, posztmodern, kortárs - eredetiség

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:
- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei
Anatómiai törvényszerűségek
Általános és egyedi jegyek
Téri illúzió a különböző műfajokban
Stíluskontraszt
Látvány átértelmezése a különböző műfajokban
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
Díszlet és látványterv
Interaktív tér
Az intermédia kifejezési lehetőségei
A filmetűd sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány
- Arcok, figurák, karakterek

- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás - képi közlés
- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás
- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia - kísérletek
- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész - egész, önreflexiók - saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet
- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésé elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek:
A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
A valós és virtuális tér
A filmtér, filmidő sajátosságai
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
A személyesség hatása
Intermédia-kísérletek
A film műfaji lehetősége
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány
- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás - képi közlés
- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával

- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédia - kísérletek
- Saját személyes üzenet-kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka
- Szabadon választott témában portfolióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából

- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:
- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc

- tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:
- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:
- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk
Tároló szekrények
Munkaasztalok, székek
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Gyűjtött tárgyak, drapériák
Fényképezőgép
Filmfelvevő
Számítógép
Szoftverek
Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)
Mobil lámpa
Rajztábla (A/3, A/2)
Vonalzók, olló, snitzer
Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó
Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera
Festőállvány (továbbképző)
Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

NÉPMŰVÉSZET

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása.

Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.
A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai
Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek
Népköltészeti alkotások
Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok
- Mondókák
- Mozgásos játékok
- Vonulások
- Párválasztó játékok, körjátékok
- Szellemi játékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet
- Népmesék
- Népdalok
- Találós kérdések

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes:
- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai

Játékkészítés, csapatszellem, szabályok
Jeles napok, naptári ünnepek
Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok

Népi gyermekjátékok
- Eszközös játékok
- Ügyességi és sportjátékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek
- Kiemelkedő őszi ünnepek
- Kiemelkedő téli ünnepek
- Kiemelkedő tavaszi ünnepek
- Kiemelkedő nyári ünnepek
- A szokások felelevenítése

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.

A tanuló legyen képes:
- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
Múlt, és jelen, a népi kultúra
A közösség és a hagyomány szerepe
Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői
Hiedelemvilág, magyarázatkeresés
Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség
- Múlt és jelen egymásra épülése
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága
- A népi kultúra mibenlétének körvonalazása
- A közösség szerepe az ember életében
- A közösségi érzés, hovatartozás-tudat felkeltése a tanulókban

Népköltészet
- A népköltészet sajátosságai
- Mesemondók, a mesemondás alkalmai
- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények
- A mese világképe, jellegzetes mesei elemek
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés

- Népi bölcsességek: szólások, közmondások
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések
- Események és érzelmek a népdalokban

Népi hitvilág
- A népi hitvilág
- Világképek
- Hiedelemalakok
- Mágikus cselekmények
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban

Népi gyermekjátékok
- A gyermekjáték szerepe
- Csoportba tartozás - feladatok, szerepek
- A játékok típusai
- Felnőttek játékai a gyermekekkel
- Fiúk és lányok játékai
- Szellemi és mozgásos játékok
- Eszközös és eszközkészítő játékok
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban
- A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a hagyományok szerepét,
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait.

Legyen képes:
- a népi kultúra értékeinek befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.
- A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
A néprajz mibenléte
Ünnep és hétköznap. Az ünnep jellemzői
Népszokások
Jeles napok, naptári ünnepek
Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében
Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság

Feladatcsoportok

A néprajz
- A népi kultúra fogalma, területei
- A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre
- Múlt és jelen egymásra épülése

Népszokások - Jeles napok
- Hétköznapok és ünnepek
- A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei
- Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A téli ünnepkör fontosabb ünnepei
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak

Az ember életének fordulói
- Az egyén és a közösség viszonya
- A közösségi értékrend
- Család, nagycsalád
- Csoportba tartozás - feladatok, lehetőségek
- Életút a közösségen át
- Születés, gyermekkor
- A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata
- A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre
- Ifjúkor
- Lakodalom, házasság
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a néprajz, a népi kultúra területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes:
- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz
A ház berendezése, bútorfajták
Életmód, munka, munkamegosztás
A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés

Feladatcsoportok

A népi építészet
- A természeti viszonyok hatása az építkezésre
- A települések fajtái. A falu és a város
- A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái
- Az építkezés mint közösségi munkaalkalom
- Lakóházak, gazdasági épületek
- Alaprajz, a jellegzetes háromosztatú ház

A ház berendezése
- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei
- A helyiségek jellegzetes berendezési módjai
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója
- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek

A népi gazdálkodás
- A munka szerepe a közösségi értékrendben
- A közösség munkamegosztása -férfi és női munkák
- A „minden hasznosításának" elve
- A természeti környezet és az életmód összefüggései

Állattartás
- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- A pásztorkodás
- A termelt javak feldolgozása
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Földművelés
- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- Termények, a termelt javak feldolgozása
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a népi kultúra területeit,
- a gazdálkodás szerepét, alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes:
- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.
- A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.

- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői
A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján
Kézműves mesterségek kialakulása
Fával, agyaggal, textillel, bőrrel és fémmel dolgozó mesteremberek
Céh, céhszervezet

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás
- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei
- A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai
- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója
- Háztartási és gazdasági eszközök

A tárgyalkotás munkaformái
- Önellátás
- Kézműves mesterségek
- Céhszervezet, céhes hagyományok

Kézműves mesterségek
- Faművesség
- Agyagművesség
- Textilművesség
- Bőrművesség
- Fémművesség
- Egyéb mesterségek
- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalkotási területek
- Céhtörténeti érdekességek

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét,
- tárgyalkotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit,
- a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes:
- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- tárgyalkotás szerepét, területeit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes:
- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:
Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalkotásról megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:
- a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma,
- a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya,
- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói),
- népi hitvilág, világkép,

- a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok ...),
- gyermekjátékok,
- természet harmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,
- népi építészet, a paraszthház berendezése, bútorai, a belső terek funkciói,
- hagyományos tárgyalkotás helye és szerepe a népéletben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népéletben,
- ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösdi ünnepkör alapjait,
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket,
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy- és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- helyes fogalomhasználat,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalkotó tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.
- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
A népművészet általános jellemzői
Művészet a folklórban
Népzene, néptánc, dramatikus szokások
A tárgyalkotó népművészet
A népi díszítőművészet jellemzői
Famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok

A népművészet
- A népművészet fogalma, általános jellemzői
- Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában
- Kollektív művészet, közösségi értékrend
- Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben

Népzene, néptánc
- A népi hangszerek jellegzetes típusai
- A népzene jellegzetességei
- Jellegzetes tánctípusok
- Férfi és női táncok, páros táncok
- Táncalkalmak

Dramatikus szokások
- A népi színjátszás alapvető jellemzői
- Dramatikus szokások alkalmai

A népművészet motívumrendszere
- A népi díszítőművészet jellegzetességei, díszítmények funkciói
- A népművészet motívumrendszere, motívumtípusok
- A kompozícióépítés jellegzetességei
- A népművészet színvilága
- Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan

Famunkák, fonható szálasanyagok
- A fa felhasználási területei
- A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái
- A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse
- A bútorkészítés jellegzetességei
- Kapufaragás
- Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák
- Felhasználási területek, tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok
- A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek

Népi kerámia
- A kerámiakészítés munkafolyamata
- Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs
- A kerámiák típusai, funkciói
- A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalkotás tanult területeit: famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes:
- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalkotó tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalkotási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
A tárgyi népművészet
Népi bőrművesség
Népi textíliák, népviselet
Egyéb kézműves területek
Az anyagok előállítása és feldolgozása
Jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok

Népi bőrmunkák
- A bőrkikészítés alapjai
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák
- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Népi textíliák
- A népi textíliák alapanyagai
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai
- A szövés - fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatuk
- A szövés mintakincse
- A népi hímzések
- Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók
- A kékfestés
- Alapvető munkafolyamatok
- Motívumkincs, mintafák
- A népi textíliák felhasználási területei
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

A népviselet
- A viselet elemei
- A ruházat jellemzői
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői
- Lábbeli típusok
- Öltözet-kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözeten keresztül
- Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek

Egyéb kézműves tevékenységek
- Mézesbábosság
- Mintaformák
- Tojásfestés
- A tojás mint szimbólum
- Egyéb kézműves tevékenységek
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalkotás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalkotási területek jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes:
- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldhöz való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség mélyítése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag
Népművészet ismeretek
A népművészet történeti változásai
A stíluskorszakok jellemzői
Néprajzi tájegységek
Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei
A tájegységek jellegzetes népi kultúrája
A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtárazás alapjai

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai
- A népművészet általános jellemzői
- A népművészet stíluskorszakai
- Régi stílus
- Új stílus
- Legújabb stílus
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete

Néprajzi tájegységek
- Közösségi értékrend
- Egyén és közösség viszonya, a közösségbetartozás kifejeződése
- Centrális és peremhelyzet
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek
- Dunántúli tájegységek
- Az Alföld tájegységei

- Az Északi-középhegység tájegységei
- Fontosabb tájegységek tanulmányozása:
- Földrajzi elhelyezkedés
- A természeti környezet, jellegzetes életmód
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete - tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- Irányított gyűjtőmunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a népművészet területeit,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalkotás területeit,
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:
- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek
Néprajzi tájegységek
A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei
A saját tájegység tanulmányozása
A tájegységek jellegzetes népi kultúrája
A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása
Hagyományápolás, értékmegőrzés
Néprajzi szakirodalom
A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtárazás alapjai

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság
- A népi kultúra táji tagolódása
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei
- Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér

- A természeti környezet, az életmód jellemzői
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete - tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- A közösségbetartozás kifejeződése
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás
- Irányított gyűjtőmunkák

A saját tájegység népművészete
- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás
- A táj jellegzetes népművészete, tárgykultúrája, díszítőművészete
- A szellemi kultúra sajátosságai
- A táj fontosabb központjai
- Irányított gyűjtőmunkák

Népi iparművészet
- A hagyományos közösségek felbomlása
- A népi iparművészet jellemzői
- Változások, átfogalmazva beépítés- új igényekhez való igazodás
- Érték, stílus és a használó ember összhangja
- A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei
- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban
- A hagyományápolás lehetőségei
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában
- Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés
- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét,
- a népi iparművészet jellemzőit,
- a hagyományápolás lehetőségeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:
- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalkotás területeit,
- a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását,
- a díszítőművészet eszközrendszerét,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes:
- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalkotó tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.
Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:
- a népművészet fogalma, a népművészet korszakai,
- a hagyományos tárgyalkotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói,
- a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők (funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései,
- a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom,
- szőttesek, népi hímzések, kékfestés,
- a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma,
- bőrművesség területei, tárgytípusai, hagyományai,,
- a fazekasság tárgytípusai, hagyománytárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai,
- a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse,
- vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai,
- mézesbábosság, tojásfestés,
- a népi kultúra táji tagolódása,
- a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai,
- a népművészet továbbélése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait,
- ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit,
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja elemezni a megismert tárgyakat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- fogalomismeret,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése
- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező- és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.
A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.
A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.
A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag
Bevezetés
- A művészettörténet alapfogalmai
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
- A művészet vizuális nyelve
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor
- Az emberré válás folyamata
- A művészet kezdetei
- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek - a temetkezés legrégibb emlékei
- Plasztikák, idolok, állatszobrok
- Barlang- és sziklarajzok, festmények
- A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia
- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom
- Az egyiptomi társadalom
- Világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom
- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete
- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
- A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete
- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
- A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete
- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában
- A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet
- Korai földművelő kultúrák
- Mítoszok, szertartás és építészet
- A közép- és dél-amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné
- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
- Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet
- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
- Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
- A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora
- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény
A tanuló ismerje:
- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
- az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes:
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció-szempontú elemzésére,
- a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag
Az etruszkok
- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet
- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- A szobrászat új feladatok előtt - a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet
- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblakép-festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete
- A római birodalom bukása
- A nomád népek életmódja, hitvilága
- A honfoglaló magyarok művészete
- A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete
- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete
- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, keresztes hadjáratok

A gótika
- Gótikus építészet - gótikus katedrális
- Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújhodása
- A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag
A reneszánsz előzményei - trecento
- Művészet az itáliai városállamokban
- A szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
- Új stílus születése

A korai reneszánsz - quattrocento
- Kereskedők és mecénások
- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya
- Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz - cinquecento
- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
- A pápaság és a művészetek

- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya - manierizmus
- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet
- A katolikus egyház diadala

- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
- Európa világi építészete a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete
- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó és a vallásos művészet
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Új művészet az antik világ bűvöletében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika
- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
- A romantika Európa országaiban

A realizmus
- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag
Az impresszionizmus
- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus
- Pointillizmus
- Az ösztönök felszabadítása
- A belső lényeg megragadása

A századforduló építészete és képzőművészete
- Ipari forradalom - új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele
- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus
- A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus
- A látvány felbontása mértani alapformákra
- Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet Futurizmus
- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet
- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
- Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus
- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus
- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
- A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus
- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus
- Az építőműhely. Előkurzus - kézműves mesterség - ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig
- A modernség megújhodása

Absztrakt expresszionizmus
- Felfokozott érzelmi hatások
- Tasizmus, akciófestészet

Pop art
- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus
- Fényképszerű valósághűség

Op-art, kinetikus művészet
- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek- mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art
- Gondolati tartalmak feltárása
- A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete - kortárs művészet
- Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...
- Az építészet új útjai
- A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19-20. században,
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes:
- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:
- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- művészettörténeti alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete,
- a román és a gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építészete és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analizáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag
Primitív művészet egykor és ma
- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre
- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
- A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet
- A népművészet fogalma, megközelítése
- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet
- A népművészet napjainkban

- Népművészet és üzlet
- Népművészet és turizmus
- Népművészet és politika

A városi folklór
- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Grafittik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet
- A magas művészet és a naiv művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
- a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag
A görög művészet gyökerei
- Előzmények - a minoszi kultúra
- Hatások - a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet
- Hasonlóságok, különbözőségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés
- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet
- Híd a görög és a római művészet között
- Görög hatások és hagyományok
- A római kultúra kezdetei

Római művészet
- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
- Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
- Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése
- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

A klasszicizmus
- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre
- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
- az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes:
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
- Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag
Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete
- Sokistenhit
- Az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna-kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete
- Sumer és akkád művészet és hitvilág
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág
- Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép-Kelet művészete
- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura-Mazda-kultusz

Az iszlám művészete
- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág - a távol-keleti bölcselet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete
- A buddhizmus és a művészet
- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet-Ázsia művészete
- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete
- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete
- A sintoizmus és a művészet
- A zen-buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet
- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet
- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam
- A kelta kereszténység Írországban és Észak-Angliában
- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején
- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és keresztes hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején
- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban
- A szakrális művészet és a reneszánsz
- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre
- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala
- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig
- Hittérítés és művészet
- A gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
- Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete
- Ráció és művészet
- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában
- A szocialista realizmus művészete
- A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében
- Szubkultúrák, csoport ideológiák
- Kvázi kultuszok, rítusok
- Magánmitológiák

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.

Legyen képes:
- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A 19-20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése.
- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig
- Az uralkodó ízlés „klasszikus felfogása” és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig
- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság - rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom
- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió
- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet
- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok
- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom
- Művészet és politika
- Direkt módon politizáló agitatív művészet
- Tiltott, tűrt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció
- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A magas művészet és a közönség
- A giccs fogalma

Kortárs művészet
- Klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- „Profi" és „amatőr" művészet
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
- Totális művészet, „mindenki művész"
- Művészet és élet

Vizsgamunka készítése
- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény
A tanuló ismerje:
- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását" a 19-20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a - tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- primitív művészet egykor és ma,
- városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde,
- művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)
Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

SZÍNMŰVÉSZETI-BÁBMŰVÉSZETI ÁG

AZ ALAPFOKÚ SZÍNMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait - lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi
- A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését.
- Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi munka során történő alkalmazására.
- Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását.
- Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását.
- Drámával és színházzal kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését.
- Színházi előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését.

A színművészet területén különösen:
- Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt.
- Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban.
- A színházi-drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését.
- A színjáték kulturális hagyományainak megismerését.
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Főtárgy:
dráma és színjáték

Kötelezően választható tantárgy:
beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak:
dráma és színjáték (Előképző 1-2)
zene és ének (1. alapfokú évfolyamtól)

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy: Dráma és színjáték	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgy: Beszéd és vers			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy: Dráma és színjáték	(2)	(2)										
Választható tantárgy: Zene és ének			(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)	(1-2)
Összesen:	2-(4)	2-(4)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)	4-(6)

A fenti táblázatok Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összóraszámot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A SZÍNMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
A színházi műfajok felismerése
A szöveg- és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása
Drámai szövegek értő - színészi szempontokat figyelembe vevő - olvasása
Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
Színházi improvizáció
Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
Előadásban (játékban) szerepek megformálása
A rendezői instrukciók mentén végzett munka
Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák
Önállóság
Döntésképesség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtő készség
Kezdeményezőkészség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak

Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga tantárgyai:

dráma és színjáték,

valamint egy választott tantárgy az alábbiak közül

beszéd és vers
zene és ének

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

dráma és színjáték,

valamint egy választott tantárgy az alábbiak közül

beszéd és vers
zene és ének

Színjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.
Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti és bábművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc, zene és ének, színházismeret tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet - ezen belül is elsősorban a színjáték - iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.
A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el.
A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a csoportos játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók
- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzóképességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját

- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat
- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló- és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mímes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelőjátékok
- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok
- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre késztető játékok

Utánzó játékok
- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok
- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
- Népi gyermekjátékok
- Énekes-táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok
- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások
- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét,
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát,
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes-táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet).

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre,
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre,
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre,
- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására,
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során,
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre,
- társaikkal való együttműködésre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a csoportos improvizációs játékörömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók
- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő- és utánzóképességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat
- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására

- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelőjátékok
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok
- Beszédre késztető játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok
- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok
- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
- Népi gyermekjátékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások
- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan - tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók
- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok

- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék-fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba" felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas-mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondat párok játékos variálása
- Játékos hangerő-gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése" szavak, szólamok ismételgető ejtésével
- Szájról olvasás - kezdetben hangok, majd szavak
- Szóláncok pontos hangzó- és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok
- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok
- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus- és mozgásváltással

Dramatikus játékok
- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások
- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek
- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat
- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetbe
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály - típusú játékok)

Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás fekve, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése

- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40-50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi-indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok
- Játékok számokkal
- Kérdés-felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok
- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások
- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mímes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok
- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés-lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Legyenek képesek
- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
- aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók
- légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét
- empátiás képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat
- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész-vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50-60 szótag)
- Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó hangerő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- A kérdezés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdezés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok
- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok
- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok
- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok
- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön- és társismereti játékok
- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építőjátékok

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum-színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben

Legyenek képesek
- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére

- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók
- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy-egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy-egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész-vezetéses futások
- Egyensúly-játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában

- Lazítógyakorlat
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60-70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása
- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok
- Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok
- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok
- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények
A tanulók ismerjék
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek
- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra

- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók
- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- önálló döntéshozatalra
- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetéses gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat

- Szinkronizálás
- Ritmus- és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- Hangsúly- és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi

Fantáziajátékok
- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok
- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok
- Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások
- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön- és társismereti játékok
- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok
- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek
- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy-egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók
- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat
- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
- Lassított mozgás (különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő-gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly-, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly- és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek
- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok
- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék") alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára
- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre" és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek
- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyen képesek
- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére

- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai - szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2-3 perc színpadi produkció

- jelenet 3-5 perc

vagy

- előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2-3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat.
Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét
- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
- az intenzitás fogalmát
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és -zárás szerepét, fontosságát

Fejlessze a tanulók
- koncentrációját
- kezdeményezőkészségét
- megfigyelőkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
- arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
- együttműködési készségét

Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játé kából való építkezésre
- közösségi alkotásra
- diákszínjátszó előadások megtekintésére
- drámai művek olvasására
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra

- közösségi alkotásra
- színházi előadások megtekintésére felvételről

Tananyag

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki-ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő- és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok
- Ismerkedő játékok
- Csoportépítő játékok
- Önismereti játékok
- Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
- Bizalomjátékok
- Agressziólevezető gyakorlatok
- Feloldó, felszabadító gyakorlatok
- Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek
- Egyéni szobrok
- Páros szobrok
- Csoportos állóképek (pl. szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai - két- és háromszereplős állóképek)
- Történetmesélés állóképekkel
- Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok
- Szinkronjátékok
- Hotelportás
- Ismételd a mozdulatot
- Lavina
- Stoppos játékok

Hangjátékok
- Történetmesélés hangokkal
- Atmoszférateremtés hangokkal
- Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk
- Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
- Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök
- Etűdök szöveg nélkül
- Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel

- Etűdök tárgyak használatával
- Etűdök megadott szövegre
- Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
- Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
- A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont-technika
- Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
- Etűdsorozatok szerkesztési elvei
- Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok
- Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
- Lépés- és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
- A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelés (90-100 szótag)
- Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
- Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl. kötött mozgássor végrehajtása közben)
- Hanggyakorlatok
- A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
- A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
- Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
- Artikulációs gyakorlatok
- A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
- Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
- Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
- Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
- Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
- Hangsúlygyakorlatok
- Az értelmi-, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
- a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
- a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
- az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
- a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
- a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
- a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
- a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
- az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
- a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és -zárás szerepét, fontosságát

Legyenek képesek
- a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani

- gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
- saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
- alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
- csendben figyelni társaik játékát
- a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
- a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
- a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
- a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
- a történetmesélés színházi lehetőségeit
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait", morálját
- a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát

Fejlessze a tanulók
- képességét a koncentrált állapot megtartására
- a befelé figyelési képességét
- a helyes önértékelését, önkritikáját
- az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
- a vitakészségét, az érvelés kultúráját
- az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
- a nyitottságát, empátiáját
- a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt

Ösztönözze a tanulókat
- az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
- saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
- a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
- közösségi alkotásra, azok bemutatására
- diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
- színházi előadások megtekintésére
- a színházi portálok figyelemmel követésére
- a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag

A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok
- Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
- Ön- és társismereti játékok
- A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal
- A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
- Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
- Egyéni típusfigura-tanulmányok
- Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
- Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése
- A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
- A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
- A váltás technikái
- Kórusgyakorlatok
- Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk
- Csoportos improvizációk
- Etűdök típusfigurákkal
- Etűdök tipikus élethelyzetekkel
- Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
- Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
- Etűdsor adott figurákra
- Jelenet építése

Drámaórák
- A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
- A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok
- Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
- Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok
- Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb 100-110 szótag
- Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
- Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok
- A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
- Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
- Artikulációs gyakorlatok
- A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
- Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- A beszédtempótól, hangerőtől és -színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
- Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
- A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
- Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
- Az érzelmek hangsúlyai
- A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
- az egyes színészi kifejezőeszközök (pl. arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
- a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
- egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
- a történetmesélés színházi eszköztárát
- az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját

Legyenek képesek
- alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
- a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
- egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
- személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
- a kontextust figyelembe véve rögtönözni
- instrukciókat az improvizációba építeni
- különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
- ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
- jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
- a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
- szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
- a drámai dialógus sajátosságait
- az egyszerű státusjátékokat

Fejlessze a tanulók
- képességeit az érzetek felidézése terén
- verbális kifejezőerejét
- érzékenységét
- toleranciáját
- konfliktuskezelő képességét
- megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során

Ösztönözze a tanulókat
- önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
- a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
- jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételről
- az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag

A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk- tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival - mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.

A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista-naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban
Típusfigurák atipikus helyzetben
Egyéni jellemrajz-tanulmányok
Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
Jellem változását ábrázoló etűdsor
Etűdök a figura „hátterének” kidolgozására
A realista-naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
A drámai feszültség növelésének technikái
Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
Az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái
A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei
A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék”)
„belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig
„kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetekig, állapotig
A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
A kellékhasználat gyakorlatai
Etűdök kellékekkel
A jelmez figurateremtő jelentősége
Színjáték jelmezben
Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
A drámai dialógus természete
Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
Emberi taktikák és stratégiák: fórum-színház
Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
- a jelmez figurateremtő jelentőségét
- az élményfelidézés (pl. belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan - „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
- a drámai feszültség növelésének technikáit
- egy-egy jelenet lélektani hátterének jelentőségét
- a realista-naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
- a drámai dialógus sajátosságait

Legyenek képesek
- egyszerűbb státusjátékokat játszani
- a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
- önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
- kelléket használva improvizálni
- jelmezben improvizálni
- hitelességre törekedve játszani
- a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
- emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
- típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a stilizáció eljárásait
- szimbolikus ábrázolás eljárásait
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
- a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a státuszok jelentőségét
- a különböző státuszjeleket

Fejlessze a tanulók
- közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
- szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
- szerepformálási képességeit
- a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét

Ösztönözze a tanulókat
- rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
- a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
- színházi irodalom és szaksajtó olvasására
- az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
- legalább egy - a tanultak elsajátítását segítő - színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stlilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.
A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok
Ön- és társismereti játékok („helyem a csoportban”)
Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”-játékok, státuszok váltogatása
Etűdök különböző stílusokban - stílusgyakorlatok
A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
A színész játéka - amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
A vokális kifejező eszközök színpadi használata
Etűdök zenei motívumok alapján
A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl. emberi és zenei hang, zörej)
A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)
A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
- a cselekvő elemzés alapjait
- egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
- a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
- a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl. belső monológ, szereplők elő- és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
- a státusz jelentőségét
- a különböző státuszjeleket
- egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl. tempó, kontraszt, várakozás)
- a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit

Legyenek képesek
- a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
- a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezéstől az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
- több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
- különböző státuszú figurák megformálására
- jeleneten belül státuszt módosítani
- jellemfejlődés alapszintű bemutatására
- társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
- az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
- ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
- a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
- egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
- a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
- a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
- a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit

Legyenek képesek
- koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
- a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
- színházi improvizációra
- az improvizációk elemzésére, értékelésére
- egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
- karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
- alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
- rendezői instrukciók mentén végzett munkára
- drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

- improvizáció 3-5 perc

- színpadi produkció

- jelenet 5-7 perc
vagy
- előadás 15-30 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak - a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő - legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciókalapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2-3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése
- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság - reakció váratlan történésekre)
- Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek - gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás -egysége)
- Figyelem, koncentráció
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
- A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
- Atmoszférateremtés
- Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
- Fantázia, ötletesség, humor
- Színpadi produkció (előadás, jelenet)
- Koncentráció, figyelem
- Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
- A játék intenzitása
- Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
- Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
- Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
- Feszültségteremtés
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Színpad vagy dobogók
Egészalakos tükör
Ritmus- és dallamhangszerek
CD-lejátszó vagy magnó
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
Videokamera
Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)
A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD-k, DVD-k
Tornaszőnyeg

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt - az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten - könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei-ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók
- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat
- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag Lazítógyakorlat
- Lazítás-feszítés

Légzőgyakorlat
- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok
- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat
- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok
- Beszédmozgás-ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás - hangok

Ritmus- és tempógyakorlatok
- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers-zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat
- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek
- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei-ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers-előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók
- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközeik bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok
- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok
- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok
- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok
- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,- az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek
- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszövés alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók
- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat
- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok
- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok
- Ütemezés kitalált mozgássorral
- Időmérték- ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúly-gyakorlatok
- A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák
- Közös mese-költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám - kedves mesék után-mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás
- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos-könyv vagy mese-lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd-formákat

Legyenek képesek
- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers-kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók
- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók
- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi" vers- és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag
Légzőgyakorlatok
- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok
- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
- A j-l-r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron-játék" (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok
- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:
- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk- helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok - hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal - sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek
- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók
- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empatikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat
- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás-csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok
- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel
Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
- Mondatok hangsúly-variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:
- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival - az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények - (narrátor, több szereplő ...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés-módosító szerepét

Legyenek képesek
- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók
- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat
- hangi adottságaik eleven használatára

- önismeretük pontosítására
- saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó-művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok
- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka
- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek- átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények
A tanulók ismerjék
- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek
- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszédjeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek
- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers
- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat-sor bemutatása
Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított - és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó - gyakorlatsor)

Vers- és prózamondás
A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:
- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:
- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók
- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására

Ösztönözze a tanulókat
- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok
- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok
- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok
- Versek, népdalok vakszövegként való használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka
- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben - megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése - zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemezés ismérveit

Legyenek képesek
- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter-hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat
- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók
- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat
- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok
- Szinten-tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok
- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka
- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák-egypercesek, prózaversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- „Ilyenek vagyunk" „önismereti előadás" szerkesztése - zenével

Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a bemelegítő hang-gyakorlatokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező
- erejét
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit

Legyenek képesek
- halkan és suttogva is szöveget mondani
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
- csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók
- „beszéd-elemző" hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó-technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat
- a változatos hanghasználatra
- a kifejező-eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár-építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag

Légzőgyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok
- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok
- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok
- Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat
- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka
- A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Versmonológok- drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit

Legyenek képesek
- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
- saját repertoár-építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat
- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók
- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat
- önképzésre
- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag

Összetett gyakorlatok: a légzés-hangadás-artikuláció összehangolása
Összetett beszéd-bemelegítő gyakorlatok
Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről
Vershallgatás- a pódiumművészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár-építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a szinten-tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit

Legyenek képesek
- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék
- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek
- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár-építésre
- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers
- beszédgyakorlat-sor bemutatása 5 perc
- vers- és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

Beszédgyakorlat-sor bemutatása
A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

Vers- és prózamondás

Repertoárból való vizsga:
A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:
A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból - a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után - értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése
- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Alapvető fénytechnika
CD-lejátszó vagy magnó
Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó
CD-k, DVD-k, videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból
Hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök

ZENE ÉS ÉNEK

A tantárgy célja az ösztönös zenei készségek fejlesztésével a biztos hangképzésen alapuló éneklés, valamint az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszerek használatának elsajátítása.
Cél, hogy a tanuló a zeneirodalom kiemelkedő szemelvényein keresztül megismerjék a zenei stíluskorszakokat és azok jellemző műfajait, különös tekintettel a zenés színházi műfajokra és a zene színházi felhasználásának lehetőségeire. A tantárgy feladata elérni, hogy a tanuló számára természetessé váljanak a zenei megnyilvánulási formák, és hogy képessé váljon a dramatikus tevékenységek során azok kreatív alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány régi hiedelmet őrző dalát és szokásdallamát
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- a negyed (tá) és a nyolcad (ti-ti) fogalmát
- a felelgetős és a kánon éneklést
- az egyszerűbb ritmushangszereket
- egyes, a dramatikus játékokhoz alkalmas zeneművek részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta éneklését
- ritmusérzékét
- tempóra vonatkozó megfigyelési képességét
- ritmus- és dallamimprovizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- egyéni és csoportos éneklésre
- különböző ritmushangszerek kipróbálására
- egyszerű dallam és ritmus rögtönzésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Szillabikus, kis hangterjedelmű szöveges gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- Gyermekjátékdalok és szokásdallamok (pl. naphívogatók, esőhívogatók, lucázás, regölés)
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Többszólamú éneklés
- Népdalkánonok
- Egyszerű dallamokhoz vokális dudakíséret
- Énekelt versek (megzenésített, a tanulók életkorának megfelelő gyerekversek)

Énekes improvizáció
- Dallamvisszhang-játék
- Versek megszólaltatása kis hangterjedelmű, a tanulók által rögtönzött dallamokkal, énekbeszéddel

Ritmusgyakorlatok
- Saját légzés, szívdobogás ritmusának megszólaltatása
- Mozgás közben egymás tempójának átvétele
- Különböző mozgással tempóérzék fejlesztése
- Egyenletes lüktetés, illetve dal- vagy versritmus hangoztatása
- Ritmusvisszhang-játék (mozgással és/vagy hangszerrel)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Csendjáték, mozgáskoncentrációs gyakorlatok
- A környezet hangjainak megfigyelése, utánzása a környezet tárgyaival, ritmushangszerekkel
- Dallamhoz mozgásformák keresése, dallamok előadásmódjának mozdulatokkal való megismétlése

Zenehallgatás
- Állatok ábrázolása a zenében
- Különböző karakterű táncok (a klasszikus zenében)
- Népzenei felvételek (különböző tájegységek táncdallamaiból)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tanult hiedelmet idéző és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a negyed, nyolcad ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- az egyenletes lüktetés ill. dal- vagy szövegritmus hangoztatására
- a hallott zenemű karakterének megfelelő mozgásos lekövetésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a felnőtt élet szokásait utánzó gyermekjátékdalát és szokásdallamát (pl. párválasztók, lakodalmasok, altatók)
- néhány, a tanulók életkorának megfelelő vers megzenésített változatát
- az egyszerű felelgetős és kánonban énekelhető dalok további szemelvényeit
- a szinkópa ritmusképletet
- egyes, a gyermekvilághoz, ismert mesékhez köthető klasszikus művek részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta és bátor éneklését
- többszólamú éneklését
- ritmus- és dallamimprovizáló képességét
- zene és mozdulat összekötésére irányuló képességét

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- improvizálásra
- zenéhez kötődő szabad mozgásra
- a zenei megnyilvánulásokban való minél aktívabb részvételre

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Közepes hangterjedelmű szöveges gyakorlatok, hajlítással is

Egyszólamú éneklés
- Gyermekjátékdalok (felnőtt élet szokásait utánzó játékok, pl. párválasztók)
- Szokásdallamok (pl. lakodalmas)
- Énekelt versek (pl. évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó költemények megzenésített változatai)

Többszólamú éneklés
- Egyszerűbb kánonok
- Énekelt versek

Énekes improvizáció
- Hangszín- és hangmagasság változtatására irányuló játékok, gyakorlatok
- Dallamhangok, rövid dallamok éneklése dinamikai váltásokkal
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Egész test mint hangszer használata (taps, dobbantás, térd, csettintés)
- Egyszerű ritmusosztinátók különböző testhangzásokkal és ritmushangszerekkel
- Rezonáló deszkalap mint hangszer (szekrény, pad, szék)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Különböző zeneművek hangulatának visszaadása mozgással
- Mímes játékok (hangszerek megszólaltatása, zenekar)

Zenehallgatás
- Karakterek ábrázolása a zenében
- Népzenei felvételek (szokásdallamok, pl. lakodalmas)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a tanult gyermekjátékdalokat és szokásdallamokat
- a tanult énekelt verseket
- a szinkópa ritmusképletet
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- három, illetve négy hangból álló motívum improvizálására
- a zene hangulatának, karakterének visszaadására mozgással

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát
- néhány, életkoruknak megfelelő vers megzenésített változatát

- a triola ritmusképletet
- néhány ismert barokk zenei szemelvényt
- a barokk tánctételek karakterét
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit

Fejlessze a tanulók
- tiszta éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- hangterjedelmét
- zenei memóriáját
- képességét a zenei történések értelmezésére, ismert történeten keresztül

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- kánonéneklésre
- ritmushangszerek kreatív használatára
- elmélyült zenehallgatásra
- a zenei stílusjegyek megfigyelésére
- a hallott zeneművel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Szöveg nélküli gyakorlatok, oktáv hangterjedelemig

Egyszólamú éneklés
- Szokásdallamok (karácsonyi magyar népénekek, Gergely-járás)
- Énekelt versek (a tanulók életkorának megfelelő költemények megzenésített változatai hangszeres kísérettel)

Többszólamú éneklés
- Kánonok
- Quodlibet

Énekes improvizáció
- Dallamhang, egyszerű dallam zenei összetevőinek változtatása (időtartam, hangmagasság, hangerő, hangszín, szünetek) valamely kifejezni kívánt tartalom szolgálatában
- Adott prózai vagy verses szövegre egyszerű dallamimprovizáció a zenei összetevők változtatásával
- Felelgetős játék

Ritmusgyakorlatok
- Ritmusfelelgetős a tanult ritmusképletek alkalmazásával
- Ismert dallamra ritmusosztinátó rögtönzése a tanult ritmusképletek alkalmazásával

Dramatikus játékok
- Ismert eseménysor visszaadása némajátékkal, zenére, kisebb csoportokban
- Zenehallgatás
- Különböző hangulatú barokk zenei szemelvények

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, a karácsony és a Gergely-járás szokását őrző dallamát

- a tanult megzenésített verseket
- a triola ritmusképletet
- a barokk zene jellemző stílusjegyeit
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- ismert történet mozzanatait a zenei fordulatokon keresztül követni
- a triola ritmusképlet hangoztatására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány betyárvilágot idéző dalát
- további énekelt verseket
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- klasszicista zeneszerzők néhány dalát
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- ismertebb klasszicista zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta, kifejező éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- karakterfelismerő képességét a zenében

Ösztönözze a tanulókat
- a felszabadult, kifejező éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a ritmus- és dallamhangszerek használatára
- a zenei elemeket bátran alkalmazó rögtönzésre
- minél több klasszicista zenemű megismerésére

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Melizmatikus gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- A betyárélethez kötődő népdalok
- Énekelt versek
- Ismert klasszicista dalok

Többszólamú éneklés
- Klasszikus kánonok
- Könnyű kétszólamú énekek

Énekes improvizáció
- Dallam felépítése hangonként, csoportban
- Szöveg hangoztatása kánonban a zenei összetevők változtatásával, majd dallammal megismételve
- Hangszínjáték
- Adott prózai vagy verses szövegre megadott skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Ismert dalhoz, zenerészlethez ritmusosztinátó rögtönzése az ismert ritmuselemekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Karakterek megjelenítése ritmus- illetve egyszerűbb dallamhangszerekkel
- Különböző szituációknak megfelelő rövid párbeszéd improvizálása énekelve, ritmus- vagy dallamhangszerekkel

Zenehallgatás
- Jellemábrázolás a zenében
- Népzenei felvételek (betyárvilágot idéző dalok)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, betyárvilágot idéző dalát
- a tanult énekelt verseket
- a tanult klasszicista dalokat
- a klasszicista stílus jellemző jegyeit
- a klasszicizmus kiemelkedő zeneszerzőit
- az egyszerűbb dallamjátszó hangszereket
- a hallgatott zeneművek szerzőjét, címét

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően kifejezően énekelni
- ritmus- és dallamhangszerekkel karaktereket ábrázolni
- a klasszicizmus stílusjegyeinek felismerésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők néhány dalát
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)
- ismertebb romantikus zeneművek egyes részleteit

Fejlessze a tanulók
- tiszta, bátor, a romantika dalainak megfelelő éneklését
- többszólamú éneklési készségét
- improvizáló készségét a zenei formák terén
- kifejezési képességét a különböző hangulatok zenei eszközökkel történő visszaadása, illetve különböző zenék hangfelvételeinek - szituációhoz rendelése terén

Ösztönözze a tanulókat
- a romantikus dal stílusjegyeinek megfelelő éneklésre
- minél több dal elsajátítására
- a romantikus zene néhány szemelvényének megismerésére
- a hallott zene hangulatának megfogalmazására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Mellrezonancia bekapcsolása
- Könnyű kétszólamú gyakorlatok

Egyszólamú éneklés
- Az élet eseményeihez kötődő népdalok (pl. katonadalok)
- Balladák
- Romantika ismertebb dalai

Többszólamú éneklés
- Romantika dalai
- Könnyű kétszólamú kórusművek

Énekes improvizáció
- Rövid lélegzetű zenei kompozíciók kitalálása, illetve improvizálása az összes zenei összetevő alkalmazásával
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) skálán dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok
- Különböző formák megkomponálása ritmushangszerekkel (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Mások által játszott jelenet „szinkronizálása" ritmus és/vagy dallamhangszerekkel
- Különböző érzelmek, hangulatok megjelenítése rövid, improvizált dallamokkal

Zenehallgatás
- Történet a zenében
- Népzenei felvételek (az élet eseményeit idéző dalok, balladák)

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, az élet eseményeit idéző dalát, balladáját
- romantikus zeneszerzők egyes dalait
- a romantika stílusjegyeit, különböző zenei formáit (kérdés-felelet, szóló-tutti, rondó)

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően énekelni
- a romantikus dalok kifejező éneklésére
- egy hallott zeneműre történetet kitalálni
- a romantika stílusjegyeit felismerni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a magyar népdalkincs néhány, a történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány, különböző stílusban írt dalát
- XX. századi költőkegyes verseinek megzenésített változatát
- a tizenhatod ritmusértéket
- a XX. század egyes jellemző stílusirányzatait

Fejlessze a tanulók
- biztos légzéstechnikán alapuló éneklését
- értelmezési képességét a hallott zenemű üzenetének minél pontosabb megfogalmazásában
- stílusirányzatok közötti eligazodását

Ösztönözze a tanulókat
- minél több dal elsajátítására
- a mondanivalót közvetítő éneklésre
- a hallott zeneművekkel kapcsolatos gondolataik megfogalmazására
- a zenei elemek dramatikus helyzetekben történő kipróbálására

Tananyag

Beéneklő gyakorlatok
- Intenzív rekeszlégzés gyakorlása

Egyszólamú éneklés
- Történelmi eseményekhez kötődő népdalok (pl. verbunkosok, bujdosók, kuruc kori nóták)
- Balladák
- Énekelt versek (XX. századi költők egyes verseinek megzenésített változata)
- XX. századi zeneszerzők egyes dalai

Többszólamú éneklés
- Könnyebb két- vagy háromszólamú kórusmű

Énekes improvizáció
- Visszhangjáték tanulók által rögtönzött dallammal, ritmussal
- Adott prózai vagy verses szövegre hétfokú (dúr, moll) dallamimprovizáció a szöveg hangulatának figyelembe vételével

Ritmusgyakorlatok
- Tizenhatod ritmusértéket tartalmazó versek megszólaltatása ritmushangszerekkel

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Különböző karakterek megjelenítése szituációba helyezve dallam- vagy ritmushangszerekkel
- Hallott zenemű hangulatának megfelelő cselekmény kitalálása, eljátszása némajátékkal

Zenehallgatás
- A XX. századi stílusirányzatok szemelvényei
- Történelmi eseményekhez kötődő népzenei felvételek

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a magyar népdalkincs néhány, történelmi eseményekhez kötődő dallamát, balladáját
- XX. századi zeneszerzők néhány dalát
- XX. századi költők tanult megzenésített verseit
- a tizenhatod ritmusképletet
- a XX. század jellemző stílusirányzatait

Legyenek képesek
- csoportban adottságaiknak megfelelően, az adott ének üzenetét közvetítve énekelni
- az ismert zeneművekben az adott mű stílusjegyeit felismerni
- hallott zeneműre cselekményt kitalálni és megjeleníteni
- különböző karakterek szituációban történő megjelenítésére dallam- vagy ritmushangszerekkel

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- az egyszerűbb ritmusképleteket
- az egyszerűbb ritmus- és dallamhangszereket és azok használatát
- a főbb zenei stílusokat és műfajokat

Legyenek képesek
- adottságaiknak megfelelően tiszta, kifejező, karakteres éneklésre
- egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolataik, érzéseik megfogalmazására egy hallott zenemű kapcsán
- egyszerűbb zenei elemek kreatív alkalmazására a különböző dramatikus tevékenységek során
- a megismert zenei stílusok és műfajok jellemző jegyeinek felismerésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

- csoportos gyakorlatsor vagy zenés színpadi etűd 10-15 perc
- szólóéneklés vagy csoportos éneklés 2-3 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

A csoportos gyakorlatsort a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembe vételével:
- a ritmus-, metrum-gyakorlatok során a láb, a kéz és a metrikus ének/beszéd egymástól való függetlenítése
- az akusztikus drámagyakorlatokban ritmus- és/vagy dallamhangszerek segítségével egy akciósor lekövetése Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (3-4 fő)

A tanuló 8 különböző stílusú, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak az általa választott két dalt kell bemutatnia: egy népdalt a capella és egy másik, egyéb műfajú dalt hangszeres kísérettel. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Gyakorlatsor: az elemek ismerete, pontos végrehajtása
Akusztikus drámagyakorlatok: pontosság, kreativitás, kooperáció
Ének: tiszta intonáció, stílushű előadásmód, szövegérthetőség, prozódiai pontosság

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- az opera műfajának jellemző stílusjegyeit
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera műfaj kialakulásának jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- képességét a zene és szöveg mondanivalójának előadásban történő érzékeltetésére

Ösztönözze a tanulókat
- az opera jellemző műfaji sajátosságainak megismerésére
- minél több opera, operarészlet megismerésére, értő, befogadó hallgatására
- minél több operarészlet éneklésére
- a tanult részletek kifejező előadására
- élő operaelőadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésekben való aktív részvételre

Tananyag

Opera

Beéneklő gyakorlatok
- Különböző hangulatú beéneklő gyakorlatok (dúr - moll)
- Dinamika változtatása vezénylésre

Egyszólamú éneklés
- Operarészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Különböző operák szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció
- Különböző karakterek megjelenítése beszédhanggal, majd énekhanggal
- Opera szövegkönyvének részleteire dallamimprovizálás

Ritmusgyakorlatok
- A feldolgozni kívánt opera valamely szituációjához hanghatások megtervezése, illetve a szituáció hangszerekkel történő „eljátszása”

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Operarészlet szövegének prózai jelenetként való eljátszása
- Játék a hangokkal: hang hozzárendelése a szituációba helyezett karakterhez

Zenehallgatás
- Különböző korok operáinak részletei
- Élő előadás és/vagy DVD-felvétel megtekintése

Követelmények

A tanulók ismerjék
- a különböző korok operáinak jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- az opera jelentőségét a zene- és színházművészetben
- a jelentősebb operaszerzőket
- néhány, az opera műfaját reprezentáló művet
- egyes librettók fontosságát és azok irodalmi kapcsolódását

Legyenek képesek
- az opera jellemző műfaji sajátosságait a hallgatott művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat megfogalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- minél több mű megismerésére
- minél több dal, részlet eléneklésére
- a tanult szemelvények műfajnak és stílusnak megfelelő előadására
- élő előadás megtekintésére
- az elemző beszélgetésben gondolatai megfogalmazására
- az improvizációkban és a dramatikus játékokban való aktív részvételre

Tananyag
Daljáték - Operett - Musical

Beéneklő gyakorlatok
- Egyszerű két- és háromszólamú beéneklő gyakorlatok (dúr - moll)

Egyszólamú éneklés
- Daljáték-, operett-, musicalrészletek éneklése a karakterek figyelembe vételével (a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Különböző daljáték-, operett-, musicalrészletek szemelvényei (lehetőség szerint zongorakísérettel, a tanulók által kényelmesen énekelhető hangnembe transzponálva)

Énekes improvizáció
- Egyszerű énekes szemelvény eléneklése különböző változatokkal: szavakra bontva, szótagokra bontva, hangzókra bontva többszólamú játékok az előzőek alapján (pl. kánonban, a szólamon belül szavakra bontva)

Ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok az ismert ritmuselemekkel, különböző metrumokban (2/4, 3/4, 6/8), egyszerű ritmushangszereken megszólaltatva

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Remake (mai változat) készítése az egyes művek kiválasztott jeleneteire
- Helyzetkomikum hanghatásokkal, hangszerekkel: a különböző zenei elemekben rejlő komikus hatás előidézése szituációba helyezve

Zenehallgatás
- A tanult daljátékok, operettek, musicalek vagy azok részletei
- Élő előadás megtekintése

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a daljáték, operett, musical jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a jelentősebb daljáték-, operett-, musicalszerzőket
- néhány, a daljáték, operett, musical műfaját reprezentáló művet

Legyenek képesek
- a daljáték, operett, musical jellemző műfaji sajátosságait a megismert művekben felismerni
- a tanult énekes szemelvények adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a megismert mű által közvetített gondolat, érzelem, hangulat minél pontosabb megfogalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a rockopera jellemző zenei és színházi stílusjegyeit
- a rockopera műfajának néhány kiemelkedő dalát
- népzenei és műzenei hagyományok hatását a rock- és a jazz zenére
- különböző kultúrák zenei gondolkodásmódját

Fejlessze a tanulók
- hangképzési technikáját
- többszólamú éneklési készségét
- figyelemösszpontosítását a társas zenei megnyilvánulások során
- zenei érzékenységét
- stílus- és műfajelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat
- improvizatív zenei megoldásokra
- az érzelmek zenei elemekkel történő kifejezésére
- a zenei kommunikáció alkotó módon való felhasználására
- különböző kultúrák színházi és zenei formáinak megismerésére

Tananyag

Rock opera -világzene - kultúrák párbeszéde

Beéneklő gyakorlatok
- Tempóváltoztató gyakorlatok, melizmatikus gyakorlatok tempójának növelése
- Hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés
- Különböző kultúrák dalai és rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével
- Könnyebb jazz sztenderdek éneklése a stílus figyelembe vételével

Többszólamú/csoportos éneklés:
- Spirituálék, gospelek éneklése a stílus figyelembe vételével
- Rockoperák szemelvényei a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció
- Különböző stílusoknak megfelelő dallamimprovizáció

Ritmusgyakorlatok/hangszeres improvizáció
- Sztenderd ritmusok, blues, funky, latin, (samba, bossanova, flamenco), swing ritmusok alkalmazása rögtönzésben
- Aszimmetrikus ritmusok

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Zenei dialógus, zenei szerepcsere
- Különféle kapcsolatok zenei kezdeményezése, felvétele és zárása

Zenehallgatás
- A tanult rockoperák részletei
- Élő előadás megtekintése
- Világzenét játszó zenekarok felvételei és koncertjei

Követelmények
A tanulók ismerjék
- a különböző kultúrák zenéjére jellemző stílusjegyeket
- a különböző zenei hagyományok hatását a rock és a jazz zenére
- rockopera műfaját reprezentáló művek valamelyikét
- a világzenét játszó jelentősebb előadókat

Legyenek képesek
- érzelmek, állapotok kifejezésére a különböző zenei elemek (tempó, dinamika, hangmagasság) alkalmazásával
- a tanult rockoperák énekelt részleteinek, valamint a különböző kultúrák tanult dalainak adottságaiknak megfelelő eléneklésére
- a dinamikában és a tempóváltozásokban rejlő kontrasztok kihasználására
- különböző egyszerű hangszerek kreatív módon való használatára

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, formáit
- azokat a zenei elemeket, amelyek egy-egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetők be a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a revü, és a kabaré műfajának néhány kiemelkedő dalát
- prózai színházi előadásokhoz alkalmazott zene jelentősebb alkotásait

Fejlessze a tanulók
- zenei memóriáját
- zenei rögtönzési képességeit
- alkotóképességét a társas zenei megnyilvánulások során

Ösztönözze a tanulókat
- a színház és a zene kapcsolatának alkotó módon való átgondolására
- a korszerű színházi és zenei formák megismerésére
- színházi munkájuk során a zenei megoldásokkal való önálló kísérletezésre
- egyes jelentősebb kortárs színházi előadások zenéjének megismerésére

Tananyag

Színházi zene - alkalmazott zene

Beéneklő gyakorlatok
- Helyes énektechnika kialakítása, hangképzés az egyéni sajátosságok figyelembe vételével

Egyszólamú éneklés
- Dalok kortárs színházi előadásokból

Többszólamú és/vagy csoportos éneklés
- Oktávgyakorlatok
- Kísérletek a kóruséneklés színpadi alkalmazásával
- Színpadi előadások kórusainak éneklése a stílus figyelembe vételével

Énekes improvizáció
- Valamely prózai színdarab szereplőjének érzelmei, gondolatai improvizált dallamban megfogalmazva

Ritmusgyakorlatok
- Ritmushangszerek és karakterek
- Ritmushangszerek a színész játékában
- Jelenet akusztikai háttere ritmushangszerekkel
- Gondolat és érzelem kifejezése ritmikai váltásokkal

Dramatikus játékok, gyakorlatok
- Jelenet és zenei hatás kontrasztja
- Zenei hatás jelentésmódosító funkcióval

Zenehallgatás
- Zenét alkalmazó kortárs színházi előadás megtekintése
- A színpadi zene meghallgatása és hatásának elemzése

Követelmények

A tanulók ismerjék
- azokat a zeneműveket, zenei elemeket, amelyek egy előadás szerves részét képezik, fontos dramaturgiai szerepük van, de nem illeszthetőek bele a tradicionális műfajok valamelyikébe
- a zene- és a színházművészet kapcsolatának különféle lehetőségeit, eltérő formáit
- a revü, és a kabaré műfajának tanult dalait
- a prózai színházi előadások tanult dalait, kórusait

Legyenek képesek
- kreatívan alkalmazni, variálni a hang legjellemzőbb összetevőit (hangmagasság, időtartam, hangerő, hangszín, hangok közötti szünet)
- zenei elemeket kreatív módon alkalmazni jelenet készítése során (kontraszt és jelentésmódosító funkció)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
- a zene színházi felhasználásának lehetőségeit
- a főbb zenés színházi műfajokat és azok legjelentősebb képviselőit

Legyenek képesek
- az adottságainak megfelelő, szabadon választott ének stílusának, műfaji sajátosságainak megfelelő előadására
- saját énekhez egyszerű ritmuskíséret rögtönzésére
- gondolatai, érzelmei kifejezésére szabadon választott zenei megnyilvánuláson keresztül
- az ismert zenei stílusok és műfajok dramatikus tevékenységhez való, a tanuló érzés- és gondolatvilágának kifejezését szolgáló hozzárendelésére
- a megismert zenés színházi műfajok jellemző stílusjegyeinek saját tevékenységben való érvényesítésére, adottságainak megfelelően

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Zene és ének

- csoportos zenés színpadi etűd 15-20 perc
- szólóéneklés vagy dallam vagy ritmus improvizáció 3-5 perc

A vizsga tartalma

A zene és ének gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Csoportos zenés színpadi etűd
A csoportos zenés színpadi etűdöt a szaktanár állítja össze a csoport adottságainak figyelembevételével. Az összeállítás adjon lehetőséget a főbb zenés színházi műfajok minél színesebb bemutatására!
A csoportos zenés színpadi etűd tartalmazhat prózai, illetve mozgásszínházi elemeket, az összeállítás azonban hangsúlyosan zenei fogantatású legyen!

Szólóéneklés vagy csoportos éneklés (2-4 fő)
A tanuló öt, a zenés színházi műfajok valamelyikét is tartalmazó, szabadon választott dal előadásával készül. A dalanyag kiválasztásánál ügyelni kell a tanuló adottságainak szem előtt tartására. A vizsgán a tanulónak a saját maga által választott dal(oka)t kell bemutatnia. Az előadásához igénybe vehető élő hangszeres kíséret, amelyről a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Etűd:
- a kompozíció íve, megformálása,
- az együttműködés minősége;
- a választott műfajnak és stílusnak megfelelő előadásmód Ének:
- tiszta intonáció,
- a választott zenés színházi műfaj sajátosságainak megfelelő előadásmód,
- szövegérthetőség,
- prozódiai pontosság

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Ritmushangszerek, pl. dobok, gardon, tikfa, fadob
Dallamhangszerek, pl. mirliton, nádsíp, furulya
Egyszerű hangkeltő eszközök, pl. kanál, kanna, köcsögduda
Jelzőhangszerek, pl. kereplő, kolomp, csengő
Komplex (dallam, kísérő) hangszerek, pl. doromb, gitár, szájharmonika
A tanult zeneművek felvételei CD-n, vagy DVD-n

A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja rendelet 1. sz. melléklete alapján

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

Hangszer, illetve magánének *(„A" tagozat)* főtanszakos tanulók szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom vagy zeneelmélet vizsgatantárgyak közül választhatnak.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga és záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Szolfézs tantárgyból előrehozott alapvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA RÉSZEI

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos valamint az elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanszak („A” tagozat):
- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanszak („A” tagozat):
- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 10-20 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):
- Főtárgy

A gyakorlati vizsga időtartama 15-25 perc.

Hangszer tanszak („B” tagozat):
- zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

A gyakorlati vizsga időtartama 10-15 perc.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA RÉSZEI

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán a kötelezően választható elméleti tantárgyakból a hangszer és magánének *„A”* tagozatos főtanszakos tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A. *„B”* tagozatos és elmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):
- Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 45 perc.

2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, kamarazene főtanszak („A” tagozat):
- Szolfézs vagy
- Zenetörténet-zeneirodalom vagy
- Zeneelmélet

Hangszer, kamarazene főtanszak („B” tagozat):
- Szolfézs

A szóbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból 15-25 perc.

3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtanszak („A” és „B” tagozat):
- Főtárgy
- Zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően)

A gyakorlati vizsga időtartama főtárgyból 20-30 perc, zongora kötelező tantárgyból 10-20 perc.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat
Hangszer főtanszak
A vizsgán az iskola választhat *a)* és *b)* feladat közül.

Diktálás, elemzés

a) feladat
- Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szólamának lejegyzése és elemzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszer főtanszak

- Hangközmenet lejegyzése

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el.

- Hangzatlejegyzés

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításaik, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.

- Egy négysoros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszer főtanszak

- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.

- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fúga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).

- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

ZENEELMÉLET

„A" tagozat

Hangszer főtanszak
- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A" tagozat

Hangszer főtanszak
- A „hozott anyag": a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), abból kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság egyszerű zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai, és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B" tagozat

Hangszer főtanszak
- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket; alterált hangokat és hangnemi kitérést, modulációt is.
- A „hozott anyag": a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 4 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A" tagozat

Hangszer főtanszak
- Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz.

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENEELMÉLET

„A" tagozat

Hangszer főtanszak

- Kadenciák és mintapéldák zongorázása a fő hármashangzatokkal és fordításaikkal.
- Zongorázás diktálás után fő hármashangzatokkal és fordításaikkal.
- Számozott basszus zongorázása négy szólamban, szűk fekvésben.
- Formatani elemzés kottakép után.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve kamarazene főtanszakon a tanult hangszerből kell tenni.

FURULYA

„A" tagozat

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán (Kállay G.: Hangnemgyakorló, Paubon: Etűdök, Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello: d-moll szonáta, Loeillet de Gant: Szonáták op. 1 és op. 3, Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36, Telemann: F-dúr szonáta, kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos, 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az előadási darabot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Egy etűd vagy szólómű (Kállay G.: Hangnemgyakorló, V. Eyck: Variációk, Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Telemann: C-dúr szonáta, Veracini: a-moll szonáta, Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén).

Az etűd és kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

„A" tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta-tételpár (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

KLARINÉT

„A” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 60-tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Dancla: Románc [Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 39.], Weber: Sonatina [Perényi Éva-Perényi Péter: Repertoár 44], Haydn: Szent Antal korál [200 év klarinétmuzsikája] Barokk és klasszika, Mozart: Románc [Klarinétmuzsika 10.], Weber: Vadászkórus [Kis előadási darabok 19]; Ludwik Kurkiewicz I.: 57., 72., 74., Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 15., 69., 84., Balassa György-Berkes Kálmán: Klarinétiskola II.: 13., 27., 28., 30., 74, nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 86-tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 36., 46., 59., 75.; Jean-Jean I: 2. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina, Mendelssohn: Dal szöveg nélkül, (Berkes: Előadási darabok klarinétra és zongorára II. kötetből a 9-es), Donizetti: Concertino II. tétel, Glinka: Vocalise, Tuček: B-dúr klarinétverseny II. tétel, Leopold Kozeluch: Esz-dúr Klarinétverseny II. tétel nehézségi szintjén; kamaraművek: Devienne: 6 duó, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 72., 86., Balassa György-Berkes Kálmán II.: 31., 40., 55., Kocsár Miklós: Ungaresca nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

TROMBITA

„A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála első képlete.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., Clodomir: Petits exercices 1-21., Arban: Trombitaiskola - ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./66-74., Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd (Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III./1-65., IV./1-53., Clodomir: Petits exercices 1-29., Arban: Trombitaiskola - ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz-dúr concerto III-IV. tétel, Albinoni: F-dúr concerto I. tétel, Händel: B-dúr szonáta, Telemann: F-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab (Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

GITÁR

„A” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok V-VII. kötet, Carcassi: 25 Etűd op. 60, nr. 3., 4., 7., 10., Giuliani: Etűdök gitárra op. 100 nr. 13., 15., Leo Brouwer: 10 etűd nr. 1., 5., 6., 7., Carcassi: Capriccio, Legnani: Capricci nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab (Dowland: Táncok és Fantáziák, Mertz: Magyar honi virágok 1., 2., Milán: Pavane-ok, Villa-Lobos: I. IV. prelude, J. S. Bach-Szendrey-Karper: 20 könnyű darab, de Vissee szvit tánctétel, Mosóczi: 1V-V kötetből klasszikus szerzők darabjai, vagy spanyol és latin-amerikai romantikus szerzők darabjai: F. Tárrega: Lágrima, Mazurka, Polka, Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2.; vagy XX. századi darabok Farkas Ferenc, Bartók-Szendrey nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd (Szendrey-Karper: Gitárgyakorlatok VII-VIII. kötet; Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 13., 18., 19.; Legnani: Capricciok, Giuliani: Etűdök gitárra op. 48 nr. 19., op. 100 nr. 13., 15.; F. Sor: op. 31 nr. 18., 23.; Leo Brouwer: 10 Etűd nr. 9., 10. nehézségi szintjén).
- Három különböző stílusú előadási darab (Francesco da Milano: 14 Fantasie; Luys Milán: 6 Pavan; J. S. Bach: 20 könnyű darab; Robert de Visée: d-moll szvit; J. S. Bach: d-moll prelúdium; klasszikus és romantikus darabok: Mertz: Magyar honi virágok: 3, 4, 5, Tarrega darabok vagy spanyol és latin-amerikai szerzők darabjai: Antonio Lauro: Vals Venezolano nr. 2., 3 nehézségi szintjén).
- XX. századi darabok (Bartók-Szendrey, Farkas Ferenc, Sári J., Huzella, Villa-L., Choros-Mazurka, Prelűdök nehézségi szintjén).

Az előadási darabokat kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszeres főtanszakok

Diktálás, elemzés

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése és elemzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: formai felépítés, zenei értelmezés (felütések, kötések, előadásmódra vonatkozó jelek bejelölése), zenei elemek megjelölése (hangzatfelbontás, késleltetés, szekvencia). Az idézet zongorán két szólamban nyolcszor hangozhat el.
- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam felének lejegyzése és befejezése. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, amely zongorán hatszor hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszeres főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszeres főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

SZOLFÉZS

„B” tagozat

Hangszeres főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

Hangszeres főtanszak

- Teszt, ami 10-15 egyszerű, általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos kérdést tartalmaz.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

ZENEELMÉLET

„A” tagozat

Hangszeres főtanszak

Mintapéldák zongorázása 5#, 5b-ig amelyekben szerepel

- váltódomináns,
- késleltetések,
- mollbéli akkordok dúrban,
- bőszextes hangzatok,
- könnyebb modulációk,
- formatani elemzés a négy év anyagából.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

FURULYA

„A” tagozat

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Paubon: Études Melodiques 1., 7., Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke, Winterfeld: Technische Studien, Telemann: Fantáziák, Eyck: Dér Fluyten Lust-hof I-III. nehézségi szintjén).
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarokk, vagy XX. századi mű, vagy tétel (Telemann: f-moll szonáta, d-moll szonáta, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., Vivaldi: G-dúr concerto, Dornel: Sonate op. 3 no.7, 3 altfurulyára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab (Brüggen: 1., Quantz: Solos 1-5./Baroque Solo Book, Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III., G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll nehézségi szintjén).
- Egy teljes szonáta vagy concerto és 1 korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amelyből 1 lehet kamaramű (Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.), Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, Vivaldi: a-moll piccoloverseny RV445 nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etűd fuvolára/1.; Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta, egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

KLARINÉT

„A” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök I. nehézségi szintjén);
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I-II. tétel, Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Bartók: Három csíkmegyei népdal, Draskóczy: Korondi táncok; kamaraművek: Pranzer: 3 duó concertante, Pleyel: Duók: I-II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Napi gyakorlatok, Klosé Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök II. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz-dúr koncert, Weiner: Csűrdöngölő, Dimler: B-dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33; kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I-II., Pranzer: 3 duó concertante nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

TROMBITA

„A” tagozat

- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd (Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: Etűdök II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (előadási darabok: Albinoni: Esz- dúr, g-moll, C-dúr concerto, Barat: Fantázia, Gedicke: Koncertetűd; kamaraművek: Borst: Trombitaduók, Mező Imre: Variációk, Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió, Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr és 1 moll skála másfél oktávon, öt képlettel.

- Két etűd, vagy 1 etűd és 1 kamaramű (Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: Etűdök II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I-II., nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz-dúr, g-moll, C-dúr concerto, Corelli: e-moll szonáta, Purcell: B-dúr szonáta, Vivaldi: d-moll concerto nehézségi szintjén).

- Egy más stílusú előadási darab (Bozza: Capricco nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

GITÁR

„A" tagozat

- Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 nr. 20., 21., Leo Brouwer 8., 9., 10. nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák; J. S. Bach: Könnyű tánctételek (Lantszvitek cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli, Giuliani, F. Sor művei; tételek Vivaldi gitárversenyeiből, Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc, F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).

- XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc, Villa-Lobos: Prelud II. V.).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Két különböző karakterű etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. nr. 22., 23., 24., Villa-Lobos: Etűdök nehézségi szintjén).

- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű (reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint, J. Dowland: Luis Mylan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei, J. S. Bach: Lantszvitek és csellószvitek tételei, valamint szonáták és partiták tételei; D. Scarlatti szonátái; klasszikus versenyművek: Vivaldi, Diabelli szonátái; romantikus és kortárs szerzők, pl. F. Tárrega Romantikus darabok J. K. Mertz továbbá Moreno Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz, Augustin Barrios Mangoré művei nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A" tagozat

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G tánctételek).

- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).

- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).

- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTEKELÉSE

1. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Fúvóshangszerek
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Pengetős hangszerek
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes testtartás, hangszertartás, kéztartás,
- hangminőség,
- hangszerkezelés,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- zenei stílusok és előadások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség,
- technikai felkészültség,
- jobb- és balkéz-technika,
- intonáció.

Billentyűs hangszerek
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

3. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Táncművészet

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként, illetve párban - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet elérte.

Ha a tanuló már rendelkezik a táncművészeti ág valamelyik tanszakán tánctörténet tantárgyból megszerzett művészeti záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

4. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.

Táncművészeti ágon tánctörténet tantárgyból előrehozott záróvizsga szervezhető.

5. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A NÉPTÁNC TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli, vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Folklórismeret írásbeli: 30 perc
szóbeli: 5 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Népi játék, néptánc

- előre kijelölt anyagból, a szaktanár által összeállított és betanított folyamat, ill. koreográfia részletének előadása: csoportosan 5-10 perc
- improvizáció: kis csoportban (maximum 3 pár),
egyénenként, illetve párban, összesen: 4 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll.

Az *írásbeli vizsga* feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.

A *szóbeli vizsgán* a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

Folklórismeret:

- Jeles napok,
- Munkavégző ünnepek,
- Az emberélet fordulói.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma

Koreográfia:

A szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, betanított folyamat) csoportos bemutatása.

Improvizáció:

A három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár), illetve egyénenként párban.

Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.

3. A vizsga értékelése

3.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

Írásbeli vizsga:

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

- A szokás elhelyezése az évkörben,
- A szokástartalom ismerete (magyarázata),
- Tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
- A megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.

3.2. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai.

- a koreográfia ismerete,
- a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tánctörténet 5-10 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Néptánc

- Improvizáció 8-10 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma:

Tánctörténet

- a köznapi és művészi mozgás,
- a tánc és a társművészetek,
- a tánctörténet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:
  = a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)
  = a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)
  = a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)
- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,
- folklórizmus,
- jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
- az egyetemes tánctörténet legjelentősebb, alkotói és műveik.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma:

Improvizáció:

A helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben

improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.

A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

3. A vizsga értékelése

3.1. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

3.2. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
- tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
- kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

3.3. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek.

A TÁRSASTÁNC TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya, és időtartama:

Társastánc 20-25 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga tartalma:

A vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított és betanított kombinációkból áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be.

TÁRSASTÁNC

A standard táncok és latin-amerikai táncok alapmotívumainak bemutatása, technikailag emelkedő nehézségi fokú kombinációk formájában, tánconként maximum 2 percben.

- Angolkeringő (Natural Spin Turn, Reverse Turn, Whisk, Weave from PP, Closed Impetus, Reverse Corte, Back Whisk, Chasse form PP, Hesitation Change, Double Reverse Spin, Progressíve Chassé to Right motívumok alkalmazásával.)
- Tangó (Walk, Progressive Link, Closed Promenade, Open Reverse Turn, Lady in Line, Progressive Side Step Reverse Turn, Natural Twist Turn, Rock Back on Left Foot, and Right Foot, Back Corte motívumok alkalmazásával.)
- Bécsi keringő (Natural Turn, Closed Changes /Forward/, Reverse Turn motívumokkal.)
- Slowfox (Feather Step, Three Step, Natural Turn, Reverse Turn, Closed Impetus and Feather Finish, Change of Direction, Basic Weave, Reverse Weave motívumok alkalmazásával.)
- Quickstep (Quarter Turn to Right, Natural Spin Turn, Progressive Chassé, Forward Lock, Natural Turn, Tipple Chasse to Right, Natural Pivot Turn, Natural Turn with Hesitation, Double

Reverse Spin, Chassé Reverse Turn, Natural Turn and Back Lock, Running Finish motívumok alkalmazásával.)

- Cha-cha-cha (Basic Movement, Fan, Hockey Stick, Check from Open CPP, PP /New York/, Three Cha-cha, Spot Turns, Alamana, Hand to Hand, Cuban Breaks, Natural Top, Natural Opening Out Movement, Close Hip Twist motívumok alkalmazásával.)
- Samba (Stationary Samba Walks, Whisks to Left and Right, Promenade Samba Walks, Side Samba Walk, Botafogos /Travelling, Promenade/, Volta Movements motívumok alkalmazásával.)
- Rumba (Open Hip Twist, Fan, Alamana, Hand to Hand, Spot Turns, Natural Top, Spiral, Rope Spinning, Fallaway /Aida/, Cuban Rocks, Advenced Opening Out Movement, Close Hip Twist motívumok alkalmazásával.)
- Paso doble (Appel, Attack, Chasses to Right, Chasses to Left, Promenade Close, Separation, Sixteen, Huit motívumok alkalmazásával.)
- Jive (Basic in Fallaway /Fallaway Rock/, Change of Place Right to Left, Change of Place Left to Right, Stop and Go, Change of Hands Behind Back, American Spin, Link, Whip, Fallaway Throwaway motívumok alkalmazásával.)

3. A vizsga értékelése

3.1. A társastánc gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a standard táncok és a latin-amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
- a zene és a tánc összhangjának betartása,
- technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga szóbeli és gyakorlati vizsgarészekből áll.

1.1. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tánctörténet 10 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Társastánc 25-30 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. A szóbeli vizsga tartalma:

Tánctörténet

- a köznapi és művészi mozgás,
- a tánc és a társművészetek,
- a tánctörténet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:
  = a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)
  = a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)
  = a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)
- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,
- folklórizmus,
- jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
- az egyetemes tánctörténet legjelentősebb alkotói, és műveik.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma:

A vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított és betanított kombinációkból, koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be.

Társastánc

A standard táncok és a latin-amerikai táncok összetettebb motívumainak és az alaplépések variációinak bemutatása, technikailag emelkedő nehézségi fokú kombinációk formájában, tánconként maximum 2 percben.

- Angolkeringő (Weave, Back Lock, Outside Spin, Turning Lock, Left Whisk, Open Telemark, Wing, Fallaway Reverse and Slip Pivot, Contra Check, Double Natural Spin, Open Impetus and Cross Hesitation motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Tangó (Fallaway Promenade, Open Promenade, Outside Swivel, Promenad Link, Four Step, Brush Tap, Basic Reverse Turn, Fallaway Reverse and Slip Pivot, Oversway, The Chase motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Bécsi keringő (Natural Turn, Closed Changes /Backward and Forward/, Reverse Turn motívumokkal.)
- Slowfox (Open Impetus, Weave from PP, Natural Weave, Top Spin, Natural Turn to Outside Swivel and Feather Ending, Natural Telemark, Hover Cross motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Quickstep (V 6, Fish Tail, Impetus, Reverse Pivot, Quick Open Reverse, Four Quick Run, Running Right Turn, Rumba Cross, Closed Telemark motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Cha-cha-cha (Open Hip Twist, Shoulder to Shoulder, Turkish Towel, Opening Out from Reverse Top, Close Hip Twist Spiral, Sweetheart, Follow My Leader motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Samba (Argentine Crosses, Reverse Turn, Rocks /Close, Open, Backward/, Corta Jaca, Plait, Botafogos /Shadow, Contral, Rolling off the Arm, Methods of Changing Feet, Natural Roll motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Rumba (Reverse Top, Opening Out from Reverse Top, Spiral, Continuous Hip Twist, Sliding Doors, Fencing, Three- Threes motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Paso doble (Promenade, La Passe, Ecan /Fallaway Whisk/, Grand Circle, Syncopated Separation, Banderillas, Fallaway Reverse, Open Telemark, Chasse Cape, Travelling Spins from PP, CPP, Changes of Feet - Syncopated Chasse, Left Foot Variation, Coup de Pique-, Fregolina-incorporating the Farol, Twists motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)
- Jive (Toe Heel Swivels, Rolling off the Arm, Spanish Arms, Chicken Walks, Simple Spin, Flicks into Break motívumok és az alapmotívumok alkalmazásával.)

Egy szabadon választott táncból 3-5 perces koreográfia bemutatása. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)

3. A vizsga értékelése

3.1. A tánctörténet szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tánc művészi és közhasználatú formáinak ismerete,
- a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
- tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
- a tánc és a társművészetek kapcsolatának ismerete,
- kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

3.2. A társastánc gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a standard táncokból és a latin-amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése,
- a zene és tánc összhangjának betartása,
- technikai biztonság,
- a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
- térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

A MŰVÉSZETI ALAP VIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A vizsga tantárgyai:

- rajz-festés-mintázás
- műhelygyakorlat
- művészettörténet

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés-mintázás tantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső eredmény meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga-tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, ábrázoló, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása.
A feladatmegoldás tükrözze a tanuló látványmegfigyelő, értelmező, megjelenítő, elemző, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező, alkotó készségét, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét, a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét.

A rajz festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott alkotás.

A dokumentáció szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok...). A tanuló által benyújtott alkotás a feladatra adott megoldás vagy megoldások.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén és ideje alatt önállón készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott eszközökkel (grafikai, festészeti vagy plasztikai eljárásokkal) készített tanulmány témája lehet:

- természetes forma,
- mesterséges forma,
- forma és mozgás,
- forma, tér, szerkezet.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- kreativitás,
- manuális készség.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, látványmegfigyelő, -értelmező, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása. A feladatmegoldás tükrözze a tanuló művészeti ismereteit, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti műfajokról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudását. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét, tudását, művészi igényességét.

A rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott projektfeladat.

A projektfeladat megoldását bemutató portfolió szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának menetét (időterv, folyamatterv), fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, szerkezeti rajzok, forma- kompozíció-, és színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok, plasztikai kísérletek, makettek, látvány- és arculattervek...), a feladatra adott választ vagy válaszokat.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén és ideje alatt önállóan készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott (grafikai, festészeti, plasztikai) eljárásokkal készült tanulmány témája lehet:

- természetes formák,
- mesterséges formák,
- külső vagy belső tér,
- térben megjelenő figura,
- portré.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- kreativitás,
- manuális készség,
- művészeti ismeretek,
- esztétikai érzékenység,
- tárgyalkotó készség,
- a feladatmegoldás egyedisége, minősége, összhatása.

A GRAFIKA TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc
Grafika műhelygyakorlat max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 50 perc
- grafikakészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló a grafikaművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, az egyedi és a sokszorosított grafikatechnikai lehetőségekről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását.

A grafika műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult grafikai technikák bármelyikének alkalmazásával megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai vagy tervezőgrafikai feladat (meghívó, bélyeg...),
- versillusztráció,
- természeti forma tanulmánya, átírása.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlat alapján megvalósított egyedi rajz vagy sokszorosításra alkalmas technikával elkészített grafikai alkotás, amely lehet:

- exlibris,
- embléma,
- piktogram,
- illusztráció,
- mintatervezés különböző felületek, faktúrák alapján.

3. A vizsga értékelése

A grafika műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői készség,
- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- alapvető anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- egyedi és sokszorosított grafikatechnikai ismeret,
- színelméleti alapismeretek,
- a kész munka összhatása.

A GRAFIKA MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Grafika műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- grafikakészítés 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Grafika műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, a tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a grafika anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló grafikai technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A grafikai műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész grafikai alkotás.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított grafikai alkotás, amely lehet:

- stílustanulmány,
- borítóterv hang- és képanyaghordozókra (CD-, DVD-borító...),
- könyvborító terv, könyvillusztráció,
- naptár.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített grafikai alkotás.

Az intézmény által meghatározott vizsgamunka tervvázlatokból álló, betű és szöveg együttes kompozíciójára és szabadon választott technika alkalmazására épülő grafikai alkotás, amely lehet:

- plakát,
- könyvborító,
- vers- vagy prózaillusztráció.

2.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika anyagai, eszközei,
- grafikai technikák és technológiák,
- a grafika műfaji sajátosságai,
- a grafikaművészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafikaművészet stíluskorszakai,
- a magyar grafika jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A grafika műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- rajzi, tervező és kivitelező készség,
- a grafikai ismeretek gyakorlati alkalmazásának (egyedi és sokszorosított grafikák, vegyes technikák) szintje,
- eredetiség, egyediség,
- a kész munka összhatása.

3.2. A grafika műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNET TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama:
Művészettörténet max. 45 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:
Művészettörténet max. 15 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak

műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2.2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- művészettörténeti alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a művészet vizuális nyelve,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete,
- a román és gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építészete és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

3. A vizsga értékelése

3.1. A művészettörténet írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analizáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

3.2. Művészettörténet szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama:
Művészettörténet max. 60 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:
Művészettörténet max. 20 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma:
Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a - tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:
A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2.2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:
- primitív művészet egykor és ma,
- népművészet, városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgárd,
- művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

3. A vizsga értékelése

3.1. A művészettörténet írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:
- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analizáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,

- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

3.2. Művészettörténet szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:
- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

Színművészet-bábművészet

A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. Az alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

Az alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

Az alapvizsgán és záróvizsgán a szakmai követelményeknek megfelelő szint kérhető számon.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján az intézmény oly módon állítja össze, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.

Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, a tanulóknak – a szaktanár által a megadott kötelező elemek felhasználásával összeállított – begyakorolt gyakorlatsort kell önállóan, csoportos formában bemutatniuk.

A művészeti alapvizsga tantárgyai:
- drámajáték
- beszédgyakorlatok
- mozgásgyakorlatok

A művészeti záróvizsga tantárgyai:

- színjáték
- egy választott tantárgy az alábbiak közül:
  - beszédgyakorlatok
  - mozgásgyakorlatok
  - vers- és prózamondás

A fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak a tanuló csak azt választhatja, amelyet legalább százharmincnyolc órában tanult, valamint a választott tantárgyból az évfolyamokra előírt követelményeknek eleget tett.

3. Az alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik bábjáték tanszakon vers- és prózamondás tantárgyból megszerzett záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor a tantárgyból a vizsga alól felmentés adható.

4. Az alapvizsga és záróvizsga minősítése

Az intézmény a vizsgatárgyaknál meghatározott értékelési szempontsor alapján minősíti a tanuló teljesítményét.

A tanuló teljesítményét az alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Az intézmény a színjáték tanszakon beszédgyakorlatok, valamint mozgásgyakorlatok tantárgyból köztes vizsga lehetőségét biztosítja.

A köztes vizsga eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzata a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Drámajáték

A művészeti alapvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Drámajáték

- improvizáció 2–3 perc
- színpadi produkció
  - jelenet 3–5 perc
  - vagy
  - előadás 20–25 perc

2. A vizsga témakörei

A drámajáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli *kétfős* jelenet lehet.

Az improvizáció témakörei:

- megadott zárómondattal;

- megadott nyitómondattal;
- világos helyzet egyértelműen meghatározott figurákkal, némajátékkal;
- világos helyzet, egyértelmű figurák megjelenítése szöveghelyettesítő eszközökkel (pl.: számokkal);
- megadott figurákkal és cselekvéssel;
- megadott figurára és helyszínre;
- megadott végkimenetellel;
- megadott nyitóakcióval.

A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges gyakorlatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat.
A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció a magyar és a világirodalom értékes alkotásaiból szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *prózai* színházi produkció (két-három fős jelenet vagy csoportos előadás) lehet.
A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

3. A vizsga értékelése

A drámajáték gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

Improvizáció:
- a szituáció megértése;
- a jelenet szerkezete, íve ~ a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés;
- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- feszültségteremtés;
- hangulatteremtés;
- fantázia, ötletesség ~ mélység (a jelenet igazságtartalma) és humor;
- figyelem, koncentráció (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, a partner akcióinak jelenetbe építése, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, rugalmasság.

Színpadi produkció:
- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- figyelem, koncentráció (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, rugalmasság (reakció a váratlan történésekre, partner impulzusaira);
- feszültségteremtés;
- atmoszférateremtés.

Színjáték

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Színjáték

- improvizáció 3–5 perc
- színpadi produkció
  - jelenet 5–7 perc
  - vagy
  - előadás 35–40 perc

2. A vizsga témakörei

A színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli *egyéni és háromfős* jelenet lehet.

Az improvizáció témakörei:

- szöveg nélküli improvizáció;
- improvizáció megadott cselekményváz alapján;
- improvizáció rövid dialógusok alapján;
- improvizáció fordulattal;
- improvizáció tárgyakkal;
- improvizáció megadott figurára és helyszínre;
- improvizáció megadott eseménnyel és figurákkal;
- rövid jelenet készítése rövid vers alapján;
- jelenet rövid dialógusokra (legfeljebb három-három rövid mondat);
- megadott helyzet státusváltással;
- páros improvizáció megadott atmoszférával (nyers, lírai) és stílusban (lélektani dráma, bohózat).

A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz egyéni, valamint legalább tíz háromfős improvizációs feladatokból álló tételsort kell összeállítania. A tételsoroknak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmazniuk. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A tanulónak egy egyéni és egy páros improvizációs feladatot kell elvégeznie, a feladatokat a tanár által előzetesen elkészített tételsorokból húzhatja.
Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciói alapján variációkat kell bemutatni.
A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció a magyar és a világirodalom értékes alkotásaiból szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített *prózai* színházi produkció (két-három fős jelenet vagy csoportos előadás) lehet.
A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

3. A vizsga értékelése

A színjáték gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

Improvizáció:

- a szituáció megértése;
- a jelenet szerkezete, íve ~ a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés;
- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása;
- feszültségteremtés;
- hangulatteremtés;
- fantázia, ötletesség ~ mélység (a jelenet igazságtartalma) és humor;

- koncentráció, figyelem (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, a partner akcióinak jelenetbe építése, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, rugalmasság;
- instrukciók követése.

Színpadi produkció (előadás, jelenet):
- hiteles játékmód ~ nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, a játék intenzitása (színjátszói energiák);
- feszültségteremtés;
- koncentráció, figyelem (befelé dolgozás);
- együttműködés ~ a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, rugalmasság (reakció a váratlan történésekre, partner impulzusaira);
- atmoszférateremtés;
- kapcsolatteremtés.

Beszédgyakorlatok

A művészeti alapvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

- csoportos gyakorlatsor	15–17 perc
- egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat	2–3 perc

2. A vizsga témakörei

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:
- légzőgyakorlatok ~ koncentrációs légzőgyakorlatok; légzésszabályozó gyakorlatok (különböző hosszúságú szólamok, nyelvtörő mondókák);
- szöveges hangerőgyakorlatok ~ a színpadi középhangerő, az erőteljes (nem ordított) és a halk, intim hangvétel;
- szöveges hangmagasság-gyakorlatok legfeljebb egyoktávnyi terjedelemben;
- artikulációs játékok, gyakorlatok ~ magánhangzó-gyakorlatok versekkel, mondókákkal, különös figyelemmel a mély (sötét) és a magas (világos) hangzók hangulatkeltő szerepére és a helyes időtartam megtartására; az artikulációs mozgások összehangolása nyelvtörők pergő tempójú mondásával; pontos, laza, pergő artikuláció (mondókák, versek) mozgás közben, fizikai terhelés közben;
- ritmus- és tempógyakorlatok – versek, mondókák ütemezése (pl.: tapssal, járással, mozgással) tempóváltással; időmértékes versek ritmizálása (skandálva és az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével is).

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok

Kötelező elemek:
- a szóhangsúly (összetett szavak, személynevek, számnevek, évszámok);

- a kijelentés, a kérdezés, a tagadás hangsúlya és hanglejtése;
- az összetett mondatok hangsúly- és hanglejtés-variációi.

A hangsúly- és hanglejtésgyakorlatokhoz a szaktanárnak tíz tételből álló tételsort kell összeállítania egyénileg elvégezhető gyakorlatokból a megadott kötelező elemek felhasználásával.

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

- a gyakorlatok, illetve játékok ismerete (szövegtudás, feladattartás);
- a gyakorlatok végrehajtásának pontossága;
- koncentráció;
- együttműködés;
- hibázás esetén a csoport támogatásának elfogadó képessége a további együttműködés érdekében.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok:

- a szöveg tagolása (hangsúlyok, szünetek, hangmagasság-, hangszín- és tempóváltások);
- a hangsúlyszabályok alkalmazása (összetett szavakban, személynevekben, számnevekben, évszámokban);
- a hanglejtésszabályok alkalmazása (ereszkedő dallam).

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszédgyakorlatok

- csoportos gyakorlatsor	15–17 perc
- egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat	max. 3 perc

2. A vizsga témakörei

A beszédgyakorlatok vizsga két részből tevődik össze.

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- légzőgyakorlatok ~ légzésszabályozás változó hosszúságú szólamokkal; koncentrációs légzőgyakorlatok kötött mozgássor végrehajtása közben; légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben;
- hanggyakorlatok ~ szöveges hangerő- és hangmagasság-gyakorlatok, a hangerő és a hangmagasság váltásai; az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének megszólaltatása;
- artikulációs gyakorlatok ~ a beszédtempótól, hangerőtől és hangszíntől független, pontos, kifejező artikuláció;
- ritmus- és tempógyakorlatok ~ hangsúlyos verselésű és időmértékes versek megszólaltatása hangos és néma szövegmondással, tapssal, járással, kopogással, mozgással ritmizálva; egyszerű prózai szövegek ritmizálása.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat

Ismeretlen prózai szöveg (részlet) felolvasása a hangsúly és hanglejtés szabályainak alkalmazásával. A felolvasásra szánt szöveget a szaktanár jelöli ki (pl.: Gárdonyi Géza *Szüleim gyémántja* című művéből, Lázár Ervin meséiből).

3. A vizsga értékelése

A beszédgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

Csoportos gyakorlatsor:

- gyakorlatok, illetve játékok ismerete (szövegtudás, feladattartás);
- a gyakorlatok végrehajtásának pontossága;
- koncentráció;
- együttműködés;
- hibázás esetén a csoport támogatásának elfogadó képessége a további együttműködés érdekében.

A vizsgabizottság nem értékelheti a beszédállapotot.

Egyéni hangsúly- és hanglejtésgyakorlat (blattolás):

- a szöveg tagolása (hangsúlyok, szünetek);
- a hangsúlyszabályok alkalmazása;
- a hanglejtésszabályok alkalmazása (ereszkedő dallam);
- a lényeg kiemelése;
- érdekesség (hangmagasság-, hangszín- és tempóváltások).

Mozgásgyakorlatok

A művészeti alapvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok	15–20 perc

2. A vizsga témakörei

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- a bemelegítés alapgyakorlatai ~ lazító és feszítő gyakorlatok, gimnasztika;
- térformáló, térérzékelő gyakorlatok, játékok ~ különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatok;
- futásos gyakorlatok ~ különböző tempójú futástípusok ritmus- és irányváltással;
- indítás-megállítás gyakorlatok, játékok ~ indítás és megállás gyors és lassú tempóban, egyéni és páros helyzetekben;
- lassított mozgás ~ lassított mozgás különböző helyzetekben;
- egyensúly- és vezetéses gyakorlatok ~ egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben; vezetéses gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással;
- bizalomgyakorlatok ~ döntés-billenés helyzetekben történő gyakorlatok;
- ugrás-, esés- és talajgyakorlatok ~ talajról való elemelkedés, talajfogás páros gyakorlatokban egymás segítségével, forgás, gurulás, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

- A gyakorlatok, illetve játékok ismerete (a végrehajtás önállósága)
- A gyakorlatok végrehajtásának pontossága:
  - a gyakorlatok technikai kivitele, funkcionális érvényesülése, dinamikája;
  - térformák felvétele, formálása;
  - térformák mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút térirány tartása;
  - adott ritmika esetleg aritmikus hatás érvényesítése, zenével való „együttélés” zene használata esetén;
  - a gyakorlatsor szinkronban való végrehajtása, hibajavítás, hibát követő alkalmazkodási készség, együttműködés.

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgásgyakorlatok 15–20 perc

2. A vizsga témakörei

Csoportos gyakorlatsor

Kötelező elemek:

- lépés-, járás- és futásgyakorlatok ~ karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés- és járásgyakorlat esetén; a gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása, testrészvezetéses futások;
- ugrás-, esés- és talajgyakorlatok ~ egy lábról, páros lábról történő rugaszkodás azonos és emelt szintről, esés fordulásból és ugrásból, talajfogás csúsztatással és tompításos érkezéssel;
- előkészítő akrobatikus gyakorlatok ~ gurulás előre-hátra, támasz- és billenésgyakorlatok, kézen átfordulás oldalra;
- lassított mozgás ~ a mozdulat lassítása, lassított mozgás különböző helyzetekben, gurulás, gördülés hosszanti tengelyen, fordított testhelyzet, s az ebből való állásba kerülés billenés nélküli lassú kivitelezéssel;
- a mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok ~ a mozdulat különböző ritmusú, dinamikájú megállítása;
- emelés- és támaszgyakorlatok ~ mérleg és vállállás tartások, ún. fekvő emelés helyzetekben.

Egy gyakorlaton belül több elem is kombinálható.

3. A vizsga értékelése

A mozgásgyakorlatok vizsga értékelésének részletes szempontjai

- A gyakorlatok, illetve játékok ismerete (a végrehajtás önállósága)
- A gyakorlatok végrehajtásának pontossága:
  - a gyakorlatok technikai kivitele, funkcionális érvényesülése, dinamikája;
  - térformák felvétele, formálása;
  - térformák mozgás közbeni megtartása, relatív és abszolút térirány tartása;
  - adott ritmika esetleg aritmikus hatás érvényesítése, zenével való „együttélés” zene használata esetén;
  - a gyakorlatsor szinkronban való végrehajtása, hibajavítás, hibát követő alkalmazkodási készség, együttműködés.

Vers- és prózamondás

A művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Vers- és prózamondás: egyéni produkció

- szerkesztetlen 5-7 perc
  vagy
- szerkesztett 20 perc

2. A vizsga témakörei

A tanulónak az alábbi összeállítások egyikét alkalmazva kell elkészítenie és bemutatnia egyéni produkcióját.

Szerkesztetlen összeállítás

A tanuló szabadon választott tíz vers, öt drámai monológ és egy prózai mű (részlet) előadásával készül, a művek összeállításakor nem kell egységes szerkesztői elvet követnie.
A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott produkció(ka)t kell előadnia.

Szerkesztett összeállítás

A tanulónak szabadon választott szerkesztési elvnek megfelelő önálló műsort kell összeállítania. Az összeállítás alapulhat a magyar és a világirodalom alkotásain, dokumentum- és más híranyagokon egyaránt, tartalmazhat zenét és mozgáskoreográfiát. Az anyagválogatást és a szerkesztést a tanulónak önállóan kell végeznie.
Zene, illetve hangeffektusok, egyéb technikai eszközök alkalmazása esetén a vizsgán igénybe vehető segítő, akinek személyéről a tanulónak kell gondoskodnia.

3. A vizsga értékelése

A vers- és prózamondás gyakorlati vizsga értékelésének részletes szempontjai

- Előadásmód (biztonságos szövegtudás, hitelesség, hangulatteremtés, kapcsolatteremtés)
- Beszédtechnika (érthetőség, érdekesség, egyéni stílus)
- Anyagválogatás, szerkesztett összeállítás esetén:
  - a szerkesztés ~ a tanuló életkorának és személyiségének megfelelő verseket választott-e;
  - értelmezés ~ azaz érthető-e az előadó szándéka.

1. sz. melléklet, Digitális munkarend

A digitális munkarend szabályai a Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskolában

A pedagógiai programunk érvényben van digitális oktatás esetén is, de kiegészülnek az alábbi szabályozókkal.

A digitális tanítás formája, a kapcsolattartás módja

A digitális munkarend kialakítása az érvényben lévő órarend alkalmazásával történik.
Egyéni tanulói foglalkozások: videókamera segítségével.
Csoportos foglalkozások: digitális tananyag alkalmazása, tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok használata, tudáspróbák, tesztek, projektmunkák, prezentációk készítése, KRÉTA rendszer használata.
A pedagógusok a kiküldött tananyag, feladatok kapcsán az alábbiakat veszik figyelembe:

- A tananyagnak továbbra is a tanmenetben foglaltak szerint a tanulók életkorához, képességeikhez kell igazodnia.
- Nem elsősorban az ismeretközlés, hanem a képességfejlesztés az oktatás központja.
- Minimalizálni kell a gép előtt töltött időmennyiséget.
- A pedagógusnak minimalizálnia kell az elvégzésre, beküldésre kért anyagokat, ami a törzsanyag elsajátításhoz szükséges.
- Figyelembe kell venni, hogy a tanulói eszközök nem minden platform és formátum megjelenítésre alkalmasak, akinek nincs megfelelő eszköze más módon kell értékelhető feladattal ellátni. (A tanulói eszközök és internet elérhetőség különbségeinek áthidalására egyedi esetekben a tananyagot Messenger/Viber üzenetben, e-mailben vagy nyomtatott formában is eljuttathatja a pedagógus, visszaküldheti a tanuló.)
- A tehetséges tanulók számára plusz feladatok, szorgalmi lehetőségek biztosítása.

Az iskola pedagógusai tantermen kívül, digitális munkarendben dolgoznak otthoni munkavégzéssel, munkanapokon 14-18 között elérhetőek a növendékek számára telefonon, e-mail-en vagy egyéb digitális formában.

Vizsgaszabályzat

Félévi, év végi vizsga, művészeti alapvizsga, művészeti záróvizsga:

- hangszeres tanszakok és szolfézs főtanszak – online vizsga, melyen jelen van a főtárgy tanára, az intézményvezető vagy helyettese és egy hangszeres tanár. Elektronikusan elküldött felvétel a vizsgadarabokkal.
- szolfézs kötelező tárgy – teszt kitöltése elektronikusan vagy papíralapon otthon.
- képzőművészeti tanszakok – kiadott feladat elkészítése, és beadása elektronikusan vagy papíralapon.
- színjáték – online vizsga: szerep, vers, próza, stb. előadása.
- társastánc tanszak – teszt kitöltése, otthon készült videó beadása elektronikusan.

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A digitális oktatás során mind a pedagógusnak, mind a növendéknek be kell tartani az Az internet és a közösségi oldalak biztonságos, etikus, tudatos használatára vonatkozó szabályokat, valamint a szerzői jogról való törvényt.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének rendje, az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az egyéni, videókamerás órák folyamatos óraközi értékeléssel történnek. A csoportos tárgyaknál a visszaküldött, feltöltött feladatokat 1 munkahéten belül kell kiértékelni a pedagógusnak.

Feladatok kiadására vonatkozó javaslat:
heti 1 tanórában tartott tantárgy esetében: kéthetente egyszer,
heti 2-3 tanórában tartott tantárgy esetében: heti egyszer,
heti 4-5 tanórában tartott tantárgy esetében: heti kétszer adnak ki feladatot a pedagógusok.

A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, a szorgalom minősítésének elvei, az elekronikus napló (KRÉTA)

A pedagógus egy havi jeggyel és egy szorgalom jeggyel értékeli a növendék tanulmányi teljesítményét az adott tantágyból.
A tanuló digitális eszközének minősége/internetelérhetősége/körülményei nem befolyásolhatja az érdemjegyet.
Az értékelés elsősorban pozitív, ösztönző, motiváló jellegű, nem jegy alapú: pl. visszajelzés az elvégzett munkáról, javított feladat, dicséret, figyelmeztetés, bátorítás, jutalom küldése.
Az osztályzáskor ne csak a tananyag memorizálásának ellenőrzése legyen a cél. Kreatív feladatok, adott témák végén / közben is: házi dolgozat, prezentáció, fogalmazás, teszt, memoriter videója, kérdőív, a témához visszakért anyagok összesített eredménye, stb.

A pedagógusok a KRÉTA rendszerben a házi feladatok funkcióval az otthoni tanulás támogatásához feladatokat, tananyagokat juttatnak el a tanulókhoz és szüleikhez. A felületen lehetőség van a foglalkozásokról/tanórákról jegyzet készítésére, valamint weboldalak linkjeinek csatolására, melyekre rákattintva, a tanuló és/vagy a szülő – a mobil applikáció vagy internetes felület segítségével – meg tudja nézni az ismeret- és tananyagot.
A házi feladatok funkcióban a kapcsolattartás kétirányú is lehet, mivel a pedagógusok saját maguknak beállíthatják, hogy diákok is tölthessenek fel a házi feladathoz kiegészítéseket, és hozzászólásaikban akár kérdezhetnek is a tanártól a feladattal kapcsolatban. A KRÉTA házi feladatok funkciója, egy online kommunikációs fórumot biztosít az otthoni feladatok elvégzéséhez.

Érvényességi rendelkezések

A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja a 2020. szeptember 1-től 2025. augusztus 31-ig terjedő időszakra szól.

A pedagógiai program felülvizsgálatára - amennyiben arról jogszabály másként nem rendelkezik - ötévente kerül sor.
A pedagógiai program felülvizsgálatát, módosítását az iskola nevelőtestülete és a fenntartó egyaránt kezdeményezheti, módosításának szükségességéről a hatályos jogszabályok értelmében a fenntartó határoz.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programját az iskola honlapján teszik közzé.
A pedagógiai program elérési lehetőségéről minden pedagógust, szülőt és növendéket tájékoztatni kell.

Intézményvezetői nyilatkozat

A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola vezetőjeként nyilatkozom, hogy az iskola pedagógiai programjának végrehajtása során a fenntartóra többletköltség nem hárul.

Dömsöd, 2020. augusztus 31.

……..
Köntös Ágnes
intézményvezető

Legitimáció

A pedagógiai programban foglaltakat a Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola Iskolaszéke és a Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola Intézményi Tanácsa megismerte, elkészítése során véleményezési jogát gyakorolta.

Dömsöd, 2020. augusztus 31.

……..
Ócsai Julianna, az Iskolaszék
és az Intézményi Tanács elnöke

A nevelőtestület az intézmény pedagógiai programját 2020. augusztus 31-én megtartott határozatképes ülésén 2/2020. sz. határozatával elfogadta.

Dömsöd, 2020. augusztus 31.

……..
Földváriné Balikó Mariann
pedagógus

……..……
Donec Szergej
pedagógus

A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programját jóváhagyom.

Dömsöd, 2020. augusztus 31.

……..
Köntös Ágnes
intézményvezető

A Dezső Lajos Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjában foglaltakkal egyetértek.

Szigetszentmiklós, 2020. ……..

……..…
dr. Pálos Annamária
tankerületi igazgató